

SATPREM

SRÍ AUROBINDO
ALEBO
**PUTOVANIE
VEDOMIA**

SATPREM

ŠRÍ AUROBINDO

ALEBO

**PUTOVANIE
VEDOMIA**

OBSAH:

Predslov k slovenskému prekladu	7
Predslov k ruskému prekladu	10
Satprem - krátko o autorovi.....	14
Predslov - Venujem matke	15
Úvod.....	17
1. Celkom západný človek	20
2. Večný zákon	24
3. Koniec intelektu	31
4. Mlčanie rozumu	34
Mentálne teórie.....	34
Aktívna meditácia	35
Prechodné obdobie	37
Zostupovanie Sily.....	38
Východisko k novému spôsobu poznania	41
Všeobecný Rozum.....	43
5. Vedomie.....	46
Centrá vedomia	48
Centrá vedomia podľa tantrickej tradície	50
Frontálna bytosť	51
Individualizácia vedomia	52
Vedomie - Sila, Vedomie – Radosť	54
6. Upokojenie vitálneho.....	57
Morálne zväzky.....	57
Návyk spätnej reakcie	58
Nepriateľské sily	61
Skutočne vitálne	64
7. Psychické centrum.....	69
Psychický zrod	70
Rast psychického.....	74
8. Nezávislosť na fyzickom	81
Nezávislosť na citoch	81
Nezávislosť na chorobe	84
Nezávislosť na tele	87
9. Spánok a smrť	89
Roviny vedomia	89
Spánok – zážitok	93
Aktívny spánok	99
10. Jogín – revolucionár.....	103
Problém činnosti.....	104
Nirvána.....	107

11. Jednota	113
Kozmické vedomie	114
Centrálna bytosť. Všeobecná osobnosť	118
Poznanie prostredníctvom stotožnenia	121
12. Nadvedomé	123
Záhada	123
Podmienky objavu	127
Vystupovanie vedomia	131
Navrchu bola rozpálená biela tíš	134
Extáza	134
Bytosti u sily	136
Podstata rozumu	140
a) Obyčajný Rozum	142
b) Najvyšší Rozum	142
c) Osvietený Rozum	143
d) Intuitívny Rozum	146
Radosť	147
e) Globálny Rozum	148
Poézia mantier	150
13. V znamení bohov	154
14. Tajomstvo	162
Stupne podvedomého	162
Hranice psychoanalýzy	164
Temná pologuľa pravdy	167
Veľký prechod	173
15. Supramentálne vedomie	178
Supramentálne videnie	178
Supramentálna sila	184
16. Človek - prechodná bytosť	191
Práce – tvorba	192
Matka	196
Obrysy evolúcie	197
17. Transformácia	205
Perspektívy budúcnosti	205
Práca (prvé obdobie)	210
Základný Agni	215
Druhé obdobie – telo	218
Druhé obdobie – podvedomé	226
Tretie obdobie – Ašram	232
Záver: Koniec, ktorý sa večne začína odznova	242
Príloha I	245
Príloha II	249
Príloha III	251

PREDSLOV K SLOVENSKÉMU PREKLADU

V dôsledku okolností doteraz neznámych, z času na čas sa objavujú veľkí myslitelia, ktorí tým, že zasvätili svoje životy jednému cieľu, boli schopní predvídať pokrok ľudstva a založiť náboženstvo alebo filozofiu, vďaka ktorej niekedy vznikajú vážne dôsledky. Ale keď nahliadneme do histórie, jasne vidíme, že aj keď zakladateľom nového myslenia je jeden človek, výsledok tohoto nového myslenia však bude závisieť na stave ľudí, medzi ktorými sa šíri. Ak náboženstvo, alebo filozofia príliš prebehla nejaký národ, potom nemôže preukázať užitočnú službu v danej dobe, alebo bude musieť vyčkať svoju čas, keď rozum ľudí dozreje natoľko, aby ju vnímali. Každá veda, každá viera mala svojich mučedníkov. Podľa obvyklého toku vecí musí prejsť niekoľko generácií, kým nastane obdobie, keď tie isté pravdy sa posudzujú ako tie najobyčajnejšie fakty a trochu neskôr nastupuje ďalšie obdobie, v ktorom sa tieto pravdy javia ako nutné a potom aj ten naj tupší rozum sa čuduje, ako je to možné, že sa niekedy mohli popierať?

Všetko, čo bolo doteraz povedané sa môže vzťahovať aj na ŠRÍ AUROBINDO, Ale vďaka veľkému a neslabnúcemu záujmu a trpezlivému očakávaniu účastníkov týždenných kurzov Integrálna metóda rozšírenia vedomia PSYPOS-3-AREMUS kniha SATPREMA Šrí Aurobindo alebo putovanie vedomia uvidela svetlo sveta na Slovensku aj v Čechách. To znamená, že semienka vedomostí spadli na vhodnú pudu, preto môžeme očakávať vážne pozitívne zmeny. Dnes sa však však človek nachádza vo veľmi zaujímavých a zložitých podmienkach. Stále naň vplývajú rôzne nové prúdy v politike, ekonomike, v sociálnej sfére, psychológii, v náboženstve a v duchovných náukách. A každý podľa svojich možností a schopností sa pokúša urobiť si jasno a určiť svoje miesto v tomto zdanlivom chaose. Prežívame teraz obdobie "pôrodných bolestí", kedy všetky formy myslenia a činnosti, ktoré obsahujú v sebe nejakú užitočnú myšlienku alebo skrytú životnú pevnosť sú podrobované vážnym skúškam na to, aby získali právo na existenciu. Dnes je svet pred nami ako gigantický kotol MEDEI do ktorého bolo nahádzané všetko na to, aby buď zahynulo, alebo sa premenilo na častice stavebného materiálu pre nové formy, alebo aby vstalo z mŕtvych omladnuté a premenené pre nový život. Aj keď celá táto situácia môže vyzeráť ako búrka a horizont je zatiahnutý mrakmi, verte, že v prírode búrka a elektrické výboje spôsobujú očistenie atmosféry a urýchľujú príchod slnečného svitu a blahodárnejších životných podmienok. Ale ako sa udržať pri tomto chaose? Sú potrebné nejaké orientačné body, svetlo alebo maják. Každý človek hľadá taký maják a aj ho nachádza, kto v politike, kto v náboženstve, kto v ekonomike, kto vo vede. Ale človek tak ako aj predtým sa nenaučil zobrať si poučenie z histórie, ktorá nám jasne ukazuje, že vonkajšie majáky sú alebo

iluzórne, alebo krátkodobé a nestabilné. Čo zostalo z ideí komunizmu alebo dokonca socializmu po smrti Lenina? Učenie Ježiša Krista sa zmenilo na opozičné sekty, ekonomické idee sa považovali ako neschopné, bez toho, aby došli hoci k prostriedku svojej realizácie, veda blúdi v tmavých labyrintoch materialistických dogiem. Kde je teda východ zo vzniklej situácie? Šri Aurobindo dáva na to jednoznačnú odpoveď - vnútorná realizácia je kľúčom k vonkajšej realizácii.

Je pravdivé aj opačné tvrdenie - podmienky, ktoré nás teraz obklopujú sú projekciou našich vnútorných možností. Preto ak chceme zmeniť podmienky, musíme predovšetkým zmeniť sami seba. Dosiahnutie vnútorného mieru, pokoja, rovnováhy - to je kľúč k realizácii mieru a harmónie v spoločnosti medzi ľuďmi, medzi človekom a prírodou, medzi človekom a kozmom. Prirodzene, že táto kniha je napísaná nie len pre účastníkov kurzov, ale pre všetkých ľudí, ktorí chcú zlepšiť svoj život, ktorí už začali skúmať svoj vnútorný svet pri hľadaní svojho skutočného JA, ktorí chcú poznať jemné svety reálne existujúce za hranicami nášho obyčajného, obmedzeného vedomia. Bohužiaľ ešte väčšina ľudí má skeptický vzťah k podobným veciam. A pre takých v najlepšom prípade uspokojenie ich zvedavosti je aj koncom vedomostí. Je to aj pochopiteľné, pretože priemerný človek dokonca aj dnes je rovnako hrubý a nerozvinutý vo svojej vnútornej existencii, akým bol dnes už vymretý primitívny človek v jeho vonkajšom živote. Pri obyčajnej ľudskej existencii vonkajšia činnosť zaberá, zrejme tri štvrtiny nášho života, alebo dokončia aj viac. A iba málo ktorí sú schopní žiť aj svoj vnútorný život, ako napríklad svätec alebo prorok, vynikajúci mysliteľ, básnik alebo umelec. Pre naše obyčajné materializované vedomie všetko neexistuje, je skryté pred nami našimi starosťami a svoju existenciu v malom kútiku zhmotneného vesmíru a drobných zážitkoch tohoto krátkeho časového úseku, ktorý nám bol pridelený pre náš život v jednom tele na tejto zemi. Naše psychická existencia je krajne jednoduchá. Komplex stále sa striedajúcich naliehavých želaní, niekoľko panovačných intelektuálnych a estetických snáh, určité vkusy, niekoľko vedúcich ideí medzi obrovským prúdom nesúvislých lebo málo súvislých a vo väčšine prípadov banálnych myšlienok, niekoľko viacej alebo menej naliehavých životných potrieb, striedanie fyzického zdravia a chorôb, nesúrodá a nekoordinovaná postupnosť radostí a smútkov, časté znepokojenia a vrtkavosť osudu zriedkavé silné hľadania a zmeny vo vedomí a v tele, toto všetko sa nachádza v určitom znesiteľnom zmetenom poriadku.

Keď sa na kurzoch alebo na prednáškach dotýkam otázky Duše, to pre väčšinu ľudí je buď akási abstrakcia, alebo nejaký emocionálne energetický chuchvalec radostí a smútkov, lásky a nenávisťi, hnevu, strachu, boja, snáh, oškľivosti, náklonnosti, nepriazne, ľahostajnosti, spokojnosti, nespokojnosti, nádejí,

sklamaní, vďaky, pomsty a celej prekvapujúcej hry vášní, ktorá je vo svete životnou drámou. A tento chaos my pomenúvame svojou Dušou. Ale skutočná duša, ktorú my väčšinou vidíme veľmi zriedka, a ktorú iba malá časť ľudstva rozvinula v sebe, je nástrojom čistej lásky, radosti a žiariacej snahy o splynutie a jednotu s Bohom a jeho tvorstvom.

"Pravda je vnútri v nás". Inými slovami, aké obrazy, myšlienky a želania vytvárajú náš vnútorný obraz sveta, takí sme aj my sami. Iba pri zdokonaľovaní seba samých a pri vytváraní svojho života stále harmonickejšieho, krajšieho a radostnejšieho, je možné očakávať kvalitatívne zmeny vo vonkajšom svete. Kontrasty súčasného života sú v mnohom dôsledky zanedbania duchovných zákonov ľudského bytia. Tieto kontrasty sa neriešia vonkajšími prostriedkami. Vonkajší svet môže iba vytvoriť podmienky (viac alebo menej vhodné) pre zmeny, ale pravá zmena, pravý prerod aj tak musí prebiehať v ľudských dušiach. Vytvorenie vnútorného obrazu sveta, plného harmónie, svetla a lásky, stále zdokonaľovanie tohto obrazu je dlhá a ťažká cesta. Ale je to jediná cesta, po ktorej keď človek kráča, sa stáva ČLOVEKOM.

MUDr. Vladimír Savčenko

PREDSLOV K RUSKÉMU PREKLADU

Kto je to Šrí Aurobindo? Rabindranáth Thákur v roku 1907 povedal, že je to "hlas, ktorý stelesňuje dušu Indie". Romain Rolland ho prehlásil za "najväčšieho mysliteľa našich čias". V Indii je známy ako revolucionár a organizátor národno-oslobodzovacieho hnutia a tiež ako veľký guru (učiteľ) a zakladateľ integrálnej jogy. Bol tiež najväčším básnikom, autorom mnohých poém, básní a básnického eposu Savitri, ktorý sa v Indii nazýva 5. védou. S nami je to jednoduchšie, my prakticky o ňom nevieme nič. Ešte nedávno v sovietskej literatúre meno Šrí Aurobinda Ghoša, "indického náboženského filozofa", bolo možné nájsť len vo filozofickom encyklopedickom slovníku a odborných filozofických alebo filozoficko-historických prácach, ktoré nemôžu dať dôkladnú predstavu o filozofii Šrí Aurobinda, pokiaľ sa čitateľ bezprostredne nezoznami s jeho prácami. Okrem toho sám Šrí Aurobindo, ako sa dozvedáme z knihy Satprema Šrí Aurobindo alebo cesta vedomia, sa vôbec nepovažoval za filozofa (Ach, tá filozofia! Dovoľte mi, aby som vám dôverne oznámil, že som nikdy, nikdy, nikdy nebol filozofom), tým menej za náboženského filozofa. (Hlásať ľudstvu v budúcnosti nejaké náboženstvo nové alebo staré vôbec nie je mojím cieľom: otvoriť cestu, ktorá je ešte zahataná - to je moja koncepcia). Čo sa týka samotných prác Šrí Aurobinda, v roku 1987 v Sovietskom zväze vyšla kniha Objavenie Indie, v ktorej prvýkrát boli publikované niektoré fragmenty jeho prác. No výber samotných prác Šrí Aurobinda, ako aj ich častí, ktoré autori zaradili do uvedeného zborníka sa zdá celkom voľný, dokonca aj pri povrchnom čítaní. V tom istom zborníku je zahrnutá aj krátka biografická črta (autor - V. Kost'uchenko), venovaná Šrí Aurobindovi, v ktorej je charakterizovaný ako "jeden z najvýznamnejších a všestranne nadaných indických mysliteľov nášho storočia", ale hlbšie nie je analyzovaný. Z celej uvedenej literatúry o Šrí Aurobindovi čitateľ sotva môže získať predstavu o ňom ako o jednom z najväčších fenoménov nášho storočia, alebo dostať aspoň postačujúcu informáciu o jeho tvorbe.

Pochopiť taký rôznorodý a nevšedný jav, akým Šrí Aurobindo je, naozaj nie je ľahké, jeho činnosť nemožno definovať ako vytvorenie akéhosi filozofického systému, nemožno ho vtesnať do rámca žiadnych náboženských dogiem, alebo obmedziť sféru jeho vplyvu len na Indiu, alebo na Orient. Hodnota knihy Satprema spočíva podľa nášho názoru v tom, že nielen v plnej miere a dynamicky zahrňuje všetky aspekty názorov a činností Šrí Aurobinda, ale ich aj spája s naším každodenným reálnym životom. Cesta vedomia - to nie je len strhujúci opis unikátneho experimentu, najpútavejšej cesty do ľudskej psychiky, ale je to aj pozvanie uskutočniť vlastný výskum a porovnať vlastnú skúsenosť s tými stavmi vedomia, ktoré sú opísané v knihe.

Táto kniha je napísaná neobyčajným štýlom, jednoducho povedané, je "nevedecká" a "subjektívna". Kde je záruka toho, že všetko, o čom tak pútavo píše autor, nie je len fantázia, fikcia, že je to niečo viac, ako hra predstavivosti? Na túto otázku sám autor odpovedá takto: Na začiatku si musíme upresniť, čo rozumieme pod slovami "objektívne" a čo "subjektívne", pretože ak trváme na tom, aby tzv. "objektívne" bolo použité ako jediné kritérium pravdy, tak pravdepodobne celý tento svet nám môže úplne uniknúť a dôkazom toho je naše umenie, maliarstvo, ba i naša veda v priebehu posledných 50, rokov, keď v umení a vede zostávajú zo sveta len úbohé omrvinky toho, čo možno považovať za pevné a nesporné. Prirodzene, je ľahké presvedčiť sa o existencii bifteku, a teda je objektívnejší, ako radosť, vyjadrená v posledných kvartetách Beethovena. Ale toto ochudobňuje svet a vôbec neodhaľuje jeho poklady. Subjektívnosť je vyššie a zároveň prípravné štádium objektívnosti, Keby každý spoznal kozmické vedomie, alebo proste radosť v kvartetách Beethovena, možno by objektívne u nás vo vesmíre bolo menej barbarstva. A všetky objavy, ktoré urobil Šrí Aurobindo a opísal Satprem, sú také zarážajúce a fantastické, že mimovoľne vzniká otázka: ako mohla okolo toho všetkého nevnímať veda? A tu by sme chceli upriamiť zvláštnu pozornosť čitateľa na nasledovný moment: Šrí Aurobindo nie je filozof v "európskom" zmysle tohoto slova. Okruh problémov, ktoré rieši, je neobyčajne široký a možno ich sformovať rôzne, no dôležité je to, že ich rieši prakticky. Rozvoj západnej kultúry viedol k hypertrofickým rozmerom čiste intelektuálnej sféry v porovnaní s praktickou životnou činnosťou. Teda, jednoduchšie povedané, vzťah medzi slovom a činom, medzi myšlienkou a skutkom nielen nie je jednoznačný, ale často je medzi nimi priepastný rozdiel. Európsky čitateľ si zvykol považovať za normálne to, že v abstraktných intelektuálnych konštrukciách je veľká časť fantázie. Život je jedno, filozofia druhá. Šrí Aurobindo - to je predovšetkým činnosť, je to jogín v najhlbšom zmysle slova, ktorý činom spája v sebe rozličné roviny bytia (aké - to sa čitateľ dozvie z knihy). A preto každé jeho slovo je plodom činnosti, ktorú skúsil a prežil. Preto sa v jeho lexikóne tak často vyskytuje slovo "experience", ktoré do ruštiny prekladáme raz ako "skúsenosť", inokedy ako "zážitok", pričom, ako vyplýva z uvedeného, termín "zážitok" má celkom určitý rozmer, nemožno ho celkom stotožniť s ruským pojmom. Šrí Aurobindo si nevymýšľal, on objavuje a svoje objavy situuje dolu do sfér nám pochopiteľných. A každé jeho slovo, aj to najsmelšie, každý zvrst, aj keď nám pripadá fantastický, treba prijímať ako slovo reality, ktorú prežil. "Stávam sa tým, čo objavujem v sebe". A preto sú pochopiteľné tie výšky a hĺbky, ktoré dosiahol. Je zřejmé (a Šrí Aurobindo o tom hovorí), že ľudský jazyk sa často javí ako nedostatočný pri opise niektorých stavov a sfér vedomia. "Pochopenie" knihy vyžaduje od čitateľa mnoho úsilia. V skutočnosti to možno docieľiť len

tak, ak *urobíme* to, o čom sa v nej hovorí a vtedy možno knihu považovať za prípravu čitateľa na uskutočnenie svojho vlastného pokusu. Krátky článok Západná metafyzika a joga, ktorý možno nájsť v príloha č. I, pomáha pochopiť rozdiel medzi jogínskou metódou poznania a klasickým západným prístupom - tak, ako ho chápal Šri Aurobindo.

Ako východisko bádania slúžil Šri Aurobindovi reálny život a nie filozofické abstrakcie. Boj za oslobodenie svojej vlasti, poníženej a zbedačenej britskou nadvládou, sa stal začiatkom jeho cesty. Málokomu je známe, že taktika pasívneho odporu a odmietanie spolupráce s Angličanmi, ktorú rozpracoval Šri Aurobindo, je predchodkyňou satjagrachy Gándiho. No hlavnou témou politického programu Šri Aurobinda bola príprava ozbrojeného povstania a verejná propaganda, ktorej cieľom bolo rozšíriť v národe ideál nezávislosti, ktorý sa (vtedy) zdal väčšine Indov neuskutočniteľným a nereálnym, utópiou a takmer šialenstvom. K tomu, aby bolo možné zburcovať tento veľký národ, bolo potrebné vdýchnuť mu silu a práve pri hľadaní tejto sily sa Šri Aurobindo prvýkrát obrátil na jógu. Jóga sa stala prostriedkom efektívneho konania, a nie únikom od sveta. A ak neskôr Šri Aurobindo odstúpi od aktívneho a bezprostredného zúčastňovania sa na politickom živote, nestalo sa tak v dôsledku "hlbokého rozčarovania" v súvislosti s dočasným poklesom oslobodzovacieho hnutia v Indii po roku 1908, ale preto, že najefektívnejším spôsobom premeny skutočnosti v tých podmienkach sa preňho stala práca iného charakteru. Satprem vo svojej knihe opisuje rozličné roviny reality tak, ako ich prežil Šri Aurobindo a zasväčuje nás do tajomstva jeho činnosti v priebehu posledných 24 rokov jeho života, strávených v samote. To, čím sa zaoberal Šri Aurobindo, dlho zostávalo nepochopiteľným aj jeho najschopnejším žiakom. Čo hovorila o knihe Satprema Matka, spolupracovníčka Šri Aurobinda: "Mám taký pocit, že Šri Aurobindo vložil do nej svoju silu, aby ju urobil objavom - mnoho sily. O tom, že môj dojem je správny, som sa presvedčila vtedy, keď mi Pavitra (Pavitra -jeden z prvých žiakov Šri Aurobinda, francúzsky vedec - chemik) oznámil, že kniha mu otvorila akési dvere, ktoré predtým zostávali vždy zatvorené. Zdá sa, že kniha je krokom vpred, že predstavuje niečo viac, ako jednoduché vysvetlenia".

Autor nezabíha do podrobností pri opise politického života, alebo jogínskej cesty Šri Aurobinda, pretože za hlavný úspech Šri Aurobinda Satprem považuje jeho snahu priblížiť novú éru v evolúcii Zeme. Šri Aurobindo - to je predovšetkým "pionier evolúcie" a "evolúcia", ako hovorí Satprem, nemá nič spoločné s tým, aby sa stala "svätejšou" alebo "intelektuálnejšou", jej zmysel spočíva v tom, aby sa stala "uvedomejšou".

"Človek je prechodná bytosť, - písal Šri Aurobindo, - jeho formovanie nie je ukončené. Krok od človeka k nadčloveku sa stane novou udalosťou v pozemskej

evolúcii. Je to nevyhnutné, pretože je to zároveň aj snaha vnútorného Ducha, aj logika prírodného procesu". A tu vstupujeme do úplne neprebádanej oblasti, tam, kde začína "Supramentálna joga" Šrí Aurobinda, spojená s osudom celého ľudstva. Autor sa pokúša dokázať, že ten stav, v ktorom sa dnes nachádza celé ľudstvo, to nie je "odchod nikam", ale prechodné obdobie, kríza evolúcie, čas zrodu "čohosi nového". Zhustnutie mraku, podľa autora nie je nič iné, ako "príznak príchodu ešte väčšieho svetla, ktorému je súdené zostúpiť preto, aby odstránilo existenciu obmedzenia." Satprem hovorí, využívajúc skúsenosť Šrí Aurobinda a Matky, o tajomstve pretvorenia Zeme a o nevyhnutnosti kolektívneho úsilia na to, aby bolo skrátené boľavé prechodné obdobie. Po smrti Šrí Aurobinda v roku 1950 v jeho práci pokračuje Matka. Satprem sa stal jej dôverníkom. Deň za dňom v priebehu 19 rokov od roku 1953 - 1973 zapisoval besedy s Matkou, z ktorých bol neskôr zostavený veľmi zaujímavý dokument Agenda Matky (kronika supramentálneho pôsobenia na Zem) v 13. dieloch. Tak kniha Šrí Aurobindo alebo cesta vedomia je len začiatkom prenikania do tajomstva ľudského druhu.

V roku 1988 v 7 mestách Sovietskeho zväzu v rámci indického festivalu v SSR bola organizovaná výstava kníh z Indie pod názvom MAANASI - knihy, ako prostriedok duchovného zblíženia ľudí. Do katalógu výstavy boli zaradené aj knihy Satprema Šrí Aurobindo alebo cesta vedomia a Agenda Matky. Kniha Satprema Šrí Aurobindo alebo cesta vedomia sa považuje ako v Indii, tak aj na západe za klasický úvod do svetonázoru Šrí Aurobinda. Mala niekoľko vydaní v mnohých krajinách sveta a bola preložená do angličtiny (2 preklady), taliančiny, nemčiny (v súčasnosti sa pripravuje druhý nemecký a druhý taliansky preklad), do holandského a španielskeho jazyka a tiež do niekoľkých jazykov Indie. Táto kniha, samozrejme, nemôže nahradiť bezprostredné oboznámenie sa s prácami Šrí Aurobinda, ale môže pomôcť zorientovať sa v nich. Všetky diela Šrí Aurobinda sú publikované v úplnom jubilejnom súbornom vydaní v 30 zväzkoch.

SATPREM - KRÁTKO O AUTOROVI

Narodil sa v Paríži v roku 1923. Detstvo strávil v Bretani, kde venoval všetok svoj voľný čas plavbe na plachetniciach pozdĺž pobrežia. Podľa vyjadrenia samotného Satprema "žil, len moru". Počas druhej svetovej vojny sa stal účastníkom francúzskeho odboja, bol zatknutý gestapom a zatvorený do koncentračného tábora. Vtedy mal 20 rokov. Poldruha roka strávil v Buchenwalde a Mauthausene, v roku 1945 bol oslobodený. V tábore prešiel veľkým utrpením. "Všetko stratilo hodnotu - spomína autor, - nezostalo absolútne nič, všetko vo mne bolo narušené, rozbité, zničené..." V tej atmosfére "neustálej, úplnej hrôzy" sa mu odhalili "nekonečné vnútorné priestory" a "sila, ktorá mu pomohla vydržať". Nepocíťoval nič reálne vo všetkom tom, čo ho obklopovalo v povojnovom živote, nenašiel nijaký zmysel v rodine, v práci, v kariére, v biznise. "Čo mi ešte mohol poskytnúť západ? "Satprem sa vybral na cesty -najprv do Egypta a potom do Indie, kde prvýkrát uvidel Šrí Aurobinda. Nezostal v jeho ašrame, "pretože, - hovoril Satprem, - akékoľvek múry mi pripadali ako väzenie". Odchádza do Južnej Ameriky, trávi celý rok v džungli Guayany (čo mu poskytlo materiál k napísaniu prvého románu Zlatokop), potom odchádza do Brazílie a odtiaľ do Afriky. V roku 1953 sa vracia do Indie a stáva sa žobravým sanjasinom (túlavým mníchom), praktizujúcim tantrizmus (dojmy a zážitky z tohto obdobia sa stali základom druhého románu Telom zeme). Stretnutie s Matkou, spolupracovníčkou Šrí Aurobinda, podstatne zmenilo jeho život. "Matka ma uchvátila",- spomína autor. "Celou svojou bytosťou som jej slúžil". Šrí Aurobindovi venoval svoju prvú prácu Šrí Aurobindo alebo cesta vedomia a potom aj druhú knihu, napísanú v tom istom duchu pod názvom Na ceste k nadčlovečenstvu. 19 rokov prežil spolu s Matkou (ona mu dala meno Satprem, t.j. "ten, ktorý vie skutočne milovať") a stal sa jej dôverníkom a svedkom jej osobných besied, ktoré zapisoval. (Neskôr bol zo zápiskov zostavený veľmi zaujímavý dokument v 13 zväzkoch Agenda Matky (Kronika supramentálneho pôsobenia na Zem). Dlhodobé spolužitie s Matkou bolo inšpiráciou pre napísanie trilógie o nej (I. Božský materializmus, II. Nový druh, III. Mutácia smrti), umeleckej poviedky Gringo, dej ktorej sa odohráva v džungli a nakoniec poslednej práce Rozum buniek, v ktorej je ukázaná podstata objavu Matky - zmena genetického programu a iný nový pohľad na smrť. V súčasnosti amor nepodporuje sociálne aktivity, nezaobera sa spoločenskou a literárnou činnosťou, úplne zasvätil život tej práci, ktorú začali Šrí Aurobindo a Matka.

PREDSLOV

Venujem Matke

Cestovateľské a dobrodružstvami naplnené storočie sa skončilo. Aj keď sa vypravíme k ďalekým galaxiám, oblečení do skafandrov a vyzbrojení počítačmi, nič to nezmení na veci. Zistíme, že sme stále tí istí - deti, bezmocní pred tvárou smrti, živé bytosti, ktoré nie sú celkom presvedčené o tom, ako a prečo žijú, kam sa uberajú. Čo sa týka pozemských ciest, je jasné, že časy Cortesa a Pissara sa minuli. Obklopuje nás stále to isté, pasca sa uzatvára zo všetkých strán. No ako to často býva, čím ťažšie je utrpenie, tým rýchlejšie nachádzame spôsob prekonať ho. Ukazuje sa, že toto neľahké prechodné obdobie, do ktorého sme vtiahnutí, vedie k omnoho jasnejšiemu svetlu. A tak stojíme pred múrom, pred posledným výskumom, ktorý nám zostal, pred poslednou cestou a posledným dobrodružstvom - pred sebou samým. Príznakov, svedčiacich o tom je mnoho, sú prosté, očividné. Najdôležitejšou udalosťou 60. rokov nie je cesta na Mesiac, ale cesta za drogami, študentské nepokoje vo svete a sťahovanie hippies. No kam by sa mohli podieť? Niet voľného miesta ani na plážach, preplnených ľuďmi, ani na preťažených cestách, ani v rastúcich mraveniskách našich miest. Východisko treba hľadať niekde inde. Jestvuje mnoho týchto "inde", najrozličnejších. Drogy predstavujú veľmi nebezpečnú vec, a čo je hlavné, robia človeka závislým na vonkajších prostriedkoch, zatiaľ čo skutočný zážitok musí byť uskutočniteľný podľa nášho želania a na ľubovoľnom mieste - v obchode s potravinami, v samote vlastnej izby. V opačnom prípade to nie je zážitok, ale anomália a zotročenie. Psychoanalýza v súčasnosti je len matne osvetlená jaskyňa a čo je hlavné, chýba jej hybná sila vedomia, ktorá dáva človeku možnosť slobodne sa pohybovať a maximálne sa kontrolovať namiesto toho, aby bol len bezmocným svedkom, alebo nešťastným pacientom. Náboženské cesty prinášajú omnoho viac svetla, ale sú veľmi závislé na bohu a na dogme. Hlavné je to, že nás zatvárajú vnútri jedného typu skúsenosti, pretože sa možno rovnako ľahko stať zajatcami iných svetov - v skutočnosti je to dokonca ľahšie - ako byť zajatcom tohto sveta. Hodnota zážitku sa meria v konečnom dôsledku jeho schopnosťou pretvoriť život - v opačnom prípade je to jednoducho prázdny sen alebo halucinácia. Šrí Aurobindo nás vedie k životne dôležitému objavu, ktorý má dvojaký charakter: nielen že nám dovoľuje nájsť prijateľný zmysel toho dusného chaosu, v ktorom žijeme, ale aj pretvoriť náš svet. Nasledujúc ho krok za krokom pri tomto pozoruhodnom výskume prichádzame k najdôležitejšiemu objavu, na prah Veľkého tajomstva, ktorému je súdené zmeniť tvár tohto sveta a hlavne k tomu, že vedomie je sila. Zhypnotizovaní súčasnou vedeckou situáciou,

v ktorej sme sa narodili a pred ktorou, ako sa zdá, nikam nemôžeme utiecť, si myslíme, že našou jedinou nádejou je stále väčšie rozšírenie strojov, ktoré budú lepšie než my vidieť, lepšie než my počuť, lepšie než my počítať, liečiť a v konečnom dôsledku žiť lepšie, ako žijeme my. V skutočnosti si musíme uvedomiť to, že môžeme pracovať ako naša technika a že obludnému stroju, ktorý nás dusí, je súdené rozsypať sa rovnako rýchlo ako vznikol za podmienky, že my ovládame hybnú páku skutočnej sily a zostúpime do svojho srdca metodicky a prisne, ako výskumník s jasným umom.

Potom môžeme dospieť k odhaleniu, že naše vynikajúce 20. storočie je z hľadiska psychológie dobou kamennou, že nehľadiac na všetky naše vedy sme ešte nevstúpili do skutočnej vedy života a nepriblížili sme sa k skutočnej vláde nad svetom a nad sebou a že sa pred nami odhaľujú horizonty dokonalosti, harmónie a krásy, v porovnaní s ktorými naše najväčšie objavy sú podobné hrubému prvovýrobnému učňu.

Satprem

Pondyčery 27. 1. 1970

Stávam sa tým, čo nachádzam v sebe. Môžem urobiť všetko, čo mi vnukne myšlienka. Môžem sa stať všetkým, čo myšlienka odhalí vo mne. Toto sa musí stať neotrasiteľnou vierou človeka v seba, pretože Boh prebýva v ňom.

ÚVOD

Žil na svete zlý maharadža, pre ktorého bola neznesiteľná už samotná myšlienka, že niekto môže byť nad ním. Zvolal všetkých radcov kráľovstva, ako bolo zvykom v závažných prípadoch a dal im takúto otázku: - Kto z nás je väčší - ja alebo Boh? Radcovia sa zachveli od strachu. Keďže to boli ľudia múdri, ako si vyžadovala ich profesia, požiadali o čas na rozmyslenie - silou zvyku sa držali svojho postavenia a svojho života. Boli to ľudia dôstojní a nechceli rozhnevať Boha. Boli veľmi skrúsení nešťastím, ktoré ich postihlo. A vtedy ich potešil najstarší radca: "Nechajte všetko na mňa, zajtra sa porozprávam s vládcom". Na nasledujúci deň, keď sa celý dvor zhromaždil na slávnostnú audienciu, prišiel aj tento starý človek. Bol pokojný, ruky mal pokorne zložené, čelo mal natreté bielym popolom. Hlboko sa poklonil a povedal: "Ó, pane, ty si bezpochyby väčší". Vládca si trikrát pokrútil svoje dlhé fúzy a vysoko zdvihol hlavu. "Ty si väčší preto, ó, pane, že ty nás môžeš vyhnať zo svojho kráľovstva, ale Boh nemôže, pretože v skutočnosti jeho kráľovstvom je všetko vôkol a nemáme kam odísť od Neho".

Táto indická legenda, ktorá pochádza z Bengálska, kde sa Šrí Aurobindo narodil, mu bola určite známa. Jemu, ktorý hovoril, že On - to je všetko: bohovia, diabli, ľudia, zem a nielen nebo; a celá jeho skúsenosť vedie k božskej rehabilitácii Hmoty. V priebehu posledných 50. rokov sa psychológia zaoberá len tým, že reintegruje démonov v človeku, pravdepodobne úlohou nasledujúceho polstoročia bude, ako predpokladal André Malro "reintegrovať v človeku bohov", alebo presnejšie, hovoriac slovami Šrí Aurobinda, reintegrovať ducha v človeku a v Hmote a vytvoriť "život božský na zemi". Nadpozemské nebo je veľké a zázračné, ale omnoho väčšie a omnoho zázračnejšie je nebo vnútri v nás a tento raj očakáva svojho božského pracovníka. Je mnoho spôsobov, ako začať túto prácu; v podstate každý z nás má svoj vlastný prístup. Pre jedného to môže byť krásne zhotovený výrobok alebo dobre urobená práca, pre druhého vysoká myšlienka, dovŕšený filozofický systém, pre tretieho harmónia hudby, tok rieky, záblesk slnečného svetla na morskej hladine; všetko toto je dych Nekonečného. No to sú len krátke okamihy, a my chceme stálosť. Tieto nepostrehnuteľné okamihy sú podmienené mnohými okolnosťami, ktoré my nemôžeme riadiť. Ale my vždy hľadáme to, čo nemožno človeku vziať, niečo nezávislé od podmienok a okolností, akési okno vo svojom vnútri, ktoré ak by sa raz otvorilo, nikdy by sa už nezatvorilo. Pretože tu na zemi je ťažké uskutočniť tieto podmienky, hovoríme o "Bohu", o "duchovnosti", o Kristovi alebo Budhovi, o celom rade zakladateľov veľkých náboženstiev a všetko toto sú len cesty hľadania stálosti. No je možné, že my ľudia nie sme vôbec religiózni, nie sme mystici, že sme jednoducho unavení

dogmami, veríme v zem, sme podozrievaví k veľkým slovám. Je možné, že nás dost' unavili aj naše veľmi múdre úvahy a všetko, čo si želáme, je nájsť svoju malinkú riečku, vliavajúcu sa do Nekonečného.

V Indii žil jeden veľký svätec, ktorý v priebehu mnohých rokov, skôr než dosiahol naozajstný pokoj, každému, koho stretol, dal takúto otázku: "Videl si Boha?..." "Videl si Boha?"- a vždy odchádzal rozčarovaný a nahnevaný, pretože mu ľudia rozprávali rôzne výmysly. A on chcel vidieť. Veď to nieje jeho vina, že s týmto slovom, ako ostatne s mnohými inými, ľudia spájajú toľko falošného. Keď uvidíme, môžeme o tom rozprávať, no pravdepodobne budeme mlčať. Nie, nechceme sa klamať slovami, chceme začať od toho, čo máme, priamo odtiaľ, kde sa nachádzame, s blatom, prilepeným na topánkach, s malým lúčom svetla našich najlepších dní, pretože v lom spočíva naša prostá viera. Potom uvidíme, že svet okolo nás nie je až taký veľký a my by sme ho chceli zmeniť, ale stali sme sa veľmi skeptickí ku všetkým univerzálnym zázračným liekom, všetkým hnutiam, stranám, teóriám. Preto aj začíname od najbližšieho, od samého začiatku, to jest od samých seba; je to málo, ale je to všetko, čo máme. Pokúsime sa zmeniť tento malý kúsok sveta skôr, ako sa vypravíme zachraňovať iných. A možno to, nakoniec, ani nie je až taká hlúpa myšlienka, pretože kto vie, či zmena nás samých nie je najefektívnejším spôsobom ako zmeniť iných?

Čím nám môže pomôcť Šrí Aurobindo na takejto nevysokoj úrovni? Existuje Šrí Aurobindo - filozof, Šrí Aurobindo - básnik, ktorým v podstate aj bol, a prorok evolúcie. No zďaleka nie každý z nás je filozofom, básnikom, tým menej prorokom. Možno by nás celkom uspokojilo, keby nám jednoducho dal prostriedok, pomocou ktorého by sme uverili vo svoje vlastné možnosti, nielen v ľudské, ale aj v nadľudské a božské, a nielen uverili, ale ich aj postupne odhalili v sebe, aby sme uvideli samých seba a stali sa nekonečnými -nekonečnými ako zem, ktorú milujeme, ako všetky krajiny a moria, ktoré sa nachádzajú vnútri nás.

Jestvuje Šrí Aurobindo - výskumník, jogín. Vari nepovedal, že joga je umenie uvedomelého sebaobjavovania (self-finding)? Hlavne tento výskum vedomia chceme podniknúť spolu s ním. A ak pôjdeme pokojne, trpezlivo, so všetkou úprimnosťou, smelo čeliac všetkým ťažkostiam cesty - a Boh vie, že táto cesta je dost' kamenistá - tak raz sa okno určite otvorí a slnko nás osvieti naveky.

V skutočnosti sa otvára nie jedno okno, ale niekoľko, jedno za druhým, otvárajúc pred nami stále širšie perspektívy, nové rozmery nášho kráľovstva. A vždy to znamená takú radikálnu zmenu vedomia, ako je napríklad prechod od spánku k bdeniu. Preskúmame základné etapy týchto zmien vedomia tak, ako ich prežil Šrí Aurobindo a ako ich opísal svojim žiakom v svojej integrálnej joge až do

toho bodu, kedy nás tieto privedú k novej dodnes neprebádanej skúsenosti, ktorá možno má moc zmeniť samotný život.

Šrí Aurobindo nie je len výskumník vedomia, ale aj tvorca nového sveta. Vedť aký úžitok by priniesla zmena vlastného vedomia, keby svet okolo nás zostal stále ten istý? Podobali by sme sa kráľovi z rozprávky Andersena, ktorý sa nahý prechádzal po uliciach mesta. A skutočne potom, čo Šrí Aurobindo skúmal najvzdialenejšie hranice svetov, známych aj starovekej múdrosti, odhalil iný svet, ktorý nie je zaznačený ani na jednej mape. Nazval ho Superrozumom, alebo Supramentálnym a snažil sa premiestniť tento svet dolu na zem. Navrhuje trochu sa vypnúť, vynaložiť úsilie a zúčastniť sa na tej krásnej rozprávke, ak máme radi rozprávky. Pretože Superrozum, - hovorí nám Šrí Aurobindo - vnáša radikálne a dramatické zmeny do evolúcie vedomia na zemi. Zvlášť táto zmena vedomia bude predstavovať silu, ktorá zmení náš fyzický svet - a my chceme dúfať, že ho zmení k lepšiemu - tak podstatne a nezvratne, ako to urobil Rozum, ktorý sa prvýkrát objavil v živej Hmote. A vtedy uvidíme, akým spôsobom integrálna joga vedie k joge supramentálnej alebo k joge zemskej transformácie, obrysy ktorej sa tu pokúsime načrtnúť, iba načrtnúť, pretože rozprávka sa ešte len tvorí, je to vec nová a zložitá. Ešte nevieme, kam nás to privedie a či sa všetko skončí úspešne. V skutočnosti to trochu záleží od každého z nás.

1. CELKOM ZÁPADNÝ ČLOVEK

Z ľudského hľadiska je nám Šrí Aurobindo blízky. Aj keď sa skláňame pred "múdrosťou Orientu" a pred neobyčajnými askétmi, ktorí, zdá sa, ignorujú všetky nám známe zákony, uvedomujeme si, že to viac — menej provokuje našu zvedavosť. Ale to vôbec nie je život; my potrebujeme praktickú pravdu, ktorá by prežila naše surové zimy. Tieto zimy dobre poznal Šrí Aurobindo, prežil ich ako študent od svojho 7. do 20. roku. Prechádzal z jedného penziónu do druhého, závislý od náklonnosti viac alebo menej žičlivých majiteľiek. Musel sa uspokojiť s jedným jedlom denne a nekúpiť si ani kabát; ale vždy si kupoval knihy. Francúzskych symbolistov, Malarmého a Rimbauda čítal v origináli dávno predtým, ako prečítal Bhagavatgítu v preklade. Pre nás fenomén Šrí Aurobinda predstavuje unikátnu syntézu. Narodil sa v Kalkate 15. 8. 1872, len o niekoľko rokov skôr ako Einstein. Rimbaud už napísal Iluminácie. Už sa objavili moderní fyzici, včetně Maxa Plancka, Jules Verne sa zaoberal skúmaním budúcnosti. To bola doba, kedy sa kráľovná Victória chystala stať vládkyňou Indie a podmanenie Afriky ešte nebolo ukončené. Bol to prelom, ktorý označoval prechod z jedného sveta do druhého. Z historického hľadiska sa zdá, že zrodeniu nového sveta vždy predchádzajú obdobia utrpenia a zmaru, ale možno že to je len nesprávna interpretácia, pretože semená nového sveta sú už živé, slabnú sily rozkladu (alebo rozptýlenia). Či tak, alebo onak, Európa bola vtedy na vrchole svojej slávy. Zdalo sa, že "hra" prebieha na Západe. To predpokladal aj otec Šrí Aurobinda, doktor Krišnathan Ghoš. Študoval v Anglicku medicínu a do Indie sa vrátil ako úplný angloman. Nechcel, aby jeho synovia - mal troch, Šrí Aurobindo bol najmladší - hoci len trochu boli pod vplyvom "zaostalého a ohlupujúceho" mysticizmu, v ktorom sa jeho krajina, ako sa zdalo, rútila do záhuby. Dokonca nechcel ani to, aby jeho synovia niečo vedeli o tradíciách a jazykoch Indie. Preto Šrí Aurobindo dostal nielen anglické meno, ale aj anglickú guvernanku a v 15. rokoch bol poslaný do írskej kláštornej školy spolu so synmi anglických úradníkov. O dva roky neskôr všetci traja chlapci Ghoša odcestovali do Anglicka. Šrí Aurobindo mal vtedy 7 rokov. Do 20. roku nevedel svoj vlastný bengálsky jazyk a neuvidel svojho otca, ktorý zomrel tesne pred návratom syna do Indie. Len celkom krátko videl svoju matku, ktorá bola chorá a nespoznala ho. Taký bol chlapec, ktorý vyrástol ako úplne nezávislý, bez vplyvu rodiny, krajiny a tradícií - slobodný duch. Možno preto prvou lekciou, ktorú nám dáva Šrí Aurobindo, je práve lekcia slobody. Šrí Aurobinda a jeho dvoch bratov zverili anglickému kňazovi z Manchestru s prísnymi zákazmi nadväzovať známostí s Indmi, alebo podliehať akémukoľvek indickému vplyvu. Doktor Ghoš bol naozaj zvláštny človek. Zariadil, aby pastor Drevett nedával jeho synom žiadne náboženské ponaučenia, aby si

neskôr sami mohli vybrať náboženstvo, ak budú chcieť. Potom ich ponechal osudu na 13 rokov. Doktor Ghoš sa nám môže zdať tvrdým človekom, no vôbec to nie je tak. Nielen že všetky svoje sily ako lekár odovzdával bengálskym sedliakom, ale dával im aj všetky peniaze, v tom čase, keď jeho synovia v Londýne nemali čo jesť a nemali si čo obliecť. Zomrel na mŕtvicu, keď dostal nepravdivú správu o tom, že jeho obľúbený syn Aurobindo zahynul pri stroskotaní lode. Doktor Ghoš si proste myslel, že jeho synovia musia byť ozajstnými mužmi.

Prvé roky, ktoré Šrí Aurobindo strávil v Manchestri, zohrali určitú úlohu v jeho živote, pretože sa tam naučil po francúzsky (anglický jazyk bol, pravdaže, jeho materinským jazykom) a tam sa prejavila neočakávane zrodená náklonnosť k Francúzsku. "Jestvovalo určité puto medzi mnou a anglickým jazykom, európskymi ideálmi a literatúrou, ale netýkalo sa to Anglicka ako krajiny. S ním ma nespájalo nič... Ak jestvovala náklonnosť k nejakej európskej krajine ako k druhej vlasti, tak to bolo intelektuálne a emocionálne smerovanie ku krajine, ktorú som nevidel a v ktorej som nežil v tomto živote - nie k Anglicku, ale k Francúzsku". Začal sa v ňom zobúdzat' básnik. Už začal počúvať kroky neviditeľných javov (invisible things) ako písal v jednej zo svojich prvých básní. Jeho vnútorné okno už bolo otvorené, hoci náboženstvo neurobilo naňho zvláštny dojem, ako to vyplýva z opisu jeho "obrátienia". Bolo zrejmé, a potvrdilo sa to, že matka farára Drevetta sa snažila zachrániť duše troch kacírov, alebo aspoň dušu najmladšieho z nich, ktorého raz vzala na zhromaždenie kňazov - "non konformistov". "Keď sa skončili modlitby, - písal Šrí Aurobindo, -skoro všetci sa rozišli, no zvlášť nábožní sa trochu zdržali. Práve vtedy sa uskutočnili obrady obrátienia. Strašne som sa nudil. Pristúpil ku mne jeden kňaz a dal mi niekoľko otázok (mal som vtedy asi 10 rokov). Neodpovedal som. Vtedy všetci vykriekli: "Je spasený, je spasený", začali sa modliť za mňa a vzdávali chválu Bohu". Šrí Aurobindo - prorok nikdy nezamýšľal stať sa veriacim človekom ani v Indii, ani na Západe a veľmi často zdôrazňoval, že náboženstvo a duchovnosť nemusia byť synonymami, "Skutočná teokracia, - písal neskôr, - to je kráľovstvo Božie v človeku, a nie kráľovstvo pápeža, duchovenstva, alebo vrstvy žrecov". Na začiatku svojho života v Londýne ako 12-ročný už vedel po latincky a francúzsky. Riaditeľ a školy Sv. Pavla, kam bol zapísaný Šrí Aurobindo, natoľko prekvapili schopnosti žiaka, že sa sám s ním začal zaoberať gréčtinou. O tri roky Šrí Aurobindo mohol preskočiť polovicu ročníkov, čo mu umožnilo mnoho času venovať jeho obľúbenej činnosti - čítaniu. Zdalo sa, že nič neuniklo tomuto nenásýtnému mládencovi (okrem, pravdaže, kriketu, ktorý ho zaujímal rovnako málo ako nedeľná škola). Shelly a Oslobodený Prométheus, francúzski básnici, Homér, Aristofanes a čoskoro celé európske myslenie, pretože rýchlo zvládol nemecký a taliansky jazyk do tej miery, že mohol čítať Danteho

a Goetheho v origináli, vypĺňali jeho samotú, o ktorej sa nezmieňoval. Nikdy nehľadal styky ako jeho prostredný brat Manmochan, ktorý sa zabával v Londýne v spoločnosti svojho priateľa Oscara Wilda a chcel si urobiť meno v anglickej poézii*. Každý z troch bratov žil v podstate vlastným životom. No v živote Šrí Aurobinda nebolo žiadnych prísnych zákazov a samozrejme nič puritánske (chlipni [the prurient] - tak nazýval puritánov). Šrí Aurobindo o nich hovoril, že je to v podstate rovnaký typ človeka. On sa proste nachádzal "niekde v iných sférach" a jeho svet bol naplnený. Aj pri žartovaní mal na tvári výraz ľahostajnosti, ktorý ho nikdy neopúšťal. "Zmysel pre humor? Je to soľ jestvovania. Bez neho by svet veľmi dávno celkom stratil rovnováhu - a už je aj takto dosť labilný - a nasmeroval by sa do pekla". Teda jestvuje aj Šrí Aurobindo - humorista a tento Šrí Aurobindo je možno dôležitejší, ako Šrí Aurobindo - filozof, o ktorom tak vznešene debatujú univerzity Západu. Pre Šrí Aurobinda filozofia bola len prostriedkom dorozumievania sa s určitým typom ľudí, ktorí nič nepochopia bez vysvetľovania. Bol to len jazyk, rovnako ako poézia bola preňho ďalším jazykom, jasnejším a pravdivejším. No humor bol samotnou podstatou jeho bytosti, nie sarkastický humor vtípkára, nie ostrovtip, ale akási radosť, ktorá nemôže netancovať všade, kdekoľvek sa objaví. Bývajú momenty, keď pri blýskaní, ktoré nás prekvapí, dokážeme pocítiť za najtragickjšími, najsmutnejšími situáciami a udalosťami v živote ľudí smiech, ako keby dieťa rozohralo tragédiu a potom by samo na seba urobilo grimasu, pretože je stvorené pre smiech. V konečnom dôsledku nikto a nič nám nemôže vziať naše malé skromné útočisko v našom vnútri, kde sme my naveky pánni. Možno v tom je aj základná črta humoru Šrí Aurobinda - odmietnutie vidieť veci v tragickom svetle a dokonca viac než to: pocit nekonečnej kráľovskej veľkosti. Nevieme, či v škole Sv. Pavla ocenili jeho zmysel pre humor, ale určite tam ocenili jeho vynikajúce vedomosti. Poskytli mu štipendium, aby mohol pokračovať v štúdiu v Cambridge (práve vtedy, keď prestala prichádzať pomoc z domu), ktoré bolo príliš malé na to, aby sa zbavil hladu a zimy. Jeho starší bratia sa s radosťou chopili tejto príležitosti. Šrí Aurobindo mal vtedy 18 rokov. Prečo šiel do tohto inkubátora gentlemanov? Len preto, aby splnil vôľu svojho otca. No nepobudol tam dlho. Počas prvého roku svojho štúdia na vysokej škole dostal všetky ceny za básnickú tvorbu v gréckom a latinskom jazyku, no gréčtina a latinčina ho už neuchvacovali tak, ako predtým. Jana z Arcu, Mazzini, americká revolúcia - to ho zaujímalo, čo bolo pochopiteľné. Rozmýšľal o oslobodení svojej vlasti, neskôr sa stal jedným z bojovníkov za oslobodenie Indie; Toto politické poslanie, ktoré bolo ťažko predvídať, ho bude ovládať v priebehu ďalších takmer 20 rokov a ono ho ovládalo už vtedy, keď ešte presne nevedel, kto je to Ind a už vôbec nevedel, kto je to hinduista. No dozvedel sa to veľmi skoro. Po štúdiu západnej kultúry sa mu podarilo osvojiť si hinduizmus

dvakrát rýchlejšie. V podstate skutočným Šrí Aurobindom sa stáva až potom, keď si osvojí obidve kultúry a nájde ten bod, kde sa tieto dva svety schádzajú vnútri toho, čo nie je ani jedným ani druhým, dokonca ani ich syntézou; toho, čo Matka, ktorá pokračovala v práci Šrí Aurobinda, nazýva tretím stavom (third position), "niečím iným", čo nám, ktorí nie sme ani obmedzenými materialistami, ani čistými idealistami, tak zúfalo chýba.

Potom sa stal tajomníkom Asociácie indických študentov v Cambridge, vystúpil s množstvom revolučných prejavov, potom sa zriekol svojho anglického mena a vstúpil do tajného spolku "Lotos a dýka". Tak! (Hoci takáto romantika môže priviesť človeka na šibenicu). Nakoniec jeho meno bolo zapísané na čiernu listinu Whitehallu (Whitehall - ulica v Londýne, kde sa nachádzajú vládne úrady. V prenesenom zmysle anglická vláda). Napriek tomu dostal hodnosť bakalára, ale nedostavil sa na ceremoniál odovzdávania diplomu, pretože mal všetkého po krk. Rovnako bez záujmu skladal prijímacie skúšky do Indiane Civil Service, ktorá mu otvárala dvere indickej vlády a poskytla mu možnosť postúpiť po služobnom rebríčku ako britskému štátnemu úradníkovi. Skúšky zložil výborne, no nepovažoval za potrebné ísť na skúšky z jazdy na koni. V ten deň šiel na prechádzku miesto toho, aby klusal vo Woolvich a tak prepadol. Vtedy odborný asistent v Cambridge napísal vláde: "To, že človek takého kalibru bude stratený pre indickú vládu len preto, že odmietol sadnúť si na koňa, alebo že sa nedostavil načas na skúšky, mi pripadá, priznám sa, ako neskonale krátkozrakosť byrokratov". Posledné dva roky Šrí Aurobindo žil ťažkým a nepokojným životom. Z domu neprichádzala žiadna pomoc a on musel vydržiavať seba a svojich bratov. "...Niekoľkokrát som písal otcovi v jeho mene, ale vždy bez odozvy. Len neskôršie sa mi podarilo vytiahnuť z neho takú sumu, aká bola potrebná na vyplatenie obchodníka, ktorý by v opačnom prípade podal na jeho syna žalobu..." (A.B. Purani: Life of...). Intervenovanie nepomohlo, na Ministerstve kolónií boli presvedčení, že Šrí Aurobindo - to je nebezpečná ponuka. A neboli ďaleko od pravdy.

Keď sa Šrí Aurobindo vracal po mori do Indie, mal 20 rokov. Práve mu zomrel otec. Nemal ani postavenie, ani tituly. Čo sa v ňom zachovalo po 14 rokoch, strávených na Západe? Mimovoľne nás napadá veľmi presný výrok Eduarda Herriota, že vzdelanie je to, čo zostáva v nás, keď sme už všetko zabudli. Ak to platí, tak potom to, čo zostáva v človeku, opúšťajúcom Západ nie sú knihy, múzea, divadlá, ale snaha uviesť do života to, čomu ho naučila teória. Možno práve v tom je skutočná sila Západu. Bohužiaľ, Západ je príliš intelektuálny, aby pravdivo videl podstatu vecí a aby toto videnie preniesol do života. A India, veľmi pohrúžená do seba, nemá dostatok snahy nutnej k tomu, aby uviedla do harmónie to, čím žije, s tým, čo vidí. Táto lekcija nebola pre Šrí Aurobinda zbytočná.

2. VEČNÝ ZÁKON

"Proletariát u nás sa topí v nevedomosti a je zdeptaný zúfalstvom!" - zvolal Šrí Aurobindo čoskoro po návrate do Indie. Neznepokojovali ho metafyzické otázky, ale otázky činnosti. Konať, veď sme na svete preto, aby sme konali. Ale aké činy zvoliť, a hlavne, aké prostriedky sú tie najefektívnejšie? Táto otázka praktickej činnosti bude zaujímať Šrí Aurobinda od prvých dní jeho pobytu v Indii až po jeho vrcholné jogínske realizácie. Spomínam si, a prepáčte mi odbočenie, na jednu cestu do Himalájí, kde som strávil niekoľko nádherných dní v spoločnosti svätého človeka medzi borovicami a oleandrami, uprostred žiarivého snehu medzi nebom a zemou. Bolo to nádherné. Pamätám sa, že som si povedal: "Je ľahké mať božské myšlienky, dokonca videnia v týchto výšinách, ale čo tam dolu? A nebol som ďaleko od pravdy, hoci neskôr som spoznal, že možno konať a pracovať pre svet v tichu a nehybnosti svojho tela (veľmi často si myslíme, že excitácia a činnosť je jedno a to isté, ale nie je to vôbec tak). No čo zostane z našich božských okamihov, keď vystúpime zo svojej samoty a zídeme dolu do údolia? Je to ilúzia, prelud, čo musia pochopiť horliví stúpenci hinduizmu na Západe. Pretože ak chceme jednoducho odísť od sveta, môžeme si nájsť ohromné miesto v Alpách alebo odísť do Joselitskej doliny, alebo jednoducho do malej vybielenej cely. Putovanie k prameňom (názov francúzskej knihy o hinduizme, ktorú napísal Lanza del Vasto) má málo spoločného, alebo nemá vôbec nič s Gangou alebo brahmaputrou. Čo v takomto prípade chcela ponúknuť Šrí Aurobindovi India? Vari ona pozná tajomstvo činnosti a života? Ak čítame knihy o hinduizme, môžeme si myslieť, že je to nejaký druh paleontológie, plný dlhých sanskritských slov, akoby všetci hindovia boli strach vzbudzujúci filozofi a modloslužobníci, ktorí nepoznajú pokánie. No ak sa pozrieme na duchovný svet Indie jednoducho, znútra, zistíme, že India je krajina výnimočnej duchovnej slobody, ktorej sa nič nevyrovná. Ak by sme sa ju snažili prispôsobiť paragrafom, boli by sme ako cestovateľ, ktorý sa vybral do Dillí v máji a dospel k záveru, že India je horúca a sparná krajina. No ak by šiel na juh alebo na východ Indie v novembri alebo v marci, ak by navštívil ktorýkoľvek kút, našiel by súčasne počasie chladné a búrlivé, vlhké, suché ako v púšti, alebo mierne ako v Stredomorí. India je svet, ktorý nemožno definovať, rovnako ako hinduizmus, ktorý vlastne neexistuje, pretože hinduizmus nie je viera, ani duchovná zemepisná dĺžka a netreba určovať presný azimut, aby ste sa k nemu dostali. Pretože kamkoľvek sa pohnete, ktorýmkoľvek smerom, ste uprostred neho. Takzvaný hinduizmus je výmyslom Západu; hinduisti hovoria len o "večnom zákone", samatana dharma, ktorý nepovažujú za svoj monopol a ktorý platí aj pre mohamedánov, černochoch, kresťanov, dokonca pre anabaptistov. To, čo západný človek považuje za najdôležitejšiu časť

náboženstva, - menovite štruktúra, ktorá ho odlišuje od všetkých ostatných náboženstiev a určuje, že človek nie je katolíkom alebo protestantom, ak sa za katolíka alebo protestanta nepovažuje a ak nesúhlasí s takými alebo onakými pravidlami viery, - je pre hinduistu najnepodstatnejším aspektom, pretože on sa inštinktívne snaží odvrhnúť všetky vonkajšie rozdiely, aby znovu našiel všetkých tam, kde sa schádzajú v jednom centrálnom bode.

Taká nepredpojatosť nie je "znášanlivosť", ktorá je opakom "neznášanlivosť". Je to pozitívne chápanie toho, že každá ľudská bytosť má vnútornú potrebu, ktorú možno nazvať Bohom, alebo akýmkoľvek iným menom, aj chápanie toho, že ona cíti potrebu milovať to, čo chápe ako Boha na svojej úrovni a vo svojom štádiu vnútorného vývinu, aj toho, že cesta Ivana nie je cestou Petra. To, čo každý musí milovať, napríklad ukrižovaného boha, pripadá ako neprirodzené priemernému hinduistovi, ktorý sa úctivo skloní pred Kristom (s takou istou posvätnou úctou, akú pocíti, keď sa klania svojmu obrazu Boha), no uvidí tvár Boha aj v úsmeve Krišnu, aj v strašnej Kali, aj v nežnosti Sarasvati, aj v tisícoch a tisícoch iných bohov, ktorí tancujú pestrofarební a fúzatí, veselí a strašní, žiariaci a súcitní na spleť vyrezávaných vežiach indických chrámov. "Boh, ktorý sa nevie usmievať, nemohol by stvoriť taký komický vesmír", - hovoril Šrí Aurobindo. Všetko je jeho podoba, všetko je jeho hra, strašná alebo krásna, taká bizarná, ako samotný náš svet. Lebo táto krajina, India, s takým množstvom bohov, je zároveň aj krajinou monolitnej viery v Jednotu: "Jediný vládne nad všetkými ľonami a bytosťami (natures), sám je ľonom všetkého" (Švetašvatara Upanišada, V. 5.). No nie každý môže hneď splynúť s Absolútnom. Vystupovanie pozostáva z mnohých stupňov. Ten, komu je blízka malá Lolita s tvárou dieťaťa, ktorej prináša vonné masti a kvety možno nedokáže obrátiť sa k Večnej Matke v mieri a pokoji svojho srdca. Iný radšej odvrhne všetky formy, aby sa pohrúžil do pozorovania Toho, čo nemá formu. "Ako kto ku mne prichádza, tak ho prijímam. Po mojej ceste kráčajú všetci ľudia", - hovorí sa v Bhagavadgíte IV. 11. Ako vidíme, jestvuje tak mnoho ciest k pochopeniu Boha - v troch osobách alebo v troch miliónoch osôb, že radšej odmietneme všetky dogmy, ináč všetko zničíme, nenecháme nakoniec nič, okrem boha Descartovho, jednotného a univerzálneho len vďaka jeho ohraničenosti. Možno si doteraz zamieňame pojmy jednoty a jednotnosti. Práve v duchu tejto tradície Šrí Aurobindo čoskoro napíše: "Dokonalosť integrálnej jogy nastúpi vtedy, keď sa každý človek bude pridŕžať svojej vlastnej cesty jogy. Bude sa tak zaoberať rozvíjaním svojej podstaty a usmerňovať jej rast k tomu, aby presiahla jej hranice. Lebo sloboda - to je posledný zákon a posledné naplnenie". Ind sa nikdy nespýta: "Veríš v Boha?" Táto otázka by sa mu zdala taká detinská, ako otázka: "Veríš v CO,?" On jednoducho povie: "Skús to sám. Ak urobíš toto, dostaneš takýto výsledok. Ak urobíš niečo iné, aj výsledok bude

iný". Všetku vynachádzavosť, znalosť a presnosť, ktorú vynakladáme v priebehu posledného storočia alebo dvoch na štúdium fyzikálnych javov, India vynakladá nemenej dôkladne v priebehu posledných štyroch alebo piatich tisícročí na skúmanie javov vnútorného života. Národ rojkov má pre nás prekvapenia. A ak sme voči sebe aspoň trochu čestní, tak si musíme priznať, že naše štúdium vnútorného sveta, to jest psychológia a psychoanalýza, naše vedomosti o človeku sú ešte v embryonálnom štádiu proste preto, že sebapoznanie si vyžaduje rovnako metodický, úporný a chvíľami únavný asketizmus, ako zdĺhavé štúdium, potrebné na zvládnutie atómovej fyziky. Ak chceme nastúpiť na túto cestu, nestačí čítať knihy alebo zbierať klinický materiál o všetkých neurózach spoločnosti, ktorá stratila rovnováhu. Musíme sa celkom oddať Ceste. V skutočnosti ak na štúdium vnútorného sveta vynaložíme toľko zápalu, dôkladnosti a úpornosti, koľko vynakladáme pri čítaní našich kníh, tak budeme rýchlo napredovať a ďaleko dôjdeme. Západ má tiež svoje prekvapenia. No najprv sa musí zbaviť svojich predsudkov: veď Kolumbus musel tiež opustiť Palos, aby mohol nakresliť mapu Ameriky. Zrejme treba pripomenúť tieto jednoduché pravdy, pretože Západ, ako sa zdá, je vtlesnený medzi dva druhy falošných konštrukcií: medzi príliš závažnú lož nasledovníkov náboženstiev a duchovných učení, ktorí už vyriešili problém Boha, vtlesnajúc ho do niekoľkých paragrafov, a medzi menej závažnú lož nezrelých okultistov a rôznych jasnovidcov, ktorí zredukovali neviditeľné na obrazy chorých alebo zatemnených predstáv. India nám múdro ponúka priamu skúsenosť a experimentálne metódy. Šrí Aurobindo veľmi skoro uviedol do života túto základnú lekciiu experimentálnej duchovnosti.

No akých ľudí, aký ľudský materiál nachádza vtedy v Indii, ktorú nepozná? Aj keby sme si nevšimli exotickú pestrosť a zvláštne (pre nás) obyčaje, ktoré sú také zábavné pre turistov, aj tak v Indoch zostáva čosi neobyčajné a zvláštne (etrangé). Povedať, že je to mierny, rojčivý a fatalistický národ, odtrhnutý od sveta, znamená opísať následok a nie príčinu. "Zvláštny" (etrangé) - to je veľmi presné slovo (etrangé má vo francúzštine niekoľko významov: 1) cudzí, neznámy, 2) neobyčajný, zvláštny. Autor má na mysli túto dvojakoť. Ak hovoríme o Indoch, že je to zvláštny, neobyčajný národ, vyjadrujeme tým aj hlbšiu pravdu, že Indovia sú cudzí tomuto svetu, "nie sú z tohoto sveta"), pretože svojou fyzickou podstatou prirodzene, bez najmenšej "myšlienky", alebo dokonca "viery", sú Indovia vrastení svojimi koreňmi hlboko do iných svetov, nepatria len tomuto svetu. A tieto iné svety v týchto ľuďoch vystupujú na povrch - pri najmenšom dotyku sa trhá závoj - poznamenáva Šrí Aurobindo. Tento fyzický svet, pre nás taký reálny, absolútny a unikátny, považujú Indovia len za jeden z mnohých iných spôsobov existencie, za jeden z mnohých spôsobov spoločnej existencie, jedným slovom, za malú, chaotickú, podráždenú

a bolestnú hranicu na pokraji širokých kontinentov, ktoré sú za ňou celé neprebádané. Tento podstatný rozdiel medzi Indmi a inými národmi sa zvlášť výrazne prejavuje v umení (ostatne umenie Egypta a Strednej Ameriky výrazne vyniká na pozadí svetovej kultúry). Ak zanecháme naše svetlé a otvorené chrámy, čnejúce do výšky, symbolizujúce oslavovanie božskej myšlienky v človeku a zrazu sa ocitneme pred Sahmet, (egyptská bohyňa) v tichu Abydosu na Níle, alebo tvárou v tvár Kali za peristylom Dakšinešvaru (chrám matky Kali v Dakšinešvare na brehu Gangy, 6 km od Kalkaty, miesto, kde žil veľký mystik a jogín Šrí Ramakrišna v rokoch 1836-1886), ihneď niečo pocítíme - nejaký neznámy rozmer - a zastaneme v prekvapení pred "niečím", čo nás odzbrojuje, zbavuje slov a čo absolútne chýba v našom západnom umení. V našich chrámoch niet tajomstiev! Všetko je tam čisté a akurátne, otvorené všetkým vetrom, prístupné každému - no, v skutočnosti, aj tam je mnoho tajomstiev... Veď reč nie je o tom, kto čo dosiahol, nie o to ide, proste, sme na niečo zabudli. Toľko civilizácií, ktoré boli kedysi rovnako veľkolepé a vyspelé ako naša -skromne to priznajme - a ktorých elitné vrstvy boli nie menej "intelektuálne", ako najlepšie mozgy našich univerzít, videli a poznali, na základe svojich skúseností neviditeľné hierarchie (neviditeľné pre nás) a veľké psychické rytmy, ktoré presahujú rámec krátkej pulzácie jednotlivého ľudského života. Ale tiež nás dodnes nenapadlo, že to pravdepodobne nie je hlúpa poverčivosť a poblúdenie rozumu - bolo by čudné považovať za omyl to, čo sa vyskytuje na miestach vzdialených od seba tisíce míľ v civilizáciách, ktoré boli absolútne neznáme jedna druhej. Áno, čas mystérií je preč: všetko je v súčasnosti zvláštnym spôsobom descartizované, pragmatické, no predsa niečo chýba. Novým človekom bude ten, kto si zrazu naliehavo uvedomí strašný nedostatok niečoho, čo nemôže nahradiť ani jeho veda, ani cirkvi, ani rozkoše. Človeka nemožno beztriestne zbaviť jeho tajomstiev. Toto sa tiež stalo živou lekciou, ktorú India ponúkla Šrí Aurobindovi, ak to už nepoznal skôr na vlastnej skúsenosti. Avšak ak predpokladáme, že India je krajinou, kde staré mystéria existujú ďalej a že nám dá praktické riešenia, ktoré hľadáme, budeme pravdepodobne sklamaní. Šrí Aurobindo veľmi skoro ocenil slobodu, duchovnú šírku a ohromné experimentálne poznatky, ktoré India ponúka hľadajúcemu, no vôbec nesúhlasil prijať všetko v takej podobe, v akej to vystávalo pred jeho očami. Nie preto, že odtiaľ bolo treba niečo vyhodiť. Netreba nič vyhadzovať ani z hinduizmu, ani z kresťanstva, ani z akéhokoľvek ľudského snaženia, treba všetko rozširovať, rozširovať do bezhraničnosti. To, čo považujeme za definitívnu pravdu, je najčastejšie len čiastočným zážitkom pravdy, pretože univerzálny, totálny zážitok zrejme neexistuje ani v čase, ani v priestore, na žiadnom mieste, v žiadnej bytosti, nech by bola akákoľvek osvietená. Pravda je nekonečná, vždy sa nachádza v pohybe. "No človek vždy navalí na seba nekonečné bremeno,

- hovorila Matka na besede o budhizme. Nechce dovolit' odísť tomu, čo patrí k jeho minulosti a tak sa hrbí stále viac a viac pod ťarchou neuzitočného nákladu. Aj keď sa na určitom úseku cesty riadite princípom, len čo prejdete tento úsek, zanechajte ho, zbavte sa toho, čo vás viedlo a chodte ďalej. To je práve to, čo ľudia robia veľmi neochotne. Ak sa chytia toho, čo im pomáha, naviažu sa na to a nedovolia mu odísť. Tí, ktorí napredovali s pomocou kresťanstva, nechcú ho zanechať a nesú ho na svojich pleciah. Tí, ktorí napredovali s pomocou budhizmu, nechcú ho zanechať a nesú ho na svojich pleciah. To vás strašne zaťažuje a brzdi. Len čo ste prešli nejakým štádiom, zanechajte ho, dovoľte mu odísť. A chodte ďalej"! Áno, je večný zákon, no je to zákon večne mladý a večne sa vyvíjajúci. Hoci India bola schopná pochopiť, že Boh vo svojom kozmickom konaní večne búra tradičné náboženstvá ľudí a ich predstavy o ňom, nie vždy mala silu vyrovnat' sa s vlastnou múdrosťou. Nekonečné Neviditeľné, ktoré naplnia túto krajinu, chystalo sa vybrať od nej dvojaké výkupné - ľudské a duchovné. Ľudské - pretože jej ľud, preniknutý nadpozemským, uvedomujúci si veľkú kozmickú hru a vnútorné priestory, kde náš malý povrchný život predstavuje len bod, ktorý periodicky bliká, skončil ľahostajnosťou k svetu - inerciou, ľahostajnosťou k pokroku, pokorou, ktorá si často nasadzuje masku múdrosti. No India zaplatila aj duchovné výkupné (a to je omnoho vážnejšie), pretože v celej tejto neohraničenosti, príliš veľkej pre naše súčasné ohraničené vedomie, osud zeme, našej Zeme, sa stráca kdesi v ďalekých galaxiách alebo v neznáme, znova sa vnára do Brahmana, odtiaľ koniec - koncov možno ani nevzišiel, iba ak v našich snoch. A tak učenie o ilúzii, aj tranzy, aj zatvorené oči jogína tiež často boli iba maskami Boha. Preto je veľmi dôležité jasne určiť cieľ, ku ktorému smeruje náboženská India. Vtedy lepšie pochopíme, v čom nám môže pomôcť, nám, hľadajúcim univerzálnu integrálnu pravdu, a v čom nie. Predovšetkým musíme priznať, že stojíme pred veľmi zvláštnym protikladom. India je krajina, ktorá uskutočnila veľký objav: "Všetko je Brahman, - hovorí ona. Všetko je Duch, tento svet je tiež Duch, rovnako ako aj táto zem, tento život, títo ľudia, nejestvuje nič okrem Neho. Všetko je nesmrteľný Brahman a niet ničoho iného. Brahman je pred nami, Brahman je za nami, aj na juh od nás, aj na sever, aj pod nami, aj nad nami. Všade sa rozprestiera On. Všetko, celý tento veľkolepý vesmír - je len Brahman". (Mundaka Upanišada, II. 12).

Nakoniec rozdelenie, ktoré trhá tento biedny svet na dve časti medzi Boha a Diabla, je raz navždy odstránené. Ako keby si človek vždy musel vyberať medzi nebom a zemou a mohol byť spasený len tak, keď zmrzačí sám seba. V praxi v náboženských dejinách Indie, v priebehu posledných troch tisícročí vládne mienka, že jestvuje akoby skutočný Brahman - transcendentný, nehybný, ktorý je vždy mimo tohoto chaosu a Brahman falošný, alebo, lepšie povedané,

vedľajší (jestvuje niekoľko škôl), pre prechodnú, viacmenej pochybnú skutočnosť (t.j. pre život, zem, pre náš úbohý zemský zmätok). "Odvrhni tento iluzórny svet", - vyzýval veľký Šankara (Šankara žil v rokoch 788 - 820, mystik a básnik, predstaviteľ doktríny o ilúzii, ktorá vytlačila z Indie budhizmus). "Brahman je reálny, svet je podvod, - hovorí Niralamba Upanišáda. Nech sme sa akokoľvek usilovali, predsa sme nepochopili, ako, v dôsledku akého skomolenia, sa výraz "všetko je Brahman" zmenil na "všetko okrem sveta je Brahman". Ak odhliadneme od Písma - pretože ľudský rozum je taký rafinovaný, že aj na obelisku môže uvidieť pasúce sa ovce - a pozrieme sa na praktické učenie Indie, vidíme, že protirečenie je ešte zarážajúcejšie. Indická psychológia je založená na veľmi dôkladnom pozorovaní, že všetko vo vesmíre, od minerálu po človeka, pozostáva z troch prvkov, alebo vlastností (gun), ktoré sú všade, hoci nazývať sa môžu rôzne v závislosti od povahy javov a rozlišujú: tamas - zotrvačnosť, temnota, nevedomie; radžas - pohyb, zápas, úsilie, vášeň, činnosť; sattwa - svetlo, harmónia, radosť. Ani jeden z týchto troch prvkov nejestvuje v čistej forme, my vždy predstavujeme zmes zotrvačnosti, vášne a svetla. Môžeme byť sattwico-tamasnými, t.j. dobrými, ale trochu tupými, dobroprajnými, ale trochu neuvedomelými alebo sattwico-radžasnými, vášnivými vo vysokom zmysle slova alebo tamasno-radžasnými, s nízkymi vášňami. Najčastejšie predstavujeme zmes týchto troch vlastností. Aj v najtemnejšom tamase svieti svetlo, ale bohužiaľ, platí aj opak. Inými slovami, vždy sa nachádzame v stave nestabilnej rovnováhy: bojovník, askéta a zviera v rôznom pomere veselo ovládajú našu bytosť. Preto rôzne indické učenia smerujú k tomu, aby obnovili rovnováhu, pomohli nám vymaniť sa z hry troch gún, ktorá nás stále vrhá zo svetla do tmy, z nadšenia k spustnutiu, od šedivej apatie k letným potešeniam a k opakujúcemu sa utrpeniu a aj k tomu, aby sme získali túto rovnováhu hore, inými slovami, aby sme získali božské vedomie (joga), ktoré je stavom dokonalej rovnováhy. Pre dosiahnutie tohto cieľa všetky učenia sa pokúšajú vyvieť nás zo stavu rozptýlenosti a neúčtočnej straty energie, v ktorom trávime deň za dňom celý náš život a vytvoriť v nás koncentráciu takú silnú, ktorá by mohla rozbiť obyčajné ohraničenia a v stanovenom čase nás previesť do iného stavu. Táto práca nad koncentráciou môže byť vykonaná na ktorejkoľvek úrovni našej bytosti - fyzickej, mentálnej, alebo vitálnej. V závislosti od toho, akú úroveň si zvolíme, vyberieme si jednu z jóg - hathajogu, radža-jogu, mantra-jogu, alebo iné z nespočetných jóg, ktoré si vyberáme podľa nášho snaženia. Nebudeme posudzovať hodnotu týchto metód, alebo pozoruhodné prechodné výsledky, ku ktorým môžu viesť. Skúmame len ich cieľ, ich konečné predurčenie. Pravda je taká, že táto "rovnováha hore" nemá zrejme žiadny vzťah k životu, a to predovšetkým preto, že konečným cieľom týchto metód je stav tranzu alebo jogínskej extázy - samadhi - absolútna rovnováha, nevýslovná blaženosť,

v ktorej sa rozplynú a zaniknú dojmy z tohto sveta. Z toho vyplýva, ako sa zdá, že Brahman, Duch, nemá žiadnu spojitosť s našim bdelým vedomím. On je mimo všetkého, čo poznáme, On nie je z tohto sveta. A o tom hovorili nielen Indovia.

V podstate o tom hovoria všetky svetové náboženstvá. Ak hovoríme o "spasení" na Západe, alebo o "oslobodení", "mukti" v Oriente, ak povieme "raj" alebo "ukončenie cyklu premien", niet tu podstatného rozdielu, pretože v konečnom dôsledku ich cieľom je odchod z tohto sveta. No nie vždy to bolo tak. Niekde medzi posledným obdobím Mystérií a objavením sa veľkých náboženstiev ako na Západe, tak i v Oriente, sa stala nejaká chyba.

Poznanie, ktoré nerobilo tieto neprekonateľné rozdiely medzi Bohom a svetom zmizlo, ako svedčia o tom všetky tradície a legendy. Konflikt medzi Hmotou a Duchom - to je výtvor súčasnosti. Tzv. materialisti sú deťmi idealistov - či už legitímnymi alebo nie - nasledovníkov duchovných učení. Áno, veľmi často sa skúpym otcom narodí márnotratné deti. Kdesi medzi obdobím prvých Upanišád, ktoré boli napísané pred tromi — štyrmi tisícročiami, dedičov Véd, ktorí videli Boha všade v tomto nádhernom vesmíre a obdobím posledných Upanišád sa Tajomstvo stratilo (nie len v Indii, ale aj v Mezopotámii, v Egypte, Grécku a v Strednej Amerike). A práve toto Tajomstvo chcel znovu odhaliť Šri Aurobindo. Asi preto, že sa v jeho bytosti spojili najušľachtilejšie západné tradície a hlboká duchovná túžba Orientu. Východ a Západ majú dva názory na život, ktoré sú protikladom jednej reality. Na jednej strane je pragmatická pravda, na ktorú sústreďuje takú silnú a výnimočnú pozornosť vitálne myslenie súčasnej Európy, očarené energiou života a tancom Boha v Prírode. Na druhej strane je večná nemenná Pravda, ku ktorej sa obracia indický rozum, očarený pokojom a rovnováhou, ale s tým istým vášnivým prístupom k unikátnym odhaleniam. Medzi nimi niet tých rozporov a protikladov, ktoré vyhlasuje zaujatý um, úsudok, ktorý rozdeľuje všetko na časti a chce dosiahnuť svoje za každú cenu.

Jediná večná a nemenná Pravda je Duch, a ak nebude mať pragmatická pravda samotvoriaceho sa vesmíru Ducha, nebude mať ani prameň ani základ; bude zbavená významu a vnútorného riadenia, stratí sa vo svojom konci ako ohňostroj, vystrelený do priestoru len preto, aby sa rozptýlil a zmizol vo vzduchu. Ale aj pragmatická pravda - to nie je len túžba neexistujúceho, nie len ilúzia a nie len dlhý záchvat neplodnej triašky tvorčej predstavivosti. To by znamenalo považovať večného ducha za opilca alebo rojka, za obeť svojej vlastnej gigantickej halucinácie. Pravdy vesmírnej existencie bývajú v dvoch podobách: prvá - to sú pravdy ducha, ktoré sú večné a nemenné, veľké pravdy, ktoré sami vyvolávajú svoje formovanie a trvale v ňom realizujú svoje sily a významy. A druhá - to je hra vedomia s týmito pravdami - disonacie, hudobné variácie, znenie možností,

vzostup kadencií, návraty, opakovania a postupné prechody do vyšších sfér harmónie. A z tohoto všetkého duch stvoril a vždy tvorí svoj vesmír. To on tvorí v ňom seba, on sám je tvorca aj energia vytvoreného, príčina, metóda aj výsledok práce, mechanik aj stroj, hudba aj hudobník, básnik aj verš, Superrozum, rozum a život, aj hmota, duša a Príroda.

No Šrí Aurobindovi nestačilo zmeniť Ducha a Hmotu len na papieri. Či má Duch spojenie s týmto svetom, alebo nie, to nie je koniec — koncov veľký rozdiel, ak vedomosti o Duchu nie sú v živote sprevádzané vládou nad životom: Veď pravda a poznanie je len prázdny lesk, keď poznanie je bezmocné, aby zmenilo svet. Stratené Tajomstvo bolo nielen teoretickou pravdou, bola to reálna moc Duchá nad Hmotou. Práve toto praktické Tajomstvo chcel Šrí Aurobindo znova nájsť - krok za krokom, cestou skúsenosti, odvážiac sa ako za hranice západného ponímania sveta, tak aj za hranice hinduistickej náboženskej tradície. Lebo opravdivá, skutočná podstata sa prejaví vtedy, keď je všetko zabudnuté.

3. KONIEC INTELEKTU

Štrnásť rokov potreboval Šrí Aurobindo na to, aby prešiel cestu Západu. Skoro toľko času stratil na to, aby prešiel cestu Indie a dosiahol vrchol tradičného jogínskeho vniknutia do podstaty, čo bolo východiskovým bodom jeho vlastnej práce. Najzaujímavejším pre nás je to, že Šrí Aurobindo prešiel túto tradičnú cestu, ktorú budeme považovať za prípravu, nehľadiac na prijaté pravidlá, ako slobodný pešiak, alebo presnejšie ako výskumník, ktorý sa nestará o bezpečnostné opatrenia a mapy, nevšima si obchádzky jednoducho preto, že má odvahu ísť priamo vpred. Teda nie v osamelosti, nie v pozícii lotosu, nie pod vedením osvieteného Učiteľa sa Šrí Aurobindo podujal na túto cestu, ale tak, ako by sme to mohli urobiť aj my - bez odborných vedomostí; priamo v zhone každodenného života, života, ktorý nebol menej napätý a preťažený ako je náš - a celkom sám. Pevne sa rozhodol nedeliť život nadvoje (tým sa vyznačuje joga Šrí Aurobinda) - na činnosť a na meditáciu, na vnútorné a vonkajšie a na iné nami vymyslené falošné protiklady. Od toho dňa, ako začal rozmýšľať o joge, vložil do nej všetko - vysoké i nízke, vnútorné i vonkajšie, celkom všetko - a vydal sa na cestu bez toho, aby sa čo len raz obzrel späť. Šrí Aurobindo prišiel nie preto, aby nám demonštroval výnimočné schopnosti vo výnimočnom prostredí. Prišiel preto, aby nám ukázal, čoho je schopný človek, aby nám dokázal, že výnimočné - to je len nerealizovaná potenciálna možnosť, presne tak, ako nadprirodzené - je len to, čoho podstatu sme ešte nepochopili, alebo čo zatiaľ ešte nepoznáme, možnosti, ktorú sme ešte neovládli. V konečnom

dôsledku všetko na tomto svete je len otázkou správnej koncentrácie. Niet ničoho, čo by sa nakoniec nepoddalo správne využitej koncentrácii. Keď Šrí Aurobindo vystúpil na breh na nábreží Apollo Bunder v Bombay, bol uchvátený spontánnym duchovným zážitkom - zavládol v ňom neskonálny pokoj. No on sa musel starať o to, aby sa uživil, aby prežil. Mal 20 rokov. Našiel si miesto učiteľa francúzštiny u maharadžu Barodu, potom vyučoval angličtinu v škole, na ktorej sa čoskoro stal zástupcom riaditeľa. Okrem toho bol osobným tajomníkom maharadžu. A hoci mal mnoho práce pri dvore i v škole, osud Indie ho zaujímal najviac. Mnohokrát navštívil Kalkatu, sledoval politickú situáciu, napísal niekoľko článkov, ktoré vyvolali škandál, pretože nielen že nazval kráľovnú, vládkyňu Indie, slušne povedané "starou lady", ale presviedčal svojich rodákov, že sa treba zbaviť britského jarma a ostro kritizoval politické zobrazenie strany Indického kongresu, ktorej krédom bolo: žiadne reformy, žiadna spolupráca. Jeho cieľom bolo zhromaždiť a zorganizovať všetky sily národa pre revolúciu. Na toto bola potrebná odvaha, o to väčšia, že bol rok 1893 a Británia ovládala tri štvrtiny zeme. No Šrí Aurobindo mal k problému svoj zvláštny prístup: neobviňoval Angličanov, ale samotných Indov. "Náš skutočný nepriateľ - to nie je akási vonkajšia sila, ale naša do neba volajúca slabosť, naša zbabelosť, naša tupá sentimentalita". V týchto slovách je vyjadrený jeden z hlavných princípov Šrí Aurobinda, ktorý ako v politickom tak v duchovnom boji za každých okolností trvá na tom, že treba predovšetkým pozeráť do svojho vnútra, aby sme pochopili príčinu vlastného nešťastia a utrpenia vo svete a neľadali túto príčinu mimo seba, alebo ešte niekde inde. "Vonkajšie okolnosti - to je len rozvíjanie toho, čo sme my sami", - hovorí Matka, jeho budúca spolupracovníčka. Šrí Aurobindo čoskoro pochopil, že novinové články nestačia na to, aby prebudil krajinu. Začal ilegálnu prácu, ktorá ho priviedla takmer pod šibenicu. V priebehu tridsiatich rokov sa Šrí Aurobindo bude hrať s ohňom.

Jednako v tomto mladom človeku nebolo ani zbytočnej náhlivosti, ani fanatizmu. "Jeho úsmev bol úprimný ako úsmev dieťaťa, rovnako jasný a nežný", - písal jeho učiteľ bengálskeho jazyka, ktorý žil s ním dva roky. Je prirodzené, že Šrí Aurobindo sa začal učiť svoj materinský jazyk. S dojímavou prostotou dodáva: "Skôr než som sa stretol s Aurobindom, predstavoval som si ho ako urasteného, perfektne oblečeného podľa európskej módy, s prísnyim pohľadom spoza okuliarov, s úžasnym prízvukom (prirodzene cambridgským!) a veľmi ťažkou povahou. Kto by si pomyslel, že tento počerný mladík s krotkými snivými očami, s dlhými zvlhnutými vlasmi, na prostriedku rozdelenými a padajúcimi na plecía, oblečený do hrubého obyčajného thoti a priliehavého indického kabátika, obutý do staromódnych topánok s vyhrnutými špicami, so stopami kiahní na tvári je práve pán Aurobindo Ghoš, živá nádoba francúzštiny, latinčiny a gréčtiny?

Šrí Aurobindo ešte s knihami neskončil. Intelektuálne obdobie, začaté na Západe, sa ešte nezavŕšilo. Knihy, objednávané z Bombay a z Kalkaty priamo hltal. "Stávalo sa, že Aurobindo sedel za svojim stolom, - pokračoval jeho učiteľ bengálštiny, - čítal pri petrolejke do jednej v noci a vôbec si nevšimával neznesiteľné štipanie moskytov. Sledoval som, ako sedí celé hodiny v tej istej polohe, s očami upretými do knihy ako jogín, uchvátený pozorovaním Božského, nevšimavý k tomu, čo sa deje okolo. Aj keby začalo horieť, on by nepreerušil svoju koncentráciu." Čítal anglické, ruské, nemecké a francúzske romány a taktiež stále vo väčšom množstve posvätné knihy Indie - Upanišady, Bhagavadgítu, Ramajanu - hoci nikdy nebol v chráme, alebo bol len pozorovateľom. "Raz, keď sa Šrí Aurobindo vrátil zo školy, - spomína jeden jeho priateľ, - sadol si, vzal prvú knihu, čo mu prišla pod ruku a začal čítať. Zatiaľ X Y s priateľmi hrali šachy. O pol hodinu Aurobindo odložil knihu a vypil pohár čaju. Už dlho sme ho pozorovali a čakali sme na príležitosť, aby sme sa mohli presvedčiť, či číta knihy pozorne od A do Z, alebo si v nich len listuje. Skúška sa začala. X Y otvoril knihu, prečítal nahlas jeden riadok a poprosil Šrí Aurobinda, aby si spomenul, čo nasleduje ďalej v texte. Šrí Aurobindo sa na sekundu sústredil a potom povedal spamäti celú stránku bez jedinej chyby. Ak mohol prečítať 100 strán za pol hodinu, potom nie je nič divné na tom, ak prečítal kopu kníh za neuveriteľne krátky čas". No Šrí Aurobindo sa neuspokojil čítaním posvätných kníh v preklade. Začal sa učiť sanskrit, a čo je preňho charakteristické, učil sa sám. Ak bolo o nejakom predmete známe, že je ťažké alebo nemožné ho naštudovať, Šrí Aurobindo obyčajne odmietol akúkoľvek pomoc, čo len jedno — jediné slovo od každého, či to bol gramatik, pandit alebo kňaz. Vždy sa snažil predmet zvládnuť sám, bez pomoci. Zrejme táto metóda má svoju hodnotu, pretože Šrí Aurobindo nie len že si osvojil sanskrit, ale o niekoľko rokov neskôr pochopil stratený zmysel Véd. Potom prišiel deň, keď Šrí Aurobindo pocítil, že intelektuálnych cvičení má dosť. Pravdepodobne si uvedomil, že možno donekonečna hromadiť vedomosti, čítať knihy a študovať jazyky, no aj keby človek naštudoval všetky jazyky a prečítal všetky knihy na svete, nemusí sa dostať ani o krok dopredu. Veď rozum nesmeruje k poznaniu, aj keď sa nám to zdá, rozum sa snaží niečo prekonať. Ak potrebuje poznatky, tak predovšetkým preto, aby mohol niečo premieľať a prežívať. Keby sa celý tento stroj zrazu zastavil z toho dôvodu, že vedomosti boli dosiahnuté, rozum by sa okamžite vzbúrila našiel by si nejaký iný objekt, ktorý by mohol zdolávať. Keď pre nič iné, tak pre samotné prekonávanie. Taká je jeho funkcia. To, čo v nás smeruje k poznaniu a pokroku, nie je rozum, ale niečo, čo sa nachádza za ním a využíva ho. "Základným obdobím môjho intelektuálneho vývinu, - hovoril Šrí Aurobindo svojmu žiakovi, - bolo obdobie, keď som mohol jasne vidieť, že to, čo hovorí intelekt,

môže byť správne aj nesprávne, že to, čo intelekt tvrdí, je pravdivé, ale pravdivý je aj opak tvrdenia. Ak som prijímal akúkoľvek pravdu rozumom, vždy som mal rozum pripravený aj na jej protiklad. A prvým výsledkom takéhoto prístupu bolo to, že prestíž intelektu klesla".

Šrí Aurobindo dospel k medzníku svojho vývinu: chrámy ho nezaujímali, knihy sa mu zdali bezobsažné. Jeden priateľ mu poradil zaoberať sa jogou. Šrí Aurobindo odmietol: "Joga, ktorá vyžaduje zrieknutie sa sveta, nie je pre mňa. Pociťoval som takmer odpor k spaseniu svojej duše za cenu toho, že prenechám svet jeho osudu". No raz sa Šrí Aurobindo stal svedkom zaujímavej scény, ktorá nebola pre Indiu nezvyčajná (každodennosť často býva najlepším impulzom k prebudeniu nášho vnútra). Jeho brat Barin trpel ťažkou zimnicou. (Barin sa narodil vtedy, keď Šrí Aurobindo bol v Anglicku. Stal sa tajným agentom Šrí Aurobinda v čase organizovania indického odporu v Bengálsku). Vtedy do ich domu vošiel jeden polonahý túlavý mních, natretý bielym popolom, ktorých nazývajú nahasjanjinmi. Pravdepodobne chodil od domu k domu a podľa zvyku žobral o jedlo, keď zbadal Barina, zabaleného do prikrývok a trasúceho sa od zimnice. Bez jediného slova poprosil o pohár vody, urobil nad ním akési znamenie, zaspieval mantru a dal vypiť vodu Barinovi. O päť minút bol Barin zdravý a mních zmizol. Šrí Aurobindo samozrejme počul o neobyčajnej sile týchto askétov, ale teraz to videl na vlastné oči. Pochopil, že joga môže slúžiť nielen spaseniu. A on potreboval silu na to, aby oslobodil Indiu. "Vo mne bol agnostik, vo mne bol ateista, vo mne bol skeptik, ja som vôbec nebol presvedčený, či existuje Boh... Cítil som, že kdesi v tejto joge musí byť obsiahnutá obrovská pravda... Preto keď som sa začal zaoberať jogou, rozhodol som sa ju praktizovať a objasniť si, či je moja myšlienka správna, obrátil som sa na Nehu v takomto duchu a s takouto modlitbou: ak existuješ, poznáš moje srdce. Vieš, že ťa neprosím o Muktu (oslobodenie), neprosím o nič z toho, o čo prosia iní. Prosím len o toto: daj mi silu pozdvihnúť tento národ a dovoľ mi žiť a pracovať pre tento ľud, ktorý milujem..." Tak Šrí Aurobindo nastúpil na cestu.

4. MLČANIE ROZUMU

Mentálne teórie

Prvou etapou v joge Šrí Aurobinda a hlavnou úlohou, riešenie ktorej posluží ako kľúč k pochopeniu mnohých javov, je stanovenie mlčania rozumu. Možno položiť otázku: K čomu je potrebné toto mlčanie rozumu? Ak chceme odhaliť novú krajinu vo svojom vnútri, tak na začiatku nutne musíme opustiť starú

a všetko závisí od rozhodnosti, s ktorou urobíme tento prvý krok. Niekedy sa to podobá na vzplanutie. Niečo v nás kričí: " Dost' bolo rečí!" - a my sa okamžite ocitneme na ceste a kričíme bez toho, aby sme sa obzerali naspäť. Iní hovoria najprv "áno", potom "nie", potom nekonečne dlho váhajú medzi dvoma svetmi. Ešte raz zdôrazňujeme, že sa nesnažíme zbaviť toho, čo už máme a čo sme získali ťažkou prácou v mene Múdrosti, Mieru a Osvietenia. Budeme sa snažiť vyhábať sa vyumelkovaným a prázdny slovám. Ved' sa usilujeme dospieť nie k svätosti ale k mladosti, večnej mladosti rozvíjajúcej sa bytosti. Neusilujeme sa o ohraničené bytie, ale o dokonalejšiu a hlbšiu existenciu. "Nenapadlo vás niekedy, že keby sa naozaj snažili dospieť k niečomu chladnému, temnému a pochmúrnemu, neboli by to mudrci, ale osly"? - žartom poznamenáva Šrí Aurobindo. Ak sa zastaví stroj rozumu, človek dospeje k rôznym objavom a predovšetkým pochopí, že ak schopnosť rozmyšľať je pozoruhodným nadaním, tak schopnosť nerozmyšľať je nadaním omnoho väčším. Nech hľadajúci skúsi nerozmyšľať hoci len niekoľko minút a rýchlo pochopí o čo ide! Pochopí, že žije v nevídanom chaose, v zmietajúcom, neprestajnom víchre, ktorý je naplnený jeho myšlienkami, pocitmi, impulzmi a reakciami. "Ja", vždy "ja" - veľký škriatok, ktorý sa do všetkého mieša, všetko komplikuje, vidí a pociťuje len seba, pozná len seba (ak vôbec pozná!), škriatok, ktorý vytvára ilúziu nového len vďaka tomu, že neustále mení témy. V určitom zmysle nie sme ničím iným ako zložitým zhustením mentálnych, nervových a fyzických návykov, ktoré sú spojené niekoľkými riadiacimi myšlienkami, želaniami a asociáciami, amalgám z mnohých malých samohybných síl a z niekoľkých základných vibrácií. Osemnásťroční sme akoby sformovaní, sformovali sa naše hlavné vibrácie. A okolo tejto základnej štruktúry stále v hrubších vrstvách, získaných a zušľachtených, hromadí sa jedno a to isté, to, čo má tisíc tvárí a čo nazývame kultúrou, alebo našim "ja". V skutočnosti sme uzatvorení do akejsi konštrukcie, ktorá môže byť absolútne nepreniknuteľná, bez najmenšieho otvoru, nádherná ako minaret. No tak či onak sme zamurovaní či už v žule, alebo v sklenenej soche. Nekonečne sa opakujeme, mrmleme stále jedno a to isté. Prvá úloha jogy je naučiť sa voľne dýchať a roztrhnúť ten mentálny záves, ktorý prepúšťa len jeden druh vibrácií, odhaliť pestrofarebnú nekonečnosť vibrácií, uvidieť svet a ľudí takých, akí naozaj sú, nájsť vo svojom vnútri iné "ja", ktoré nemožno hodnotiť na mentálnej úrovni.

Aktívna meditácia

Keď sedíme so zatvorenými očami a chceme dosiahnuť mlčanie rozumu, spočiatku sme zaplavení privalom myšlienok. Prichádzajú zo všetkých strán ako vyplašené a dokonca agresívne krysy. Je len jeden spôsob, ako ich ukludniť:

snažiť sa o mlčanie rozumu znova a znova, trpezlivo a vytrvalo, hlavne neurobiť chybu, nebojovať s rozumom mentálne - je nutné skoncentrovať sa na iné. U každého z nás nad rozumom, alebo v našom vnútri existuje tá istá snaha, ktorá nás priviedla na cestu a ktorá má pre nás zvláštny význam. Ak sa pridriavame tejto snahy, pracuje sa nám lepšie, práca sa mení z negatívnej na pozitívnu a čím viac krát si opakujeme svoje heslo, tým sa stáva skutočnejším. Možno tiež použiť obraz, napríklad nekonečný oceán, jeho hladký nesčerený povrch, na ktorom ležíme, po ktorom plávame a stávame sa pokojnou bezhraničnosťou. Tak sa naučíme nielen upokojiť náš rozum, ale aj rozšíriť naše vedomie. Každý musí nájsť svoju cestu a čím menej napätia vkladáme do toho, tým skôr príde úspech. "Možno začať určitý proces kvôli cieľu, ktorý obyčajne vyžaduje zdĺhavú prácu a prežiť pritom, dokonca hneď na začiatku, rýchly príchod Mlčania. Začíname praktizovať nejakú metódu, no prácu preberá na seba Milosť zhora - od Toho, k čomu smerujeme - alebo, a to je druhý prípad, sa uskutočňuje nečakaným preniknutím nekonečnosti Ducha. "Práve takouto cestou som ja sám prišiel k absolútnemu mlčaniu rozumu, o ktorom som nemohol mať predstavu skôr, ako som mal reálny zážitok", - hovorí Aurobindo. Toto je mimoriadne dôležitý moment. Ved' si môžeme myslieť, že všetky tie krásne a zaujímavé jogínske zážitky sú ďaleko za hranicami obyčajných ľudských možností: ako môžu takí ako sme my, toto všetko dosiahnuť? Naša chyba spočíva v tom, že podľa nášho terajšieho "ja" posudzujeme možnosti iného "ja". A pritom v priebehu jogy automaticky v dôsledku jediného faktu, že človek nastúpil na cestu, prebúdzajú sa v ňom celý rad skrytých schopností a neviditeľných síl, ktoré v každom smere prevyšujú možnosti našej Vonkajšej bytosti a môžu robiť za nás to, čo za obyčajných podmienok my urobiť nemôžeme. "Treba prečistiť príchod medzi vonkajším rozumom a niečím vo vnútornej bytosti,... pretože ony (jogínske vedomie a jeho sily) sa už nachádzajú v našom vnútri" (D.K. Roy: Šri Aurobindo...). Najlepší spôsob prečistenia tohto príchodu je prinútiť rozum zmlknúť. Nevieme, kto sme a ešte menej vieme o tom, čoho sme schopní.

Cvičenia v meditáciách nie sú skutočným riešením problému (hoci na začiatku môžu byť nevyhnutné k tomu, aby nám dali počiatočný impulz, pretože aj keby sme dosiahli relatívne mlčanie rozumu, stratíme ho hneď za prahom nášho útluku, hneď, ako sa dostaneme do obvyklého zhonu a podrobíme sa zvyčajnému deleniu na vnútorné a vonkajšie, na život vnútorný a život svetský. Potrebujeme život v celej jeho úplnosti, chceme žiť v pravde našej bytosti každý deň, každú minútu a nie len vo sviatok alebo y osamelosti. Dosiagnúť toto blaženými meditáciami v idylickom prostredí jednoducho nemožno. V našej duchovnej osamelosti môžeme ustrnúť a neskôr zistíme, že nám je ťažko triumfálne sa prejaviť navonok a uplatniť v živote naše úspechy, ktoré patria k najvyššej

prírode. Keď sa zameriame na vonkajšie, aby sme k našim vnútorným výdobytkom pripojili aj toto kráľovstvo, zistíme, že sme si príliš zvykli na čisto subjektívnu činnosť, ktorá je v materiálnej rovine neefektívna. Pretvoriť vonkajší život a telo bude neobyčajne ťažké. Zistíme, že naše činy nezodpovedajú vnútornému svetlu, že ďalej kráčajú po starých falošných cestách a podrobujú sa starým nedobrym vplyvom. Pravda v našom vnútri je tak ako predtým bolestivo odtrhnutá od primitívneho mechanizmu našej vonkajšej podstaty. Všetko prebieha tak, ako keby sme žili v inom svete, vo svete širšom a jemnejšom, ale nebolo by tam nielen božského pôsobenia, ale nemali by sme ani najmenší vplyv na materiálnu a zemskú existenciu. Preto jediným riešením je praktizovať upokojenie rozumu tam, kde sa to zdá najťažšie: na ulici, v metre, pri práci, kdekoľvek. Miesto toho, aby sme štyrikrát cez deň prešli po námestí Saint-Michelle, ponáhľajúc sa, ako keby nás niekto naháňal, môžeme kráčať pomaly, uvedomovať si všetko vonkajšie aj vnútorné, ako sa patri na hľadajúceho. Miesto toho, aby sme žili od jednej udalosti k druhej, rozptýlení v množstve myšlienok, ktoré nielen že nás neuspokoja, ale aj otravujú ako poškodená platňa, môžeme zachytiť rozbiehajúce sa nite nášho vedomia a pracovať -pracovať na sebe - každú minútu. A vtedy sa život stáva mimoriadne zaujímavým, pretože aj najmenšia okolnosť sa stáva možnosťou zvíťaziť - sme sústredení, ideme niekam miesto toho, aby sme šli nikam. Pretože joga - to nie je spôsob konania - to je spôsob jestvovania.

Prechodné obdobie

Sme zaujatí hľadaním inej krajiny. Ale musíme si uvedomiť, že medzi tou krajinou, ktorú opúšťame a tou, ktorú sme ešte nenašli, je zem nikoho, v ktorej je všetko nanajvýš zmätené. Je to obdobie trápenia, dĺžka ktorého závisí od našej vlastnej rozhodnosti. No je známe, že dejiny duchovného vzostupu človeka sú od nepamäti - od východných, egyptských alebo orfických iniciácií až po hľadanie čaše svätého Grálu - sprevádzané utrpením. Možno toto utrpenie uchvacovalo predstavivosť svojou neobyčajnosťou a tajomnosťou, ale, v konečnom dôsledku, čo je zvláštne na tom, keď sa uzavrieme do sarkofágu za sprievodu fláut, alebo pozorujeme pri pohrebnej vatre svoj vlastný pohreb? V súčasnosti sa rituály so sarkofágmi stali verejnými a život niektorých ľudí sa podobá pohrebu. Preto má zmysel vynaložiť určité úsilie na to, aby sme sa z tohto všetkého vymanili. A okrem toho, ak pozorujeme, čo nás obklopuje, zistíme, že takmer nemáme čo stratiť.

Najväčšia ťažkosť prechodného obdobia spočíva vo vnútornej prázdnote. Po tom, čo sme tak dlho žili v mentálnom vzrušení, sa zrazu začíname cítiť tak, ako sa cíti pacient po vážnej chorobe - trochu zmätení, hučí nám v hlave, svet

sa nám zdá strašne hlučný a únavný. Stávame sa neobyčajne citliví - vzniká dojem, akoby sme vrážali do všetkého na svete - do všedných a agresívnych ľudí, do ťažkých predmetov, do nepríjemných udalostí. Celý svet nám pripadá ako úplná absurdita. Je to správny príznak pohrúzenia sa dovnútra. Ale ak sa snažíme s pomocou meditácie uvedomele zostupovať do svojho vnútra, nachádzame tam tú istú prázdnotu, čosi ako tmavú studňu, alebo beztvárú ľahostajnosť. Ak vytrvalo pokračujeme v našom zostupovaní, môžeme sa pohrúžiť do spánku, na dve sekundy, desať sekúnd, dve minúty, niekedy na dlhšie. Ale nie je to obyčajný spánok, my len prechádzame do iného vedomia, no zatiaľ ešte nejestvuje spojenie medzi ním a našim obyčajným vedomím. Zdá sa nám, že nevychádzame z neho osvietenejší, ako sme vošli. Taký stav, charakteristický pre prechodné obdobie, môže viesť k určitému dosť škodlivému nihilizmu: niet ničoho vonku, ale ani vnútri ničoho niet. Ani na jednej ani na druhej strane niet ničoho. A práve tu musíme byť veľmi opatrní, aby sme sa po zničení našich vonkajších mentálnych konštrukcií nestali zajatcami inej konštrukcie, ktorá má v sebe klamlivú hĺbku, absurdnosť, iluzórnosť, skepsu, dokonca zmätok. Musíme kráčať ďalej. Ak sme sa už dali na jogu, musíme ísť do konca. Nie je dôležité, do akého. Pretože ak stratíme nič, nemusíme ju už nikdy nájsť. A to je naozaj utrpenie Hľadajúci musí pochopiť, že sa rodí k inému životu a že jeho nové oči, nové zmyslové orgány, sa ešte nesformovali. Je podobný novorodencovi, ktorý práve prišiel na svet. V skutočnosti to nie je obmedzenie vedomia, ale prechod k inému vedomiu: "Času treba vyčistiť a vyprázdniť kvôli tomu, aby ju mohol naplniť božský nápoj" (On yoga II). Jediným prostriedkom, po ktorom môžeme siahnúť v danej situácii je držať sa nášho snaženia, dovoliť mu rásť a rásť práve preto, že cítime úžasnú nedokonalosť všetkého okolo nás, rásť tak, ako rastie oheň, do ktorého hádzeme starý odev, náš starý život, staré myšlienky, naše city. Proste musíme pevne veriť, že po tomto prechodnom období sa nám otvoria dvere. Naša viera nie je naivná, nie je to hlúposť dôverčivosti, ale predtucha, niečo, čo vie skôr ako my, vidí skôr ako my a vysiela svoje videnie a poznanie na povrch ako snahu, hľadanie, nevysvetliteľnú vieru. "Viera, - hovorí Šri Aurobindo, -je intuícia, ktorá nielen očakáva skúsenosť, ktorá by ju potvrdila, ale aj vedie k skúsenosti.

Zostupovanie Sily

Prázdnota pomaličky mizne. Prichádza celý rad dôležitých pozorovaní a zážitkov, no nemožno očakávať, že pôjdu v logickom slede, pretože od chvíle, keď sme opustili starý svet, zistili sme, že všetko je možné a predovšetkým, že niet dvoch rovnakých prípadov. Odhaľuje sa nám falošnosť všetkých duchovných dogiem. Tu môžeme poskytnúť len niekoľko základných pokynov.

Ak sa v rozume dost' pevne ustanovilo keď už nie absolútne mlčanie tak aspoň pokoj, kedy naša snaha, naša potreba vzrástla a ustálila sa tak, že sa nepodobá zatvorenej rane v našom vnútri, pocitu vnútornej prázdnoty, ktorú nič nemôže naplniť, vtedy spozorujeme fenomén, ktorý má ohromný význam pre celú našu jogu. Okolo hlavy a zvlášť v zátylku pociťujeme neobyčajný tlak. Spočiatku sa nám môže zdať, že je to bolesť hlavy. Nemôžeme to dlho vydržať, snažíme sa bolesti zbaviť tým, že sa upriamime na niečo iné, že sa snažíme "rozmyšľať o niečom inom". Postupne tento tlak nadobúda konkrétnejšiu formu a my naozaj začíname pociťovať zostupujúci prúd sily, ktorý sa nepodobá na nabíjajúci elektrický prúd, ale skôr je podobný tečúcej mase. Vtedy pochopíme, že "tlak", alebo domnelá bolesť hlavy na začiatku boli vyvolané našim odporom proti zostupovaniu tejto Sily. Jediné, čo je potrebné urobiť, je neprekázať tomuto prúdu, zadržať ho v hlave a dovoliť mu zostúpiť do všetkých vrstiev našej bytosti od hlavy po päty. Spočiatku je to neregulovaný spazmatický prúd a my musíme vynaložiť určité vedomé úsilie na to, aby sme sa s ním znova spojili keď sa stráca, Potom sa stáva nepretržitým, prirodzeným a vzniká spontánne, automaticky, prináša príjemný pocit čerstvej energie. Podobá sa druhému dychu, hlbšiemu, ako je dýchanie pľúcami. Tento prúd nás obklopuje, omýva, osvetľuje nás a dodáva nám vytrvalosti. Fyzický pocit je skoro taký istý, ako pri rýchle chôdzi vo vetre. Neuvedomujeme si jeho ozajstnú silu (vstupuje do nás postupne, v malých dávkach) dovtedy - pokým z nejakého dôvodu - únik pozornosti, chyba alebo neprimeranosť v niečom - nie sme odrezaní od tohto prúdu. Vtedy sa cítime vyprázdnení, zošúverení, ako keby nám chýbal kyslík. Vzniká veľmi nepríjemný pocit, ako keby sme sa fyzicky zmenšovali, sme ako zoschnuté jablko, zbavené vône a farby, z ktorého vytlačili šťavu. A my naozaj nechápeme, ako sme bez toho mohli predtým žiť. Je to prvý príznak premeny našej energie. Miesto toho, aby sme hľadali v obvyklom prameni, ktorý je v našom bežnom živote, chceme načrieť vyššie. Táto energia je omnoho jasnejšia, stálejšia, súvislejšia a hlavne dynamickejšia. V našom každodennom živote, v pracovnom zhone a pri stovkách starostí prúd sily býva spočiatku dost' slabý, no stačí sa na chvíľu zastaviť a sústrediť a hneď sa mení na mohutný nápor. Všetko sa dostáva do úplného pokoja. Tento prúd nás naplňa. Samotný pocit "prúdu" mizne, akoby celé telo od hlavy po päty bolo nabité ohromnou energiou, pevnou a priezračnou zároveň "súvislá, celistvá, chladná skala pokoja" - hovorí Šrí Aurobindo. A ak sa naše vnútorné videnie už začalo otvárať, zisťujeme, že všetko je modré. Preniká nás akvamarínové svetlo, cítime sa nekonečne ako oceán. Hladina bez vln. A tá neopísateľná sviežosť! Pocit naozaj taký, ako keby sme sa kúpali v Prameni. Táto zostupujúca sila v skutočnosti nie je nič iné ako Sila Ducha - Šakti. Duchovná sila - to nie je len slovo. V konečnom dôsledku už nebudeme musieť zatvárať oči a hrúžiť sa do seba, aby

sme ju pocítili. Budeme pocíťovať jej prítomnosť v každom okamihu nášho života, nezávisle na tom, čím sa zaoberáme, či jeme, čítame alebo sa rozprávame. Staneme sa svedkami toho, ako táto sila bude nadobúdať stále väčšiu intenzitu v závislosti od toho, ako si bude naša bytosť na ňu zvykať. Jedná sa o ohromné množstvo energie, ale my dostávame z nej len malú časť, obmedzenú našou "kapacitou" a vnímavosťou.

Keď žiaci hovoria o zážitku tejto zostupujúcej Sily, nazývajú ju "Silou Šrí Aurobinda a Matky". Tým nechcú povedať, že Šakti je osobným vlastníctvom Šrí Aurobinda a Matky, ale chcú vyjadriť tú skutočnosť, že táto sila nemá obdobu ani v jednej zo známych jóg. A tu sa dostávame k základnému rozdielu medzi jogou Šrí Aurobinda (purna-joga) a ostatnými jogami. Veď zvláštnou črtou tradičných jogínskych systémov je to, že po určitom období vyplnenom cvičeniami, začínajú praktizujúci pocíťovať vystupujúcu silu (nie zostupujúcu, ako v joge Šrí Aurobinda, nazývanú v Indii kundalini), ktorá sa prebúdzá dosť výrazným hrubým spôsobom na začiatku chrbtice a potom postupne stúpa až kým nedosiahne vrchol hlavy, kde sa rozpúšťa do akejsi svetielkujúcej žiariacej pulzácie, čo je sprevádzané pocitom nekonečnosti a často stavom vedomia nazvanom extáza, ako keby človek vstupoval do večného Nadpozemského. Všetky jogínske metódy, ktoré možno nazvať termogenetickými (asany hathajogy, všetky druhy koncentrácie radžajogy, dýchacie cvičenia alebo pranajama atď.) smerujú k prebudeniu tejto vystupujúcej sily. Môžu byť nebezpečné a spôsobiť hlboké poruchy, pri nich je nutná prítomnosť a ochrana osvieteného učiteľa. Ešte sa k tejto téme vrátíme. Tento rozdiel v smere prúdu - vystupujúceho alebo zostupujúceho - sa vysvetľuje rôznymi cieľmi týchto jóg. Tradičné jogy a, ako predpokladáme, aj západné náboženské učenia sa v podstate snažia o oslobodenie vedomia. Každá bytosť, ktorá má snahu pozdvihnúť sa hore, tam aj smeruje. Hľadájúci sa snaží preniknúť za hranice viditeľného a vystúpiť hore, do Pokoja a extázy. Odtiaľ ako následok pochádza prebudenie vystupujúcej Sily. Ale cieľom Šrí Aurobinda, ako sme videli, nie je len vystupovanie, ale aj zostupovanie, nielen nájdenie večného Pokoja, ale i pretvorenie Života a Hmoty, počínajúc tou malinkou čiastočkou života a hmoty, ktorú predstavujeme my sami. Odtiaľto ako následok pochádza prebudenie alebo skôr odozva zostupujúcej Sily. Zážitok zostupujúceho prúdu - to je zážitok pretvárajúcej Sily. Práve táto sila bude za nás robiť jogu, robiť ju automaticky (ak to dovoľíme), práve ona obnoví našu rýchlo sa zmenšujúcu energiu a úsilie, práve táto sila začne pôsobiť tam, kde sa končia iné jogy, osvetľujúc spočiatku vrchol našej bytosti a potom, zostupujúc od jednej roviny k druhej, mierne, pokojne a podmanivo (ona nikdy nepôsobí hrubo a tvrdo). Sila je prekvapivým spôsobom dávkovaná, ako keby ju bezprostredne riadila Múdrost' Ducha a práve táto sila urobí univerzálnou celú našu bytosť až po

najnižšie vrstvy. Taký je základný zážitok integrálnej jogy. "Keď zavládne Pokoj, táto najvyššia alebo Božská Sila zhora môže zostúpiť a pracovať v nás. Obyčajne zostupuje najskôr do hlavy a oslobodzuje vnútorné centrá rozumu, potom do srdcového centra... potom do oblasti pupku a iných vitálnych centier...potom do oblasti krížov a nižšie... Pracuje súčasne kvôli dokonalosti, ale aj pre oslobodenie. Zaberá postupne celú našu bytosť a pracuje s ňou. Odmieta to, čo musí byť odvrhnuté, povyšuje to, čo musí byť povýšené, vytvára to, čo musí byť vytvorené. Ona všetko spája, uvádza do harmónie, ustanovuje nový rytmus v prírode" (D.K.Roy: Šrí Aurobindo...).

Východisko k novému spôsobu poznávania

Mlčanie rozumu prináša ešte jednu zmenu, ktorá je nesmierne dôležitá, ale ktorú ťažko možno spozorovať, pretože niekedy prebieha roky a jej príznaky spočiatku nebadáť. Možno ju nazvať východiskom k novému spôsobu poznávania a teda aj k novému spôsobu jestvovania.

Pripusťme, že mlčanie rozumu možno zachovať v dave, počas prechádzky, počas jedla, odievania, alebo odpočinku, no ako to urobiť pri práci, v službe, alebo napríklad vtedy, keď debatujeme s priateľmi? Je nutné rozmýšľať, spomínať, hľadať myšlienky, vyvolávať mentálne procesy každého druhu. Skúsenosť však ukazuje, že toto všetko nie je nevyhnutné, je to len dôsledok dlhodobého návyku. Zvykli sme si byť závislí na rozume, obracať sa naň a žiadať vedomosti a zdôvodnenie činnosti, no to nieje viac než zvyk, ktorý možno zmeniť. Joga ani nie je natoľko návod ako sa naučiť, ako skôr ako sa odučiť od mnohých zvykov, ktoré sa na prvý pohľad zdajú nevyhnutné a ktoré sme zdedili od našej živočíšnej evolúcie.

Ak hľadajúci napríklad vynaloží úsilie na to, aby ukludnil svoj rozum pri práci, prechádza niekoľkými štádiami. Spočiatku sa mu len ťažko darí spomenúť si na svoju snahu na niekoľko minút prerušiť prácu, aby sa znova naladil na potrebnú vlnu. Potom všetko znovu pohlcuje každodenná rutina: Ale podľa toho, ako hľadajúci rozvíja svoj návyk uskutočniť svoje úsilie kdekoľvek - na ulici, doma, kde chcete - intenzita tohto úsilia postupne rastie a už samotné úsilie môže nečakane upútať pozornosť hľadajúceho pri každej jeho činnosti spomína stále častejšie a častejšie. Potom sa postupne mení charakter tohto spomínania: miesto zasahovania vôle, ktoré je nutné k tomu, aby sme sa znova a znova naladili na príslušný rytmus, hľadajúci pociťuje vo svojom vnútri niečo živé, podobné malej pritlmenej vibrácii kdesi v svojej bytosti. Stačí, aby sa na chvíľu pohrúžil do seba a znova získava vibráciu mlčania - kedykoľvek v priebehu sekundy. Zisťuje, že je tam, vždy je tam - tá modravá hĺbka kdesi vnútri jeho

bytosti. V každej chvíli môže obnoviť svoje sily, uvoľniť sa uprostred zhonu, vo víre starosti. Sám v sebe nesie nerušené útočisko pokoja. Čoskoro sa vibrácia stáva citelnejšou a trvanlivejšou a hľadajúci pociťuje akési rozpoltenie vo svojej bytosti - mlčanlivú vibrujúcu hĺbku kdesi vnútri a dosť tenký povrch, na ktorom prebieha jeho Činnosť, rozvíjajú sa jeho myšlienky, gestá, slová. Odhaľuje v sebe Svedka. Teraz stále zriedkavejšie dovoľí, aby ho uchvátila táto vonkajšia hra, ktorá sa neprestajne pokúša zhltnúť nás zaživa ako chobotnica. Tento objav je taký starý, ako Rigvéda: "Dvaja krásni vtáci - priatelia sedia na jednom strome, jeden je sladký plod a druhý pozerá na neho a neje (I. 164.20). V tomto štádiu je ľahšie zameniť - použiť na začiatku uvedomelé úsilie - starý povrchný zvyk mentálneho rozmýšľania, spomínania, plánovania a výpočtov za nový zvyk obracať sa v mlčanlivosti k tejto vibrujúcej hĺbke. V praxi toto obdobie prechodu trvá dlho a je sprevádzané zdržiavaním, poklesom, ale aj napredovaním (v skutočnosti to pociťujeme nie ako neúspechy a pokroky, ale skôr ako niečo, čo sa tu vynorí, tu prikryje závojom) a tiež protiakciou starého mechanizmu, ktorý sa stále snaží zasiahnúť a vziať si späť stratené práva, usilujúc sa presvedčiť nás, že sa nemôžeme bez neho zaobiť. Naša lenivosť ho môže podporiť, ak budeme považovať za pohodlnejšie pre seba "konať tak, ako obyčajne". No na druhej strane práci na uvoľnení veľmi pomáha zážitok zostupujúcej Sily, ktorá neustále a automaticky uvádza do poriadku náš príbytok a upokojujúcim tlakom pôsobí na nepokojný mechanizmus, ako keby zachytávala a zmrazovala na mieste každú vlnu myšlienky; nahromadenie tisícok stále citelnejších drobných skúseností, zážitkov, ktoré nám umožnia pochopiť, že sa môžeme výborne zaobiť bez rozumu, že nám je v skutočnosti bez neho omnoho lepšie. Naozaj postupne zisťujeme, že myslieť nie je nevyhnutné. Presnosť a bezchybnosť celej našej práce, ktorú vykonáva niečo, čo sa nachádza za nami, alebo nad nami, sa zvyšuje podľa toho, ako sme si zvykli obracať sa na ňu. Vôbec nie je nutné si zapamätávať, pretože presná informácia prichádza presne v tom momente, kedy ju potrebujeme. Vôbec si nemusíme plánovať činnosť, pretože všetko uvádza do činnosti skrytý zdroj bez našej vôle, alebo myšlienky na to, nabáda nás robiť to, čo je nutné, s múdrosťou a predvídavosťou, akej náš obmedzený rozum absolútne nie je schopný. Vidíme tiež, že čím viac dôverujeme a podriaďujeme sa týmto nečakaným pokynom, týmto momentálnym radám, tým sa stávajú častejšie, zreteľnejšie, panovačnejšie a prirodzenejšie. Niekedy pripomínajú intuitívny proces, ale s tým podstatným rozdielom, že naša intuícia býva zahmlená a znehodnotená rozumom, ktorý nachádza potešenie v tom, že ju napodobňuje a núti nás prijímať svoje rozmary ako objavy, zatiaľ čo tu sa odovzdávanie uskutočňuje jasne, mlčky a presne proste preto, že je rozum v pokoji. Každý z nás zažil "zázračné" vyriešenie problému v spánku, t.j. práve

vtedy, keď sa zastavuje stroj myslenia. Nepochybne predtým, než sa spoľahlivo vykryštalizuje nový proces, budú poblúdenia, aj omyly. Hľadajúci musí byť pripravený na to, že sa dopustí mnohých chýb kvôli tomu, aby sa naučil. Uvidí, že chyby sú vždy výsledkom zamiešania sa mentálneho procesu: vždy, keď zasiahne rozum, hneď všetko zatemní a zdrží. Nakoniec po mnohých utrpeniach a porážkach raz navždy pochopíme a na vlastné oči uvidíme, že rozum nie je nástroj poznania, ale len "organizátor poznania", ako poznamenala Matka a že poznanie prichádza z iného prameňa. Keď je rozum pokojný, všetko - slová, reč, činy, prichádzajú automaticky, s prekvapivou presnosťou a rýchlosťou. Naozaj je to iný, osvietenejší spôsob jestvovania. Nič nie je dostupné rozumu, čo by sa nedalo urobiť lepšie pri úplnej nehybnosti rozumu a v mlčaní, oslobodenom od myslenia.

Všeobecný rozum

Doteraz sme hovorili o napredovaní hľadajúceho terminológiou "vnútorného", no tento proces sa prejavuje aj navonok. Múr, ktorý rozdeľuje vonkajšie a vnútorné sa stále stenčuje. Toto rozdelenie sa stále viac podobá na súhlas, ktorý bol daný v mladíckej nerozvážnosti a ktorá sa zaoberá len sebou, vidí len seba. Hľadajúci cíti, ako sa múr stenčuje, pociťuje určité zmeny svojej bytosti, akoby sa stával jasnejším, pórovitejším, priehľadnejším, spočiatku sa táto zmena ohlásí nepríjemnými príznakmi, pretože hľadajúci na rozdiel od obvyčajného človeka, ktorého chráni jeho hrubá pokožka, už nemá túto ochranu. Útočia naň myšlienky ľudí, ich želania a vášne v skutočnej forme, v plnej nahote, také, aké sú naozaj. Tu musíme zdôrazniť, že nie len "zlé myšlienky", alebo "zlá vôľa" obsahujú v sebe násilie. Nič nie je agresívnejšie, ako dobré úmysly, vysoké city, altruizmus - vždy je to ego, ktoré sa predvádza buď pod maskou nežnosti, alebo násilia. Sme civilizovaní len na povrchu. Pod ním v nás žije kanibal. Preto je absolútne nutné, aby hľadajúci mohol cítiť a využívať tú Silu, o ktorej sme hovorili. S ňou môže kráčať kam len chce. A kozmická múdrosť nedovolí, aby sa taká priehľadnosť dostavila bez potrebnej ochrany. Potom, vyzbrojený "svojou" Silou a s upokojeným rozumom, hľadajúci postupne zisťuje, že je otvorený všetkým vonkajším vplyvom a úderom, ktoré dostáva zo všetkých strán, že vzdialenosti nevytvárajú bariéry: nikto nie je vzdialený, nikto neodišiel, všetko je na jednom mieste a prebieha súčasne. On môže zreteľne prijímať myšlienky priateľa, vzdialeného tisíce míľ, ničť hnev alebo utrpenie brata. Stačí, aby sa hľadajúci v mlčaní naladil na nejaké konkrétne miesto alebo človeka a hneď dostáva viac či menej presný obraz situácie, pričom "viac" či "menej" závisí od jeho schopnosti zachovať si stav mlčania. Totiž aj tu rozum všetko mátie a skresľuje, pretože je plný prianí, obáv, výstrah

a všetko, čo prijíma, okamžite skomolí takým, či onakým želaním, obavou, alebo predsudkom (jestvujú aj iné príčiny zmätku a skomolenia, ktoré rozoberieme neskôr). Preto mlčiaci rozum, ako sa zdá, vedie k rozšíreniu vedomia, ktoré sa stáva schopným obrátiť sa podľa želania na ktorýkoľvek bod všeobecnej reality, aby z nej získalo ten poznatok, ktorý potrebuje. V tejto mlčanlivej priezračnosti skoro dospejeme ešte k jednému objavu, ktorý má mimoriadne dôležitý význam pre prax. Zistíme, že nielen cudzie myšlienky prichádzajú k nám zvonku, ale aj naše vlastné myšlienky. Keď sa staneme dostatočne priezračnými, môžeme pociťovať v nehybnom mlčaní rozumu slabé rotačné vírenia, ktoré sa dotýkajú našej atmosféry a podobajú sa drobným, ťažko postrehnutelným vibráciám, upútavajúcim našu pozornosť. Keď sa k nim priblížime v snahe zistiť, čo to je, t.j. keď dovolíme jednému z týchto vírení vstúpiť do nás, tak zistíme, že naše myslenie je niečím zaujaté: to, čo sme pociťovali na okraji našej bytosti, je myšlienka v svojej čistej forme, alebo skôr mentálna vibrácia, ktorá jestvovala predtým, než nepozorovane vstúpila do nás a neskôr sa objavila na povrchu našej bytosti, prijala našu osobnú podobu a dala nám právo vyhlásiť: "To je moja myšlienka". A práve tak ten, kto vie dobre čítať myšlienky, sa môže dozvedieť, čo sa odohráva aj v takom človeku, ktorého jazyk nepozná, pretože nezachytáva myšlienky, ale vibrácie, ktorým potom prisudzuje zodpovedajúcu mentálnu formu v sebe samom. No v podstate sa nemusíme veľmi čudovať, pretože keby sme boli schopní vlastnými silami vytvoriť hoci len jednu obyčajnú vec, hoci len najnepatrnejšiu myšlienku, boli by sme stvoriteľmi sveta! "Kde je to "ja" v nás, ktoré môže všetko vytvoriť"? - pýtala sa Matka. No obyčajný človek nie je schopný vnímať tento proces po prvé preto, že žije v neustálom zhone, po druhé preto, že proces privlastňovania vibrácii sa uvádza do chodu takmer okamžite a automaticky. Vďaka svojej výchove a prostrediu človek je zvyknutý vyberať si zo všeobecného Rozumu pomerne úzky okruh vibrácií, ktorý mu je blízky. Celý zvyšok svojho života bude zachytávať tú istú vlnovú dĺžku, bude reprodukovat' tú istú vibračnú tonalitu, bude hovoriť tie isté viac alebo menej vyumelkované slová, len ich usporiada do nových formulácií. Znova a znova bude chodiť do kruhu v svojej klietke. Všetko, čo chápeme ako pokrok, je len užšia alebo širšia slovná zásoba, nádhera a ligot našich výrazov. Takýto pokrok je len ilúzia. Áno, meníme svoje myšlienky, no zmena myšlienok nie je pohybom dopredu. Neznamená to vystúpiť do vyššej a intenzívnejšej vibračnej tonality. Je to len nová pirueta stále v tom istom prostredí. Práve preto Šri Aurobindo hovoril o zmene vedomia. Keď hľadajúci uvidel, že myšlienky k nemu prichádzajú zvonku aj potom, keď už stokrát zopakoval tento pokus, našiel kľúč k ozajstnej vláde nad rozumom. Zbavit' sa myšlienky potom, ako vstúpila do nás a zakorenila sa tam, je naozaj veľmi zložité, no odvrhnúť tú istú myšlienku vtedy, keď vidíme ako k nám

prichádza zvonku, nie je ťažké. Len čo ovládneme mlčanie, stávame sa pánmi mentálneho sveta, pretože miesto toho, aby sme boli večne pripútaní k tej istej vlnovej dĺžke, môžeme sa teraz pohybovať po celom vlnovom rozpätí, môžeme ich prijímať alebo ľubovoľne odmietať. Vypočujme si, ako Šri Aurobindo sám opisuje tento pokus, ktorý prvýkrát zažil spolu s iným jogínom Bhaskarom Lelem, ktorý s ním strávil tri dni: Všetci mentálne vyvinutí ľudia, ktorí dosiahli viac než priemernú úroveň, musia tak či onak, z času na čas, alebo sledujúc určitý cieľ, deliť rozum na dve časti - na aktívnu časť, ktorá je fabrikou myšlienok a na pasívnu, vládnu časť, ktorá je zároveň Svedkom i Vôľou a ktorá pozoruje tieto myšlienky, skúma ich, zavrhuje, vylučuje, prijíma, vnáša opravy a zmeny - Pán v Dome Rozumu, schopný vlády nad sebou, samradža. Jogín ide ešte ďalej — nielen, že sa stáva pánom, ale zostáva tak či onak spojený s rozumom, no akoby z neho vychádzal, nachádza sa nad ním alebo celkom mimo neho a je slobodný. Obraz fabriky na myšlienky už nie je pre neho celkom prijateľný, pretože vidí, že myšlienky prichádzajú zvonku, zo všeobecného Rozumu alebo zo všeobecnej Prírody. Raz sú sformované zreteľne, inokedy nadobúdajú formu kdesi v nás. Principiálnym poslaním nášho rozumu je reagovať na tieto vlny myšlienok (rovnako ako na vitálne vlny, alebo vlny jemnej fyzickej energie), prijímať alebo odmietať ich, alebo dávať osobnú mentálnu formu myšlienkového hmotu (alebo vitálnym pohybom) zo Sily -Prírody, ktorá nás obklopuje. Som veľmi vdáčný Lelemu za to, že mi to ukázal. "Medituj posediačky, - povedal, - no nerozmýšľaj, len pozeraj na svoj rozum. Uvidíš, ako doň vstupujú myšlienky. Skôr než môžu vstúpiť, odháňaj ich od svojho rozumu dovedy, pokým tvoj rozum nebude absolútne umlčaný". Predtým som o tom nepočul, že možno vidieť myšlienky, ktoré prichádzajú do rozumu zvonku, ale ja som nerozmýšľal, či je to pravda, ja som si jednoducho sadol a urobil som to. Môj rozum sa vo chvíli upokojil ako vzduch na náhornej rovine, keď je bezvetrie. Uvidel som jednu myšlienku, potom druhú, ktoré určitou cestou prichádzali zvonku. Odháňal som ich skôr ako mohli vstúpiť a ovládnuť mozog a o tri dni som bol slobodný. Od toho momentu mentálna bytosť vo mne sa stala slobodným Intelektom, všeobecným Rozumom, ale nie pracovníkom vo fabrike na myšlienky, obmedzeným úzkym okruhom svojich osobných myšlienok, ale tým, ktorý dostáva vedomosti zo stoviek a stoviek kráľovstiev bytia a slobodne si môže vybrať to, Čo chce, v tom ohromnom impériu videnia a impériu myšlienky".

Keď sa hľadajúci obzrie zadu a vidí tú jednoduchú konštrukciu, od ktorej kedysi začínal, nechápe, ako mohol žiť v takom väzení. Zvlášť zarážajúce preňho je to, že mnoho rokov žil obklopený obmedzenými myšlienkami a predstavami o tom, čo je možné a čo nemožné, a že väčšina ľudí žije za mrežami: "Nerob to, nerob hento, to je proti jednému zákonu, to proti druhému,

to je nelogické, to je neprirodzené, to je nemožné..." Zisťuje, že je všetko možné. Skutočná prekážka spočíva v našom presvedčení, že niečo je ťažké. Potom, čo človek prežil 20-30 rokov vo svojej mentálnej škrupine ako akýsi mysliači mäkkýš, začína dýchať slobodne.

Zisťuje tiež, že je vyriešený večný protiklad vnútorného a vonkajšieho, že tento protiklad nie je nič viac, než ešte jedna dogma našej mentálnosti. V podstate "vonkajšie" je všade vnútri! My sme všade! Bolo by omylom predpokladať, že ak sa nám podarí vytvoriť akési podmienky pokoja, krásy a idylickej osamelosti, všetko bude omnoho ľahšie. Nieje to tak, pretože sa vždy nájde niečo, čo nás bude vyrušovať, a to všade. Preto miesto toho, aby sme sa snažili vytvoriť tieto podmienky, môžeme sa tak isto rozhodnúť rozbiť naše konštrukcie a prijať do seba všetko "vonkajšie" - a vtedy budeme doma všade. To isté sa týka protikladu medzi meditáciou a činnosťou. Hľadajúci si vytvoril vo svojom vnútri mlčanie a teda jeho činnosťou sa stala meditácia (zároveň sa mu odhalí fakty, že dokonca meditácia môže byť činnosťou): ak sa sprchuje, alebo sa venuje svojim služobným povinnostiam, vlieva sa do neho Sila. Navždy je v ňom súzvuk s inými svetmi. A nakoniec uvidí, že jeho činnosť sa stáva presnejšou, efektívnejšou, pôsobivejšou a pritom vôbec nenarušuje jeho pokoj. Substancia mentálnej bytosti je nehybná, natoľko nehybná, že nič nenaruší jej pokoj. Ak prichádzajú myšlienky alebo činy, tak prechádzajú cez rozum ako vtáci, ktorí lietajú pod nebom v bezvetří. Prichádzajú a ničoho sa nedotýkajú, nezanechávajú žiadnu stopu. Aj keď tisíce obrazov, ktoré predstavujú najbúrlivejšie udalosti, prejdú cez rozum, zostane zachovaná tichá nehybnosť, ako keby hmotou rozumu bola substancia večného a nenarušiteľného sveta. Rozum, ktorý dosiahol také ticho, môže začať pôsobiť intenzívne a silne, no pritom si uchová svoj základ - nehybnosť. Nič sám zo seba nevytvára, ale dostáva Zhora a dáva tomu mentálnu formu. Nič k tomu sám od seba nepridáva. Postupuje ticho, bez vášní, ale s nadšením sa teší pravde s jej blahoslavenou silou a svetlom jej zjavenia. Treba pripomenúť, že v tom čase Šrí Aurobindo stál na čele revolučného hnutia a pripravoval partizánsku vojnu v Indii.

5. VEDOMIE

Raz jeden zo žiakov musel urobiť ťažké rozhodnutie. Napísal list Šrí Aurobindovi a obrátil sa k nemu o radu. Bol veľmi znechutený, keď si prečítal odpoveď, kde sa hovorilo, že rozhodnutie musí prísť "z vrcholu jeho vedomia". Bol západným človekom a nechápal, čo to znamená. Čo je to "vrchol vedomia?" Zvláštny spôsob intenzívneho rozmýšľania, alebo vytrženie, ktoré vzniká pri rozpálení

mozgu, alebo ešte niečo iné? Také boli myšlienky žiaka, veď jediný druh vedomia, ktorý je známy na Západe, je mentálny proces: myslím, teda som. Také je už naše zvláštne hľadisko na vedomie. Umiestňujeme sami seba do centra vesmíru a uznávame prítomnosť vedomia len v tých, ktorí žijú našim spôsobom života a zdieľajú náš svetonázor. Ešte nedávno sme sa čudovali, ako možno byť Peržanom. Ak chceme pochopiť, čo je to vedomie a používať ho, musíme prekročiť hranice tohto obmedzeného pohľadu na vedomie. Potom, čo Šrí Aurobindo dosiahol určitú úroveň mentálneho mlčania, poznamenal: "Mentálne vedomie predstavuje čisté ľudské rozpätie, avšak vôbec neobsahuje všetky možné rozpätia vedomia, presne tak, ako ľudský zrak nemôže obsiahnuť všetky farebné odtiene a ľudský sluch všetky úrovne sluchu, pretože jestvuje mnoho zvukov a farieb, nachádzajúcich sa pod alebo nad rozpätím, ktoré je dostupné človeku, ktoré človek môže vidieť a počuť. Práve tak jestvujú vyššie alebo nižšie roviny vedomia ako je ľudská rovina. Obyčajný človek nemá s nimi kontakt, zdajú sa mu zbavené vedomia - sú to Supramentálna, globálnomentálna a submentálna rovina.

To, čo my nazývame nevedomím, je jednoducho iné vedomie... Ak spíme, alebo nás omráčili, alebo ak sa nachádzame pod vplyvom drog, alebo keď sme "mŕtvi", alebo ak sa nachádzame v akomkoľvek inom stave, nie je naše bezvedomie hlbšie, ako pri hlbokom vnútornom sústredení na nejakú myšlienku, kedy nepozorujeme ani naše fyzické "ja", ani prostredie, ktoré nás obklopuje. Pre každého, kto trochu pokročil v joge, je to najelementárnejšie tvrdenie. A ďalej: podľa toho ako napredujeme a prebúdžeme sa k tomu, aby sme si uvedomili dušu v sebe a v predmetoch, začíname chápať, že vedomie je prítomné aj v rastline, v kove, v atóme, v elektrine, v každom predmete fyzickej povahy. Dokonca zisťujeme, že vedomie v žiadnom smere nie je nižšou alebo ohraničenejšou formou v porovnaní s mentálnou formou. Naopak, v mnohých neživých formách je intenzívnejšie, rýchlejšie, živšie, hoci menej rozvinuté smerom k povrchu. Preto každý, kto začína praktizovať jogu, sa musí stať uvedomelým v každom smere, na všetkých rovinách svojej bytosti a na všetkých rovinách všeobecného jestvovania, nielen mentálne. Musíme si uvedomovať seba aj iných, aj všetky predmety, ako v stave bdenia, tak v spánku. A nakoniec sa musíme naučiť byť uvedomelými v tom stave, ktorý ľudia nazývajú "smrťou", pretože aj v našej smrti budeme mať ten istý stupeň uvedomelosti, ktorý sme získali za života.

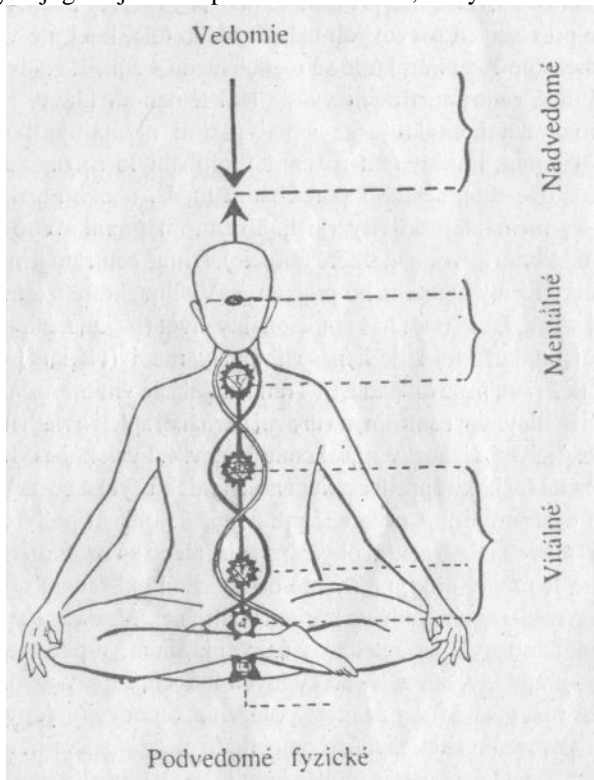
Vôbec nemusíme veriť slovám Šrí Aurobinda, naopak, Šrí Aurobindo trvá na tom, aby sme sa o všetkom presvedčili sami. Preto sa musíme snažiť, aby sme objavili to, čo v nás spája všetky spôsoby našej existencie, spánok, bdenie aj "smrť" - a dáva nám možnosť nadviazať kontakty s inými formami vedomia.

Centrá vedomia

Ak sa pridržame našej experimentálnej metódy, základom ktorej je mlčanie rozumu, dospejeme k niekoľkým objavom, ktoré nás postupne privedú na cestu. Predovšetkým uvidíme, že nepokoj, v ktorom žijeme, pomaly opadáva. Roviny našej bytosti možno stále jasnejšie rozlíšiť, ako keby sme boli poskladaní z rôznych fragmentov, z ktorých každý má svoje osobitné individuálne centrum,- ba čo viac, žije životom, nezávislým na iných fragmentoch. Táto polyfónia (hoci sa to viac podobá kakofónii) je obyčajne skrytá za hlasom rozumu, ktorý všetko prehluje a privlastňuje si. Nejestvuje žiadny pohyb našej bytosti, v žiadnej rovine - ani v rovine emócií, ani v rovine želania, ani najmenší pohyb tela, ktorého by sa hneď nezmocnil rozum a nepokryl ho vrstvou myslenia. Inými slovami - my všetci mentalizujeme. Také je skutočné poslanie rozumu v evolúcii: pomáha vyniesť na povrch vedomia všetky hnutia našej bytosti, ktoré by v opačnom prípade zostali v stave neformnej podvedomej alebo nadvedomej magmy. Okrem toho nám pomáha zaviesť istý druh poriadku v tejto anarchii a zjednocuje všetky malé feudálne štáty pod svoju najvyššiu moc. No takýmto spôsobom nám rozum zakrýva ich skutočný hlas a funkcie, veď od najvyššej moci k tyranii je len krôčik. Všetky nadrozumové mechanizmy sa úplne ničia a ak sa aj nejakým hlasom z nadvedomia podarí preraziť, ihneď sú skomolené, oslabené a zahmlené. Podobným spôsobom sú atrofované mechanizmy podvedomia, ktoré nás zbavujú spontánnosti citov, spontánnosti, ktorá bola celkom užitočná v predchádzajúcich štádiách evolúcie a zišla by sa aj dnes. Iba malé časti našej bytosti sa búria, zatiaľ čo iné potichu zbierajú sily a očakávajú prvú možnosť, pri ktorej by nám hodili rukavicu. Ale hľadajúci, ktorý utíšil svoj rozum, začal rozlišovať všetky tieto stavy v ich obnaženej realite, bez mentálneho lesku. Pociťuje v rôznych rovinách svojej bytosti určité centrá koncentrácie, silové uzly, z ktorých každý má svoj typ vibrácií, alebo svoju vibračnú frekvenciu. Všetci sme aspoň raz v živote zažili vibrácie, vyžarované v rôznych rovinách našej bytosti. Napríklad mohli sme pocítiť veľkú vibráciu odhalenia, keď sa nám zdalo, že záves sa nečakane roztrhol a pred nami stojí pravda bez slov. A my presne vieme, z čoho toto odhalenie pozostáva - niečo jednoducho vibruje a robí svet neobvyčajne širokým, svetlým a jasným. Mohli sme zažiť aj ťažšie vibrácie hnevu alebo strachu, vibrácie želania, vibrácie sympatie. Pritom sme zbadali, že tieto vibrácie pulzujú na rôznych úrovniach a s rôznou intenzitou. V našom vnútri je celý rad vibračných uzlov alebo centier vedomia a každému z nich zodpovedá jeden špecifický typ vibrácií, ktoré možno rozlišovať a pociťovať v závislosti od stupňa nášho mlčania a od intenzity nášho vnímania. Rozum predstavuje len jedno z týchto centier, jeden typ vibrácie, jednu formu vedomia, hoci sa snaží zaujať prvé miesto.

Nebudeme podrobne opisovať tieto centrá, ako je to tradičné, pretože lepšie je všetko prežiť, ako o tom hovoriť. Nebudeme hovoriť o mieste, kde sa nachádzajú, pretože hľadajúci ich bez ťažkostí pocíti, len čo sa stane trochu priezračnejší. Stačí, keď povieme, že tieto centrá, nazývané v Indii Čakrami, sa nenachádzajú v našom fyzickom tele, ale v inom rozmere, hoci koncentrácia býva v nich chvíľami taká intenzívna, že vzniká presne lokalizovaný fyzický pocit. Niektoré sú veľmi blízko pri rôznych nervových uzloch nášho tela, hoci nie všetky. Existuje prinajmenšom 7 centier, ktoré sú rozdelené do 4 zón. 1. Nadvedomie, ktoré má len jediné centrum, trochu vyššie nad temenom hlavy, riadi náš rozmyšľajúci rozum a kontaktuje sa s najvyššími mentálnymi sférami, s osvieteným rozumom, intuitívnym rozumom, globálnym rozumom atď. 2. Rozum, ktorý má dve centrá. Jedno sa nachádza medzi obočím a riadi vôľu a dynamiku našej mentálnej aktivity (je tiež centrom prenikavého videnia "tretím okom", o ktorom hovoria niektoré tradície). Druhé centrum je na úrovni hrdla a riadi všetky formy mentálneho prejavu. 3. Vitálne, ktoré má tri centrá. Jedno na úrovni srdca, ktoré riadi náš emocionálny život (lásku, nenávisť atď.), druhé na úrovni pupku, ktoré riadi naše impulzy moci (vládnuť, ovládať, podmaňovať si; tiež riadi našu ctižiadosť). Tretie, najnižšie vitálne, sa nachádza medzi pupkom a pohlavným centrom, na úrovni okružnej spleti a riadi najnižšie vibrácie: žiarlivosť, závisť, žiadostivosť, lakomosť, hnev. 4. Fyzické a podvedomé, ktoré má centrum na začiatku chrbtice a riadi našu fyzickú bytosť so sexuálnymi impulzmi. Toto centrum je tiež otvorené pre najnižšie oblasti podvedomia. U "normálneho" človeka tieto centrá obyčajne spia, alebo sú uzatvorené, alebo cez ne prechádza len malý prúd, nutný pre obmedzenú existenciu osobnosti. V skutočnosti je človek zamurovaný vo svojom vnútri, nemôže sa bezprostredne stykať so svetom, tento styk je obmedzený úzkym kruhom. V podstate nevidí iných ľudí, alebo predmety, ale vidí seba v iných ľuďoch, seba v predmetoch, všade len seba. A niet východiska z tohoto položenia. S pomocou jogy sa tieto centrá otvárajú. Otvorenie centier môže prebiehať smerom zdola hore, alebo zhora dolu, podľa toho, či používame tradičné jogínske alebo duchovné metódy, alebo jogu Šrí Aurobinda, ako bolo povedané vyššie, s pomocou koncentrácie a cvičení môžeme nakoniec pocítiť Silu, ktorá sa prebúdzá na začiatku chrbtice a vystupuje voľným pohybom ako had od jednej úrovne k druhej až k temenu hlavy. Na každej úrovni sa táto sila prebýja dosť surovo cez príslušné centrum. Toto centrum sa otvára a v tom momente nás otvára všetkým všeobecným vibráciám alebo energiám, ktoré zodpovedajú frekvencii tohto centra. V joge Šrí Aurobinda zostupujúca Sila otvára tie isté centrá smerom zhora nadol, otvára ich pomaly a jemne. Veľmi často najnižšie centrá zostávajú neotvorené a otvárajú sa až omnoho neskôr. Tento proces má výraznú prednosť, ak uvážime, že každé centrum zodpovedá všeobecnému druhu vedomia, alebo

energie: otvorenie najnižších vitálnych centier alebo centier podvedomia na samom začiatku je pre nás veľmi riskantné - hrozí nám, že nás zaplavia nielen naše malicherné osobné problémy, ale i prúdy všeobecnej špiny, pretože automaticky vstupujeme do kontaktu s Chaosom a Špinou sveta. V skutočnosti práve preto v tradičných jogach je nutná prítomnosť učiteľa, ktorý môže ochrániť.

Centrá vedomia podľa tantrickej tradície

Kanál uprostred a dva kanály, ktoré sa okolo neho prepletajú, zodpovedajú mozgovému (medulárnemu) kanálu a pravdepodobne sympatickému nervovému systému. Je to cesta, po ktorej sa vystupujúca Sila (Kundalini) dvíha od jedného centra k druhému, potom, ako sa prebudila v najnižšom centre a vystupuje "ako had" k temenu hlavy, kde sa rozplynie v Nadvedomie. (Tým sa zrejme vysvetľuje význam takých symbolov, ako obraz urea, egyptského hada, ktorý krášľil pokrývku hlavy egyptských faraónov a mexického Kecalcoatla, alebo Opereného Hada a tiež možno hada naga, ktorý visel z hlavy Budhu). Podrobný opis týchto

centier je zaujímavý len pre jasnovidcov. Ďalej budeme hovoriť len o detailoch, ktoré sú zaujímavé pre všetkých. Vyčerpávajúci výklad tohto problému možno nájsť v pozoruhodnej práci Sira Johna Woodroffa (Artura Avalona) Hadia sila. Máme do činenia s najnižšími centrami až potom, keď naša bytosť zaujala pevné pozície v najvyššom nadvedomom svete. Keď hľadajúci ovládne svoje centrá, začína naozaj vidieť objekty, bytosti, celý svet aj samého seba takým, akým naozaj je, pretože vníma už nie vonkajšie príznaky, pochybné slová a gestá - mimikry človeka, zamurovaného v sebe a klamlivú vonkajšiu podobu predmetov - ale čisté vibrácie na každej úrovni, v každom predmete a v každej bytosti, ktoré nič nemôže zamaskovať.

No najhlavnejší objav sa týka nás samých. Ak budeme postupovať tak, ako to bolo opísané pri upokojení rozumu a zostaneme úplne priezrační, čoskoro zistíme, že nie len mentálne vibrácie prichádzajú zvonku skôr, ako vojdú do našich centier, ale že všetko prichádza zvonku: vibrácie želaní, vibrácie radosti, vibrácie vôle atď. Celá naša bytosť od hlavy po päty je prijímacia stanica: "Naozaj to nie my myslíme, prejavujeme vôľu, alebo konáme, ale myšlienka, vôľa, impulz a čin sa prejavujú v nás". (The Synthesis of Yoga). Preto hovoriť "myslím, teda som", alebo "cítim, teda som", alebo "chcem, teda som", znamená podobať sa dieťaťu, ktoré si myslí, že hlásateľ alebo orchester sú schované v televízore, že televízor je mysliaci orgán. V skutočnosti ani jedno z týchto "ja" nie sme my, ani jedno nám nepatrí, pretože ich hudba je všeobecná.

Frontálna bytosť

Nechceme s tým súhlasiť, pretože koniec koncov to všetko sú naše pocity, naša bolesť, naše želaní. Je to naša citlivosť a nie akýsi telegrafický aparát. V istom zmysle máme pravdu. Je to naša podstata v tom zmysle, že sme si zvykli reagovať na jedny vibrácie viac ako na druhé. Niektoré veci nás znepokojujú viac a spôsobujú nám viac bolesti ako druhé. A tento súbor návykov sa v krajnom prípade vykryštalizoval na osobnosť, ktorú nazývame samým sebou. No ak sa na to pozrieme pozornejšie, nemôžeme povedať ani to, že práve "my" sme získali všetky tieto návyky. Naše prostredie, naša výchova, naše atavizmy, naše tradície robia výber za nás. Každú sekundu vyberajú to, čo chceme, po čom túžime, čo sa nám páči, alebo nepáči, ako keby život prebiehal bez nás. Kedy sa v tomto všetkom prejaví skutočné "ja"?

"... Všeobecná Podstata, - hovorí Šri Aurobindo, - v nás odkladá určité návyky pohybu osobnosti, charakteru, schopností, sklonov, tendencií a to je to, čo obyčajne nazývame samým sebou". Nemôžeme ani povedať, že dané "ja" je skutočne ustálené. Zdanie stability sa vytvára stálym opakovaním a vracaním sa tých istých vibrácií a foriem, pretože stabilita je stále tá istá - dĺžka vlny,

ktorú zachytávame, presnejšie, ktorá zachytáva nás v súlade so zákonmi nášho prostredia alebo výchovy, pretože ony sú stále tie isté a znova a znova prechádzajú cez naše centrá mentálne, vitálne, alebo iné vibrácie, ktoré si prisvojujeme automaticky, neuvedomele a neprestajne. V skutočnosti všetko sa nachádza v stave neustáleho pohybu, všetko prichádza k nám z rozumu, ktorý je širší ako náš - zo všeobecného Rozumu. Prichádza z vitálneho, ktoré je širšie, ako naše - zo všeobecného, alebo ešte z nižších sfér, z oblastí podvedomého, alebo z vyšších sfér, zo sfér nadvedomého. Takýmto spôsobom je táto malá frontálna bytosť obkolesená, zatemňuje sa, drží sa, prebýja sa a uvádza sa do pohybu celou hierarchiou "svetov", čo bolo dobre známe starovekej múdrosti: "Bez úsilia sa jeden svet pohybuje v druhom", - hovorí Rigvéda (II.24.5.). Šri Aurobindo nazýva túto hierarchiu stupnicou rovín vedomia, ktoré sú usporiadané po poriadku od čistého Ducha po Hmotu a každý z nich je spojený s jedným z našich centier. No my si uvedomujeme iba bubliny na povrchu. Čo vlastne zostane z nás samých v tomto všetkom? Pravdu povediac, málo alebo všetko, čo závisí od toho, akú úroveň vedomia máme na mysli.

Individualizácia vedomia

Pomaly začíname chápať, čo je to vedomie a začíname pociťovať, že je všade vo vesmíre, na ktorejkoľvek úrovni a má príslušné centrá v nás samých. No zatiaľ sme ešte nenašli "svoje" vedomie. Možno preto, že vedomie nemožno nájsť v hotovej podobe, že je to niečo, čo musí byť zapálené ako oheň. V niektorých požehnaných chvíľach nášho života pociťujeme v svojej bytosti akési teplo, akési vnútorné vlny, alebo živú silu, ktorú nie je možné vyjadriť slovami. Objavuje sa bez nášho vedomia, prichádza nečakane odnikiaľ, bez príčiny, obnažená ako bieda alebo plameň. V detstve nás ešte často zachváti pocit tohoto čistého nadšenia, tejto nevysvetliteľnej nostalgie. No čoskoro vyrastieme z krátkych nohavíc. Túto silu, ako aj všetko ostatné ovládne rozum a pokryje ju vzletnými ideálnymi slovami. Nasmeruje ju do koryta fyzického úsilia, profesie, cirkvi. Alebo túto silu ovládne vitálne a pokryje ju viac alebo menej nadneseným sentimentom, alebo ju využije pre osobný cieľ, pre uskutočnenie nadvlády, podrobenia, alebo ovládania. Niekedy táto sila uviazne ešte hlbšie. A niekedy je celkom pohltená a zostane len silueta úbohého tela pod ťažkým bremenom. No hľadajúci, ktorý prinútil umlknúť svoj rozum a už sa nestáva obeťou myšlienok, ktorý upokojil svoju vitálnu bytosť a už sa každú chvíľu nedá uchvátiť a uniesť veľkým zmätkom pocitov a želaní, odhaľuje v znovuzískanej priezračnosti svojej podstaty čosi podobné novej mladosti, nový impulz, pobádajúci dosiahnuť vyšší, slobodnejší stav. Podľa toho, ako sa s pomocou aktívnych meditácií s rastom snahy a potreby hľadajúceho

zintenzívňuje jeho koncentrácia, začína pociťovať, že tento impulz oživa v jeho vnútri: "Šíri sa, oznamujúc, že žije, - hovorí Rigvéda (I. 113.8.) - a zobúdzajúc niekoho, kto bol mŕtvy". Hľadájúci pociťuje, že tento impulz nadobúda stále badateľnejšiu výdatnosť, stále zrejmejšiu silu a hlavne nezávislosť, ako keby sa vnútri jeho bytosti zároveň nachádzala aj sila aj bytosť. Zbadá - najprv vo svojich pasívnych meditáciách (v pokoji, doma, so zatvorenými očami) - že táto sila v ňom sa pohybuje, má rozmer a rôznu intenzitu, že sa v ňom premiestňuje hore a dolu ako tekutina, ako živá substancia. Tieto pohyby v jeho vnútri môžu byť dokonca natoľko silné, že zohýňajú jeho telo, keď sila zostupuje, alebo ho vystierajú a zakláňajú dozadu, keď sila vystupuje hore. Počas našich aktívnych meditácií v našom každodennom živote táto sila vnútri slabne a my ju pociťujeme ako malú, prtlmenú vibráciu na zadnej rovine - o tom sme už hovorili. Potom začíname pociťovať, že to nie je neosobná sila, ale prítomnosť, bytosť v našom vnútri, opora, niečo, čo nám dáva pevnosť a silu skoro tak, ako pancier a čo nám dáva možnosť pokojne pozerat' na svet. Táto malá vnútorná vibrácia nás robí nezraniteľnými. Súčasne už nie sme osamelými. Jestvuje stále, všade - hrejivá, blízka a silná. A je dosť zvláštne, že len čo sme ju našli, odhaľujeme to isté všade, vo všetkých bytostiach a vo všetkých predmetoch. Vstupujeme s nimi do bezprostredného kontaktu, ako keby boli všetky rovnaké bez akýchkoľvek odlišností. Dotkli sme sa niečoho v nás, čo nie je ani bábkou v rukách všeobecných síl, ani nepresvedčivým a suchým "myslím, teda som", ale čo predstavuje základnú realitu našej bytosti, naše "ja", naše skutočné "ja", naše opravdivé centrum, teplo a bytie, vedomie a silu. Ešte budeme hovoriť o tomto centre, ktoré Šrí Aurobindo nazýva "psychickým centrom", alebo "psychickou osobnosťou" a iní ho nazývajú dušou. Podľa toho, ako tento vnútorný impulz alebo vnútorná sila získava jasne vyjadrenú individualitu - a ona naozaj rastie tak, ako rastie dieťa - hľadájúci začína chápať, že jej pohyby nie sú náhodné, ako si myslel spočiatku, ale že táto sila sa koncentruje v rozličných bodoch jeho bytosti v závislosti od toho, akou činnosťou sa práve zaoberá. Táto sila sa koncentruje za centrami vedomia: za mentálnymi centrami, keď rozmýšľame, prejavujeme vôľu, alebo niečo vyjadrujeme; za centrami vitálnymi, keď pociťujeme, trpíme, alebo niečo ľutujeme; a tiež za inými centrami, umiestnenými vyššie alebo nižšie. Práve táto sila si začína uvedomovať predmety a javy. Všetky centrá, včítne rozumu sú len jej kanálmi, otvárajúcimi sa na rôznych úrovniach všeobecnej reality, nástroje jej prejavu a vyjadrenia. Práve táto sila je pútnikom svetov, bádateľom v rovinách vedomia. Práve ona spája rôzne spôsoby našej existencie, od bdenia po spánok a smrť, kedy už neexistuje obmedzený vonkajší rozum, ktorý by nás informoval a usmerňoval. Práve táto sila sa pohybuje hore a dolu vo všetkých sférach, v celom rozpätí všeobecnej existencie a kontaktuje sa so

všetkým. Inými slovami, odhalili sme vedomie. Oslobodili sme to, čo je v obyčajnom človeku neustále roztrúsené, zmiešané s inými vecami a viazne v rôznorodej a mnohorakej činnosti jeho rozumu a citov. Miesto toho, aby sme večne žili medzi bruchom a hlavou, teraz môžeme posielat' naše vedomie do vyšších a hlbších oblastí, ktoré sú nedostupné nášmu rozumu a zmyslovým orgánom. Pretože vedomie nie je spôsob myslenia alebo cítenia (pripadne nie iba to), ale schopnosť nadväzovať kontakt s miriádami rovín existencie, viditeľnými i neviditeľnými. Čím viac sa rozvíja naše vedomie, tým viac sa rozširuje pole jeho pôsobnosti a zväčšuje sa množstvo rovín, s ktorými sa môže kontaktovať. Taktiež zistíme, že vedomie nezávisí od myšlienok, pocitov a želaní našej malej frontálnej bytosti. Nezávisí ani od rozumu, ani od vitálneho, dokonca ani od fyzického tela. V niektorých stavoch (ktoré rozoberieme neskôr) môže dokonca opúšťať telo a vychádzať za jeho hranice, aby získalo určitú skúsenosť. Naše telo, myšlienky a želania - to je len tenká vrstva našej totálnej existencie.

Vedomie - Sila, Vedomie - Radosť

Keď objavíme vedomie, zistíme, že je to sila. Pozoruhodný je fakt, že prúd vnútornej sily začíname pociťovať ešte predtým, ako si uvedomíme, že je to vedomie. Vedomie - to je sila, vedomie — sila, ako hovorí Šrí Aurobindo. Skutočne tieto dva pojmy sú nedeliteľné a rovnoznačné (navzájom zameniteľné). Toto bolo dobre známe starovekej indickej múdrosti, ktorá nikdy nehovorila o vedomí Čit, bez toho, aby k nemu nepripojila termín Agni, žiara, plameň, energia: Čit-Agni (niekedy sa používa slovo Tapas, synonymum Agni: Čit-Tapas).

V sanskrite pojmu duchovná alebo jogínska disciplína zodpovedá slovo tapasja - to, čo produkuje žiaru alebo energiu, alebo, správnejšie vedomie-žiaru, vedomie-energiu. Agni, alebo Čit-Agni je všade jedno a to isté. My hovoríme o zostupujúcej alebo vystupujúcej sile, o mentálnej, vitálnej alebo materiálnej sile, no neexistuje mnoho rôznych druhov sily. Na svete je len jedna Sila, jediný prúd, ktorý prechádza tak cez nás, ako cez všetky predmety, ktorý má také alebo onaké vlastnosti v závislosti od toho, na akej úrovni pôsobí. Elektrický prúd, ktorý osvetľuje chrám, alebo bar, školskú triedu alebo kaviareň, zostáva stále rovnakým prúdom, hoci osvetľuje rôzne objekty. Presne tak aj táto Sila, toto Teplo, Agni - je stále rovnaká, či už oživuje, alebo osvetľuje náš vnútorný útulok, našu továreň na myšlienky, naše vitálne divadlo, alebo jaskyne fyzického.

V závislosti od úrovne nesie viac alebo menej intenzívne svetlo, viac alebo menej ťažké vibrácie - nadvedomé, mentálne, vitálne, fyzické. No vždy a všetko spája a oživuje. Je to základná substancia vesmíru: Vedomie-Sila, Čit-Agni. Ak vedomie je sila, tak platí aj opačné: sila je vedomie, všetky sily sú

uvedomele. Všeobecná Sila to je všeobecné Vedomie. Práve toto objavuje hľadajúci. Potom, ako vstúpil do kontaktu s prúdom vedomia, sily v sebe samom, môže sa napojiť na akúkoľvek rovinu všeobecnej reality, na akýkoľvek bod a vnímať vedomie v tomto bode, dokonca vplývať naň, pretože prúd vedomia je všade rovnaký, rozdielne sú len typy vibrácií. Prúd je prítomný v rastlinách aj v myšlienkach ľudského rozumu, v žiarivom nadvedomí aj v inštinkte zvierat, v kúsku kovu i v našich najhlbších meditáciách. Ak by kúsok dreva nemal vedomie, žiadny jogín by ním nemohol pohnúť s pomocou koncentrácie, pretože by chýbala možnosť kontaktu medzi nimi. Ak by hoci len jeden bod vo vesmíre bol zbavený vedomia, bol by zbavený vedomia celý vesmír, pretože bytie musí byť jednotné. Vzorec Einsteina, nesporne veľký objav, nám hovorí, že Hmota a Energia sú navzájom zameniteľné: $E = m \cdot c^2$ Hmota je zhustená Energia. Teraz sa musíme presvedčiť na pokuse, že táto Energia alebo Sila je Vedomie a že Hmota je tiež formou Vedomia, práve tak, ako Rozum je formou Vedomia, aj Vitálne a Nadvedomé - sú ďalšími formami vedomia.

Keď sme objavili toto Tajomstvo, že vedomie je v sile, naozaj ovládneme materiálne energie, získame nad nimi bezprostrednú moc. Takým spôsobom len znovu objavujeme staré pravdy. Upanišadám pred 4 tisícročiami bolo známe, že Hmota je zhustená Energia, alebo presnejšie, Vedomie-Energia: "Energiou vedomia (Tapasom) sa zhusťuje Brahman. Z toho sa rodí Hmota a z Hmoty - Život, Rozum a svety" (Mundaka Upanišada, I. 1.8). Všetko okolo je Vedomie, pretože všetko je Bytie, alebo Duch. Všetko je Čit, všetko je Sat - Sat-Čit - na akejkoľvek úrovni svojho prejavu. História našej zemskej evolúcie nie je nič iné, ako pomalá zmena Sily na Vedomie, alebo presnejšie pomalé spomínanie Vedomím, pohrúženým do svojej Sily, na seba samého. V prvých štádiách evolúcie vedomie atómu, napríklad, bolo pohltené jeho otáčaním, ako vedomie hrnčiara, ľahostajného ku všetkému, bolo pohltené hrnčekom, ktorý vyrába, ako rastlina bola pohltená svojou fotosyntézou, ako naše vlastné vedomie môže byť pohltené knihou alebo želaním, ľahostajné k ostatným úrovniam svojej reality. Celý evolučný pokrok sa v konečnom dôsledku meria schopnosťou oddeľovať a uvoľňovať prvok vedomia od jeho prvku sily - to je to, čo rozumieme pod "individualizáciou vedomia": V duchovnom alebo jogínskom štádiu evolúcie je vedomie úplne slobodné, oslobodené od mentálneho, vitálneho a fyzického chaosu, stáva sa svojim vlastným pánom a môže vystupovať po celej škále vibrácií vedomia od atómu po Ducha. Sila sa úplne stáva Vedomím, celkom si seba pamätá. Pamätať si seba znamená pamätať si všetko, pretože Duch v nás si pamätá Ducha, ktorý sa nachádza všade. Zároveň podľa toho, ako Sila znova získava svoje Vedomie, aj Vedomie znovu

nadobúda vládu nad svojou Silou a nad všetkými silami; byť uvedomelým znamená mať silu. Ani otáčajúci sa atóm, ani človek, ktorý pracuje podľa svojho biologického návyku, alebo pracuje v svojej mentálnej fabrike, nemá moc nad svojou mentálnou, vitálnou či atómovou silou -jednoducho chodí stále dookola. No v uvedomelom štádiu sme, naopak, slobodní a stávame sa pánmi svojich skutkov. Presvedčujeme sa na konkrétnej skúsenosti, že vedomie je sila, substancia, s ktorou možno manipulovať, ako sa manipuluje s hydroxidom, alebo elektrickými poliami. "Keď si človek začína uvedomovať vnútorné vedomie, - písal Šri Aurobindo, - môže s ním robiť najrôznejšie veci, posilať ho ako prúd sily, vytvárať okolo seba kruh alebo múr vedomia, usmerniť myšlienku tak, aby vošla do hlavy niekomu v Amerike atd". Ďalej vysvetľuje: "Neviditeľná Sila, ktorá dosahuje hmatateľné výsledky, ako vnútri, tak vonku, tvorí celý zmysel jogínskeho vedomia... Keby sme nemali tisíc skúseností, ukazujúcich, že táto Sila vnútri môže zmeniť rozum, rozvinúť jeho schopnosti a pridať nové, priviesť k novým sféram poznania, ovládnuť vitálne pohyby, zmeniť charakter, mať vplyv na ľudí a na predmety, ovládať podmienky a prácu tela, pôsobiť ako konkrétna dynamická Sila na iné sily, meniť udalosti... nehovorili by sme o nej tak, ako hovoríme. Navyše táto Sila je hmatateľná a konkrétna nielen vo svojich výsledkoch, ale aj vo svojich pohyboch. Keď hovoríme o pocite Sily alebo Energie, nemáme na mysli iba nejasný pocit, ale pocit konkrétny a teda schopnosť nasmerovať ju, manipulovať ňou, pozorovať jej pohyby, spoznávať jej množstvo a intenzitu a podobným spôsobom postupovať i s inými protikladnými silami". Ďalej uvidíme, že Vedomie môže pôsobiť na Hmotu a transformovať ju. Táto konečná premena Hmoty na Vedomie a možno niekedy aj Vedomia na Hmotu je cieľom supramentálnej jogy, o ktorej budeme hovoriť neskôr. Je mnoho stupňov v rozvoji vedomia sily - od hľadajúceho, alebo človeka, ktorý si len uvedomil svoju vnútornú snahu, po jogína. Podobná gradácia jestvuje dokonca aj medzi jogínmi. Práve tam začína naozajstná hierarchia. A posledná rovnica. Vedomie - to nie je len sila, nie len bytie, ale aj radosť, Ananda - Vedomie - Radosť, Čit-Ananda.. Uvedomovať si - to je radosť. Keď sa vedomie oslobodzuje od tisíc mentálnych, vitálnych alebo fyzických vibrácií, v ktorých bolo zahrabané, objavuje radosť. Celá bytosť akoby sa naplňovala množstvom vibrujúcej sily - priezračnej, nehybnej, nikam sa nenáhliacej ("podobnej presne vyformovanému stĺpu", - ako hovorí Rigvida V. 45). Je to čisté vedomie, čistá sila, čistá radosť, pretože všetko je to isté. Je to konkrétna radosť, široká a pokojná substancia radosti, ktorá, ako sa zdá, nemá ani začiatok, ani koniec, ani príčinu a nachádza sa všade, v predmetoch aj v bytostiach a predstavuje skrytú príčinu ich rastu a skrytú potrebu rásť. Hlavne preto, že táto radosť je prítomná aj tu, vedľa, všade, všetci milujú život a nikto nechce z neho odísť. Ona nič nepotrebuje pre svoju existenciu, ona

jestvuje, podobná skale, pevnej v čase a v priestore, podobná úsmevu, schovanému pred všetkým. V nej je celá Záhada vesmíru. V nej je všetko, čo jestvuje. Nebadateľný skrytý úsmev, skoro nič, ktoré predstavuje všetko. A všetko - to je Radosť, pretože všetko - je Duch, ktorý je radosť - Sat - Čit - Ananda, Jestvovanie, Vedomie, Blaženosť, večná trojica, ktorá predstavuje vesmír a ktorá predstavuje nás, tajomstvo, ktoré musíme odhaliť a prežiť na našej dlhej evolučnej ceste. "Z Blaženosti sa zrodili všetky bytosti, vďaka blaženosti jestvujú a rastú, k blaženosti sa navracajú". (Taitirija Upanišada, III. 6).

6. UPOKOJENIE VITÁLNEHO

Morálne zväzky

V našej bytosti jestvuje jedna oblasť, ktorá je aj prameňom veľkých ťažkostí, aj prameňom veľkej energie. Prameňom ťažkostí je preto, že sa snaží skresliť všetko, čo prichádza zvonku alebo zhora, zúriivo odporuje nášmu úsiliu upokojiť rozum, snaží sa stiahnuť vedomie na úroveň svojich malicherných činností a záujmov a takým spôsobom prekáža jeho slobodnému pohybu k iným sféram. Prameňom energie je preto, že sa v nás prejavuje ako veľká sila života.. Túto oblasť, ktorá sa nachádza medzi srdcom a vitálnym centrom Šrí Aurobindo nazýva vitálnou.

Je to miesto najrôznejších zmiešaní, pôžitok je nerozlučne spojený s utrpením, bolesť s radosťou, zlo s dobrom, klamstvo s pravdou. Najrôznejšie duchovné tradície sveta považovali túto zónu za takú zložitú, že ju radšej celkom odmietli a miesto poskytli len tzv. "náboženským emóciám". Nástojčivo odporúčali novoobrátenému, aby všetko ostatné zavrhol. Ľudskú povahu nemožno zmeniť. Zdá sa, že s týmto všetci súhlasia. No táto "morálna chirurgia", - ako ju nazýva Šrí Aurobindo, má dva nedostatky. Po prvé - neprináša skutočné očistenie, pretože vyššie emócie, nech by boli akokoľvek zušľachtené, sú takisto nerovnorodé, ako nižšie emócie, pretože sú vo svojej podstate sentimentálne a teda neúplné. Po druhé - táto chirurgia v skutočnosti ničomu nezabraňuje, ale jednoducho potláča. Vitálne je samo o sebe sila absolútne nezávislá na našich úvahách a morálnych stanoviskách. Ak sa pokúsime potlačiť túto silu alebo ju umlčať či už radikálnym asketizmom, alebo nadmernou sebadisciplínou, tak stačí najmenšia prasklina, aby Sila vyvolala otvorenú vzburu - a ona vie, ako sa má za seba vypomstiť. Ak máme dostatočne silnú vôľu, aby sme jej vnútili naše mentálne a morálne pravidlá, môžeme získať prevahu, ale pritom vysušíme samotnú silu života v nás, pretože neukojené vitálne vyhlási štrajk a my zistíme, že sme sa očistili nie len od zla, ale aj od darov života. Stávame sa

bezfarebnými a zbavenými vôňe. Navyše, morálka pôsobí len v hraniciach mentálneho procesu, netýka sa oblastí podvedomia alebo nadvedomia, ani oblastí smrti a spánku (ktorý nám koniec — koncov odníma jeden deň z každých troch dní nášho jestvovania, tak že za 60 rokov nášho života je nám dané právo 40 rokov zachovávať morálny život a 20 rokov amorálny- kuriózna aritmetika). Inými slovami, morálka nevychádza za hranice našej malej frontálnej osobnosti. Preto musíme podriaadiť našu bytosť nie morálnej a radikálnej disciplíne, ale disciplíne duchovnej a univerzálnej, ktorá harmonizuje s každou časťou našej podstaty, oslobodzuje ju od zmiešaniny, ktorá jej je vlastná. Pretože nikde niet absolútneho zla, všade sú len zmiešaniny.

Okrem toho, hľadajúci už neuvažuje (ak vôbec ešte uvažuje) v takých termínoch, ako "dobro" a "zlo", používa termíny "presnosť" a "nepresnosť". Keď moreplavec určuje polohu, používa pritom nie svoju lásku k moru, ale sextant a dáva pozor, aby zrkadlo bolo čisté. Ak je naše zrkadlo špinavé, nikdy neuvidíme skutočnú realitu vecí a ľudí, pretože všade budeme nachádzať echo našich vášní a obáv, echo nášho zvonu - nielen na tomto svete, ale aj v iných svetoch, v bdení, v spánku aj v smrti. Zrejme, ak chceme vidieť, nesmieme sa nachádzať v centre obrazu. Takým spôsobom bude hľadajúci odlišovať všetko, čo mu chce zahmlieť videnie od toho, čo ho očisťuje; to v podstate bude jeho "morálkou".

Návyk spätnej reakcie

Prvé, na čo hľadajúci narazí, ak skúma vitálne, je tá časť rozumu, ktorej zrejme jedinou úlohou je dať formu (i zdôvodnenie) našim impulzom, pocitom a želaniam; Šri Aurobindo ju nazýva vitálnym rozumom. Je nám už známe, aké nutné je mentálne mlčanie, preto sa vynasnažíme rozšíriť našu metódu aj na túto omnoho nižšiu úroveň. Keď to urobíme, uvidíme veci oveľa jasnejšie, bez všetkých mentálnych príkras. Rozličné vibrácie našej bytosti predstúpia v svojom skutočnom svetle, na svojej skutočnej úrovni. A čo je hlavné, môžeme vidieť, ako prichádzajú. Vnútri tejto zóny mlčania, ktorú dosahujeme, najmenšie pohyby mentálnej, vitálnej alebo inej substancie, budeme vnímať ako signály, Budeme rýchlo informovaní o tom, že sa niečo dotklo našej atmosféry. Takým spôsobom budeme prirodzene vnímať množstvo vibrácií, neustále vyžarovaných ľuďmi, ktorí si to ani neuvedomujú. Budeme vedieť, čo sa deje a aký človek stojí pred nami (vonkajší lesk obyčajne nemá nič spoločné s touto jemnou vibrujúcou realitou). Ujasnia sa naše vzťahy k vonkajšiemu svetu. Pochopíme, prečo niekoho inštinktívne máme radi, prečo sa bojíme, alebo sme znepokojení. Môžeme všetko usporiadať, upraviť naše reakcie, prijímať užitočné vibrácie, odmietat vibrácie temné a neutralizovať škodlivé. Zbadáme jeden zaujímavý fenomén: naše vnútorné mlčanie má silu. Ak miesto toho, aby sme odpovedali

na prichádzajúce vibrácie, zachováme úplnú vnútornú nehybnosť, uvidíme, že táto nehybnosť rozpúšťa vibrácie. Okolo nás vzniká niečo podobné snežnej stene, ktorá pohlcuje a neutralizuje všetky údery. Vezmime jednoduchý príklad - hnev. Ak miesto toho, aby sme vibrovali unisono s človekom, ktorý stojí pred nami, zostaneme vnútri absolútne nehybní, uvidíme, že sa hnev tohoto človeka postupne rozplynie ako dym. Matka hovorila, že táto vnútorná nehybnosť, táto schopnosť neodpovedať môže zastaviť dokonca ruky vraha, alebo skok hada. No ak si nasadíme len masku ľahostajnosti a pritom to v nás bude vrieť, nebude mať náš počín žiadny efekt. Vibrácie nemožno skryť (to dobre vedia zvieratá). Naším cieľom nie je tzv. sebakontrola, ktorá je len vonkajším sebaovládaním, umením vonkajšieho prejavu, no skutočné ovládanie vnútorného stavu. Toto mlčanie je schopné neutralizovať všetky vibrácie, pretože akékoľvek vibrácie sú nákazlivé (najvyššie rovnaké ako najnižšie - práve tak odovzdáva Učiteľ duchovné zážitky alebo silu žiakovi) a od nás závisí, či prijmemo nákazu alebo nie. Ak sme sa zľakli, to znamená, že sme ju už chytili a teda prijali úder rozhnevaného človeka alebo uhryznutie hada (možno tiež dostať úder z lásky, ako Šrí Ramakrišna, ktorý, vidiac, že furman bije vola, vykrikol zrazu od bolesti a mučený bôľom, zakrvavený, pocítil na svojom chrbte stopy úderov biča). To isté platí aj o fyzickej bolesti: alebo dovoľíme nákaze chorobnej vibrácie, aby si nás podmanila, alebo naopak, ohraničujeme oblasť bolesti a v konečnom dôsledku, so zdokonaľovaním nášho umenia vlády nad sebou, neutralizujeme bolesť odpojením vedomia od tejto oblasti. Kľúčom k takémuto ovládaniu je mlčanie vždy a na všetkých úrovniach, pretože vďaka mlčaniu môžeme rozpoznať vibrácie a rozpoznať ich - znamená získať schopnosť pôsobiť na ne. Jestvuje mnoho praktických situácií, kedy môžeme využiť túto schopnosť a teda ju zdokonaľovať. Obyčajný každodenný život (obyčajný len pre tých, ktorí žijú obyčajne) sa stáva širokým poľom pre pokusy na ovládnutie vibrácií. Preto sa Šrí Aurobindo vždy snažil rozšíriť svoju jogu na život. Žiť v samote, v úplnej ilúzii vlády nad sebou, je veľmi ľahké.

Táto sila mlčania alebo vnútorná nehybnosť má omnoho dôležitejšie uplatnenie obzvlášť v našom psychickom živote. Vitálne, ako vieme, je miestom mnohého utrpenia a nepokoja, no je to tiež zdroj veľkej energie. Preto sa musíme pokúsiť oddeliť túto životnú energiu od jej zmätených stavov, (ako v jednej indickej legende labuť oddelila vodu od mlieka), no pritom nemôžeme oddeliť seba od života. Je vôbec potrebné hovoriť o tom, že komplikácie nie sú v živote, ale v nás samých, že vonkajšie okolnosti sú presným obrazom toho, čo sme my? Hlavný problém vitálneho spočíva v tom, že sa neprávom stotožňuje so všetkým, čo z neho pochádza. Hovorí: moja bolesť, moja depresia, moja osobnosť, moje želanie a myslí si, že ono stelesňuje všetky tieto malé ja, no nie je to tak. Ak sme presvedčení, že toto všetko je naše, tak nám nezostáva nič iné, ako strpieť

túto svoju rodinku a čakať, pokiaľ neprestane so svojimi trikmi. No ak sme schopní zachovať vnútorné ticho, jasne uvidíme, že toto všetko nie je naše. Ako sme už povedali, všetko prichádza zvonku. Vždy prijímame rovnakú vlnovú dĺžku a zachytávame akúkoľvek náказu. Predpokladajme napríklad, že sa nachádzate v spoločnosti človeka a zotrúvate v stave vnútorného mlčania a nehybnosti. Nečakane v tejto priezračnosti pocítite, že sa niečo snaží upútať vašu pozornosť, vojsť do vás. Je to akýsi tlak alebo vibrácia v atmosfére (ktorá môže vyvolať zmätený nepokoj). Ak vnímate túto vibráciu, tak o niekoľko minút zistíte, že bojujete s depresiou alebo pocítujete nepokoj. Chytili ste náказu. Prítomnosť človeka vôbec nie je nutná. Môžete byť sám v Himalájach a presne rovnako vnímať vibrácie sveta. Teda kde je "môj" nepokoj, "moje" želanie v tomto všetkom, ak nie v návyku zachytávať rovnaké vibrácie? No hľadajúci, ktorý vyskúšal schopnosť zostať vnútorne mlčiacim, sa nebude falošne stotožňovať. Začal si uvedomovať to, čo Šrí Aurobindo nazýva okolitým vedomím alebo okolovedomým - ten múr okolo seba, to snehové pole, ktoré môže byť intenzívne žiariacim, silným a pevným, ale aj tmavým, skazeným a niekedy dokonca úplne rozloženým, čo závisí od vnútorného stavu hľadajúceho. Je to svojho druhu individuálna atmosféra, ochranný obal (dostatočne citlivý, aby sme jasne pocítili, ak sa niekto približuje, ale aj aby sme sa vyhli nešťastnej udalosti v tej chvíli, keď má k nej dôjsť), vďaka ktorému môžeme pocítiť a zastaviť psychické vibrácie skôr ako do nás vstúpia. Spravidla si zvykli vchádzať priamo do nás - pretože sa tam cítia ako doma - a majú takú silnú príťažlivosť, že ani necítíme, ako prichádzajú. Proces ich privlastňovania a stotožňovania sa s nimi prebieha v okamihu. No naša prax mlčania vytvára akúsi priezračnosť, ktorá nám umožňuje vidieť ako prichádzajú, zastaviť ich a odvrhnúť. Zatým, ako sme ich odvrhli, niekedy zostávajú v okolovedomom, krúžiac okolo nás a očakávajú na najmenšiu možnosť vstúpiť. Môžeme veľmi zreteľne pocítiť, ako hnev, vášeň alebo depresia sledia okolo nás, no pretože sa týmto vibráciám nijako nepodarí vniknúť, postupne strácajú svoju silu a nakoniec nás nechávajú na pokoji. Narušujeme spojenie medzi nimi a sebou. A raz s radosťou môžeme skonštatovať, že niektoré vibrácie, ktorých sme sa zdanlivo nemohli zbaviť, už stratili nad nami svoju moc, ako keby vyčerpali svoje sily a jednoducho sa zapaľujú ako na filmovom plátne. Je zaujímavé, že môžeme včas zbadáť, ako títo malí podvodníci chystajú znova svoje triky. Rovnako možno zistiť, že v určitých momentoch prichádzajú, alebo sa k nám periodicky vracajú určité psychické stavy (to, čo Šrí Aurobindo a Matka nazývajú formáciami - to je akýsi útvar, pozostávajúci z vibrácií, ktorý ak sa raz zopakuje, získava podobu osobnosti). Len čo ich prijmeme, zistíme, že tieto formácie neprestanú pôsobiť dovtedy, pokiaľ sa celkom neobohrajú, ako gramofónová platňa. Musíme sa rozhodnúť, či chceme "postupovať ďalej",

alebo nie. Jestvujú tisíce iných pokusov, celý svet pozorovaní. No náš najpodstatnejší objav spočíva v tom, že v tomto všetkom je kúsok z nás, menovite návyk odvetnej reakcie. Dovtedy, čo sa v svojej nevedomosti falošným spôsobom stotožňujeme s vitálnymi vibráciami, nemôžeme dúfať, že čokoľvek zmeníme vo svojej povahe, len ak by sme si dali odť ať hlavu. No od tej chvíle, ako začíname chápať skutočný mechanizmus tohto stotožnenia, všetko možno zmeniť, pretože môžeme nereagovať na vibrácie, ktoré nás znepokojujú, môžeme zostať mlčanliví a s pomocou tohto mlčania ich rozpustiť a naladiť sa na iné roviny, ktoré si zvolíme. Teda ľudskú povahu možno zmeniť napriek všetkým starým tvrdeniam. Niet ničoho ani v našej povahe, ani vo vedomí, čo by bolo pevne určené raz a navždy - všetko je hra síl alebo vibrácií, ktorá svojou opakovateľnosťou vytvára ilúziu prirodzenej nevyhnutnosti. Preto Šrí Aurobindo hovorí o možnosti úplnej zmeny obyčajného pravidla, ktorému sa podriaďuje reagujúce vedomie, na opačné. Keď objavíme tento mechanizmus, tak sme zároveň odhalili skutočnú metódu, ako ovládnuť vitálne: nie chirurgickú metódu, ale upokojujúcu. Problém vitálneho nemožno riešiť tým, že s ním budeme bojovať vitálne. To by len vyčerpalo naše sily, no nezničilo by existenciu vitálneho vo vesmíre. Tento problém možno riešiť z inej pozície - neutralizovať vitálne s pomocou mlčanlivého pokoja. "Keď dosiahnete pokoj, -písal Šrí Aurobindo žiakovi, - očistenie vitálneho je ľahká vec. Ak stále čistíte a nerobíte nič iné, postupujete veľmi pomaly, pretože vitálne sa zašpiní znova a treba ho čistiť stokrát. Pokoj -to je niečo, čo je čisté samo o sebe, preto stanovenie pokoja je kladná cesta k dosiahnutiu vášho cieľa. Hľadanie špiny a jej očistenie - to je cesta záporná.

Nepriateľské sily

No jestvuje ešte jedna ťažkosť. Nie len tie vibrácie, ktoré pochádzajú od iných ľudí alebo zo všeobecného vitálneho, prinášajú hľadajúcemu nepokoj (ostatne ťažko možno rozlíšiť tieto dva druhy vibrácií, pretože individuum je len pozemská stanica všeobecného vitálneho alebo všeobecného rozumu a tieto dva druhy vibrácií sa nekonečne prepletajú navzájom). Je ešte jeden druh vibrácií, ktorý sa líši od ostatných svojou náhľivosťou a zúrivosťou. Hľadajúci pociťuje, že tieto vibrácie doslovne útočia naňho ako uragán. V priebehu niekoľkých sekúnd sa stáva "iným človekom", úplne zabúda na svoje poslanie, svoje úsilie, svoj cieľ, ako keby všetko stratilo význam, bolo strhnuté riavou, rozpadlo sa na časti. To je to, čo Šrí Aurobindo a Matka nazývajú nepriateľskými silami. Sú to uvedomeľé sily vyššieho stupňa, ktoré majú jediný cieľ: znechutiť hľadajúceho a zvieŕť ho zo zvolenej cesty. Možno ľahko zbadáť prvý príznak ich prítomnosti: skalí sa radosť, skalí sa vedomie, všetko zahalí tragická

atmosféra. Utrpenie - to je prvý príznak prítomnosti nepriateľa. Tragédia je obľúbeným útočiskom týchto síl, práve jej prostredníctvom môže najviac zničiť, pretože vtiahnu do hry svojho starého partnera, ktorý sídli v nás a miluje tragédiu, drží sa jej dokonca aj vtedy, keď volá o pomoc. Tieto sily sa obvyčajne snažia nahovoriť nás na nečakané definitívne a nezvratné rozhodnutia, aby nás tým ďalej odvedli od cesty. Je to dusivá a vtieravá vibrácia, ktorá vyžaduje okamžitý súhlas. Alebo sa tieto sily s prekvapujúcou vynaliezavosťou pokúšajú rozbiť základné princípy, ktorými sa riadime pri našom hľadaní, aby nám dokázali, že klameme samých seba a že naše úsilie nebude viesť k ničomu. Najčastejšie vyvolávajú stav depresie, zaťahujú do svojej hry iného partnera v nás, ktorého Šrí Aurobindo nazýva "človekom žiaľov". Je to priateľ, ktorý sa zabalí do sedemvrstvej prikrývky tragédie a clivoty. Nepovažoval by svoje jestvovanie za opodstatnené, keby nemohol byť úžasne nešťastný. Všetky tieto vibrácie chaosu, ktoré nazývame "naším žiaľom", alebo "našimi starosťami", vyvolávajú okamžite oslabenie ochrannej snehovej steny a doširoka otvárajú dvere nepriateľským silám. Majú k dispozícii mnoho spôsobov, ako na nás útočiť - pretože je to naozaj útok - a čím je silnejšia naša rozhodnosť, tým sú ukrutnejšie a nemilosrdnejšie. Môže sa to zdať zveličené, no len ten, kto sa nikdy nepokúšal napredovať, môže o tom pochybovať. Pokiaľ chodíme v spoločnom stáde, život býva pomerne jednoduchý so svojimi úspechmi a neúspechmi - úspechov je málo, ani neúspechov nie je veľmi veľa. No len čo chceme opustiť spoločnú koľaj, povstanú tisíce síl, zrazu veľmi zainteresovaných na tom, aby sme sa chovali tak "ako všetci". Na vlastné oči sa presvedčíme, ako dobre je zorganizované naše uväznenie. Okrem toho sa dozvieme, že môžeme padnúť len tak nízko, ako vysoko môžeme vystúpiť. Naše pády sú v presnom pomere k našej schopnosti vystupovať. Mnohé sa pred našimi očami odhalí, keď z našich očí spadne clona. Ak chceme byť čo len trochu čestní k sebe, zistíme, že sme schopní všetkého a naozaj, ako hovorí Šrí Aurobindo, naša cnosť je vyumelkovaná nečistota. Len tí, ktorí nikdy nevyšli za hranice frontálnej bytosti, môžu si pestovať nejaké ilúzie o sebe. V príbehu celej duchovnej histórie sveta sa dávali týmto nepriateľským silám rôzne démonické a "hanlivé" názvy, ako keby ich jedinou úlohou bolo odsúdiť a znemožniť hľadajúceho a spôsobovať ťažkosti poriadnym ľuďom. V skutočnosti vec stojí trochu ináč, pretože kde je diabol, ak nie v Bohu? Ak nieje v Bohu, tak z Boha veľa nezostane, pretože v tomto svete je celkom dosť zla (tak, ako aj v niektorých iných svetoch) a málo zostane z toho, čo je čisté a nepoškvrnené, možno len bezrozmerný, nehmotný matematický bod. ako ukazuje skúsenosť, tieto sily, ktoré spôsobujú ťažkosti a vyvolávajú nepokoj, majú svoje miesto vo vesmíre. Zdajú sa takými len nášmu malému mentálnemu vedomiu. Navyše majú svoje zvláštne poslanie. Po prvé - zmocňujú sa nás nečakane vtedy, keď nie sme

pripravení. Keby sme neboli roztržití, ale nasmerovaní k jednému cieľu, nemohli by nami otriasť ani na sekundu. Okrem toho, keby sme sa dívali do svojho vnútra miesto toho, že sa plačlivo ponosujeme a odsudzujeme diabla alebo skazenosť sveta, tak by sme uvideli, že každý z týchto útokov odhaľuje jedno z množstva našich cnostných klamstiev, alebo, ako hovorí Matka, sníma "úbohé prikrývky, ktoré hádzeme na veci, aby sme ich nevideli". Úbohé alebo skôr veľkolepé prikrývky skrývajú nielen naše vlastné nedostatky. Nachádzajú sa všade na svete a prikrývajú aj jeho malicherné chyby, jeho neprimerané sebauspokojenie. Ak tieto sily, ktoré nás uvádzajú do zmätku, strhávajú tieto prikrývky dosť hrubým spôsobom, nerobia to náhodou a nie sú vedené zlobou, ktorá nemá príčinu, ale preto, aby nám otvorili oči a prinútili nás zdokonaľovať sa. V opačnom prípade by sme sa bránili tomuto zdokonaľovaniu, pretože len čo získame zrnko pravdy alebo záblesk ideálu, hneď sa prejaví smutná tendencia dať ich pod zámok do hermeticky uzavretého sejfu a viac sa nehýbať. Inými slovami - ako pre jedinca, tak aj pre svet tieto nevlúdne sily slúžia ako nástroje pokroku. "Ľudia sa povznášajú tým, čo spôsobilo ich pád", - hlása múdrosť Kularnava Tantry. Protestujeme proti zdanlivej nezmyselnosti a svojvôli "tragédie", ktorá otrásie našim srdcom, alebo ničí telo, obviňujeme "Nepriateľa", ale či to nemôže byť tak, že samotná duša, nie vonkajší rozum, ale duch v našom vnútri prijal a vybral všetko toto ako súčasť svojho vývinu kvôli tomu, aby rýchlym tempom prešiel cez nevyhnutné zážitky .- prebojovať sa, dokonca s rizikom a za cenu ujmy pre vonkajší život a telo? Nemôžu byť ťažkosti, prekážky, útoky prostriedkom rastu, pribúdania sily, rozširujúcej sa skúsenosti, prípravou k duchovnému víťazstvu pre dušu, ktorá rastie a pre ducha v našom vnútri? Horekujeme a žalujeme sa na zlo, ale keby ho nebolo, keby nás neobklopovalo a nehádzalo nám rukavicu, už dávno by sme sa zmocnili večnej Pravdy a zmenili by sme ju na pozoruhodnú, maličkú a presnú banálnosť. Pravda sa hýbe, má nohy a kniežatá tmy existujú na to, aby potvrdzovali - aj keď trochu hrubo - že nespí. "Odmietanie Boha je pre nás rovnako užitočné, ako uznávanie jeho existencie", -hovorí Šrí Aurobindo, "Nepriateľ zmizne len vtedy, keď nebude na svete potrebný, - poznamenáva Matka. - Je nepochybne potrebný svetu tak, ako je zlatu potrebný skúšobný kameň, aby sme sa presvedčili o hodnovernosti toho, čo robíme". Ved' Boh iste nie je abstraktný matematický bod, ktorý sa nachádza mimo tohoto sveta. Možno on - to je celý tento svet so všetkou svojou nečistotou, svet, ktorý pracuje a trpí, aby sa stal dokonalým a pripomenul sa tu, na zemi. Spôsob zaobchádzania s týmito silami je taký istý, ako s inými vibráciami: pokoj, vnútorná nehybnosť upokojujú morskú búrku, Je možné, že prvýkrát sa nám nepodarí zneškodniť útoky, ale časom budeme stále viac a viac pociťovať, že zasahujú len povrch našej bytosti. Môžeme byť otrásení, znechutení a predsa hlboko vo svojom vnútri pociťujeme prítomnosť

"Svedka" - ľahostajného (jeho útoky nikdy nezasahujú), nedotknuteľného. Padáme a znovu sa dvíhame a zakaždým sme silnejší. Jediný hriech je upadnúť do zúfalstva. Fakticky hľadájúci bude v integrálnej joge viac vystavený nebezpečeniu, ako iní (Šrí Aurobindo často hovoril, že joga - to je bitka), pretože sa snaží všetko dosiahnuť svojim vedomím, nič nerozčleňovať a preto musí odhaliť nie jednu — jediná cestu k požehnaní výšin a poraziť nie jedného - jediného strážcu nesmierne cenných pokladov, ale osvojiť si mnoho ciest - sprava, zľava, dolu, na každej úrovni svojej bytosti a musí získať ne jeden poklad.

Skutočne vitálne

Musíme prekročiť prah, ak chceme nájsť skutočnú silu života za nepokojným životom frontálneho života. V súlade s tradičnými duchovnými učeniami tento prechod obsahuje v sebe všetky druhy poníženia a odriekania (ktoré okrem iného slúžia hlavne na to, aby zdvihli aj tak vysokú mienku askétu o sebe), no my hľadáme niečo iné. Nesnažíme sa opustiť život, ale rozšíriť ho, nechceme sa zrieknuť kyslíka kvôli vodíku alebo naopak, no snažíme sa naštudovať chemickú sústavu vedomia a pozrieť sa, za akých podmienok dá najčistejšiu vodu a bude najlepšie pracovať. "Joga - to je veľké umenie života", - hovorí Šrí Aurobindo. - Pozícia askétu, ktorý hovorí: "Ja nič nechcem", - a pozícia svetského človeka, ktorý hovorí: "Ja chcem to a to" -je rovnaká, - poznamenáva Matka. Jeden môže byť presne tak pripútaný k svojmu odriekaniu ako druhý k svojmu vlastníctvu. Pokiaľ cítime nutnosť odriekať sa čohokoľvek, nie sme ešte pripravení, viazneme po uši v protikladoch. Každý človek môže uskutočniť nasledujúce pozorovania bez akejkkoľvek nasledujúcej prípravy. Po prvé, stačí len povedať vitálnemu: "Musíš sa odrieknuť toho a odmietnuť to", a ono ihneď pocíti opačné želanie. Ak súhlasí s tým, že sa odriekne, môžeme byť presvedčení, že očakáva stonásobnú odplatu. Je tak us pôsobené, že odrieknuť sa veľkého nie je preň o nič zložitejšie, ako odrieknuť sa malého, pretože v každom prípade dostáva svoj pokrm a obidve strany, ako odriekanie, tak aj vlastnenie, sú preň rovnako životodárne. Keď si uvedomíme túto jednoduchú pravdu, úplne odhalíme celý mechanizmus práce vitálneho a hlavne jeho úplnú ľahostajnosť k nášmu ľudskému sentimentu: bolesť ho rovnako priťahuje ako radosť, straty ako hojnosť, nenávisť ako láska, muky ako extáza. Vyhráva v každom prípade. Pretože aj v utrpení, aj v rozkoši je Sila, rovnaká Sila. Sme teda postavení pred skutočnosť, že bez výnimky všetky pocity, z ktorých pozostávajú fragmenty našej frontálnej osobnosti, sú dvojaké a svojou povahou protirečivé. Každý pocit je opačnou stranou iného pocitu. V ktoromkoľvek momente sa môže zmeniť na svoj "protiklad". Filantrop, ktorý stratil ilúzie (alebo presnejšie,

vitálne vo filantropovi, ktoré stratilo ilúzie) sa stáva pesimistom. Horlivý kazateľ odchádza do púšte, zatvrdilý neverec sa stáva fanatikom a cnostného človeka šokujú všetky veci, ktoré nemá odvahu uskutočniť. Tu odhaľujeme ešte jednu zvláštnosť povrchného vitálneho: je to "nenapraviteľný šarlatán", herec, nesvedomitý pozér (nemôžeme byť presvedčení o tom, že mu smrť našej matky nespôsobí radosť). Vždy, keď nám unikne výkrik protestu alebo bolesti (vôbec akýkoľvek výkrik), môžeme počuť, ako sa v našom vnútri chichoce opica. Všetci to poznáme, a predsa zostávame stále rovnako sentimentálni. A na dovŕšenie všetkého vitálne sa vyznačuje svojou schopnosťou všetko zahmlieť, samo je stelesnením hmly, považuje silu svojich pocitov za silu pravdy a výšiny si zamieňa za dymiaci vrchol sopky na dne priepasti.

Je jasné aj nasledujúce pozorovanie, ktoré vyplýva z prvého. Vitálne je absolútne neschopné pomôcť iným a dokonca ani kontaktovať sa s inými s výnimkou tých prípadov, kedy sa ego jedincov zhoduje. Niet ani jednej vibrácie, ktorú vysielame, presnejšie - odovzdávame, ktorá by sa nemohla ihneď zmeniť na svoj protiklad v inom človeku. Stačí nám zaželať všetko dobré a už sa automaticky prebúdzajú príslušný záporný cit (ako keby bol prijímaný zároveň s prvým), alebo príslušný odpor, alebo protikladná reakcia. Zdá sa, že tento proces prebieha tak spontánne a nevyhnutne, ako chemická reakcia. Vitálne sa nesnaží pomôcť, ale dobyť. Vždy. Akýmkoľvek možným spôsobom. Všetky naše city a pocity sú zaujaté "lovením". Pocit smútku pri zrade priateľa, ale aj akýkoľvek smútok je príznakom zainteresovania nášho ega. Pretože keby sme skutočne milovali ľudí kvôli nim samým a nie kvôli sebe, tak by sme ich milovali za každých okolností, aj keby sa stali nepriateľmi. V každom prípade by sme sa tešili z toho, že existujú. Naše žiale a utrpenia vždy predstavujú zmiešané pojmy a preto sú falošné. Opravdivá je len radosť. Pretože pravdivé je len to "ja" v našom vnútri, ktoré zahrňuje všetky jestvovania a všetky možné protiklady jestvovania. Keď sa všetko nachádza vnútri, vtedy je všetko radosťou, pretože už nikde niet problémov. "A čo Srdce? (s veľkým písmenom)" - protestujeme. No či srdce nie je miestom najväčšieho chaosu a zmätku? A tiež sa veľmi rýchlo unaví. V tom spočíva naše tretie pozorovanie. Naša schopnosť radowať sa je veľmi malá, naša schopnosť trpieť je tiež malá, rýchlo zľahostajnieme k najstrašnejším nešťastiam. Mali sme už nejaký žiaľ, na ktorý by sme nezabudli? Môžeme umiestniť do seba len malú časť tejto veľkej Sily Života. "Nie sme schopní udržať náboj, - hovorí Matka. - Jedno hlbšie nadýchnutie - a kričíme od radosti alebo od bolesti, nariekame, tancujeme, alebo strácame vedomie. Pretože je to stále tá mnohoraká Sila, ktorá sa vlieva a naplňuje nás. Sila Života netrpí, neznepokojuje sa, nevystatuje sa, nie je ani dobrá ani zlá - ona proste existuje, prúdi, všetko zaplavujúca a Pokojná. Tie protikladné formy, ktoré prijíma v nás - to je výsledok našej minulej evolúcie, kedy sme boli úbohí, neobyčajne úbohí, izolovaní, museli

sme sa brániť pred touto ohromnou živou masou, ktorá bola pre nás príliš intenzívna. Museli sme rozlišovať užitočné a škodlivé vibrácie, pričom prvé mali kladný koeficient radosti, sympatie a dobra, a druhé mali záporný koeficient utrpenia, hnusu a zla. No utrpenie - to je veľmi veľká intenzita tej istej Sily. Veď dokonca radosť, ak je veľmi intenzívna, mení sa na svoj protiklad, ktorý prináša utrpenie. "Je to (vzájomná) zhoda našich citov", - hovorí Šri Aurobindo. "Stačí len bezvýznamné premiestnenie ručičky vedomia", - hovorí Matka. Kozmickému vedomiu v stave absolútneho poznania a dokonalej skúsenosti všetky dotyky pripadajú ako radosť, Ananda. Nič iné, len malá šírka a nedostatočnosť nášho vedomia sú príčinou všetkých našich nešťastí, morálnych aj fyzických, príčinou našej slabosti a večnej tragikomédie našej existencie. Prostriedkom, ako sa tohto zbaviť, nie je vysilenie vitálneho, ako učia moralisti, ale jeho rozšírenie. Nie odriekať sa, ale prijímať stále viac a viac, rozširovať svoje vedomie. Veď práve v tomto je zmysel evolúcie. V podstate jediné, čoho sa musíme odrieknuť, je vlastná nevedomosť a obmedzenosť. Keď sa úporne pridŕžame svojej úbohej frontálnej bytosti, jej nárokov, sladkastej a neodbytnej sentimentality a posvätného žiaľu, nie sme ľudia v pravom zmysle slova, sme ulitníky doby kamennej a bránime svoje právo na smútky a utrpenia. Tá pochybná hra, ktorá sa rozohráva v povrchnom vitálnom, už nemôže uviesť hľadajúceho do omylu, no v priebehu dlhej doby sa uňho ešte uchová zvyk odpovedať na tisíce biologických a emocionálnych vibrácií, ktoré krúžia okolo neho. Prechodné obdobie si vyžaduje čas (tak ako aj prechod od mlčiaceho rozumu k mentálnemu mlčaniu) a často je sprevádzané krátkymi periódami silnej, ustatosti, pretože organizmus sa rozlúčil s návykom obnoviť si energiu z obyčajného povrchného zdroja (ktorý sa nám skoro bude zdať hrubý a ťažký, len čo spoznáme iné druhy energie), no pritom ešte nemá schopnosť byť stále spojený so skutočným prameňom. Ale aj tu hľadajúcemu pomáha zostupujúca sila, ktorá veľmi napomáha pri ustanovení nového rytmu v ňom. S prekvapením zbadá, že mu stačí urobiť jeden malý krok dopredu a Pomoc zhora mu ide desať krokov v ústrety, ako keby to čakala. Nebolo by správne myslieť si, že práca spočíva len v odmietaní starého. Vitálnemu samozrejme veľmi lichotí tá myšlienka, že ono vynakladá veľké úsilie, bojujúc proti sebe samému - je to šikovný spôsob, ako sa ubrániť na všetkých frontoch: v skutočnosti hľadajúci sa nepodriaďuje veľmi prísny a všetko zakazujúcim pravidlám a uskutočňuje pozitívne snahy svojej bytosti. On naozaj rastie a preto normy včerajška alebo radosti pozajtrajška sa mu zdajú úbohé, ako jedlo dojčaťa - toto všetko ho už neuspokojuje, on musí lepšie konať, lepšie žiť. Práve preto je také ťažké vysvetliť cestu tomu, kto sa nikdy nepokúsil po nej ísť. Ten vidí len vlastné hľadisko súčasnosti, presnejšie, vidí, že ho stráca. No keby sme si len uvedomili, aký je to krok vpred - zanechať predchádzajúce hľadisko, keď sa zmení život,

keď človek odchádza od štádiá zatvorených právd k štádiu právd otvorených ďalej k pravde, ktorá sa podobá na samotný život, k pravde veľmi veľkej na to aby sa zmestila do ohraničeného názoru na veci, pretože ona ich všetky zahrňuje a hodnotí užitočnosť každej veci v každom štádiu nekonečného vývinu. K pravde dosť veľkej na to, aby odmietla samu seba a neustále prechádzala do pravdy ešte vyššej.

Za týmto infantilným, vitálnym, nepokojným a rýchlo strácajúcim sily vitálnym nachádzame vitálne pokojné a silné, to, čo Šrí Aurobindo nazýva "skutočne vitálnym", vitálne, obsahujúce samotnú podstatu Životnej Sily, očistenú od sentimentálnych a chorobných vedľajších produktov. Vchádzame do stavu pokojnej spontánnej koncentrácie. More je vždy také pokojné v hĺbinách pod búrlivým povrchom. Táto základná nehybnosť - to nie je otupenie nervov, ako ani mentálne mlčanie nie je zmeravenie mozgu. Je to základ pre činnosť, je to koncentrovaná sila, schopná začať akúkoľvek činnosť, postaviť sa proti akémukoľvek, aj najintenzívnejšiemu a dlhotrvajúcemu otrasu a nestratiť pritom svoju rovnováhu. V závislosti od stupňa nášho vývinu z tejto vitálnej nehybnosti môžu vzniknúť nové schopnosti najrôznejšieho druhu, no my predovšetkým pociťujeme nevyčerateľnú energiu. Akákoľvek únava je príznakom toho, že nás znova pohltí povrchný vonkajší zhon. Pracovná schopnosť a dokonca fyzická vytrvalosť sa mnohokrát zvýši. Jedlo a spánok prestávajú byť jediným a vyčerpávajúcim prameňom obnovy energie (mení sa, ako vidíme, povaha spánku a množstvo jedla môže byť znížené až na hygienické minimum, takže jedlo nebude vyvolávať zvyčajné prejedanie a choroby, ktoré ho sprevádzajú). Môžu sa objaviť aj tie sily, ktoré sú často nazývané "zázračnými", no tieto zázraky sú výsledkom metódy. Nebudeme ich tu rozoberať, treba ich zažiť na vlastnej koži. Povieme len toľko, že ak sa človek naučí riadiť nejaké vibrácie v sebe, automaticky získava schopnosť riadiť tieto vibrácie kdekoľvek na svete, kde ich stretne. Okrem toho v tejto nehybnosti sa zafixuje ešte jedna vlastnosť: neprítomnosť utrpenia a pocit stálej radosti. Ak obyčajný človek dostane fyzický alebo morálny úder, jeho bezprostredná reakcia je taká, že sa skrúti. Zovrie sa, kypí vo svojom vnútri od bolesti a hnevu a tým desaťkrát zväčšuje svoje utrpenie. Naopak, hľadajúci, ktorý dosiahol v sebe nehybnosť, zisťuje, že ona neutralizuje údery, pretože je široká. On už nie je úbohá zovretá bytosť, ale vedomie, prelievajúce sa za hranice svojho tela. Upokojené vitálne, ako aj mlčanlivý rozum sa prirodzeným spôsobom stávajú všeobecnými. Skúsenosť vedomia v joge sa rozširuje všetkými smermi - do strán, dolu, hore, rozširuje sa každým smerom do nekonečnosti. Keď sa vedomie jogína oslobodzuje, Proces prebieha nie v tele, ale v tej nekonečnej výške, hĺbke a šírke, v ktorých jogín stále žije. Jeho základom je nekonečná prázdnota alebo mlčanie, no v nich sa môže prejaviť všetko: Pokoj, Sloboda, Sila, Svetlo, Vedomie, Ananda.

Najmenšie utrpenie akéhokoľvek druhu je bezprostredným príznakom protirečeni v našej bytosti a straty uvedomelosti.

Toto rozšírenie bytosti má jeden dôležitý následok, ktorý nás núti oceniť absolútnu nevyhnutnosť vitálnej nehybnosti nielen z hľadiska jasnosti v kontaktovaní, efektívnosti našej činnosti alebo radosti v živote, ale jednoduchosť hľadiska našej vlastnej bezpečnosti. Pokiaľ žijeme v našej úbohej frontálnej osobnosti, vibrácie sú malé, údery slabé, radosti nevelké - ochraňuje nás vlastná malosť. No keď vstúpime do všeobecného vitálneho, nachádzame tam tie isté vibrácie, alebo presnejšie sily gigantického všeobecného rozmeru. Sú to tie isté sily, ktoré hýbu svetom rovnako ako hýbu nami. Ak v nás nie je absolútny pokoj a vnútorná nehybnosť, budeme jednoducho zmätení, to platí nielen pre všeobecné vitálne, ale pre všetky roviny vedomia. Skutočne je možné a potrebné (aspoň pre hľadajúceho v integrálnej joge) obsiahnuť kozmické vedomie na všetkých úrovniach - v oblasti Nadvedomia, v rozume, vo vitálnom a dokonca v tele. Keď hľadajúci vystúpi a vojde do nadvedomia, uvidí, že môže potláčať napätie, žiaru Ducha (v skutočnosti je to stále tá istá božská sila, to isté Vedomie-Sila navrchu aj dolu, v Hmote alebo v Živote, v Rozume, alebo na najvyšších úrovniach. No čím nižšie, tým sa stáva matnejšou, tým sa viac narušuje a ničí prostredím, cez ktoré prechádza). Ak hľadajúci, ktorý sa nestačí zbaviť svojho zmeravenia, chce vystupovať veľmi rýchlo, preskakovať niektoré stupne bez toho, aby si predbežne stanovil jasný a pevný základ, ľahko môže vybuchnúť ako parný kotol. Preto možno povedať, že vitálna priezračnosť - to nieje otázka etiky, je to nevyhnutná technická, dokonca organická podmienka. Veľká Starostlivosť nás vždy preventívne ochráni pred predčasnými skúsenosťami. Možno zostávame obmedzení a malí len dovtedy, pokým je potrebné, aby sme zostali obmedzení a malí.

A na dovŕšenie všetkého, keď získame túto nehybnosť, zistíme, že môžeme celkom efektívne pomáhať iným. Ved' pomoc iným nemá nič spoločné s emóciami, alebo milosrdenstvom - je to otázka sily, videnia, radosti. V tejto spokojnosti získavame nielen radosť, ktorú odovzdávame iným, ale aj videnie, ktoré rozptyľuje všetky mraky. Vnímame všetky vibrácie a schopnosť rozlíšiť, čo predstavujú tieto vibrácie, nám umožní manipulovať nimi, upokojovať, odvracať, dokonca zmeniť ich. "Pokoj, -hovorí Matka, - je veľmi kladný stav. Je to pokoj, ktorý nie je protikladom boja, pokoj aktívny, nákazlivý (ktorý prechádza na iných), silný, ktorý si podmieňuje a upokojuje, dáva všetko do poriadku a každej veci určuje jej miesto". Uvedieme príklady tohto "nákazlivého pokoja", hoci sú spojené s trochu neskorším obdobím života Šri Aurobinda. Stalo sa to v Pondyicherry pred mnohými rokmi. Bolo obdobie tropických dažďov, kedy dažde a niekedy aj cyklóny prídu celkom nečakane a spôsobia veľké škody. Dvere a okná bolo treba zaistiť hrubými bambusovými doskami.

V tú noc prišiel cyklón, na zem sa liali potoky dažďa a Matka sa ponáhľala do izby Šrí Aurobinda, aby mu pomohla zatvoriť okná. On sedel za stolom a písal (mnoho rokov Šrí Aurobindo písal 12 hodín, od 6 večer do 6 ráno a nasledujúcich 8 hodín chodil hore — dolu "kvôli joge"). Okná boli otvorené dokorán, no vnútri nebolo ani kvapky vody. Pokoj, ktorý tam vládol bol taký silný, kompaktný, že tam cyklón nemohol dosiahnuť.

7. PSYCHICKÉ CENTRUM

My - to nie je rozum, pretože všetky naše myšlienky pochádzajú z omnoho širšieho Rozumu, ako je náš, zo všeobecného Rozumu. My - to nie je vitálne, to jest, nie sme pocitmi a činmi, pretože všetky naše impulzy pochádzajú zo širšieho vitálneho ako je naše, zo všeobecného vitálneho. My - to nie je ani telo, pretože jeho komponenty pozostávajú z Hmoty, ktorá sa podriaďuje vyšším zákonom, ako sú naše, zákonom všeobecným. Teda čo to vlastne je, ten prvok v nás, ktorý nie je ani našim sociálnym prostredím, ani rodinou, ani našimi tradíciami, ani manželstvom, ani profesiou - prvok, ktorý nie je hrou všeobecnej Prírody alebo okolností a predsa nám dáva pocit "ja" dokonca aj vtedy, keď je všetko ostatné zničené? Naše skutočné "ja" sa obnažuje práve vtedy, keď sa všetko ničí, pretože vtedy nastáva moment našej pravdy.

V procese nášho výskumu sme pozorovali rôzne centrá a úrovne vedomia a videli sme, že za týmito centrami žije vedomie - sila, ktorá spája rôzne stavy našej bytosti (hlavným dôsledkom mentálneho ticha a upokojenia vitálneho bolo oddelenie tohto vedomia-sily od mentálnej a vitálnej činnosti, ktorá obyčajne toto ticho pohlcuje) a pocítili sme, že tento prúd sily alebo vedomia - to je samotná realita našej bytosti, ktorá pôsobí v pozadí jej rôznych stavov. No toto vedomie-sila musí byť vedomím niekoho. Kto alebo čo v nás je uvedomelé? Kde je centrum, kde je pán? Alebo sme jednoducho bábkou nejakej všeobecnej (univerzálnej) Bytosti, ktorá je aj našim ozajstným centrom, pretože všetky mentálne, vitálne a fyzické druhy činnosti sú svojou povahou všeobecné?

V skutočnosti pravda je svojim charakterom dvojaká. Samozrejme, v žiadnom prípade nie sme bábkou, s výnimkou tých prípadov, kedy sa úporne stotožňujeme s frontálnou bytosťou, pretože ona je ozajstnou bábkou. Máme naozaj individuálne centrum, ktoré Šrí Aurobindo nazýva psychickou bytosťou, rovnako ako máme kozmické centrum - centrálnu bytosť, Musíme krok za krokom nájsť ako prvé tak aj druhé centrum, stať sa Pánom všetkých našich stavov. Pre začiatok sa pokúsime nájsť svoje individuálne centrum, psychickú bytosť, ktorú tiež nazývame dušou. Je to najjednoduchšia a zároveň najzložitejšia vec na svete. Najjednoduchšia

preto, že dieťa ju chápe presnejšie, žije v nej najprirodzenejším spôsobom. Ono je kráľ, ono je v centre celého sveta, ono žije v svojej psychickej bytosti. Najzložitejšia preto, že táto prirodzenosť sa čoskoro pokryje všetkými možnými ideami a pocitmi. Začíname hovoriť o "duši" - t.j. nič už v nej nechápeme. Všetky trápenia mladosti nie sú ničím iným ako históriou pomalého "zotročovania" psychickej osobnosti (hovoríme o trápeniach dospievania, ale pravdepodobne existujú len trápenia, spôsobené dusnom a dospelosť je dosiahnutá vtedy, keď stav dusna sa stáva prirodzeným stavom). Teda všetky ťažkosti hľadajúceho - to je len opačný proces, história pomalého oslobodzovania sa od každého mentálneho a vitálneho zmätku. Ale, ako uvidíme, nie je to návrat k východiskovému bodu po prvé preto, že cesty naspäť niet, po druhé preto, že znovuzrodené psychické, ktoré možno získať na konci cesty (na konci, ktorý je vždy začiatkom), to nie je len chvíľkový prechodný úspech, ale uvedomelá nadvláda. Pretože psychické to je bytosť, ktorá rastie, je to zázrak večne trvajúceho detstva v stále väčšom kráľovstve. "Nachádza sa vnútri ako dieťa, ktoré sa má narodiť", - hovorí Rigvéda (IX. 83.3).

Psychický zrod

Prvé príznaky otvárajúceho sa psychična - to je láska a radosť, radosť, ktorá môže byť veľmi intenzívna a silná, ale bez akejkoľvek exaltácie a bez objektu - pokojná a hlboká ako more. Psychická radosť nič nepotrebuje k tomu, aby bola, ona jestvuje. Ani vo väzení nemôže nejestvovať. To nie je pocit, ale stav a stav je ako rieka, ktorá sa jagá a trblieta všade, nech preteká kdekoľvek - po blate alebo po kameňoch, cez hory alebo nížiny. Je to láska, ktorá nie je protikladom nenávisťi a ktorá nepotrebuje žiadnu oporu. Ona jednoducho existuje, horí neprestajným ohňom, nezávisle na tom, s čím sa stretáva, horí vo všetkom, čo vidí a čoho sa dotýka, jednoducho preto, že nemôže neľúbiť, taká je jej povaha. Nič pre ňu nie je vysoké alebo nízke, čisté alebo nečisté, ani jej oheň, ani jej radosť nemôžu zhasnúť. Sú aj iné príznaky jej prítomnosti: je ľahká, nič pre ňu nie je bremenom, ako keby samotný svet bol len ihriskom pre jej hry. Je nezraniteľná a nedotknuteľná, ako keby sa večne nachádzala za hranicami tragédií, mimo všetkých katastrof. Je prorokom, ktorý predvída. Je pokojná, veľmi pokojná - je dychom, ktorý sotva zbadáme v hĺbke bytosti, široká, bezbrehá ako more. Pretože je večná. A slobodná. Nič ju nemôže spútať, zotročiť: ani život, ani ľudia, ani myšlienky, ani doktríny, ani krajiny - je za ich hranicami, vždy bokom od nich, a predsa sa nachádza v srdci všetkých a každého, ako keby bola so všetkým zjednotená. Je to Boh v nás. Takto, hľa, sa predstavuje psychická bytosť pohľadu, ktorý vidí. "Keď sa pozeráte na niekoho, kto si uvedomuje svoju dušu a žije vo svojej duši, - hovorí

Matka, - cítite, ako zostupujete, prenikáte hlboko do človeka, ďaleko, veľmi ďaleko dovnútra. Obyčajne keď pozeráte ľuďom do očí (sú oči, do ktorých nemožno vstúpiť, sú podobné zatvoreným dverám, no oči niektorých sú otvorené a vy môžete vojsť), hneď pri povrchu narazíte na niečo vibrujúce, niekedy to svetielkuje a iskrí a ak nie ste vyzbrojení vedomosťami, povieť si: "Má živú dušu". Ale to nie je duša, je to jeho vitálne. Aby ste našli dušu, musíte sa vzdialiť z povrchu, odísť hlboko dovnútra, hlboko zostúpiť dolu, na samé dno, tam, kde je mlčanlivo a pokojne. A tam nájdete niečo mäkké a hrejivé, pokojné, pozostávajúce z akejsi bohatej substancie, niečo, čo má hlbokú plnosť a nehybnosť, mimoriadne mäkké, to je duša. A ak pokračujete v tomto procese a zostávate uvedomelými, prichádza pocit hojnosti, plnosti s nezmernými hĺbkami. Cítite, že keby ste tam vošli, odhalili by sa vám mnohé tajomstvá. Je to podobné odrazu čohosi večného na tichej pokojnej hladine vody. Čas viac nejestvuje. Máte dojem, že ste boli vždy a že budete večne". No to sú len príznaky, vonkajší výraz toho, čo jestvuje samo o sebe a čo chceme zažiť sami, bezprostredne. Ako otvoriť dvere psychickej osobnosti? Ved' ona je dobre schovaná. Predovšetkým je skrytá našimi myšlienkami a pocitmi, ktoré ju nesvedomité okrádajú a napodobňujú. Máme toľko rôznych názorov na to, čo je vysoké a čo nízke, čo je čisté a čo nečisté, božské alebo bezbožné, toľko sentimentálnych stereotypov na to, čo je hodné lásky a čo nie, že úbohá psychická bytosť nemá možnosť prejavíť sa, pretože jej miesto úplne zabral celý tento chaos. Len čo ukáže svoju tvár, už sa na ňu vrhne vitálne, ktoré ju exaltovane využíva na skvelé lety, na svoje "božské" a temné emócie, na vlastnícku lásku, vypočítavú vďaku a na krikľavú nevkusnú estetiku, alebo ju rozum zatvorí do klietky a využije ju pre svoje ideály, neomylné filantropické schémy, pre svoju obmedzenú etiku a morálne dogmy. Alebo si ju privlastnia cirkvi, nespočetné cirkvi a uväznia ju do symbolov viery a dogiem. Kdeže je v tom všetkom psychická bytosť? A predsa je tu - božská, trpezlivá, usilujúca sa preraziť cez všetky vrstvy a skutočne využívajúca všetko, čo jej je dané, alebo čo sa jej prisudzuje, ako sa hovorí, "je spokojná s tým, čo má". A práve v tom je problém: keby vychádzala zo svojho úkrytu hoci na sekundu, vyleje na všetko, čoho sa dotkne, takú nádheru, že sme schopní prijímať za jeho vyžarujúcu pravdu tie okolnosti a prostredie, v ktorých došlo k tomuto objavu. Ten, komu sa podarilo otvoriť svoju psychickú bytosť pri počúvaní Beethovena, povie: "Hudba, len hudba je opravdivá a božská na tomto svete". Iný, ktorý pocíti svoju dušu v nekonečných priestoroch oceánu, vytvorí náboženstvo nekonečných morí. Tretí bude bezvýhradne veriť iba svojmu prorokovi, svojej cirkvi, alebo svojmu evanjeliu. Každý vytvorí okolo tohto cenného zážitku svoju doktrínu. No psychická bytosť je slobodná, nádherným spôsobom oslobodená od všetkého. Nepotrebuje nič k svojej existencii, je to stelesnená

Sloboda a využíva našu viac či menej vznešenú hudbu, našu viac či menej významnú literatúru jednoducho na to, aby si prerazila v ľudskom pancieri otvor a vyšla na svet. Ona dáva svoju silu a lásku, svoju radosť, svoje svetlo a svoju nevyvrátiteľnú otvorenú Pravdu všetkým našim myšlienkam, všetkým našim pocitom a doktrínam preto, že pre ňu je to jediná možnosť, ako sa prejaviť, jediný výrazový prostriedok, aký má. No výmenou za to emócie, idey a doktríny vyťahujú z nej vieru vo svoju pravdu, privlastňujú si ju, a opantávajú ju, vyťahujú z tohto elementu čistej Pravdy svoje nesporné tvrdenia, svoju výnimočnú hĺbku, svoju jednostrannú univerzálnosť, a tak samotná sila elementu Pravdy zväčšuje silu prvku omylu. V konečnom dôsledku sa natoľko pohlcuje, natoľko splyva so všetkým ostatným, že už nemôžeme rozlíšiť a oddeliť napodobeninu, ak nechceme narušiť samotné tkanivo pravdy - tak, hľa, žije svet, zaťažený polopravdami, ktoré sú ešte horšie ako lož. Možno skutočná ťažkosť nespočíva v tom, ako sa zbaviť zla, ktoré ľahko rozpoznáme, ak sme len trochu úprimní, ale v tom, ako sa oslobodiť od toho dobra, ktoré nie je ničím iným ako opačnou stránkou zla a ktoré si naveky uzurpovalo len zrnko pravdy. Ak chceme mať bezprostredný zážitok psychickej bytosti v celej jej krištáľovej čistote a prekvapivej sviežosti, takej, akou je mimo všetkých našich pascí, ktoré sme na ňu nastavili, mimo všetkých našich myšlienok, pocitov a vyhlásení o nej, tak musíme vo svojom vnútri vytvoriť priezračnosť. Beethoven, more, náš chrám boli len prostriedkami na dosiahnutie tejto priezračnosti. Preto len čo sa staneme priezračnými, ihneď, automaticky, bez najmenšieho úsilia z našej strany sa objaví Pravda, videnie, radosť, pretože Pravda - to je najprirodzenejšia vec na svete a práve všetko ostatné vytvára zmätok - rozum a vitálne so svojimi chaotickými vibráciami a učenými prefíkanosťami. Všetky duchovné praktiky, ktoré sú hodné tohto mena, všetky tanasja sa musia v konečnom dôsledku snažiť dospieť k tomuto stavu, absolútne prirodzenému a zbavenému každého úsilia, pretože úsilie - to je ďalší prameň smútku, ďalšia komplikácia. Preto sa hľadajúci nebude snažiť vniknúť do chaotických záverov moralizujúceho rozumu, alebo púšťať sa do nespĺniteľnej úlohy oddeliť dobro od zla vo svojej snahe oslobodiť psychické. Veď užitočnosť dobra a zla je skoro neoddeliteľná od škodlivosti každého z nich (Môj milovaný snal prikrývky môjho hriechu a ja, rozradostnená, dovolila som im padnúť. Potom mykol prikrývky mojej cnosti, no ja som sa hanbila, bola som vyľakaná a bránila som mu. A keď ich strhol zo mňa násilím, uvidela som svoju dušu, ktorá bola skrytá (Thoughts and Aphorisms). Hľadajúci sa proste bude snažiť, aby sa všetko upokojilo a prečistilo v mlčaní, pretože mlčanie - to je čosi čisté samo o sebe, je ako číra voda. "Nesnaž sa odstraňovať zo svojich šiat jednu škvrnu za druhou - hovorí jedna veľmi stará chaldejská múdrosť, - celkom si ich vymeň". To je to, čo Šrí Aurobindo nazýva zmenou vedomia. Uvidíme, ako pokojne sa v tejto

priezračnosti rozplývajú staré návykové štruktúry, pocítíme novú rovnováhu vedomia, nie intelektuálny stav, ale akési centrum príťažlivosti v nás. Na úrovni srdca, hlbšie ako je vitálne srdcové centrum (ktoré skrýva psychické a napodobňuje ho) cítime zónu koncentrácie, ktorá je intenzívnejšia v porovnaní s ostatnými, ako keby sa všetky do nej vlievali - to je psychické centrum. My sme už pocítili, ako v našom vnútri začal pôsobiť a získavať svoj nezávislý život prúd vedomia-sily, ktorý sa v tele premiestňuje a stáva sa intenzívnejší v závislosti od toho, ako sa postupne oslobodzuje od mentálnych a vitálnych druhov aktivity, no zároveň v tomto centre sa niečo zapaľuje, podobné ohňu - Agni. Je to skutočné "ja" v nás. Hovoríme: "Musím vedieť", "Cítim potrebu milovať", no kto v nás skutočne pociťuje túto potrebu? Samozrejme, že nie úbohé ego, ktoré je úplne spokojné samo so sebou, ani nudný mentálny priateľ, ktorý stále opakuje jedno a to isté, pohybujúc sa sem a tam po vychodenej koľaji, nie falošné vitálne, ktoré nechce nič iné, len loviť a loviť do nekonečna. No za týmto všetkým je nesmrteľný oheň. To on cíti potrebu, pretože si pamätá niečo iné. "Prítomnosť" - toto slovo sa obyčajne používa na jeho označenie. No je to podobné skôr na neprítomnosť, na živý otvor, na prázdnotu v našom vnútri, ktorá sa pohybuje, páli, pobáda a súri do tých čias, pokým sa nestáva realitou, jedinou realitou na svete. A vtedy prichádzajú pochybnosti: naozaj sú ľudia živí, alebo sa iba uchádzajú o život? Práve toto ohnivé "ja" je jediné skutočné "ja" na svete, jediné, o ktoré sa možno oprieť a ktoré nás nepodvedie. V centre nás sa nachádza uvedomelá bytosť, ktorá panuje nad minulosťou a budúcnosťou. Podobá sa ohňu bez dymu.... Treba ho trpezlivo oslobodzovať (oddeľovať) od svojho tela", - hovorí sa v Upanišádach (Kadha Upanišada IV. 12. 13., VI. 17). Je to "dieťa, skryté v tajomnej jaskyni", o ktorej hovorí Rigvéda (V. 2. 1), "syn nebies s telom zeme" (III. 25. L), "ten, kto bdie v tých, ktorí spia" (Kadha Upanišada V. 8), "on je uprostred domu" (Rigvéda I. 20, 2), "je podobný životu a dýchaniu nášho jestvovania, on je ako naše večné dieťa (I. 66. 1), on - to je" žiarivý Kráľ, ktorý bol pred nami skrytý (I. 23. 14). Je to Centrum, Pán, miesto zjednotenia všetkých vecí:

Slnčné priestranstvo, kde je všetko známe naveky.

(The sunlit space where all is ever known).

Ak sme v živote len na chvíľu pocítili toto Slnko vnútri nás, tento oheň, tento živý život, všetko ostatné bledne pred touto spomienkou. To je ta Pamäť. A ak dôverujeme tomuto horiacemu Agni, bude stále silnejší, ako živá bytosť v našom tele, ako večná snaha. Budeme cítiť, ako sa niečo v nás stále viac a viac koncentruje a pociťuje stále väčšie väzenské muky, ako keby sa snažilo preraziť von a nemôže. "Strašný pocit, ako keby niečo obmedzovalo vaše videnie a pohyby. Celá vaša snaha urýchlí prechod vedie len k tomu, že sa ocitnete pred múrom. Búchate, búchate stále znova a znova, ale všetko je márne, -

hovorí Matka. Potom, keď pocítite mimoriadnu potrebu, vďaka výnimočnej sile vôle a skutočnej agónii, vyvolanej týmto dusnom, psychické napätie raz dosiahne svoj kritický bod a my získame zážitok. Tlak je taký veľký, napätie také silné, že sa vo vedomí čosi prevracia. Ste vonku a miesto toho, aby ste sa snažili nahliadnuť do vnútra, ste vnútri. A v tej chvíli, keď sa ocitnete vnútri, radikálne sa všetko mení. Všetko, čo sa zdalo pravdivým, prirodzeným, normálnym, skutočným, hmatateľným, zdá sa teraz groteskné, smiešne, nereálne a absurdné, dotkli ste sa niečoho, čo je nanajvýš pravdivé a krásne. Nikdy to už nestratíte. "Ó, Oheň, keď ťa udržujeme tak, ako treba, rastieme v tebe aj my do výšky a do šírky, všetka tvoja sláva a krása sa prejaví v твоjich farbách a v tvojom dokonalom videní. Ó, Nekonečnosť, ty si naplnenie (hojnosť), ktorá nás nesie ku koncu našej cesty. Predstavuješ tisíce bohastvía, rozosiata všade, na všetkých stranách" (Rigvéda II. L 2.). Pred nami sa otvára nový život, ako keby sme dovtedy nikdy nevideli denné svetlo. "Položte hranol na jednu z hrán a svetlo bude biele, - hovorí Matka, - prevráťte ho a uvidíte lom svetla". To je práve to, čo prebieha: obnovujete biele svetlo. Matka opisuje tento zážitok aj takto: sedíte pred zatvorenými dverami, ťažkými bronzovými dverami a želáte si, aby sa otvorili a dovolili vám vstúpiť. Koncentrujete kvôli tomu celú svoju snahu do jediného lúča, ktorý začína tlačiť, tlačiť na tieto dvere, dobíjať sa do nich stále silnejšie a silnejšie s rastúcou energiou až dovtedy, pokiaľ sa dvere nečakane neotvorí a nepustia Vás. A vy vchádzate, ako keby vás vystrčili do sveta. Vtedy sa človek naozaj rodí.

Rast psychického

Keď sa dvere psychického otvorí, prvým a nezvratným zážitkom je presvedčenie, že sme jestvovali vždy a budeme jestvovať večne. V skutočnosti vstupujeme do iného rozmeru, ktorý nám odhalí, že sme starí ako svet aj večne mladí, že tento život je jednou zo skúseností, jedným ohnivkom nekonečnej reťaze skúseností a zážitkov, ktorá sa ťahá z ďalekej minulosti a stráca sa v ďalekej budúcnosti. Nečakane sa všetko rozširuje do rozmerov Zeme. Akými ľuďmi sme ešte neboli? Akého hriechu sme sa ešte nedopustili? Rúcajú sa všetky hodnoty. Či medzi všetkými druhmi malicherností a veľkostí je niečo, čo nám je skutočne cudzie? Kde je cudzí zradca, nepriateľ? Ó, božské chápanie, absolútny súciteľ! Všetko začína iskriť, jagať sa, ako keby sme vyšli z jaskýň do výšav. Všetko nadobúda zmysel a je vzájomne prepojené, ako keby sa stará záhada vyriešila v dych sveta. Smrti viac niet. Umierajú len nevedomí. Ako môže jestvovať svet pre uvedomelého? Či žijem alebo umieram, stále jestvujem. "On, starý a vyčerpaný sa znova stáva mladým", - hovorí Rig Véda (II, 4.5).

"On sa nikdy nerodí a nikdy neumiera, - hovorí, Bhagavadgita - keďže nevzniká, nikdy znovu nevznikne. Nezrodený, stály, nekonečný, starodávny on neumiera, keď zhynie telo. Ako si človek berie iný nový odev, keď odhodil starý, tak stelesnená duša vstupuje do iných nových tiel, keď opustila staré. Pre narodeného je nevyhnutná smrť, pre zomrelého je nevyhnutné narodenie. (Bhagavadgita, II 20. 22. 27.). To, čo je známe ako reinkarnácia, (znovuzrodenie), nie je samozrejme zvláštnosťou učenia Šrí Aurobinda. O nej hovorí celá stará múdrosť Zeme, od Ďalekého Východu po Egypt, (aj neoplatonici). No Šrí Aurobindo dáva reinkarnácii nový zmysel. Od chvíle, kedy sme prekročili hranice obmedzeného, chvíľkového videnia života, prerušeného smrťou, máme dve možnosti: alebo budeme súhlasiť s extrémnymi špiritistami, (nasledovníkmi duchovných učení), že každý z týchto životov je len bezcieľna reťaz utrpenia, ktorej sa treba čo najskôr zbaviť, aby sme mohli získať pokoj v Bohu, v Brahmovi, alebo y akejsi Nirváne; alebo sa budeme pridržať viery v Šrí Aurobinda - viery založenej na skúsenosti - že všetky jednotlivé životy spolu predstavujú rast vedomia, pričom vrcholom, kulmináciou tohoto rastu, je pozemské konanie. Inými slovami, za vonkajšou evolúciou druhov sa uskutočňuje evolúcia vedomia a tejto duchovnej evolúcie je súdené dovŕšiť sa individuálnou aj kolektívnou realizáciou na Zemi.

Môže vzniknúť otázka, prečo takí osvietení nasledovníci tradičných duchovných učení nevideli túto možnosť pozemskej realizácie? Predovšetkým sa to vzťahuje len na nedávne učenia. Vo Védach (tajomstvo ktorých znova objavil Šrí Aurobindo) a zrejme aj v niektorých iných, zatiaľ ešte nie správne pochopených tradíciách, je táto otázka riešená kladne. Čo sa týka nedávnych učení, treba povedať, že duchovnosť našej súčasnej epochy je poznamenaná zatemnením vedomia, ktoré je priamo proporcionálne jeho neustálemu rozvoju. Okrem toho sotva nasledovníci dnešných učení mohli dospieť k záverom, ktoré sa svojou povahou podstatne líšia od ich predpokladov. Ak vychádzali z myšlienky, že pozemský svet je len ilúzia alebo prechodné kráľovstvo, ktoré je tak či onak podriadené diabľovi a telu, v závere museli dospieť k tomu, čo na začiatku bolo podmienené tiež ich predpokladom: oslobodenie a spasenie hľadali mimo sveta. Miesto toho, aby trpezlivo skúmali všetky ľudské možnosti - mentálne, vitálne, fyzické a psychické - s cieľom zbaviť ich "sklerózy" a rozšíriť, t.j. ukázať ich božskú podstatu, ako to robili mudrci Véd (a možno mudrci starých Mystérií, nehovoriac už o Šrí Aurobindovi) všetko toto odmietali a snažili sa vystúpiť hneď od čistého rozumu k čistému duchu. Takým spôsobom, samozrejme, nemohli vidieť to, čo vidieť nechceli. Materialisti tiež neovládajú všetko, ale iným spôsobom: skúmajú len malú časť fyzickej reality a odmietajú všetko ostatné. Vychádzajúc z myšlienky, že hmota je jediná realita a všetko

ostatné je halucinácia, v závere tiež dospejú k tomu, čo na začiatku bolo podmienené ich predpokladmi. Ak už na samom začiatku odmietame všetku predpojatosť, ako to urobil Šri Aurobindo, pripustíme, že pravda je širšia ako všetky predpoklady a budeme napredovať s absolútnou dôverou v integrálne možnosti človeka, tak je možné, že dokončíme našu cestu a dosiahneme integrované poznanie, a teda integrovaný život.

Ak pozeráme na reinkarnáciu z hľadiska evolúcie vedomia, prestáva byť bezcieľným bludným kruhom zrodu a smrti, ako ju vidia jedni, alebo blúznivou fantáziou, ako si ju predstavujú iní. So západnou presnosťou myslenia Šri Aurobindo nás zbavuje "duchovných výmyslov", ako ich nazýva Matka, do ktorých sa zvrhlo duchovné vedomie na konci storočia Mystérií. Pozýva nás na pokus, ku ktorému je nutná jasnosť rozumu a nie schopnosť jasnoviectva. Nejde to, aby sme uverili v prerod, ale o to, aby sme zažili na vlastnej skúsenosti a predovšetkým pochopili podmienky, za ktorých je tento zážitok možný. Je to otázka praxe, ktorý má veľký význam pre náš integrálny rozvoj po celú dobu. Preroduje sa, zrejme, nie malá frontálna bytosť, čo možno sklame tých, ktorí si predstavujú seba ako stále toho istého pána Duponta - najprv s galskou bedernou rúškou, potom v zamatových nohaviciach a nakoniec v rifliach (čo by predsa len bolo fádne). Skutočný zmysel prerodu je aj hlbší, aj širší. Po smrti sa vonkajšia frontálna bytosť rozkladá. Všetky nahromadené mentálne vibrácie, ktoré nás obklopovali a neustálym opakovaním formovali naše mentálne ego, mentálne telo, sa rozpadajú a vracajú sa do všeobecného Rozumu. Rovnako vitálne vibrácie, ktoré tvorili naše vitálne ego, alebo vitálne telo, sa rozkladajú vo všeobecnom Vitálnom, tak isto ako fyzické telo sa rozkladá na svoje prírodné komponenty vo všeobecnej Hmote. Zostáva iba psychické. Ako sme videli, ono je večné. Preto zážitok prerodu v našej skúsenosti závisí od toho, či sme odhalili Centrum, psychické, Pána, ktorý prenáša svoje spomienky z jedného života do druhého, od stupňa nášho psychického rozvoja. Ak po celý náš život psychické zostáva zahrabané pod mentálnou, vitálnou a fyzickou aktivitou, tak nemá žiadne spomienky, ktoré by mohlo vziať so sebou a vracia sa na zem znova a znova práve preto, aby vystúpilo na povrch našej bytosti a stalo sa odhaleným a poznaným. Aby sme si niečo zapamätali, musíme prestať byť zabudliví, to je jasné. Preto ťažko môžeme hovoriť o reinkarnácii skôr, ako dosiahneme určité štádium rozvoja, pretože načo potrebujeme vedieť, že psychické sa mení, ak si to neuvedomujeme? Samotný zmysel našej evolúcie spočíva v tom, aby sme sa stali uvedomelými. Z jedného života do druhého za frontálnou bytosťou niekedy rastie psychické - prostredníctvom rôznorodých vnemov nášho tela, impulzov našich pocitov, prostredníctvom nekonečného množstva myšlienok, ktoré sa v nás hýbu. Psychické rastie, keď rastieme my, a rastie aj vtedy, keď padáme, prostredníctvom

našich utrpení a radostí, nášho dobra a zla. Všetko toho sú jeho tykadlá - antény na vnímanie sveta. Keď sa rozpadá tento vonkajší aparát, psychické si zachováva podstatu svojich zážitkov, základné tendencie, ktoré sú stále vypuklejšie a formujú za frontálnou bytosťou zárodok psychickej osobnosti. (Psychická alebo skutočná osobnosť vyjadruje unikátnosť osudu každého človeka pod záštitou jeho kultúrnej, sociálnej a náboženskej výchovy. Tak v rôznych životoch človek môže byť moreplavcom, hudobníkom, revolucionárom, kresťanom, mohamedánom i ateistom, no v každom živote sa v ňom bude prejavovať napríklad láska, energia, radosť, čistota len jemu vlastným spôsobom, čo dodáva osobitý kolorit každému jeho konaniu. A v každom živote táto zvláštnosť jeho sebaujadia - bude markantnejšia, čistejšia, širšia). Majú na ňu osobitý vplyv výsledky z predchádzajúceho života, pretože každá naša činnosť má dynamiku, má tendenciu opakovať sa (to čo sa v Indii nazýva karma). Niektoré zážitky budú pretvorené v nasledujúcom živote na zvláštne talenty, špecifické problémy, vrodené náklonnosti, bezdôvodné obavy, neprekonateľnú príťažlivosť a niekedy dokonca na zvláštne okolnosti, ktoré sa takmer mechanicky opakujú kvôli tomu, aby nás postavili pred stále rovnaký problém a dali nám možnosť riešiť ho. Teda, každý život predstavuje jeden typ skúsenosti, (môžem si myslieť, že máme mnoho zážitkov, no je to stále jeden a ten istý zážitok, jeden typ skúsenosti): nahromadením mnohých typov skúseností psychické postupne získava istú individualitu, ktorá je stále uvedomelejšia a širšia, ako keby skutočná existencia psychického začala len potom, čo sa vyčerpala celá ľudská skúsenosť. Čím viac rastie, tým zreteľnejšie vyjadrenú individualitu nadobúda vedomie-sila v nás a tým viac rastie psychické napätie - tento tlak v našom vnútri bude rásť dovedy, pokiaľ psychické raz nebude už potrebovať túto kuklu frontálnej osobnosti a prerazí na slobodu. Od tohto momentu si psychické začne bezprostredne uvedomovať okolitý svet. Stáva sa pánom prírody namiesto toho, aby bolo jej spiacim zajatcom. Vedomie sa stáva pánom svojej sily namiesto toho, aby v nej uviazlo. Joga je v podstate ten bod nášho vývinu, kedy od nekonečných serpentín prirodzenej evolúcie prechádzame k vedomej a kontrolovanej evolúcii -je to proces koncentrovanej evolúcie. Ako vidíme, existuje mnoho úrovní - od obyčajného človeka, v ktorom psychické predstavuje len skrytú možnosť, až po prebudenú bytosť. Ako inak ak nie inkarnáciou možno vysvetliť zarážajúci rozdiel medzi dušami, medzi úrovňou rôznych ľudí, napr. medzi kupliarom a Dantom, alebo Františkom z Asisi, alebo iný príklad medzi vypočítavým konzumným človekom, ako ho nazýva Šri Aurobindo a človekom hľadajúcim? Vysvetľovať toto tak, že duchovný rozvoj je výsledkom vzdelania, prostredia a dedičnosti, je už v zásade nesprávne, pretože to by znamenalo, že len potomkovia úctyhodných rodín majú dušu a tri štvrtiny nevzdelaného ľudstva sú odsúdené na zatratenie. Samotná podstata

našej ľudskej bytosti (humanity), - hovorí Šri Aurobindo, - predpokladá rozličnú a rôznorodú minulosť duše, rovnako ako jej pozemskú budúcnosť, ktorá vyplýva z prítomnosti. No ak napriek tejto očividnej pravde trváme na tom, že človeku je daný len jeden život, privedie nás to do absurdity. Platón aj Hotentót, šťastné dieťa svätých, alebo ríši (mudrci obdobia Véd, proroci i básnici súčasne, ktorí vytvorili Védy) aj ten, kto bol zrodený a vychovaný zločincom a od začiatku do konca života bol uvrhnutý medzi spodinu veľkého moderného mesta, všetci, musia v nerovnakých, ale akoby zdanlivo rovnakých podmienkach vytvárať svoju činnosťou alebo vierou v jednom jedinom živote svoju večnú budúcnosť. Je to paradox, ktorý uráža aj rozum, aj dušu, aj etický cieľ, aj duchovnú intuíciu. Ale dokonca aj medzi prebudenými existujú ohromné rozdiely. Niektoré duše, niektoré vedomia-sily sa iba rodia, zatiaľ čo iné už majú vyhranenú individualitu. Niektoré duše sa nachádzajú vo svojom prvom žiarivom sebaodhalení, ale za hranicami tejto svojej žiarivej radosti nepoznajú skoro nič, nepamätajú sa jasne na svoju minulosť a neuvedomujú si svety, ktoré nesú v sebe. Zatiaľ čo iné duše, zriedkavé duše, majú široké, planetárne vedomie. Človek môže byť osvieteným jogínom alebo svätým, žijúcim v hĺbiniach svojej bytosti, no pritom všetkom môže mať nezrelý rozum, potlačené vitálne, môže opovrhovať telom a zaobchádzať s ním ako so zvieratom a na dovŕšenie všetkého môže mať celkom prázdne nadvedomie. Možno dôjsť spasenia, no v žiadnom prípade nebude naplnením integrálneho života.

Preto po odhalení psychického musí nasledovať to, čo možno obrazne nazvať "kolonizáciou psychického", alebo inými slovami "psychickou integráciou". Slovo integrácia používa aj súčasná psychológia, ale okolo čoho sa chce integrovať? Pre integráciu je potrebné centrum. Ale sa chce integrovať okolo zmätku mentálneho alebo vitálneho ega? S rovnakým úspechom možno chcieť uviazat' loď o chvost úhora. Potom, čo sme odhalili vnútorné kráľovstvo psychického, musíme postupne a trpezlivo vybojovať a pripojiť k nemu kráľovstvo vonkajšie. Ak chceme dosiahnuť realizáciu tu na zemi, musíme zjednotiť okolo nového centra všetky druhy mentálnej a vitálnej aktivity a dokonca, ako uvidíme, aj celú našu fyzickú podstatu. Len za tejto jedinej podmienky budú žiť ďalej. Len tie druhy aktivity, ktoré budú, takpovediac, "psychizované", stanú sa nesmrteľné spolu s psychickým. Všetko, čo prebieha mimo psychického, prebieha v podstate mimo nás a neprekračuje hranice života nášho tela. Jestvujú celé životy, v ktorých nikoho niet. Aby si psychické mohlo zapamätať vonkajšie udalosti, nutne sa musí zúčastniť na našej vonkajšej činnosti. V opačnom prípade sa stáva podobný slepému kráľovi. A vtedy, len vtedy môžeme hovoriť o reinkarnácii a spomienkach na minulé životy - nemusia to byť spomienky na významné a slávne činy (koľko bolo Napoleónov, koľko bolo Cézarov, ak máme veriť populárnym autorom, ktorí písali o reinkarnácii!),

ale budú to spomienky na momenty duše, pretože psychické nie je nič slávne alebo neslávne, vysoké alebo nízke. Zdolanie Everestu preň nie je väčšia udalosť ako obyčajná prechádzka k metru, ak ju urobíme uvedomele. Psychické - to je sláva sama o sebe.

Tieto "okamihy duše" môžu uchovávať spomienky na fyzické podmienky, ktoré ju sprevádzali. Môžeme si spomenúť na životnú situáciu, miesto, oblek, ktorý sme v tej chvíli mali na sebe, bezvýznamné detaily, ktoré ako keby boli označené večnosťou v tej chvíli, keď prebieha vnútorné odhalenie. Všetkým sú nám známe - dokonca v tomto živote - chvíle akejsi čistej priezračnosti alebo nečakaného rozkvitnutia a ani o dvadsať alebo o štyridsať rokov nenachádzame nijaké zmeny na tomto momentálnom obraze. Všetko zostáva nedotknuté -odtieň neba, malý kamienok na ceste, či drobný kolotoč každodenných malicherných starostí, ktorými bol tento deň poznamenaný a všetko je také, ako keby to bolo večné. Ono je to naozaj večné. Sú to jediné momenty, ktoré sme žili, kedy z množstva hodín nebytia vyšlo na povrch skutočné "Ja". Psychické môže vystúpiť na povrch aj za tragických okolností, kedy sa celá bytosť koncentruje v mučivom napätí, niečo sa v nás trhá. Pociťujeme niečiu prítomnosť hlboko vo vnútri, ktorá nás môže prinútiť urobiť to, čoho v normálnom stave nie sme schopní. A to je druhá tvár psychického. Psychické - to je nielen radosť a sviežosť, ale aj pokojná sila, ako keby bolo večné, nad všetkými tragédiami, nezraniteľný vládca. V tomto prípade sa môžu v pamäti nezmazateľne zafixovať všetky detaily miesta, kde sa odohrala udalosť. Ale do nasledujúceho života prechádzajú ani nie tak detaily, ako podstata udalosti. Prekvapia nás niektoré prepleťania udalostí, alebo neuveriteľné situácie, a zdá sa nám, že sme sa už s nimi stretli a že ich obklopuje aureola fatálnosti. To, čo nebolo prekonané v minulosti, vraciame znova a znova a zakaždým sa trochu líši formou, no podstatou je stále to isté až dovtedy, pokým sa nepostavíme zoči — voči starým ťažkostiam a nerozviažeme uzol. Taký je zákon vnútorného pokroku. Spomienky na konkrétne fyzické podmienky sa obyčajne nezachovávajú, pretože nemajú ten význam, ktorý mu prikladá naše malicherné povrchné vedomie. Jestvuje dokonca prirodzený mechanizmus, ktorý stiera zvyšok neužitočných spomienok z predchádzajúcich životov a postupne vyhladzuje spomienky zo života súčasného. Ak sa pokúsime obsiahnuť celý náš život jediným pohľadom, čo z neho v skutočnosti zostane? Šedivá masa s dvoma alebo tromi výraznými obrazmi na spoločnom pozadí; všetko ostatné sa stiera a mizne. To isté sa deje s dušou a jej minulými životmi. Existuje teda roztriedenie spomienok. V priebehu dlhej doby zákon zabúdania pôsobí neobyčajne múdro, pretože keby sme si museli predčasne spomenúť na naše predchádzajúce životy a možnosti, tieto spomienky by nás neustále ubíjali. Aj v tomto súčasnom živote veľmi mnoho neužitočných spomienok stojí v ceste nášmu napredovaniu, pretože nás

uzatvárajú v hraniciach istej vnútornej pozície, toho istého protikladu, toho istého odmietania alebo protestu, v hraniciach tej istej životnej orientácie. Musíme zabúdať preto, aby sme mohli rásť. Ak si pomocou síl vonkajšieho vedomia zrazu spomenieme, že sme kedysi boli napríklad slušnými bankármi a teraz sa ocitáme v koži šikovného podvodníka, budeme poriadne zmätení.

V tomto prípade sme ešte veľmi mladí na to, aby sme pochopili taký prechod, aby sme pochopili, že naša duša musela spoznať protiklad (ako opačnú stranu) cnosti, alebo presnejšie, že teraz odhalila hnisavý zápal toho, čo je nazývané cnosť. Evolúcia nemá nič spoločné s tým, aby sme sa stali "svätejší", alebo "intelektuálnejší", jej zmysel spočíva v tom, aby sme sa stali uvedomejší. Prejde mnoho času, kým budeme schopní zniesť pravdy minulých životov. Všetko záleží od úrovne nášho rozvoja a od toho, na akom stupni sa naša psychická bytosť zúčastňuje na vonkajšom živote; čím viac sme "kolonizovali" vonkajší svet, tým viac spomienok si berieme so sebou. Bohužiaľ, často sa uspokojíme s tým, že máme tzv. vnútorný život, čo sa týka vonkajšieho, tam žijeme po starom a nevenujeme mu zvláštnu pozornosť. To je v priamom rozpore s cieľmi integrálnej jogy. Ak od samého začiatku obsiahneme pri našom hľadaní všetko, všetky úrovne našej bytosti, celý život, tak miesto toho, aby sme odmietali svetskú činnosť v mene akéhosi unikátneho hľadania duše, dosiahneme integrálny a ucelený život, kde nebude rozdiel medzi vonkajším a vnútorným. A naopak, ak vylúčime všetko v mene dosiahnutia tzv. "duchovných cieľov", bude nám veľmi ťažko vrátiť sa, zostúpiť z našich krehkých výšin, aby sme mohli rozšíriť a zovšeobecniť rozum, uvoľniť a urobiť všeobecným vitálne, očistiť podvedomie a nakoniec pracovať v špíne fyzického, aby sme odhalili Božské v ňom. Je nám veľmi pohodlné tam hore a vôbec sa nám nechce niesť všetko toto blato a pravdu povediac, už ani nie sme v stave to urobiť.

V skutočnosti o tom ani nerozmýšľame; veď ako nás môže napadnúť pustiť sa do takej obrovskej úlohy, ak si už od začiatku myslíme, že rozum, vitálne a telo sú nesmrteľné a že jediným cieľom je útek od života a dosiahnutie spasenia? Preto ovládnutie psychického alebo odhalenie duše nebude pre hľadajúceho koncom cesty, bude to počiatok druhého putovania, na ktoré sa hľadajúci vydá s plným vedomím namiesto toho, aby šiel v nevedomosti, pričom toto uvedomenie sa stáva stále širšie podľa toho, ako hľadanie postupuje, pretože čím viac rastie psychická bytosť, tým aktívnejšie sa zúčastňuje našej svetskej činnosti, tým jasnejšie, výraznejšie a dlhšie sú jej mentálne, vitálne a fyzické spomienky prenesené z jedného života do druhého (vtedy naozaj začíname chápať, čo je to nesmrteľnosť) a tým viac zladenými určitými a efektívnymi sa stávajú zrody psychického. My sme slobodní a prebudili sme sa navždy. Smrť už nie je vyškerajúca sa maska, ktorá nás dráždi tým, že sme nenašli seba, ale pokojný prechod od jedného druhu skúsenosti k inému. Zachytili sme nitku

vedomia raz navždy a prechádzame tam alebo naspäť .tak, ako sa prechádza hranica medzi dvoma štátmi, a potom sa znova vraciame na starú zem asi i vtedy, pokiaľ, ako hovorí Šri Aurobindo, nevyrastieme, t.j. pokiaľ nebudeme schopní zabezpečiť nielen nepretržitosť nášho mentálneho a vitálneho jestvovania, ale vliat' dosť vedomia do tohto tela s tým, aby sa aj ono mohlo zúčastniť na nesmrteľnosti psychického. Pretože všetko je vždy a všade len otázkou vedomia, to sa týka rovnako nášho mentálneho, vitálneho a fyzického života, ako aj nášho spánku, našej smrti a našej nesmrteľnosti. Vedomie je prostriedok, vedomie je kľúč, vedomie je posledná hranica.

8. NEZÁVISLOSŤ NA FYZICKOM

Fyzické, ktoré po rozume a vitálnom predstavuje Ducha v nás, hrá vážnu úlohu v joge Šri Aurobinda, pretože bez neho nie je možný "božský život" na Zemi. Teraz si rozoberieme len predbežné časti pokusu, menovite tie, s ktorými Šri Aurobindo prišiel na začiatku svojej jogy. V skutočnosti pre jogu tela je nevyhnutné omnoho viac rozvité vedomie ako to, o ktorom sme hovorili doteraz, pretože podľa stupňa nášho priblíženia sa k hmote stávajú sa nevyhnutné všetky sily vedomia: čím nižšie klesáme, tým silnejší je odpor. Hmota - to je miesto najväčších duchovných ťažkostí, ale aj miesto Víťazstva. To znamená, že joga tela leží mimo sféry činnosti našej vitálnej alebo mentálnej sily, že pre telo je nevyhnutná Supramentálna joga, ktorú rozoberieme trochu neskôr.

Nezávislosť na citoch

Hmota - to je východiskový bod našej evolúcie. Vedomie, uzavreté v Hmote, sa vyslobodzuje a čím viac sa oddeľuje od Hmoty, tým viac si vracia svoju suverenitu, potvrdzuje svoju nezávislosť. To je prvý krok (no nie posledný, ako uvidíme). My sa nachádzame v absolútnej závislosti na potrebách tela - aby sme prežili, a na jeho orgánoch - aby sme vnímali svet. Právom sa pýšime našimi strojmi, no keď náš vlastný stroj trpí ľahkou bolesťou hlavy, všetko okolo nás sa rúca. A keď nám naše telegrafy, telefóny a televízory vypovedia službu, nie sme schopní dozvedieť sa, čo sa robí za susednými dverami. Naše videnie nesiahá ďalej ako na koniec ulice. My sme hypercivilizované bytosti, ale čo sa týka nášho fyzického stavu, nie sme na tom lepšie, ako jaskynný človek. Zrejme naše stroje nie sú symbolom nadvlády, ale symbolom strašnej bezmocnosti. Vinu na tom majú tak materialisti, ktorí neveria v silu vnútorného ducha, ako aj nasledovatelia duchovných učení, ktorí neveria v reálnosť hmoty, jednako táto bezmocnosť nie je nenapraviteľná, pretože jej základom je naše

presvedčenie o vlastnej bezmocnosti. Niečím pripomíname človeka, ktorý zdedil od predkov pár barlí a prestal veriť svojim vlastným nohám. Hlavné je, aby sme verili vo svoje vlastné vedomie, pretože má nielen nohy, ale aj stovky očí, rúk, ba dokonca krídla.

V samom procese našej evolúcie vedomie pohružené do Hmoty si zvyklo byť závislým na niektorých vonkajších orgánoch a anténach — tykadlách, ktoré vnímajú svet. Ale pretože sme ich dostali skôr, než sme si uvedomili, že majú pána, chováme sa ako deti, ktoré dospeli k záveru, že antény vytvárajú pána, že bez antén pán nemôže jestvovať, nemôže vnímať svet. Toto je však ilúzia. Naša závislosť na pocitoch je len návyk, aj keď sa vytváral tisícročia, nie je potrebnější, ako kamenné nástroje kamenného človeka. Rozum môže - a bolo by to preň prirodzené - keby sme ho mohli presvedčiť, aby sa oslobodil od panstva hmoty nad sebou, s ktorým by súhlasil - bezprostredne získať vedomosti, ktoré mu poskytnú objekty pocitov bez pomoci zmyslových orgánov. Možno vidieť a cítiť cez kontinenty tak, ako keby vzdialenosti neexistovali, pretože vzdialenosť predstavuje prekážku len pre telo a jeho orgány, nie však pre vedomie, ktoré sa môže dostať za sekundu tam kam chce, za podmienky, že sa naučilo rozširovať: určite jestvuje iný, jasnejší priestor, kde v jedinom záblesku všetko súčasne spolunažíva. Možno tu čitateľ očakáva nejaký "recept" jasnovidectva a všadeprítomnosti, ale vo všetkých receptoch je niečo mechanické a preto ich máme radi. V skutočnosti hathajoga môže byť veľmi efektívna, rovnako ako iné druhy jogínskych cvičení, napríklad také, ako koncentrácia na horiacu sviečku (trataka), dodržiavanie rôznych "zaručených" diét, metodické dychové cvičenia, včítane cvičení zadržania dychu (pranajama). Všetko je užitočné, všetko môže byť užitočné. Ale všetky tieto cvičenia vyžadujú mnoho času a ich možnosti sú obmedzené; okrem toho účinnosť týchto cvičení sa stáva pochybná, niekedy môžu byť aj nebezpečné, ak ich praktizujú ľudia nedostatočne pripravení, alebo neočistení. Nestačí vidieť, musíme aj chápať to, čo vidíme. V praxi naše putovanie bude prebiehať omnoho ľahšie ak pochopíme, že práve vedomie využíva všetky tieto metódy a cvičenia a koná ich prostredníctvom. Preto, ak sa obrátíme priamo na vedomie, vystihneme to hlavné a budeme mať ešte tu výhodu, že vedomie nás nepodvedie. Dokonca keby všetok pracovný materiál vedomia pozostával len z jedného kúska neopracovaného dreva, vedomie by ho zmenilo na čarovnú paličku a zásluhu by na tom nemal ani kúsok dreva, ani použitá metóda. Pre vedomie nejestvujú hranice. Celá história evolúcie vedomia v hmote to potvrdzuje.

Pre integrálneho hľadajúceho práca s telom prirodzene nasleduje za prácou s rozumom a vitálnym. Opisujeme rozličné úrovne bytosti postupne jednu za druhou, ale oni napredujú spoločne a akýkoľvek úspech, akýkoľvek objav na ľubovoľnej úrovni sa prejaví na všetkých ostatných úrovniach. Keď pracujeme

na stanovení mentálneho mlčania, zistíme, že treba uspokojiť nie jednu, ale dve mentálne úrovne: mysliaci rozum, ktorý zabezpečuje obyčajný proces našich úvah a vitálny rozum, ktorý zdôvodňuje našu žiadostivosť, pocity a impulzy. Okrem nich jestvuje aj fyzický rozum, ktorý spôsobuje oveľa viac starostí a skrotenie ktorého je hlavnou podmienkou vlády nad fyzickým presne tak, ako ovládnutie mysliaceho a vitálneho rozumu je hlavnou podmienkou vlády nad vitálnym a mentálnym. Vzniká dojem, že rozum je obetným baránkom v integrálnej joge: prenasledujeme ho všade. Musíme mu však dať, čo je jeho za to, že bol naším hlavným pomocníkom v procese evolúcie a pre mnohých doteraz zostáva nezastupiteľným nástrojom, ale všetci pomocníci, aj keby mali božský status, sa v konečnom dôsledku stávajú prekážkou na našej ceste, pretože ich cieľ je pomôcť nám urobiť jeden krok, ale my musíme urobiť mnoho krokov a dosiahnuť mnoho právd. Ak dokážeme rozšíriť tento princíp na celý systém našich hodnôt bez výnimky ideálu, ktorým sa v danom momente oduševňujeme, rýchlo budeme napredovať po ceste evolúcie. Fyzický rozum, najtupší zo všetkých možných, je rudimentom, ktorý sa zachoval z obdobia prvého objavenia Rozumu v Hmote. Je to mikroskopický rozum, tvrdohlavý, zastrašený, obmedzený a konzervatívny (v tom bolo jeho poslanie v evolúcii), rozum, ktorý nás núti desaťkrát skontrolovať, či sme zatvorili dvere, hoci určite vieme, že sme to urobili, spanikuje sa pri najmenšom škrabanci a veští najstrašnejšie choroby, keď v organizme len niečo nie je ako má byť. Všetko nové prijíma skepticky a keď má niečo zmeniť na svojej rutine, vymyslí množstvo komplikácií. Neustále opakuje v našom vnútri jedno a to isté, ako večne šomravá stará dievka. Všetci sa s ním skôr — neskôr oboznámime a nadávame mu za ťažkosti, ktoré prináša. On však ďalej v nás existuje, vytvára akési pritlmené pozadie a neustále si hundre svoje. Len hluk každodenného zhonu nám bráni počuť ho. Keď sme uspokojili mysliaci a vitálny rozum, môžeme odstrániť jeho prítomnosť a uvidíme, aký je neodbytný. Nemôžeme s ním rozumne komunikovať, pretože je hlúpy. A predsa to budeme musieť urobiť, pretože tak, ako rozmýšľajúci rozum prekáža rozšíreniu nášho mentálneho vedomia, tak isto vitálny rozum prekáža univerzalizácii nášho vitálneho vedomia. Rovnako aj fyzický rozum stavia masívny múr na ceste rozšírenia nášho fyzického vedomia, ktoré je základom každej vlády nad fyzickým. Okrem toho fyzický rozum všetko, čo k nám prichádza, skresľuje (pri komunikácii s ľuďmi a vonkajším svetom ako takým) a priťahuje všetky možné nešťastia. Často zabúdame na to, že len čo myslíme na niečo, alebo na niekoho, v tom momente vstúpime s ním do kontaktu (najčastejšie nevedomky). Ako so všetkými vibráciami, z ktorých pozostáva predmet alebo človek, tak so všetkými následkami, ktoré prinášajú tieto vibrácie. A pretože fyzický rozum sa večne niečoho bojí, neustále vykresľuje pred nami najstrašnejšie možnosti, privádza

nás tým do styku s nimi. Vždy očakáva najhoršie. Tento elán nemá veľký význam v obyčajnom živote, kedy sa činnosť fyzického rozumu stráca vo všeobecnom zhone a my sme chránení samotným nedostatkom citlivosti, ale keď systematicky pracujeme na vytvorení priezračnosti vo svojom vnútri a na zosilnení našej citlivosti, skreslenia fyzického rozumu sa môžu stať vážnou prekážkou na našej ceste.

Mentálna, vitálna a fyzická priezračnosť - to je kľúč k dvojakej nezávislosti. Po prvé, k nezávislosti od pocitov, pretože vedomie-sila už nie je rozptýlená po všetkých rovinách našej bytosti, ale je spojená do lúča, ktorý možno riadiť podľa želania. Môžeme ho odpojiť do akéhokoľvek bodu - od chladu, hladu, bolesti atď. Po druhé - k nezávislosti od zmyslových orgánov. Pretože vedomie - sila je teraz oslobodená a nie je pohrúžená do našej mentálnej, vitálnej a fyzickej činnosti, môže sa rozšíriť za rámec telesnej štruktúry a môže sa dostať do kontaktu s predmetmi, bytosťami a vzdialenými udalosťami prostredníctvom vnútornej projekcie. (Vedomie sa nepohybuje, nachádza sa vnútri, ale z tohto svojho "bydliska" sa môže premietat' na akýkoľvek predmet, udalosť alebo človeka na svete, pretože svet je vnútri nás a nie mimo nás, ako si myslíme). Obyčajne na to, aby sme videli na vzdialenosť v priestore alebo čase, aby sme sa oslobodili od pocitov, ktoré prichádzajú zvonku, musíme sa dostať do stavu spánku alebo hypnózy, ale tieto primitívne a neohrabané metódy vôbec nie sú potrebné, keď vznikne mentálne mlčanie a v nás vznikne schopnosť ovládať naše vedomie. Vedomie - to je jediný orgán, ktorý cíti, vidí a počuje. Spánok a hypnóza, to sú prostriedky, hoci najelementárnejšie, na to, aby sme sa zbavili plášťka povrchného rozumu. Je to celkom pochopiteľné; pokiaľ v nás vládne šum našich želaní a obáv, môžeme vidieť a počuť len nekonečné subjektívne interpretácie a odrazy týchto želaní a obáv. Tak, ako sa uspokojený rozum a vitálne stávajú všeobecnými (univerzálnymi), tak aj prečistené fyzické sa svojvoľne, prirodzene stáva univerzálnym. Naši väzni - to sme my sami a za bránami väzenia nás čaká svet v celej svojej šírke. Musíme len súhlasiť s rozbitím okov našich tesných konštrukcií. K schopnosti vedomia rozširovať sa treba ešte pridať schopnosť skoncentrovať sa, aby sa rozšírené vedomie mohlo pokojne a mlčky sústrediť na žiadaný objekt a stať sa tým objektom. Koncentrácia a rozšírenie - to je prirodzený dôsledok vnútornej mlčanlivosti. V tomto vnútornom tichu vedomie vidí.

Nezávislosť na chorobe

Keď sa oslobodíme od napätia a bzukotu mysliaceho rozumu, od tyranie, znepokojovania a nekonečných požiadaviek vitálneho rozumu, od tuposti a obáv rozumu fyzického, začíname chápať, čo je telo netrápené všetkými

týmito nerestami. Začíname si ho vážiť a zisťujeme, že je to obdivuhodný nástroj, poddajný, vytrvalý, plný stálej vôle. Zo všetkých nástrojov práve ono je najmenej pochopiteľné a zaobchádza sa s ním najhoršie. Ak znova získame pôvodnú čistotu celej bytosti, uvidíme, že telo nikdy nie je choré, že sa len opotreboáva. Ani opotrebovanie tela nie je nevyhnutné, ako sa ukáže v supramentálnej joge. Podľa toho, ako sme v joge pokročili, zbadáme, že vždy, keď ochorieme alebo sa staneme obeťou vonkajšej "nešťastnej náhody", je to vždy dôsledok nedostatku vedomia, nesprávneho postoja alebo duševného chaosu. Tieto pozorovania sú stále obsiahlejšie: len čo vkročíme na cestu jogy, čosi v nás začína bdiť a bezprestania poukazuje na naše chyby, ba čo viac, jasne poukazuje na skutočnú príčinu všetkého, čo sa s nami deje, ako keby "niekto" bral naše hľadanie vážne. Slovom, všetko pred nami vyvstane ako v jasnom dennom svetle. Stále častejšie badáme, a chvíľami aj s prekvapením, veľkú závislosť nášho vnútorného stavu na vonkajších okolnostiach (chorobách, alebo "nešťastných náhodách"), ako keby život nevstupoval zvonku dovnútra, ale znútra von, ako keby vnútorné určovalo vonkajšie až po najbezvýznamnejšie okolnosti. V skutočnosti nejestvuje už nič bezvýznamné, každodenný život nám pripadá ako spleť symbolov, ktoré čakajú na to, aby sme ich rozšifrovali. Všetko je navzájom prepojené. Celý svet je zázrak. Predpokladať, že žiť duchovným životom znamená mať videnia a vnímať rôzne nadprirodzené fenomény je detinskosť: Božské je k nám bližšie, ako si myslíme, tento "zázrak" je menej pompézny, ale o to hlbší a univerzálnejší, ako všetky tieto primitívne fantázie. Keď rozšifrujeme jeden z tých nebadaných symbolov, ktoré sú pred našimi očami, alebo zaznamenáme to sotva badateľné spojenie, ktoré zjednocuje celý svet, priblížime sa k veľkému Zázraku viac, ako keby na nás zostúpila manna nebeská. Zázrak určite spočíva v tom, že aj Božské je prirodzené, ale my sa nevieme dívať.

Hľadajúci sa teraz stáva svedkom toho, ako rieka života mení svoj smer, tečie zvnútra von (zrejme už Pán psychického vyšiel zo svojho väzenia). Učí sa rozlišovať symboly každodenného života a vidí, že jeho vnútorný postoj má silu, ktorá je schopná formovať vonkajšie okolnosti k horšiemu, alebo k lepšiemu. Keď sa hľadajúci nachádza v stave harmónie a jeho konanie zodpovedá najvnútornejšej pravde jeho bytosti, nič mu, ako sa zdá, nemôže oponovať, rozplýva sa všetko "nemožné", ako keby namiesto "prírodného" zákona prišiel iný zákon (v skutočnosti je to povaha, ktorá vyšla na povrch spod mentálnych a vitálnych nánosov) a tu sa začína kochať v kráľovskej slobode. Ak je však vnútri chaos mentálneho alebo vitálneho charakteru, tak hľadajúci zistí, že tento chaos priťahuje negatívne vonkajšie okolnosti, nešťastné náhody alebo choroby. Príčina je jednoduchá: ak nie je v našom vnútri všetko v poriadku, ten typ vibrácií, ktorý vysielame von, okamžite informuje všetky ostatné vibrácie toho

istého typu a bezprostredne sa ich dotýka, pričom to prebieha vo všetkých úrovniach našej bytosti. Všade vzniká chaos, ktorý narušuje všetky vonkajšie okolnosti a vôbec, narušuje všetko. Okrem toho, že tento negatívny vnútorný stav vyvoláva chaos, oslabuje aj "okolovedomým ochranný obal, o ktorom sme hovorili vyššie, to znamená, že už nie sme chránení napätím vibrácie, ale úplne otvorení, zraniteľní a nič nemôže rýchlejšie urobiť diery v našom ochrannom obale, ako vibrácia neporiadku, chaosu. Navyše môže úplne rozložiť tento obal a vtedy môže do nás preniknúť všetko. Treba ešte pripomenúť, že negatívny vnútorný stav je nákazlivý: styk s určitými ľuďmi má vždy tendenciu priťahovať aj nešťastné náhody aj zmätok. Potom, ako máme desaťkrát, stokrát jednu a tú istú skúsenosť - môže ňou byť všetko - od obyčajného prechladnutia po vážnu nešťastnú náhodu - nakoniec pochopíme, že ani naša osobnosť, ani tzv. náhoda nemá s tým nič spoločné a že nám nepomôžu nijaké lieky, že prostriedok spočíva v tom, aby sme vytvorili pravdivý postoj, vnútornú harmóniu, inými slovami, spočíva vo vedomí. Ak je hľadajúci uvedomelý, môže žiť v centre epidémie, piť všetku špinu Gangu, ak chce, nič sa ho nedotkne. Veď čo sa môže dotknúť prebudeného Pána? Objavili sme a určili baktérie a vírusy, ale nepochopili sme, že oni sú len vonkajším sprostredkovateľom. Choroba - to nie je vírus, ale sila, ktorá stojí za ním a využíva ho. Keď sme očistení a priezrační, nijaké vírusy na svete nám nemôžu ublížiť, pretože naša, vnútorná sila je mocnejšia ako ich alebo, inými slovami, pretože intenzita našej bytosti je taká vysoká, že nijaká nižšia vibrácia nemôže do nás preniknúť. Podobné prenikne len do podobného. Možno aj rakovina sa stane vyliečiteľnou a zmizne zo sveta tak, ako zmizli stredoveké choroby, ale tým nebudú vykorenené sily choroby, ktorá začne využívať niečo iné - iného sprostredkovateľa, iný vírus - keď bude zničený jej terajší nástroj. Naša medicína sa dotýka len povrchu vecí a nie ich prameňa. Jedinou chorobou je nedostatočnosť vedomia. V neskorších štádiách, keď v nás bude pevne stanovené vnútorné mlčanie a keď budeme schopní vnímať mentálne a vitálne vibrácie, ešte na okraji nášho okolovedomia, môžeme presne tak pociťovať vibrácie choroby a odvádzať ich skôr, ako môžu vstúpiť do nás. "Ak si budete uvedomovať toto vaše "ja", ktoré vás obkolesuje, (the enviromental self of yours)" - písal Šrí Aurobindo žiakovi, - môžete zachytiť myšlienku, vášeň, sugesciu alebo silu choroby a zabrániť im vniknúť do vás." Sú dva druhy chorôb, ktoré treba spomenúť zvlášť a ktoré nemajú nič spoločné s našimi chybami. Sú to choroby, ktoré sú vyvolané odporom podvedomia (rozoberieme ich neskoršie, keď sa budeme zaoberať očistením podvedomia) a choroby, ktoré možno nazvať "jogínskymi" a ktoré sú dôsledkom rozdielneho vývinu vyšších úrovní nášho vedomia aj nášho fyzického vedomia. Naše mentálne alebo vitálne vedomie sa môže napríklad podstatne rozšíriť a nadobudnúť novú intenzitu, zatiaľ čo fyzické vedomie zostane na tom istom

mieste, medzi starými vibráciami a nemôže vydržať túto rastúcu intenzitu. Toto vedie k narušeniu, ktoré môže vyvolať choroby nie preto, že do nás vnikol nejaký vonkajší sprostredkovateľ - vírus alebo mikrób, ale preto, že boli narušené normálne vzťahy vnútornej časti našej bytosti. Chorobami tohto druhu môžu byť alergie, koloidné poruchy krvi, tiež mentálne poruchy a poruchy nervového systému. Tu ide o problém vnímania vyšších sfér vedomia hmotou, o jeden zo základných problémov supramentálnej jogy. V tomto spočíva jedna z príčin, prečo Šrí Aurobindo a Matka tak trvali na rozvoji nášho fyzického základu tela. Možno telo nie je natoľko dôležité preto, aby sme sa pohrúžili do extázy, alebo sa vzniesli k Absolútnu, ale bez neho nebudeme schopní priniesť napätie a plnosť Ducha dolu, do nášho "najnižšieho" kráľovstva, do mentálnej, vitálnej a materiálnej sféry, aby sme tam uskutočnili božský život.

Nezávislosť na tele

Keď odstránime nevysychajúci prameň veľkej Sily Života, vedomie sa môže stať nezávislým na zmyslových orgánoch, na chorobách a vo veľkej miere aj na potrave a spánku. Môže sa stať nezávislým dokonca na tele. Keď prúd vedomia - sily v nás nadobúda dostatočnú individualitu, zistíme, že ho možno oddeliť nielen od citov a objektov citov, ale aj od tela. Spočiatku zisťujeme len v našich meditáciách, ktoré sú prvým tréningovým poľom, skôr, ako sa dostaví prirodzené majstrovstvo - že vedomie - sila sa stáva neobyčajne homogénnou a kompaktnou. Potom, ako sa oslobodilo od rozumu a od vitálneho, postupne sa oddeľuje aj od huku tela, ktoré sa stáva veľmi pokojným, nehybným, podobným priezračnej a nehmotnej mase, ktorá nezaberá nijaký priestor, ako keby skoro nejstvovala. Dýchanie sa stáva nebadateľné a tlkot srdca stále slabší. Potom prichádza nečakané, prudké uvoľnenie a my sa nájdeme "kdesi na inom mieste", mimo tela. To je to, čo sa v odbornom jazyku nazýva "exteriorizácia".

Je mnoho druhov týchto "iných miest", toľko, koľko existuje rovín vedomia. Môžeme vystúpiť na rôzne úrovne v závislosti na tom, kde sústredíme svoje vedomie (už sme hovorili o všeobecnom Rozume a všeobecnom Vitálnom), ale najbližšie nám je to, čo Šrí Aurobindo nazýva "jemným fyzickým", hraničí s naším svetom a veľmi sa mu podobá, líši sa len vyššou intenzitou (napätím). Tento poznatok je starý ako svet a nie je charakteristickou črtou jogy Šrí Aurobinda, ale je súčasťou nášho integrálneho rozvoja a pripravuje nás na deň, kedy opustíme naše telo na dlhé obdobie a odídeme do stavu, ktorý ľudia vo svojej nevedomosti nazývajú smrťou. Aby sme si objasnili túto tému, prečítajme si rozprávanie jedného žiaka, mladíka, ktorý opísal svoje zážitky v jemnom fyzickom, keď prvýkrát opustil svoje telo: "Ležal som na pohovke a bol som

v stave koncentrácie, keď som sa zrazu ocitol v dome svojho priateľa. On muzicíroval so svojimi priateľmi. Všetko som videl veľmi jasne, dokonca jasejšie ako vo fyzickom svete a mohol som sa bez prekážok premiestňovať z jedného miesta na druhé. Pobudol som tam, pozoroval som, čo sa deje, dokonca som sa snažil upútať ich pozornosť, ale oni to nespozorovali. Potom, ako keby ma niečo postřčilo, nejaký inštinkt: "Je načase sa vrátiť". Potom som pocítil bolesť v hrdle.

Pamätám sa, že som musel vyjsť z miestnosti, v ktorej nebol nijaký východ, okrem malého okienka pod stropom. Moja podoba sa začala akoby vyparovať (mal som podobu, ale nie materiálnu, ale žiarivú, priezračnú) a ja som vyšiel z miestnosti ako dym cez otvorené okno. Potom som sa znovu našiel vo svojej izbe pri svojom tele. Krk som mal neprirodzene ohnutý, hlava ležala na vankúši v nepohodľnej polohe a ja som ťažko dýchal. Snažil som sa vrátiť do tela, ale nemohol som. Snažil som sa vojsť cez nohy, ale vždy, keď som vyšiel po kolená, zošmykol som sa naspäť. To sa zopakovalo dva — trikrát; vedomie stúpalo a potom znova skočilo ako struna. Pomyslel som si: "Keby sa mi len podarilo prevrhnuť tú taburetku (pod nohami som mal malú taburetku), buchot by ma zobudil". No nič sa nestalo. Dýchal som stále ťažšie a ťažšie. Veľmi som sa zľakol. Zrazu som si spomenul na Matku a zvolal som: "Matka! Matka!" Znova som sa ocitol vo svojom tele, zobudil som sa a cítil som, že mám střpnutý krk. Tak po mnohých cykloch "zajatia" a prebudenia, po bezpočetných otrasoch, ktoré nútia vedomie spomenúť si na seba a odhaliť sa a potom sa znovu skryť a rásť pod akýmsi príkrovom, ono nakoniec nadobúda úplne ukončenú individuálnu štruktúru, rozbiť svoju vonkajšiu škrupinu a potvrdzuje svoju nezávislosť. "Táto nezávislosť, - píše Šri Aurobindo, - sa stane natoľko prirodzeným vzťahom celej bytosti k fyzickej štruktúre, že ju budeme pociťovať ako niečo vonkajšie a oddeliteľné, ako šaty, ktoré nosíme alebo nástroj, ktorý sa ocitol v našich rukách. Možno začneme pociťovať, že v určitom zmysle telo vôbec neexistuje, jestvuje len akési čiastočné nevyjadrenie našej vitálnej sily a našej mentálnosti. Tieto zážitky sú príznakom toho, že rozum sa dostáva do správneho vzťahu k telu, že klamlivé hľadisko mentálnosti zajatej a riadenej pocitmi tela (physical sensations) je zamenené správnym, pravdivým videním vecí".

(Tu možno urobiť tri poznámky. Po prvé, je komické, že mladík pre nedostatok skúseností sa pokúšal vrátiť do svojho tela cez nohy. Neprekvapuje nás, že mal ťažkosti. Z tela sa vychádza a vracia obyčajne cez srdcové centrum. Možno vyjsť tiež cez temeno hlavy, ale tento spôsob nemožno doporučovať. Tí jogíni, ktorí navždy opúšťajú svoje telá (v Indii sa to nazýva IKŠA MRITIU, to znamená "dobrovoľná smrť"), obyčajne vychádzajú cez temeno hlavy. Po druhé, treba poznamenať, že počas exteriorizácie telo chladne a krvný obeh sa

znižuje na minimum. Toto zníženie teploty môže vyvolať úplné zmeravenie so všetkými vonkajšími príznakmi smrti v závislosti na tom, nakoľko je vedomie vzdialené od fyzickej roviny. Takto sa môžeme presvedčiť na konkrétnom príklade, že ak odchádza vedomie, odchádza aj sila, pretože je to jedno a to isté. Keď omdliavame (strácame vedomie), vtedy vedomie tiež odchádza, nie každé napätie sme schopní uniesť a pretože sme nepostavili most vedomia medzi rôznymi stavmi našej bytosti, tento vynútený odchod vedomia budeme vnímať ako prázdnotu. A naša posledná poznámka: videli sme, že keď si žiak spomenul na Učiteľa, t.j. na Matku, spomienka sa ukázala dostatočná na to, aby odstránila zmätok, vyvolaný strachom, obnovila poriadok a dokončila správny postup pre návrat do tela. Keď si žiak pomyslel na Matku, hneď sa naladil na správnu vibráciu, ktorá všetko uviedla do poriadku. Taký je v hlavných rysoch jeden z mechanizmov ochrany alebo pomoci Učiteľa žiakovi.) Pravdivé hľadisko, t.j. videnie vecí tak, ako ich vidí Pán, psychické, Duch v nás. Vždy keď sa pred nami sa objaví neprekonateľná prekážka, keď pocítíme nejaké obmedzenie alebo bariéru, môžeme byť presvedčení, že s tým súvisí víťazstvo zajtrajšieho dňa, pretože keby sme necítili prekážky, nemohli by sme ich prekonávať. Sme stvorení na to, aby sme všetko prekonali a realizovali naše túžby, pretože sú to túžby nášho Ducha vnútri v nás. Vo svete, kde nás stále silnejšie a silnejšie ako železná sieť spútavajú rôzne obmedzenia, našou hlavnou túžbou určite bude dostať sa na slobodu, oslobodiť sa od svojho tela a nebyť závislými na nijakých hraniciach. Po získaní nezávislosti nebudeme potrebovať pasy, nebudeme patriť k žiadnemu štátu, nebudeme mať víza, môžeme byť občanmi sveta. Môžeme sa kochať touto získanou zázračnou bezhraničnosťou (largeur) života a slobodou. "Ó, Bezhraničnosť..." (Etendue), - hovorí Rig Véda.

9. SPÁNOK A SMRŤ

Roviny vedomia

Zďaleka nie každý je schopný vedome opustiť svoje telo alebo rozšíriť svoj rozum a vitálne, ale mnohí z nás to robia nevedomky v spánku, t.j. keď úbohé "ja" našej frontálnej bytosti nie je natoľko aktívne a zanepřázdnene vonkajšou činnosťou. Všetky tieto "ja" tvoria len časť reality, ktorá je viditeľná prirodzeným okom, ale za nimi sa rozprestierajú nekonečné sféry - my sme už hovorili o všeobecnom Rozume, všeobecnom Vitálnom, jemnom Fyzickom, ktoré sa nachádza hneď za rúškou fyzického. A tak sa musíme snažiť znova nadobudnúť úplnosť všeobecnej reality. Jestvujú tri spôsoby, ako to dosiahnuť (pričom každý zodpovedá aj určitému štádiu rozvoja). Prvý spôsob, ktorým disponuje

každý, je spánok. Druhý, zriedkavejší, je uvedomelá exteriorizácia alebo hlboká meditácia; tretí spôsob, prostredníctvom ktorého sa všetko stáva značne jednoduchšie, predstavuje už vyšší stupeň rozvoja. Ukazuje sa, že je možné všetko vidieť nie v spánku a v meditácii, ale "široko otvorenými očami", vo víre našej činnosti, tak, ako keby boli pred nami bez výnimky všetky roviny všeobecnej existencie, ktoré sú nám dostupné vďaka jednoduchému premiestneniu nášho vedomia; vidíme ich rovnako, ako vidíme predmety, ak sústredíme náš pohľad najprv na jeden objekt a potom ho preniesieme na iný, vzdialenejší. Teda spánok je prvý nástroj; môže sa stať uvedomelý, pričom stupeň jeho uvedomenia môže vyrásť až do takej úrovne, že sa stávame uvedomelými natrvalo, vždy a všade, keď spánok a smrť už nebudú návratom k čisto živočíšnej existencii, nie rozptýlením, rozpadom na prirodzené čiastočky, ale prechodom od jedného spôsobu existencie k druhému. Pretože tá hranica, ktorú sme položili medzi životom a smrťou, medzi spánkom a bdením možno aj zodpovedá vonkajším javom, ale v podstate je nereálna, t.j. je reálna do tej miery, ako národnostné hranice pre fyzickú geografiu, alebo vonkajšie zafarbenie a kontúry predmetu z hľadiska jeho molekulárnej štruktúry. V skutočnosti niet nijakého rozdelenia, rozdelenie vzniká len v dôsledku nedostatku vedomia; dva svety (alebo, presnejšie, tento svet na jednej strane a bezpočetné množstvo svetov na druhej) zároveň spoluexistuje a preniká jeden do druhého, navzájom sa pretína. Nič iné, len rôzne spôsoby vnímania toho istého javu nás nútia v jednom prípade hovoriť "ja žijem" a v druhom "ja spím", alebo "som mŕtvy" (za podmienky, že sme natoľko uvedomelí, že si môžeme uvedomiť i toto), rovnako ako môžeme rôznym spôsobom poznať jeden a ten istý objekt v závislosti od úrovne pozorovania, ktoré sme si zvolili - subatómový, atómový, molekulárny alebo čiste vonkajší. "Záhrobné" sa nachádza tu, všade. "Prikladáme významnú a unikátnu hodnotu rôznym symbolom, ktoré formujú náš vonkajší život len preto, že sa nachádzajú priamo pred našimi očami, ale nemajú cenu ani väčšiu ani menšiu než iné symboly, ktoré tvoria náš extrafyzický život. Atómová realita objektu neanuluje jeho vonkajšiu realitu a neprotirečí jej tým menej, že prvá je oddeliteľná od druhej et vice versa. Sú aj iné symboly, ktoré môžu mať alebo majú takú hodnotu, ako symboly fyzické, ale my to nemôžeme pochopiť. Navyše nechápeme ani svoje vlastné symboly, ak sme nepochopili všetky ostatné symboly. Bez znalostí iných úrovní existencie naša znalosť obyčajného ľudského sveta zostáva rovnako neúplná a falošná, akým by bolo štúdium fyzického sveta, keby vylúčilo poznanie molekúl, atómov a elementárnych častíc. Nemožno čokoľvek pochopiť dovedy, pokým nepochopíme všetko.

Existuje nekonečná "stupnica" reálií, ktoré jestvujú súčasne a navzájom sa pretínajú; k ich vnímaniu spánok otvára prirodzené okno. Naopak, ak

odmietneme povrchnú klasifikáciu "život - smrť - spánok" a prejdeme k hlbšej a podstatnejšej klasifikácii, ktorá sa vzťahuje na celý vesmír uvidíme, že celý vesmír odhora dolu (ak vo vesmíre existuje "hore a dolu") nie je nič iné, ako kontinuita vedomia - sily, alebo ako určuje Šrí Aurobindo, "škála rovín vedomia", ktoré nasledujú nepretržite jedna za druhou - od čistej hmoty po čistého Ducha, jemné Fyzické, Vitálne, Mentálne, Supramentálne (môžete, ak chcete použiť iné slová, vôbec inú terminológiu, ale fakt zostáva faktom) a všetko, čo sa stane, prebieha práve na týchto rovinách: náš život, náš spánok i naša smrť. Táto škála obsahuje všetko, nič nie je za jej hranicami a všetko, čo jestvuje nielen že sa nachádza v jej hraniciach, ale spolu existuje tam bez akéhokoľvek rozdelenia. Život, smrť a spánok - to sú rôzne situácie vedomia vnútri tej istej škály. Keď bdieme, dostávame mentálne alebo vitálne vibrácie, ktoré sa transformujú do určitých symbolov, spôsobov videnia, chápania alebo prežívania. Keď spíme alebo sme "mŕtvi", dostávame tie isté mentálne, vitálne alebo iné vibrácie, ktoré sa transformujú do iných symbolov, do iných spôsobov videnia, chápania alebo prežívania tej istej reality. V každom prípade kľúčom k nášmu jestvovaniu tu alebo kdekoľvek je vždy schopnosť ovládať vedomie. Ak nie sme dostatočne uvedomelí v živote, tak takí zostaneme vždy a všade, smrť bude skutočnou smrťou, spánok bude skutočným zmeravením. Preto našou základnou úlohou je začať si uvedomovať tieto rozličné stupne reality. Keď ukončíme túto prácu, zrušia sa všetky umelé hranice, ktoré rozdeľujú rozličné úrovne našej existencie; budeme prechádzať od života k spánku a smrti bez akýchkoľvek prekážok, zachovávajúc kontinuitu vo vedomí. Presnejšie, nebude jestvovať ani spánok, ani smrť tak ako ich chápeme my, budú to rôzne spôsoby ponímania Reality, ktoré celkom určite v konečnom dôsledku splynú do integrálneho vedomia, ktoré bude vnímať všetko súčasne, takže naša evolúcia je ešte ďaleko od dovŕšenia. Smrť - to nie je odmietanie Života, ale proces Života. Fyzický život v tomto fyzickom tele nadobúda zvláštny význam medzi všetkými úrovňami nášho jestvovania, pretože práve tu sa môžeme stať uvedomelými -je to miesto, kde sa uskutočňuje práca - hovorí Matka; tu, v tele sa stretávajú všetky roviny bytia. Je to miesto, kde sa uskutočňuje práca, pretože telo je východiskovým bodom našej evolúcie. Alebo skoro východiskovým. Práve prostredníctvom tohto tela pomaly, po mnohých životoch, ktoré sa navzájom od seba nelíšia, "ja" nadobúda individualitu, vstupuje do kontaktu so stále vyššími rovinami a každou rovinou dosahuje širšie vedomie. Preto existuje práve toľko rôznych druhov smrtí a spánku koľko je životov, lebo oni sú medzi sebou zhodné. Všetko závisí od stupňa nášho evolučného vývinu. Ako aj v živote, vibrácie sú tu nekonečné - od úplného idiotizmu po dokonale prebudené a individualizované vedomie. Teda nemôžu existovať všeobecné pravidlá, týkajúce sa smrti a spánku, pretože tam je možné všetko presne tak, ako aj tu.

Maximálne, čo môžeme urobiť, je ukázať niekoľko základných smerov (aby sme ich mohli skúmať).

My pozostávame, ako sme už hovorili, z niekoľkých centier vedomia, ktoré sú rozložené v tele od temena hlavy nižšie. Každé z týchto centier sa podobá na rádioprijímač, ktorý je naladený na svoj vlnový rozsah a spojený s rozličnými rovinami vedomia. Z týchto rovín vedomia neustále dostávame, bez toho, že by sme si to uvedomovali, všetky druhy vibrácií - vibrácie jemné fyzické, vitálne alebo mentálne, vysoké alebo nízke, ktoré určujú náš spôsob myslenia, cítenia, žitia. Pritom individuálne vedomie pôsobí ako filter: v súlade so sociálnym prostredím, tradíciami, výchovou, vzdelaním atď, prijíma jedny vibrácie a druhé odmieta. Všeobecné pravidlo spočíva v tom, že v čase spánku alebo v momente smrti ideme, vedení akosi príťažlivosťou, akosi spriaznenosťou na tie miesta alebo roviny (vedomia), s ktorými sme už nadviazali kontakty. Ale to je elementárne štádium, kedy vedomie ešte skutočne nemá individualitu. Z hľadiska mentálneho rozvoja môže byť veľmi rafinované, rozvinuté a presné, ale stále myslí, cíti a žije viac — menej tak, ako vedomie každého iného, aj menej vyvinutého indivídua.

Takéto vedomie, to je len dočasný konglomerát a dĺžka jeho jestvovania je určená telom, okolo ktorého sa otáča. Keď toto centrum - telo - zomiera, všetko sa rozpadne na drobné vitálne, mentálne a iné fragmenty, z ktorých každý sa vracia do svojej sféry, pretože nemajú centrum, ktoré by ich spájalo. Keď toto centrum spí, všetko sa nachádza v etape spánku, pretože mentálne a vitálne elementy nefyzickej povahy existujú iba v bezprostrednom zväzku so životom a slúžia mu. V tomto prvotnom štádiu, keď telo upadá do stavu spánku, vedomie sklzne späť do podvedomia (používame slovo "podvedomie" v takom etymologickom zmysle, ako ho používa Šrí Aurobindo, majúc na zreteli to, čo je podvedomé v historickej rovine - nie to, čo je nižšie ako úroveň nášho bdelého vedomia, ale to, čo je nižšie, ako uvedomelé štádium v evolučnom zmysle, t.j. vedomie zvierat alebo rastlín). Inými slovami, vedomie sa vracia k svojej evolučnej minulosti, ktorá ho môže naplniť najrôznejšími neusporiadanými predstavami, vytvorenými prostredníctvom náhodných spojení množstva fragmentov, spomienok a dojmov, ak vedomie nepokračuje návazne vo svojej činnosti, začatej v bdelom stave. Preto sa vedomie hrúži ešte hlbšie do svojej rastlinnej alebo larvovej minulosti (úroveň vedomia zodpovedá súčasným rastlinám a zvieratám) a to je už jeho skutočný spánok. Individuum musí prejsť mnohými štádiami skôr, ako bude sformované skutočné centrum

- psychické a jeho vedomie - sila - čo dodá celej tejto meniacej sa zmesi určitú homogénnosť a celistvosť. Od chvíle, kedy telo prestane byť základným centrom a vnútorný život sa stane závislým od fyzických okolností a fyzického života
- hlavne keď sa praktizuje joga, ktorá predstavuje proces urýchlenej evolúcie

- život sa skutočne zmení tak, ako smrť v spánok; to je začiatok jestvovania, prvé, čo hľadajúci spozoruje, je zvláštna povaha niektorých snov, ako keby viditeľným vonkajším zmenám predchádzali menšie zmeny vnútorné, ktoré pociťujeme v našich snoch. Od živočíšneho spánku prechádzame k spánku — zážitku, od rozkladu smrti, k smrti, ktorá žije. Miznú všetky rozdelenia, ktoré drobili náš integrálny život. Miesto toho, aby sme sa podrobili nezriadenému rozpadu, keďže nejestvuje centrum, nachádzame Pána a zachytávame niť vedomia-sily, ktorá spája všetky roviny všeobecnej reality.

Spánok - zážitok

V závislosti na úrovni vývinu nášho vedomia existuje mnoho stupňov tohto nového typu spánku, počnúc zriedkavými, nepravidelnými zábleskami, ktoré možno vidieť na tej alebo inej rovine až po nepretržité samoregulačné videnie, ktoré je schopné premiestňovať sa po celej stupnici rovín zhora nadol (použí varne jazyk trojrozmerného priestoru, ktorý nezodpovedá realite, pretože v skutočnosti neexistuje ani hore ani dolu, ani vnútri ani vonku. Náš mentálny jazyk, plytký, fotografický, nie je v stave vyjadriť plnosť reálneho sveta, ale iný výber nemáme) - presne tak, ako si samo želá. Tu opäť všetko záleží na našom bdelom vedomí. Vďaka blízkosti a spriaznenosti ideme obyčajne k tým rovinám, s ktorými sme nadviazali kontakty. Tieto kontakty sa nadväzujú mentálnymi, vitálnymi alebo inými vibráciami, ktoré prijímame a ktoré sa v nás menia na idey, snahy, želania, na nízkosť alebo šľachetnosť. Keď opúšťame naše telo, odchádzame k prameňu týchto vibrácií, k prameňu neobyčajne živému a prekvapivému, v porovnaní s ktorým naše mentálne a vitálne vyžarovanie do fyzického sveta sa zdá bledé a skoro prázdne. Vtedy si začíname uvedomovať tie široké a mnohopočetné svety, ktoré obklopujú, obalujú, slovom úplne zakrývajú našu maličkú planétu a určujú jej osud a naše osudy. Zrejme opísať tieto svety na niekoľkých stránkach, dokonca ani v niekoľkých zväzkoch nie je možné. To je to isté ako opísať Zem na základe povrchného pohľadu napríklad na Normandiu. Preto ich nebudeme opisovať, jednoducho dáme hľadajúcemu niekoľko všeobecných vysvetlení, ktoré mu pomôžu zhodnotiť vlastné zážitky.

Základnými požiadavkami takéhoto výskumu - na to často poukazoval Šrí Aurobindo - sú jasná jednoduchosť, neprítomnosť želaní a upokojený rozum, pretože ak toho niet, ľahko sa môžeme stať korisťou najrôznejších ilúzií. Trpezlivo znovu opakujeme skúsenosť — zážitok a tým sa učíme spočiatku rozpoznávať, na akej rovine prebieha zážitok a potom na akej vnútornej úrovni roviny tento zážitok prebieha. Tento proces určenia relatívneho stavu umiestnenia

nášho pokusu — zážitku je rovnako dôležitý pre naše hľadanie, ako povedzme, proces určenia toho, na akej ceste sa nachádzame a cez aký štát prechádzame, keď cestujeme po zemi. Potom sa učíme chápať význam nášho zážitku; je to cudzí jazyk, dokonca niekoľko jazykov, ktoré musíme rozlúštiť bez najmenšieho zásahu zo strany mentálneho jazyka. V skutočnosti jedna zo základných ťažkostí spočíva v tom, že mentálny jazyk je jediný nám známy jazyk, preto po prebudení jeho výklad sa bude mimovoľne snažiť skresliť čistotu zážitku. Pretože nemáme dobre informovaného sprievodcu, ktorý by mohol rozmotáť toto kľbko, musíme sa naučiť zostať po prebudení, podľa možnosti, najpokojnejší, nedovoliť rozumu zasahovať a snažiť sa intuitívne pocítiť význam týchto iných jazykov. Táto schopnosť sa rozvíja dosť rýchlo, podľa toho, ako sa rozvíja vedomie a zvyšuje sa počet zážitkov. Spočiatku sa to podobá na džungľu alebo čínsky bazár: všetko vyvstane pred nami v podobe jednotvárnej masy. Potom, po mesiacoch a rokoch, začíname rozlišovať chodníčky a tváre, rozličné miesta a symboly a vôbec omnoho živšiu mnohotvárnosť vnímaného, ako na zemi.

Ako si môžeme spomenúť na svoj sen? Pre väčšinu ľudí je to absolútna medzera - niet spájajúcej nite. V skutočnosti existuje mnoho nití alebo mostov, podľa vyjadrenia Matky, ktoré spájajú rozličné krajiny, z ktorých ako keby sme boli zložení. Takým spôsobom si môžeme ľahko spomenúť na niektoré časti našej bytosti a všetky ich putovania. Čo sa týka iných častí, nezanechajú po sebe žiadne spomienky, pretože niet žiadneho mosta, ktorý by spájal tú časť s ostatným vedomím. Keď prechádzame cez túto prázdnotu alebo neprebádanú časť vedomia, vzápätí na ňu zabúdame (často sa to práve stáva tým, ktorí upadajú do "extázy"; neskôr sa k tejto téme vrátíme). V zásade človek, ktorý je dostatočne rozvinutý, prechádza v spánku celým rozpätím vedomia a ide priamo k najvyššiemu Svetu alebo Ducha- Sat-Čit-Anande - najčastejšie neuvedomele, ale tých niekoľko minút - to je naozajstný spánok, skutočný oddych v absolútnej relaxácii Radosti a Svetla. Šrí Aurobindo hovoril, že skutočným cieľom spánku je spontánny návrat k Prameňu, aby sme sa znova doň pohrúžili. Odtiaľ pomaly schádzame cez všetky roviny - Mentálne, Vitálne, Jemné Fyzické a Podvedomé (na túto podvedomú rovinu sa spomína najľahšie) - kde každá časť našej bytosti má príslušné zážitky, skúsenosť. Vnútri každej roviny je mnoho zón, ktoré sú prepojené mostami. Hlavná ťažkosť spočíva v tom, aby sme postavili prvý most, most k vonkajšiemu bdejúcemu vedomiu. Jediný spôsob je zostať úplne nehybnými a mlčanlivými hneď po prebudení. Ak sa obrátíme alebo urobíme akýkoľvek iný pohyb, všetko sa stratí alebo, presnejšie, veľké jazero spánku sa ihneď zčereí a my nič viac nevidíme. Ak začneme rozmýšľať, tak to už nie je zčerenie, ale špinavé víry, ktoré pokrývajú všetko. V tomto procese niet miesta pre myšlienky, nemožno sa snažiť spomenúť na niečo rozumom. Miesto toho

musíme nepretržite a uprene pozerat' na široké, pokojné jazero, ako pri dlhom pozorovaní, ktoré nemá objekt, ako keby sme sa snažili preniknúť tieto modré hlbiny len silou nášho pohľadu. Ak sme vytrvalí, tak po nejakom čase pred našimi očami neočakávane vypláva nejaký obraz, alebo možno len nejaký tieň, podobný dymu ďalekej krajiny, ktorý je nasýtený akousi známou, ale nepostrehnuteľnou vôňou. Len sa naň netreba ihneď vrhnúť - v takom prípade obraz okamžite zmizne. Treba mu dovoliť, aby sa postupne prejavil, nadobudol formu podľa svojho uváženia a my si nakoniec spomenieme na celú scénu. Keď spoľahlivo držíme niť vo svojich rukách, v zásade to stačí k tomu, aby sme ju pomaly naťahovali, nesnažiac sa rozmyšľať alebo chápať (pochopenie prichádza neskôr: ak začneme ihneď interpretovať, tak tým prerušíme spojenie). Táto niť nás povedie z krajiny do krajiny, od spomienky k spomienke. Môže sa stať, že zaviazneme na celé roky v tom istom bode, ako keby kdesi v pamäti bola diera, medzera, jama na ceste. Aby sme nahradili chýbajúcu spojovaciu niť, musíme sa obrnúť trepezlivosťou a pokračovať v práci, neustále sa snažiť nájsť toto spojenie. Ak budeme vytrvalí, tak sa nakoniec cesta objaví, tak ako to často býva v nepreniknuteľných džungliach. Snaha znovu upadnúť do spánku nie je jedinou metódou; možno sa tiež koncentrovať večer pred spánkom, aby sme sa zobudili v určitých časových intervaloch raz alebo dvakrát za noc a aby sme si spomenuli na to, čo sa odohralo v príslušnom časovom úseku v noci a aby sme sledovali našu niť po jej diskretných bodoch. Táto metóda je mimoriadne efektívna. Všetci vieme, že stačí chcieť zobudiť sa v určitom čase a naše vnútorné hodiny sa uvedú do chodu bez odmietania, s minútovou presnosťou. Toto sa nazýva "vytvorením formácie". Tieto formácie sú podobné malým vibračným impulzom, dávaným silou vôle, ktoré potom nadobudnú svoju nezávislú existenciu a s veľkým úspechom splnia svoje poslanie. (Všetci nechtiac vytvárame formácie našimi želaniami a myšlienkami, dobrými alebo zlými a potom na ne zabúdame. Formácie však nezabúdajú; môžu sa vrátiť i po dvoch rokoch, i po deviatich rokoch, keď vykonali svoja prácu - splnilo sa nejaké želanie, uskutočnila sa myšlienka, patričným spôsobom sa vytvorili niektoré okolnosti - hoci sme dávno o tom prestali premýšľať. My nie sme ani schopní uvedomiť si podľa týchto výsledkov, že toto všetko pochádzalo od nás. Tak nás obklopujú všetky možné malé živé bytosti, ktoré sa ďalej usilujú o svoju realizáciu, hoci my to už nechceme).

Je možné uvedomelé vytvárať formácie rôznej sily a dĺžky (je možné ich periodicky nabíjať) kvôli dosiahnutiu najrôznejších cieľov, medzi iným kvôli tomu, aby sme sa prebudili v určitých momentoch počas nášho spánku. Ak budeme húževnatí celé mesiace, a ak bude treba, i roky, tak nakoniec vždy, keď na nejakej rovine nášho spánku bude prebiehať nejaká vážna udalosť, hneď sa automaticky stávame bdelymi, uvedomelými. Jednoducho sa musíme zastaviť

priamo v spánku, zopakovať dva alebo trikrát obsah sna, aby sme si ho lepšie zapamätali a potom sa vrátiť do spánku.

Na tomto širokom poli duchovnej skúsenosti môžeme vymedziť len niekoľko praktických momentov, ktoré môžu byť dôležité pre hľadajúceho na začiatku jeho skúmania. Predovšetkým musí prísne odlišovať obyčajné podvedomé sny od skutočných zážitkov. Zážitky - to nie sú sny, hoci silou zvyku máme sklony všetko hádzať do jedného vreca. To sú reálne udalosti na tej rovine, na ktorej sa zúčastňujeme. Od obyčajných slov sa líšia zarážajúcou intenzitou: všetky udalosti fyzického sveta, dokonca aj najvýznamnejšie, sa v porovnaní zdajú nevýrazné. Zanechávajú hlboké dojmy a spomienka je omnoho živšia ako akákoľvek naša spomienka na zemi, ako keby sme sa zrazu dotkli plnšieho spôsobu existencie, bohatého nie svojim aspektom alebo farbou (hoci zážitok môže byť neobyčajne živý zvlášť vo Vitálnom), ale svojim obsahom. Hľadajúci sa zobúdzajú s takým pocitom, ako keby sa vnáral do sveta plného symbolov, z ktorých každý je veľmi mnohoznačný (udalosti nášho fyzického sveta zriedkavo obsahujú viac ako jeden význam naraz), symbolov natoľko bohatých na neviditeľné rozvetvenia a hĺbky, že ich možno pozorovať veľmi dlho, nevyčerpávajúc pritom ich zmysel. Alebo v inom prípade, keď pred jeho zrakom vyvstanú niektoré scény a on sa môže v nich zúčastniť, scény sa zdajú neporovnateľne reálnejšími, ako javy nášho reálneho sveta (tieto sa vždy zdajú ploché, my hneď pocítíme za nimi pevné, akoby fotografické pozadie), tak vie, že to bol skutočný zážitok a nie sen. Zdajú sa nereálnymi a predsa sú reálnejšie ako život, pravdivejšie ako skutočné veci a udalosti, dokonca keby to boli len sny alebo podmanivé obrazy, ich pravda by zmenila na lož celú bezvýznamnú realitu zeme.

Existuje ešte jeden pozoruhodný jav: podľa stupňa vystupovania po škále vedomia mení sa kvalita svetla; rozdiely v jasnosti svetla sú najlepším údajom o tom, kde sa nachádzame a dokonca o tom, aký je zmysel samotnej scény. Tu je zahrnutá celá svetelná škála: od špinavých tónov podvedomia, šedých, hnedých, čiernych - po vibrujúce odtiene Jemného Fyzického, jemné farby Vitálneho, ktoré vždy vyzerajú trochu umele, nápadné, tvrdé (táto oblasť je zvlášť klamlivá) po svetlo Rozumu, ktoré sa stáva silnejším a čistejším podľa toho, ako vystupujeme k Prvoprameňu. Od Globálneho rozumu a vyššie (o Globálnom rozume budeme hovoriť neskôr) možno pozorovať radikálny rozdiel v povahe videnia: objekty, bytosti a predmety, ktoré vidíme sa už nezdvajú osvetlené zvonku na povrchu, tak ako keď nás osvetľuje slnko, ale svietia samé. Nakoniec vôbec zmizne pocit, že sa nachádzame mimo predmetov - je to extáza v nehybnom a jasnom Svetle, absolútne očistená od všetkého zhonu a hmotných javov. Keď sa dostaneme do kontaktu s týmto svetlom hoci len na niekoľko minút, odpočinieme si tak ako v 8-hodinovom spánku. Práve

preto niekoľko minút koncentrácie v priebehu dňa nás môže vzpružiť tak, ako prechádzka v prírode. Telo má neuveriteľnú odolnosť, unavuje nás práve psychické podráždenie, zhon.

Okrem toho, že v spánku sa zúčastňujeme udalostí všeobecného významu, zisťujeme, že spánok je studnica informácií v našom vlastnom individuálnom stave, všetky roviny našej bytosti sa jasne prejavujú práve počas spánku, ako keby sme navonok počas bdenia boli nemí a hluchí ako drevené bábiky, ale v spánku sa všetko prebúda k životu, ktorý je opravdovejší ako život. Tieto vnútorné úrovne našej bytosti v spánku môžu nadobudnúť podobu izieb alebo domov, v ktorých má význam aj najmenší detail: "Keď prístupujete k skúmaniu vnútornej bytosti, - hovorí Matka,- veľmi často vznikne dojem, že vchádzate do sály alebo izby; v súvislosti s farbou, atmosférou a predmetmi, ktoré sa tam nachádzajú, k vám prichádza jasný pocit tej časti vašej bytosti, ktorú navštevujete. Môžete vchádzať dokonca do stále hlbších a hlbších izieb, z ktorých každá môže mať svoj vlastný charakter". Niekedy sa vám stane, že nestretnete izby, ale najrôznejšie druhy bytostí, celé čeláde, dokonca zvery, ktoré predstavujú rôzne sily a vibrácie, ktoré sme zvykli prijímať a ktoré tvoria "našu" prírodu. Nie sú to bytosti "zo sna", ale skutočné bytosti, ktorým poskytujeme útulok: sily sú uvedomelé, vibrácie sú uvedomelé. Či sú bytosti, alebo sily, čiže vedomie alebo sila, v podstate sú to dve stránky jednej reality. Vtedy vidíme jasne a zreteľne to, čo chceme, alebo viac nechceme, udržiavať v sebe. Hľadajúceho prekvapí ešte jedno zistenie, prekvapí ho tým, že sa opakuje skoro každodenne. Zistí, už po uskutočnení faktu, že po nociach máva jasnú predtuchu všetkých významných psychických udalostí, ktoré sa odohrajú cez deň. Spočiatku si myslí, že je to úplná náhoda, zhoda okolností, ešte celkom nechápe spojitosť medzi predtuchou a udalosťou. Potom, keď sa to stokrát opakuje, stáva sa pozornejším, nakoniec, keď je už celkom uvedomelý, môže využiť tento poznatok, včas uhádnuť to čo sa stane a urobiť ochranné opatrenia. V nejaký deň, napr. môžeme pocítiť krátku depresiu, alebo sa nahnevať, alebo pocítiť protest vo svojom vnútri, alebo pohlavnú žiadostivosť, atď. Alebo keby sme 'chceli uviesť príklady, ktoré sa navonok líšia od predchádzajúcich, môžeme sa niekoľkokrát potknúť na schodíkoch a nakoniec si zlomiť nohu, alebo môžeme poriadne prechladnúť a pritom zbadáme, že každá z týchto bezvýznamných, triviálnych epizód presne zodpovedá druhej epizóde, ktorá je najčastejšie svojou povahou symbolická, pretože keď sa ráno zobudíme, on nie je samotným faktom, ale jeho mentálnou transkripciou, ktorú sme prežili minulej noci. Alebo "vo sne" na nás zaútočil nepriateľ, alebo sme boli zatiahnutí do nešťastnej spleti okolností, alebo sme videli chvíľami veľmi presne všetky detaily nejakej určitej psychologickkej scény z nasledujúceho dňa. Vznikne dojem, že v nás je "niekto", kto je úplne prebudený a veľmi sa stará o to, aby nám pomáhal ukázať

všetky "prečo" aj skryté mechanizmy nášho psychického života, všetky príčiny našich pádov a nášho napredovania. Pretože môžeme mať predtuchy priaznivých psychických udalostí, ktoré sa na druhý deň prejavia ako nejaké úspechy, objavy vedomia, akéhosi osvietenia, vnútorného rozšírenia. A my si spomenieme, že minulé noc sme videli svetlo, alebo pocítili vzostup, alebo pozorovali zrútenie múru, alebo domu (čo symbolizuje náš odpor, alebo nejaké mentálne konštrukcie, ktoré nás držia v zajatí). Prekvapí nás aj ten fakt, že tieto predtuchy nie sú nejako spojené s tými udalosťami, ktoré my považujeme za dôležité, významné v našej fyzickej rovine, s takými ako napr. smrť jedného z rodičov, alebo úspech v obyčajnej činnosti (hoci niekedy môžeme mať aj také predtuchy) naopak, tieto predtuchy sú spojené s najtriviálnejšími detailami, ktoré navonok nemajú nijaký význam, no vždy sú veľmi dôležité pre naše vnútorné napredovanie. Je to príznak rozvíjajúceho sa vedomia, miesto toho, aby sme podvedome prijímali mentálne, vitálne a iné vibrácie, ktoré formujú náš život bez našej účasti a vedomia a ktoré naivne prijímame za svoje (hovoríme: to je môj hnev, moja depresia, moja pohlavná žiadostivosť, moja zimnica) začíname vidieť, ako oni prichádzajú k nám. Je to viditeľný dôkaz (podopretý stovkami skúseností) toho, že celá hra našej frontálnej povahy začína nie v nás, ale vo všeobecnom Rozume, všeobecnom Vitálnom alebo dokonca ešte vo vyšších sférach, ak sme schopní pripájať sa k nim. V tom je začiatok nadvlády, pretože keď vidíme, alebo predvídame udalosti, môžeme zmeniť ich priebeh. Pozemský život to je pole pôsobnosti najsurovejšieho a najslepejšieho determinizmu a zároveň pole víťaznej slobody, všetko závisí od nášho vedomia. Jeden žiak písal raz o svojich snoch a zvláštnej zhode medzi udalosťami dňa a noci. A tu je odpoveď Šri Aurobinda: " Pochopte, že tieto zážitky - to nie je len hra predstáv, alebo sny, ale reálne udalosti. Nie je správne myslieť si, že žijeme len fyzicky, obdarení vonkajším rozumom a životom. Stále žijeme a pôsobíme na iných rovinách vedomia, stretávame sa tam s inými a pôsobíme na nich a to, čo tam robíme a cítime, o čom rozmýšľame, tie sily, ktoré zhromažďujeme a tie výsledky a plody, ktoré si pripravujeme, majú obrovský význam pre náš vonkajší život a vplývajú naň a sú nám predsa neznáme. Nie všetko z toho dochádza až na fyzickú rovinu a to, čo dôjde, nadobúda tam inú formu, hoci niekedy tu má miesto presná zhoda, no táto malá časť je základom nášho vonkajšieho jestvovania. Všetko, čím sa stávame, čo robíme a čo prekonávame vo fyzickom živote, sa pripravuje pod závojom v našom vnútri". Pretože pre jogu, ktorá sa usiluje o transformáciu, o zmenu života, je neobyčajne dôležité začať si uvedomovať, čo sa odohráva vnútri týchto sfér, stať sa tam pánom a naučiť sa cítiť, poznať a zaochádzať s tými skrytými silami, ktoré určujú náš osud, náš vonkajší a vnútorný rast, alebo náš pád.

Aktívny spánok

Od živočíšneho spánku sme prešli k spánku uvedomelému, alebo pokusnému, teraz môžeme prejsť k tretiemu typu spánku - k spánku aktívnemu. Po dlhý čas náš spánok, nech by bol akokoľvek uvedomelý, zostáva v podstate len pasívnym stavom, kde sme len svedkami udalostí, bezmocnými divákmi, pozorujúcimi to, čo sa odohráva v niektorej časti našej bytosti. Treba zdôrazniť, že zážitku sa zúčastňuje len určitá časť našej bytosti, hoci v tom momente, keď zážitok prebieha, môžeme mať dojem, že trpí, bojuje, alebo putuje celá naša bytosť presne tak, ako počas priateľského rozhovoru o politike, alebo filozofii sa nám môže zdať, že sa rozhovoru zúčastňuje celé naše "ja", zatiaľ čo do rozhovoru je vtiahnutá len jeho mentálna, alebo vitálna časť. Podľa toho, ako sa spánok stáva stále viac uvedomelým, prechádzame od dojmov k otvorenej realite a nechápeme, čo je "konkrétnejšie" - naše sny, alebo "reálny" život s jeho "objektívnou realitou". Spomeňme si na rozprávanie Džuanziho o tom, ako sa mu snívalo, že bol motýľom. Pocit bol natoľko reálny, že nebol presvedčený o tom, kto je vlastne v skutočnosti - Džuanzi, ktorému sa sníva, že je motýľ, alebo motýľ, ktorému sa sníva, že je Džuanzi (pozn. prekladateľa). Chápeme, že sme vytvorení zo zmesi mentálnych, vitálnych a iných fragmentov, z ktorých každý má svoju nezávislú existenciu a má zážitky, každý na svojej rovine. V noci, keď chýba i spojenie s telom, i tyrania mentálneho mentora, táto nezávislosť sa stáva veľmi citelňou, zrejmu. Celá skupina tých malých vibrácií, ktoré sa nám lepia na päty a tvoria "našu" povahu, sa rozpadne na maličké bytosti, ktoré sa rozletia na všetky strany. Stretávame v sebe rôznych neznámych, o existencii ktorých sme nemali ani potuchy. To znamená, že všetky tie fragmenty nie sú spojené okolo skutočného centra - psychického. Pretože nie sú spojené, nemôžeme ich ovládať a meniť chod udalostí. Pasívni sme preto, že väčšina týchto fragmentov nie je nijako spojená s psychickým, ktoré predstavuje skutočné "ja". A teda ak chceme byť pánmi nielen tu, ale aj v iných sférach a vôbec všade, veľmi rýchle sa stane zrejmu nevyhnutnosť integrácie. Napr.: keď opustíme telo a vyberieme sa do oblasti nižšieho Vitálneho (ktorému zodpovedá oblasť pupka a sexuálneho centra), tá časť našej bytosti, ktorá sa oddelila a vybrala sa do tejto oblasti, často má veľmi nepríjemné zážitky, napádajú ju rôzne chamtivé, hladné sily a my prežívame to, čo sa nazýva horor. Utekáme odtiaľ a snažíme sa čím skôr vrátiť do svojho tela, kde sme v bezpečí. Ak tá časť našej bytosti súhlasí s tým, aby bola pripojená k psychickému centru, môže bezpečne vychádzať do týchto diabolských sfér, pretože bude mať psychické svetlo. Psychické - to je svetlo, je to časť veľkého prvopočiatočného Svetla, stačí mu len spomenúť si na toto svetlo (alebo na Učiteľa, čo je to isté), ak je napadnuté a všetky nepriateľské

sily jednoducho zmiznú. Touto spomienkou vyvoláva skutočnú vibráciu, ktorá má silu rozpustiť, alebo rozptýliť všetky vibrácie nižšej intenzity. Možno dokonca pozorovať tento zaujímavý prechod, kedy sa my bezmocní zúčastňujeme na strašných udalostiach, napr. sme prenasledovaní a keď si tá časť našej bytosti zrazu spomenie na svetlo (alebo na Učiteľa), situácia sa stáva úplne inou, úplne protikladnou k tomu, čo bolo. Na týchto rovinách možno stretnúť aj najrôznejších ľudí, známych aj neznámych, blízkych i vzdialených, živých i mŕtvych, tých večne živých, ktorých nazývame mŕtvymi, ako hovorí Šrí Aurobindo, ľudí, ktorí sa nachádzajú na tej istej vlnovej dĺžke ako my. Môžeme byť svedkami, alebo bezmocnými účastníkmi ich nešťastia (ktoré ako sme videli, sa môžu zmeniť na nepríjemné udalosti na zemi - všetky údery, ktoré dopadnú tam, dostaneme aj tu, každá udalosť, ktorá sa odohráva tam, pripravuje to, čo sa stane tu), no ak si počas kontaktu časti našej bytosti so zodpovedajúcimi časťami priateľa, neznámeho,, alebo "mŕtveho" človeka dokáže spomenúť na Svetlo, t.j. ak sa spojí okolo psychického, tak môže zmeniť priebeh udalostí, pomôcť v nešťastí priateľovi, alebo neznámemu, pomôcť bytosti zbavenej tela prejsť cez ťažký prechod, alebo odísť z nebezpečného miesta, ba i sama sa môže zbaviť niektorých škodlivých kontaktov. (Je tak mnoho miest, na ktorých sme zajatcami). Náročky sme vybrali záporný a čím najtriviálnejší príklad: XY sa sníva, že sa prechádza s priateľkou po brehu jazera, voda ktorého sa zdá neobyčajne priehľadná. Zrazu z jazera vyskočí had a uštipne priateľku na hrdlo. XY urobí niekoľko pokusov, aby ju zachránila. No potom sa sama dostáva do strašnej situácie, had prenasleduje aj ju a ona beží "späť domov"(do svojho tela). Na druhý deň sa dozvie, že jej priateľka ochorela a celkom stratila hlas, Ju samú celý deň prenasledujú drobné neúspechy a nešťastia vnútorné i vonkajšie. Keby bola aktívne uvedomelá a sústredená, nič by sa nestalo, nepriateľské sily by utiekli. Je mnoho príkladov na to, ako sa "zázračným spôsobom" podarilo vyhnúť nešťastným udalostiam, keď v predchádzajúcu noc boli prekonané ak nie samotným človekom, tak jeho priateľom, ktorý mu prišiel na pomoc. Môžeme sa užitočne zúčastňovať všetkých druhov činnosti, ktoré pripravujú náš vlastný zajtrajšok, alebo zajtrajší deň, spoločný pre všetkých, čo závisí od našich schopností:"Uvedomelá bytosť", veľkosťou nie väčšia ako malíček sa nachádza v centre nášho "ja", je to Pán minulosti aj prítomnosti... On je dnes a bude aj zajtra - hovorí Kátha Upanišada (IV. 12,13). Jednako musíme prejsť množstvom zážitkov a neustále, nakoľko je to v našich silách, porovnávať ich so skutočnosťou skôr, než môžeme pochopiť, do akej miery sú tieto sny snami. Jestvujú dokonca niektoré druhy zotročenia, ktoré nemožno zničiť tu do tých čias, pokiaľ sme ich nezničili tam. Takto je otázka činnosti úzko spätá s otázkou spojenia, integrácie. Táto integrácia je o to viac nevyhnutná, preto, že keď už nemáme telo, t.j. keď

sa predpokladá, že sme mŕtvi, tieto fragmenty už nemôžu telu pribehnúť na pomoc, pretože sa vrátili doňho ako do útočiska. Ak nie sú integrované (okolo psychického), možno budú musieť prejsť mnohými nepríjemnosťami. Tu sú zrejmé pramene všetkých našich príbehov o pekle, ktoré - nikdy nie je zbytočné zopakovať si to - majú vzťah len k nižším častiam našej povahy. Pretože nižšie roviny (hlavne nižšie Vitálne, ktorému zodpovedá oblasť pupka a pohlavné centrum a ktoré sa prirodzene najťažšie poddáva integrácii) sú obývané dravými a nenásytnými silami. Jeden mladý život, ktorý predčasne umrel a prišiel k svojmu priateľovi vtedy, keď tento spal, aby mu povedal, čo sa s ním stalo cestou, povedal: "Hneď za naším svetom niet ani zákona, ani poriadku". Ako vidíme, vyjadril sa o pekle s naozaj anglickou lakoničnosťou a doložil: "So mnou bolo svetlo matky (Učiteľa) a ja som prešiel cez toto všetko". Pretože podobné zážitky sú charakteristické pre mnoho smrtí, treba povedať, že stretnutie priateľov prebiehalo v tých veľkolepých kvitnúcich záhradách, ktoré možno nájsť v najvyšších vitálnych sférach (ktorým zodpovedá srdcové centrum) a ktoré tvoria niektoré tzv. "raje" z nespočetného množstva rajov druhého sveta. V skutočnosti sú rajmi iného systému. Obyčajne človek zbavený tela tam pobudne tak dlho ako chce. Keď sa toho dostatočne nasýtil, jeho duša odchádza na miesto skutočného pokoja, do prvotného Svetla a čaká tam na svoj čas, aby sa mohla vrátiť na zem. Hovoriť, že sa človek vyberá do "večného pekla" je veľký nezmysel. Ako sa môže duša, ktorá je čistým Svetlom, stať zajatcom týchto nižších vibrácií? Je to to isté, ako keby sme povedali, že "infra" vládne nad "ultra". Svoj ide k svojmu vždy a všade, či na tejto strane alebo na tamtej. A čo iné môže byť večné, opravdivé, ak nie duša, ak nie radosť? Keby jestvovalo nekonečné pekle s veľkým P, mohol by byť len príbytok večnej blaženosti - hovoril Šri Aurobindo - pretože Boh - to je radosť a nejestvuje iná večnosť okrem večnosti Jeho blaženosti. Takým spôsobom, podľa toho ako sa naša bytosť integruje okolo psychického, prechádza od pasívneho spánku k aktívnemu, ak vôbec možno ešte hovoriť o spánku, a od mučivého smrteľného zápasu - k zaujímavému cestovaniu, alebo k inej forme práce. No aj tu jestvujú najrôznejšie stupne, závislé na šírke nášho vedomia, od ohraničených činov, ktoré nevybočujú z rámca úplného okruhu živých alebo mŕtvych osôb alebo svetov, ktoré sú nám známe a blízke, až po činy kozmických rozmerov tých nemnohých veľkých bytostí, psychologické ktorých ovládlo v určitom zmysle nekonečné sféry vedomia tých, ktorí chránia svet svojim tichým svetlom. Na záver týchto krátkych všeobecných poznámok, ktoré v najlepšom prípade môžu poslúžiť hľadajúcemu ako ukazovatele cesty, uvedieme ešte posledné pozorovanie. Týka sa predtých. Znova treba zdôrazniť, že už len fakt, že máme Predtuchu o nejakej udalosti, svedčí o tom, že udalosť existuje na niektorej rovine skôr, ako sa odohrá tu, ona neprichádza z ničoho. Sme veľmi presní pri

skúmaní fyzickej reality, zatiaľ čo s javmi nefyzických svetov zaobchádzame dosť zvláštne, ako keby boli nesúvislé a neisté, možno preto, že neistota je v samotnom našom rozume. Predsa po získaní skúseností zistíme, že všetko má zmysel, aj keď to nepostrehneme hneď. Podľa toho, ako vystupujeme po stupnici vedomia, okrem zvýšenia intenzity a frekvencie žiarenia zrýchľuje sa aj čas, ako keby pokrýval širší priestor, alebo sa zmocňoval vzdialenejších udalostí (ako v budúcnosti, tak aj v minulosti). Na konci tohto vystupovania vyjdeme do nehybného Svetla, kde je už prítomné všetko. Preto pozorujeme, že pozemské uskutočnenie našej predtuchy prebieha skôr alebo neskôr v čase v závislosti od toho, na akej rovine vedomia bolo naše videnie. Napr.: keď pozorujeme udalosť v jemnom fyzickom, vo svete, ktorý hraničí s našim, pozemská transkripcia tejto udalosti nasleduje ihneď o niekoľko hodín, alebo o jeden deň. Vidíme nešťastnú udalosť a na druhý deň sa nám stane. Pritom videnie býva veľmi presné do najmenších detailov. Čím vyššie vystupujeme po stupnici vedomia, tým časovo ďalej je uskutočnenie udalostí ako predmetu nášho videnia a tým sa zorný uhol tohto videnia stáva všeobecnejším, podrobnosti jeho uskutočnenia nie sú už také zreteľné, ako keby samotná udalosť ako nevyhnutná (za podmienky, že naše videnie je v dostatočnej miere zbavené egoizmu) mala "zásobu neurčitosti" v detailoch svojho uskutočnenia. Touto zásobou neurčitosti sa do určitej miery vysvetľujú tie zmeny a deformácie, ktoré utrpí najvyššia pravda, zostupujúc od roviny k rovine až po pozemské uskutočnenie. Z toho možno vyvodíť mnoho zaujímavých záverov, medzi iným ten, že čím sme uvedomelejší na zemi, alebo čím vyššie môžeme vystupovať po stupnici vedomia, približujúc sa k Prvobytnému, tým bližšie k Prvobytnému približujeme zem, odstraňujúc determinujúce vplyvy (predurčenosť) medzi rovinami, ktoré vyvolávajú deformácie. To môže mať veľmi vážne následky nielen pre nás samotných, pre usmerňovanie vlastného života a jeho zmenenia, ale v globále - pre zmenenie (pretvorenie) sveta. O slobode vôle a determinácii bolo mnoho napísané, no tento problém sa nerozoberal v patričnom rakurze. Niet protikladu medzi slobodou vôle a predurčenosťou, jestvuje sloboda a mnoho predurčení. Sme, ako hovorí Šrí Aurobindo, podriadení celému radu "navzájom determinovaných predurčení" - fyzickému, vitálnemu, mentálnemu a vyšším, pričom predurčenie konkrétnej roviny je schopné zmeniť, alebo odstrániť predurčenie nižšej roviny, ktorá nasleduje bezprostredne za ňou. Napr. u človeka, ktorému bolo dané dobré zdravie a dlhý život, vitálne predurčenie "jeho" vášní a psychické poruchy môžu silne vplývať ako na zdravie, tak na dĺžku jeho života, no toto vitálne predurčenie môže byť následne zmenené predurčením mentálnym - silou vôle človeka, alebo jeho ideálom. No toto môže byť zmenené vyšším zákonom, zákonom psychického atď.. Sloboda - to je posúvanie sa k vyšším rovinám. Toto sa vzťahuje aj na zem, pretože tie isté sily hýbu aj

individuálnym aj sociálnym a ak my, ktorí predstavujeme priesečník všetkých týchto predurčení v hmote, sme schopní vystúpiť na vyššiu rovinu, tak tým automaticky napomáhame tomu, že sa zem dvíha k väčšej slobode do tých čias, pokiaľ nepríde deň, keď s pomocou pionierov evolúcie dokážeme vystúpiť k supramentálnej rovine, ktorá zmení skutočný osud sveta tak radikálne, ako kedysi v treťohorách zmenil Jeho osud Rozum. A na konci - ak koniec existuje - zem pravdepodobne dosiahne najvyššie predurčenie, ktorým je najvyššia Sloboda a absolútne naplnenie a dovŕšenie. Prostredníctvom našej práce na vedomí každý z nás odporuje fatálnostiam, ktoré obklopujú náš svet. My sme soľ zemskej slobody. Pretože evolúcia vedomia má význam pre celú Zem.

10. JOGÍN - REVOLUCIONÁR

Také sú objavy mentálneho, vitálneho, fyzického a psychického systému, ktoré urobil Šrí Aurobindo. Uskutočnil ich vo veku medzi 20. a 30. rokom života, sám napredoval krok za krokom, nasledujúc niť vedomia. Pozoruhodné je, že praktizoval jogu za každých okolností, dokonca vtedy, keď sa to obyčajne považuje za nemožné - počas svojich prednášok z francúzskej a anglickej filológie na štátnom kolidž v Barde počas práce pri dvore maharadžu a stále viac a viac vo svojej ilegálnej práci. Tie nočné hodiny, ktoré nevenoval štúdiu svojho materinského jazyka, sanskritu, alebo poetickej práci, trávil písaním básní. "Šrí Aurobindo mal zvyk písať verše hlboko do noci, - spomína jeho učiteľ bengálskeho jazyka, - a prirodzene ráno vstával veľmi skoro..." Predtým, než začal, na chvíľku sa sústredil a potom sa verše prúdom liali z jeho pera. Po napísaní veršov Šrí Aurobindo prechádzal k svojmu pokusnému spánku. V roku 1901 ako 29 ročný sa oženil s Mrinalini Devi a snažil sa deliť s ňou o svoj duchovný život: - Cítim všetky príznaky a symptómy (určenej mi cesty), -písal jej v liste, nájdenom v archíve britskej polície. "Chcel by som Vás vziať so sebou na túto cestu". No Mrinalini ho nepochopila, Šrí Aurobindo ostal sám. Ťažko by sme našli v živote Šrí Aurobinda také dojímavé, alebo zázračné príbehy, aké kráslia životy veľkých svätcov a mystikov, zbytočné by bolo hľadať aj senzačné jogínske metódy. Všetko sa zdá také prirodzené, že na tom nič nemožno uvidieť, ako aj v samotnom jeho živote. Možno nachádzal viac zázračného v obyčajnom ako v neobyčajnom: - So mnou je všetko iné, všetko je neobyčajné, - písal v liste Mrinalini. Všetko je plné hĺbky a nádherné pre tie oči, ktoré vidia. A možno práve to nám chcel odhaliť svojím príkladom, svojou prácou, svojou jogou. Všetky tie nepoznané bohatstvá, ktoré sú schované pod vrstvou všednosti: Aj naše životy - to je tajomstvo, ktoré je hlbšie ako všetky naše fantázie. Keby sme len vedeli, aké vnútorne prázdne sú tie naše zázraky,

zbavené reálnej hodnoty, tie magické hókusy-pókusy pre dospelých. Len čo človek získa vedomie, ktoré aspoň za niečo stojí, vidí, že to všetko sú len prekrásne obrázky a že Pravda je jednoduchšia ako všetky tie nadprirodzené triky. V súvislosti s tým, ako Šrí Aurobindo napredoval v joge, nechával za sebou celú túto sféru obrazov kvôli tomu, čo nazýval duchovným realizmom. Nie preto, že nemal rád krásne obrazy, veď bol básnik, ale preto, že chápal, že tieto obrazy by mohli byť omnoho krajšie, keby sa prevtelili do fyzickej reality na zemi, keby sa nadfyzické stalo pre nás obyčajným fyzickým, viditeľným voľným okom. To, že Šrí Aurobindo urobil nadpozemské prirodzeným a dosiahol pokojnú nadvládu nad životom, sa stalo možným len vďaka tomu, že on nikdy nerobil rozdiel medzi dvoma svetmi. "Môj život a moja joga od môjho príchodu do Indie boli vždy rovnako pozemské ako nadzemské bez akejkoľvek ujmy pre jednu alebo druhú stranu, - písal žiakovi, "Všetky ľudské záujmy, predpokladám, sú pozemské a mnohé z nich vošli do mojej mentálnej sféry a niektoré, napr. politika, aj do môjho života. No zároveň od chvíle, ako som vystúpil na nábrežie Apollo Bunder v Bombay, sa u mňa objavili duchovné zážitky, ktoré neboli oddelené od tohoto sveta, naopak, vnútorne sa oň pevne opierali, ako napr. zážitok Nekonečného, ktoré naplňa materiálny priestor, alebo Imanentného, ktoré je prítomné v materiálnych objektoch a telách. Vtedy som zistil, že vychádzam do nadfyzických svetov a rovín, ktoré vplývajú a pôsobia na rovinu materiálnu. Pre mňa sa tak stalo nemožným vytvoriť presné rozhranie, alebo neprimeraný protiklad medzi tým, čo nazývam dvoma pólmi jestvovania a všetkým tým, čo leží medzi nimi. Pre mňa je všetko Brahma a ja nachádzam Božské všade".

Problém činnosti

Duchovný realizmus Šrí Aurobinda sa prejavil predovšetkým v jeho revolučnej činnosti. Čoskoro si zostavil program, ktorý pozostával zo štyroch bodov:prebudiť Indiu pre myšlienku nezávislosti, k čomu postačia novinové články a politické prejavy, vyvolať u ľudí stavy neustáleho rozhorčenia a protestu. (Na začiatku storočia on bol určite spolu s hrdinom Indie Tilakom jedným z prvých, ktorí hovorili o úplnom oslobodení, pasívnom odpore a odmietaní spolupráce. Ghándí sa objavil na politickej scéne až o 15 rokov), pretvoriť stranu Indický kongres s jej nesmelými požiadavkami na extrémistické hnutie, ktoré bude jednoznačne podporovať myšlienku absolútnej nezávislosti a nakoniec tajne pripraviť ozbrojené povstanie. Spolu so svojim bratom Barinom začal organizovať partizánske oddiely v Bengálsku pod rúškom športových a kultúrnych spolkov. Poslal dokonca jedného človeka do Európy na svoj účet, aby sa oboznámil s technológiou zhotovenia bomby. Keď Šrí Aurobindo

hovoril: "Nie som nemohúci moralista a slabý pacifista", neboli to prázdne slová. Dost' podrobne preštudoval dejiny Francúzska a dejiny talianskej a americkej revolúcie, aby vedel, že ozbrojené povstanie v niektorých prípadoch môže byť ospravedlniteľné. Ani Jana z Arcu ani Mazzini ani Washington neboli hlásateľmi "nenásilia". Keď v roku 1920 prišiel k nemu v Pondychery na návštevu syn Ghándiho, aby posúdili koncepciu nenásilia, Šrí Aurobindo mu odpovedal prostou a konkrétnou otázkou: "Čo by ste urobili zajtra, keby severná hranica Indie bola vojensky napadnutá?" O 20 rokov neskôr v roku 1940 Šrí Aurobindo a Matka sa otvorene postavili na stranu spojencov, zatiaľ čo Ghándí pod náporom citov, ktoré sú bezpochyby hodné chvály, poslal otvorený list anglickému národu, v ktorom ho presviedčal, aby nezdvihol zbraň proti Hitlerovi a miesto zbraní použil len "duchovnú silu". Preto by bolo tu na mieste objasniť duchovnú pozíciu Šrí Aurobinda k násilným činom.

-Vojna a ničenie, - písal, - to je všeobecný princíp nielen nášho života tu, v jeho čiste materiálnych aspektoch, ale aj nášho mentálneho a morálneho jestvovania. Je úplne zrejmé, že v skutočnom ľudskom živote - intelektuálnom, sociálnom, politickom, morálnom - nemôžeme urobiť ani jeden reálny krok dopredu bez zápasu, bez boja medzi tým, čo existuje a žije a medzi tým, čo sa snaží existovať a žiť a tiež medzi tým, čo stojí za každou z týchto strán. Nie je možné - aspoň nie do tých čias, pokiaľ sa ľudia a predmety nachádzajú v terajšom stave -napredovať, rásť, pracovať a pritom dodržiavať naozaj a dokonca ten princíp nezapríčinenia zla, ktorý predsa len stojí pred nami ako najvyšší a najlepší zákon správania sa. Budeme používať len duševnú silu a nikde nič nebudeme ničiť vojnami, alebo použitím fyzického násilia, dokonca ani v sebaobrane? Dobré, hoci je duševná sila aj efektívna, zatiaľ asurická sila v ľuďoch a národoch dupe, ničí, zabíja, páli, znesväčuje - ako to vidíme dnes, slobodne a bez prekážky,- a svojím nezasahovaním Vy možno zapríčiňujete toľko ničenia, ako iní, ktorí používajú násilie. K tomu, aby zákon boja a ničenia úplne zmizol z tohto sveta, nestačí, aby sme si zachovali čisté ruky a nepoškvrnené duše. Na začiatku je nevyhnutné odstrániť jeho korene z ľudstva. V omnoho menšej miere bude napomáhať zničeniu tohto zákona obyčajná nehybnosť a inercia, ktorá nechce, alebo nie je schopná použiť žiadny spôsob odporovania zlu, inercia tamas, prináša v skutočnosti omnoho viac škody ako radšasný (dynamický) princíp boja, ktorý v konečnom výsledku viac tvorí ako ničí. Preto k problému individuálnej činnosti možno povedať toľko, že zrieknutie sa boja a ničenia, ktoré to nevyhnutne sprevádza v ich najbrutálnejšej forme, môže pomôcť vlastnému morálnemu jestvovaniu individua, no netýka sa Vraha tvorstva. Celý rozvoj myšlienok Šrí Aurobinda a jeho praktickej pozície vo vzťahu k vojne, počnúc jeho ilegálnou činnosťou v Bengálsku a končiac odchodom do Pondychery v roku 1910 je spojený s problémom metódy: ako čo najlepšie

poraziť tohto "Vraha tvorstva" "Požierača", ako to napísali riši Véd? A od nezávislosti Indie prešiel Šrí Aurobindo k nezávislosti sveta. Pretože podľa toho, ako napredoval vo svojej Joge, stále viac a viac si prostredníctvom skúseností uvedomoval, že skryté sily stoja nielen za našimi psychickými poruchami a narušeniami, ale aj za poruchami a narušeniami sveta - všetko prichádza, ako sme už hovorili - z iného prameňa. Ak sa naše nezasahovanie nedotkne Vraha tvorstva, tak ho ani naše vojny, prirodzene, nemôžu zničiť, hoci prakticky sa nemôžeme zatiaľ bez vojen zaobiť a niekedy si musíme zašpiniť ruky. Na samom začiatku svetovej vojny Šrí Aurobindo napísal silné prorocké slová: Samotná porážka Nemecka nemôže zabiť ducha, ktorý sa v Nemecku stelesňuje. Ona môže viesť k novému stelesneniu tohto ducha - možno v nejakom inom národe alebo impériu - a vtedy bude treba znovu viesť boj. Pokiaľ sú živí starí bohovia, zničenie, alebo potlačenie tela v ktorom žijú nemá veľký význam, pretože oni veľmi dobre vedia, ako sa presťahovať. Nemecko porazilo napoleonského ducha vo Francúzsku v roku 1813 a zničilo základy jeho nadvlády v Európe v roku 1870. To isté Nemecko sa stalo stelesnením toho, čo samo zvrhlo. Tento fenomén je schopný ľahko sa zrodiť znovu, v ešte hroznejšom rozmere. Dnes nás už netreba presvedčať o tom, že starí bohovia vedia, ako sa sťahovať. Ghándí, ktorý videl, ako po všetkých rokoch násilia prišlo strašné násilie, ktorým bolo poznamenané rozdelenie Indie roku 1947, krátko pred svojou smrťou so smútkom povedal: "Znovu sme sa postavili na pozície násilia, ktorému sme tajne dovolili žiť v sebe a chytáme jeden druhého za hrdlo, keď vec dospela k rozdeleniu moci... Teraz, keď je zvrhnuté jarmo závislosti, všetky sily zla vyšli na povrch. A všetko preto, že ani násilie, ani nenásilie sa nedotkli koreňov Zla". Uprostred druhej svetovej vojny, keď sa Šrí Aurobindo otvorene postavil na stranu spojencov, pretože to bol jediný praktický krok, ktorý bolo možné urobiť, písal žiakovi: "Píšete, že to, čo prebieha teraz v Európe, je vojnou medzi silami Svetla a Tmy, no ani teraz, ako počas I. svetovej vojny, to nie je celkom tak. Je to boj medzi dvoma druhmi nevedomosti... Oči jogína vidia udalosti, ľudí a príčiny nielen vo vonkajšom aspekte, vidia tiež ohromné sily, ktoré ich vrhajú do hry. Ak bojujúci ľudia sú nástrojmi v rukách vládcov, finančníkov, atď., tak oni sú tiež bábkami v pazúroch týchto síl. Ak si človek zvykne posudzovať javy z tohto hľadiska, už sa nedá ovládnuť ich vonkajším aspektom, ani nebude čakať pomoc od politických, spoločenských alebo sociálnych zmien". Šrí Aurobindo si vedel uvedomiť tieto "ohromné sily", pôsobiace pod povrchom javov a postupné prenikanie nadfyzického do fyzického. Jeho energia už nebola sústredená na problém morálky "násilia alebo nenásilia" (to je nakoniec dosť povrchný prístup), ale na otázku efektívnosti: jasne videl - znovu prostredníctvom skúseností -, že k tomu, aby svet bol vyličený zo zla, najprv treba vyličiť "to,

čo tvorí jeho základ v človeku". Videl aj to, že nič nemožno vyliečiť zvonku bez toho, aby sme sa nevylicili vnútri, pretože je to to isté. Nemožno riadiť vonkajšie, ak nevieme riadiť vnútorné, pretože je to to isté. Nemôžeme pretvoriť vonkajšiu hmotu, ak sme nepretvorili našu vnútornú "hmotu", pretože je to znova to isté. Je len jedna Príroda, jeden svet, jedna hmota a dovtedy, pokým budeme pristupovať k problému z nesprávneho konca, nikam sa nedostaneme. Ak sa nám takéto riešenie bude zdať nad naše sily, potom nemá v čo dúfať ani človek, ani svet, pretože všetky naše vonkajšie zázračné lieky a sladká cnosť budú v konečnom dôsledku odsúdené na záhubu týmito skrytými silami: "Jestvuje jediné východisko,- písal Šri Aurobindo,- a to zostupovanie vedomia, ktoré nieje bábkou v rukách týchto síl, ktoré je väčšie ako oni a ktoré ich môže prinútiť zmeniť sa, alebo zmiznúť". Práve k tomuto novému, supramentálnemu vedomiu sa pozdvihoval Šri Aurobindo vo víre svojej revolučnej práce. "A možno, vidiac márnosť všetkých nádejí, kľúč k dokonalosti nájdeme vnútri".

Nirvána

V r. 1906 Šri Aurobindo opustil Bardu a dostal sa do Kalkaty, aby prenikol až do srdca politického zápasu. Hrubé prehmaty lorda Kerzona, gubernátora Bengálska viedli k študentským nepokojom, nastal čas konať. Spolu s Bepinom Palom, veľkým bojovníkom za národnú nezávislosť Šri Aurobindo založil denník Bande Mataram (Skláňam sa pred matkou Indiou), ktorý vychádzal v anglickom jazyku. Noviny otvorene vyhlásili za svoj cieľ dosiahnutie úplnej nezávislosti Indie a stali sa mohutným nástrojom prebudenia Indie. Založil tiež extrémistickú stranu a ustanovil program činnosti národa - bojkot anglického tovaru, bojkot anglických lodí, škôl a univerzít. Stal sa riaditeľom I. Národného kolégia v Kalkate a vyvolal také nepokoje, že neprešiel ani rok a bol naňho vydaný zatykač. No na žiaľ Angličanov v článkoch a prejavoch Šri Aurobinda nebolo nič protizákonné - nehlásal rasovú nenávisť, nenapádal vládu Jej Veličenstva, jednoducho hlásal právo národa na nezávislosť. Akcia vyvolaná proti nemu bola zastavená pre nedostatok dôkazov.

Len vydavateľ, ktorý nevedel ani slovo po anglicky odsúdili na 6 mesiacov väzenia. Toto neúspešné uväznenie prinieslo Šri Aurobindovi popularitu, od tých čias sa stal lídrom národnej strany a vyšiel zo zákulisia, ktorému predsa len dával prednosť. "Ani zamak ma neznepokojuje to, či moje meno bude spomínané na posvätných miestach, - písal neskôr, - nikdy som sa neusiloval o slávu, ani v dňoch politického zápasu, radšej som zostával v zákulisí a povzbudzoval som ľudí v činnosti tak, aby o tom nevedeli, pre mňa sú hlavné výsledky". No predsa by nebolo správne predstaviť Šri Aurobinda ako fanatika. Všetkých svojich súčasníkov ohromoval tento pokojný mladý človek, ktorý

mohol jediným slovom utíšiť búrlivé zhromaždenie. Počas tejto búrlivej činnosti (politické mítingy, vydávanie novín, ktoré museli vychádzať každé ráno za stáleho ohrozenia zo strany tajnej polície), 30. decembra 1907 Šri Aurobindo stretol jogína menom Višnu Bchaskar Lele, ktorému bolo súdené pridať ešte jeden paradoxný pokus k jeho aj tak paradoxnému životu. Bol to prvý prípad, kedy Šri Aurobindo súhlasil stretnúť sa s jogínom po 13-ročnom pobyte v Indii. To dokazuje, ako nedôveroval asketizmu a nasledovníkom duševných učení. Prvá otázka, ktorú dal Lelemu, bola pre neho charakteristická. "Ja chcem praktizovať jogu pre prácu, pre činnosť a nie pre "sannijasy" (zrieknutie sa sveta) a nirvány." Zvláštna odpoveď Leleho si zaslúži pozornosť: "To by bolo pre Vás ľahké, pretože ste básnik." Vzdialili sa spolu do tichej miestnosti, kde strávili 3 dni. Odvtedy joga Šri Aurobinda nadobudla iný smer, ktorý, ako sa zdalo, ho odvádzal od činnosti, ale len preto, aby ho priviedol k odhaleniu jej tajomstva práve tak ako aj tajomstva premeny sveta. "Prvým výsledkom, - písal Šri Aurobindo, bol celý rad otrasne silných zážitkov, ktorých možnosť on (Lele) nikdy ani nepredpokladal a ktoré boli v absolútnom protiklade s mojimi vlastnými myšlienkami, pretože v dôsledku toho som s ohromujúcou silou uvidel svet ako hru na filmovom plátne, hru zbavenú obsahu obrazov, v neosobnej univerzálnosti Absolútneho Brahmana."

Teraz v priestoroch "ja" nekonečných blúdiacou škrupinou zdalo sa leto...

A tu sa celá integrálna joga Šrí Aurobinda naraz rozsypala. Celé jeho úsilie v práci o mentálnej, vitálnej a fyzickej transformácii a jeho viera v dokonalý pozemský život boli zmetené, pohltené gigantickou ilúziou: "Nezostalo nič okrem prázdnych obrazov. Bol som vyvrhnutý do takého stavu nad myšlienkou a bez myšlienky, ktorý nebol poškvrnený nijakými mentálnymi, alebo vitálnymi pohybmi. Nejestvovalo ani ego, ani reálny svet, len, pozerajúc cez nehybné city niečo pociťovalo alebo spájalo so svojím absolútnym mlčaním svet prázdnych obrazov, materializované tiene, zbavené skutočnej substancie. Nebolo ani Jednotné, ani početnosť - len absolútne To, zbavené príznakov, existujúce, neopísateľné, nemysliteľné, absolútne, všeobecne platné a predsa nanajvyššie reálne a jedine reálne. To nebola ani mentálna realizácia, ani letmé svetlo, blysnúce sa kdesi navrchu - to nebola abstrakcia, to bola jediná pozitívna realita, ktorá, hoci i nebola priestranným fyzickým svetom, naplňovala, zaberala, alebo skôr zavodňovala a zatopila túto vidinu fyzického sveta, nenechávajúc žiadne miesto, alebo priestor pre inú realitu okrem samej seba a nedovoľujúc ničomu okrem seba zdať sa reálnym, pozitívnym, alebo substančným... On (ten zážitok) priniesol nevýslovný Pokoj, nádherné ticho, nekonečnosť oslobodenia a slobodu. Šrí Aurobindo priamo vstúpil do toho, čo budhisti nazývajú nirvábanou,

hinduisti Mlčanlivým Brahmanom, Číňania v Tao to nazývajú To a nakoniec do toho, čo na Západe nazývajú Transcendentným Absolútnym, Neosobným. Dosiahol to veľkolepé "oslobodenie" (mukti), ktoré sa považuje za "vrchol" duchovného života, pretože čo ešte môže byť za hranicami Transcendentného? Šrí Aurobindo potvrdil vlastnou skúsenosťou slová veľkého indického mystika Šrí Ramakrišnu: "Ak žijeme v Bohu, svet mizne. Ak žijeme vo svete, Boh už neexistuje." Prieepasť medzi Hmotou a Duchom, cez ktorú sme sa snažili preložiť most, sa znovu otvorila pred jeho pohľadom. Nasledovatelia duchovných učení Západu a Orientu mali pravdu, keď určili nadpozemský život - raj, nirvánu alebo oslobodenie ako jediný cieľ ľudského úsilia niekde na inom mieste, no nie tu, nie v tomto údolí slz a ilúzií. Zázitok Šrí Aurobinda bol nezvratný, stál priamo pred jeho očami.

No tento zážitok, ktorý sa považuje za posledný krok, sa stal pre Šrí Aurobinda východiskovým bodom nových vyšších zážitkov, ktoré spájajú pravdu sveta a pravdu nadpozemského do totálnej, ucelenej božskej Reality. Je to podstatná otázka, hlavná otázka samotného zmyslu našej existencie, pretože existujú iba dve alternatívy: alebo najvyššia Pravda nemá nijaký vzťah k tomuto svetu (nie je z tohto sveta), ako tvrdia všetky náboženstvá sveta, a vtedy tu zbytočne strácame čas, alebo existuje niečo iné okrem toho všetkého, o čom sme už počuli. Táto otázka je o to naliehavejšia, že to nie je otázka teórie, ale praxe. Čo rozpráva Šrí Aurobindo: "Žil som v tejto nirváne dni a noci, skôr než ona dovolila vstúpiť do seba niečomu inému, alebo než si vôbec dovolila nejako sa zmeniť... Nakoniec sa začala rozpúšťať v Nadvedomí, silnejšom než ona, ktoré sa nachádza vyššie... Videnie (the aspect) iluzórneho sveta uvoľnilo miesto videniu, v ktorom ilúzia bola len bezvýznamným povrchným fenoménom, na strane ktorého sa nachádzala nekonečná (immense) Božská Realita, nad ním - vyššia (supreme) Božská Realita, a aj ju, vysokointenzívnu (intense) Božskú Realitu - bolo vidno v srdci všetkého, čo sa predtým zdalo len filmovými obrazmi alebo tieňmi. A to nebol návrat do väzenia citov, zmenšovanie najvyššieho zážitku, alebo pád z neho, prišlo to skôr ako stále povýšenie a rozšírenie Pravdy... Nirvána v mojom oslobodenom Vedomí sa zmenila na začiatok mojej realizácie, stala sa mojím krokom k úplnosti pochopenia a vôbec nie jedine možným pravdivým výsledkom, alebo, navyše, kulminačným' dovŕšením".

Čo teda predstavuje to Transcendentné, ktoré sa zrejme nachádza nie na vrchole, ale kdesi v prostriedku? Keď použijeme dosť jednoduchú, no úplne korektnú analógiu, môžeme povedať, že spánok - to je transcendentný stav vo vzťahu k bdeniu, hoci sám o sebe nie je ani vyšším, ani skutočnejším stavom v porovnaní s bdením, no nie je ani menej skutočným stavom. Proste je to iný druh vedomia. V tom momente, keď sa zbavíme mentálnych a vitálnych

pohybov, všetko prirodzene zmizne - presne tak, ako keď užijeme ukludňujúcu tabletku, ktorá otupí všetky naše pocity. Máme vrodený sklon predpokladať, že tento nehybný a neosobný Pokoj leží nepomerne vyššie, než náš zhon, no tu ide o to, že my sami vytvárame celý tento zmatok. Pojmy "vyššie" alebo "nižšie" necharakterizujú hierarchiu rôznych stavov vedomia, ale jeho kvalitatívnu stránku, jeho stálosť v danom stave. Teda nirvána nie je vrcholom stupnice, presne tak, ako ani spánok, ani smrť nemôžu byť vrcholom. Nirvána môže mať miesto na ktorejkoľvek úrovni nášho vedomia - v rozume s pomocou koncentrácie, vo vitálnom s pomocou koncentrácie a dokonca aj vo fyzickom vedomí s pomocou koncentrácie. Hathajogín, ktorý sa sklonil nad svoj pupok, alebo Basuto (kmeň v Južnej Afrike), ktorý tancuje okolo svojho totemu, môžu nečakane odísť do iného sveta - ak je také ich predurčenie - do iného, transcendentného rozmeru, tam, kde sa celý tento svet mení v Nič. To isté sa môže stať s mystikom, pohrúženým do svojho srdca, alebo s jogínom, ktorý sa koncentruje v svojom rozume. Ved' v skutočnosti človek, ktorý odišiel do nirvány, nevstúpil vyššie. On jednoducho prerazil otvor a vyšiel von. Šri Aurobindo počas svojho zážitku nirvány neodišiel za hranice mentálnej roviny: "Ja sám som mal zážitok nirvány a mlčania v Brahmanovi dávno predtým, ako som získal vôbec nejaké vedomosti o najvyšších duchovných rovinách". A len potom, keď vystúpil k najvyšším supervedomým rovinám, získal zážitky vyššie ako nirvána, v ktorých iluzórny, nehybný a neosobný aspekt reality prešiel do Reality novej, ktorá zahŕňa súčasne aj tento svet, aj nadpozemské. Taký bol prvý objav Šri Aurobinda. Nirvána nemôže byť nečakaným dovŕšením Cesty, za ktorým už nie je nič, čo možno skúmať... Je to koniec nižšej Cesty, prejdenej cez nižšiu Prirodzenosť a zároveň začiatok Najvyššej Evolúcie. Pozrieme sa teraz na nirvánu z druhej strany a spýtame sa sami seba, či je skutočne cieľom evolúcie odchod z tohoto sveta, ako si myslia nasledovatelia nirvány a všetkých ostatných náboženstiev, ktoré určili nadpozemské ako cieľ nášho úsilia. Ved' ak zanecháme naše emocionálne dôvody, na ktorých je založená naša viera alebo nevier, a jednoducho sa pozrieme na proces evolúcie, budeme nútení priznať, že Príroda nám mohla ľahko určiť tento "odchod", keď sme sa ešte nachádzali v štádiu elementárneho mentálneho vývinu a žili sme inštinktívne, riadiac sa intuíciou, t. j. boli sme úplne poddajnými a otvorenými bytosťami. Ľudia obdobia Véd, Mystérií starovekého Grécka alebo dokonca stredoveku by sa lepšie hodili pre takýto "odchod", ako my. Preto ak by to skutočne bolo cieľom evolúcie Prírody - ak predpokladáme, že evolúcia prebieha nie náhodne, ale podľa Plánu - tak by dala prednosť práve tomuto typu ľudí pri splnení tohoto plánu. V takom prípade by bolo ľahko preskočiť cez intelekt, ako píše Šri Aurobindo vo svojej práci Ľudský cyklus, a prejsť od inštinktívne - intuitívneho štádia k duchovnému životu iných svetov. Ak je cieľom evolúcie

odchod z tohto sveta, tak intelekt je nejaké úplne nepotrebné vzdelanie, neužitočný výrastok. Je pravdepodobné, že Príroda, naopak, pracuje v smere, ktorý je protikladný k tej minulej primitívnej intuícii a naschvál ju pokrýva stále hrubšími mentálnymi vrstvami, vrstvami stále zložitejšími a univerzálnejšími, stále neužitečnejšími z hľadiska odchodu z tohto sveta. Je nám všetkým známe, že ako intuícia Indie z obdobia Upaniśád, ktorá zažila svoj búrlivý rozkvet začiatkom nášho letopočtu, tak aj intuícia neoplatonického Grécka uvoľnila miesto ľudskému intelektu, ktorý bol bezpochyby nižší a hrubší, ako intuícia, no v určitom zmysle bol univerzálnejší. Možno položiť nasledovnú otázku, nesnažiac sa dať na ňu odpoveď: v čom spočíva zmysel evolúcie - v tom, aby pripustila taký prepych, ako je vznik rozumu len preto, aby ho potom zničila a vrátila sa do submentálneho alebo mimomentálneho náboženského štádia, alebo naopak v tom, aby maximálne rozvíjala rozum (a práve do tohto procesu sme teraz vtiahnutí) dovtedy, pokiaľ tento nevyčerpá vlastnú obmedzenosť a povrchný zmätko a nevystúpi do vyšších sfér nadvedomia, na duchovnú a supramentálnu rovinu, kde zmizne ako prelud, ako protirečenie medzi Hmotou a Duchom a kde už nebude nevyhnutné odchádzať, pretože nech by sme boli kdekoľvek, budeme Vnútri.

Bolo by nesprávne považovať nirvánu za kladný zážitok, za ilúziu ilúzií, po prvé pre to, že klamných zážitkov niet, sú len zážitky neúplné - a po druhé preto, že nás nirvána oslobodzuje, od niektorej určitej ilúzie. Náš obyčajný spôsob videnia sveta je nedokonalý. Je to určitá optická ilúzia, ilúzia, ak sa možno tak vyjadriť, neobyčajne reálna, podobná tomu, že palicu ponorenú do vody vidíme ako zlomenú. To znamená, že náš spôsob videnia sveta je natoľko reálny, nakoľko je mylný. Musíme "očistiť dvere vnímania", ako povedal William Black, a nirvána napomáha takémuto očisteniu. Obyčajne vidíme plochý trojrozmerný svet s množstvom objektov a bytostí oddelených navzájom tak, ako sa palica ponorená do vody zdanlivo skladá z dvoch častí. No keď pozeráme z vyššej roviny zo Supervedomého, tak sa nám realita javí ako úplne iná, presne tak, ako sa nám javí ináč, keď na ňu pozeráme z nižšej atomárnej úrovne. Jediný rozdiel medzi vnímaním zlomenej palice a naším obvyklým videním sveta spočíva v tom, že prvé je len optická ilúzia, zatiaľ čo druhé je ilúzia serióznejšia, viac zakorenená. Tu, v tomto poslednom prípade, trváme na tom, že vidíme zlomenú palicu, hoci v skutočnosti to tak nie je. Aj táto seriózna ilúzia môže byť celkom odôvodnená, pretože úplne súhlasí s našim praktickým životom a s tou povrchnou úrovňou, na ktorej sa rozvíja naša existencia, no zároveň práve v tom spočíva príčina toho, že nie sme schopní ovládať život, pretože nesprávne vidieť znamená nesprávne žiť. Vedec, ktorého nemôže oklamať zdanie, vidí lepšie a získava lepšiu schopnosť ovládať život, no jeho videnie je tiež neúplné a ovládanie nespoľahlivé. On v skutočnosti

neovládol život, neovládol jeho fyzické sily, ale jednoducho využíva niektoré z ich najviditeľnejších prejavov. Teda videnie - to nie je otázka osobného uspokojenia. Nejde o to, aby sme mali prekrásne modré alebo ružové videnia (ktoré sa, vo všeobecnosti povedané, nenachádzajú na veľmi vysokej úrovni). Vidieť lepšie znamená dosiahnuť skutočné panstvo nad svetom, nad okolnosťami a nad sebou, hoci toto všetko je v podstate jedno a to isté, pretože nič nie je rozdelené. Doteraz tí, ktorí vystúpili do tohto vyššieho videnia (pretože je mnoho úrovní), využívali ho v prvom rade pre seba, alebo neboli schopní uskutočniť to, čo videli, pretože práve celé ich úsilie bolo nasmerované na odchod z uskutočneného. Ako povedal Šrí Aurobindo, vôbec nie je nutné postaviť sa do tejto pochybnej pozície. Nie náhodou vytvoril celú túto kosť - fyzické, mentálne, vitálne a psychické.

Teda nirvána - to je užitočné (no nie nevyhnutné) štádium prechodu od obyčajného videnia k inému spôsobu videnia. Oslobodzuje nás od univerzálnej totálnej ilúzií, v ktorej žijeme. "Ako opantaní čarami, vidia Klamné ako pravdivé", - hovorí Maitri Upanišada (VII. 10). Šrí Aurobindo nepoužíval slovo "ilúzia", on jednoducho hovorí, že žijeme v Nevedomosti. Nirvána nás oslobodzuje od našej Nevedomosti, ale len preto, aby nás priviedla k nevedomosti iného druhu, pretože taký je už večný problém človeka: vrhá sa z jednej krajnosti do druhej. Vždy pociťuje nevyhnutnosť odmietat' niečo kvôli tomu, aby súhlasil s niečím iným, a preto medzištádium považuje za akési zavŕšenie, za finále, ako sa to stalo s mnohými veľkými duchovnými zážitkami. No v skutočnosti koniec neexistuje, pretože jestvuje len "neustále zvyšovanie a rozširovanie Pravdy". Možno povedať, že nirvánové alebo náboženské štádium, otvárajúc dvere do nadpozemského sveta, predstavuje len prvé štádium evolúcie, ktoré nás odvádza od klamného videnia sveta. Preto v podstate toto štádium rieši otázky výchovného charakteru. No človek prebudený, naozaj zrodený, musí hľadať nasledujúce evolučné štádium, opustiť v sebe náboženského človeka, ktorý je sústredený na iný svet, aby našiel človeka duchovného, sústredeného na Totálnosť. Vtedy nič nebude treba vylúčiť, všetko sa bude rozširovať. Pritom hľadajúci v integrálnej joge musí byť v strehu, pretože všetky zážitky, ktoré sa týkajú najskrytejších hlbín našej bytosti, vždy, keď prichádzajú, zdajú sa nevyvrátiteľné a my ich považujeme za vrchol. Na každej úrovni sú oslňujúce. Tu si možno pripomenúť slová Vivekanandu (veľký jogín, žiak Šrí Ramakrišnu) o nirváne: "Oceán nekonečného Pokoja, bez vlnenia, bez nárazov" - a hneď to silne zväzda zostať tam, ako keby to bolo "najvyššie, posledné nebo". A teraz dáme všetkým hľadajúcim radu Matky: Nech by zážitok bol akejkoľvek povahy, nech by bol akokoľvek silný a zázračný, nikdy mu nesmiete dovoliť ovládnuť vás natoľko, aby celkom zaplavil vašu bytosť... Nech by ste prišli do kontaktu s akoukoľvek silou alebo vedomím, ktoré je za hranicami vášho vedomia,

miesto toho, aby ste sa úplne podriadili tomuto vedomia, alebo sile, musíte si vždy pamätať, že je to len jeden zážitok z tisícov a tisícov iných a preto vôbec nie je absolútny, nech by bol akokoľvek krásny, vy môžete a musíte mať krajšie zážitky. Nech by bol akokoľvek výnimočný, sú iné, ešte nádhernejšie zážitky. Nech by bol akokoľvek vysoko, vy v budúcnosti môžete vyrásť ešte vyššie. Šrí Aurobindo celé mesiace žil v tejto nirváne, skôr než z nej vystúpil. Je zvláštne, že v tomto stave bol schopný každý deň vydávať noviny, navštevovať tajné schôdze a dokonca vystupovať s politickými prejavmi. Keď prvýkrát musel vystúpiť s verejným prejavom v Bombay, priznal sa so svojimi ťažkosťami Lelemu. "Povedal mi, aby som sa modlil, no ja som hol. natoľko pohltený vedomím Mlčanlivého Brahmana, že som sa nemohol modliť. Odpovedal mi, že to nie je žiadne nešťastie, že sa modliť bude on sám a ešte niektorí iní. Ja som jednoducho musel ísť na míting a urobiť prítomným Namaskar (pokloniť sa) ako Narajjane a čakať, a že reč príde z nejakého iného prameňa, nie z rozumu". Šrí Aurobindo urobil presne to, čo mu bolo povedané a "reč prišla tak, ako keby ju niekto diktoval". A od tých čias všetko - reč, moje diela, moje myšlienky a vonkajšia aktivita prichádzajú ku mne z toho istého prameňa, ktorý sa nachádza vyššie než hlava" (above the brain - mind). Šrí Aurobindo vstúpil do kontaktu s Nadvedomým. Obsah tej reči, ktorá bola prednesená v Bombay, je skutočne veľmi zaujímavý. "Pokúste sa nájsť tú silu, ktorá je vo vašom vnútri - hovoril bojujúcim nacionalistom, - snažte sa vyniesť ju do popredia. Vtedy všetko čo robíte, sa môže stať nie vašou činnosťou, ale činnosťou veľkej Pravdy vo vašom vnútri, pretože toto nie ste vy, ale niečo vo vašom vnútri. Čo môžu urobiť všetky sudy, Všetky sily sveta Tomu, čo je vnútri vás, tomu Nesmrteľnému, tomu Nenarodenému a Neumierajúcemu, ktorého meč nemôže prebodnúť, ktorého oheň nemôže spáliť? Nemožno ho zatvoriť do väzenia, alebo poslať na šibenicu. Je niečo na svete, čoho by ste sa museli báť, keď si uvedomíte prítomnosť Toho, ktorý sa nachádza vnútri vás?" Na úsvite 4. mája 1908 ho zobudili ozbrojení anglickí policajti. Šrí Aurobindo mal 36 rokov. Práve stroskotal atentát na anglického sudcu v Kalkate. Bomba, ktorá mu bola určená, bola vyrobená v osade, kde Barin, mladší brat Šrí Aurobinda, vyučoval "žiakov".

11. JEDNOTA

Šrí Aurobindo musel stráviť v Aliporskom väzení celý rok a čakať na rozsudok. Nebol zapojený do neúspešného atentátu, organizovanie povstania nemalo nič spoločné s jednotlivými akciami terorizmu. "Keď ma zatkli a uväznili na policajnej strážnici v Lal Bazare, moja viera bola na nejaký čas otrasená,

pretože som nechápal podstatu Jeho zámeru. Preto som v určitej chvíli zakolísal a zvolal som k nemu v srdci svojom: Čo to znamená? Ja som veril, že mojím poslaním je pracovať pre ľud mojej krajiny a že pokiaľ sa táto práca neskončí, som pod tvojou ochranou. Prečo som teda tu a ešte takto obvinený? Prešiel deň, potom druhý a tretí, keď som počul hlas z vnútra: čakaj a pozeraj sa. Vtedy som sa upokojil a začal som čakať. Z Lal Bazaru ma previezli do Aliporu a umiestnili ma na mesiac do samoty, zvlášť od všetkých ostatných. Tam som deň a noc čakal na hlas boží vo svojom vnútri, aby som sa dozvedel čo mám robiť... Potom som si spomenul, že asi mesiac pred mojím zatknutím som počul volanie, ktoré naliehalo, aby som všetko opustil, zostal sám a nazrel do svojho vnútra, aby som vstúpil do užšieho spojenia s Ním. Ja som bol slabý a neuposlúchol som volanie. Moja práca na oslobodení Indie mi bola veľmi drahá a v namyslenosti svojho srdca som predpokladal, že bezo mňa utrpí alebo bude prerušená, alebo sa dokonca úplne zrúti a preto som ju nezanechal. Zdalo sa mi, že On znovu prehovoril ku mne a povedal: "Roztrhol som miesto teba putá, ktoré si ty nebol schopný roztrhnúť, pretože nie taká je moja vôľa, a nikdy nebolo mojím zámerom, aby si pokračoval v mojom diele. Mám pre teba iné a práve kvôli nemu som ťa priviedol sem, aby som ťa naučil tomu, čomu si sa nemohol naučiť sám, a pripravil ťa k práci". Touto "prácou" bola realizácia kozmického vedomia alebo Jednoty a skúmanie rovín vedomia, ležiacich vyššie než obyčajný rozum, t. j. rovín Nadvedomia. A toto priviedlo Šrí Aurobinda na cestu Veľkého Tajomstva. "Nebudem hovoriť o všetkom čo sa so mnou dialo v tom čase, poviem len to, že On deň za dňom rozvíjal predo mnou svoje zázraky. Deň za dňom počas 12 mesiacov môjho uväznenia mi dával toto poznanie.

Kozmické vedomie

Celé mesiace žil Šrí Aurobindo v akomsi fantazmagorickom spánku, a prebiehalo to v prázdnote, na pozadí statickej Reality Transcendentného. No je dosť zvláštne, že práve v tejto prázdnote, ako keby vznikajúcej v nej, znova sa objavil svet, ktorý nadobudol novú tvár. Veľmi často všetko prebieha tak - a tak bolo aj v danom prípade - akoby vždy bolo nutné všetko stratiť preto, aby sme to našli znova, no na vyššej úrovni. "Rozum, pokorený a porazený, upokojený, oslobodený od samého seba, prijíma samotné Mlčanie ako najvyššie. No potom hľadajúci objaví, že všetko je už preňho obsiahnuté v tomto mlčaní, alebo sa vytvára odznova... A vtedy sa prázdnota začína vyplňať, v nej vzniká alebo do nej prudko padá celá mnohotvárna Pravda Božského, dynamické Nekonečno so všetkými svojimi aspektami, prejavmi a množstvom rovín. Keď vidíme len statické Nekonečno, pred nami je len jedna podoba Boha, ktorý v takom videní

prebýva mimo tohto sveta (a možno, že "svet bez Boha" je lepší, ako svet, v ktorom vládne prísny Boh - sudca), no keď Mlčanie zmýva všetky naše vyumelkované slávnostné predstavy a naplňa nás čistou belobou, zisťujeme, že svet a Boh sú znova spolu, vo všetkých bodoch a na všetkých úrovniach, ako keby ich nikdy nič "nerozdeľovalo, okrem extrémneho materializmu a špiritualizmu. Takáto nová zmena vedomia sa uskutočnila na dvore aliporského väzenia počas jednej prechádzky: "Pozeral som na väzenie, ktoré ma oddeľovalo od ľudí a už som nebol uväznený v jeho vysokých múroch, nie - mňa už obklopoval Vasudeva (jedno z mien Božského). Prechádzal som sa pod konármi stromu, ktorý rástol oproti mojej cele, no nebol to strom, ja som vedel, že je do Vasudeva, že je to Šrí Krišna (meno Božského), videl som ako stojí a rozprestiera svoj tieň nado mnou. Pozeral som na závery mojej cely, na tú istú mrežu, ktorá slúžila ako dvere a znovu som videl Vasudevú. Nikto iný ma nechránil ako Narajjana (meno Božského), chránil ma, stojac pri mne na stráži. Keď som sa uložil na hrubé prikrývky, ktoré mi slúžili ako posteľ, cítil som ruky Šrí Krišnu, ktoré ma objímali, ruky môjho veľkého Priateľa a Milovaného... Pozeral som na väzňov a zlodějov, vrahov, podvodníkov a keď som pozeral na nich, videl som Vasudevú, nachádzal som Narajjanu v tých zatemnených dušiach a nesprávne používaných telách. (Úmyselne sme uviedli doslovný preklad slovného spojenia "misused bodies", pretože, podľa nás, ono najpresnejšie vyjadruje narušený vzťah medzi duchom a telom, ktoré musí slúžiť duchu. Porovnajte: Či neviete, že vaše telo je chrámom Ducha Svätého, ktorý je vo vás, ktorého máte od Boha a že nepatrite sebe? (Prvá epištola Svätého Pavla Korintským, 6.19.). Tento pocit už nikdy neopustí Šrí Aurobinda. Šesť mesiacov trvalo vyšetrowanie, pri ktorom vystupovalo vyše 200 svedkov a bolo predložených 4000 dôkazov. Každý deň Aurobinda zatvárali do železnej klietky, ktorá bola umiestnená v súdnej sieni. No on už nevidel okolo seba ani nepriateľský dav, ani sudcov. "Keď začal proces, prenasledoval ma stále ten istý vnútorný hlas, ktorý mi hovoril: "Keď ťa uvrhli do temnice, či nebolo zúfalé tvoje srdce a či si nevolal ku mne: "Kde je tvoja ochrana?" Pozri teraz na sudcu, pozri na prokurátora". Pozrel som na sudcu, ale uvidel som nie sudcu - bol to Vasudeva, bol to Narajjana, ktorý sedel na súde. Pozrel som na prokurátora a uvidel som nie prokurátora, ale Šrí Krišnu, ktorý sedel a usmieval sa. "Bojíš sa teraz?" - hovoril, - "ja som vo všetkých ľuďoch a spravujem ich činy a slová". V skutočnosti Boh sa nenachádza mimo Svojho sveta, On "nestvoril" svet, ale stal sa tým svetom, ako hovoria Upanišady: "On sa stal vedením i nevedomosťou, On sa stal pravdou aj lžou... On sa stal všetkým, nech je to čokoľvek". (Taittiria Upanišada II. 6.) "Celý tento svet je plný týchto bytostí, ktoré sú jeho údmi", - hovorí Švetašvatara Upanišada (IV. 10.) "Pre oči, ktoré vidia, všetko je Jednotné. V božskom zážitku všetko okolo - je jediná hruda Božského".

Môžeme si myslieť, že toto je absolútne mystické videnie vesmíru, ktoré má málo spoločné s našou každodennou realitou. Narazíme na zlo a neporiadok na každom kroku, celý svet je zavalený trápením a plný výkrikov v tme. Kdeže je Božské v tom všetkom? Vari Božské - to je barbarstvo, vždy pripravené otvoriť svoje tábor' mučenia? Vari tento všadeprítomný egoizmus, táto ohavnosť, skrytá či zjavná - to je tiež Božské? Boh nie je poškvrnený všetkými týmito zločinmi. On je nepochybné dokonalý. On jednoducho nemôže byť súčasťou tohto - neti, neti! (Neti, neti - ani to, ani to - formula a metóda Džnana -jogy, ktorá odmieta všetko dočasné, prechodné a približuje sa k čistej neurčiteľnej Bytosti, ktorá je Boh). Boh je natoľko čistý, že nie je z tohto sveta, preňho proste niet miesta v tejto špine, v ktorej sa dusíme? Musíme pozrieť skutočnosti do tváre, ak je našim cieľom dostať sa k správne riešeniu, nech by bolo akékoľvek. A pozrieť do tváre jestvovaniu znamená pozrieť do tváre Boha, pretože ich nemožno oddeliť... Tento svet zápasu a práce je krutý, nebezpečný, ničivý, pohlcujúci, v ktorom je život plný neistoty a duša i telo človeka sa pohybujú uprostred ohromného nebezpečenstva. Svet, v ktorom sa s každým krokom dopredu, či chceme alebo nie, niečo láme a ničí, v ktorom každý dych života je i dychom smrti. Zvaliť zodpovednosť za všetko, čo sa nám zdá zlé a strašné, na plecía všemocného Diabla, pripísať ju na účet Prírody, vytvárajúc tým nezmierniteľné protirečenie medzi prírodou sveta a prírodou Boha, ako keby Príroda nezávisela od Boha, alebo zvaliť túto zodpovednosť na človeka a na jeho hriechy, ako keby on mal rozhodujúci hlas pri vytvorení tohto sveta, alebo ako keby on mohol vytvoriť čo len najmenšie proti vôli Boha - to všetko sú pohodlné, ale neobratné výmysly... My vytvárame Boha Lásky a Milosrdenstva, Boha dobra, Boha spravodlivého a cnostného podľa nášho morálneho poňatia spravodlivosti a cnosti a všetko ostatné, to nie je On alebo Jeho, to bolo vytvorené nejakou diabolskou Silou, ktorej On dovolil z nejakého dôvodu prejavit' svoju zlú vôľu, alebo akýmsi temným Arimanom, pôsobiacim ako protiváha nášho dobrého Ormuza. Alebo, nakoniec, všetko toto bolo dôsledkom omylu samolúbeho človeka, ktorý pokazil všetko, čo bolo vytvorené dokonalým Bohom... Musíme smelo pozrieť do očí realite a uvidíme, že práve Boh a nikto iný stvoril tento svet vo Svojom bytí, a že On ho vytvoril taký, aký je. Musíme vidieť, že príroda, pozerajúca svoje deti, Čas, pohlcujúci životy živých bytostí, smrť všeobecná a neodvratiteľná a zúrivosť síl Rudry (jeden z obrazov Božského) v človeku a v Prírode - to je tiež najvyššie božstvo v jednej zo svojich kozmických podôb (figure). Musíme vidieť, že Boh, štedrý tvorca, tvorca hojnosti, Boh súcitný, silný a milostivý ochranca je tiež Boh požierač a ničiteľ. Muky na loži utrpenia a zla, kde nás mučia, to je tiež jeho dotyk, rovnako ako šťastie, nežnosť a rozkoš. A len vtedy, keď uvidíme všetky hľadiská absolútnej jednoty a pocítíme túto pravdu v hĺbke svojej bytosti,

môžeme rozlíšiť aj za touto maskou pokojnú a krásnu tvár oblažujúceho Božstva a v tom dotyku, ktorý odmietame, môžeme pocítiť dotyk priateľa a tvorcu ducha v človeku. Disonancie sveta - to sú disonancie Boha a len keď ich prijímame a prechádzame cez ne, môžeme dosiahnuť väčší súzvuk jeho najvyššej harmónie, vrcholy a blikajúcu nekonečnosť jeho transcendentnej Anandy (Božská radosť), Anandy kozmickej... Pretože pravda - to je základ skutočnej duchovnosti a statočnosť je jej dušou.

A vtedy sa hojí rana, ktorá, ako sa zdá, večne rozdeľovala svet na dvoje medzi Satana a nebo, ako keby nejestvovalo nič iné, len Dobro u Zlo a znova Dobro a Zlo a uprostred my, podobní rozmazanému dieťaťu, ktorému ukazujú správnu cestu. Každá dvojakoť - to je videnie, založené na nevedomosti. Veď všade jestvuje len jedno - nespočetné Jednotné, a disonancie Boha slúžia rastu Božstva vnútri nás. No aj keby to bolo tak, aj tak sa zachováva rozpor medzi touto dokonalosťou, hoci božskou, a najvyššou konečnou dokonalosťou. Či nie je toto kozmické Božské obmedzením Božským? Nemali by sme sa pokúsiť nájsť niekde na inom mieste nepoškvrnené, transcendentné a dokonalé Božské? Ak medzi duchovným životom a životom sveta existuje protirečenie, tak práve cez túto priepasť on (hľadajúci v integrálnej joge) musí preložiť most, práve toto protirečenie musí tu zmeniť na harmóniu. Ak svetom hýbe telo a diabol, tým nevyhnutnejšie deti Nesmrteľnosti musia byť tu, aby dobyli svet pre Boha a pre Ducha. Ak život je nerozumnosť, potom koľkým miliónom duší je potrebný svet božského rozumu? Ak je život rojčenie, tak vo svojom vnútri je ono reálne pre mnohých rojkov, ktorých alebo treba priviesť k vyšším snom, alebo zobudiť. Ak je život klamstvo, treba nevyhnutne dať oklamaným pravdu. No my aj tak pociťujeme nespokojnosť. Môžeme prijať myšlienku, že Boh sa nachádza vo všetkej tejto zlobe, vo všetkých utrpeniach, môžeme pochopiť, že temný nepriateľ, ktorý nás mučí je v skutočnosti tvorca našej sily, tajne formujúci naše vedomie a je celkom možné, že my sme "bojovníci Svetla" v tomto pochmúrnom svete, podobne ako riši v staroveku. No prečo je potom všade - predovšetkým tma? Prečo sa ten, ktorého považujeme za čistého a dokonalého, stal týmto svetom, ktorý, ako sa zdá, je veľmi vzdialený od božského? Prečo potreboval Smrť, Lož a Utrpenie? Ak je to len maska, tak k čomu je potrebná? Ak je to len ilúzia, tak načo je táto krutá hra? A predsa to, že Boh nestvoril svet podľa našich predstáv o dokonalosti, je požehnaním, pretože my máme toľko rôznych názorov na to, čo je dokonalé a čo nie, na to, akým musí byť Boh a najmä akým byť nesmie, že keby sme odhodili všetko, čo nezodpovedá týmto našim predstavám, v našom svete by nezostalo nič, okrem jednej veľkej nuly, ktorá by už nijako nevydržala nečistotu nášho vlastného jestvovania. "Cnosť, - hovorila Matka, - sa vždy snažila niečo v živote potlačiť. Keby sme naraz poskladali na kopu cností všetkých krajín

sveta, sotva by zo života niečo zostalo". Ved' zatiaľ poznáme len jeden druh dokonalosti, a ten sa skôr snaží niečo vylúčiť a nie všetko obsiahnuť ako celok. Ale dokonalosť - to je úplnosť. Ved' my môžeme zachytiť jeden okamih Večnosti a ten okamih neobsahuje všetko to, čo by sme chceli vidieť a mať. A preto sa žalujeme a vyhlasujeme, že tento svet je zle usporiadaný. No keď sa povznesieme nad okamih a vystúpime do Úplnosti, všetko sa mení a my sa stávame účastní na formovaní Dokonalosti. Tento svet nie je dokončený, formuje sa, je to dobytie Božského Božským pre Božské na jeho ceste k formovaniu nekonečne veľkého, čím sa musíme stať. (The endless more that we must by). Náš svet sa nachádza v procese evolúcie a evolúcia má duchovný význam.

Nespočetnosti zemských ciest, ktoré sa predierajú k božstvu.

Čo vieme o veľkom pozemskom putovaní? Zdá sa nám mučivým, krutým, nečistým. Ale ved' my sa len rodíme! Už sme vystúpili z Hmoty špinaví, úbohí, zlomení bolesťou, vstali sme ako Boh z hrobu, ktorý sa už na nič nepamätá, nevie, kde je vpravo a kde vľavo, vlečie sa podľa hmatu, každú chvíľu do niečoho vrazí. No ktovie, aké iné narodenie, aká obnovená pamäť, aká sila, ktorú znovu získavame, nás čaká na našej ceste? Tento svet sa formuje, ešte nepoznáme celý príbeh dokonca.

Ty na zemi Ho hľadáš...

Ty si On, ó Kráľ. Len noci tmou

je duša tvoja objatá -

No taká bola tvoja vôľa. Tak odhod' ten závoj a vráť tú celistvosť jasnú,
s ktorou ste vskutku jedno.

Centrálna bytosť. Všeobecná osobnosť

"Ty si On" - taká je večná pravda: Tat tvam asi - ty To si. Taká je Pravda, ktorej učili staroveké mystériá a na ktorú zabudli neskoršie náboženstvá. Stratili hlavné tajomstvo, upadli do takého či onakého dualizmu, ktorý je prameňom poblúdenia. A vtedy mystériá, už zbavené opravdivého svetla, nahradili veľké a zároveň prosté Mystérium. "Ja a Otec môj -jedno sme" - hovoril Ježiš Kristus (Evanjelium Svätého Jána 10, 30) "Ja som On", - hovoria mudrci Indie: so cham - taká je pravda, ktorú odhaľujú všetci ľudia slobodného ducha, či sú z Orientu alebo zo Západu, z minulosti alebo z prítomnosti. To je večný Fakt, ktorý musíme všetci odhaliť. A toto "Ja", potvrdzujúce svoju totožnosť s Bohom, nepatri žiadnej privilegovanej osobnosti. A skutočne, či môže existovať v tom nekonečnom, neskratnom rozvíjaní sa a rozkvetaní hoci len jedno úbohé, osamotené "Ja", vari jednota s Bohom je len údelom mudrcov Upanišád, rišiov

Véd alebo Krista? V skutočnosti sú to hlasy všetkých ľudí, ktoré splynuli do jednotného kozmického vedomia. Všetci sme dieťky Božie. Jestvujú dve cesty k tomuto odhaleniu, alebo dva stupne. Prvý - nájsť dušu, psychickú bytosť, ktorá je večne jednotná s Božským, malé svetlo tohto veľkého Svetla: "Duch, ktorý sa nachádza tu, v človeku a Duch, ktorý sa nachádza tam, v slnku - pozri, to je Jednotný Duch a niet nijakého iného", -hovorí Upanišady (Taithiria Upanišada X). Kto si myslí "ja som jedno a on je druhé", ten nevie (Brihadaranjaha Upanišada I. 4. 10). Pred 6. alebo 7. tisícročiami Vedy nazvali takého objavenie Ducha v človeku "zrodením Syna": Je viditeľná jeho krásna žiarivá substancia, veľký Boh sa vyslobodzuje z tmy (Rig Veda V. 1. 2.), silným a mohutným hlasom potvrdzovali ríšovia Véd večnú totožnosť Syna a Otca a božskú transmutáciu človeka: "Oslobodzuje Otca svojho, poznaním svojim ochraňuje ho - Otca svojho, ktorý sa stáva tvojím Synom a podopiera ťa" (Rig Veda V. 3. 9.)

V momente narodenia vidíme, že vo všetkých ľudských bytostiach je taká istá duša ako v nás. Je skrytá, nevyjavená nielen v bytostiach, ale aj v predmetoch: "Je to dieťa vôd, dieťa lesov, dieťa predmetov nehybných, aj predmetov, ktoré sa pohybujú. Je prítomný dokonca v kameni. (Rig Veda I. 70. 20). Všetko je jednotné, pretože všetko - to je Jednotné. Či Kristus nehovoril: "Toto je moje telo, toto je moja krv" o dvoch najmateriálnejších, najpozemskejších symboloch - o chlebe a víne - aby ukázal, že aj Hmota je telo Jednotného, je krv Boha? Keby on nejstvoval už v kameni, ako by prenikol do človeka, akým zázračným zásahom? My predstavujeme výsledok evolúcie a nie produkt dômyselnej konzekventnosti svojvoľných zázrakov. Tam (v našej ľudskej povahe) je zatvorená celá minulosť zeme. Samotná povaha ľudskej bytosti predpokladá existenciu materiálneho i vitálneho štádia, ktoré pripravuje vznik rozumu v človeku ako aj existenciu určitej živočíšnej minulosti, ktorá formovala prvý element jeho zložitej ľudskej štruktúry. Nehovorme, že je to tak preto, že materiálna Príroda v procese evolúcie najprv vytvorila život človeka, jeho telo a živočíšny rozum a len potom duša zostúpila do tohoto obalu, vytvoreného takýmto spôsobom, pretože to predpokladá existenciu priepasti medzi dušou a telom, medzi dušou a životom, medzi dušou a rozumom - priepasti, ktorá neexistuje. Niet tela bez duše, niet tela, ktoré samo nie je formou duše. Sama Hmota je silou a substanciou ducha a nemohla by jestvovať, keby bola niečím iným, pretože nejstvue nič, čo nie je substanciou a silou Večného... Hluché, slepé a hrubé (a nie len zjemnené, mentálne uvedomené ľudské alebo živočíšne jestvovanie) - je tiež To. Všetko to nekonečné formovanie - to je zrodenie ducha do formy.

Otvorením dverí psychického začína sa rozvíjať prvé štádium kozmického vedomia. No rastúce psychické, vedomie, silu, ktoré sa stáva stále viac a viac

živým, pevným a silným, už neuspokojuje táto ohraničená individuálna forma. Cítiac svoju jednotu s Tým, snaží sa stať rovnako nekonečným, ako To, rovnako všeobecným a snaží sa znova získať vrodenu Úplnosť, ktorá mu je vlastná. "Byť a byť v celej úplnosti (to be and to be fully) - to je cieľ veľkej Prírody, ktorý sa snaží realizovať sa v nás... a existovať v celej úplnosti znamená byť všetkým, čo existuje". Pociťujeme nutnosť úplnosti bytia preto, že aj my sme touto Úplnosťou. Ideál, ktorý nás priťahuje, cieľ, ktorý určuje náš pohyb, sa v skutočnosti nenachádza vpredu, nás k sebe nepriťahuje, ale tlačí nás. Cieľ je za nami, ale aj pred nami, aj vnútri nás. Evolúcia - to je večné rozvíjanie sa kvietka, ktorý vždy bol kvietkom. Keby nejstvovalo toto semeno vnútri, nič by sa nepohlo z miesta, pretože by necítilo nijakú potrebu. Taká je Potreba sveta. To je naša centrálna bytosť. To je náš brat svetla, ktorý sa niekedy objaví v tej chvíli, keď sa zdá, že je všetko stratené, je to pamäť, preniknutá slnečným svetlom, ktorá nás neustále znepokojuje, plaší a nenecháva nás na pokoji dovtedy, pokiaľ neodhalíme, nezískame znova naše Slnko. Je to naše kozmické centrum, tak isto, ako psychické je naše individuálne centrum. No centrálna bytosť neprebýva v akomsi konkrétnom bode, ona je vo všetkých bodoch odrazu. Nepostrehnuteľným spôsobom sa nachádza V srdci každej veci a zároveň sa zmocňuje všetkého. Zvrchovane prebýva vnútri rovnako ako na povrchu, dolu a všade - je to gigantický bod (gigant point). Keď ho nájdeme, nájdeme všetko, pretože v ňom je všetko obsiahnuté. Dospelá duša znovu nachádza svoj prameň, Syn sa znovu stáva Otcou, alebo lepšie, Otec, ktorý sa stal Synom, sa znova stáva Samým Sebou. "Rozostupujú a rozdeľujú, rúcajú sa múry, ktoré väznili našu uvedomelú bytosť. Stráca sa každý pocit individuality a osobnosti, pocit Priestoru a Času, vlastnej činnosti a nakoniec vôbec každého zákona Prírody. Neexistuje viac ego, osobnosť určitá alebo určená - len vedomie, len jestvovanie, len svet a blaženosť. Stávaš sa nesmrteľnosťou, stávaš sa večnosťou, stávaš sa nekonečnosťou. Všetko, čo zostane z individuálnej duše, to je hymna sveta, slobody a blaženosti, vibrujúca kdesi vo Večnosti". Považovali sme sa za úbohých, navzájom izolovaných -jeden človek plus druhý - medzi jednotlivými predmetmi. Také rozdelenie bolo pre nás nutné k tomu, aby sme vyrástli vo svojej škupine. V opačnom prípade by sme zostali nediferencovanou (nerozoznateľnou) časťou vesmírnej plazmy, členmi stáda, ktorí nemajú vlastný život. Vďaka tomuto rozdeleniu sme sa stali uvedomelými. No dodnes nie sme uvedomelí - a trpíme, trpíme svojím oddelením, oddelením od iných, oddelením od seba samých, oddelením od predmetov, od javov, od všetkého, pretože sa nachádzame mimo toho bodu, kde sa všetko stretáva.

Jediný spôsob, ako všetko napraviť, je znova získať vedomie a to je veľmi prosté.

Je len jeden prameň (origine).

Týmto prameňom je dokonalosť Pravdy,
pretože to je jediné, čo naozaj jestvuje.
Prejavujúc sa navonok, rozhadzujúc a rozsievajúc sa,
ona vytvorila to, čo vidíme,
ona vytvorila množstvo krásnych a veľkolepých, hoci
malinkých rozumov
pri hľadaní toho, čo zatiaľ nenašli,
no oni to môžu nájsť,
pretože to, čo hľadajú, je vnútri v nich.
Prostriedok vyliečenia sa nachádza v srdci choroby.

Keď sme dosť vytrpeli po nespočetných životoch tejto dlhej evolúcie, keď sme dorástli do toho, aby sme chápali a uznávali, že všetko prichádza k nám zvonku - zo Života oveľa väčšieho, ako je náš život, z Rozumu a Hmoty omnoho obsiahlejšej ako naša, zo všeobecnej - vtedy nastáva čas uvedomele sa stať tým, čím sme boli vždy bez toho, aby sme si to uvedomovali - všeobecnou Osobnosťou: "Prečo sa máš obmedzovať? Cít, že sa nachádzaš aj v meči, ktorý ťa poráža, aj v rukách, ktoré ťa objímajú, v žiari Slnka, aj v tanci zeme... vo všetkom, čo sa stalo, vo všetkom, čo sa deje teraz a vo všetkom, čo si razí cestu k formovaniu. Pretože ty si nekonečný a všetka táto radosť ti je dostupná", -hovorila Matka na jednej z besied s deťmi Ašramu.

Poznanie prostredníctvom stotožnenia

Možno si myslíme, že kozmické vedomie je určitá poetická a mystická nadfantázia, niečo absolútne subjektívne, čo nemá nijaký praktický význam. Najskôr si musíme upresniť, čo rozumieme pod pojmami "objektívne" a "subjektívne", pretože ak trváme na používaní "objektívneho" ako jediného kritéria pravdy, tak pravdepodobne celý svet nám môže uniknúť, čo dokazuje naše umenie, maliarstvo a dokonca veda v priebehu posledných 50. rokov, keď v umení a vede zostali zo sveta len úbohé odrobinky toho, čo možno považovať za neotrasiteľné a nesporné. Samozrejme, o jestvovaní bifteku sa môžeme ľahko presvedčiť a teda biftek je objektívnejší, ako radosť v posledných kvartetách Beethovena. No toto ochudobňuje svet a vôbec neotvára jeho klenotnice. V skutočnosti je to falošný kontrast. Subjektívnosť je vyššie a zároveň prípravné štádium objektívnosti. Keby každý spoznal kozmické vedomie, alebo proste radosť v kvartetách Beethovena, možno by sme objektívne mali vo vesmíre menej barbarstva.

Šrí Aurobindo nebol človekom, ktorý by sa mohol uspokojiť kozmickými snami. O opravdivosti zážitku a jeho praktickom vzťahu k skutočnosti sa možno

hneď presvedčiť na veľmi jednoduchom fakte, na vzniku nového spôsobu poznania, poznania prostredníctvom stotožnenia: poznáme nejakú vec natoľko, nakoľko sme sami už touto vecou. Vedomie sa môže premiestniť do ktoréhokoľvek bodu všeobecnej reality, môže sa sústrediť v ktorejkoľvek bytosti alebo udalosti a spoznať ich tam v tom istom momente, spoznať ich tak blízko, ako tlkot vlastného srdca, pretože všetko teraz prebieha vnútri, nič už nie je vonku, nič už nie je rozdelené. Už Upanišady o tom hovorili: "Keď je poznané To, je poznané všetko" (Šandilja Upanišada, II. 2.). Prvé príznaky tohto nového vedomia sú úplne citeľné. Človek začína pociťovať aj iných ako časť samého seba, alebo ako rôzne opakovania seba - toho istého "ja", modifikovaného Prírodou v iných telách. V krajnom prípade ako žijúceho v širšom všeobecnom "ja", ktoré sa teraz stáva jeho vlastnou Realitou. Fakticky všetky veci začínajú meniť svoju povahu a vonkajší vzhlád. Celé vnímanie sveta sa u takéhoto človeka radikálne odlišuje od vnímania u tých, ktorí sú uzavretí vo svojom osobnom "ja". Začína poznávať veci na základe inej skúsenosti -bezprostrednejšej, nezávislej na vonkajšom rozume a citoch. A hoci možnosť chýb nemožno vylúčiť - to nie je možné dovtedy, pokým rozum akéhokoľvek druhu zostáva sprostredkovateľom odovzdávania vedomostí - proste jestvuje nový, široký a hlboký spôsob pociťovania, videnia, poznania, dotyku s vecami. A hranice poznania môžu byť posunuté takmer do bezhraničnosti. Tento nový spôsob poznania sa v podstate neodlišuje od nášho. V skutočnosti každý zážitok, každý poznatok z akéhokoľvek systému - od čisto fyzickej úrovne po metafyzické výšiny - je poznanie prostredníctvom stotožnenia: všetko poznáme do tej miery, do akej sme my sami už tým, čo poznávame. "Skutočné poznanie sa nedosahuje rozmyšľaním", - hovorí Šrí Aurobindo. "Ono je tým, čím ste vy, ono je tým, čím sa stávate". Keby nebolo tohto skrytého stotožnenia, tejto totálnej jednoty, ktorá je základom všetkého jestvujúceho, neboli by sme schopní nadobudnúť ani najmenšie vedomosti o svete a o bytostiach. Ramakrišna, ktorý kričal od bolesti a krvácal pri pohľade na rany byvola, ktorého bili bičom pred jeho očami, médium, ktoré určuje miesto schovaného predmetu, jogín, ktorý liečil stovky míľ vzdialeného žiaka, Šrí Aurobindo, ktorý nedovolil cyklónu preniknúť do svojej izby - to je len niekoľko zarážajúcich ilustrácií prirodzeného javu, pretože prirodzené nie je rozdelenie, nie rozdiely, ale nedeliteľná jednota všetkých vecí. Keby sa bytosti a predmety líšili od nás, boli by skutočne oddelené od nás, keby sme vo svojej podstate neboli tým cyklónom alebo byvolom, schovaným predmetom alebo chorým žiakom, tak nielen že by sme nemohli na nich pôsobiť, cítiť ich, alebo poznávať, ale boli by proste neviditeľné a neexistovali by pre nás. Len podobné môže poznať a pociťovať podobné, len podobné môže pôsobiť na podobné. My môžeme poznať len to, čím sme. Rozum nemožno naučiť ničomu, čo by už nebolo uzavreté ako

potencionálna vedomosť v rozvíjajúcej sa duši tvorstva. A lak všetka dokonalosť, ktorej je schopný vonkajší človek, je len realizáciou večnej dokonalosti Ducha vnútri neho. Poznávame Božské a stávame sa Božským preto, že už ním sme svojou skrytou podstatou. Každé vzdelanie je odhalenie (revealing - otvorenie), každé formovanie - je rozvíjanie. Nájdenie seba samého - to je tajomstvo. Sebapoznávanie a rastúce vedomie - to je prostriedok a proces. Počas tisícročí našej evolúcie sme sa oddelili od sveta a od iných bytostí. Sformovali sme si ego, vytvorili sme z niekoľkých atómov veľkého Tela pevnú formu a proklamovali sme "ja - my" proti všetkým ostatným, ktorí podobne ako my skostnateli pod kôrou ega. Ako oddelení sme už nemohli vidieť nič, čo pôvodne bolo našim "ja" vo veľkej Materinskej Jednote. Preto sme vynašli oči, ruky, zmyslové orgány, rozum, aby sme sa stýkali s tým, čo sme vylúčili z nášho veľkého Tela, a teraz si myslíme, že bez týchto očí, prstov alebo hlavy nie sme schopní poznávať. No to je len naša ilúzia, ktorá vznikla ako dôsledok oddelenia. Naše obvyklé nepriame poznávanie (connaissance) pokrýva a skrýva pred nami poznávanie (reconnaissance) bezprostredné, bez ktorého naše oči, prsty, hlava, ba ani mikroskopy nemohli by vnímať, chápať alebo konať. Naše oči nie sú orgánom videnia, ale rozdelenia. Keď sa v nás otvára Oko Pravdy, tak všetky tieto šošovky "barly" už vôbec nebudeme potrebovať. Naše evolučné putovanie - to je pomalé vybojúvanie toho, čo sme vyhnali, obnovenie (prise) Pamäti. Náš pokrok sa nemeria množstvom vynálezov, ktoré sú len umelými prostriedkami návratu toho, čo sme vyhnali, ale tou časťou zjednoteného sveta, ktorú môžeme považovať za nás samých. A táto radosť - amanda je radosťou všetkého čo existuje, pretože je všetkým, čo existuje. Blaženosť myriád, myriád, ktoré sú jedno.

"Odkiaľ príde k nemu smútok, ako bude oklamáný ten, ktorý všade vidí Jednotu?" (Iša Upanišada 7).

12. NADVEDOMÉ

Záhada

Teda trojaká zmena vedomia poznamenáva naše pozemské putovanie: objavenie psychickej bytosti, alebo imanentného Ducha, objavenie Nirvány, alebo transcendentného Ducha a objavenie centrálnej osobnosti, alebo kozmického Ducha. Pravdepodobne skutočný význam trojice Otec - Syn - Duch Svätý v kresťanskej tradícii zodpovedá týmto aspektom vedomia. No náš cieľ nespočíva v tom, aby sme porovnávali jednu skúsenosť s druhou, ale v tom, aby sme sa sami presvedčili o nich a objavili ich pre seba: "Filozofie a náboženstvá sa

hádajú o prioritě toho či iného aspektu Boha a rôzni Jogíni a Rišiovia a Svätí uprednostňujú tú či onú filozofiu alebo náboženstvo. Našou úlohou nie je posudzovať ich, ale realizovať ich a stať sa nimi všetkými, nie sledovať nejaký jeden aspekt a vylúčiť všetky ostatné, ale nájsť Boha vo všetkých jeho aspektoch, aj za ich hranicami - v tom je zmysel integrálnej jogy". A predsa môžeme pochybovať: nejestvuje niečo za hranicami tohto trojitého objavu - pretože nech by sa nám zdali jeho jednotlivé časti akokoľvek veľké v momente, keď ich prežívame, ani jeden z nich nám neposkytuje to integrálne zavŕšenie, o ktoré sa usilujeme. Neposkytuje vtedy, ak si myslíme, že na tomto zavŕšení sa musia zúčastniť aj zem, aj individuum. Objav psychickej bytosti, napr., je významným vniknutím do podstaty: začíname si uvedomovať svoju božskosť. No tento objav je ohraničený rámcom individua a nevychádza za hranice osobnosti, ktoré nás držia vo väzení. Objav centrálnej bytosti - to je realizácia ohromnej šírky a záberu - svet sa stáva našou vlastnou bytosťou, no pritom strácame pocit individuality, pretože už nie pán Dupont sedí v centre kozmického vedomia a kochá sa pohľadom, pána Duponta viac niet. Objav Transcendentného je najväčšia realizácia, no tu strácame aj individualitu aj svet. Nezostane nič okrem Toho, čo je večne mimo ľudskej hry. Teoreticky môžeme povedať, že Otec, Syn a Duch Svätý sú jednotní, slovami môžeme povedať všetko, čo sa nám páči. No v praxi, keď realizujeme tieto zmeny vedomia v skúsenosti, zdajú sa oddelení od seba širokou priepasťou. Do tých čias, pokým nenájdeme praktickú cestu prekonania tohoto trojnásobného rozpojenia medzi panteistom, individualistom a monistom, nie je možné nijaké zavŕšenie ani pre individuum, ani pre svet. Nestačí nájsť naše individuálne centrum a opovrhovať úplnosťou sveta, alebo získať úplnosť sveta, a stratiť individualitu, tým menej získať najvyšší Pokoj, keď sa rozpúšťa aj svet, aj individualita. "Ja nechcem byť cukrom", - volal veľký Ramakrišna, - "ja chcem jesť cukor!" V tom chaotickom a zmučenom svete, kde musíme pôsobiť, stretávať sa s faktami tvárou v tvár, prechádzať určitým formovaním, predovšetkým musíme byť. Bez tohto "byť" sa naše formovanie rozptýli v chaos, ktorý vládne vo svete. Bez formovania sa však naše bytie rozpustí v blaženej Nule. A ak nemáme individualitu, aký význam majú pre nás, načo sú nám všetky nádherné realizácie, ak nás už niet? Také je protirečenie, ktoré musíme rozriešiť. Nie vo filozofických termínoch, ale v termínoch života a v konaní. Zdá sa, že takáto zjednocovacia cesta doteraz buď neexistovala, alebo nebola známa. Preto všetky náboženstvá a duchovné učenia umiestnili transcendentného Otca na vrchol hierarchie, mimo všetkého nešťastného chaosu a pobádajú nás hľadať úplnosť, o ktorú sa snažíme, mimo tohto sveta. No intuícia nám hovorí, že ak my, bytosti obdarené telom, sa usilujeme o úplnosť, tak ju musíme dosiahnuť. Úplnosť musí byť dosiahnuteľná v tele, v opačnom prípade by sme sa o ňu neusilovali. To čo nazývame

fantáziou, neexistuje. Sú to reálne udalosti, ktorých čas ešte neprišiel, pravdy čakajúce na svoju hodinu. J. Verne je v istom zmysle potvrdením toho, čo sme povedali. Nejestvuje ešte niečo, čo treba odhaliť, štvrtý rozmer vedomia, ktorý zmení všetko?

V železnej kletke uprostred súdnej siene Šrí Aurobindo dosiahol koniec cesty. Jedno za druhým pochopil Imanentné Transcendentné a Všeobecné Kozmické - ved' v kletke nezostalo nič okrem tela: vo svojom vedomí mohol byť všade podľa svojej vôle. No spomenul si pri tom všetkom na mladého človeka menom Aurobindo, v ktorom počínajúc v Cambridge a potom v priebehu všetkých nasledujúcich rokov prebiehala nepretržitá akumulácia vedomia, ktorý pochopil toto Nekonečné vedomie? Vtedy videl, že jeho telo zostáva také isté, ako telá miliónov iných. Podriaďuje sa tým istým zákonom Prírody, trpí hladom a smädom, niekedy je choré ako všetky iné telá a pomaly, ale určite sa približuje k svojmu rozkladu. Vedomie je bezhraničné, žiariace, nesmrteľné, no dolu všetko ostáva po starom. A pretože videl veci také aké sú, pretože ho už nemohli uviesť do omylu všetky tie masky, ktoré sú nasadené zákonmi morálky a slušnosti, on tiež pravdepodobne uvidel v podvedomí, pod nekonečným Vedomím, staré živočíšne cerenie zubov, pod žiarivou aureolou stále tú istú nedotknutú špinu a spustnutosť fyzického. Dolu všetko beží ako obyčajne, nič sa nemení. Pravdepodobne videl oproti kletke všetky svoje iné "ja", ktoré ďalej súdili a nenávideli, ďalej trpeli. Kto je spasený? Nič nie je spasené, pokiaľ nie je spasené všetko! A čo urobilo to nekonečné Vedomie pre všetkých týchto ľudí? Ono vidí, ono vie, no čo môže urobiť? Či neopustil Bardu preto, aby konal, aby robil niečo konkrétne? Videl všetko vo svojom bezhraničnom vedomí, prežíval bezhraničnú radosť hore, pociťoval, ako sa čistá (nude) radosť smeje na vrcholoch absolútna, no čo mohla robiť táto radosť, ak dolu nič nebolo tak, ako hore? t)olu všetko beží po starom - utrpenie, smrť. On dokonca nepočúval ani sudcov a neodpovedal na otázky, aj keď od toho závisel jeho život, on počul len Hlas, ktorý opakoval: "Ja ťa vediem, neboj sa. Daj sa do svojej práce, kvôli ktorej som ťa priviedol do väzenia". A Šrí Aurobindo ako predtým sedel vo svojej kletke, zatvoril oči, pozeral do vnútra. Niet hore takej úplnosti, ktorá by mohla byť úplnosťou dole? Vari sa cesta dovŕšuje touto "zlatou bezmocnosťou"? Aký je teda zmysel celého tohto putovania? Z nejakých nepochopiteľných príčin duša zostupuje do tejto Hmoty, alebo presnejšie, stáva sa touto Hmotou. V priebehu mnohých stáročí sa rozvíja, rastie a nadobúda individualitu prostredníctvom svojich zmyslov, svojho rozumu, svojej skúsenosti. Stále viac a viac pripomína svoju stratenú alebo pod povrchom skrytú božskosť, svoje vedomie, ponorené do vlastnej sily. Nakoniec spoznáva sama seba a vracia sa k svojmu Prameňu, alebo transcendentnému, nirvánskemu, alebo kozmickému v závislosti od toho, aký je jej údel a dispozícia. A tak celý

tento príbeh je len zdĺhavý a ťažký prechod od Božského k Božskému cez temný očistec Hmoty? No načo je tento očistec, načo táto Hmota? Prečo sme sa do nej kedysi pohrúžili? Vari len preto, aby sme z nej znova vyšli? Iní hovoria, že kozmická alebo nirvánska blaženosť v konečnom dôsledku stojí za všetky ťažkosti na ceste k nej. Možno, no v tom istom čase Zem trpí. Môžeme prebývať v žiari najvyššej blaženosti, no tu dolu sa rozrastá a prekvitá mučenie, choroby a smrť. Ale naše kozmické vedomie a tým menej Nirvána ani najmenej nepozmení priebeh pozemskej evolúcie. Niektorí hovoria, že každý musí urobiť to isté - prebudíť sa, vyjsť zo stavu poblúdenia. Dobré, no načo bola teda potrebná Zem ak sa potrebuje zobudzovať a vychádzať zo stavu poblúdenia Zeme (tak je to aj v origináli - pozn. prekladateľa). Hovoríme o zhrešení, o Adamovi a Eve, o akomsi absurdnom dedičnom hriechu, ktorý zničil to, čo Boh vytvoril na začiatku ako dokonalé. Ale veď všetko je Boh! Had - pokušiteľ, ak existoval, bol Boh. Satan, jeho Veľkoleposť a jeho Činy, to je tiež Boh. Niet ničoho okrem Neho! Teda naozaj bol taký hlúpy, že padol a nevedel o tom, taký bezmocný, že trpí a neželá si to, taký krutý, aby sa hral na poblúdenie len tak pre zábavu, aby sa kochal tým, ako sa z tohto dostane? Teda naozaj je Zem iba omyl? Veď ak táto Zem nemá zmysel pre Zem, ak utrpenie sveta nemá zmysel pre svet, ak je to len naše dočasné bydlisko, kde sa musíme očistiť a vykúpiť akýsi absurdný omyl, tak nikto a nič, ani najvyššia blaženosť, ani extáza na konci cesty nikdy nemôžu ospravedlniť túto neužitočnú chvíľkovú epizódu. Boh nepotreboval vstupovať do Hmoty len preto, aby z nej vyšiel. Boh nepotreboval ani Smrť ani Utrpenie, ani Nevedomosť, ak toto Utrpenie, táto Smrť, a táto Nevedomosť nenesú v sebe svoj vlastný zmysel, ak táto zem a toto telo nie sú proste nástroje očistenia alebo prostriedky na to, aby sme odišli, ale v konečnom dôsledku je to miesto akéhosi Tajomstva, ktoré všetko pretvorí.

Nesnažím sa o tvoj večný Deň,
ako sa nevystríham Noci tvojej večnej...
Byť rabom tvojím na zemi, pane, je viac,
ako celá veľkoleposť slobody na nebesiach.
Pre mňa sú tvoje nebesá veľmi ďaleko
od trpiacich ľudí.
Nie je dokonalá radosť,
ktorú nezdieľajú všetci.

Teraz ďalej, ak sa pozornejšie pozrieme na túto záhadu, na centrum, okolo ktorého sa rozvíja celé mystérium, na dušu, budeme nútení priznať, že dušu netreba "zachraňovať", ako je zvykom hovoriť. Ona je večne slobodná a čistá, naveky spasená prebýva vo svojej sláve. Keď vstupujeme do duše so široko otvorenými očami, vidíme, že je božská, plná neobyčajného svetla a nedotknutá všetkou tou špinou, ktorá je nahádzaná na jej povrch. No zato treba zachraňovať

zem, pretože ona je utláčaná, treba zachraňovať život, pretože on umiera. Kde je to semeno, ktoré prinesie Oslobodenie? Kde je tá Sila, ktorá zachráni? V čom spočíva skutočná záchrana sveta. Nasledovatelia duchovných učení majú pravdu, keď si želajú, aby sme okúsili najvyššiu prchavosť duše, no pravdu majú aj materialisti, ktorí natriasajú Hmotu a snažia sa z tejto udlabčenosti vydolovať zázraky. No ani jedni ani druhí nepoznajú Tajomstvo. Zázraky prvých nemajú telo a zázraky druhých nemajú dušu.

Telo, áno, práve telo, ktoré sa spočiatku zdalo len temným a skostnateným nástrojom oslobodenia Ducha, je, nech je to akokoľvek paradoxné, miestom nepoznanej úplnosti a celistvosti Ducha. To, čo sa zdá Nástrojmi (Instrumentals), je kľúčom k tajomstvu, bez ktorého dokonca samotné Základy (Fundamentals) nedokázali by odhaliť celé svoje mystérium. "Daj sa do svojej Práce", - povedal Hlas. Táto práca nespočívala vo vychutnávaní kozmickej blaženosti, ale v tom, aby našiel tu v tomto tele a pre zem novú cestu, ktorá spojí v jednotnej forme vedomia slobodu Transcendentného, živú bezhraničnosť kozmického a radosť individuálnej duše na dokonalej zemi a v opravdivejšom živote. "Pretože skutočná zmena vedomia", - hovorí Matka, - "to je to čo zmení fyzické podmienky sveta a vytvorí z neho nové dielo".

Podmienky objavu

Ak chceme "zmeniť fyzické podmienky sveta", t. j. tzv. "zákony prírody", ktorým je podriadený náš život a celý svet a ak chceme uviesť túto zmenu do života s pomocou sily vedomia, musíme dodržať dve podmienky: 1. Musíme pracovať v našom individuálnom tele, nesnažiť sa z neho niekam odísť, pretože toto telo je práve tým miestom, kde sa vedomie spája s Hmotou. 2. Musíme vynaložiť úsilie na to, aby sme odhalili ten princíp vedomia, ktorý bude schopný transformovať Hmotu silou svojej energie. Dodnes ani jedna z foriem, ani jedna z rovín vedomia, známa ľudstvu, nemala silu, schopnú uskutočniť túto zmenu - ani mentálne vedomie, ani vitálne, ani fyzické. A to je zřejmé. V skutočnosti niektorým jedincom sa s pomocou tréningu a disciplíny podarilo napriek zákonom prírody prekonať silu tiaže, chlad, hlad, choroby, atď. No, po prvé, to sú individuálne zmeny, ktoré nemožno odovzdať iným a po druhé, oni v skutočnosti nemenia Hmotu: zákony, ktoré riadia telo, zostávajú vo svojej podstate rovnaké. Niektoré osobitné efekty, ktoré sa podľa svojho vonkajšieho prejavu zdajú nadprirodzené, sa len navrstvujú na seba v priebehu dlhšej alebo kratšej doby. Tu môžeme uviesť príklad jedného jogína - revolucionára, spolupracovníka Šri Aurobinda, ktorého raz uhryzol besný pes. Jogín použil silu svojho vedomia a ihneď vytvoril prekážky, ktoré zabraňovali vírusu v pôsobení, žil ďalej a nemyslel na to. (Poznamenajme v zátvorke, že keby sa

tento jogín nachádzal v dokonalom stave vedomia, nemohol by ho uhryznúť nijaký pes). No raz počas mimoriadne búrlivého politického mítingu stratil trpezlivosť a s hnevom sa oboril na jedného rečníka. O niekoľko hodín skončil v strašných mukách, spôsobených besnotou. Jeho sila spočívala len v kontrole samého seba s pomocou vedomia. Len čo jeho vedomie urobilo chybu, všetko šlo po starom, pretože zákony tela neboli zmenené, boli len prinútené na chvíľu zmĺknúť. Preto tá zmena, ktorú majú na mysli Šri Aurobindo a Matka, predpokladá nie dosiahnutie dlhšie alebo kratšie pôsobiacich "nadprirodzených" síl a schopnosť zdržiavať s ich pomocou účinkovanie prírodných podmienok a prirodzených síl, ale zmenu samotnej podstaty človeka a podmienok jeho fyzickej existencie, t. j. nie kontrola, ale skutočná transformácia. Okrem toho, ak chceme, aby táto realizácia ovládla celú zem, tak tento nový princíp existencie, ktorý Šri Aurobindo nazýva supramentálnym, musí byť upevnený v nás všetkých úplne a definitívne. Spočiatku v niekoľkých jedincov a potom šírením, radiáciou vo všetkých, ktorí sú pripravení prijať ho. Všetko toto je celkom podobné tomu, ako sa stali prirodzenými a definitívne sa na zemi upevnili princípy rozumu a života. Inými slovami, tento princíp predpokladá vytvoriť na zemi božské nadľudstvo, ktoré sa už nebude podriaďovať nevedomosti, utrpeniu a rozkladu. Toto podujatie sa nám môže zdať grandióznym a neuskutočniteľným, no len preto, že naše videnie je ohraničené rámcom niekoľkých desaťročí. V skutočnosti by to bolo v úplnom súlade s evolučným procesom. Ak priznáme, že celá pozemská evolúcia je evolúciou Ducha vo formách a všetky ľudské prerody sú rastom duše a Ducha v človeku, tak v nás pravdepodobne vzniknú pochybnosti, či bude vždy Duch spokojný s obmedzenosťou človeka. Navyše vzniká otázka, aký má zmysel, aby sa tento Duch, vracal na konci cesty k svojej nadzemskej Veľkoleposti a Radosti, keď vôbec nebolo nevyhnutné, aby ich opustil. Ved', nakoniec, svet existuje večne, on je už tam a je vždy tam, nezmenený. Taký úspech sotva bude pre Boha víťazstvom! Hmota - v nej musia byť vybudované nebesá. Možno, že On chce vychutnať Veľkoleposť a Radosť v podmienkach, ktoré sa zdajú kontrastné jeho podmienkam, v živote, obklopenom smrťou, nevedomosťou a tmou, v mnohorakej pestrosti sveta a nie v prázdnej a čistej jednote? V takom prípade aj život, aj Hmota by nadobudli zmysel, to by už nebol očistec, nie bezobsažný prechod do záhrobia, ale laboratórium, v ktorom, vytvoria najprv hmotu, rastliny a zvieratá, a potom vytvárajúc stále uvedomejšie ľudské bytosti, Duch tvorí nadčloveka, Boha. Duša nedovŕšila všetko, čo jej bolo určené, keď sa rozvila na úroveň človeka. Ešte musí rozvíjať v tejto ľudskej podstate jej najvyššie možnosti. Pochopiteľne, že duša, ktorá prebýva v kanibalovi, v nedotknutom primitívovi, v atašé, v chuligánovi, v banditovi z Paríža, alebo v americkom gangsterovi, ešte nevyčerpala všetky svoje možnosti, všetko, čo je v ľudskej povahe a nevypracovala úplne pocity Sat - Čit - Anandy

vo svetovom (universal) Človeku. To isté možno povedať o duši, prebývajúcej v energickom Európanovi, zaoberajúcom sa modernou výrobou s jeho vitálnymi pôžitkami, alebo o ázijskom roľníkovi, ktorý zhrubol v nevedomosti, v rutine domáceho a hospodárskeho života. Máme dokonca dôvod pochybovať, či vrchol ľudského ducha korunuje Platón alebo Šankara, t. j. či oni sú zavŕšením jeho rozkvetu. To, že sme ochotní považovať ich za vrchol rozvoja, možno vysvetliť tým, že oni a im podobní sa nám zdajú najvyšším bodom, ktorý môže dosiahnuť rozum človeka, no možno je to len omyl, prameniáci v našich súčasných schopnostiach... Duša mala predľudskú minulosť a má nadľudskú budúcnosť.

Šrí Aurobindo nie je teoretik, ale praktik evolúcie. Všetko, čo hovoril alebo písal o evolúcií, získal ako reálnu skúsenosť. Pustili sme sa do všetkých týchto úvah len preto, aby sme osvetlili jeho hľadanie a napredovanie v aliporskom väzení. Postavil sa zoči — voči faktu, že kozmická blažená bezhraničnosť nie je tým miestom, kde možno vykonať nejakú prácu, že sa treba pokorne vrátiť dolu do tela a hľadať tam. No my môžeme položiť takúto otázku: "Ak sa "transformácia" musí uskutočňovať silou vedomia a nie prostredníctvom nejakých vonkajších mechanizmov, tak aké vedomie môže byť vyššie ako kozmické? Vari ono nie je vrcholom rebríčka a teda najvyššou hranicou sily?" Táto otázka je veľmi dôležitá, ak chceme pochopiť, aký je praktický proces odhalenia, prejsť ním a prekonať ho. Ako odpoveď uvedieme dva názory. Po prvé - nestačí dosiahnuť najvyššie sily, musí byť niekto, kto ich stelesní -v opačnom prípade budeme podobní poľovníkovi, ktorý nachádza neobyčajný poklad s pomocou svojho ďalekohľadu. Kde je ten "niekto" v kozmickom vedomí? Tam nikoho niet... Ešte lepšie to možno vysvetliť pomocou takejto analógie: môžeme vysielat' rakety k Slnku a tak docielit' "vrchol sveta", no nie "vrchol" človeka, pretože tento proces sa ho nijako netýka, proste raketa odlieta, vystupuje zo zemskej atmosféry a to je všetko. Presne tak isto jogín, ktorý sa koncentruje na jeden bod svojej bytosti, zhromažďuje celú svoju energiu do jedného celku, preráža svoj vonkajší obal, opúšťa bytosť ako raketa, vystupujúc do iného, kozmického alebo nirvánového rozmeru. No kto realizoval kozmické vedomie? Nie jogín, jogín ďalej pije, je, spí, niekedy je chorý a umiera, ako všetci ľudia, živočích. Nie on, ale drobný bod jeho bytosti má zážitok kozmického vedomia, ten istý bod, na ktorý sa tak usilovne koncentroval preto, aby vyšiel zo svojho obalu. Celá ostatná jeho bytosť, ľudská a pozemská podstata, ktorou opovrhol, ktorú potláčal a umŕtvoval, aby sa skoncentroval na tento jediný bod odchodu, nevchádza do kozmického vedomia, nezúčastňuje sa na ňom, len ak prostredníctvom nepriameho vzájomného pôsobenia. Preto Šrí Aurobindo ustanovil nasledovný prvý a veľmi dôležitý princíp: nestačí lineárna realizácia v jednom bode, pretože je nutná globálna realizácia vo

všetkých bodoch", realizácia, zahrnujúca celú bytosť jedinca. "Ak chcete zmeniť svoju povahu a svoju bytosť a zúčastniť sa vytvorenia nového sveta, - hovorí Matka, - tak taká snaha, také jednosmerné a lineárne úsilie už nestačí. Musíte pojať všetko a zahrnúť všetko do svojho vedomia". Odtiaľ je názov integrálna jóga, "úplná jóga" - purna-joga. Snažíme sa zbaviť individuality preto, aby sme vyleteli do duchovných a kozmických priestorov, oslobodili sa konečne od tohoto strašného bremena, no bez nej nič nemôžeme urobiť na zemi, nemôžeme dolu pridať ani jeden poklad navyše. Je niečo viac, ako prosté zničenie iluzórneho obalu individuality v Nekonečnom. A Šri Aurobindo prichádza k pre nás dôležitému záveru: potlačenie individuálneho sa môže stať úplným potlačením Boha v človeku.

Druhý názor si zasluhuje ešte väčšiu pozornosť. Vrátime sa k analógii s raketou: ona môže prekonať zemskú atmosféru v ktoromkoľvek bode a tak môže dosiahnuť cieľ, napr. Slnko, nezávisle od toho, či ju vypustili z rovníka, alebo napr. z New-Yorku. Vôbec nie je nutné vystúpiť na Everest preto, aby sme tam vybudovali štartovaciu plochu. Tak isto jogín môže dosiahnuť realizáciu kozmického vedomia v ktorejkoľvek časti alebo na ktorejkoľvek rovine svojej bytosti - v rozume, v srdci, alebo dokonca v tele, pretože kozmický Duch je všade, v každom bode vesmíru. Zážitok sa môže začať kdekoľvek, na ľubovoľnej úrovni, prostredníctvom koncentrácie na kameň, alebo na vrabca, na myšlienku alebo na modlitbu, na nejaký pocit alebo na to, čo ľudia opovržlivo nazývajú idolom. Kozmické vedomie - to je najvyšší bod ľudského vedomia. Aby sme ho dosiahli, nevystupujeme nad individuálne, ale vychádzame z neho. Sotva možno uskutočniť vystupovanie vo vedomí alebo sa stať Platónom kvôli tomu, aby sme dosiahli vesmírneho Ducha, naopak, čím je nižší mentálny rozvoj človeka, tým dostupnejší je preňho taký zážitok. Pastier pod hviezdnatým nebom alebo rybár z Galilei má na to väčšie šance, ako všetci filozofi sveta dokopy. Ale teda aký zmysel má rozvoj ľudského vedomia, ak je ľudový mysticismus efektívnejší? Musíme si priznať, že buď sme na falošnej ceste, alebo že tieto mystické odchody nevyčerpali celý zmysel evolúcie. Ak pripustíme, že evolučná cesta, ktorou treba ísť je cesta gigantov, ktorí predstavovali vrchol rozvoja pozemského vedomia - Leonarda da Vinci, Beethovena, Alexandra Veľkého, Danteho - tak zároveň musíme priznať, že ani jeden z týchto významných ľudí nebol schopný pretvoriť život. Takže vrcholy rozvoja rozumu alebo srdca, rovnako ako vrcholy kozmického vedomia nám nedajú kľúč k rozlúšteniu a sile, ktorá môže zmeniť svet. Nevyhnutný je iný princíp vedomia. No tento nový princíp vedomia musí byť neoddeliteľne spojený so všetkými ostatnými princípmi, pretože ak sa toto spojenie preruší, alebo sa stráca individuálne, tak znova upadneme do kozmickej a mystickej depresie a stratíme naše spojenie zo zemou. Uvedomenie si jednoty

a transcendentného - to je nepochybne nutný základ každej realizácie (vytvoriť niečo bez toho je to isté, ako stavať dom bez základov). No tento základ musí byť dosiahnuteľný spolu so zachovaním evolučnej nepretržitosti, to musí byť evolúcia a nie revolúcia. Stručne povedané, potrebujeme vyjsť nevychádzajúc. Nepotrebujeme raketu, ktorá smerovala k Slnku a rozbila sa tam, ale raketu, ktorá môže zaharpúniť Slnko najvyššieho vedomia a priviesť ho do všetkých bodov pozemského vedomia. Konečné poznanie je také, ktoré chápe a prijíma Boha vo vesmíre tak isto, ako za hranicami vesmíru a integrálna joga je taká, ktorá po nadobudnutí Transcendentného sa môže vrátiť do vesmíru a nestratiť nadobudnuté, zachovávajúci si schopnosť slobodne zostupovať a vystupovať po veľkej stupnici jestvovania. Tento dvojaký pohyb vystupovania a zostupovania predstavuje hlavný princíp, ktorý je základom supramentálneho odhalenia. No na ceste k nemu sa Šrí Aurobindo musel dotknúť jedného ešte neznámeho stimulu, čo viedlo neskôr k podstatným zmenám.

Vystupovanie vedomia

Nestačí opísať objav Šrí Aurobinda, musíme sa dozvedieť, akým spôsobom ho môžeme sprístupniť pre nás. No sotva možno narysovať diagram a povedať: "Toto je cesta", pretože duchovný rozvoj sa prispôsobuje povahe každého jedinca a to je správne, pretože študujeme samých seba a nie cudzí jazyk. Dve rovnaké povahy neexistujú, "Ideál, ktorý som postavil pred našu jogu, nezakladá putá ani duchovnému životu, ani zámerom. Duchovný život nemožno sformulovať do podoby prísnych definícií, alebo spútať zafixovanými mentálnymi pravidlami. On predstavuje široké pole evolúcie, bezhraničné kráľovstvo, ktoré je potencionálne širšie ako všetky kráľovstvá, ktoré sa nachádzajú nižšie, kráľovstvo, v ktorom sú stovky oblastí, tisícky typov, štádií, foriem, ciest, rôznych ideálov, stupňov duchovného pokroku... Preto môžeme navrhnúť len niekoľko návodov a dúfať, že každý urobí svoj vlastný osobitný objav, ktorý osvieti jeho cestu. Vždy si treba pamätať, že skutočný mechanizmus jogy spočíva v tom, aby sme zachytili niť svojho vedomia, "žiarivú niť", o ktorej hovorili rišiovia (Rig Véda, X. 53.), držali sa jej a tak šli až do konca. Pretože ani kozmické vedomie ani nirvána nám nedajú tento evolučný kľúč, ktorý hľadáme, poďme obnoviť naše hľadanie spolu so Šrí Aurobindom tam, kde sme ho prerušili, t. j. v Barde predtým, ako Šrí Aurobindo dosiahol dva veľké zážitky. Prvým krokom je vystupovanie k Nadvedomému. Ako sme už hovorili, keď v rozume hľadajúceho nastane mlčanie, keď uspokojí svoje vitálne a oslobodí sa od pohrúženia sa do fyzického, vedomie sa vymotá z nespočetných druhov činnosti, v ktorých sa nebadane miešalo a drobilo a získava nezávislé jestvovanie. Stáva sa podobným nezávislej bytosti vnútri nás, akejsi kompaktnej

Sile, ktorej intenzita neustále rastie. A v závislosti od svojho rastu ho stále menej a menej uspokojuje jeho ohraničené jestvovanie v tele. Zisťujeme, že sa vyžaruje von, najprv v spánku, potom v našich meditáciách a potom aj vtedy, keď sú naše oči doširoka otvorené. No tento pohyb von nie je výlučne "horizontálny" v smere všeobecného Rozumu, všeobecného Vitálneho a všeobecného Fyzického. Vedomie smeruje tiež do výšky. To smerovanie hore určite nie je výsledkom uvedomelej disciplíny, ono môže byť prirodzenou spontánnou potrebou (nikdy nemôžeme zabúdať na to, že naše úsilie v tomto živote je pokračovaním viacerého úsilia v mnohých minulých životoch a v tom prameni nerovnomerný vývin rôznych jedincov a nemožnosť stanovenia fixných pravidiel). Môžeme mimovoľne cítiť nad hlavou niečo, čo priťahuje našu pozornosť, podobné priestoru alebo svetlu, podobné nejakému magnetickému pólu, ktorý je prameňom všetkých našich skutkov a myšlienok, nejakú zónu koncentrácie nad temenom hlavy. Hľadajúci upokojuje svoj rozum nie preto, aby sa stal necitlivým ako drevo. Jeho mlčanie nie je mŕtve, je živé. Naladí sa na príjem zhora, pretože tam cíti život. Mlčanie - to nie je koniec, ale prostriedok, presne tak ako štúdium notového listu je prostriedkom na ovládanie hudby a to hudby najrôznejšej. Deň za dňom podľa toho, ako sa jeho vedomie stáva stále konkrétnejším, dostáva stovky maličkých takmer nebadaných skúseností (zážitkov), ktoré vyplývajú z tohoto Mlčania hore. Nebude o ničom rozmýšľať a zrazu myšlienka pretne jeho rozum, dokonca nie myšlienka, ale ľahká hrča a on presne vie, čo treba urobiť, ako to musí byť urobené až do najmenších detailov, akoby sa časti hlavolamu za okamih dostali na svoje miesta. A všetko toto prebieha s absolútnou určitosťou (dolu je vždy všetko neurčité, každý problém vždy má najmenej dve riešenia). Alebo hľadajúci môže pocítiť ľahký impulz, ktorý mu prikazuje: "Chod', navštív toho a toho". On ide a ukáže sa, že ten človek "náhodou" potrebuje jeho pomoc. Alebo môže vo svojom vnútri počuť: "Nerob to", no on trvá na svojom a stane sa mu nešťastie. Alebo ho bez najmenej príčiny nohy nesú na nejaké miesto, kde nachádza presne také okolnosti, ktoré mu pomôžu. Alebo, ak musí riešiť nejaký problém zostane nehybným, mlčiacim, obráti sa k výšinám a odtiaľ prichádza odpoveď jasná a nevyvrátiteľná. Keď hľadajúci hovorí alebo píše, môže nad svojou hlavou veľmi zreteľne cítiť nejaký priestor, odkiaľ vyťahuje svoje myšlienky ako žiarivú nitku z kľbka, nepohybuje sa, proste zostane pod prúdom a dešifruje ho. Nič sa nehýbe v jeho hlave. No ak dovolí aby sa jeho rozum len trochu zamiešal, všetko vyjde nazmar, alebo presnejšie, skomolí sa, lebo rozum sa snaží sfalšovať vnuknutie zhora (podobá sa opici - taký silný je jeho zvyk dráždiť a napodobňovať) a mylne považuje svoje slabé záblesky za osvietenie. A čím viac sa hľadajúci učí počúvať, dbať na vnuknutia zhora a dôverovať im (nie sú naliehavé ani hlučné, nemajú charakter príkazov, naopak, sú takmer

nerozoznateľné ako dych, nestačíš o nich ani porozmýšľať, možno ich len zbadat', také sú rýchle), tým sa stávajú častejšími, presnejšími a neodbytnjšími. Hľadajúci postupne pochopí, že všetky jeho činy, aj najbezvýznamnejšie, môžu byť určované výlučne týmto mlčiacim prameňom hore, že odtiaľ prichádzajú všetky jeho myšlienky, žiariace a nevyvolávajúce pochybnosti a že sa v jeho vnútri rodí akési spontánne poznanie. Celý jeho život sa stáva radom malých zázakov. Keby ľudstvo hoci letmo uvidelo, aké nekonečné radosti, aké dokonalé sily, aké žiarivé sféry spontánneho poznania, aké bezhraničné ticho našej bytosti nás očakáva na priestranstvách, ktoré si ešte nepodmanila naša živočíšna evolúcia, tak by nechalo všetko a neuspokojilo by sa dovtedy, pokiaľ by nezískalo tieto poklady. No úzka je cesta, ťažko sa poddávajú dvere a strach, nedôvera a skepsa, stráž prírody, nedovolia nám odísť, opustiť jej obvyklé pastviny. Keď sa priestor hore stáva konkrétnym a živým, podobným akejsi svetelnej ploche nad hlavou, hľadajúci pocíti nutnosť vstúpiť s ním do tesnejšieho kontaktu, predať sa na slobodu, pretože začína s bolestivou páľčivosťou pociťovať, aký ohraničený a falošný je rozum a život dolu, čosi ako karikatúra. Cíti, že naráža na všetko okolo, že všade vládne disharmónia, že nikde nie je doma. Všetko je klamné - slová, myšlienky, pocity a všetko rozčuľuje. Nie je to ono, stále to nie je ono, vždy je to len približné, vždy je to pod stanovenou čiarou. Niekedy v spánku - to je predbežný príznak - nás môže obklopiť veľké jasné svetlo, také oslepujúce, že mimovoľne zatvárame oči. "Slnko sa zdá tmavé v porovnaní s ním" - hovorila Matka. Treba len, aby sme dovolili rásť tejto sile v našom vnútri, tomuto Vedomiu - Sile, ktoré si hmatom preráža cestu hore, musíme ho zapáliť našou potrebou čohosi iného, potrebou opravdivejšieho života, opravdivejšieho poznania, opravdivejších vzťahov so svetom a jeho bytosťami. Naším najväčším pokrokom je prehlbujúca sa potreba. Musíme odhodiť všetky mentálne konštrukcie, ktoré sa každú sekundu pokúšajú ukradnúť nám žiarivú niť, musíme sa stále nachádzať v stave otvorenosti a byť nad myšlienkami. Pretože nepotrebujeme myšlienky ale priestor. Musíme nielen roztrhať slučky rozumu a citov, ale uniknúť aj iným slučkám: nepodľahnúť zvodom stať sa mysliteľom, teológom a zakladateľom cirkvi, nepadnúť do osídien sveta a do otroctva Myšlienky. Všetko toto sa nachádza v našom vnútri a čaká na to, aby uzavrelo Ducha do formy. No my vždy musíme ísť na maximum, vždy sa odriekať menšieho kvôli väčšiemu, konečného kvôli nekonečnému. Musíme byť pripravení na to, aby sme postupovali od osvietenia k osvieteniu, od zážitku k zážitku, od jedného duševného stavu k druhému... Nesmieme sa pripútať dokonca ani k takým pravdám, ktoré považujeme za najspoľahlivejšie, pretože oni nie sú nič iné, ako formy prejavu Nevyjadriteľného, ktoré odmieta obmedziť sa akoukoľvek formou alebo prejavom. Vždy musíme zostať otvorení pre najvyššie Slovo zhora (tak v origináli), ktoré sa neobmedzuje svojím

vlastným zmyslom, otvorení svetlu myšlienky, ktorá nesie v sebe svoje protiklady. A vtedy raz, silou nášho vrúcneho želaní, ako pod vysokým tlakom stlačeného plynu, sa dvere nakoniec otvárajú. "Vedomie stúpa, - hovorí Matka, - láme tento železný obal tam na temene hlavy a vy vychádzate do sveta".

Navrchu bola rozpálená biela tíš

Tento zážitok je východiskovým bodom jogy Šrí Aurobinda. Je to východisko do Nadvedomia, prechod z minulosti, ktorá nám zväzuje ruky i nohy k budúcnosti, ktorá vidí. Miesto toho, aby sme boli dolu, večne niečím zavalení, sme hore a dýchame z plných pľúc. Vedomie už nie je v tele a nie je ním ohraničené. Pociťuje seba nielen na vrchu ale aj rozmiestnene v priestore. Telo sa nachádza nižšie než je jej (Vyššia bytosť) vyššia pozícia a je prikrýté jej rozšíreným vedomím... Stáva sa len detailom všestrannej bytosti, jej inštrumentálnou časťou. V konečnej realizácii stanovenia vedomia navrchu už skutočne preň niet návratu dolu s výnimkou tej jeho časti, ktorá môže zostupovať preto, aby pracovala v tele, alebo na nižších rovinách, zatiaľ čo bytosť nachádzajúca sa hore uskutočňuje kontrolu nad všetkým čo sa deje.

Extáza?

Keď sme uskutočnili takýto vzostup, musíme systematicky pokračovať v práci. Pretože prvým impulzom vedomia je prudko vyletieť hore ako keby ho niečo vsávalo, čo dáva pocit nekonečného vystupovania, podobný vystreleniu rakety, ktorý dosahuje najvyšší bod v žiarivej nirváne. Blaženosť, ktorá sprevádza tento nekonečný rozkvet (ktorý sa nám zdá nekonečným), alebo toto roztopenie, je natolko podmanivá, že už pomyslenie na návrat dolu k medziúrovniam a k hľadaniu sa nám zdá naozaj absurdným, podobným pádu. Naším jediným želaním je zostať čím dlhšie nehybní, aby sme nenarušili tento čarovný Pokoj. V podstate ani nebadáme nijaké roviny medzi východom na temene hlavy a splynutím s týmto bielym pokojom, ktorý kraluje hore. Oslepený, trochu podobný novonarodenému dieťaťu, ktoré prvýkrát otvára oči, hľadajúci nie je schopný nič rozoznať, všetko splyva v belobe, v modrej belobe, a on stráca pôdu pod nohami, t. j. upadá do tranzu, do "extázy", ako sa hovorí na Západe, alebo do Samádhí, ako sa hovorí v Indii. Keď sa odtiaľ vracia, zisťuje, že sa absolútne nič nezmenilo. Pri svojom náhlení hľadajúci predpokladá, že medzi mysliacim rozumom a Najvyšším niet ničoho a zatvárajúc oči v samadhí snaží sa predať cez všetko to, čo sa v skutočnosti nachádza na medzirovinách, dokonca nevidí pritom ani veľké a žiarivé kráľovstvá Ducha. Možno, že dosiahne ten svoj cieľ, no len preto, aby zaspal v Nekonečnom.

Prirodzene hľadajúci, pokiaľ ide oňho, povie, že je to nádherný, neopísateľný, najvyšší stav. A bude mať pravdu, no ako poznamenala Matka, "môžete ô tom hovoriť čo chcete, pretože si jednoducho nič nepamätáte... Keď vystupujete zo svojho uvedomelého jestvovania a vstupujete do tej časti seba, ktorá je úplne neuvedomelá, alebo presnejšie do zóny, s ktorou ste nie uvedomele spojený, vstupujete do Samádhí... Nachádzate sa v neosobnom stave, t. j. v stave, v ktorom ste neuvedomelí, preto si prirodzene nič nepamätáte, preto ste si nič neuvedomili. Šrí Aurobindo často hovoril, že extáza je proste vyššia forma bezvedomia. Môže sa ukázať, že to, čo nazývame Transcendentným, Absolútnym alebo Najvyšším, nie je to, čo je často opisované ako extatické rozpustenie (osobnosti, individuálneho), ale proste maximum pre naše terajšie vedomie. Veď tvrdenie "tu končí svet a tam sa začína transcendentné" je úplne absurdné, ako keby medzi nimi bola prekážka alebo rozpor". Pre trpaslíka Transcendentné sa môže začínať elementárnym tvrdením rozumu, že súčet písmen K + O + C + Ú + R dáva vo výsledku slovo "kocúr", ale na úrovni intelektu sa celý svet preňho stráca. T. j., ak rozpor v skutočnosti existuje, tak len v našom vedomí. Možno, že vyvíjať sa znamená práve skúmať nové bohaté vrstvy vedomia vnútri nevyčerpatelného Transcendentného, ktoré sa v skutočnosti nenachádza nikde vo "výšinách", alebo ešte nikde mimo tohoto sveta, ale tu, všade, skúmať všetko toto a postupne to odhaľovať vlastnému pohľadu. Veď ak sa predhistorické Transcendentné nachádzalo kedysi nad protoplazmou, potom nad amfíbiou, nad šimpanzom a nad človekom, tak to neznamená, že zanechalo svet protoplazmy kvôli tomu, aby sa stiahlo vyššie a postupne sa snažilo odpojiť od života. To my sme nechali za sebou primitívne bezvedomé a postúpili sme dopredu vo všadeprítomnom Transcendentnom. (V danom štádiu nášho hľadania sotva možno ešte niečo k tomuto povedať. Je nutný supramentálny zážitok, aby sme našli kľúč k tomuto falošnému predpokladu).

Teda miesto toho, aby sme strácali vedomie v najvyššom bode vedomia (alebo v tom bode, ktorý sa hľadajúcemu zdá najvyšším) a považovali extázu za príznak napredovania, musíme pochopiť že je to príznak nevedomia a snažiť sa nájsť život, ktorý skrylo takéto oslepenie. "Snažte sa rozvíť svoju vnútornú individualitu, - hovorila Matka, - a budete môcť vstúpiť do tých istých sfér ako úplne uvedomelí, vychutnať spojenie s najvyššími sférami a nestrácať vedomie, nevracať sa odtiaľ s prázdnyimi rukami, bez nadobudnutia skúsenosti". Šrí Aurobindo naliehal: "Táto realizácia musí prísť a upevniť sa práve v bdelom stave, aby sa stala realitou života... Zážitok a tranz sú užitočné pri odhalení bytosti a pri jej príprave, no v skutočnosti sa zmocňujú realizácie len vtedy, keď je všadeprítomná v bdelom stave". (Niektorí sa domnievajú, že správnejším názvom pre to, čo sa nazýva "extázou" by bolo slovo "entáza". Vari sa človek nachádza "v sebe" len vtedy, keď sa nachádza mimo seba? Veď "extáz" - ex-

staze - značí prebývanie mimo svojho tela, alebo mimo vnímania sveta. Teda o "entáze" môžeme hovoriť len vtedy, keď najvyššie zážitky budú prebiehať v našom tele a v zhone každodenného života. V opačnom prípade tento výraz nie je presný, hoci sa v ňom názorne odráža tá priepasť, ktorú sme vytvorili medzi životom a Duchom). Po tom ako Šrí Aurobindo v aliporskom väzení pretrhol obal na temene hlavy, pristúpil k metodickému skúmaniu tých rovín vedomia, ktoré sa nachádzajú vyššie ako obyčajný rozum, tak ako skúmal v Barde tie roviny vedomia, ktoré sa nachádzajú dolu. Šrí Aurobindo obnovil toto skúmanie na tom mieste, kde prerušil vystupovanie po veľkej škále vedomia, ktorá sa rozprestiera - súvisle, bez extatických prerušení - od Hmoty po ten nepoznaný bod, ktorý sa stane miestom jeho odhalenia. Pretože najvyššia pravda, integrálne sebapoznanie, sa dosahuje nie oslepujúcim skokom do Absolútneho, ale trepezlivým prechodom za hranice rozumu.

Bytosti a sily

My všetci neustále a bez toho, aby sme si to uvedomovali, dostávame povzbudzujúce impulzy z týchto najvyšších nadvedomých sfér a podriaďujeme sa ich vplyvu. Tieto vplyvy a impulzy sa prejavujú v nás v podobe myšlienok, ideálov, snáh, alebo umeleckých diel. Skryto formujú náš život a našu budúcnosť. Podobne - neustále a bez toho, aby sme si to uvedomovali - dostávame vitálne vibrácie a vibrácie jemného fyzického, ktoré každú minútu určujú náš citový život a vzťahy so svetom. To, že sme zatvorení v individuálnom tele, to je len zrakový klam. V skutočnosti sme skrz — naskrz pórovití a kúpeme sa vo všeobecných silách, ako sasanka v mori. Človek upadá do intelektuálneho (nezmyselného) bľabotania o zmysle a význame dôsledkov, prejavujúcich sa na povrchu a pripisuje ich všetky svojmu "ušľachtilému ja". Ignoruje ten fakt, že jeho "ušľachtilé ja leží ďaleko za hranicami jeho videnia, za závojom matne blikajúceho intelektu a za dymovou clonou jeho vitálnych pocitov, emócií, impulzov, citov a dojmov. Naša jediná sloboda spočíva v tom, aby sme sa zdvihli k najvyšším rovinám evolúcie. Naša jediná úloha je preniesť a materiálne uskutočniť pravdu tejto roviny, ku ktorej patríme. Ak chceme lepšie pochopiť mechanizmus univerzálneho, tak zvláštnu pozornosť venujme dvom dôležitým momentom, spoločným pre všetky roviny vedomia od najvyššej po najnižšiu. Po prvé, tieto roviny závisia od nás, alebo od toho, čo si o nich myslíme nie viac, ako more od sasanky, oni jestvujú nezávisle od človeka. Moderná psychológia, podľa ktorej sú všetky úrovne bytia zmiešané v tzv. kolektívnom nevedomení, sa podobá na veľký klobúk kúzelníka, odkiaľ môžete v ľubovoľnom poradí vyťahovať archaické typy, alebo neurózy, demonštruje absolútny nedostatok videnia, pretože 1) sily týchto rovín vôbec nie sú nevedomelé, sú

omnoho uvedomelejšie ako my a 2) preto, že tieto sily nie sú "kolektívne" v tom zmysle, že nie sú produktom ľudskej existencie viac, než je more výsledkom činnosti sasanky. Naopak frontálny človek je produktom činnosti tej Bezhraničnosti, ktorá sa rozprestiera za ním. Gradácia vedomia - to je všeobecný stav, nezávislý od hľadiska subjektu, skôr hľadisko subjektu je určované touto úrovňou vedomia, v ktorom sa formuje v súlade so svojou povahou, alebo evolučnou úrovňou. No prirodzene, len, človeku je vlastné skomoliť poriadok vecí, umiestňujúc sa do centra sveta. V každom prípade toto nie je otázka teórie, proti ktorej vždy možno vzniesť námietky, ale skúsenosť, ktorú môže získať každý. Ak opustíme naše telo a uvedomele vstúpime na tieto roviny, uvedomíme si, že existujú mimo nás tak isto, ako celý svet existuje mimo LONG ILENDU. Sily, bytosti a dokonca ani priestory v nich nemajú nič spoločné s našim pozemským svetom, o čom svedčia celé civilizácie. Toto všetko potvrdzujú ich nástenné maľby a rezby, neskôr chrámy. A je možné, že tieto civilizácie boli menej technicky rozvinuté ako naša, no vôbec neboli menej rozvité intelektuálne.

Druhý dôležitý moment sa týka uvedomelých síl a bytostí, ktoré obývajú tieto roviny. Tu nám treba zreteľne odlíšiť povery a mystifikácie, výsledky nášho kolektívneho prínosu od pravdy. Ako vždy, sú poriadne zmiešané. Tu musí byť hľadajúci vyzbrojený jasnou prostotou, o ktorej tak často hovoril Šrí Aurobindo. Nemôže si mylíť nadrozum s nedostatkom rozumu. V praxi, keď uvedomelé vstupujeme do týchto rovín - v spánku, v meditácii, alebo pri ľubovoľnej exteriorizácii (opustenie tela), môžeme mať videnia dvoch typov: neosobné prúdy sily, ktoré môžu byť viac alebo menej svietiace, a bytosti. No to sú dve podoby toho istého javu. Múr medzi vedomím a silou, medzi neosobným a osobnosťou sa stáva omnoho tenším, keď vystúpime za hranice hmoty. Ak pozeráme na proces z hľadiska neosobnej sily, vidíme silu alebo energiu za prácou, ktorá pôsobí s určitým cieľom a výsledkom. Ak pozeráme zo strany bytosti, vidíme bytosť, ktorá ovláda a riadi uvedomelú silu a využíva ju, alebo predstaviteľa tejto sily, ktorého využíva ako nástroj svojej zvláštnej činnosti a vyjadrenia... Moderná veda stanovila, že ak pozeráte na pohyb energie, tak z jednej strany sa zdá, že je to vlna, pretože sa chová ako vlna, z druhej strany - že je to masa častíc, pričom aj vlna aj masa častíc pôsobia svojim zvláštnym spôsobom. Tu platí približne ten istý princíp.

Jedni na ceste svojho hľadania nikdy nebudú vidieť bytosti, ale len svetlonosné sily. Druhí budú vidieť len bytosti a nikdy nie sily. Všetko závisí od ich vnútorného predpokladu, od formy ich snaženia, od náboženských, duchovných a dokonca kultúrnych prvopočiatkov. Práve tu spočíva začiatok subjektívnosti a s ňou najrôznejšie skomolenia a predsudky. No samotný zážitok subjektívnosť neodmieta, ona len poukazuje na to, že jedno a to isté možno vidieť a interpretovať

rôzne v závislosti od povahy človeka. Či videli niekedy dvaja umelci jednu krajinu rovnako ? Podľa mienky "špecialistov" na prirodzené a nadprirodzené javy kritériom pravdy musí byť nemenný obsah skúseností, no toto sa viacej podobá na kritérium tupej monotónnosti. Mnohorakosť skúseností dokazuje len to, že máme dočinenia so živou pravdou a nie s tvrdým kusom dreva, ktorému sa podobajú naše mentálne a fyzické pravdy. Okrem toho, tieto uvedomelé - vysoko uvedomelé - sily môžu prijímať podľa želania rôzny výzor nie preto, aby nás uviedli do omylu, ale aby sa stali dostupné vedomiu tých, ktorí sa im otvárajú alebo ich vyzývajú. Napr. kresťanský svätý, ktorému sa zjavila Panna Mária a hinduista, ktorému sa zjaví Durga možno vidia to isté. Mohli vstúpiť do kontaktu s tou istou rovinou vedomia, s tými istými silami, no je úplne jasné, že zjavenie Durgu by nemalo žiaden význam pre kresťana. A keby sa tá istá sila prejavila v svojom čistom stave, t. j. ako neosobná vyžarujúca vibrácia, nemohol by ju vnímať ani ten, kto sa klania Panne Márii, ani veriaci v Durgu, nedotkla by sa ich srdca. Veď uctievanie má tiež svoje práva. Nie každý prešiel vývinom nevyhnutným k tomu, aby pocítil silu lásky, ktorá je obsiahnutá v jednoduchom maličkom zlatom svete, ktorý nemá formu. No ešte zaujímavejšie je to, že ak básnik, napr. Rimbaud alebo Shelley, vstúpi do kontaktu s tými istými rovinami vedomia, uvidí niečo iné, čo je predsa stále to isté. Zrejme ani Durga ani Panna Mária zvlášť nezaujmajú básnikov, preto by pocítili veľkú vibráciu, pulzovanie sveta alebo pestrofarebné vlny, ktoré by sa zmenili v nich na silný básnický cit. Spomeňme si na Ribmauda: "O bonheur, o raison, j'ecartai du ciel l'azur, qui est du noir, et je vécus, étincelle d'or de la lumière nature". "Nakoniec, ó, šťastie, ó, rozum, - ja som prinútil rozostúpiť sa na nebi azúr, ktorý bol čierny a začal som žiť životom zlatistej iskry prvotného svetla. (Z diela Rimbauda Jedno leto v pekle). Jednako táto emócia mohla prísť z tej istej roviny vedomia, alebo by sme mohli povedať, že má tú istú frekvenciu, čo aj zjavenia hinduistických a kresťanských mystikov, hoci poetická transkripcia vibrácie môže sa ukázať ako odporujúca každej náboženskej viere. Matematik, ktorý v zápale osvietenia, čo mu prinieslo radosť, zrazu po novom uvidel budovanie sveta, sa možno dotkol tej istej úrovne vedomia, tej istej vibrácie otvorenia. Veď nič sa nedeje "náhodne", všetko prichádza odniekiaľ, z konkrétnej roviny, a každá má svoju vlnovú dĺžku, svoju intenzitu svetla, svoju konkrétnu frekvenciu. A dosiahnuť tú istú rovinu vedomia, to isté osvietenie možno tisícami rozličných ciest. Tí, ktorí vystúpili, alebo si myslia, že vystúpili za hranice štádia náboženských foriem, môžu rýchle dospieť k záveru, že všetky osobné predstavy sú klamlivé, alebo že predstavujú nižšie štádium a že pravdivé sú len neosobné sily. Je to však len omyl našej ľudskej logiky, ktorá sa vždy snaží zredukovať všetko na nejakú jednoznačnú koncepciu. Zjavenie Durgu - to nie je fikcia ani výplod predstavivosti, rovnako ako nie sú

nimi básne Shelleyho alebo rovnice Einsteina, ktoré boli potvrdené desať rokov po ich objavení. Poblúdenia a predsudky sa začínajú tvrdením, že pravdivá je len Panna Mária, alebo len Durga, alebo len Poézia. Zjednocujúca pravda spočíva vo videní toho, že všetky tieto podoby pochádzajú z toho istého božského Svetla, že oni sú rozličnými stupňami tohoto svetla. No rovnako nesprávne by bolo predpokladať, že tzv. "neosobné" sily sú proste mechanické sily, hoci aj vyššieho typu. Majú intenzitu, teplotu, žiarivú radosť, vyvolávajú pocit prítomnosti osobnosti bez tváre. Každý, kto hoci len raz zažil masívny prúd zlatého svetla, zažiarivo-modré kvitnutie, alebo blikanie bieleho svetla, vie bez akýchkoľvek pochybností, že s týmto zlatom prichádza spontánne radosťou naplnené Poznanie, s azúrom - sila, udržiavajúca sama seba, s belobou - nevyjadriteľná Prítomnosť. Niektoré sily zostupujú na nás ako úsmev. A vtedy skutočne chápeme, že delenie na osobné a neosobné, na vedomie a silu je dôsledok pragmatizmu ľudskej logiky, nemá skoro nijaký vzťah k realite a že vôbec nie je potrebné niekoho vidieť kvôli tomu, aby sme sa nachádzali v prítomnosti Osobnosti.

To, čo je skutočné a čo je nutné uskutočniť v praxi - je otvoriť sa týmto najvyšším regiónom. Len čo to bude urobené, každý bude dostávať podľa svojich schopností a potrieb v súlade so zvláštnosťami svojho zámeru. Všetky rozpory medzi materialistami a veriacimi, medzi filozofmi, medzi básnikmi, maliarmi a hudobníkmi, to sú len detské hry neskúseného ľudstva, kde každý chce prerobiť ostatných na svoj obraz, pristrihnúť ich na svoju mieru. Keď dosiahneme žiarivú Pravdu, uvidíme, že ona môže pojať do seba všetko bez najmenších konfliktov, a že všetci sú jej deti. Mystik dostáva radosť od svojho obľúbeného Jednotného, básnik dostáva radosť od poézie, matematik od matematiky, maliar dostáva viacfarebné inšpirácie. A všetko toto sú duchovné radosti. Tým viac "jasná prítomnosť" zostáva veľkou záštitou, pretože bohužiaľ, nie každý má schopnosť vystupovať k najvyšším regiónom, kde sú sily čisté. Omnoho ľahšie je otvoriť sa vitálnej rovine, svetu veľkej Sily Života, želaní a vášní (ktorý je dobre známy médiám a okultistom). Nižšie sily si tam rýchlo nasadzujú božské masky oslepujúcich farieb alebo šokujúcich predstáv. Ak je hľadajúci čistý, tak vždy dokáže rozpoznať tento podvod, hrozivý alebo nádherný. Maličký svet jeho psychickej bytosti roztopí všetky hrozby a všetky jasné, krikl'avé vidiny vitálnej melodrámy. No ako možno byť presvedčený o vlastnej čistote? Ak sa nesnažíme realizovať vlastné predstavy a konštrukcie, ale hľadáme stále vyššiu a vyššiu pravdu a nebránime jej prejaviť sa v tej forme, ktorú si sama vyberie, tak v tom bude záruka našej ochrany pred omylmi a predsudkami. Teraz sa môžeme pokúsiť opísať vo všeobecných črtách tieto úrovne nadvedomého tak, ako ich vníma ten, kto pokročil ďalej ako je extáza nevedomého a tak, ako ich prežil Šrí Aurobindo. Samozrejme, že nie predstavy

sa nachádzajú najbližšie k všeobecnej pravde (vždy sú obmedzené a patria k určitej tradícii alebo storočiu, hoci aj oni majú svoje miesto a v nich je tiež obsiahnutá určitá ich pravda), ale svetielkujúce vibrácie. Keď hovoríme "vibrácie", nemáme na mysli neživé vlny kvantovej fyziky, ale pohyby svetla, plné nevyjadriteľnej radosti, lásky, poznania, krásy a všetkých tých vlastností, ktorými sú ožiarené najvyššie prejavy ľudského vedomia - náboženské i nenáboženské:

Svetlo, nezrodené ani slnkom, ani lunou, ani ohňom,
svetlo, ktoré prebýva vnútri a tam sa zrodilo,
skryté vidiny nám vyjavuje...

Podstata rozumu

Skôr než dosiahneme supramentálnu rovinu, od ktorej sa začína najvyššia hemisféra jestvovania (o delení sféry bytia na dve hemisféry pozri nižšie), hľadajúci pretne rôzne mentálne roviny alebo svety, ktoré Šrí Aurobindo pomenoval nasledovným spôsobom vo vzostupnom poradí: najvyšší rozum, osvietený rozum, intuitívny rozum a globálny rozum (overmind). Môžeme používať aj inú terminológiu ak chceme, no každej z týchto zón zodpovedajú. pre ňu charakteristické zážitky, ktoré môže potvrdiť každý, kto je schopný uvedomele podniknúť toto vystupovanie.

Teoreticky všetky tieto zóny patria k Nadvedomiu. Slovo "teoreticky" sme použili preto, že začiatok Nadvedomia nie je spoločný pre všetkých, každý má svoj. Pre jedných najvyšší, ba dokonca osvietený rozum sotva možno nazvať rovinou nadvedomia, je to časť ich normálneho bdelého vedomia, zatiaľ čo pre druhých jednoduchý uvažujúci rozum zostáva zatiaľ len vzdialenou možnosťou vnútorného rozvoja. Inými slovami čiara, ktorá oddeľuje Nadvedomie od ostatných rovín vedomia, má tendenciu posúvať sa hore do procesu našej evolúcie. Ak podvedomie je našou evolučnou minulosťou, tak Nadvedomie je našou evolučnou budúcnosťou. Postupne sa stáva našim normálnym bdelým vedomím.

Nebudeme sa tu pokúšať opísať, čo predstavujú tieto najvyššie roviny vedomia samy o sebe, nezávisle od človeka. Každá z nich - to je celý svet, širší a živší než zem, a náš mentálny jazyk je príliš chudobný, aby ich adekvátne opísal. Nevyhnutne je potrebný jazyk proroka, alebo básnika, "iný jazyk" (une autre langue), ako hovoril Rimbaud. Šrí Aurobindo to urobil v Savitri, svojom poetickom epose, ktorý odporúčame čitateľovi:

Milióny lotosov, kolíšucích sa na jednej stonke,
rôznofarebné a extatické svety jeden za druhým vystupujú k
akejsi ďalekej, neviditeľnej predstavivosti...

Porozprávame len o tom, čo tieto roviny prinášajú človeku a ako menia naše videnie sveta, keď vystúpime k nim. Obyčajný rozum, známy nám všetkým, vidí veci následne, jednu za druhou, je to tak povediac "lineárne" videnie. Neurobí ani krok bez toho, aby neurobil diery do svojej logiky a to ho vháňa do slepej uličky, on sa stráca, všetko sa preň stáva nesúvislým, iracionálnym, alebo zahmleným. Každú chvíľu vidí len jedno a nemôže vidieť viac, inak upadne do protirečenia. Ak prijíma do svojho zorného poľa akúkoľvek pravdu alebo fakt, tak zároveň automaticky odmieta všetko, čo sa odlišuje od tejto pravdy alebo faktu. Mechanizmus jeho práce je podobný záveru fotoaparátu, ktorý v jednom momente prepúšťa len jeden obrázok. Všetko, čo nepatri k jeho videniu v určitej chvíli, je preň Tramtária, utopická krajina omylov, klamstva a temnoty. Všetko v ňom je zachvátené neúprosným systémom protikladov: biele a čierne, pravda a lož, Boh a Satan. Pohybuje sa po ceste ako osol, ktorý vidí jeden trs trávy a za ním druhý. Jedným slovom, obyčajný rozum večne drobí čas a priestor na drobné kúsočky. Čím nižšie zostupuješ po rebríčku vedomia, tým menšie sú tieto kúsočky. Pre chrobáka napr. každý predmet, ktorý mu pretína cestu, objavuje sa z jednej strany, napr. sprava, z budúcnosti, pretína čiaru jeho prítomnosti a mizne na druhej strane naľavo, v minulosti. Človek, ktorý stojí rozkročený nad chrobákom, t. j. nachádzajúci sa aj napravo aj naľavo od neho, je proste zázrak, ktorý je mimo akejkolvek logiky, pretože ak je jedna noha človeka "pravdivá", tak druhá je "falošná", čo nie je možné. To znamená, že človek neexistuje, jeho existencia nie je možná v rámci logiky chrobáka. Pre nás je okienko cely trochu širšie. Minulosť a budúcnosť sa už nenachádzajú napravo a naľavo od nás v priestore, ale v čase - včera a zajtra. V porovnaní s chrobákom vyhrávame v tomto rozmere čas. No jestvuje iné supramentálne vedomie, ktoré môže rozšíriť okienko cely ešte viac, dovoľuje vyhrať ešte viac v tomto rozmere a postaviť sa nad včera a nad zajtra. Môže vidieť súčasne prítomnosť, minulosť a budúcnosť, biele i čierne, pravdu i tzv. "lož", dobro i tzv. "zlo", všetky "áno" a "nie", pretože všetky protiklady sú výsledkom drobenia času na drobné kúsky. Hovoríme o chybe, pretože zatiaľ ešte nevidíme to dobro, ktoré pripravuje, alebo ktorého je viditeľnou polovicou. Hovoríme o "nepravde", pretože sme nemali dost času vidieť, ako z blata vykvitne lotos. Hovoríme o tme, no naše denné svetlo sa zdá tmavé tomu, kto vidí Svetlo. Náš omyl bol nevyhnutným sprievodcom dobra, "nie" bolo neoddeliteľnou polovicou "áno", biele, čierne a všetky ostatné farby dúhy boli rôznymi prejavmi jednotnej farby, ktorá sa postupne sama odhaľovala. Niet protikladov, sú len doplnky. Celá história vystupovania vedomia je históriou objavenia cesty, prechodu od lineárneho a protikladného vedomia k vedomiu globálnemu. A Šrí Aurobindo skutočne hovorí o globálnom vedomí. Keď hovorí o Supramentálnom, používa termín "najvyššia polosféra vedomia", pretože

najvyššia pravda nevyklučuje zem, ona je neúplná bez svojej nižšej polovice. To, čo sa nachádza navrchu, nevyklučuje to, čo sa nachádza dolu, ale doplná ho. Nedostatok času nie je protikladom času, rovnako ako ruky, ktoré objímajú, nie sú ničím protikladné k tomu, koho držia v objatí. Tajomstvo spočíva práve v tom, aby sme našli večné v pomínutelnom, nekonečné v konečnom a univerzálnu úplnosť vecí v najmenšej čiastočke. Bez toho v skutočnosti nemožno nič objasniť, ani byť objasneným.

Takého vystupovanie vedomia - to nie je len víťazstvo nad časom, ale aj nadobudnutie radosti, lásky, nekonečnosti bytia. Nie len čas a priestor sa drobia na nižších evolučných rovinách na malé kúsky, tam sa drobia všetko. V priebehu celého zostupovania od Ducha po atóm pôsobí zákon postupujúcej fragmentácie (drobenia), je to drobenie radosti, drobenie lásky a sily a prirodzene drobenie vedomia a videnia. V konečnom dôsledku sa všetko mení na kopy malých tropizmov, na hmlistý prach námesačného vedomia, ktoré už predstavuje hľadanie Svetla, alebo možno spomienku na Radosť. Spoločným príznakom tohoto zostupovania je vždy pokles intenzity - intenzity bytia, intenzity vedomia, intenzity sily, intenzity radosti z vecí a radosti z jestvovania. Presne tak v závislosti od nášho vystupovania na vyššiu úroveň táto intenzita stúpa.

a) Obyčajný Rozum

To, čo skutočne odlišuje jednu rovinu vedomia od druhej, sú charakteristické vlastnosti svetla, alebo kvalita vibrácií. Ak považujeme za východisko našu vlastnú evolučnú úroveň a skúmame vedomie z aspektu svetla, od ktorého sú všetky ostatné aspekty odvodené, tak obyčajný rozum pripadá vidiacemu ako šedivá masa z množstvom malých tmavých škvŕn, alebo úplne tmavých vibračných uzlíkov, ktoré sa roja ako mrak múch okolo hláv ľudí a predstavujú "tisíc a jednu" myšlienku. Krúžia, prichádzajú a odchádzajú bez konca, prelietajú od jedného človeka k druhému. Niekedy zhora náhodou zostúpi malý záblesk svetla, malá radosť, malý plameň lásky, tancujúci v tejto šedivosti. No tento neutrálny základ (ground of neutrality), ako ho nazval Šrí Aurobindo, je natoľko hrubý a univerzálny, že pohlcuje všetko, zahmlieva, sťahuje a vsáva dolu do zóny svojej temnej prítlačivosti. Nie sme schopní dlho vydržať ani radosť, ani bolesť, nemôžeme prijať veľa svetla naraz. Všetko je úbohé, spazmatické a rýchlo sa vyčerpáva. A nad tým všetkým dominujú tisíce konvencií.

b) Najvyšší Rozum

Najvyšší Rozum sa najčastejšie vyskytuje u filozofov a mysliteľov. Je priezračnejší a slobodnejší. Pozadie už nie je také šedivé, s modravým odtieňom.

Bezvýznamné zostupujúce záblesky svetla nie sú už pohlcované tak rýchlo, okrem toho zostupujú častejšie, stávajú sa bohatšími a intenzívnejšími. Radosť trvá dlhšie, láska sa stáva hlbšou a už sa nepodriaďuje do takej miery nespočetným pravidlám nižších úrovní. Začíname chápať, čo je láska a radosť sama o sebe, bez akejkoľvek príčiny. No svetlo ešte stále zostáva chladné a trochu tvrdé. Ťažká mentálna substancia stále ešte pohlcuje svetlo prichádzajúce zhora, mieša ho so svojou hmotou a pokrýva ho hrubou mentálnou vrstvou, zohyďujúc ho na nepoznanie. Tento Rozum je schopný skutočne pochopiť získané svetlo len potom, keď ho potrebným spôsobom prepracuje, zriedi, podrobí logickej exekúcii, rozbije na paragrafy, na slová, na myšlienky. Okrem toho závery najvyššieho rozumu nevychádzajú z jediného svetelného bodu, ktorý on ovláda, ale z veľkého počtu takých bodov (všetky závery najvyššieho rozumu sú apriórne pokyny, malé kvapky intuície, ktoré rýchle pohltí) a preto ho stojí mnoho námahy vylučovať a vylučovať v procese vlastného vývinu všetko, čo protirečí týmto pokynom. Áno, tento Rozum sa môže otvárať vyšším rovinám a dostávať záblesky, no sú to skôr výnimočné momenty, ako normálny stav. Jeho mentálna substancia je taká, že ničí svetlo. Začína všetko chápať až potom, keď to sám sebe vysvetlí.

c) Osvietený Rozum

Osvietený Rozum má inú povahu. Podľa toho, ako najvyšší stupeň postupne nadobúda mlčanlivosť, získava prístup do tejto sféry: jeho substancia sa postupne prečisťuje a to, čo prichádzalo po jednej kvapke, leje sa teraz prúdom. Základom nie je všeobecná neutrálnosť, ale čistá duchovná ľahkosť a radosť, na tomto základe vznikajú zvláštne tóny estetického vedomia. V tom spočíva prvý fundamentálny rozdiel. Vedomie sa naplňuje prúdom svetla, najčastejšie zlatého, do ktorého sa vlievajú rôzne farby v závislosti od vnútorného stavu. Je to vyžarujúce preniknutie (invasion lumineuse). Pri tom sa človek nachádza v stave "entuziazmu" v takom zmysle, aký tomuto slovu dali Gréci: stály stav prebudenia, akoby celá bytosť bola pripravená bdiť a zrazu sa pohrúži do úplne iného, nového sveta s úžasne zrýchleným rytmom, novými hodnotami, novými perspektívami a neočakávanými kontaktami. Dymová clona sveta sa dvíha, všetko sa spája vo veľkej vibrácii radosti. Život sa stáva širší, pravdivejší, živší. Všade vznikajú žiariace body pravdy (a Už nie sú potrebné slová) a každý predmet obsahuje tajomstvo, má osobitný význam a svoj osobitný život. Človek sa kúpe v neopísateľnom stave pravdy, pričom neanalyzuje to, čo sa odohráva, on proste je. A to je nádherné. Všetko je plné svetla, života, lásky. Tento žiarivý prúd sa prejavuje v každom rôzne (my sa vždy ponáhľame uzavrieť ho do formy miesto toho, aby sme mu dovolili pokojne presiaknuť

celou bytosťou a uskutočniť prácu na jej prečistení). Pre jedných je to nečakaná básnická inšpirácia, druhí vidia nové formy architektúry, tretí vynájdu nové rovnice vo vede, štvrtí sa začínajú klaňať nejakému novému Bohu. Obyčajne vystupovanie k tomuto novému vedomiu je sprevádzané spontánnym rozkvetom tvorivých síl, zvlášť v poézii. Zaslúži si pozornosť ten fakt, že medzi žiakmi Šrí Aurobinda je mnoho básnikov, ktorí píšu v najrôznejších jazykoch - čínskom, hindskom, anglickom - ako keby poézia a umenie boli prvé praktické výsledky jeho jogy. "Ako v sebe samom, tak aj v iných som pozoroval nečakaný rozkvet schopností pre všetky druhy činnosti, rozkvet, ktorý je dôsledkom otvorenia vedomia. Tak napríklad ten, kto dlho a neúspešne pracoval na tom, aby sa realizoval v poézii, v priebehu dňa sa stáva majstrom básnického jazyka a rytmu. Je to otázka patričného mlčania rozumu a patričnej otvorenosti Slovu, ktoré sa snaží o seba vyjadrenie, pretože Slovo je už hotové, už je sformované v tých vnútorných rovinách, kde sa rodia všetky druhy umenia, no zmeniť sa musí odovzdávajúci rozum, zmeniť sa a stať sa dokonalým kanálom prenosu a nie prekážkou", - hovorí Šrí Aurobindo.

Poézia je najvhodnejším prostriedkom, ktorý nám dovolí precítiť to, čo predstavujú tieto najvyššie roviny vedomia. V rytme básnického diela možno ľahko zachytiť vibrácie. Preto sa naďalej budeme obracať o pomoc k poézii, hoci Nadvedomie nie je len privilegiom básnikov. Vo svojej širokej korešpondencii na tému poézie a v práci Poézia budúcnosti Šrí Aurobindo uvádza početné príklady veršov, pochádzajúcich bezprostredne z osvieteného rozumu. Šrí Aurobindo ako príklady poézie osvieteného rozumu (a tiež iných rovín rozumu) uvádza verše anglicky píšucich básnikov, napr. Shakespeara, Bordswortha, Thompsona, ktorí by boli málo zrozumiteľné francúzskemu čitateľovi a preto Satprem uvádza verše Rimbauda. Prekrásnou ilustráciou poézie osvieteného rozumu sú jednotlivé pasáže z tvorby Rimbauda, zvlášť jeho Opitá loď. Netreba sa upnúť na vonkajší zmysel, treba počúvať to, čo vibruje za ním, pretože poézia a vôbec všetky druhy umenia nie sú v konečnom dôsledku ničím iným, ako prostriedkom na zachytenie drobného, nevýrazného tónu, ktorý vlastne nič nepredstavuje a zároveň je sám život.

Poznám smršť i nebo, ktoré sa v bleskoch borí,
príboje i prúdy: poznám ich večery,
jak křdeľ holubov rozplamenené zory
a často videl som, v čo člověk neverí.

(J. A. Rimbaud: Opitá loď a iné básne Slovenský spisovateľ, 1981 preklad Ján Stacho)

Poézia sa stáva osvietenou nie kvôli nejakému zvláštnemu zmyslu, ale vďaka tomu, že obsahuje zvláštny tón osvietenej roviny. Ten istý tón môžeme nájsť

v maľbách Rembrandta, v hudobných dielach Cesara Franka alebo dokonca jednoducho v slovách priateľa. Je to dotyk pravdy, ktorá sa nachádza pod povrchom, možno nie veľmi silná, ale na srdce pôsobiaca vibrácia. A verše, obraz alebo sonáta - to sú len jej viac alebo menej adekvátne transkripcie. A čím vyššie vystupujeme, tým čistejšou, vyžarujúcejšou, širšou a silnejšou sa vibrácia stáva. Keď Rimbaud hovorí: Ó, časy, ó, zámky!

Čia duša je bez nedostatku?

(Rimbaud: Jedno leto v pekle. Blúznenie II)

Vibrácia je skoro citeľná, tak zreteľne je vyjadrená jej prítomnosť. No zrejme to nie je osvietená vibrácia (nie vibrácia osvieteného rozumu), vychádza nie z prameňa, ktorý je nad hlavou, ale zo srdca, a to nie je nijako spojené so zmyslom riadkov. Slová - to je len obal vibrácií. Ale riadok z Malarmeho vychádza priamo z osvieteného rozumu:

Vzlietnutí spútaných priesračne modrý ľad...

(Labuť) To, čo skutočne odlišuje diela vychádzajúce z tejto roviny, Šri Aurobindo nazýva "žiarivým prúdom" (luminous sweep), nečakaným potokom svetla. Táto vibrácia sa nepodobá na žiadnu inú, vždy prináša nejaký impulz a dlho vibruje ako ladička. No len zriedka sa jej podarí uchovať si svoju čistotu počas celého diela, pretože rytmus diela opakuje rytmus vedomia s jeho vzostupmi a pádmi. Tak bude dovtedy, pokiaľ vedomie nebude stabilizované pomocou špeciálnej disciplíny. V Opitej lodi je zreteľne prítomný osvietený Rozum, hoci vidno aj prítomnosť vitálneho a tiež obyčajného mentálneho vedomia. Tiež je zřejmý aj zásah nadvedomia.

Spolu s krásou osvieteného Rozumu sa nám odhaľujú aj jeho ohraničenia: poézia osvieteného Rozumu sa leje ako prúd obrazov a slov otvorenosti (pretože na tejto rovine sa často otvárajú schopnosti videnia a počutia) skoro ako lavína bohatých, veľkolepých, niekedy nesúvislých obrazov, ako keby vedomie len ťažko mohlo pojať do seba taký prúd svetla a takú nezvyklú intenzitu. To je preň veľmi mnoho, to ho preplňuje. Nadšenie často prechádza do podráždenia a ak nie sú ostatné časti bytosti dostatočne pripravené a očistené, tak ktorákoľvek z nižších častí môže ovládnuť zostupujúcu silu a svetlo a využiť ich na svoje vlastné ciele. Veľmi mnoho ich padne do tejto pasce. Keď nižšie časti bytosti, zvlášť vitálne, ovládnu svietiaci prúd, robia ho tvrdým, "dramatizujú" a mučia ho - sila je ešte prítomná, ale už je podrobená a stáva sa tvrdou, zatiaľ čo podstata osvieteného rozumu - to je radosť. Tu by sme mohli uviesť mená mnohých básnikov a tvorivých pováh. Možno ešte raz treba zdôrazniť, že existuje zreteľný rozdiel medzi človekom, ktorý z času na čas dostane inšpiráciu a osvietenie a tým, ktorý systematicky rozvil svoje vedomie

a môže vstúpiť do kontaktu s každou rovinou vedomia, ktorú si vybral, zostať tam tak dlho ako si želá a dostať bez akýchkoľvek skreslení inšpiráciu a osvietenie, ktoré zodpovedá tejto rovine. V tom spočíva práca integrálnej jogy. Okrem toho substancia osvieteného rozumu v skutočnosti nie je priehľadná, je len polopriehľadná. Jej svetlo je rozptýlené, človek má pocit, akoby sa pravda nachádzala všade, no nemôže ju konkrétne pocítiť. Tu pramenia časté nezrovnalosti a odchylky. To je len začiatok nového zrodu. Skôr ako pôjdeme vyššie, ju nutné dokonalejšie očistenie a predovšetkým väčší pokoj, prirodzená rovnováha a mlčanlivosť. Čím vyššie rastieme vo vedomí, tým nevyhnutnejšia je pevná rovnováha.

d) Intuitívny Rozum

Intuitívny Rozum sa odlišuje od osvieteného svojou jasnou priehľadnosťou. Je pohyblivý ako ortuť, ľahko skáče po skalách, nezaťažený obuvou, bosý, nedotýkajúc sa zemského povrchu. Na rozdiel od najvyššieho rozumu ho netlačia mentálne ortopedické vložky, ktoré nás pútajú k zemskému (ako keby poznanie záviselo od objemu našich ťažkopádnych úvah). Poznanie - to je iskra, ktorá sa zrodila a zapálila z mlčanlivosti. Nachádza sa priamo tu, nie vyššie ani hlbšie, ale priamo pred našimi očami, očakáva, kedy sa staneme čistejší, osvietenejší. To nie je natoľko otázka nášho rastu, nakoľko vec odstránenia mnohých prekážok z cesty. Na jar ryžové polia v Indii, pokojné, zelené, plné nežnej vône rozprestierajú sa do nedohľadna pod ťažkým zamračeným nebom. A zrazu v spoločnom výkriku vzlietnu tisíce papagájov. A my sme predsa nič nezbadali. Všetko sa stalo v priebehu sekundy ako keď sa zablyсне. Aj vedomie sa môže prečistiť s takou neuveriteľnou rýchlosťou. Jeden detail, jeden zvuk, jedna kvapka svetla - a objaví sa celý svet vo svojej plnej veľkoleposti a úplnosti, tisíce rýchlych vtákov v jedinom záblesku. Intuícia vyvoláva v našej pamäti prvotné mystérium veľkého Pohľadu, hrozného upreného pohľadu, ktorý z jednej strany vidí všetko a vie všetko a z druhej strany sa kochá následným videním, videním v čase, krok za krokom, videním toho, čo úplne obsiahol v zrnku večnosti. Čas je zrodenie večného okamihu. Spolu s intuíciou prichádza celkom zvláštna radosť, ktorá sa zjavne líši od radosti osvieteného rozumu. Niet už pocitu prúdu, prichádzajúceho zvonku, ale jestvuje akési spoznávanie, ako keby vždy v nás existovali dvaja - brat svetla, ktorý žije v svetle, a brat tmy (t. j. my sami), ktorý žije dolu, ťarbavo, podľa hmatu lezie v tme, napodobňuje akosi úboho, biedne, hrubo. A potom zrazu nastane splnutie, my sa stávame jediní v oblasti svetla. Nakoniec niet nijakých rozdielov.

Radosť

Keď sa staneme jednotní vo všetkých bodoch, nastane božský život. V tomto bode kontaktu a splynutia prichádza poznanie, ktoré môže byť vyjadrené v takej alebo onakej forme (v závislosti od druhu činnosti v danej chvíli), no ktoré je v svojej podstate prejavom totožnosti, stretnutím - vieme preto, že sa dozvieme (reconait.) Šrí Aurobindo hovoril, že intuícia - to je spomienka Pravdy. Keď prichádza záblesk intuície, vtedy jasne vidno, že poznanie nie je objavenie niečoho neznámeho, objavujeme len seba, iné niet čo objavovať. Je to postupné rozoznávanie v momente svetla, kedy sme videli všetko. Jestvuje niekto, kto by nevidel aspoň raz? Kto v živote nemal túto spomienku? Nech by boli naše viery akékoľvek, (až po neprítomnosť akejkoľvek viery), naše schopnosti alebo neschopnosti, naše úspechy - vysoké, alebo nie, v živote je vždy moment, ktorý je našim momentom. Niektoré životy trvajú len okamih, a všetko ostatné je zabudnutie. Jazyk intuície je skoncentrovaný v stručných formuláciách bez jediného zbytočného slova, ako protiklad veľkolepého jazyka osvieteného rozumu, (ktorý tým viac práve vďaka svojmu bohatstvu reprodukuje aj "žiarivý" rytmus, aj pravdu. Možno nie tak zreteľne, ale zato to robí akosi teplejšie a bezprostrednejšie.) Keď Plotinus sumarizoval zmysel celého ľudského úsilia v jedinej vete - "Let jednotného k jednotnému" - použil intuitívny jazyk vyššieho stupňa, tým istým jazykom hovoria aj Upanišady. No táto vlastnosť sebavyjadrenia odhaľuje aj hranice intuície: akokoľvek by boli naplnené vysokým životným zmyslom naše osvietenia a výroky, nemôžu pojať celú pravdu. Je potrebná úplnejšia a univerzálnejšia teplota - tá, ktorou disponuje aj osvietený rozum, no vnútri vyššej priezračnosti. "Pretože intuícia vidí veci ako záblesky, bod za bodom, a nie ako (jednotný) celok. Odhaľujúce sa je v svetle záblesku ohromujúce, neodvratné, no to je len "priestor pravdy." Okrem toho intuícia ovláda rozum, ktorý, ako poznamenáva Šrí Aurobindo, súčasne nedoceňuje a zveličuje jej význam. Zveličuje preto, že nezákonne zovšeobecňuje intuíciu a snaží sa rozšíriť jej objav do celého priestoru. Nedoceňuje preto, že miesto toho, aby dovolil záblesku intuície pokojne osvietiť a prečistiť našu substanciu, rozum ju rýchle ovládne, pokrývajú vrstvou myslenia (alebo ju možno rozpustí v maliarstve, poézii, matematike, alebo v náboženstve.) A už nie je v stave pochopiť jej svetlo, iba ak cez intelektuálnu, umeleckú alebo náboženskú clonu, do ktorej ju zahalil. Obyčajný rozum mimoriadne ťažko pochopí, že otvorenie môže byť mohutné, dokonca preplňujúce vtedy, keď nám je jeho zmysel nepochopiteľný a že zvlášť mohutný býva len vtedy, ak ho nesťahujeme o niekoľko úrovní nižšie, rozriedňujúc a drobiac ho preto, aby sme ho pochopili. Keby sme mohli zachovať pokoj počas bohato vibrujúceho záblesku, byť akoby zavesení v jeho svetle a nechytať sa ho hneď, aby sme ho rozdrobili na

intelektuálne kúsky, o nejaký čas by sme zbadali, že celá naša bytosť vystúpila na novú úroveň a že máme nové videnie a nie úbohú strnulú formulku. Rôzne objasňovanie, vysvetľovanie, atď. sú príčinou toho, že väčšia časť pretvárajúcej sily rýchlo mizne. Ak hľadájúci, miesto toho, aby sa rýchlo chytil pera alebo štetca, alebo aby sa pohrúžil do prívalu slov, aby sa oslobodil od zvyšku nadobudnutého svetla, bude sa snažiť zachovať mlčanlivosť a priezračnosť, ak bude trpezlivý, tak uvidí, že pocity záblesku sa postupne zvyšujú, prestávky medzi nimi sa stále zmenšujú (ako keby boli stále častejšie) a že sa v ňom pomaly formuje iné vedomie, ktoré je súčasne aj dovŕšením, aj prameňom Osvieteného a intuitívneho - Rozumu a taktiež všetkých ľudských mentálnych foriem. To je Globálny Rozum.

e) Globálny Rozum

Globálny Rozum - to je vrchol, na ktorý ľudské vedomie vystúpi veľmi zriedkavo. Je to kozmické vedomie, no bez straty individuality. Miesto toho, aby hľadájúci všetko odvrhol a vyletel vysoko do nebeskej nekonečnosti, trpezlivo zdoláva každý stupeň svojej bytosti tak, že základ bytosti zostáva spojený s jej vrcholom a v tomto spojení niet nijakých prerušení. Globálny Rozum - to je svet Bohov, prameň inšpirácie veľkých zakladateľov náboženstiev. Práve tu sa zrodili všetky nám známe náboženstvá. Všetky náboženstvá vychádzajú zo skúsenosti (zážitkov) Globálneho Rozumu v akomsi jednom z jeho nespočetných aspektov. Pretože náboženstvo, alebo otvorenie, duchovný zážitok, patria k určitej rovine, nezrodili sa niekde a nejako. Tí, ktorí uskutočnili • to, čo sa im odhalilo v duchovnom zážitku, nedostávajú toto otvorenie odnikiaľ: prameňom je Globálny Rozum. On je aj prameňom najväčších umeleckých diel. No musíme si pamätať, že to všetko je ešte mentálna rovina, hoci aj jej vrchol.

Keď vedomie dosahuje túto rovinu, nevidí už "bod za bodom", ono medituje v mlčanlivosti ako veľká masa. (calmky, im great masse.) To už nie je rozptýlené svetlo osvieteného rozumu, ani nie jednotlivé záblesky rozumu intuitívneho, ale, povedané prekrásnym jazykom Véd "oceán nepretržitých bleskov." Vedomie už nie je ohraničené krátkosťou prítomnej chvíle, alebo úzkou škálou svojho zorného poľa, ono je otvorené a zmocňuje sa jediným pohľadom "veľkých vzdialeností priestoru a času." Podstatnou črtou, ktorou sa Globálny Rozum líši od statných rovín vedomia, je vyrovnanosť svetla, takmer jeho úplná homogénnosť. Vo zvlášť vnímavom intuitívnom rozume napr. možno vidieť modravé pozadie a nečakane sa objavujúce prúdy svetla, záblesky intuície alebo rýchlo sa valiace zniace erupcie a niekedy dokonca mohutné prúdy zo sféry Globálneho Rozumu, no všetko toto je len zradná hra svetla, niet ničoho

stáleho. Je to obyčajný stav najväčších básnikov, ktorých poznáme. Dosahujú určitú úroveň alebo rytmus, zvláštne básnické videnie sveta a z času na čas prichádzajú do styku s tými zriedkavými oslepujúcimi strofami alebo hudobnými vetami, ktoré potom opakujú mnohé pokolenia, opakujú ako "Sezam, otvor sa." Osvietený Rozum je obyčajne základom, základom už veľmi vysokým. Globálny Rozum - to je kráľovstvo Božie a cesta doň je otvorená vo chvíľach milosti. No pre úplné a trvalé globálne vedomie, podobné tomu, ktoré realizovali napr. ríšovia Véd, nejestvuje už žiadna nestálosť. Vedomie sa stáva masou stáleho svetla. Výsledkom toho je neprerušované všeobecné videnie. Je zjavná všeobecná radosť, všeobecná krása, vesmírna láska, veď všetky protiklady vyšších rovín sú dôsledkom nedostatku svetla, alebo, tak povediac, "ohraničenosti svetla". Ono osvetľuje len ohraničené pole. V tomto rovnomernom svetle všetky protirečenia, ktoré sú podobné malým tmavým medzerám medzi dvoma vzplanutiami, alebo tmavým hraniciam, ktoré ohraničujú naše svetelné pole, rozpúšťajú sa v homogénnej mase viditeľného svetla. A pretože sa svetlo nachádza všade, harmónia a radosť sú nevyhnutne prítomné všade. Protiklady sú pociťované už nie ako popieranie alebo tieňové intervaly medzi dvoma zábleskami vedomia, ale ako prvky, z ktorých každý má svoju intenzitu vnútri nepretržitej kozmickej Harmónie. Toto sa odohráva nie preto, že globálne vedomie nie je schopné vidieť to, čo nazývame ohavnosťou, zlom alebo utrpením, - proste všetko je vzájomne spojené v univerzálnej vesmírnej hre, kde každý objekt má svoje miesto a určenie. Je to zjednocujúce a nie rozdeľujúce vedomie. A stupeň zjednotenia - to je presná miera dokonalosti globálneho rozumu. Spolu s videním tejto jednoty - videním božským (Božské už nie je niečo, čo predpokladáme alebo čo si predstavujeme - my to vidíme, dotýkame sa ho, stávame sa ním samým tak prirodzene, ako sa naše vedomie stáva svetlom.) -globálna bytosť vníma všade to isté svetlo, vo všetkých bytostiach a predmetoch, tak isto, ako ho vníma vo svojom "ja". Niet už ani deliacej prázdnoty, ani medzier neznáma, všetko pláva v jednotnej substancii. Človek, ktorý realizoval globálne vedomie, cíti všeobecnú lásku, všeobecné porozumenie, všeobecný súcit so všetkými inými "Ja", - s tými, ktorí tiež kráčajú k svojej božskosti, alebo skôr sa postupne stávajú svetlom, ktorým už všetci sú. Takže globálne vedomie môžeme dosiahnuť mnohými rôznymi cestami: náboženským sebaodovzdaním, básnickým, intelektuálnym, umeleckým alebo hrdinským úsilím - všetkým, čo pomáha človeku prekonať seba samého. Osobitné miesto určil Šrí Aurobindo umeniu, považoval ho za jeden z hlavných prostriedkov duchovného pokroku. Bohužiaľ, tvorivé a umelecky nadané povahy obyčajne sú obdarené silným egom, to im prehraduje cestu a je základnou prekážkou. Religiózný človek, ktorý pracuje na tom, aby rozpustil na ceste k dokonalosti svoje ego, môže postúpiť ďalej, no zriedkavo sa mu podarí

dosiahnuť univerzálnosť svojím individuálnym úsilím. Skôr vyskočí za hranice individuality, odstrkuje od seba rebrík a nestará sa o to, aby rozvil všetky medzistupne svojho vedomia. Keď dosiahne "vrchol," to už buď nemá rebrík, aby sa vrátil dolu, alebo sa nechce vrátiť, pretože niet individuálneho "Ja", ktoré by mohlo vyjadriť to, čo on vidí, alebo to jeho staré individuálne "Ja" sa zo všetkých síl snaží vyjadriť jeho nové vedomie, ak vôbec pociťuje potrebu niečo vyjadrovať. Rišiovia Véd, ktoré nám dávajú pravdepodobne jediný príklad systematického a nepretržitého duchovného vzostupu od roviny k rovine, sú jedni z najväčších básnikov, ktorých kedy poznala zem. Šrí Aurobindo to ukázal vo svojej práci "Tajomstvo Véd". Slovo kavi označuje súčasne "vidiaci Pravdu" a "básnik." Človek bol básnikom preto, že bol prorokom. To je zrejmé, ale celkom zabudnutý fakt. Preto asi má zmysel povedať niekoľko slov o umení ako o prostriedku vystupovania vedomia a zvlášť o poézii globálneho rozumu.

Poézia mantier

Roviny vedomia sú charakteristické nielen rôznou intenzitou žiarivých vibrácií, no aj rôznymi zvukovými vibráciami alebo rytmami, ktoré možno počuť, ak máme. "ucho uší," o ktorom sa hovorí vo Védach. Zvuky alebo obrazy, svety alebo sily, bytosti - to sú rôzne aspekty jedného a toho istého jestvovania, ktoré sa prejavuje rôznym spôsobom a rôznou intenzitou v závislosti od roviny. Čím nižšie človek postupuje po rebríčku vedomia, tým fragmentárnejšími sa stávajú zvukové vibrácie a vzápätí za nimi aj svetlo, aj bytosti, aj sily. Na ustálenej rovine, napr. môžeme počuť nesúrodé a chriplivé vibrácie Života, podobné niektorým hudobným dielam, pochádzajúcim z tejto roviny alebo niektorým druhom vitálneho maliarstva, alebo poézii, v ktorej sa odráža pestrý rytmus vitálneho. Čím vyššie vystupujeme, tým harmonickejšími, zladenejšími, hladšími sa stávajú vibrácie, niečo podobné počuť niekedy v strunových kvartetách Beethovena, ktoré, ako sa zdá, nás jedným dychom unášajú k trblietavým výšinám čistého svetla. Energia hudby sa odovzdáva už množstvom použitých prostriedkov, nie výrazne okrášlenými vzplanutiami, ale vysokým vnútorným napätím. Samotná frekvencia vibrácie premieňa dúhu farieb na čistú belobu, na jediný tón, taký vysoký, že sa zdá nehybným, ako keby zamretým vo večnosti - do jednej zvuko-farbosily, ktorá môže byť a aj je posvätnou slabikou hinduistov OM - Slovo, ukryté v ohni "Na začiatku bolo Slovo", - hlása Písmo. V Indii existuje ezoterické vedomie, založené na štúdiu zvukov a rozdielu vibrácií v závislosti od roviny vedomia. Keď vyslovujeme napr. zvuk OM, tak zreteľne pociťujeme jeho vibrácie okolo centier hlavy, zatiaľ čo zvuk PAM pôsobí na pupočné centrum. A pretože každé z našich centier vedomia je bezprostredne spojené s nejakou rovinou vedomia, tak opakovaním (džapa)

určitých zvukov môžeme vstúpiť do kontaktu s príslušnou rovinou. Na tom je založená celá duchovná disciplína, ktorá sa volá tantrizmom, pretože pramení v posvätných textoch nazvaných Tantra. Základné alebo podstatné zvuky, ktoré majú silu nadviazať taký kontakt, sa nazývajú mantrami. Mantry to je vždy tajomstvo, odovzdáva ich žiakovi jeho Guru a môžu byť najrôznejšieho druhu, (vnútri každej roviny vedomia je mnoho úrovní) a slúžiť najrôznejším cieľom*). Kombináciou určitých zvukov možno vstúpiť do kontaktu na nižších úrovniach vedomia, obyčajne na vitálnej úrovni, s príslušnými silami a dosiahnuť mnohé neobyčajné efekty.

Sú mantry, ktoré môžu zabiť - v priebehu piatich minút, pričom umieranie je spojené so strašným zvracaním,- mantry, ktoré môžu liečiť, mantry, schopné vyvolať požiare, ochrániť alebo začarovať. Základom tohoto druhu mágie alebo chémie vibrácií je uvedomeľé ovládanie nižších vibrácií. No jestvuje aj vyššia mágia, základnom ktorej je ovládanie vibrácií na vyšších rovinách vedomia. To je poézia, hudba, duchovné mantry Upanišád a Véd, mantry, ktoré dá Guru svojmu žiakovi, aby im pomohol uvedomele vstúpiť do kontaktu s tou alebo onou rovinou vedomia, silou, alebo božskou bytosťou. V tom prípade zvuk sám v sebe obsahuje energiu, získanú skúsenosťou a realizáciou, je to zvuk, ktorý robí človeka vidiacim.

Podobným spôsobom poézia a hudba, ktoré nie sú nič iné ako podvedomý proces ovládania týchto tajných vibrácií, môžu sa stať silnými prostriedkami na odhalenie vedomia. Keby sme mohli uvedomele písať verše alebo hudbu prostredníctvom uvedomeného zaobchádzania s týmito vibráciami, boli by to veľké diela, obdarené posvätnou silou, ktorá približuje k príslušným rovinám. Miesto poézie, ktorá je hrou intelektu a bajaderou rozumu, podľa vyjadrenia Šrí Aurobinda tvorili by sme mantrickú hudbu a poéziu tak, že by bohovia zostupovali do nášho života. Pretože skutočná poézia - to je činnosť, ona vŕta do vedomia, veď sme tak veľmi zamurovaní, zabarikádovaní! Cez otvory do nás vchádza Reálne. Taká je mantra Reálneho, zasvätenie. Práve o to sa snažili rišiovia Véd a proroci Upanišád svojimi mantrami, ktoré mali silu zvestovať osvietenie tomu, kto je pripravený. A práve toto vyložil vo svojej práci "Poézia budúcnosti" Šrí Aurobindo a uskutočnil to v "Savitri." Mantry, veľká poézia, veľká hudba alebo posvätné slovo - všetko toto prichádza z Globálneho Rozumu. On je prameňom každej tvorivej alebo duchovnej činnosti, nemožno ich rozdeliť, kategorické rozdelenia intelektu sa rozpúšťajú v tejto priezračnosti, kde je všetko posvätné - duchovné i svetské. Teraz sa môžeme pokúsiť opísať zvláštnu vibráciu alebo rytmus, vlastný Globálnemu

**) Možno vyčítať mantry z knihy a opakovať ich do nekonečna, no ak neboli dané učiteľom alebo Guru, nebudú mať energiu alebo "aktívnu silu",*

Rozumu. Predovšetkým každému, kto má schopnosť vstupovať viac alebo menej do kontaktu s najvyššími rovinami, básnikom, maliarom, spisovateľom je dobre známe, že za hranicami určitej úrovne vedomia človek prestáva vidieť myšlienky, ktoré sa snaží tlmočiť, začína počuť. Vibrácie, vlny alebo rytmy sa valia doslova prúdom a ovládnu hľadajúceho a potom, podľa toho ako zostupujú, zahŕňujú sa do slov a myšlienok, do hudby alebo farby. No slovo alebo myšlienka, hudba alebo farba, to je len následok, druhotný výsledok. On len dáva formu prvotnej, rozkazujúcej vibrácii. A ak básnik, skutočný básnik opravuje, prerába, znova a znova svoje dielo, tak nie preto, aby zdokonalil formu, ako sa hovorí, alebo našiel lepší výraz, ale preto, aby lepšie zachytil tú nadpozemskú vibráciu. Ak skutočná vibrácia chýba, celá mágia sa rúca a to aj v tom prípade, keď žrec - hinduista nesprávne hovorí mantru obetovania. Keď je vedomie hľadajúceho jasné, priezračné, môže zreteľne počuť určitý zvuk, akoby viditeľný zvuk, zvuk - obraz, alebo zvuk - myšlienku, ktorý spája nerozlučným spojením počutie s videním a myšlienkou vnútri tej istej vyžarujúcej bytosti. Všetko je uzavreté tam, vnútri jedinej vibrácie. Na všetkých medzirovinách (Najvyšší Rozum, Osvietený Rozum alebo Intuitívny Rozum) vibrácie sú spravidla nesúvislé, rozbité - sú to záblesky, impulzy, výbuchy - zatiaľ čo v Globálnom Rozume sú široké, nepretržité a žiaria svojím svetlom, ako veľké pasáže Beethovena. Nemajú začiatku ani konca, zdá sa, že sa rodia z Nekonečného a v Nekonečnosti sa rozpúšťajú. Nezačínajú sa nikde, prichádzajú do vedomia s akousi žiarou večnosti, ktorá vibruje, predstihuje vibráciu a vibruje ďalej dlho po jej odchode ako ozvena iného putovania, nadpozemského.

Sunt lacrimae rerum et meniem mortalia tangunt.

(Doslovne: Plačú nad vecami a priťahuje ich smrteľné - Enneida I. 4621)

Táto sloha z Vergília, ktorú Šrí Aurobindo uvádzal ako príklad vynikajúcej inšpirácie zo sféry Globálneho Rozumu, je taká nie kvôli významu slov, ale vďaka rytmu, ktorý predbieha slová a nasleduje ich, ako keby boli vyrezané na doskách večnosti, alebo skôr samotnou Večnosťou. Presne tak nasledujúca sloha z Leopardiho vďačí za svoju veľkosť nie zmyslu, no niečomu oveľa jemnejšiemu - ako zmysel,- čo sa chveje za ním.

Insano indegno mistero delle cose.

(Nerozumné nehanebné mystérium udalostí a vecí.)

Alebo nezmenené z Wordswortha: Voyaging
trought strange seas of trought alone. *(Plávajúc
osamelo po oceáne myšlienok.)*

A Šrí Aurobindo cituje aj Rimbauda:
Million d' oiseaux d'or ô future Vigeur!
(*Milión zlatých vtákov, ó, budúca moc! - Opitá lod'.*-)

Poézii sa vracia jej pôvodná úloha: neoblažovať sluch, ale robiť svet reálnejším, vlievajúc doň realitu. Ak máme silný náboženský koreň, možno uvidíme bohov, ktorí obývajú tento svet. Bytosti, sily, zvuky, svetlá a rytmy - všetko toto nie je nič iné ako množstvo foriem, z ktorých každá je pôvodná, pretože patrí tej istej nedefinovateľnej, no nie nepoznateľnej Bytosti, ktorú nazývame Bohom. A my ju nazývame Bohom a tvoríme chrámy, dogmy a poémy, pokúšajúc sa zachytiť jednu malú pulzáciu, ktorá nás naplňuje slnečným svetlom a zároveň je slobodná ako vietor na morských brehoch, pokrytých penou. Možno aj vstúpime do sveta hudby, ktorý je zvláštnym prejavom tej istej nevyjadriteľnej Vibrácie a v podstate sa neodlišuje od ostatných. Ak hoci len raz, len jediný raz, hoci len v priebehu niekoľkých minút za celý svoj život počujeme túto Hudbu, túto Radosť, ktorá spieva tam hore, otvorí sa nám to, čo počul Beethoven a Bach: budeme vedieť, že Boh existuje, pretože budeme počuť Boha. A nebudeme hovoriť veľké slová, budeme jednoducho vedieť, že to existuje a že sú vykúpené všetky utrpenia sveta. Pri najvyšších hraniciach Globálneho Rozumu sú len veľké vlny svetla, jagajúce sa všetkými farbami, - hovorí matka, - hra duchovných síl, ktoré sa neskôr -niekedy omnoho neskôr - prevetľujú do nových myšlienok, sociálnych zmien, alebo pozemských udalostí, no až potom, keď pretnú postupne všetky vrstvy vedomia, utrpia značné skreslenia a stratia veľkú časť svojho svetla. A predsa sú na Zemi mudrci -je ich celkom málo,- ktorí prebývajú vo večnej mlčanlivosti, môžu riadiť tieto sily, kombinovať ich tak, ako iní zladujú zvuky pri písaní veršov a vylievajú ich na Zem. Možno že práve oni sú ozajstnými básnikmi. Ich jestvovanie - to je živá mantra, dychtiaca po prevtelení reálneho do pozemského. Tým sa končí opísanie výstupu (po ceste vedomia), ktoré si predsavzal Šrí Aurobindo v samotke aliportského väzenia. My sme uviedli len nevýrazné ľudské zobrazenie týchto najvyšších sfér, nič sme nepovedali o ich podstate, o tom, akým spôsobom existujú tieto svety sami o sebe v celej svojej veľkoleposti, nezávisle od našich nedokonalých výrazov. Treba aby každý počul a videl sám! • Tiché nebesá nevečerného Svetla, osvetlené svety ticha farby fialky, oceány a rieky radosti Hospodinovej a bezstarostné krajiny pod purpurovými slnkami. 40

5. mája 1905 po roku väzenia bol Šrí Aurobindo zbavený obžaloby a oslobodený. Za svoj život vďačil dvom nepredvídaným udalostiam. Jeden z väzňov ho

zradil: udal ho, že bol lídrom ilegálneho hnutia. Jeho svedectvo na súde by pre Šrí Aurobinda znamenalo rozsudok smrti, no udavač bol za tajomných udalostí zastrelený vo svojej cele. Potom prišiel deň pojednávania. Keď všetci sedeli a čakali vyhlásenie rozsudku smrti, advokát Šrí Aurobinda povedal, osvietený svetlom, ktoré sa šírilo na celú sieň a otriaslo členmi poroty: "Ešte dlho po jeho smrti a odchode sa jeho slová budú znova a znova ozývať nielen v Indii, no aj nekonečne ďaleko od nej. Preto tvrdím, že taký človek, ako tento stojí nielen pred týmto súdom, on stojí pred Najvyšším Súdom Dejín". Šrí Aurobindo mal 37 rokov. Jeho brat Barin, ktorý sedel na súde v tej istej klietke, bol odsúdený na trest smrti obesením. Tento rozsudok bol neskôr zamenený doživotným vyhnanstvom na Andamantské ostrovy. No Šrí Aurobindo počul tak ako predtým hlas: "Pamätaj si, nikdy sa neboj, odhod' všetku nerozhodnosť. Pamätaj si, že ja to robím a nie ty, alebo niekto iný. Preto, nech by sa akokoľvek sťahovali mraky, akékoľvek nebezpečenstvá a utrpenie, akékoľvek ťažkosti, alebo to, čo sa zdá nemožné (whatever impossibilities) by ťa stretlo, niet ničoho nemožného, ničoho ťažkého".

Pretože som to Ja, kto všetko uskutočňuje. 41

13. V ZNAMENÍ BOHOV

Keď Šrí Aurobindo vyšiel z aliportského väzenia, zistil, že politický život krajiny stratil na intenzite kvôli popravám a masovému vyhnanstvu - opatreniam britskej vlády. Napriek tomu obnovil svoju prácu, začal vydávať časopis v bengálskom jazyku a ešte jeden v angličtine. Bol to časopis "Karma -jogín", ktorého mottom sa stali pozoruhodné symbolické slová z Gity: "Joga - to je umenie v činoch." Pod hrozbou nového uväznenia sa Šrí Aurobindo znovu vzdal ideálu úplnej nezávislosti krajiny a odmietania spolupráce s Angličanmi. Teraz ho už nezaujímali len osud Indie, ale osud celého sveta. Dosiahol vedomie Globálneho Rozumu, odkiaľ jediným pohľadom možno obsiahnuť "ohromné rozmery priestoru a času" a rozmyšľal o budúcnosti človeka. Čo môže človek urobiť?

Dosiahol hranice ľudského vedomia. Zdalo sa mu, že vyššie už nie je nič len zriadená beloba, vhodná len pre iné bytosti, alebo vhodná pre iný spôsob jestvovania, no nie pre ľahkých obyvateľov Zeme. A nech je cesta akákoľvek - či cesta mystika alebo pomalšia cesta básnika, maliara, alebo vôbec ktorákoľvek z ciest veľkých tvorcov - zdá sa, že sa vedomie nakoniec rovnako rozpúšťa, mizne pri akejsi bielej hranici, kde sa ničí všetko." Niekto", kto by mohol slúžiť ako spojovací most, mizne, v chlade svetla hynú všetky vibrácie, prerušujú sa všetky pulzácie. Skôr alebo neskôr sa ľudské rozpúšťa v Neľudskom ako keby

cieľ celého evolučného vystupovania spočíval len v tom, aby sme sa zbavili ľudskej malosti, vyrástli z nej a vrátili sa k prameňu, ktorý sme nikdy nemali opustiť. A aj keby sme pripustili, že za hranicami Globálneho Rozumu je nejaká nám neznáma rovina vedomia, či nebude toto vedomie ešte zriadené, ešte viac nepostihnuteľné? A čím bližšie k Božskému, tým ďalej od pozemského. Individuum sa môže zmeniť, no svet zostáva ten istý. Aká je v tom prípade naša pozemská budúcnosť, keď v skutočnosti neexistuje nič okrem tohoto vedomia Globálneho Rozumu?

Stále dúfame, že s rozvojom vedomia a vedy sa svet stane lepším, humánnejším, život harmonickejším. No nie zázraky, ale nástroje menia život. A my máme k dispozícii len jeden nástroj - Rozum. Veď práve myšlienky nás vedú k vedeckým objavom. Preto ak sa chceme triezvo pozrieť na našu budúcnosť, nepodliehať klamstvu pomínuteľných okolností a ich viditeľných víťazstiev - víťazstvá sa oslavovali aj predtým - v Thébach, Aténach, Uddžajáne - musíme podrobnejšie preskúmať náš nástroj - rozum. Veď aký je rozum, taká bude aj naša budúcnosť. Zdalo by sa, že sa všetko - najkrajšie idey, najvyššie tvorivé plány, čistá láska - znetvorí a pošpiní v tom momente, keď prichádza do styku so životom. Nič neprichádza k nám čisté. Náš rozum vytvoril najkrajšie systémy, no Život ich neprijíma a nikdy ich neprijímal. Vezmime napr. súčasnú civilizáciu. Čo zostalo z čistoty komunizmu o dvadsať rokov po smrti Lenina? Čo zostane z Krista pod hromadou dogiem a zákazov? Sokrates bol otrávený a Rimbaud utiekol do Habešskej púšte. Sú nám známe osudy fourieristov, prameň koncepcie nenásilia, koniec kacírov, ktorých upaľovali na hraniciach. A história pokračovala ako predtým, krvilačná, ako Moloch, požierajúca svoje deti. Možno že sme v súčasnosti dosiahli akési víťazstvo po mnohých prehrách, no aké to musí byť víťazstvo v porovnaní s ktorým náš terajší stav vyzerá ako krach? Chronológia víťazstiev a porážok. Život akoby bol vytvorený z nejakej večne hľadajúcej substancie, v ktorej sa všetko pohlcuje ako v egyptskom piesku, v ktorej sa všetko nivelizuje akoby vplyvom nejakej neprekonateľnej zemskej gravitácie. "Je zrejmé, - poznamenáva Šrí Aurobindo,- že rozum nie je schopný radikálne zmeniť ľudskú povahu. Môžete neustále meniť ľudské ustanovizne a nariadenia, meniť do nekonečna, a predsa nedokonalosť si prerazí cestu cez všetky vaše ustanovizne a nariadenia. Musí byť iná sila, ktorá môže nielen odporovať tomu priťahovaniu dolu, ale ho aj prekonať. No aj keby naše idey dosahovali úroveň života vo svojej čistej forme, ani v tom prípade by neboli schopné vytvoriť niečo odlišné od kasárenského poriadku - poriadku možno svätého, pohodlného a náboženského, ale predsa poriadku - pretože Rozum posúdi len systémy a snaží sa všetko uzavrieť do rámca svojich systémov. Rozum (the reason) človeka, zápasiaceho so životom, stáva sa alebo empirickejším, alebo doktrinárskym. Ovláda malú časť pravdy, jedinú kvapku

božského osvietenia a mení ju na zákon pre každého - on stále zmiešava pojmy jednoty a jednotnosti a dokonca, aj keď je rozum schopný priznať nevyhnutnosť rôznosti, nemôže to stvárniť prakticky, pretože mu je známe len to, ako treba zaobchádzať s nemeniacim sa a konečným, zatiaľ čo svet býva nekonečnou rôznosťou. "Idey samy o sebe sú čiastočné a nedostatočné: ide nielen o to, že víťazia len v podrobnostiach - keby ich úspech bol úplný, aj tak by bol falošný, pretože nemôže úplne a bezpečne riadiť život a zdokonaľovať ho. Život sa vyvíja vzorcom a systémom, ktoré vynachádza a ukladá mu náš rozum. Je veľmi zložitý a plný nekonečných skrytých možností k tomu, aby ho tyranizoval despotický talent človeka ... "Koreň problému je v tom, že už v základe celého nášho života a vnútornej a vonkajšej existencie je niečo také, na čo intelekt nikdy nemôže uvaliť svoju kontrolujúcu moc, - je to Absolútne. Nekonečné. Za každým objektom v živote sa nachádza Absolútne a každý objekt hľadá toto Absolútne svojim spôsobom: všetko konečné sa snaží vyjadriť nekonečné, ktoré rovnako ako ono (konečné) cíti, je jeho skutočnou pravdou. A čo viac, nielen každá trieda, každý typ, každá tendencia v Prírode je nútená smerovať svojimi vlastnými cestami k svojej skrytej pravde, ale každý jedinec prináša svoje vlastné variácie. To znamená, že nejestvuje len Absolútne Nekonečné v sebe, ktoré podmieňuje svoj vlastný prejav v množstve foriem a tendencií, no aj princíp nekonečných potenciálnych možností a variácií, pred ktorým kapituluje reflexujúci intelekt. Pretože rozum sa môže úspešne vyrovnáť len s tým, čo je zafixované a konečné. V človeku tento problém dosahuje svoju kulmináciu. Veď nielen ľudstvo ako celok nie je ohraničené svojimi potencionálnymi možnosťami, nielen každá jeho sila a tendencia smeruje k svojmu absolútnu a preto, prirodzene, neuspokojí sa nijakou kontrolou rozumu. No v každom človeku stupeň, metódy a kombinovanie týchto síl variujú, každý človek nepatrí len ľudstvu, no aj nekonečnému v sebe, a preto je unikátny. Práve preto, že je taká realita našej existencie, mysliaci rozum a rozumná vôľa (the intellectual reason and the intelligent will) nemôžu byť neobmedzenými pánmi života dokonca ani vtedy, ak sú v súčasnosti našimi najvyššími nástrojmi a mohli byť nanajvýš nevyhnutné a užitočné v našej evolúcii. 3 No ak evolúcia, ako tvrdil Šrí Aurobindo, predstavuje evolúciu vedomia, môžeme predpokladať, že ľudstvo nezostane naveky prikované k terajšej mentálnej úrovni, jeho rozum sa stane osvieteným, viac a viac intuitívnym a možno sa nakoniec otvorí Globálnemu Rozumu. Možno predpokladať, že ľudstvo, ktoré sa otvorí Globálnemu Rozumu, môže riadiť zložitú rôznorodosť života. Globálny Rozum - to je bohorovné vedomie, je to naozaj vedomie najvyšších prorokov známych svetu, masa nehybného svetla. Preto sa zdá, že v tomto univerzálnom svetle všetko dosiahne harmóniu. Dva fakty, bohužiaľ, odporujú tejto nádeji. Prvý je spojený s nerovnomerným vývinom jedincov

a druhy so samotnou povahou Globálneho Rozumu. Samozrejme, v porovnaní s Globálnym Rozumom náš rozum sa javí ako neobyčajne silný. No je to len prevaha vnútri jedného a toho istého typu, nie je to vystúpenie z hranice princípu rozumu, iba jeho štít, vrchol. Globálny Rozum môže rozšíriť ľudské hranice, no pritom sa neuskutoční kvalitatívna zmena. Môže zbožštit' človeka, ale ho aj neúmerne zveličiť, gigantizovať - colosalize, ako hovorí Šrí Aurobindo, pretože ak človek využíva túto novú silu v prospech svojho ega a nie svojej duše, stane sa nietzeovským nadčlovekom, ale nie bohom. Nepotrebuje nadvedomie, ale iné vedomie. A keby aj človek súhlasil s tým, že sa podriadi svojej duši a nie svojmu ego, Globálny Rozum by ani tak nezmenil všeobecný život pre tie isté príčiny, ktoré bránili zmeniť všeobecný život Kristovi a všetkým veľkým prorokom: Globálny Rozum - to nie je nový princíp vedomia, je to ten istý princíp, ktorý riadil našu evolúciu od čias objavenia človeka. Práve z neho pochádzajú všetky najvyššie idey a tvorivé sily. V priebehu tisícročí sme žili v znamení bohov a počúvali sme proctvá raz našich prorokov a náboženstiev, inokedy našich básnikov a veľkých tvorcov. A je úplne zřejmé, že ani jedni ani druhí nezmenili svet, aj keď ho zlepšili. Vari môžeme povedať, že sa náš život stal príjemnejším ako život starovekého aténčana?

Nedostatky Globálneho Rozumu vyplývajú z niekoľkých príčin. Po prvé, je to princíp rozdelenia. (Predtým sme hovorili, že vedomie Globálneho Rozumu -to je masa trvalého svetla, ktoré ovláda videnie kozmickej harmónie, kozmickej jednoty, pretože všade vidí svetlo tak ako v sebe samom. No tu sa nejedná o princíp rozdelenia v rozdelení, čo je vlastné obyčajnému rozumu. Toto je princíp rozdelenia v jednote). Globálny Rozum jasne vidí, že všetko je jednotné, no kvôli samotnej štruktúre svojho vedomia sa v praxi nemôže zaobísť bez rozdelenia tejto jednoty: - On vidí všetko, no zo svojho hľadiska. Stačí si vypočúť protirečivé hlasy našich prorokov, aby sme sa presvedčili, že každý z nich videl jednotu, ale videl ju zo svojho hľadiska. Ich vedomie sa podobá na svetlo reflektora, ktoré sa nesie nad svetom a všetko zaplavuje svojim lúčom, nezanecháva tieň, no predsa je to lúč, ktorého začiatok je v bode. Takým spôsobom máme pred sebou celý rad zážitkov alebo božských videní: jedni všade vidia kozmické Božské, iní mimokozmické Transcendentné, tretí -Imanentné všadeprítomné Božské, alebo hlásajú pravdu beztvárneho Boha, pravdu Nirvány, pravdu Lásky, pravdu Sily, Kráasy, Intelktu - pravdy obrovského počtu mudrcov, siekt, cirkví, veštcov, hlásajúcich Slovo. A všetko toto sú božské pravdy, zážitky absolútne pravdivé a originálne, no každý z nich je len jedným lúčom totálneho svetla. Samozrejme, títo proroci sú dosť múdri, aby rozpoznali pravdu v tých formách božského vyjadrenia, ktoré sa líšia od ich vlastných. Sú múdrejší, ako ich cirkvi a nasledovníci, no predsa sú spútaní deliacim princípom, ktorý je základom tohoto vedomia, vedomia, ktoré nemôže

nerozdeľovať - pôsobí ako hranol, rozkladajúci svetlo. Ako mentálne vedomie, tak aj vedomie Globálneho Rozumu môže žiť v jednom časovom momente len jednou pravdou. Práve toto vyjadrujú všetky mytológie minulosti a prítomnosti. Každý boh - to je stelesnenie jednej z kozmických síl - lásky, múdrosti, ničenia, ochraňovania... Budha vyjadruje transcendentné Nič a vidí iba Nič. Kristus vyjadruje milujúce milosrdenstvo a vidí iba Milosrdenstvo. Každá z týchto právd, nech by bola akokoľvek vysoká, je len jednou pravdou. A čím nižšie je pravda Globálneho Rozumu, ktorá už aj tak obsahuje v seba, rozdelenie, zostupujúc od roviny k rovine, aby sa stelesnila do života, tým rozdrobenejšou sa stáva a počnúc rozdelením nutne končí nadrozdelením. Tento proces sa zrejme skúma od čias Budhu po objavenie " voza"*) a od Krista po vznik kresťanských siekt.

A to platí nielen pre sféru duchovnú alebo náboženskú, no aj pre všetky oblasti života, pretože samotnou funkciou Globálneho Rozumu je zapojiť do hry jednu a len jednu z možností. "On poskytuje každej možnosti jej úplný nezávislý vývin a uspokojenie. Intelektu môže pridať zostrenú intelektuálnosť a logike - najnemilosrdnejšiu logickosť. Kráse môže pridať nádhernú vášnivú jagavej podoby a vedomiu, ktoré tento obraz prijíma, najvyšší vzlet a hĺbku extázy. Tak milióny myšlienok - síl rozdeľujú náš svet na komunizmus, individualizmus, nenásilie, vojnové štvanie, epikurejstvo, asketizmus, atď. Každá z nich je jednou z hrán božskej Pravdy, lúč Boha. Taká vec, ako absolútny omyl, neexistuje, sú len fragmenty Pravdy. Môžeme samozrejme vidieť Jednotu, uznávať pravdivosť rôznych názorov a pokúsiť sa o syntézu. Ale ani jednej syntéze nie je súdené obnoviť jednotu, pretože to bude, ako aj prv, mentálna syntéza, popurri, a nie jednota, ako hovorila Matka. Bude to hranol, ktorý sa zabáva tým, že si hovorí, že všetky farby pochádzajú z jediného svetla, zatiaľ čo v skutku všetky farby na Svete sú rozdelené. Všetky protikladné sily, vylučované rovinou Globálneho Rozumu, sú výsledkom jeho vlastného počiatočného rozdelenia. A znovu treba zdôrazniť, že to nie je otázka intelektuálnych špekulácií, nie je to filozofická dilema, ktorú treba vyriešiť, no kozmický fakt, organická realita, prirodzená ako ihly na chrbte dikobraza. Pre odstránenie rozdelenia je nutne treba odložiť hranol. Teda kvôli tomuto je svet rozdrobený a nesporne tak bude dovtedy, dokiaľ daný princíp mentálneho vedomia - vedomia vysokého alebo nízkeho, obyčajného alebo vybočujúceho z hraníc obyčajnosti - bude vládnuť na svete. Tým ľahšie si môžeme predstaviť, že v blízkej evolučnej budúcnosti jedna

*) *Budhisti sa na začiatku nášho letopočtu rozdelili na dve vetvy - chinajamu - čo v doslovnom preklade zo sanskritu znamená malý voz, alebo "malá cesta" a mahajanu "veľký voz". V nich sa neskôr sformovali nábožensko - filozofické školy budhizmu.*

dokonalá bytosť Globálneho Rozumu alebo aj niekoľko takých bytostí môže sa súčasne prevteliť na Zemi. Tí ľudia, ktorí predstavujú menej vyvinutú časť ľudstva a zhromaždia sa okolo týchto žiariacich centier, dokážu žiť v harmónii a život sa do určitej miery zmení, vznikne jednota určitého druhu. No bude to jednota vnútri jedného svetelného lúča. Budú sa kochať napr. lúčom čistej krásy, zatiaľ čo iní budú žiť v lúči integrálneho komunizmu, založeného na skutočnej bratskej láske. (Ak vezmeme do úvahy reálnu evolučnú tendenciu, možno povedať, že, bohužiaľ, tieto lúče budú najpravdepodobnejšie lúčmi tvrdého svetla, skoncentrovaného okolo nejakej ekonomickej alebo titanskej ideológie.) No aj ak by sa také božské centrá objavili na Zemi, tak okrem toho, že ich jednota by sa uskutočňovala na úkor veľkej mnohotvárnosti života, nachádzali by sa pod stálou hrozbou útoku zo strany tmy, ktorá ich obklopuje. Ľudia sa nachádzajú v rôznych vývinových štádiách, na toto vždy zabúdame. V tomto spočíva večná slabosť všetkých našich grandióznych teórií. Naše požehnané centrá sa budú podobáť "ostrovom svetla" v menej vyspelom ľudstve, ktoré, prirodzene, bude siahať po tomto najvyššom svetle, snažiac sa zatemniť alebo zmenšiť ho. Všetkým nám je známy osud Grécka a Ríma v barbarskom svete. A tak sa zdá, že svetom hýbe múdrejší evolučný zákon, podľa ktorého nič nemôže byť spasené dovtedy, pokiaľ nebude všetko spasené. Vylúčenia z cirkvi a pekle - to sú detské predstavy, plody nevedomosti, rovnako ako všetky naše utópie o medových riekach, či na zemi alebo na nebi. Nemôže byť nijaký raj dovtedy, pokiaľ sa čo len jeden človek nachádza v pekle. Pretože jestvuje iba človek ako určitá jednota. Okrem toho, ak pripustíme, že jeden z tých ostrovov svetla môže silou svojho mohutného svetla odvrátiť vpád zvonku, to ešte neznamená, že táto obrana bude existovať vtedy, keď Sila odíde. História všetkých náboženských, okultných, rytierskych a im podobných hnutí jasne ukazuje, že vždy a všade na svete po smrti učiteľa a jeho bezprostredných žiakov sa všetko rozsype, z vulgarizuje, nivelizuje, skomolí, alebo jednoducho umiera. Aj do dnešného dňa tento zákon priťahovania dolu sa zdá neprekonaný a neprekonateľný. Pre úplné víťazstvo evolúcie musí byť pretvorený celý život v celej svojej plnosti a nielen prameň života, nielen vyvolený lúč alebo požehnaný ostrov. A k tomu je potrebná iná sila, sila, schopná odporovať príťažlivosti dolu, iný, nedeliteľný alebo globálny princíp vedomia, schopný pojať nekonečnú rôznorodosť života a neznetvoríť ju. Ak sa pozrieme na evolučnú budúcnosť z individuálneho a nie kolektívneho hľadiska, tak ani v tomto prípade Globálny Rozum nám neprináša živú plnosť, o ktorú sa usilujeme. Ak predpokladáme, že cieľ evolúcie spočíva len v tom, aby vytvorila viac Beethovenov alebo Rimbaudov, alebo možno niekoľko superplátónov, tak nás určite napadne, že je to veľmi mizerné zavŕšenie miliónov rokov evolúcie, vydobyté za cenu života miliárd jedincov na ceste k cieľu.

Beethoven, Rimbaud, ba ani svätý Ján nemôžu byť cieľom evolúcie. V takom prípade by život nemal žiaden zmysel. Pretože každému je jasné, že ich diela sú úchvatné najmä preto, že im chýba kontakt s týmto najprízemnejším životom. Všetci nám hovoria, že tam hore je život omnoho krajší - milióny zlatých vtákov a božská hudba. Zdá sa, že sa všetko uskutočňuje tam hore. Ale čo prebieha tu? Tu život beží ako predtým. Niektorí hovoria, že tieto vysoké myšlienky, poémy, kvartetá, okamihy božských videní sú drahocennejšie ako všetky hodiny nášho života dokopy. A majú pravdu. Veď o to ide! To potvrdzuje, že životu niečo chýba, že je prázdny, že cieľ života sa nachádza mimo života. Potrebujeme pravdu, ktorá zahŕňa aj telo, aj Zem, a nielen akúsi pravdu nebies. Smerujeme nie k odpočinku, ale k novému tvoreniu*). Do dnešného dňa všetko pokračuje tak, akoby individuálny pokrok v evolúcií¹ spočíval v tom, aby odhalil najvyššie roviny vedomia a po dosiahnutí tohoto si vybudoval svoje vlastné hniezdo bokom od ostatného sveta, ostrov svetla v chaose materiálneho filisterstva. Jeden ho nachádza v hudbe, druhý v poézii, tretí v matematike alebo náboženstve, na jachte alebo v cele mnícha. Každý má svoj malý svetelný otvor alebo hobby, ako keby nám život a telo boli dané na to, aby sme utiekli od tohoto života a tela. A naozaj stačí sa pozrieť na náš vlastný život - nikdy nie sme v ňom prítomní! Či predtým alebo potom, vždy sme ponorení do spomienok alebo nádejí, naše "tu" a "teraz" je úbohé a nevýrazné. Ani nevieme, či existuje "tu" a "teraz" s výnimkou tých momentov, ktoré už nepatria k životu ako takému. A nemôžeme zvalovať vinu na cirkvi, všetci neustále žijeme v záhrobí, cirkvi len hlásajú väčšie záhrobie, nadpozemské. Rimbaud, aj ten o tom hovoril - "Opravdivý život - nie je tu." Šrí Aurobindo hľadal skutočný život tu dolu. "Život a nielen vzdialený, mlčanlivý alebo nadpozemský estetický Záhrobný Život) (Beyond - Life) je pole pôsobnosti našej jogy). On pochopil, že nestačí dosiahnuť vrcholy vedomia, aby sme pretvorili život v skutočný život. Môžeme sa dotknúť Globálneho Rozumu, odhaliť jeho radosť a bezhraničnosť s ich hudbou sfér, no to nebude radosť samotného života, ktorý neprestáva húť svoje. "Keď sa nachádzate vo vedomí vysoko hore, - hovorí matka, - vidíte a viete, no keď sa vraciate dolu, do veľkej Hmoty, všetko sa stráca ako voda v piesku." My sme poslali našu raketu vysoko do duchovných nebies, my sme sústredili svoju energiu na to, čo je v človeku najlepšie, neobrátili sme pozornosť na nižšie úrovne, uspokojili sme sa s tým, že naša hrubá náтура drieme a neruší naše božské túžby. No práve preto život zostáva hrubý ako aj my sami. Dúfať v skutočnú zmenu ľudského života bez zmeny ľudskej povahy je pozícia (proposition) neracionálna a neduchovná.

**) Vo francúzskom originálne nepreložiteľná slovná hračka récréation - oddych, * obnovenie sil, récréation - znovuvytvorenie).*

Znamená to prosiť o niečo neprirodzené a nereálne, o akýsi nemožný zázrak. Hľa prečo naše ostrovy Svetla periodicky zažívajú pády nášho vlastného vnútorného barbarstva a našich skrytých rakovinových nádorov. To isté sa stalo aj s inými ostrovmi, ktoré sa volali Atény alebo Théby. Preto znova a znova hynú, ako keby nás hospodin evolúcie buchol nosom o zem, aby nám pripomenul, že sme ešte nenašli svetlo v celej jeho úplnosti, ak sme ho našli len hore. Život nezomiera preto, že sa vysilí, vyčerpá, ale preto, že nenašiel seba. V priebehu tisícročí sme kráčali cestou vystupovania, dobývajúc ostrov za ostrovom a nachádzali sme jednu polovicu Tajomstva a zakaždým sme utrpeli krach. No pravdepodobne sa tak nestalo preto, že naša cesta bola beznádejná a že všetko toto je trest za naše "hriechy, alebo vykúpenie nejakého pochybného omylu." Veď možno práve tu v Hmote nájdeme druhú polovicu tajomstva. Jediné riešenie, ktoré zostáva nám, prenasledovaným Smrťou a Nevedomím, unaveným nevedomým a zlom - nie je utiecť, ale nájsť v hĺbinách smrti a nevedomia, v samom srdci Zla kľúč k božskému životu. Barbarstvo a tmu treba pretvoriť tu dolu a nie vyháňať ich za hranice našich ostrovov. Po vystupovaní vedomia vzostupovanie. Po osvietení navrchu - radosť tu a pretvorenie Hmoty. "Možno povedať, že keď sa kruh skutočne uzavrie a dotknú sa navzájom protipóly, keď sú najvyššie prejavy v najfyzickejšom - najvyššia Realita v srdci atómu - zážitok (skúsenosť) dosiahne svoje skutočné dovŕšenie. Zdá sa, hovorila matka, že nič nemožno skutočne pochopiť do tých čias, pokiaľ nepochopíme telom.

Tajomstvo, ktoré Šrí Aurobindo nazval Supramentálnym, to nie je stupeň, ktorý nasleduje za Globálnym Rozumom, to nie je nadrozum a nadvystupovanie, je to nové veľké znamenie, ktoré nie je zviazané ani s Bohmi, ani s náboženstvami, je to to, od čoho závisí budúcnosť našej evolúcie. Raz vo februárový večer r. 1910, asi rok po oslobodení Šrí Aurobinda z aliportského väzenia, niekto zašiel do redakcie "Karma Jogy," aby upozornil Šrí Aurobinda na to, že sa ho chystajú znova uväzniť a vysídliť na Andamantské ostrovy. On zrazu počul Hlas, ktorý zreteľne povedal tri slová: Odíď do Šandernagoru*). O desať minút už sedel v prvom člne, ktorý sa mu naskytl a plával dolu Gangou. To bolo finále jeho politického života, dovŕšenie integrálnej jogy a začiatok jogy supramentálnej.

*) Šandernagor - Čandenagor, čondronagor - nevelká enkláva v Bengálsku, patriaca v tom čase Francúzsku.

14. TAJOMSTVO

Môžeme sa pokúsiť povedať niečo o tomto tajomstve, no treba pripomenúť, že experiment je v procese vývinu. Šrí Aurobindo ho začal, on odhalil Tajomstvo v Šandernagore v roku 1910 a pracoval s ním v priebehu štyridsiatich rokov. Venoval tomu celý svoj život rovnako ako aj Matka. Šrí Aurobindo nikdy nehovoril o podmienkach svojho experimentu a svojich objavov. O sebe hovoril vždy málo, nie z uzavretosti, ale proste preto, že "Ja" neexistovalo. "Mal som taký pocit, - s naivným začudovaním povedal pán domu, kde Šrí Aurobindo žil v Šandernagore, - že keď hovoril, ako keby niekto iný hovoril jeho prostredníctvom. Postavil som pred neho tanier s jedlom, on proste hľadel naň, potom trochu zjedol, úplne mechanicky. Zdalo sa, že bol pohrúžený do seba, keď jedol, meditoval s otvorenými očami". Len omnoho neskôr na základe jeho prác a úryvkov z jeho rozhovorov môžeme skonštruovať postup jeho pokusu. Prvé, čo nám je o tom známe, je jeho náhodná poznámka, ktorú vyslovil, obracajúc sa na jedného zo svojich žiakov. Táto poukazuje na to, že po Aliporte sa Šrí Aurobindo neustále približoval po ceste k svojmu cieľu: "Mentálne som bol počas pätnástich dní podrobený každému druhu mučenia. Obrazy všetkých utrpení prebehli pred mojimi očami." Treba mať na zreteli, že v tých svetoch "videnie" (vision) je synonymom slova "skúsenosť" (zážitok: experience). Tak podľa toho, ako Šrí Aurobindo vystupoval ku Globálnemu Rozumu, jeho vedomie v tom čase zostupovalo až k tomu, čo nazývame pekľom.

To je jeden z prvých fenoménov, ktoré zažije na sebe aj hľadajúci, každý v rôznej miere. "Táto joga nie je pre slabých", - hovorí matka. A je to skutočne tak. Pretože ak prvým badateľným výsledkom jogy Šrí Aurobinda je prebudenie nových poetických alebo umeleckých schopností, tak druhým, možno rýchlejšim následkom je nemilosrdné obnaženie všetkých skrytých tienistých stránok vedomia - spočiatku individuálneho, potom kozmického. Toto úzke - a zvláštne - spojenie medzi nadvedomím a podvedomím bolo bezpochyby východiskom objavov Šrí Aurobinda.

Stupne podvedomého

"Podvedomie", o ktorom hovorí moderná psychológia, to je len vonkajšie pohraničné územie sveta, takmer takého veľkého, akým je nadvedomé, s mnohými úrovňami, silami, bytosťami, (alebo bytosťami - silami, ak tak chcete.) On predstavuje našu evolučnú minulosť - nedávnu aj vzdialenú - a nesie v sebe stopy nášho terajšieho života a všetkých minulých životov - presne tak, ako nadvedomé je našou evolučnou budúcnosťou. Obsahuje všetky sily,

ktoré dominovali v našom evolučnom vzostupe od neživej hmoty k zvierat'u a od zvierat'a k človeku, ba čo viac tieto "zvyšky" žijú ďalej a vplývajú na nás, a sme v skutočnosti tak povediac "božskejší", ako si myslíme (o sebe), vďaka nadvedomej budúcnosti, ktorá nás priťahuje, tak je v nás omnoho viac živočíšneho, ako si predstavujeme, kvôli podvedomej a nevedomelej minulosti, ktorú nechávame za sebou. V tomto dvojakom myslení sa skrýva kľúč k celému Tajomstvu. Dosiahnuť nebeské sféry nemôže ani jeden, kto obišiel útroby pekla.

V skutočnosti možno dosiahnuť duchovné nebesá a nemať žiadne predstavy o týchto tmavých a špinavých sférach, alebo sa dozvedieť o nich len v dôsledku nejakej nešťastnej náhody. No jestvujú nebesá a nebesá, rovnako ako aj peklo a peklo. (Každá rovina našej bytosti má svoje "nebesá" a svoje "peklo"). Nábožný človek sa obyčajne odriekne svojho individuálneho "Ja" a takým spôsobom odstráni problém podvedomého, opustí ho. Potrebuje prejsť len cez jeden prah, ale ten ochraňuje strážne natoľko nepríjemné, že sú pochopiteľné "horory" a "pokusenia", spomínané v životopisoch svätých. No to je len jediný prechod. Dosiahnuť tie nebesá, o ktoré sa usiluje, znamená jednoducho opustiť vonkajšiu existenciu a pohrúžiť sa do extázy, ako sme už povedali. Cieľom našej jogy je ne strácať vedomie ani dolu, ani hore a najmä nezatvárať oči pred tým, čo nás obklopuje dolu. Integrované hľadajúci nie je stvorený ani pre absolútnu temnotu, ani pre oslepujúce svetlo. Musí vidieť všade, kamkoľvek by šiel. To je prvá podmienka, ako docieľiť kontrolu. Nesnažíme sa "prejsť" k lepšej existencii, ale zmeniť našu terajšiu existenciu. Rovnako ako jestvuje niekoľko stupňov v nadvedomom tak aj v podvedomom je niekoľko úrovní alebo svetov - niekoľko "tmavých jaskýň", ako ich nazýva Rig Veda.

V skutočnosti každá rovina našej bytosti má svoje podvedomé – jestvuje mentálne podvedomé, vitálne podvedomé a fyzické podvedomé, ktoré prechádza do materiálneho*).

Tam nájdeme všetky primitívne a hrubé mentálne formy alebo sily. ktoré sa prvé objavili vo svete Hmoty a Života: všetky agresívne impulzy, vlastné

** Podľa Šrí Aurobinda rôzne oblasti psychiky človeka sú výsledkom nášho napredovania na evolučnej ceste, čo je úplne logické, pretože práve v Hmote a počínajúc ňou sa prejavujú stále vyššie a vyššie stupne vedomia. Tak Nevedoméle -incomscient- predstavuje náš materiálny telesný základ - Šrí Aurobindo dáva prednosť slovu Nevedomie - nescince-, pretože v skutočnosti Nevedoméle nie je zbavené vedomia, zatiaľ čo Podvedomé obsahuje v sebe našu pozemskú minulosť a Nevedomé - našu budúcnosť. Vnútri každej z týchto troch zón sa nachádzajú rôzne úrovne všeobecného kozmického vedomia, ktoré Šrí Aurobindo niekedy nazýva sublimálne, aby ich jasne odlišil od podvedomého, pretože vedomie podvedomého je veľmi ohraničené, alebo veľmi nejasné, zatiaľ čo sublimálne roviny sú naplnené vysoko uvedomelými silami. Tá časť týchto rôznych zón, ktorú možno zaradiť k osobnosti - to je bezvýznamná vrstva: naše telo + všetko to, čo sme mohli individualizovať alebo kolonizovať v tomto alebo v predchádzajúcom živote.*

životu v etape svojho zrodu, všetky jeho reflexy, stresy a utrpenia a nakoniec sily choroby, rozkladu a Smrti, ktoré podvedome riadia náš fyzický život. A vtedy sa stáva zrejším, že skutočný život na Zemi nie je možný do tých čias, pokým všetky tieto svety disponujú našim fyzickým rozumom. Takže práve my sme bojiskom, vnútri nás sa stretávajú všetky tieto svety od najvyššieho po najnižší. Preto nemôžeme utekať, držiac si nos a prežehnávajúc sa, musíme otvorene, priamo a rozhodne vyjsť do arény a zvíťaziť za každú cenu.

A musí niesť jarmo,
aby ho potom zvrhol - na to prišiel,
a tiež bolesť znášať, aby ju potom vyliečil ...

Hranice psychoanalýzy

Moderná psychológia tiež pochopila dôležitosť podvedomia a nutnosť jeho očistenia. No psychológovia videli len jednu polovicu obrazu - podvedomé, ale nevideli druhú - nadvedomé. Predpokladali, že ich slabé mentálne záblesky môžu osvetliť tento zlodejský brloh. Rovnako úspešne by sa mohli pokúsiť nájsť cestu v najhustejšej a najtmavšej hústine džungle, vybavení vreckovou baterkou. V praxi vo väčšine prípadov sa chápe podvedomé ako opačná, tienistá stránka malej frontálnej osobnosti. V skutočnosti jestvuje základný psychologický zákon, ktorému sa nemožno vyhnúť a podľa ktorého schopnosť človeka zostupovať je priamo úmerná jeho schopnosti vystupovať. Nemôže zostúpiť na väčšiu vzdialenosť, než na akú je schopný vystúpiť, pretože sila, nutná k zostúpeniu je taká istá ako sila, ktorá zabezpečuje vystupovanie. Keby sme nejakým spôsobom zostúpili pod hranicu, určenú našou schopnosťou vystúpiť, priviedlo by nás to hneď k nešťastiu, choromyselnosti, k záchvatu šialenstva, pretože by sme boli zbavení potrebnej ochrany. Čím viac sa približujeme k prameňu pravdy tu dolu, tým viac sa nám otvára múdrosť, nezmerná vo svojej hĺbke. Základné komplexy, ktoré brzdili pána Duponta, sa nachádzajú, ak sa možno tak vyjadriť, len niekoľko centimetrov pod povrchom, zatiaľ čo jeho uvedomelý život sa nachádza niekoľko centimetrov nad ním. Teda ak naši psychológovia nie sú zvlášť osvietení, nemôžu skutočne zostúpiť do podvedomého a preto nemôžu ani nič skutočne liečiť, s výnimkou niektorých povrchových odchýliek, no aj vtedy jestvuje stále riziko, že tieto narušenia vyklíčia niekde na inom mieste, prijímúc inú formu. Nemožno nič vyliečiť dovtedy, pokým človek neprejde celú cestu zostupovania. A túto cestu nemožno prejsť dovtedy, pokiaľ nie je úplne prejdená cesta vystupovania. V závislosti od zostupovania sa stáva potrebným stále silnejšie a silnejšie svetlo, v opačnom prípade človek bude jednoducho zjedený zaživa. Keby psychoanalýza nesúhlasila zostať vo svojom úzkom rámci, nebolo by

v tom nič strašné. Koniec koncov, uvedomila by si svoju uvedomelosť a spínala by pritom užitočnú sociálnu funkciu liečenia akéhosi drobného svrabu. Bohužiaľ pre mnohých sa psychoanalýza stala niečím na spôsob nového evanjelia. Skoncentrovaná skôr na naše temné stránky ako na naše božské možnosti, stala sa silným prostriedkom mätenia umov. Nepochybné, v procese evolúcie naše "chyby" zaujímajú im určené miesto. To, že zakolísala naša komfortná morálka a meštiacka samofúbosť, je kladný fakt, no metóda, zvolená s týmto cieľom, je nebezpečná, pretože vyvoláva chorobu, ale nemá sily ju vyliečiť. "Ona sa snaží, - hovorí Šrí Aurobindo - urobiť rozum a vitálne ešte viac nečistým ako predtým. Moderná psychológia - to je veda, ktorá nevyrástla z krátkych nohavíc, nerozvážna v svojich záveroch, nedokonalá vo svojich metódach a zároveň nezrelá. Ako v iných mladých vedách, tak aj tu sa v plnej miere prejavil všeobecný zvyk ľudského rozumu vziať nejakú čiastočnú alebo lokálnu pravdu, nezákonne ju zovšeobecniť a snažiť sa ňou vysvetliť s pomocou jej ohraničeného jazyka celú Prírodu. Psychoanalýza, menovite Freudova, vyberá určitú časť -tú najmenejšiu, najnebezpečnejšiu, najnezdravšiu časť povahy, najnižšiu vitálnu vrstvu podvedomého, vyčlení niektoré z jej najpatologickejších fenoménov a pripisuje im konanie, ktoré vybočuje z rámca jej skutočnej úlohy. Ak ju predčasne vyzdvihneme, alebo ak to urobíme spôsobom nevhodným pre pokus, môžeme zaplaviť temnou a špinavou hmotou aj uvedomelé sféry a tak otráviť celú vitálnu, ba aj mentálnu podstatu. Preto vždy treba začínať z pozitívnej a nie negatívnej skúsenosti, vnášať dolu niečo z božskej povahy - pokoj, svetlo, vyrovnanosť, čistotu, božskú silu - do tých častí uvedomelej bytosti, ktoré podliehajú zmene. Len potom, keď toto bude realizované v dostatočnej miere a objaví sa pevný kladný základ, možno bezpečne podnecovať skryté nepriateľské elementy podvedomého s tým, aby sme ich zničili a odstránili s pomocou božského pokoja, svetla, sily a poznania*).

No psychoanalýza má ešte jeden omnoho vážnejší nedostatok. Ved' ak by aj psychoanalytici v skutočnosti získali silu nevyhnutnú k tomu, aby sa spustili do podvedomého, aj tak by nič nevylicili, len by riskovali ako žiak Čarodajníka, že uvedú do činnosti sily, ktoré nie sú schopní ovládať. No aj keby mohli riadiť tieto sily a ničť ich, najskôr by zničili dobro spolu so zlom a spôsobili by tým veľkú ujmu našej povahe. Pretože nemajú vedomosti. Zo svojej mentálnej úrovne nemôžu vidieť dosť ďaleko do budúcnosti a oceniť dobro, ktoré pripravuje zlo a uvidieť dynamickú Silu skrytú hrou protikladov. K tomu, aby sme

**) A ako sme povedali, v podvedomom je veľa úrovní a podúrovní. Zámerné sme sa nezastavili pri opisovaní týchto najnižších svetov. Keď príde čas, hľadajúci ich zažije na vlastnej koži. Aj keď sme dali týmto najnižším silám mentálnu formu, nepomôže nám to, ako niektorí predpokladajú, vyhnáť ich, naopak, týmto nadobudnú väčší vplyv na naše vedomie Rozum proste nie je schopný čokoľvek vysvetliť.*

vyčlenili túto špinavú zmes, je nutná iná sila a predovšetkým iné videnie: -Musíte poznať celok, skôr ako môžete poznať (jeho) časť, najvyššie skôr, ako môžete pochopiť najnižšie. Taká je perspektíva najvyššej psychológie, ktorá čaká na svoj čas, psychológie, pred ktorou zmizne, zmení sa v nič to úbohé blúdenie v tme.

Tu sa stretávame so základnou chybou našej psychológie. Ona nie je schopná čokoľvek pochopiť preto, že hľadá dolu, v našej evolučnej minulosti. Naozaj je tam polovica Tajomstva, no pre nás je nevyhnutne potrebná najväčšia sila k tomu, aby sme otvorili dvere dolu. Nie sme stvorení na to aby sme sa obzerali, ale na to, aby sme pozerali dopredu a hore do nadvedomého svetla, pretože ono je naša budúcnosť a len budúcnosť môže vysvetliť a vyliečiť minulosť. "Považujem za ťažké," písal Šrí Aurobindo žiakovi, stavať sa k týmto psychoanalytikom seriózne, hoci by to bolo pravdepodobne treba, pretože aj polovičné poznanie - to je veľká vec a môže sa stať veľkou prekážkou na ceste ku skutočnej Pravde. Oni pozerajú zdola hore a vysvetľujú najvyššie svetlo najvyšším mrakom. No uvedomenie si týchto vecí je hore a nie dolu. Nadvedomé a nie podvedomé je skutočným základom vecí. Význam lotosu nemôže byť odhalený s pomocou vysvetlenia tajomstva blata, z ktorého rastie. Jeho tajomstvo musí byť odhalené v nebeskom predobrazu (prototype), ktorý večne kvitne v najvyššom Svetle. Nám sa zdá, že postupujeme zdola hore, z minulosti do budúcnosti, od noci k svetlu vedomia, no nie je to nič iné, len naše mentálne poznávanie, ktoré skrýva pred nami celok. V opačnom prípade by sme videli, že nie minulosť je motorom nášho postupovania, ale budúcnosť nás ťahá, vlečie nás, to svetlo zhora postupne preniká do našej tmy. Veď ako by mohla tma vytvoriť toto svetlo? Keby sme sa zrodili z tmy, tak naším koncom by nebolo nič iné ako tma. " Je to večný strom, ktorého korene sú navrchu a konáre sú obrátené dolu," - hovorí Kadha Upanišada (VI. L). Vzniká v nás dojem, že vynakladáme ohromné úsilie na to, aby sme rástli, chápali a spoznávali veci. Máme taký pocit, že intenzívne smerujeme do budúcnosti. No to svedčí o našom obmedzenom hľadisku. Keby sme sa mohli pozrieť z druhej strany, tak by sme možno videli, ako sa nadvedomá budúcnosť snaží preniknúť do našej prítomnosti. A pochopili by sme, že to, čo pociťujeme ako vlastné úsilie, je len odpor, vyvolaný našou tuposťou a nevedomosťou. Budúcnosť sa nepohybuje len smerom zdola hore - v takom prípade by Zem nemala v čo dúfať, ukončila by svoje putovanie tým, že by vybuchla na nebi v najvyššom psychickom vypätí, alebo by sa ponorila znova do svojej temnoty. Ona sa pohybuje tiež zhora dolu, stále hlbšie a hlbšie zostupuje do našej mentálnej hmly, do vitálnej zmiešaniny, do tmy podvedomého a nevedomého a to dovtedy, pokiaľ neožiari všetko, neotvorí všetko, nevylieči všetko a, v konečnom dôsledku nedovŕši všetko. A čím hlbšie zostupuje, tým silnejším sa stáva odpor - žijeme

v Železnej Dobe, v čase veľkej Vzbury a Nebezpečenstva. No aj v čase Nádeje. V najvyššom bode, kde sa táto budúcnosť dotkne samotných hlbín budúcnosti, kde toto svetlo prerazí a osvieti samotné dno Noci, nájdeme, ak to bude Božia vôľa, tajomstvo Smrti a nesmrteľného Života. No ak pozeráme dolu a len dolu, tak nájdeme blato a nič okrem blata.

Temná polguľa pravdy

A poďme ďalej. Hľadájúci začal svoju cestu od kladného zážitku. Nastúpil na cestu preto, že pociťoval potrebu niečoho iného. Usiloval sa o mentálnu mlčanlivosť a zistil, že už samotné jeho úsilie vyvoláva Odpoveď. Pociťil zostupujúcu Silu, novú vibráciu vo svojom vnútri, ktorá mu presvetlila život, urobila ho jasnejším. Možno že dokonca prežil akýsi nečakaný krach vlastnej ohraničenosti a vystúpil na vyššiu úroveň. (O stanovení nového rytmu budú svedčiť najrôznejšie príznaky.) Neskôr po tomto sľubnom začiatku všetko sa začína pokrývať nejakou clonou, ako keby všetko, čo skúsil hľadájúci, sa mu len prisnilo, alebo sa len nechal uniesť deťským entuziazmom. Niečo v jeho vnútri sa mu za seba mstí, vyvoláva záchvaty skepticizmu, odporu a protestu. To bude druhým, možno opravdivým príznakom toho, že napreduje a že začal zápasit' zo všetkými reáliami svojej povahy, alebo presnejšie, že zostupujúca sila začala formovanie. V konečnom dôsledku pokrok - to nie je ani tak proces vystupovania, ako skôr prečistenia všetkého, čo prekáža, pretože v našom vnútri zavládne skutočný jas, očistenie, všetko v nás sa zachová. Tak hľadájúci odhalí množstvo vnútorných prekážok. Na ceste integrálnej jogy nachádzame to najhoršie, hoci si želáme nájsť to najlepšie, stretávame vojnu, keď hľadáme mier a svetlo. Poďme všetko prijať zoči - voči, veď je to boj. Ak človek pláva po prúde, zdá sa sám sebe veľmi milý, správny, šlachetný, no stačí sa len obrátiť a hneď mu všetko začína odporovať. Začíname na vlastnej koži pociťovať gigantické sily, vládnuce nad človekom a otupujúce ho. Aby sme si to uvedomili, musíme z prúdu vystúpiť. Keď hľadájúci dospeje k prvému spoľahlivému objavu hore, keď uvidí svetlo, vtedy skoro zároveň pociťí silné seknutie dolu, ako keby ho vnútri začalo niečo bolieť. Vtedy začína chápať, čo Šrí Aurobindo rozumel pod "porazeným mrakom, svetlo preklínajúcim." Dostal svoje prvé ponaučenie: po každom kroku hore nutne nasleduje krok dolu. Miesto toho, aby hľadájúci prijímal tieto strmé zárazy a zdĺhavé odbočenia, depresie, ako predurčenie, ako nejakú fatálnu nevyhnutnosť, zvolil si ich za základ svojej práce. V tomto dvojakom pohybe vystupovania a zostupovania spočíva základný proces integrálnej jogy. "Z každého vrcholu, ktorý sme zdolali, musíme zostúpiť kvôli tomu, aby sme vniesli dolu, do najnižšieho smrtiaceho pohybu, jeho silu a osvietenie." Taká je cena premeny života.

V opačnom prípade sa budeme proste kochať poéziou a predchnutosťou na vrcholoch, zatiaľ čo dolu sa starý život bude vliecť hala-bala. V skutočnosti pohyb zostupovania sa nikdy neuskutočňuje zo svojvoľného rozhodnutia rozumu. Čím menej rozum zasahuje, tým lepšie. A nepochopiteľné je aj to, ako môžete Rozum "zostupovať, sediac niekde tam za písacím stolom..." Prebudené a individualizované vedomie - sila - to je to, čo uskutočňuje v nás všetku prácu, uskutočňuje ju spontánne. Len čo vstupujeme do kontaktu s vedomím a svetlom určitého napätia, automaticky to vyvíja tlak na celú ostatnú povahu, čo vyvoláva príslušné reakcie zatemnenia alebo odporu. Je to podobné tomu, ako keby do vodného sveta oceánu bola zavedená veľmi veľká dávka kyslíka: obyvatelia vodných hĺbín by začali zúrivo odporovať, dokonca by sa roztrhli. Premena vedomia- to je skutočne niečo zvláštne, je to podobné prechodu z osvetlenej izby do tej istej zatemnenej, z izby plnej radosti do tej istej plnej bolesti, všetko zostáva to isté, tá istá intenzita vibrácií, dokonca možno vibrácia je tá istá, no zrazu je toto všetko so znamienkom mínus. A vtedy vidíme skoro do podrobností, ako sa napr. láska mení v nenávisť alebo čistota v nečistotu. Je to to isté, ale naopak. No dovtedy, pokým sú naše psychologické stavy len vzájomnými protikladmi a naše dobro je opačnou stranou zla (alebo možno línou stranou zla?), život nikdy nebude pretvorený. Je potrebné niečo radikálne iné, iný typ vedomia. Všetkým básnikom a tvorivým umom sú známe tieto diery vo vedomí. Práve vtedy keď Rimbaud písal svoje Iluminácie, zdržiaval sa na zvláštnych miestach, ktoré ho ohromovali svojimi "hrôzami." Musel tiež prejsť cez zákon temnej premeny. No miesto toho, aby sa hľadajúci podvolil týmto nekontrolovateľným prechodom z jednej krajnosti do druhej, miesto toho, aby vystupoval nevediac ako a zostupoval proti svojej vôli, bude pracovať metodicky, uvedomele, nikdy nestratí rovnováhu a čo je hlavné, s narastajúcou dôverou vo vedomie - silu, ktorá nikdy nevyvoláva väčší odpor ako môže prekonať a nikdy neodhaľuje viac svetla ako môže zničiť. Podľa toho ako získavame skúsenosť, keď prežijeme jednu krízu a dočkáme sa ďalšej, pochopíme pracovnú metódu tejto Sily, a zistíme, že vždy, keď sa nám zdá, že schádzame zo stúpajúcej krivky alebo dokonca strácame niečo z toho, čo sme dosiahli, nakoniec znova získame ten istý výsledok, ale o stupeň vyšší, rozšírený a obohatený o tú časť, ktorú pridal k nemu náš "pád". Keby nebolo tohto "pádu", túto najnižšiu časť by nebolo možno zjednotiť (integrvať) v najvyššej časti na jej bytosti. Na kolektívnej úrovni možno pravdepodobne hovoriť o podobnom procese, ktorý viedol na jednej strane k pádu Atén a na druhej strane dal barbarom možnosť, aby pochopili Platóna. Proces integrálnej jogy - to nie je priamka, vystupujúca vyššie a vyššie k akémusi vzdialenému bodu, ale, ako hovorí Šrí Aurobindo, špirála, ktorá pomaly a metodicky pripája zaradom všetky časti našej bytosti, stále širšie ich odhaľuje na stále hlbšom

a hlbšom základe. Nerozlišujeme len metódu činnosti, ktorá stojí za touto Silou, alebo presnejšie za Vedomím - Silou, ale aj pravidelné cykly a rytmus ktoré sú tak presne stanovené, ako cykly prílivov a odlivov, alebo fázy mesiaca. V závislosti od nášho napredovania tieto cykly pojmajú do seba stále viac a viac a ich spojenie so samotným kozmickým pohybom sa stáva stále užším dovtedy, pokiaľ raz nebudeme vidieť vo vlastných pádoch periodické zostupy pozemského vedomia a v našich ťažkostiach nepokoj, odpor, vzburu (celej) Zeme. Nakoniec sa ukáže, že všetko je tak tesne spojené, že v najmalichejších veciach, v najbezvýznamnejších udalostiach každodenného života a v predmetoch, ktoré nás obklopujú, môžeme čítať stopy depresí, ktoré sa zmocňujú všetkých ľudí a nútia ich vystupovať vnútri celej tejto evolučnej špirály. Potom uvidíme, že nás niečo neuveriteľné priťahuje k cieľu, že všetko má význam, aj to najbezvýznamnejšie, pretože nič sa nemôže dostať do pohybu bez toho aby sa nedostalo do pohybu všetko a že sa nachádzame na ceste k omnoho väčším udalostiam ako sme si vedeli predstaviť.

Čoskoro nás prekvapí druhý paradox, hoci možno je to ten istý, ako prvý. Okrem skúmaného protikladu "vystupovanie" - "zostupovanie" jestvuje akési základné protirečenie. Každý z nás má cieľ aj v tomto živote, aj v priebehu minulých a budúcich životov. Musíme vyjadriť niečo, čo je vlastné len nám, niečo unikátne, pretože každý človek je unikátny: to je naša hlavná pravda, v tom je zmysel nášho vlastného aspektu evolučného zápasu. Tento cieľ vyvstáva pred našimi očami postupne, po mnohých skúsenostiach a postupných prebúdzaniach ako sa vnútorne rozvíjame. Vtedy si uvedomujeme, že cez náš život prechádza akási nič (aj cez všetky naše životy, ak sme schopní to posúdiť, keď si na ne nevieme spomenúť) a dáva mu zvláštnu orientáciu, ako keby nás všetko hnalo tým istým smerom, ktorý sa stáva stále presnejším a vymedzenejším v závislosti od nášho napredovania. No keď si začíname uvedomovať svoj cieľ, pred nami sa odhaľuje zvláštna ťažkosť, ktorá, ako sa zdá, je protikladom nášho cieľa, alebo mu protirečí. Zvláštna situácia: ako keby sme niesli v sebe tieň nášho svetla, zvláštny tieň, ťažkosť alebo problém, ktorý vyvstáva pred nami znova a znova s neobyčajnou nástojčivosťou, ukazuje sa nám pod rôznymi maskami a za najrozličnejších okolností, no v podstate zostáva stále ten istý. Vracia sa po každej vyhrenej bitke, s rastúcou silou v presnom k pomere k novej intenzite nášho vedomia, ako keby sme museli viesť ten istý boj znova a znova na každej ovládnutej rovine vedomia. Čím jasnejším sa stáva cieľ, tým hustejší je tieň. Stretávame nepriateľa: Ten tajný nepriateľ, ktorý je v hĺbinách podstaty skrytý, tebou musí byť porazený, človeče, ináč nesplníš svoju najvyššiu povinnosť.

Tomuto vnútornému boju sa vyhnúť nemôžeš. 9.

Šri Aurobindo ho nazýva aj the Evil Persona. Stáva sa, že skôr ako pochopíme máš cieľ pozitívne, začíname rozmýšľať, čím by nemal byť, v priebehu opakovania stále tých istých zložitých okolností, stále tých istých omylov a pádov, ktoré ako sa zdá, nás vedú tým istým smerom, ako keby sme do nekonečna a namáhavo chodili v kruhu približujúc sa stále viac a viac k centru, ktoré je zároveň aj cieľom, aj jeho protikladom. "Človek, ktorý má nadanie nato, aby dovŕšil prácu, - hovorí Šri Aurobindo, - vždy alebo skoro vždy (netreba vytvárať veľmi tvrdé všeobecné pravidlá, ktoré je možné použiť pri takýchto javoch) má akoby s ním spojenú bytosť, ktorú možno niekedy chápať ako jeho časť a ktorá je práve protikladom toho, čo on v zásade predstavuje v práci, ktorú musí urobiť. Alebo ak na začiatku táto bytosť ešte neexistuje, alebo ak nie je spojená s osobnosťou človeka, tak takáto sila vchádza do jeho prostredia hneď, len čo človek začne svoj pohyb k vniknutiu do podstaty, Jej úloha spočíva v tom, aby vyrušovala, vytvárala prekážky a nepriaznivé okolnosti, jedným slovom, aby ho postavila pred tvár celého problému práce, ktorú začal. Zdalo by sa, že v neviditeľnom usporiadaní vecí tento problém nemožno riešiť ináč, ako s pomocou nejakého predurčeného nástroja, ktorý by si vzal túto ťažkosť za svoju*). Toto vysvetľuje mnohé situácie, ktoré pri povrchnom prístupe vedú k zmätku. Na besedách so žiakmi Matka zdôrazňovala ten istý jav: "Ak vo vás už potencionálne jestvuje víťazstvo, tak vždy v sebe nesiete aj protiklad tohoto víťazstva, prameň vašich ustavičných múk. Ak vidíte niekde v sebe čierny - čierny tieň, niečo, čo vám spôsobuje skutočnú bolesť, môžete byť presvedčení o tom, že máte aj príslušnú schopnosť vidieť svetlo". A ďalej, "Máte zvláštny cieľ, zvláštne poslanie, je pre vás charakteristická realizácia a nesiete v sebe všetky prekážky nutné k tomu, aby ste túto realizáciu urobili dokonalou. Vždy budete vidieť, že tma a svetlo sa nachádzajú vedľa seba vnútri vás. Ak máte nejakú schopnosť, tak sa vo vás nachádza aj odmietanie tejto schopnosti. A ak v sebe odhaľujete hustý a hlboký tieň, môžete byť presvedčení o tom, že niekde vo vás je aj veľké svetlo. Je vám daná možnosť využiť prvé, aby ste realizovali druhé. 10. Možno nám tajomstvo života uniká jednoducho kvôli nášmu nedokonalému poznaniu, tohoto dvojakeho zákona svetla a tmy a záhady našej dvojakej povahy - živočíšnej a božskej. Vychovaní v duchu manichejskej koncepcie jestvovania vidíme, ako sa vyučujú najrôznejšie náboženská a etika, neprestajný zápas medzi Dobrom a Zlom, Pravdou a Klamstvom a je dôležité, aby sme v tomto zápase stáli na strane dobra, po pravej ruke Hospodina. Všetko sme

**) Tu pod "predurčeným nástrojom " sa rozumie človek, ktorému by bola daná táto ťažkosť a ktorý by ju prijal za svoju, -vzal by ju "na seba " - a tak by sa vytvorila možnosť na riešenie tejto ťažkosti v kozmických rozmeroch, on by sa stal prostriedkom jej vyriešenia.*

rozdelili na dvoje: kráľovstvo Božie a kráľovstvo Diabla, na nízky život na tomto svete a na ozajstný život na nebesiach. Pokúšali srne sa zničiť protirečenia cieľa, no zároveň sme zničili samotný cieľ. Veď cieľ nepredpokladá žiadnu amputáciu, on nepotrebuje nič odrezať ani hore ani dolu. A do tých čias, pokým budeme zavrňovať jedno kvôli druhému, vždy budeme neúspešní a nedosiahneme cieľ jestvovania. Všetko je jednotné: ak niečo odstránime, všetko sa rozpadne na kúsky. Ako možno odstrániť zlo a nevyhodiť do vzduchu celý svet? Keby sa len jeden človek mohol oslobodiť "od zla", zrútil by sa celý svet, pretože všetko je jednotné. Svet pozostáva z jednej substancie a nie z dvoch - dobrej a zlej. A nemožno nič ani odstrániť, ani pridať. Preto ani nejestvuje zázrak, ktorý by mohol spasiť svet. Zázrak je už na svete a všetky možné svety sa už nachádzajú na svete, ako aj všetko nebeské, čo si možno predstaviť, sa už nachádza tu. Každý cudzorodý predmet by rozbil vzorec, my všetci sme na svete, sme v samotnom centre zázraku, len nemáme od neho kľúč. Možno nepotrebujeme nič odstraňovať a nič pridávať, netreba dokonca ani odhaľovať "niečo iné", treba znova v tomto aspekte odhaliť to isté. Ak chceme dosiahnuť Cieľ, musíme skoncovať s manicheizmom a prikročiť k realistickému chápaniu toho, čo Šrí Aurobindo nazýva "temnou polovicou pravdy". "Ľudské poznanie, - písal, - odvrhuje tieň, ktorý skrýva vrchol sféry pravdy pred jej vlastným slnečným svetlom... Odmietanie lži rozumom, ktorý hľadá najvyššiu pravdu, je jednou z hlavných príčin, prečo rozum nemôže dosiahnuť trvalú, plastickú a dokonalú pravdu. "Ak odstránime všetko nedokonalé (doslovne: všetko, čo ide lárom - fárom) a boh vie, že tento svet je plný chýb a nečistoty, tak možno dospejeme k nejakej pravde, no táto pravda bude prázdna. Správny prístup k pochopeniu Tajomstva spočíva v tom, aby sme po prvé pochopili a potom uvideli, že všetko na tomto svete, dokonca aj absurdný a ďalekosiahly omyl, obsahuje pod svojou maskou iskru pravdy, pretože všetko okolo je Boh, ktorý ide k Sebe Samému, niet ničoho mimo neho. Veď v skutočnosti Omyl - to je polopravda, ktorá sa potkla kvôli svojim obmedzeniam. Často sa stáva, že samotná pravda si nachádza masku, aby sa priblížila k svojmu cieľu nepozorovaná. Keby hoci jediná vec na svete bola absolútne klamná, tak aj celý svet by bol absolútne klamný. Takže ak hľadájúci vychádza z tohoto predpokladu, predpokladu kladného, vystupuje krok za krokom a za každým súhlasí urobiť príslušný krok dolu, nič nepodniká, aby oslobodil stále ten istý svet, schovaný za každou maskou, v každom prvku, aj v najneuveriteľnejšej špiny, v najabsurdnejšom omyle, alebo v najodpornejšom zločine, tak začne vidieť, ako sa všetko postupne prečisťuje pred jeho očami, nie teoreticky, ale bezprostredne, hmatateľne - a pred ním sa odhalia nielen vrcholy, ale aj priepasti Pravdy. Pochopí, že jeho Nepriateľ bol najusilovnejším pomocníkom, ktorý sa veľmi staral o to, aby spoľahlivo zabezpečil efektívnosť

jeho realizácie. Po prvé preto, že s každou bitkou rastie jeho sila a po druhé preto, že každý pád ho prinútil oslobodiť príslušnú časť pravdy dolu namiesto toho, aby sa niesol v pyšnej osamelosti k ešte neobsadeným výšinám. A nakoniec uvidí, že jeho bremeno bolo bremenom našej matky - Zeme, ktorá sa tiež usiluje o svoju časť svetla. Kniežatá Tmy sú spasené! Už skončili prácu, nedovolia nič vynechať pri dobýjaní Pravdy absolútnej, nedovolia uspokojiť sa s Pravdou všedmietajúcou:

Nádej patrí nielen čistým božstvám.

Aj pochmúrní, zlostní bohovia, ktorí sa odtrhli od tých istých prs v zúrivej snahe nájsť to, čo stratili Čistí bohovia - dosiahli tiež spasenie. A on pochopí, že každá vec má svoje miesto, ktoré je vlastné len jej. Nielenže nemožno nič odhaliť, ale nejestvuje ani rozdelenie na viac alebo menej dôležité, takže problém je v celej svojej úplnosti obsiahnutý v najmenšom incidente, v najbezvýznamnejšom každodennom geste v takej miere, ako aj v kozmických kolíziách. A je možné, že celá úplnosť Svetla a Radosti sa nachádza v najmenšom atóme možno tak, ako v nadvedomých nekonečnostiach. A vtedy sa osvetľuje tmavá pologuľa pravdy. Každá prekážka alebo omyl zapaluje plameň utrpenia, ktorý, ako sa zdá, prerazí dolu otvor pre svetlo: každá slabosť vyvoláva zodpovedajúcu silu, ako keby sila pádu bola silou vzostupu. Každá nedokonalosť - to je krok k väčšej úplnosti - niet hriechov, niet chýb, sú len nespočetné neúspechy, utrpenie, ktoré nás nútia prejsť naše kráľovstvo krížom krážom a všetko objať, aby sme všetko mohli vyliečiť a dovísiť. Cez drobulinký otvor v našom brnení prichádza k nám láska a súcit k svetu, ktoré nikdy nepochopí najžiarivejšia čistota: čistota je nepreniknuteľná, zabarikádovaná, uzavretá ako pevnosť. Na to, aby mohla vojsť Pravda, je nutná puklina.

Svoju chybu premenil na dvere,
cez ktoré prenikla Pravda. 17.

Na opačnej strane zla je pravda Lásky. Čím hlbšie zostupuješ kruhmi pekla, tým viac sa presviedčaš o nevyhnutnosti hlbín zla. Dospievaš k záveru, že nič nemožno vyliečiť bez tejto námahy: vnútri sa zapaluje oheň, je stále mohutnejší v rastúcom vnútornom úsilí, ktoré je podobné túžbe po vzduchu u topiaceho sa. Okrem Tohoto nejestvuje nič, existuje len Toto, ako keby len Láska mohla stáť oproti noci a zvíťaziť nad ňou, jej jasnejšou polovicou. Ako keby všetok Tento tieň bol potrebný na to, aby sa mohla zrodiť Láska. Pravdupovediac, v srdci všetkej tejto tmy, v hĺbinách všetkých našich bied a nešťastí je skryté nejaké zlu odporujúce mystérium. A možno že tak, ako každý z nás má zvláštnu ťažkosť, ktorá je charakteristická len pre neho, ktorá je zároveň aj protirečením, aj znamením nášho osudu, tak isto aj ohromné "nedostatky a tisícky starých

rán Zeme, takej zraniteľnej, hriechnej a plnej utrpenia, sú znamením jej osudu." A niekedy musí stelesniť dokonalú Lásku a Radosť, pretože ona vytrpí a preniesie všetko a všetko pochopí.

Podľa nášho napredovania hranica nadvedomého sa dvíha stále vyššie a vyššie a adekvátne k tomu hranica podvedomého sa nachádza stále nižšie a nižšie. Všetko sa osvetľuje, no aj uzatvára, sústreďuje sa na jeden výrazný a tmavý bod, približuje sa k nemu stále bližšie a bližšie a vyvíja naň stále väčší a väčší tlak, akoby v priebehu mnohých rokov, mnohých životov sme sa krútili okolo toho istého problému, no pritom sme sa ho nikdy nedotkli. A zrazu je tu, na dne otvoru, trepoce sa pod prúdmi Svetla - a všetko zlo sveta je v ňom, v jedinom bode. A čas Tajomstva sa už približuje. Veď zákon vzostupu nie je ani zákonom potlačenia hriechu alebo pádu, ani zákonom pokánia a utiekania sa k nebesám. V skutočnosti je to zlatý zákon, nepostrehnuteľný Zámer, Predurčenie, ktoré nás ťahá aj dolu aj hore, do hlbín podvedomého a neuvedomelého, k centrálnemu bodu, k tomu koreňu života a smrti, tmy a svetla, kde nás čaká tajomstvo. Čím viac sa blížime k vrcholu, tým viac sa dotýkame dna.

Veľký prechod

Posledné kroky vzostupovania sa uskutočňujú za hranicami Podvedomého, v našej evolučnej minulosti, v našom starom predhistorickom vedomí, na tej úrovni, kde prvýkrát na svete z toho, čo sa zdalo Smrťou, vznikol život, to jest v našom tele, na hranici medzi materiálnym Neuvedomelým a fyzickým vedomím, v tej oblasti, ktorá sa zúčastnila prvotného zrodu a potom dočasne zaháľala. Orgány a bunky nášho tela majú svoje vlastné vysokoorganizované a efektívne vedomie, ktoré vie, ako si "niečo" vybrať, dostať, alebo odmietnuť to "niečo" a ktorým možno manipulovať, ak sme dosiahli zodpovedajúcu úroveň jogínskeho vývinu. Keby išlo len o zlepšenie súčasných podmienok života, stačilo by obyčajné jogínske vedomie: predĺženie života podľa želania, odolnosť proti chorobám, dokonca večná mladosť. To sú niektoré z často sa vyskytujúcich výdobytkov jogínskej disciplíny. No, ako sme povedali, my sa snažíme zmeniť život, a nielen vylepšiť jeho fasádu. Nižšie od nášho skutočného fyzického vedomia sa nachádza fyzické podvedomé, ktoré predstavuje výsledok evolúcie života v Hmote a zachováva všetky staré zvyky života (najhorším z nich je zvyk umierať) a tiež jeho reflexy, obavy, obranné reakcie, no najviac súhrn skostnatelých zvykov. Život akoby si pamätal množstvo obranných vrstiev, ktoré si musel vybudovať okolo seba na to, aby rástol. Na samom dne tohoto fyzického podvedomého, kde, ako sa zdá, miznú všetky formy vedomia alebo pamäti, je možné dosiahnuť samotný základ, prvobytný pancier, samotnú

Smrť, z ktorej sa vytrhol na slobodu Život. Je niečo ohromné a tvrdé - natoľko ohromné a tvrdé, že Rišiovia Véd tomu dali pomenovanie "nekonečná skala." Je to Neuvedomelé. Je to stena, alebo možno dvere. Je to dno, alebo možno len blana. A zrazu neuvedomelé je absolútne mŕtve. Čo ak neuvedomelé nie je niečím nehybným v zápornom zmysle slova? A čo ak je negatívne, tak povediac, v kladnom zmysle: zavrhuje, aktívne odmieta, hovorí nie životu:

Nástojčivé, nemé odmietanie v hĺbkinách života,
nevedomé "Nie" v prvoprameni veci. 19

Keby týmto základom (origin) bolo totálne "nič", nebolo by v čo dúfať. Okrem toho z ničoho by nikdy nič nemohlo vyrásť, to jest, to skalnaté dno je niečo. Ak existuje "Nie" musí obsahovať "Áno". Ak existuje Smrť, musí v nej spočívať život. A nakoniec, ak existuje koniec, tak z druhej strany musí byť začiatok. Všetko záporné je opačnou stranou niečoho kladného. Ktorákoľvek z našich najhlbších priepastí je vrcholom niečoho iného. Zmysel jogy Š. A. spočíva v tom, aby sme zo všetkých záporných javov vyťažili kladné, zo všetkých prvkov a na každej úrovni vedomia a, ak bude Božia vôľa, našli najvyššie kladné, ktoré nieje ani kladným ani záporným, ono proste je, ktoré navždy vyrieši naše dvojakosti, dvojakosti vyššie ako dualizmus samotného života, ktorý ďalej umiera, alebo Smrť, ktorá ďalej žije. V Šandernagore Šrí Aurobindo dosiahol najnižšie úrovne fyzického podvedomého. Pred ním bol múr: "Nie to, čím sa teraz zaoberám, to nie sú Empírie, (Nebesá) - bolo by dobré, keby to bolo tak! Je to skôr niečo protikladné, opačná stránka vecí".

Ten, komu je už známy odpor a zúrivé reakcie, ktoré vzniknú ihneď, len čo sa dotkneš mentálneho a vitálneho, toho hadieho hniezda, ten si vie predstaviť, čo znamená také zostupovanie. Čím hlbšie zostupujeme, tým vyššie vedomie potrebujeme, tým silnejšie svetlo, pretože zostupovanie je priamoumerné vystupovaniu. A ak pochopíme, že vedomie je sila rovnako hmatateľná ako elektrický prúd, tak si vieme predstaviť, aké traumy, trápenia a muky môže vytvoriť napr. supramentálna sila a svetlo, keď padajú dolu ako vodopád, do špinavej kaluže fyzického podvedomého - riava (an assault- "útok", "búrka") éteru a ohňa. Tu sa taja najväčšie ťažkosti dokonca nebezpečenstvá, ku ktorým sa vrátíme, keď budeme hovoriť o Transformácií. Pokiaľ máme do činenia s mentálnym a vitálnym odporom, so sebaklamstvom našej morálky, musíme mať len silnú vôľu a trpezlivosť, No keď zostupujeme nižšie, prichodí nám zoči-voči stretnúť lož tela, ako hovorí Matka, to jest choroby a Smrť. Práve preto Šrí Aurobindo a Matka trvali na tom, aby ich žiaci mali pevný fyzický základ. (Pracuj, pristupuj naraz z dvoch strán, neopovrhuj jedným z nich kvôli druhému.) Keď Šrí Aurobindo dosiahol najvyššie hranice nadvedomého, kde sa ohromné

farebné vlny "rozpúšťajú" v jasnej belobe, dotkol sa zároveň čiernej skaly dolu, na dne:

Hlboko a dlho kopem
v hrôzach trasoviska a blata...
Nejaký hlas vyzval : "Chod' ďalej -
kam pred tým nikto nevkročil!
Kop hlbšie a hlbšie,
pokiaľ nedosiahneš zlovestný kameň v samotnom základe,
nezabúchaš na dvere, ku ktorým niet kľúča." 22

Neskôr v roku 1910 sa Šrí Aurobindovi stalo niečo zvláštne. No skôr než opíšeme tento zážitok, ktorý mení smer našej evolúcie, poďme zhodnotiť a krátko posúdiť terajší stav ľudstva. Je to dosť jednoduché. Sme uzavretí v hmote, v Čiernom vajci, ktoré nás neustále stláča zo všetkých strán. Nejestvuje mnoho spôsobov na to, ako sa dostať z tohoto stavu, v podstate sú len dva: prvý - pohrúžiť sa do spánku (do snívania, do extázy, alebo meditovať, no toto všetko sú rôzne stupne spánku, viac alebo menej vznešeného, uvedomelého, alebo božského) a druhý - umrieť. Skúsenosť Šrí Aurobinda predstavuje tretiu možnosť, ktorá nám dovoľuje dostať sa z tohoto stavu bez úteku do extázy alebo smrti, to jest v skutočnosti ani nevychádzajúc z neho, a ktorá obracia prúd našej evolúcie do opačného smeru, pretože cieľ sa už nenachádza hore alebo vonku, ale priamo vnútri. Okrem toho to umožňuje prebudiť sa v realite všetkých extázam, snom a zvlášť všetkým silám, ktoré nám môžu pomôcť uviesť naše sny do života a premeniť Čierne vajce na otvorený, jasný a živý priestor. V tento deň v roku 1910 Šrí Aurobindo dosiahol dno, preťal všetky vrstvy špiny, na ktorých nebadateľné ako kvietok vyrástol život. Navrchu bolo len svetlo, žiariace stále jasnejšie a jasnejšie, v závislosti od toho, ako zostupovalo, obnažujúce svojimi prenikavými lúčmi všetky nečistoty zaradom, ako keby sa táto noc vťahovala do stále väčšieho svetla, ako keby hrana podvedomého ustupovala, posúvajúc sa stále hlbšie a hlbšie dolu, tak, že koncentrujúc sa tam stále vo väčšej miere, priamo úmerne koncentrácii hore, akoby tvorila jedinou oporu tmy pod týmto jediným Svetlom, vtedy nečakane v hĺbkinách tejto "nevedomelej" Hmoty, v slepých bunkách tohoto tela bol Šrí Aurobindo ostrým cvalom vnesený do najvyššieho svetla, bez toho aby upadol do tranzu, bez straty individuality, nerozpúšťiac sa vo vesmíre, úplne si zachovávajúc jasné videnie.

Prebil sa do iného Priestoru a Času. 23

Noc, Zlo, Smrť - to nie je nič iné ako maska. Krajný protiklad prebúdza krajné napätie a podobné sa stáva Sebou samým, jestvuje len jednotné. Slniečny svet,

najvyššie božské vedomie - supramentálne vedomie - sa nachádza priamo v srdci Hmoty a všetky iné stupne vedomia - to sú jeho lúče. Stupeň nasledujúci za Globálnym rozumom, nie je hore, on je tu vo všetkých veciach, dvere vedúce dolu otvárajú aj dvere hore, aj kam len chcete:

Nevyspytateľné, nepochopiteľné prekvapenie svetla,

Grandiózne (vzájomné) presúvanie Noci a Dňa

zmenilo všetky hodnoty svetla. 25

Vysoké sa stretáva s nízkym, všetko je jedna rovina. 26

Najvzdialenejšia minulosť sa dotýka srdca budúcnosti, ktoré ju vymyslelo, Boh - Duch sa stretáva s Bohom Hmotou a to znamená božský život v tele. Sat - Čít - Ananda hore to je Sat - Čít - Ananda dolu, Jestvovanie - Vedomie - Sila - Radosť. Evolúcia sa nekončí neplodným čiernym alebo bielym spánkom, nič nie je pohltené tmou, nič neodlieta vysoko do neba, všetko je navzájom spojené vnútri dokonalého kruhu. Radosť hore - to je radosť dolu.

Radosť v hĺbinách spánku,

srdce blaženosti vo svete utrpenia. 27

Radosť, schopná pôsobiť, mohutné osvetlenie, ktoré preniká do hĺbky našich žíl, miesto sterilnej blaženosti nad našimi hlavami:

Všemohúce sily sú skryté v bunkách prírody. 28

Pretože supramentálne -to nie je akési "éterovejšie" vedomie, je to vedomie silnejšie ako tá istá vibrácia, ktorá do nekonečna organizuje a reorganizuje veľké svety, to je to, čo môže zmeniť aj Zem:

Na samom dne nevedomelého,

nanajvyšť tvrdého, nepoddajného,

obmedzeného a zadúšajúceho, - písala matka, -

som nečakane dosiahla všemocný prameň,

ktorý ma okamžite vyhodil do beztvareho

bezhraničného priestoru, kde vibrujú semená

nového sveta.

A to je kľúč k Premene, kľúč k prekonaniu zákonov Hmoty, s pomocou Vedomia v Hmote. Vedomie hore- to je vedomie dolu. Sú to dvere do sveta budúcnosti a do novej zeme, o ktorej zvestovalo Písmo pred 2000 rokmi: "Nová zem, kde prebýva pravda " (2. Epištola Petra, 3.13.). Pretože naozaj zem

- to je naša spása, miesto víťazstva a absolútneho naplnenia. Nie je nevyhnutné byť spasený v nebi. Všetko, absolútne všetko sa nachádza tu v tele - najvyššia Radosť, Vedomie, Sila - len aby sme mali dost' smelosti otvoriť oči a zostupovať a dať život snom namiesto toho, aby sme blúznili v spánku:

Musia vstúpiť v posledné konečné, ak chcú
dosiahnuť posledné nekonečné. 29

Zároveň s tým Šrí Aurobindo odhalil stratené veľké Tajomstvo, Tajomstvo Véd, ktoré tak či onak tvorilo jadro mnohých starých tradícií, rozosiatych po Zemi od Iránu po Strednú Ameriku a po brehy Rýna a to v čase od Elýzia po kacírov, od Okrúhleho Stola po alchymistov - Tajomstvo všetkých hľadačov dokonalosti. Hľadanie pokladu v hĺbkach jaskyne, boj so silami podvedomého, obrami - ľudozrútmí, škriatkami a drakmi, história Apolóna, Indru a Draka Vritru, Tora a obrov, Sigurda a Farníra, slnečný mýtus o Maji, zostúpenie Orfea do Pekla, Transmutácie. Had, hryzúci si vlastný chvost. A predovšetkým je to Tajomstvo rišiov Véd, ktorí pravdepodobne odhalili to, čo nazvali "veľkým prechodom", maras pothak (II. 24.6) svetom "nerušeného Svetla", Swar, vnútri skaly neuvedomelého. Naši otcovia silou mantry zrútili stenu pevností mocných a neprístupných, proroci Angiravy (prví rišiovia) silou svojho výkriku zmenili na prach skalnú pevnosť, oni vybudovali v nás cestu k veľkým nebesám, oni objavili deň a slnečný svet (Rig Véda 1.71.2), oni objavili "Slnko, prebývajúce v tme" (III, 39.5.) oni našli "Nebeský poklad, skrytý tak ako vtáča v tajnej jaskyni v nekonečnej skale" (I. 130.3).

Tma a Svetlo, Dobro a Zlo pripravovali božský zdroj v Hmote: Deň i noc - obaja kŕmia božské Dieťa. 30. Nič nie je prekliate, nič nie je zbytočné. Noc a deň to sú dve sestry nesmrteľné, ktoré majú jedného milovaného.... Svetlo je ich jediná podstata, hoci sú rôzne ich podoby. (I. 113.1.3.) Na konci svojho "putovania", po vystupovaní a zostupovaní, hľadájúci sa stáva synom dvoch matiek (III. 55.7.), je synom Aditi, bielej Matky** nadvedomého nekonečného, a syn Dity, pozemskej Matky "temného nekonečného". Má dvojaký pôvod -ľudský a božský, pôvody, ktoré "jestvujú večne v hniezde jedinom "... ako ten, čo dostáva rozkoš od dvoch svojich žien naraz (I.62.7.). Hora (Materiálne Neuvedomelé) sa oslobodila od bremena a dala miesto najvyššiemu narodeniu... boh otvoril dvere ľudské (V.45.). "Vtedy sa naozaj zobudili a ich videnie bolo absolútne a úplné. Zozadu, dookola a všade mali tú rozkoš, ktorá jestvuje na nebesiach. Vo všetkých zamknutých domoch (na všetkých rovinách našej bytosti, alebo vo všetkých centrách vedomia) sa nachádzali všetci bohovia". (Rig Véda IV. 1.18.).

Spĺňa sa nádej človeka, spĺňa sa modlitba Rišiho: "A budú Nebesá a Zem jednotné". 31. Obnovuje sa veľká Rovnováha.

Nebesá v túžbach nadšených po zemi dokonalej
a zem v smutnom rojčení o dokonalom nebi,
v strachu zakliate, oddelené od seba. 32

A to je radosť - Ananda. Spočívajú v začiatku vecí a ich konci, aj všade, ak začneme kopať hlbšie. Je to "prameň medu, skrytý v skale" (Rig Véda II. 24.4.)*).

15. SUPRAMENTÁLNE VEDOMIE

Definovať supramentálne vedomie v mentálnych termínoch je dosť zložitá, pretože toto nie je svojím určením mentálne, nepodriaďuje sa všetkým našim zákonom trojrozmerného priestoru a vystupuje za rámec jeho perspektívy. Pravda, tu nás možno samo slovo uvádza do omylu, pretože je to skôr iný typ vedomia ako vrchol ľudského vedomia. Môžeme sa pokúsiť opísať toto vedomie, rozlišujúc dva aspekty - aspekt vedomia alebo videnia a aspekt sily. No to znamená znovu padnúť do mentálnej pasce, pretože tieto dva aspekty sú neoddeliteľné - vedomie je sila, je to aktívne videnie. Často, keď sa Šrí Aurobindo a Matka pokúšali reprodukovať svoje zážitky, ich slová sa prekrývali v anglickom a francúzskom jazyku. Je nutný iný jazyk, une antre lanque, another language.

Supramentálne videnie

Supramentálne videnie - to je videnie globálne. Rozum vykrajuje nové fragmenty a stavia ich proti sebe. Globálny rozum spája všetko v jedinom lúči, no tento lúč má začiatok v jedinom bode, to jest Globálny rozum vidí všetko zo svojho zvláštneho hľadiska. Také videnie je jediným a všeobecným, no pritom sa vylučujú druhé hľadiská alebo prebieha ich asimilácia. Supramentálne alebo Superrozum nielen že obsiahne celý svet vecí a bytostí jediným videním, ktoré spája všetky lúče, nič nedávajúc do vzájomného protikladu, no Vidí aj hľadisko každej veci, každej bytosti, každej sily zvlášť, je to videnie úplné a uzavreté, ktoré nemá svoj začiatok v nejakom zvláštnom bode, ale v miliardách bodov: Jediný a nekonečne početný pohľad ...1

Supramentálna bytosť vidí inak, z iného bodu - nie cez húštinu faktov a fenoménov každej minúty, no zhora, nie zvonku a nie súdiac podľa povrchu, ale z vnútra, zo samotnej pravdy srdca každej veci. 2. Preto nič nemôžeme pochopiť v Supramentálnom, ak nebudeme neustále mať na pamäti, že je to iný rozmer. No môžeme pochopiť, že je to videnie Samej Múdrosti, pretože každá vec, každá bytosť, akákoľvek sila na tejto zemi vyjadruje istú absolútnu vlastnosť

*) Táto staroveká tradícia, známa už Judejcom, zrejme bola presne do detailov vzkriesená kresťanstvom v koncepcii čistoty - nepoškrvenosti Panny Márie.

viac alebo menej presne (a často úplne zvrátene). No nehľadiac na všetky nedostatky a zvrátenosti, každá vec sa podrobuje určitému vnútornému zákonu, ktorý ju núti usilovať sa o túto hlavnú a unikátnu pravdu svojej bytosti. Veď dokonca každý list na strome je svojím spôsobom unikátny. A keby v základe každého z nás nebolo tejto absolútnej a unikátnej pravdy, tak by sme sa jednoducho rozsypali. A práve preto sme tak silno zviazaní so svojou chudobou a omylmi - cítíme, že za nimi je prítomná pravda, ktorá rastie ako hovoril Šrí Aurobindo akoby ochránená touto chudobou a našimi omylmi. Keby nám bola daná celá pravda naraz, premenili by sme ju na škriatka, na vlastný obraz a podobu v danom momente. Pravda nemá nič spoločné s myšlienkou alebo dobrými činmi - hoci tieto môžu byť štádiami na ceste - ona je spojená so šírkou bytostí. No rast prebieha pomaly a bolestivo. "Chyby, omyly, prekážky!" - kričia. "Aké sú žiarivé a krásne Tvoje chyby, ó, Hospodine! Tvoje omyly udržiujú pravdu pri živote. Prostredníctvom tvojich prekážok sa svet zdokonaľuje". No rozum, ktorý vidí len najbližší povrch vecí, chcel by obrúsiť všetkým ostré hrany, očistiť všetko, nechať len vákuum a stiahnuť svet k fádnej, spoľahlivej a dobre vychovej pravde. Robí takého závery: "Toto je dobré a toto je zlé, toto jej priateľ a toto je nepriateľ." Možno by chcel sňať zo sveta všetkých nacistov, alebo napr. všetkých Číňanov, predpokladajúc, že sú to oni, ktorí predstavujú absolútne nepotrebné nebezpečenstvo, a rozum má pravdu, má pravdu podľa svojho určenia, pretože je stvorený ako taký. Musí byť rozvážny ešte aj preto, že sa snaží vyjadriť niečo mentálne alebo morálne absolútne platné, čo má svoje miesto a poslanie. Ale to vôbec nie je celá pravda. Je to len jedno z možných hľadísk. Niektorí hovoria, že naša osobitosť, náš rozum a naša morálka - to sú nástroje nutné na prežitie v takom svete, aký v súčasnosti je. A je to naozaj tak. Naša osobitosť je vynútená. No práve v tomto spočíva príčina toho, že svet nepredstavuje jednotný celok. Nikdy nesmieme stratiť zo zreteľa, že je to prechodný prostriedok a že musíme nahradiť tieto dočasné opatrenia (stop - gaps doslova "upchávania"), ako ich nazýva Šrí Aurobindo, vedomím, ktoré je videním a silou. A práve preto nám nie je daná sila. Pretože keby sme mali silu, tak by sme s tými najlepšimi zámermi urobili strašný zmätok pre svoju nevedomosť a krátkozrakosť. Naša slabosť - to je nevyhnutnosť. Supramentálne vedomie si podmaňuje nielen všetky hľadiská, v jeho moci si sú aj hlbinné sily, pôsobiace za každou vecou, a pravda každej veci - to je Pravda - vedomie. A keďže ona vidí všetko, disponuje Silou - z prvého automaticky vyplýva druhé. Naša slabosť - to je výsledok toho, že nemáme patričné videnie. Vidieť, vidieť celkom a úplne - to nevyhnutne znamená mať silu. No supramentálna sila sa nepodriaďuje ani našej logike, ani morálke, ona vidí ďaleko v priestore a čase. Nepokúša sa amputovať zlo kvôli tomu, aby zachránila dobro, a pracuje bez toho, aby siahala po chvíľkových

zázrakoch. Vyslobodzuje zo zla to dobro, ktoré v ňom je a svojou silou a svetlom uvádza do súladu temnú polovicu vecí s jej svetlonosnou dvojníčkou. Prvé, čo vyvoláva, keď preniká, je kríza: podrobuje tmú účinku jej vlastného svetla. Ona nezvyčajne silne stimuluje evolučný proces. Práce Šrí Aurobinda, hoci sú mentálnym vyjadrením supramentálnej činnosti, dávajú nám praktický príklad tohoto globálneho videnia. Mnohých to (čo napísal) vyvádza z konceptu, pretože v prácach nie je tých pokynov, tých oporných bodov, ktoré robia myšlienku ľahko vnímateľnou. Ale veď byť doktrínárom je také ľahké! Šrí Aurobindo skúma doslova všetky hľadiská s tým, aby z každého vyťažil najhlbnejšiu pravdu, no nikdy nevnučuje svoje hľadisko, (možno preto, že ho nemá, alebo preto, že ich má všetky!), proste ukazuje, že žiadna pravda nie je úplná sama od seba a ukazuje smer, ktorým ju možno rozšíriť. Superrozum nestavia jednu pravdu proti druhej, aby videl, ktorá z nich vydrží a zachová sa, ak dopĺňa jednu pravdu druhou vo Svetle jedinej Pravdy, ktorej aspektami sú všetky ostatné. Hovoril tiež o svetle myšlienky, ktorá nesie v sebe všetky svoje protiklady. To je to, čo matka nazýva "myslieť sféricky". Keď človek hovorí o Šrí Aurobindovi, vždy cíti, že upadá do strašného dogmatizmu a mudrovania, bezpochyby pre neadekvátnosť nášho jazyka, ktorý sa sústreďuje na nejaký jeden bod a takým spôsobom vrhá tieň, zatiaľ čo Šrí Aurobindo sa zmocňuje všetkého, no vôbec nie kvôli nejakej "znášateľnosti", tejto mentálnej imitácii jednoty, no vďaka reálnemu videniu, ktoré je naozaj jednotné s každou vecou a nachádza sa v srdci každej veci. Možno, že je to samovidenie veľkej lásky?

Toto ucelené videnie je natoľko reálne, že pre toho, kto ho ovláda, sa mení dokonca vonkajší vzťah fyzického sveta. Presnejšie povedané, nemení sa: fyzický svet sa mu predstavuje taký, aký je v skutočnosti. Optická ilúzia rozdelenia, s ktorou obyčajne žijeme, mizne, už nevnímame palicu ako zlomenú, všetko znova nadobúda zmysel - svet nie je taký, akým ho vidíme. Pre supramentálny cit nič nie je konečné, on bazíruje na pociťovaní všetkého v každom a každého vo všetkom: jeho určovacia schopnosť (its sense definition)... nevytvára žiadne múry ohraničenia. Je to oceánový a éterový cit, v ktorom každé citové vedomie a pociťovanie je vlna, pohyb, kropaje alebo kvapka, ktoré sú predsa zároveň stredobodom oceánu a sú od oceánu neoddeliteľné. Akoby sa nejasný a banálny, obyčajný pohľad zmenil na pohľad maliara, básnika, na videnie zduchovnelé a vysoké, videnie vlastné videniu skutočne najvyššieho božského Básnika a Maliara, videnie, ktorému On daroval všetku úplnosť Svojej pravdy a Svojej prozreteľnosti ako o celom vesmíre, tak aj o každej veci v ňom. Bezhraničná intenzita mení všetko videné na inšpiráciu veľkoleposti a majestátnosti jeho (všetkého videného) skutočnej vlastnosti, idey, formy, farby. Vtedy sa zdá, že vo "fyzickom pohľade," vo "fyzických očiach", je duch

a vedomie, ktorým je dostupný nielen fyzický aspekt objektu, ale aj sama jeho hlavná podstata (tho soul of quality in it), energetická vibrácia, svetlo a sila, aj duchovná substancja z ktorej je vytvorený. Zároveň prebieha jemná zmena, ktorá odhaľuje videnie vo zvláštnom štvrtom rozmere, videnie, ktorého charakteristickou črtou je určité prenikanie do vnútra, videnie nielen povrchu a vonkajšej formy, no aj všetkého toho, čo ju oživuje (informs) a rozprestiera sa jemne okolo nej. Hmotný objekt sa javí tomuto pohľadu niečím odlišným od toho, čo vidíme teraz: nie ako jednotlivý predmet na pozadí prírody alebo obklopený ňou, ale ako nedeliteľná časť a dokonca jemný výraz jednoty všetkého čo vidíme. A táto jednota je jednota totožnosti s večným, jednota Ducha. Pretože pre supramentálne videnie materiálny svet, priestor a materiálne objekty prestávajú byť materiálne v tom zmysle, v ktorom ich teraz vnímame my, to jest, len prostredníctvom našich ohraničených zmyslových orgánov, vyvstanú pred nami viditeľné ako sám duch v podobe Seba Samého a svojho uvedomelého rozšírenia. Globálne videnie, ucelené videnie a videnie večné. Čas je porazený. Ak vedomie Globálneho rozumu videlo široké rozlohy priestransva v čase, tak v supramentálnom vedomí úplne mizne trojakoť času. Ono spája minulosť, prítomnosť a budúcnosť do nedeliteľného vzájomného zväzku, do jednotnej súvislej roviny vedomia*).

Všetok čas - je telo jediné, Priestor - jediná kniha. 10

Vedomie - to už nie je úzky uzáver kamery, ktorý nutne musí byť taký, pretože v opačnom prípade kamera vybuchne. Je to veľký pokojný Pohľad, podobný pohľadu, ktorý dosiahne na nebesá, hovorí Rig Véda (I. 17.21). "Obyčajné individuálne vedomie sa podobá na os, - hovorí matka, - a všetko sa otáča kolo tejto osi. Ak sa trochu zmätie, cítíme sa stratení. Je podobné veľkej osi (relatívne veľkej, no môže byť celom malá), zafixovanej v čase a všetko sa krúti okolo nej. Vedomie sa môže rozprestierať bližšie alebo ďalej, môže byť nižšie alebo vyššie, silnejšie alebo slabšie, no otáča sa okolo tejto osi. Pre mňa viac nejestvuje nijaká os - zmizla, roztopila sa! Vedomie sa môže vybrať na sever, juh, západ alebo východ, môže sa pohybovať dopredu alebo dozadu. Kam chce. Os viacej nejestvuje. Je nám ťažko si predstaviť ,aké môže byť videnie takej univerzálnej bytosti. Možno zo svojho mentálneho hľadiska predpokladáme, že totálne poznanie minulosti, budúcnosti a prítomnosti rýchlo stratí celú nepredvídateľnosť. No v tom prípade neoprávnene prisudzujeme supramen-

**) Zaujímavá je paralela s Eisteinovou teóriou relativity. Podľa tejto teórie s približovaním k rýchlosti svetla čas sa spomaľuje a skracujú sa vzdialenosti. V momente dosiahnutia rýchlosti svetla naše hodinky zastanú a ručičky klesnú na nulu. Supramentálne vedomie, ktoré je samotným svetlom, je tiež víťazstvom nad časom a priestorom. Možno je medzi svetom fyzikov a svetom prorokov menší rozdiel, ako predpokladáme.*

tálnemu vedomiu tie črty a reakcie, ktoré patria len rozumu. Taký spôsob videnia a vnímania sveta - to je niečo iné. Supramentálne vedomie sa nevrhá do budúcnosti s vášňou a netrepezlivosťou, ktoré sú vlastné nám. Pred jeho očami všetko, teraz a tu v čase žije božsky: každý okamih je absolútny a v svojej úplnosti sa vyrovná bohatstvu tisícročí, je to najvyššia dokonalosť času. Ved' v obyčajnom živote sme niekedy nie prítomní v súčasnom momente: alebo myslíme na budúcnosť, prechovávaúc nádej, alebo žiaľime za minulosťou, pretože súčasný moment nikdy nebyva taký, aký má byť, vždy mu niečo chýba, je strašne prázdny. Pre supramentálne vedomie každá vec v každom momente je úplnosťou toho, čím má byť a je takou, akou má byť. To je nemenná, stála blaženosť. Ktorákoľvek časť, ktorýkoľvek záber veľkého kozmického Filmu obsahuje všetky predchádzajúce obrazy a aj všetky tie, ktoré budú nasledovať. Niet nedostatkov ani v perspektívach budúcnosti, ani v pamäti minulosti: "Tá blaženosť, ktorá je nanajvyšš široká a úplná a nemá medzery, - hovorí Rig Véda (V. 62.9.). "Je to nekonečná Blaženosť", - hovorí Šri Aurobindo. A je to tiež najvyššia dokonalosť priestoru. Večne sa usilujeme o nové veci a stále hľadáme nové objekty, pretože žiadnej veci nie je dosť tých vecí, ktoré nie sú obsiahnuté v nej. Naše objekty sú prázdne, ako aj naše okamihy. No supramentálne vedomie pociťuje v každom objekte, v každej veci, ktorej sa dotýka, takú totalnosť a nekonečnosť, ako v neohraničenosti alebo v súhrne všetkých možných objektov. "Absolútno sa nachádza všade každé konečné je nekonečné. A vzniká pocit večne sa obnovujúceho zázraku, ktorý sa objavuje nie nečakane, ale prichádza s postupným odhaľovaním tejto večnej nekonečnosti, toho mimočasového Absolútna, v každom objekte, obmedzenom v priestore, v každom okamihu obmedzenom v čase. To je najvyššia úplnosť života. Náš konečný pomíňajúci sa život je v skutočnosti veľmi biedny a strašne úbohý. Musíme sa alebo obrátiť chrbtom k pomínutelnosti, aby sme našli vecnosť, alebo sa zrieknuť túžby po nekonečnosti kvôli tomu, aby sme zažili konečné. Supramentálna úplnosť nachádza nekonečné v konečnom a mimočasové v pomínutel'nom. Spontánne prežíva každý okamih, každý objekt a zároveň aj nekonečnosť, ktorá obsahuje všetky momenty a všetky objekty. To sú dva spôsoby prežívania a videnia jedného a toho istého, ktoré prebiehajú zároveň. Supramentálne vedomie nemá len kozmický aspekt, ale aj transcendentný, pričom tieto si navzájom neprotirečia. Nielenže si neprotirečia, ale ich paralelný priebeh je kľúčom k skutočnému životu. Pretože život je chudobný nielen preto, že sú jeho objekty prázdne a čas rozdrobený, ale aj preto, že nemá pokoj a stálosť. Všetky náboženské a duchovné učenia vznikli v dôsledku tejto základnej potreby človeka získať nemenný základ, útočisko pokoja, ktorého sa nedotkne tento celý chaos, neistota a utrpenie sveta, niečo, čo sa nachádza mimo neho a je bezpečné. A tu počas nášho hľadania sme sa zrazu dostali do

grandiózneho mlčania, do Nekonečnosti mimo tohoto sveta, ktorú sme pomenovali Bohom, Absolútnom alebo Nirvánou, - slová nemajú žiaden význam, - dosiahli sme veľké Oslobodenie. Tento zážitok je to najhlavnejšie v živote, je to jeho základ. Ak sa len trochu priblížime k tomuto veľkému Mlčaniu, všetko sa mení, - objavuje sa Presvedčenie. Beznádejne topiaci sa Svet zrazu našiel oporu- skalou. V živote je všetko vratké, neisté, len táto skala nás nikdy neoklame. Práve preto sa hovorí, že Kráľovstvo Božie nie je z tohoto sveta. Pokus Šrí Aurobinda sa tiež začal Nirvánou, no skončil v úplnosti tohto sveta. Aj tu je určité protirečenie, ktoré je veľmi dôležité pre pochopenie praktického tajomstva skutočného života.

Rozum, a dokonca Globálny rozum našich prorokov, je nevyliciteľne viazaný s protikladmi vnútri jednoty (ak je Boh hore, tak nemôže byť dolu. Ak je toto biele, tak nemôže byť čierne). "V supramentálnom zážitku je všetko sférické, je to vždy "Áno" a "nie" v tom istom čase, - hovorila Matka, - dva póly každej veci sa stále spriahajú vnútri iného rozmeru ("tajné vnútorné priestory", -hovorili Rišiovia Véd II.4.9.). Takým spôsobom Transcendentné sa nenachádza nikde mimo tohoto sveta, Ono je tu, všade, úplne vnútri neho a úplne mimo neho zároveň. Presne tak isto supramentálne vedomie je úplne vo svete a úplne mimo sveta. Je aj vo večnej mlčanlivosti, aj vo víre každodenného chaosu, prebýva na pevnej skale a zároveň je prítomné v búrlivom prúde. A práve preto môže skutočne vychutnávať život a byť pánom života. Veď ak sa budeme nachádzať len vo víre prúdu, nedosiahneme ani pokoj ani nadvládu, budeme zmietaní ako pierko sem a tam. Priblížiť sa k pochopeniu toho, čo predstavuje supramentálny zážitok možno tak, že sa vrátíme k úplne prvým prostým zážitkom skúmanej jogy, k jej začiatku. Pochopili sme v skutočnosti dosť rýchlo, že stačí urobiť uvedomele krok dozadu, proste ľahký pohyb do svojho vnútra a už sa človek dostáva na široké priestranstvo mlčanlivosti, ako keby niekde v hĺbinách našej bytosti bola jeho časť, ktorá večne pozoruje jeho belobu. Vonku je zhon, utrpenie a problémy, no len čo urobíme ľahký pohyb, pohrúžiac sa dovnútra, hneď sa ocitneme mimo všetkého (alebo vnútri?), tisíc míľ od tohoto všetkého a nič viac nás neznepokojuje, ležíme na mäkkom snehu. Koniec koncov tento zážitok sa stáva natoľko prirodzeným, že nadobúdame schopnosť pohrúžiť sa dovnútra (alebo von?) vo víre najaktívnejšej činnosti, na ulici, pri športovaní, pri práci. Stačí niekoľko sekúnd a nič viac neexistuje, len úsmev. Vtedy začíname chápať, čo je to svet. Nadobúdame neprístupný útulok všade a za všetkých okolností. A začíname cítiť vždy viac a viac zreteľne, že táto mlčanlivosť sa nenachádza len vnútri nás, no všade, ako keby predstavovala hlbinnú substanciu vesmíru a každá vec vyniká na tomto pozadí, pochádza z neho a k nemu sa vracia. Je podobná sladkému prameňu v srdci veci, v zamatovej prikrývke, ktorá prikrýva všetko. A toto nie je prázdne, toto

mlčanie je absolútna Úplnosť, no úplnosť, ktorá nemá v sebe nič, alebo presnejšie, ktorá obsahuje podstatu všetkého, čo vo všeobecnosti môže byť práve tak chvíľu predtým, ako začne jestvovať. Ešte ho niet, ale už je úplne tu, ako pieseň, ktorú už — už zaspievame. V ňom (alebo mimo neho?) sa cítiš ako doma v mimoriadnom bezpečí. To je prvý obraz Transcendentného. Ešte jeden krok - a už sa jednoducho skláňame do Nirvány, nič viac neexistuje, len toto veľké mlčanie. No v superrozume už niet prechodov a prahov, ktoré treba prerúbať, tam človek neprechádza od Mlčania k zhonu, od Vnútorného k vonkajšiemu, od Božského k nebožskému - oba protiklady sa zlievajú do jediného zážitku. Mlčanie je mimo všetkého a Formovanie je všade. No jedno nevyklučuje druhé, jedno nemôže existovať bez druhého. Veď ak by najvyššie Mlčanie neobsahovalo protiklad Mlčania, nebolo by nekonečné. A okrem toho, ak by toto Mlčanie nemohlo ako absolútne slobodné byť mimo toho, čo sa zdá jeho protikladom, bolo by zajatcom svojho protikladu. Kráľovstvo Božie aj je z tohoto sveta, aj nie je. Celé tajomstvo spočíva v tom, aby sme spojili dva zážitky do jedného, nekonečné - v konečnom, mimočasové - v pominuteľnom a transcendentné v imanentnom. Vtedy spoznáme svet činnosti a radosť za každých okolností.

Pokojné hlboké more sa smeje v bežiacich vlnách:

Všeobecné je všetkým, transcendentné ničím.

Supramentálne vedomie vníma mystérium veľkého, pokojného Svetla, ktoré si zažehlalo raz, z vonkajšej strany času, pozrieť sa na seba v čase, teda z nespočetného množstva strán, aspektov, no zostáva pritom jednotným a uceleným, úplne zostáva v sebe samom, v istom večnom momente. Jediný cieľ evolúcie je znovu získať túto úplnosť zhora až celkom dolu, nájsť tu na Zemi, vo víre dvojakosti a najchorobnejších protikladov najvyššiu jednotu, najvyššiu nekonečnosť, najvyššiu radosť - Anandu. Práve preto, aby sme odhalili toto tajomstvo, nás vždy ťahá dolu, keď uskutočňujeme krok smerom hore.

Supramentálna sila

Nasledovníci duchovných učení odmietajú silu ako zbraň nedôstojnú pre hľadajúceho pravdu. Šrí Aurobindo má celkom iný názor. Koncepcia sily - Šakti -je jeden z kľúčových momentov jeho jogy, pretože bez sily nič nemožno zmeniť. "Milujem Boha ohňa a nie Boha snívania P Volá Savitri.

Oheň, aby sme mohli pozvať do Času večnosť,
aby sa radosť duše vyrovnala radosť tela. 15

Odsudzovať Silu (Power) ako čosi samo o sebe neprijateľné, čo si nezaslúži hľadanie preto, lebo je vo svojej podstate nemorálne a je zlom, je omyl etického

a náboženského rozumu. A nehľadiac na to, že vo väčšine prípadov, ako sa zdá, sa toto hľadisko potvrdzuje, vo svojej podstate je to slepý, dokonca iracionálny predsudok. Akokoľvek by silu prekrúcali a znevažovali, ako sa to robí s Láskou a Poznaním, Sila je božská a je predurčená aj tu na božské využitie. Šakti je vôľa, Sila je hybný faktor svetov a nech by bola Poznaním — Silou, Láskou — Silou, Silou Konania alebo Telesnou Silou, vždy je svojím pôvodom duchovná a podľa svojich vlastností božská. Práve využitie tejto Sily, ktorú v nevedomí používajú zvieratá, človek alebo Titan, treba odvrhnúť a vymeniť za pôvodne jej vlastnú činnosť, riadenú vnútorným vedomím, aj keď nám pripadá nadprirodzená, ale je v súzvuoku s Nekonečným a Večným. Integrovaná joga nemôže odmietnuť prácu Života a uspokojiť sa len vnútornou skúsenosťou. Musí vstúpiť do vnútra kvôli tomu, aby zmenila vonkajšie. Tento aspekt sily, alebo "moci" vedomia je, v Indii predstavovaný v podobe večnej Matky. Bez vedomia niet sily a bez Sily niet budovania, tvorenia. On a Ona, dvaja v jednom, sú nerozdeliteľní. "Celý tento ohromný svet - to je len On a Ona." Evolúcia - to je rozprávanie o tom, ako Ona znovu objavuje Jeho a snaží sa stelesniť Ho všade. Nemôžeme vylúčiť jedno kvôli druhému: bez Neho sme zajatci slepej sily, bez Nej zajatci oslepujúcej prázdnoty. Naopak, musíme ich zjednotiť vnútri dokonalého svetla. "Do úplnej temnoty kráčajú tí, ktorí nasledujú veľké nevedomie, a ešte do väčšej temnoty tí, ktorí sa zasvätili len Poznaniu",

- hovorí Iša Upanišada(9).

Supramentálne - to je predovšetkým sila, ohromná sila. Je to bezprostredná sila ducha a Hmoty. Každé vedomie to je sila a čím vyššie rastieme, tým je väčšia naša sila, no pritom sa už vzd'aluujeme od Zeme. Takže ak chceme využiť našu silu Globálneho rozumu napr. na veci tohto sveta, musíme ju stiahnuť cez všetky úrovne a ona bude musieť prekonať determinovanosť všetkých medziúrovní, skôr než docieli dno - Hmotu. Na konci zostupovania zostane len zoslabený a matný odraz Globálneho rozumu, ktorý musí bojovať so stále ťažšou a húževnatejšou determinovanosťou. Preto nasledovatelia duchovných učení nikdy nemohli zmeniť život. No supramentálne - to je najvyššie Vedomie

- sila v samom srdci Hmoty bez akýchkoľvek sprostredkovacích oblastí. Je to "slnko v tme" Véd, miesto priameho stretnutia Vrchu a Spodku. Preto môže zmeniť všetko, ako hovorila Matka: "Skutočnou zmenou vedomia bude to, čo zmení fyzické podmienky na svete a svet zmení na úplne nový výtvor". Musíme upozorniť, že supramentálna sila nepôsobí ani prostredníctvom zázakov, ani násilím, pretože je absurdný samotný pojem zázaku, ako o tom často hovoril Šrí Aurobindo. "V skutočnosti taká vec, ako zázrak, nejestvuje", sú len javy pri ktorých nechápeme ako prebiehajú a pre toho kto vidí, jestvuje len determinácia vyššej roviny na determináciu roviny nižšej. Rozum sa určite zdá zázrakom húsenici pre determináciu jej úrovne, hoci všetci vieme, že naše

mentálne zázraky sa podrobujú mentálnemu procesu. To isté možno povedať o Superrozume. Neporušuje ani jeden z existujúcich zákonov, on proste vystupuje (alebo zostupuje?) na úroveň, kde už nie sú, napr. v takom zmysle, ako zákony húsenice neexistujú pre človeka. Konkrétnejšie: obvyklé opakovanie niektorých vibrácií, ktoré akoby sa koncentrovali okolo človeka, dávajú mu nakoniec pocit akejsi stabilnej štruktúry. Človek hovorí, že sa podriaduje "zákonu" svojej prirodzenosti. No tento tzv. "zákon" nie je viac nevyhnutný, ako výber trasy na ceste domov z množstva možných trás, je to vec zvyku. To isté platí pre celý vesmír: všetky naše fyzické zákony, ktoré sa považujú za absolútne, sú tiež koncentráciou určitých návykov, v ktorých nie je nič absolútne. Môžu byť zrušené s tou podmienkou, že sa človeku začne chcieť ísť inou trasou, t.j. zmeniť vedomie. "Obyčajný zákon, - písal Šrí Aurobindo, - znamená proste určitú rovnováhu, danú prírodou, určitú rovnováhu síl. Je to koľaj, v rámci ktorej Príroda zvykla pracovať, aby získala určité výsledky. No ak zmeníte vedomie, aj koľaj sa nevyhnutne zmení." V našom evolučnom procese bolo niekoľko "zmien koľají". Najskôr vstúpenie života do Hmoty, čo zmenilo hmotnú koľaj, potom vstúpenie Rozumu do života, čo zmenilo koľaj vitálnu a hmotnú. Superrozum - to je tretia zmena koľaje, ktorá zmení Rozum, Život a Hmotu. Zmena sa už začala, proces je vo vývoji. V podstate supramentálne oslobodzuje vedomie, ktoré sa nachádza v každom prvku. Nenarušuje poriadok vo vesmíre, nepoužíva nijaké násilie, svoju silu využíva len na to, aby rozptýlilo tmu a vylialo svoje svetlo. "A on sňal všetku tmu všade tak, ako odierajú kožu, aby prezrela naša Zem pod jeho žiarivým Slnkom, - hovorí Rig Véda (V.85.1.).*) Pretože všade je prítomné jediné božské snečné vedomie, aj každý atóm na svete je božský. Hospodin celého vesmíru je tiež "Jediný uvedomelý v neuvedomelých veciach" Rig Védy. Hmota nie je hrubá substancia, neschopná meniť sa ináč, ako pôsobením našich rúk a hlavy, ktoré sotva vytvorili niečo iné ako monštrá. Je to božská substancia, ktorá môže odpovedať, reagovať, ale nemôže odporovať, meniť sa a nezačahovať nás do svojich starých zvykov podriaďovať sa zákonu príťažlivosti a rozkladu. Ved' ona (hmota) - to je len zatemnená alebo spiaca božskosť" námesačníka", ako ju nazýva Šrí Aurobindo. "Stratené, pochované slnko", - hovoria Védy, neuvedomelého je spánok Nadvedomého. Viditeľná Neuvedomelosť hmotného vesmíru skryte obsahuje v sebe všetko, čo sa večne sebaodhaľuje v žiarivom Nadvedomom. 21. Supramentálne takým spôsobom využíva svoje svetlo na to, aby prebudilo príslušné svetlo, to isté svetlo v Hmote:

Pravda zhora prebudí pravdu dolu. 22

*) Zem vo Védach je tiež symbolom nášho tela.

Pretože tento zákon je večný: len podobné môže pôsobiť na podobné. Je potrebná najvyššia sila, sila, ktorá je na samom vrchu, aby oslobodila silu "na samom spodku". Teda čo to je, táto Sila? Každá koncentrácia uvoľňuje jemné teplo, dobre známe tým, ktorí praktizovali jogínske disciplíny (tanasia, alebo jogínska disciplína, v preklade znamená "to, čo vytvára teplo"). Supramentálna sila - to je teplo toho istého druhu, len nekonečne intenzívnejšie - v bunkách tela. Je to teplo, ktoré sa uvoľňuje s prebudením vedomia sily v Hmote: Všetko prebieha tak, ako náš duchovný život bol urobený zo striebra - vysvetľuje matka, - a supramentálny život je urobený zo zlata, ako keby celý duchovný život tu bola strieborná vibrácia, ktorá nie je chladná, je to proste svetlo, svetlo, ktoré stúpa k vrcholu, svetlo absolútne čisté, čisté a intenzívne, zatiaľ čo iné svetlo, supramentálne, je úplné, silné a teplé. Celý rozdiel spočíva práve v tom. Toto teplo je prítomné vo všetkých supramentálnych transmutáciách. V skutočnosti teplo, vyžarované pri horení a iných chemických reakciách -nehovoriac o omnoho väčšom teple, vyžarovanom pri atómovej syntéze alebo štiepení, to je len fyzický prejav základného duchovného fenoménu, ktorý bol dobre známy Rišiom Véd a ktorý nazvali Agni, duchovným ohňom v hmote. "Iné ohne - to sú len konáre tvojho kmeňa, ó, oheň... Ó, Agni,ó, vesmírne božstvo, ty si centrom svetov a ich obyvateľov, ty vládneš nad všetkými narodenými ľuďmi a podopieraš ich ako stĺp. Ty si hlava nebies a pupok Zeme... Ty si sila, ktorá sa hýbe a pracuje v dvoch svetoch". (Rig Veda I. 59.). "Tvoja veľkoleposť, ó, oheň je na nebesiach aj na Zemi, aj v rastlinách, aj vo vodách a v ňom si rozprestrela nekonečný svet medzi nebom a zemou. Ona je živý oceán svetla, ktorý vidí božským videním". "Agni vošiel na zem i na nebesá, ako keby boli jednotné". (Rig Veda III. 7.4). Práve tento najvyšší Agni odhalili Šrí Aurobindo a Matka v Hmote a v bunkách tela - je to "páka", prostriedok transformácie tela a fyzickej zmeny sveta. Odteraz namiesto toho, aby sme sa podriaďovali skazenému a otupenému vplyvu determinácie všetkých vitálnych a mentálnych mediúrovní, Hmota, ktorá sa zobúdzka k uvedomeniu si vlastnej sily, sama uskutočňuje svoju transmutáciu. Miesto toho, aby sa evolúcia večne trhala medzi dvoma pólmi, medzi vedomím,vedúcim k blaženosti extázy, no zbavenom sily, a silou, ktorá vedie k divokej radosti atómu, no zbavenej vedomia, - Superrozum stanovuje rovnováhu vnútri totálneho bytia: najvyššie vedomie v najmohutnejšej sile, oheň Ducha v Hmote. "Ó plameň, nekonečné sú poklady tvoje!" - volá Rig Veda (I. 59.). Treba si pripomenúť, že svoje duchovné odhalenie Šrí Aurobindo uskutočnil v roku 1910, skôr než prečítal Védy, v čase, kedy sa jadrová fyzika nachádzala v teoretickom vývinovom štádiu. Naša veda predbieha naše vedomie a preto aj náš osud kráča po cestách nejasných a neistých. Analógia s atómovou energiou sa stáva ešte zarážajúcejšou, keď opisujeme supramentálnu silu tak,

ako sa javí tomu kto vidí. Už sme povedali, že čím vyššie vystupujeme vo vedomí, tým stabilnejším a neporušiteľnejším sa stáva svetlo: od iskier intuície po nepretržité vzplanutia. Svetlo Globálneho rozumu sa stáva stála homogénnejším. A tak si možno myslieť, že supramentálne svetlo je určitá sviatiaca úplnosť, nanajvýš nehybná a kompaktná, bez najmenšieho prerušenia. No pozoruhodné je to, že kvalita supramentálneho svetla sa úplne odlišuje od svetla iných úrovní vedomia: zahrňuje v sebe aj absolútnu nehybnosť, aj najrýchlejší pohyb a tu vidíme spojenie dvoch protikladných pólův. Môžeme konštatovať fakt, no nie sme schopní ho vysvetliť. Takto opisuje Matka svoj prvý zážitok supramentálneho svetla: "Plne som pociťovala silu, teplo, zlato: nebolo tekuté, bolo ako púder. A každý z týchto prvkův (nemožno ich nazvať ani čiastočkami, ani čriepkami, dokonca ani bodmi, ak nepoužijete slovo bod v matematickom zmysle, bod, ktorý nezaberá nijaký priestor) bol podobný živému zlatu, horiacemu zlatému prachu, nebol ani jasný, ani tmavý. Nebolo to svetlo tak, ako to chápeme my, bolo to skôr množstvo zlatých bodiek a to je všetko. Ako keby sa dotýkali mojich očí a mojej tváre. A aká to bola ohromná sila! A zároveň pocit plnosti, pokoja všemohúcnosti. Bol to blahobyť. Bola to plnosť. Bol to pohyb v svojom rozpätí nekonečne rýchlejší, ako si vieme predstaviť a zároveň to bol absolútny pokoj, dokonalá nehybnosť mlčania (tranquillité).*) Po rokoch, keď sa tento zážitok stal pre Matku obvyklým opisuje ho takto: "Tento pohyb je určitá vibrácia, ktorá nemá začiatok ani koniec. Je to niečo zo samotnej večnosti, čo bude existovať večne a nemá časové rozdiely. No nemožno povedať "jedna sekunda" alebo "jeden moment", je to veľmi ťažko vysvetliť. Nestačíš ho pociťovať a už zmizlo, niečo čo nemá začiatok ani koniec. Pohyb je taký totálny, totálny a stály, nemenný, že je tak či onak pociťovaný ako absolútna nehybnosť. Vôbec to nemožno opísať a predsa je to Prameň a Opora, základ celej pozemskej evolúcie. A ja som zbadala, že tento Pohyb prevyšuje pohyb alebo energiu, ktorá spája bunky, z ktorých pozostáva individuálna forma. V ten deň, keď sa naučíme prispôsobovať túto vibráciu, tento "Pohyb", našej vlastnej hmote, prakticky ovládneme tajomstvá od Hrubej Hmoty k Hmote Jemnejšej a budeme mať prvé supramentálne alebo osvietené telo, telo vzkriesenia na zemi". Táto nehybnosť v pohybe je základom každej činnosti supramentálnej bytosti. Je to praktický predpoklad každej disciplíny, ktorá vedie k Superrozumu a možno aj každej efektívnej činnosti na tomto svete. Už sme hovorili, že nehybnosť, t.j. vnútorná nehybnosť, má silu rozpúšťať vibrácie. Ak sme schopní zostať vnútorne úplne nehybní, bez najmenších reakcií, môžeme zastaviť každé

*) Pri rýchlosti svetla tiež nachádzame spojenie úplnej nehybnosti vnútri vrcholného (supreme) pohybu: ak pozeráme na tento jav zvnútra, máme nehybnosť, ak pozeráme zvonku - pohyb. *)

napadnutie, či už zo strany človeka alebo zvierat'a. Táto schopnosť zachovať úplnú nehybnosť sa dá dosiahnuť len vtedy, keď začíname vstupovať do kontaktu s veľkým mlčaním, ktoré je v skrytej forme prítomné všade, keď môžeme v každom momente akoby ustúpiť, odísť, odletieť ďaleko, ďaleko na tisíc míľ a prebývať mimo dosahu všetkých okolností, ktoré nás obklopujú. Musíme sa naučiť nachádzať sa úplne mimo života kvôli tomu, aby sme ovládli vnútorný život. Je to pozoruhodné, ale nakoniec aj prirodzené, že dosiahnuť túto supramentálnu silu možno len vtedy, ak úplne prebývame v tomto večnom Základe, mimo času a mimo priestoru, t.j. ako keby najvyššia dynamičnosť mohla vzniknúť len z najvyššej nehybnosti. Tento fakt sa môže zdať paradoxný, ale prakticky má zmysel. Je celkom pochopiteľné, že ak by sa obyčajné vedomie, ktoré pri najmenšom náraze vychádza z rovnováhy, dotklo tohoto "horúceho zlatého prachu", momentálne by sa rozsypalo na kúsky a rozpadlo by sa. Len úplná nehybnosť môže vydržať tento pohyb. A práve toto tak ohromovalo tých, ktorí videli Šrí Aurobinda. Nielen zvláštne svetlo v jeho očiach (ako u Matky), ale istá nehybná nekonečnosť, ktorú ľudia pociťovali v jeho prítomnosti. Natoľko úplná nehybnosť, natoľko hmatateľná, ako keby človek fyzicky vstupoval do nezvratnej nekonečnosti. A vtedy bolo jasné aj bez ďalších dôkazov prečo cyklón nemohol preniknúť do jeho izby. Jeho krátka formulácia nečakane nadobudla nečakaný zmysel: nenarušiteľná nehybnosť nesmrteľného ducha. Práve s pomocou sily tejto nehybnosti pracoval 40 rokov a bol schopný stále písať 12 hodín každú noc, chodiť 8 hodín každý deň (aby "priviedol svetlo dolu do hmoty", - ako hovoril) a zväzdať najväčšie boje v nevedomelom a nikdy pri tom nepociťovať ustátnosť. - Keď vykonávaš veľké dielo, ktorého plody sú nesmieme a pritom cítiš, že nerobíš nič, vedz, že Boh sňal belmo z tvojich očí... Keď v osamelosti, pokoji a mlčaní na vrchole hory cítiš revolúcie, ktoré ty sám usmerňuješ, znamená to, že máš božské videnie a že si oslobodený od prízračného videnia všetkého vonkajšieho. 25

Nehybnosť - to je základ supramentálnej sily, a mlčanlivosť - to je podmienka jej dokonalej práce. Supramentálne vedomie sa nepodriaďuje ani mentálnym, ani morálnym kritériám ktoré by určovali jeho činnosť. Niet viac dilemy, jeho činy sú prirodzené a spontánne. Spontánnosť - to je charakteristická črta Superrozumu: spontánnosť života, spontánnosť poznania, spontánnosť sily. V obyčajnom živote sa snažíme stanoviť, čo je dobré a správne, a keď si myslíme, že to vieme, snažíme sa nejako uviesť náš poznatok do života. Supramentálne vedomie sa naopak neusiluje o takéto poznanie, nesnaží sa vyznať sa v tom, čo treba robiť, nie, ono si zachováva svoju absolútnu nehybnosť a mlčanlivosť, prežíva každý moment spontánne a nestará sa o budúcnosť. No v každom momente presný poznatok, ktorý je nutný, padá podobne ako kvapka svetla do mlčania vedomia: toto treba povedať, toto treba urobiť, uvidieť alebo

pochopiť. Supramentálna myšlienka - to je strela zo Svetla a nie most pre jeho dosiahnutie. 26," V nekonečnej šírave sa stretávajú a ich poznanie je dokonalé", - hovorí Rig Véda (VII.7.76.5). A vždy, keď sa vo vedomí objaví myšlienka alebo videnie, nie je to špekulatívna reflexia o budúcnosti, ale priamy momentálny čin:

Každá myšlienka a pocit, je už čin sám. 27

Poznanie je automaticky obdarené silou. Pretože je to skutočné poznanie, ktoré zahrňuje všetko a skutočné poznanie je silné poznanie. Nemáme silu preto, že nevidíme celok. A toto totálne videnie, naopak, ide ďaleko za hranice našich úvah, vidí rozmernosť každej veci v čase. To nie je despotické nariadenie proti normálnemu chodu vecí, ale svetlonosný tlak, ktorý urýchľuje pohyb a snaží sa uviesť každú vec, každú silu, každú udalosť do priameho kontaktu so svojou vlastnou žiarivou bytosťou, s vlastnou božskou potenciou a so samotným cieľom, ktorý ho uviedol do pohybu na samom začiatku. Ako sme už hovorili, je to najsilnejší evolučný element. Bolo by treba určite niečo povedať o tom, ako sa táto sila prakticky prejavuje v živote a v činoch tých, ktorí ju dodnes stelesnili - Šrí Aurobinda a Matky. No pretože žiadne vysvetlenie nebude uspokojivé dovtedy, pokým človek neuvidí sám a skúsenosť bude presvedčivá len vtedy, keď sa stane kolektívne možnou, lepšie bude mlčať. No v každom prípade ich činy veľmi často unikali aj pozornosti tých, ktorým prinášali bezprostredný úžitok, pretože môžeme nadviazať kontakt len s tým, čo patrí na našu úroveň, rovinu a ešte preto, že obyčajne vidíme len priebežný moment a nie zázrak budúcnosti, pripravovaný jednoducho pohľadom, tou čiastočkou svetla, ktorá bude dozrievať možno 20 a možno aj 200 rokov pod príkrovom nášho nevedomelého, no nakoniec sa stane "prirodzenou". "Ani vy ani nikto iný nevie absolútne nič o mojom živote,- písal Šrí Aurobindo jednému zo svojich životopiscov. - On sa nerozvíjal na povrchu, vôbec nie tak, aby ho ľudia mohli vidieť. Nie je ľahké hovoriť o tejto sile, pretože samotné naše chápanie sily je klamné. Keď hovoríme o "silách", hneď očakávame niečo nádherné, no skutočná sila, ozajstný zázrak vesmíru, vôbec nespočíva v tom. Supramentálne nepôsobí senzačnými trikmi, "nehádza piesok do očí", jeho činy sú pokojné ako sama večnosť, usmerňuje svet a každú vec na svete k jej dokonalosti, využívajúc dokonca nedokonalosť vo všetkých jej podobách. Skutočný zázrak nie je v tom, že pôsobí na veci násilne, ale v tom že ich nebadane, takmer tajne usmerňuje k svojmu centru, aby hlboko vnútri mohli rozoznať Tvár, ktorá je ich vlastnou Tvárou. Jestvuje len jeden zázrak, je to moment poznávania, ten moment, v ktorom už nič nie je "iná".

Kľúčik k supramentálnej sile je individuálny. Supramentálna bytosť má nielen transcendentný a kozmický status, ale aj status individuálny, a tak je prekonaný

trojitý rozpor medzi tromi oblasťami skúseností: monistickou, panteistickou a individuálnou. Transcendentný status supramentálnej bytosti nevyprázdňuje 'svet a individualitu, rovnako ako status kozmický ju nezabavuje ani transcendentného, ani individuality, a individuálny status ju neodpája ani od Transcendentného, ani od vesmíru. Supramentálna bytosť neodhodila rebrík, smerujúc k vrcholu, ona uvedomele postupovala po stupňoch evolúcie zdola hore, nikde niet nijakých prerušení, nie je vynechané ani jedno spojovacie ohnivo,- a pretože si zachovala svoju individualitu a nerozptýlila sa v žiariacej krajine nikoho, tak môže nielen vystupovať, ale aj zostupovať po veľkom Rebríku jestvovania a používať svoju materiálnu bytosť ako spojovacie ohnivo medzi samým spodkom a samým vrchom. Jeho poslaním na Zemi je ustanovenie priameho kontaktu medzi najvyššou silou a individuálnym, medzi najvyšším Vedomím a Hmotou, - "spojiť dva konce", - ako hovorila Matka. Supramentálna bytosť je výborným sprievodcom, s pomocou ktorého Reálne zostupuje na zem. Preto môžeme dúfať, že všetky aspekty slepej determinácie, ktorá v súčasnosti riadi svet - Smrť, Utrpenie, Vojna - môžu byť zmenené tou najvyššou determináciou a môžu uvoľniť miesto novej, svetlonosnej evolúcii. Predvídame duchovnú revolúciu, pretože revolúcia materiálna to je len tieň a odraz. 29. Po dvoch mesiacoch v Šandernagore Šrí Aurobindo znovu počul hlas: "Chod' do Pondychery." O niekoľko dní tajne nastúpil na palubu Duplexu, prekabátil anglickú políciu a opustil Indiu navždy. "Prijal som pravidlo hýbať sa z miesta len vtedy, keď mnou hýbalo božské! 30. Posledných 40 rokov strávených spolu s Matkou venoval tomu, aby zmenil túto individuálnu realizáciu na realizáciu pozemskú: " Chceme priviesť sem superrozum ako novú kvalitu a vlastnosť. Ako je v súčasnosti rozum permanentnou vlastnosťou vedomia v ľudstve, tak chceme vytvoriť rasu, ktorej permanentnou vlastnosťou vedomia bude superrozum". 31. A aby jeho zámery neboli falošne interpretované, Šrí Aurobindo neustále zdôrazňoval nasledovné: "Hľasať ľudstvu v budúcnosti nejaké náboženstvo, nové alebo staré, vôbec nie je mojím cieľom. Otvoriť cestu, ktorá je ešte stále zavalená, a nie zakladať nové náboženstvo - to je moja koncepcia." 32. Nemôžeme povedať, či bude úspešné toto supramentálne podujatie. Rišiovia Véd nemohli "vyčistiť cestu", nemohli otvoriť pre každého " veľký priechod " a zmeniť svoju osobnú realizáciu na permanentnú, kolektívnu. Pravdepodobne to malo svoju príčinu. Nám ostáva vysvetliť, či existuje dodnes.

16. ČLOVEK - PRECHODNÁ BYTOSŤ

Prvé obdobie v Pondychery Šrí Aurobindo žil veľmi chudobne. Jeho meno bolo na čiernej listine a tí, ktorí mu mohli pomôcť, boli ďaleko. Poštu mu cenzurovali,

za každým jeho krokom sledili anglickí špióni, ktorí sa všemožne snažili o jeho vydanie Anglicku. Dokonca v jeho dome podvrhovali kompromitujúce materiály a potom ho udávali francúzskej vláde (Pondychery sa vtedy nachádzalo na území patriacom Francúzsku). Ba snažili sa ho aj uniesť. Šrí Aurobindo nemal pokoj dovtedy, pokým raz do jeho domu neprišiel urobiť prehliadku komisár francúzskej polície. V zásuvke našiel diela Homéra a keď sa presvedčil, že je to "naozajstný grécky", bol naplnený takou úctou a bol taký nadšený gentlemanom jogínom, ktorý čítal učené knihy a hovoril po francúzsky, že jednoducho odišiel a už sa nevrátil. Odvtedy vyhnancomi bolo dovolené prijímať všetkých, ktorých si želal a pohybovať sa podľa vlastného uváženia. Za ním do Pondychery prišlo niekoľko spolubojovníkov v nádeji, že ich líder obnoví politický zápas, no pretože Hlas mlčal, Šrí Aurobindo už nič nepodnikal. Okrem toho videl, že politický proces sa už rozvíja. V jeho krajanoch bol prebudенý duch nezávislosti a udalosti už nutne šli cestou úplného oslobodenia Indie, ako predvídal. Pred ním stálo niečo iné.

Práce - tvorba

V prvých rokoch vyhnanstva sa Šrí Aurobindo na prvom mieste venoval čítaniu Véd v originále. Dovtedy ich čítal len v anglickom alebo indickom preklade a videl v nich tak ako vedci - sanskritológovia len rituálne texty, dosť nejasné, ktoré nemajú veľkú hodnotu a význam pre dejiny myslenia, alebo pre živú duchovnú skúsenosť. No keď ich čítal v originále, nečakane v nich objavil bohatú žilu myslenia a duchovnej skúsenosti, najvyššie rýdzosti. "Zistil som, že mantry Véd veľmi presne osvetľujú jasným svetlom moje vlastné psychologické zážitky, pre ktoré som nenachádzal uspokojivé vysvetlenie ani v európskej psychológii, ani v učení Jogy alebo Vedanty. Možno si predstaviť, že ho zážitky ohúrili a že potreboval niekoľko rokov na to, aby jasne pochopil, čo sa s ním stalo. Opísali sme jeho zážitky v Šandernagore ako stupne, ktoré nasledujú jeden za druhým a ku každému z nich sú hneď k dispozícii vyčerpávajúce výklady, ale tieto prišli neskôr. Vtedy Šrí Aurobindo nemal nijaké smerovky, ktoré by mu ukazovali cestu. A vtedy najstaršia zo 4 Véd, Rig Veda*) mu nečakane ukázala, že nie je celkom osamelý na tejto planéte a že nezišiel z cesty. To, že západní a dokonca indickí vedci nepochopili neobyčajnú hĺbku videnia, ktoré naplňalo tieto texty, nie je až také prekvapujúce, keď vezmeme do úvahy, že sanskritské kmene majú dvojaký alebo trojaký význam a že každý má navyše svoju dvojakú symboliku - ezoterickú a exoterickú. Hymny Véd sa čítajú tak, že ich možno interpretovať na dvoch alebo troch

*) Vedy: Rig Veda, Sama Veda, Jadžur Veda a Atharva Veda,

rôznych významových úrovniach, a dokonca aj potom, keď človek nájde správny význam, ťažko úplne pochopí také strofy, ako "Oheň vo vode", "hora tehotná najvyšším zrodením", alebo "hľadanie strateného slnka", po ktorom nasleduje objavenie "slnka v tme", ak nezažil zážitok duchovného Ohňa v Hmote, výbuchu skaly Neuvedomeného, alebo osvietenia v bunkách tela. Samotní Rišiovia hovorili o "tajomných slovách, o múdrych prorocktvách, ktoré oznamujú svoj vnútorný zmysel len jasnovidcovi" (IV.3.16). Pretože Šrí Aurobindo už mal skúsenosti, hneď sa mu odhalil význam Véd a on začal prekladať veľký fragment z Rig Vedy, predovšetkým krásne "Hymny mystickému ohňu". Ohromujúce je to, že Rišiovia pred 5 alebo 6 tisícročiami*) dokázali tlmočiť s pomocou mantier nielen svoje vlastné zážitky a skúsenosti, ale aj skúsenosť predkov "otcov ľudí, ako ich nazývali (a tí žili ešte o mnoho tisícročí skôr!), pričom sa táto skúsenosť odovzdávala z pokolenia na pokolenie bez najmenšieho skomolenia, bez jedinej chyby, pretože efektívnosť mantry závisí práve od presnosti, s ktorou je hovorená. Tu máme pred sebou najstaršiu tradíciu sveta v jej prvotnej nedotknutej podobe. To, že Šrí Aurobindo znovu odhalil Tajomstvo začiatku nášho ľudského cyklu (možno, že pred tým boli aj iné cykly?) v storočí, ktoré Indovia nazývajú "Čiernym" v Kali-Juge, nie je bez významu. Pretože ak je pravda, že Dno sa dotýka novej vrstvy, tak aj my sa musíme k niečomu približovať. (Podľa indickej tradície, každý cyklus má 4 obdobia. Satja-juga-storočie pravdy, alebo zlatý vek. Potom nasleduje storočie, ktoré obsahuje tri štvrtiny Pravdy - Treta-juga. Potom storočie poloviny pravdy - Dusanapa-juga a nakoniec storočie, kedy mizne celá pravda - Kali - juga, kedy je zabudnuté Heslo. Po Kali-juge nastupuje nová Satja-juga, no medzi nimi sa uskutoční úplne zničenie, pralijja, kedy vesmír "bude znova pohltený". Š. A. predpokladá, že odhalenie Superrozumu prinesie nové možnosti zmeniť tento cyklus.) Jednako by nebolo správne stotožňovať skúsenosť Šrí Aurobinda s objavením Véd. Nech by pre nás bolo akokoľvek ohromujúce, preňho to bol len medzník na ceste, potvrdenie uskutočneného. Kriesiť Védy v 20. storočí, akoby raz a navždy stelesnili v sebe celú úplnosť pravdy, by bolo neužitočné, pretože Pravda sa nikdy neopakuje dvakrát. Šrí Aurobindo sám o tom písal trochu žartovným tónom: Určite tento prekvapujúci obdiv k minulosti je niečo krásne a strašné. Koniec koncov Božské je nekonečné a rozvíjanie Pravdy je možno nekonečný proces... a nie obsah orecha, ktorý už úplne vybral prorok, alebo mudrc, ktorý prvý rozbil škrupinu a ostatným už nezostáva nič, ako nábožne rozbíjať tuto škrupinu znova a znova. Šrí Aurobinda sa chystal pracovať nielen na individuálnej realizácii ako riši, ale aj na realizácii kolektívnej za podmienok,

*) V danom prípade sa uvádza najnižšia hranica datovania Véd, celkom odlišná od darovania v indiológii v Sovietskom Zväze

ktoré sa veľmi líšili od tých, v ktorých žili predhistorickí pastieri. Predovšetkým väčšinu času musel venovať literárnej práci, čo pravdepodobne v tom momente bol jeden z viditeľných príznakov jeho činnosti na kolektívnej úrovni. V roku 1910 do Pondychery prišiel francúzsky spisovateľ Paul Richard a stretol sa so Šrí Aurobindom. Bol natoľko prekvapený šírkou jeho názorov, že v roku 1914 tam podnikol druhú cestu, aby sa s ním stretol a vtedy prehovoril Šrí Aurobinda, aby svoje myšlienky vysvetlil na papieri. Tak bol napísaný Prehľad v dvoch jazykoch a francúzske vydanie bolo redigované Richardom. Zrodila sa "Arja" alebo "Prehľad veľkej syntézy." No vypukla vojna, Richard bol odvolaný do Francúzska a Šrí Aurobindo zostal sám a musel publikovať každý mesiac 64 strán na rôzne filozofické témy, hoci nebol filozofom. "Ach tá filozofia! Dovoľte, aby som vám dôverne oznámil, že som nikdy, nikdy, nebol filozofom, hoci som písal filozofické diela, no to je úplne iná história. Vedel som o filozofii celkom málo pred tým, než som začal praktizovať jogu a než som prišiel do Pondychery. Bol som básnikom a politikom, ale nie filozofom. Ako sa mi to podarilo a prečo? Po prvé preto, že Paul Richard mi navrhol pracovať vo filozofickom prehľade, a pretože mojou teóriou bolo, že jogín musí vedieť priložiť ruky ku každej práci, veľmi som sa neprotivil. Potom musel ísť na vojnu a nechal ma vo veľmi ťažkom položení. Každý mesiac som musel napísať 64 strán na filozofické témy, úplne sám. Po druhé preto, že som musel zapisovať jazykom intelektuálov všetko, čo som pozoroval a Čo som sa dozvedal počas každodenného praktizovania jogy a v tom bola filozofia automaticky prítomná. Ale to predsa neznamená byť filozofom!" Tak sa Šrí Aurobindo stal spisovateľom. Mal 42 rokov. Je preňho charakteristické, že sám o ničom nerozhodoval, "vonkajšie" okolnosti ho postrčili na túto cestu.

Počas 6 rokov, stále až do roku 1920, publikuje Šrí Aurobindo skoro všetky svoje diela, asi 5000 strán. No písal celkom neobyčajne, nie jednu knihu za druhou, ale 4 alebo 6 kníh odrazu, aj na najrôznejšie témy - také knihy, ako Život božský, jeho základná práca, v ktorej predstavil svoje duchovné videnie evolúcie, Syntéza Jogy, kde opisuje rôzne štádiá a zážitky integrálnej jogy a skúma všetky jogínske učenia minulosti a prítomnosti, Etudy o Gite, kde je vysvetlená jeho filozofia činnosti. Tajomstvo Véd s výskumom pôvodu jazyka, Ideál ľudskej jednoty a Ľudský cyklus, v ktorých sa evolúcia rozoberá z hľadiska sociologického a psychologického a skúmajú sa budúce možnosti ľudských kolektívov a združení. Našiel jediný symbol, kľúč k symbolu každému. Deň za dňom Šrí Aurobindo pokojne zaplňal stránky svojich diel. Každý druhý by bol smrteľne vyčerpaný, no on "nerozmýšľal" o tom, čo písal. "Nenútil som sa do písania, - vysvetľoval žiakovi, - ja som proste nechal pracovať Najvyššiu silu, a keď ona nepracovala, ja som nevynakladal absolútne žiadne úsilie. To predtým vo svojich intelektuálnych "dňoch", som sa pokúšal urýchľovať

udalosti, no potom už nie, keď som začal rozvíjať svoje schopnosti v poézii a v próze s pomocou Jogy. Dovoľte, aby som vám tiež pripomenul, že aj keď som písal pre "Arju", aj keď píšem tieto listy alebo odpovede, nikdy nerozmysľám. Píšem v mlčaní rozumu a píšem len to, čo prichádza zhora a už v hotovej forme". Často tí žiaci, ktorí boli spisovateľmi alebo básnikmi, prosili ho o vysvetlenie jogínskeho procesu literárnej tvorby. On to vysvetľoval veľmi podrobne, pretože vedel, že tvorivá činnosť je silným prostriedkom na priblíženie hranice nadvedomého a privedenia svetlonosných potencií budúcnosti do Hmoty. Jeho listy sú konkrétne a poučné. "Najlepší oddych pre mozog, - píše v jednom z nich,- je, keď myslenie prebieha mimo tela a nad hlavou (alebo v priestore, alebo na iných úrovniach, no len mimo tela.) V každom prípade to bolo tak so mnou, pretože len čo to začalo prebiehať, hneď nastúpilo mimoriadne upokojenie. Od tých čias cítim napätie v tele, ale nikdy mozgovú ustatosť". Zdôrazňujeme že, "myslenie mimo tela" je jednoduchý pokus, ktorý je možné dosiahnuť na začiatku stanovenia mentálneho mlčania. Skutočnou metódou podľa Šrí Aurobinda je dosiahnutie štádia, zbaveného každého osobného úsilia. Treba sa úplne utiahnúť, odísť do tieňa a jednoducho dovoliť prúdu vojsť a preniknúť. "Sú dva spôsoby nastúpiť na Veľkú Hlavnú Cestu. Prvý - driapať sa, dobyť sa a vynakladať úsilie, ako pútnik idúci krížom cez Indiu, ktorý si ľahol na zem a meria cestu svojím telom: to je cesta úsilia. A zrazu raz zistíte, že ste na Veľkej Hlavnej Ceste a to vtedy, keď to najmenej očakávate. Druhý spôsob je upokojuvať rozum dovtedy, pokým vyšší rozum neprehovorí cezeň (teraz nehovorím o Supramentálnom)". Vtedy sa žiak opýtal: "Ak to nerozmysľá náš rozum, ak myšlienky prichádzajú zvonku, prečo je potom medzi myšlienkami ľudí taký veľký rozdiel?" "Predovšetkým preto, odpovedal Šrí Aurobindo, že sú to Myšlienky, myšlienky - semená, mysleobrazy, a nech by boli čokoľvek, majú rôzny význam a prichádzajú z rôznych rovín vedomia. Jedna a tá istá substancia myslenia môže prijímať vyššie alebo nižšie vibrácie, čo závisí od roviny vedomia, cez ktorú vchádzajú myšlienky (t.j. mysliaci rozum, vitálny rozum, fyzický rozum, podvedomý rozum), alebo od sily vedomia, ktorá ich ovláda a umiestňuje ich do jedného alebo druhého človeka. Okrem toho, v každom človeku je nejaká hmota rozumu a prichádzajúca myšlienka ju využije na to, aby si dodala formu alebo aby vyjadrila seba (to, čo obyčajne nazývame Transkripciou), no táto hmota býva jemnejšia alebo hrubšia, silnejšia alebo slabšia atď. v rozume jedného ako v rozume druhého. Takže v človeku je prítomná pôsobiaca alebo potencionálna energia rozumu, v každom jeho vlastná, a táto energia rozumu podľa svojej vnímavosti, myslenia môže byť žiarivá alebo temná, sattvičná (jasná, pokojná), radžasná (vášnivá) alebo tamastná (inertná) a z toho vyplývajú rozdiely. Šrí Aurobindo dokladá: "Intelekt- to je mimoriadne činná časť povahy. On si myslí, že nič nemožno dobre urobiť, ak

sa on nezamieša a preto sa inštinktívne spája s inšpiráciou, polovicu alebo väčšiu časť zablokuje a pracuje, zamieňajúc vlastnými najnižšími únavnými činmi skutočnú reč a rytmus, ktoré mali prísť. Básnik v potu tvári pracuje preto, aby našiel jedno opravdivé slovo, správny rytmus, skutočnú božskú substanciu toho, čo musí povedať, a zatiaľ slovo čaká v pozadí dokončené a hotové". "Ale úsilie pomáha, - znova protestuje žiak, - a inšpirácia prichádza v dôsledku podnecovania, pobádania mozgu". "Veď práve!, keď niečo dostanete, tak to prebieha nie v dôsledku podnecovania rozumových impulzov a úderov, ale preto, že inšpirácia prekĺzne vo chvíli zdvihnutia a spustenia hladiny a prichádza pod príkrovom strašného hluku". Potom ako Šrí Aurobindo napísal toľko kníh pre svojich žiakov, hovoril, že jediným poslaním kníh a filozofie nie je osvietenie rozumu, ale jeho upokojenie, aby mohol prejsť ku skúsenosti a dostávať bezprostredné inšpirácie. O postavení rozumu v evolučnej škále urobil nasledovný záver: "Rozum - to je neobratná medzihra medzi širokým a presným konaním Prírody a ešte širším a neomylnnejším konaním Božského. Nejestvuje nič dostupné rozumu,čo by nebolo možné urobiť lepšie v mlčanlivosti, oslobodenej od myšlienok".

Po 6 rokoch, v roku 1920, Šrí Aurobindo pocítil, že nateraz povedal dosť. Práca v "Arji" bola ukončená. Ostatnú časť jeho diel skoro úplne tvoria listy - tisíce a tisíce listov, ktoré obsahujú všetky praktické pokyny, týkajúce jogínskych pokusov, ťažkostí a napredovania. A nakoniec jeho najhlavnejšie dielo, geniálny epos (28 813 veršov) "Savitri", ktoré Šrí Aurobindo bude písať a prepisovať v priebehu 30 rokov. Tento epos je podobný Piatej Véde, je to živé posolstvo, v ktorom hovorí o zážitkoch v najvyššom a najnižšom svete, o svojich bojoch v podvedomom a nadvedomom, o celej okultistickej histórii evolúcie na Zemi a vo vesmíre, aj o svojom videní budúcnosti:

A znameniami duše svojej, všetko postihnúc vo vesmíre, písmeňá
javov vonkajších čítal z ich vnútornej podstaty

Matka

Šrí Aurobindo prišiel na zem nielen preto, aby písal, on musel uskutočniť dielo. Vydávanie "Arji" prerušil v roku 1920, keď do Pondyčery prišla Matka. *) "Keď som prišiel do Pondyčery, - hovoril raz Šrí Aurobindo svojim žiakom, - program pre moju satchanu mi bol diktovaný zvnútra. Plnil som ho a napredoval som sám, ale nemohol som poskytnúť významnú pomoc iným. Potom prišla

*) Stretnutie Šrí Aurobinda s Matkou sa uskutočnilo skôr, 29. marca 1914. 14. apríl 1921 - to je deň, keď Matka prichádza do Pondyčery, aby zasvätila celý život Šrí Aurobindovi a práci, ktorá stála pred Nimi. Od toho dňa až do svojej smrti 17. novembra 1978 Matka neopustila Pondyčery.

Matka a s jej pomocou som našiel potrebnú metódu". Je ťažké hovoriť o Matke, možno preto, že akékoľvek opísanie takej osobnosti ako bola ona, je veľmi statické. Ona bola silou a pohybom. Všetko, čo sa stalo včera, čo bolo povedané, urobené, alebo prežité hoci len včera večer, sa jej už zdalo staré a nezaujímavé. Narodila sa na to, aby zdolávala prekážky ako Savitri. Sotva teda má zmysel vtesnať jej život a činnosť do rámca krátkeho opisného životopisu. Uvedieme aspoň tie fakty, ktoré sú nutné pre naše rozprávanie.

Narodila sa v Paríži 21. februára 1878 a rovnako ako Šrí Aurobindo aj ona mala supramentálne vedomie. Preto nie je divné, že s takým vedomím vedela o existencii Šrí Aurobinda dávno predtým, ako ho stretla na fyzickej rovine a prišla do Pondychery preto, aby sa k nemu pripojila. "Medzi 11 a 13 rokom som mala niekoľko psychických a duchovných zážitkov, ktoré mi odhalili nielen existenciu Boha, ale aj to, že človeku je dané nájsť ho úplne vo vedomí a konaní a ukázať ho na zemi božským životom. Toto odhalenie ako aj praktické rady na dosiahnutie tohoto cieľa mi boli dane v spánku môjho tela niekoľkými učiteľmi. S niektorými z nich som sa neskôr stretla na fyzickej rovine. Časom, v priebehu môjho vnútorného a vonkajšieho vývinu, psychické a duchovné spojenie s jednou z týchto bytostí sa stávalo stále jasnejším a obsažnejším... V tej chvíli, keď som uvidela Šrí Aurobinda, som si uvedomila, že on prišiel na zem, aby uskutočnil túto prácu a že práve s ním mi prichodí pracovať. "Transformácia" sa začala. V roku 1926, keď sa Šrí Aurobindo utiahol do úplnej samoty, Matka prebrala na seba starosti spojené s činnosťou Ašramu a pokračovala v práci aj po jeho smrti roku 1950. "Vedomie Matky a moje - to je jedno a to isté". Je neobyčajne symbolické, že živá syntéza Orientu a Západu v osobe Šrí Aurobinda dosahuje kulmináciu práve v dôsledku tohoto stretnutia Orientu zo Západom, čo svedčí o tom, že svet môže byť dovŕšený len spojením týchto dvoch pólov jestvovania - Vedomia a Sily, Ducha a Zeme, Jeho a Jej.

Obrysy evolúcie

My všetci sa skôr či neskôr budeme musieť pripojiť k práci na transformácii, ktorú začali Šrí Aurobindo a Matka, pretože to je naša evolučná budúcnosť. Ak chceme pochopiť, čo znamená tento proces, jeho zložitosti a šance, či už na krach alebo na úspech, musíme najprv pochopiť zmysel našej evolúcie a podľa možností sa na nej zúčastňovať a nečakať, že stáročia, tisícročia po nekonečných blúdeniach ukončia toto dielo. Šrí Aurobindo vôbec nemá na mysli konštruovania teórií a schém, jeho videnie evolúcie je založené len a len na skúsenosti. A ak sa pokúšal vyjadriť svoje videnie tak, že nám to pripadalo ako súbor nejakých teoretických vzorcov, čo vyplýva z toho, že nemáme (zatiaľ) skúsenosti, vôbec

to neurobil preto, aby pridal ešte jednu ideu k miliónom ideí - síl, ktoré pôsobia vo svete, ale preto, aby nám pomohol ovládnuť tak povediac hybnú "páku" našej vlastnej dynamiky a urýchliť evolučný proces. A bez pochyby súčasný stav ľudstva je taký, že otáľať jednoducho nemožno. Tento zákon je Agni, vedomie - sila, a celú evolúciu možno opísať ako nejaké putovanie Agni v 4 pohyboch: v involúcii, devolúcii, ivolúcii, evolúcii - putovanie, ktoré vždy vychádza z jedného Centra a zároveň v ňom aj prebýva. Je to štvoraký pohyb - je to v skutočnosti on sám. Všetko je On. On sám je Hra. On sám je Hráč. On je ihrisko. On je mimo času a priestoru, čisté bytie, čisté vedomie, Veľké biele Mlčanie, Všetko tu prebýva v úplnosti a celkom, ale ešte bez formy, prebýva v stave involúcie. A tu On uskutočňuje to, čo sám stanovil: Sila sa oddeľuje do Vedomia, Ona od Neho a začína sa putovanie Agni:

... rozptýlená v neprebádaných hĺbinách, jej žiarivý úsmev
Ohňom zapálil mlčanie svetov. 18

V návale radosti Ona sa vrhá preč od Neho preto, aby Ho v hre znova získala v čase. On a Ona, dvaja v Jednom. "Teda čo predstavovalo začiatok všetkej Hmoty? Jestvovanie, ktoré sa množilo len kvôli tomu, že bolo uchvátené bytím a vnáralo sa do foriem, ktoré nemali počtu, aby znovu nachádzali seba až do nekonečnosti. No tento začiatok je začiatok večný, ktorý vôbec nemá základ v čase. Keď hovoríme "najprv" večné, "potom" Formovanie, znova sa stávame zajatcami ilúzie nášho priestorovo -časového jazyka, presne tak, ako keď sme kedysi používali termíny vysoké a nízke. Náš jazyk je taký klamný ako naše videnie sveta. V skutočnosti Bytie a Formovanie, On a Ona - to sú dve božské podoby jedného a toho istého večného faktu. Vesmír je večný fenomén, rovnako večný ako dočasné mlčanie: "Na začiatku vraj bolo Večné, Nekonečné, Jednotné. Uprostred sa nachádza konečné, pomínutelné, Početnosť. Na konci vraj bude Jednotné, Nekonečné, Večné. No kedy bol začiatok? Niet takého momentu v čase, pretože začiatok existuje v každom momente, začiatok vždy bol, je a bude. Božský začiatok bol pred časom, v čase a za hranicami času, naveky. Večné, Nekonečné a Jednotné - to je začiatok, ktorý nemá konca. A kdeže je prostriedok? Prostriedku niet, je len spojenie nepretržitého konca a večného začiatku. Je to symbol tvorenia, ktoré je v každom okamihu nové. Tvorenie bolo večné, vždy jestvuje a naveky vekov pretrvá. Večné, Nekonečné a Jednotné - to je magický stredný termín*) ("akési nepostihnuteľné spojovacie okienko) jeho vlastného jestvovania. To ono je tvorením bez začiatku a konca. A kedyže bude koniec? Konca niet. V žiadnom momente nemôže nastať

*) *Stredný termín - middle term - je logický pojem. Termíny sú prvky súdu, patriace do sylogizmu: subjekty a predikáty jeho záverov a premís. Subjekt záveru sa nazýva menším termínom, jeho predikát väčším a termín, ktorý je spoločný premisám, sa nazýva stredným termínom.*

prerušenie. Pretože každý koniec vecí - to je začiatok iných vecí, ktoré sú to isté Jednotné vo večne sa rozvíjajúcej a večne sa opakujúcej podobe. Nič nemôže byť zničené, pretože všetko je On, ktorý prebýva večne. Večné, Nekonečné a Jednotné - to je nepredstaviteľný koniec, ktorý sa nikdy neuzatvára v nových nekonečných perspektívach svojej slávy". A Šrí Aurobindo dodáva: "Pokus ľudského života na zemi sa nerozohráva prvýkrát. Už bol uskutočnený miliónkrát a miliónkrát sa ešte zopakuje táto dlhá dráma. Vo všetkom, čo teraz robíme, vo všetkých túžbach, objavoch, ľahkých alebo namáhavých úspechoch, podvedome využívame skúsenosti nespočetných predchodcov a naša práca prinesie plody nie na nám známych planétach, ale v ešte nevytvorených svetoch. Aj plán, aj peripetie, aj rozuzlenie sú vždy rôzne, no vždy sú riadené súhlasom večného umenia. Boh, Človek, Príroda - to sú tie večné symboly: Idea večného opakovania vyvoláva triašku znepokojenia v rozume, ktorý je pohltený niečím konečným (nech je to minúta, hodina, rok, alebo roky a storočia) a nachádza v ňom ochranu. No silná duša, ktorá si uvedomuje svoj nesmrteľný materiál a nevyčerpatel'ný oceán svojej večne pritekajúcej energie, je tým všetkým uchvátená v nepostihnuteľnom chvení nadšenia. Na opačnej strane myslenia počuje detský smiech a extázu Nekonečného. 21 Neprestajný pohyb od Bytia k Formovaniu je to, čo Šrí Aurobindo nazýva devolúciou. Tento prechod sa uskutočňuje postupne. Najvyššie vedomie sa nestane Hmotou skokom. Hmota - to je konečná usadenina, v určitom zmysle výsledný produkt drobenia a materializácie vedomia, ktorý narastá od roviny k rovine. Na "vrchole" tejto devolučnej krivky - v skutočnosti to nie je vrchol, ale akési všadeprítomné najvyššie maximum - prebýva Supramentálne Vedomie - Sila, ktoré obsiahne jediným Pohľadom všetky nekonečné možnosti Formovania podobne, ako keď slnečný oheň obsahuje všetky lúče vnútri svojho centra: "Sňali jarmo z koní, - hovorí Rig Véda, - desaťtisíc - stáli spolu, to bolo Jednotné, tad ekam" (V. 62.1). Nižšie sa odhaľuje rovina Globálneho Rozumu, začína sa veľké rozštiepenie vedomia, rozbíhajú sa lúče Slnka, jednotné Vedomie - Sila sa vtedy začína drobiť na trilióny síl, z ktorých každá smeruje k svojej absolútnej realizácii. Táto hra, ktorá sa raz začala, sa neskončí dovtedy, pokiaľ sa nevyčerpajú všetky možnosti, vrátane tých, ktoré, ako sa zdá, sa nachádzajú v úplnom rozpore s večným Hráčom. Sila sa vrhá do stále zúrivejšieho pohybu, ako keby sa chcela predať k svojmu maximu, pocítiť sama seba stále ďalej a ďalej a nahradiť Jednotné obrovskou sumou, no táto sa mu aj tak nevyrovná. A vedomie sa rozptyľuje. Rozbija sa na stále menšie a menšie časti, stáva sa stále pevnejším, ťažším a temnejším, vytvára roviny alebo svety, každý s jeho bytosťami a silami, s ich zvláštnym životom. Dôkazy toho možno nájsť v akejkolvek tradícii: môžeme ich vidieť v spánku alebo s otvorenými očami, ak sa naše vnútorné videnie zbavilo závoja. Od bohov ku škriatkom: vedomie

sa drobí, mrví a mení sa na prah - Globálny Rozum, Intuitívny Rozum. Osvietený Rozum, Najvyšší Rozum, potom Vitálny a jemný fyzický - stále viac sa udržuje svojou silou, viazne v nej, rozptyľuje sa na drobučké malé inštinky, na malé, snažiace sa o prežitie tropizmy, atď, až po svoje konečné rozpustenie v Hmote, kde všetko sú len črepiny, fragmenty. "Na začiatku, - hovorí Véda,-tma v sebe tajne udržovala tmú, celý oceán nevedomia. Rozdrobenosť skrývala svetovú dušu." (X. 129.1,5.).

Devolúcia je dovŕšená, je to pohrúženie svetla do vlastného tieňa, t. j. do Hmoty. A tak máme pred sebou dva póly. Na vrchole - niečo Záporné (lebo Kladné, v závislosti od osobnej dispozície), kde je sila akoby pohltená žiariacim Nič, záliv pokoja bez vlnenia, kde je obsiahnuté všetko (všetko je už tam), kde nie sú potrebné ani najmenšie pohyby na to, aby boli - to už jestvuje. Na druhom póle je akési najvyššie Kladné (alebo Záporné ak chcete), kde je vedomie akoby pohrúžené do tmavého nič, priepasť slepej sily, večnej zajatkyne svojho večného vírenia. Takým spôsobom sa uskutočňuje formovanie, nemilosrdné a neprestajné. Táto východisková prvobytná dvojakoosť nevyhnutne plodí aj všetko ostatné. Jediné a Bezpočetné, Nekonečné a Konečné, Vedomie a Silu, Ducha a Hmotu, Neforemné a zúrivosť Foriem - Jeho a Ju. Celá naša existencia je uzavretá medzi týmito dvoma pólmi. Niektorí z nás chcú vidieť len transcendentné, ktoré nazývajú najvyšším Kladným a zavrhnú Hmotu, ako akúsi dočasnú lož, ktorú treba prežiť, očakávajúc večný návrat. (No kde môže mať miesto tento Návrat, ak nie všade, vo všetkých bodoch, zdola aj zhora, sprava aj zľava!). Iní bezhranične veria len v Hmotu, ktorú tiež nazývajú najvyšším Kladným a odmietajú ducha ako celkom určitú a k tomu "zápornú" lož, pretože podľa ľudskej logiky kladné nemôže byť záporné alebo naopak. No nie je to tak. Vedomie nevyklučuje Silu, Hmota - Ducha, Nekonečné - konečné, presne tak ako "vrch" neničí "spodok", existuje "spodok", ktorý je takým relatívne len pre nás a navyše, každá z krajností už obsahuje v sebe svojho večného Spoločníka: "Vo svete tak ako ho vidíme my, t.j. ako sa javí nášmu mentálnemu vedomiu, aj v jeho najvyšších prejavoch zisťujeme, že pre každé kladné jestvuje záporné. No záporné, to nie je nula, v skutočnosti to, čo sa nám zdá nulou, je naplnené silou, je hojné na energiu jestvovania... Presne tak existencia záporného nevyklučuje existenciu svojho príslušného zodpovedajúceho kladného, nemení ho v niečo nereálne. Ona len ukazuje, že kladné je neúplné potvrdzovanie pravosti vecí a dokonca možno povedať - pravosti samotného kladného. Pretože kladné a záporné existujú nielen vedľa seba, ale aj svojim vzájomným prostredníctvom, pretože sú navzájom najpevnejšie spojené. Navzájom sa dopĺňajú a pre totálne videnie, ktorého je zbavený ohraničený mentálny rozum, sa aj navzájom vysvetľujú. V rozdelení, izolovane ich nemožno skutočne poznať. Len vtedy začíname niečo poznávať v jeho hlbokej pravde,

keď v ňom nájdeme príznaky jeho zdanlivej (appraent) proti kladnosti". Navrchu je ona, akoby pohrúžená do spánku v ňom, dolu On, akoby bol pohrúžený do spánku v nej. Sila sa rozpúšťa vo vedomí a vedomie v sile, Nekonečné je obsiahnuté v konečnom tak, ako strom zo všetkými svojimi konármi je obsiahnutý v semene. To je to čo Šrí Aurobindo nazýva involúciou: "Nevedomie Hmoty - to je akési prítajené, pritiahnuté alebo "námesačnicke" vedomie, ktoré obsahuje v sebe všetky skryté sily ducha. V každej častici, atóme, molekule, bunke Hmoty, je tajne prítomná a nepozorovane pôsobí celá vševedomosť Večného a celá všemocnosť Nekonečného. Po involúcii hore nasleduje nová evolúcia dolu, takže tu je všetko obsiahnuté v temnote, tak isto, ako všetko matné bolo obsiahnuté vo svetle hore. "Agni prebýva tam, ako nejaký zlatý prah". Agni vošiel do Zeme a na nebesá, ako keby boli jednotné, -"hovoria Rig Véda (III.7.4). V určitom zmysle možno tvrdiť, že všetko tvorenie - to je pohyb medzi dvoma involúciami: Ducha, v ktorom všetko prebýva v absorbovanom stave a z ktorého sa všetko vyvíja smerom dole, alebo devolucionuje, (k druhému pólu hmoty, v ktorej tiež v absorbovanom stave je obsiahnuté všetko a z ktorej ono evolucionuje hore, k druhému pólu Ducha.

Bez takej involúcie by bola evolúcia nemožná, pretože ako môže hoci len niečo vzniknúť z ničoho? Preto aby mala miesto evolúcia, niečo musí rásť z vnútra! Nič nemôže evolucionovať z Hmoty, ak už nie je v nej obsiahnuté. Agni je povzbudzovateľom, motorom, schovaným v hĺbkach tohoto prebúdajúceho sa zmeravenia, to on stojí za evolučnou zmenou foriem. Je to sama Sila pri hľadaní vedomia. Ona hľadájúca Jeho, hľadájúca stále viac a viac vyhovujúce formy na to, aby ho ukázala. To Ona vystupuje zo svojej nevedomelej noci a škriabe sa podľa hmatu v miliónoch svojich diel a miliónoch druhov, snaží sa znovu odhaliť vo všetkom krásu jedinej stratenej formy, odhaľovať a odhaľovať radosť, ktorá kedysi bola jediná, blaženosť v miliónoch tiel, a nie prázdnu extázu. Ak máme "ucho uší," o ktorom hovoria Védy, tak určite všade môžeme počuť noc vyzývajúcu svetlo, zamurované vedomie, vyzývajúce radosť, hlbinný duchovný nárek vo všetkom jestvujúcom. To je to, čo sa prebýja z hlbiny, Oheň vnútri, Plameň v Hmote, Plameň života, Plameň v našom rozume, Plameň v našej duši. Práve tento veľký Oheň musíme ovládnuť, on je tá niť, páka, skrytý evolučný urýchľovač, duša a plameň sveta.

Keby tento svet bol vytvorený z nejakého neživého a inertného materiálu, nikdy by sa nestal ničím iným. Keby sa duša už nenachádzala v hmote, nikdy by sa neobjavila v človeku. No čo stojí za vonkajšími fenoménmi? Čo predstavuje toto viditeľné mystérium? Vidíme, že toto Vedomie, ktoré najskôr stratilo a potom znovu našlo seba, vychádza zo svojho najhlbšieho zabudnutia, dostáva sa pomaly, bolestivo, vo forme života, ktorý sa učí proste pociťovať, spočiatku zmätene, nedokonale, potom úplne a nakoniec v dôsledku tohoto boja,

prekonávajúc prah pocitov kvôli tomu, aby sa stal božsky uvedomelým, slobodným, nekonečným, nesmrteľným.

A tak On príde k človeku, k svojmu uvedomelému nástroju, v ktorom, s pomocou ktorého a prostredníctvom ktorého On môže znovu získať Ju. Všetko naše ľudské - to je miesto uvedomelého stretnutia konečného a nekonečného. A rásť stále viac a viac k nekonečnému dokonca v tomto fyzickom zrození - to je naše privilegium. 30 Keď Š. A. dosiahol ľudské štádium svojho putovania, stalo sa niečo úplne zvláštne. V predchádzajúcich štádiách evolučný plameň zrejme ubúda samo sebou, len čo prostredie nasledujúcej etapy nadobudlo úplnú stabilitu. Zdá sa, že hojnosť rastlinného života upadá, keď sa v živote upevňujú živočíšne druhy. Podobným spôsobom mnohotvárnosť živočíšneho života akoby upadala, keď sa v evolúcii s konečnou platnosťou upevňuje ľudstvo. Zdá sa, že Príroda nevytvorila ani jeden nový živočíšny alebo rastlinný druh od vtedy, ako človek zaujal miesto na vrchole evolúcie. Inými slovami, druhy sa ustálili. Keď dosiahli určitú úroveň dokonalosti, každý podľa svojho, zostávajú už nezmenené. Jednako v človeku evolučné napätie neupadá, hoci tento druh je pevne ustálený v evolúcii. Nie je ukončený, nie je uspokojený ako iné druhy, nemá pokoj a radosť z dosiahnutej rovnováhy: "Človek je nenormálny. Nenašiel svoju tak povediac normálnosť". Môže si myslieť, že ju našiel, môže sa zdať, že je normálny svojím spôsobom, no táto normálnosť je len akýsi dočasný stav: teda hoci je človek väčší ako rastlina alebo zviera, nie je svojou povahou dokonalý, podobne ako rastlina alebo zviera.

"Netreba žiaľiť nad touto nedokonalosťou hovorí Šrí Aurobindo, - naopak, je to privilegium a prísľub. Keby sme boli dokonalí a harmonickí, pri jestvujúcom stave vecí bezúhonní, bezchybní, boli by sme už stálym druhom podobne ako obojživelníci a mäkkýše. No v nás, podriadených veľkej kozmickej Hre, sila ešte úplne nenašla svoje vedomie, naša povaha ešte nenadobudla svojho ducha. Ona nenašla Jeho. Či bol niekedy spokojný Platón, či našiel pokoj Michelangelo? "Raz večer som si posadil na kolená krásu a zistil som, že je trpká", - žaloval Rimbaud. To je tiež príznak toho, že vrchol mentálnej intelektuálnosti alebo upresneného estetizmu nie je ani koncom cesty, ani absolútnym naplnením, ani veľkou Rovnováhou medzi Ním a Ňou, ktorí sa znovu spojili. Duch, ktorý sa pomaly prebúda vnútri. On je v Nej - malý plameň v centre, spočiatku sa dotýka malých čiastočiek, molekúl, génov, protoplazmy. Psychologicky sa usadzuje v izolovanom, upadajúcom ego. Nemá dobré videnie, pohybuje sa podľa hmatu v tme. Zároveň je absorbovaný dvojnásobne a vidí len cez úzku mentálnu štrbinu medzi bezodným podvedomým a gigantickým nadvedomým. To je tak povediac "infantilná" rozdrobenosť, pretože je priamym dedičstvom detstva ľudstva a je príčinou všetkých našich chýb a utrpení. Niet iného "hriechu", všetko naše zlo pramení z tohoto úzkeho videnia, klamného videnia aj seba,

aj sveta. Pretože v skutočnosti celý svet do poslednej bunky nášho tela - to je Sat-Čin-Ananda, Jestvovanie - Vedomie - Blaženosť, my - to je svetlo a radosť. "Naše city pre svoju neschopnosť mohli vynásť len tmu. V skutočnosti niet ničoho okrem svetla, len Jeho sila prebýva vyššie alebo nižšie od ohraničenej škály, od nášho úbohého ľudského videnia". Všetko je radosť: "Pretože kto by mohol naozaj žiť, kto by mohol dýchať, keby nebolo tejto blaženosti v priestore",

- hovoria Upanišady (Tajthéria Upanišada II. 7). Toto naše nedokonalé videnie skrýva pred nami absolútne šťastie v srdci vecí a naše nevyrazné city ešte veľmi nezrelé, nemôžu obsiahnuť celú túto nekonečnosť, pretože Duch v nás sa ešte úplne neodhalil. Putovanie Agny ešte nie je skončené. Podľa Šri Aurobinda človek nie je najvyšší bod evolúcie, človek - to je prechodná bytosť. Hovoríme o evolúcii Života a Hmoty. Je to slovo, ktoré jednoducho konštatuje fenomén, ale nevysvetľuje ho. Veď zrejme nejestvuje žiadna príčina v dôsledku ktorej by Život musel evolucionovať len z materiálnych prvkov a rozum zo živých foriem, ak nepripustíme, že Život je už uzavretý v Hmote a Rozum v Živote, pretože Hmota v podstate predstavuje formu skrytého (veiled) Života a Život

- to je forma skrytého (veiled) vedomia. No vtedy nepredvídame zvláštne námietky proti tomu, aby bol urobený nasledujúci krok v tomto rade a pripúšťame, že aj samotné mentálne vedomie môže byť len formou, akousi vonkajšou časťou vyšších stavov, nachádzajúcich sa za hranicami rozumu. V takom prípade neprekonateľná túžba človeka po Bohu, Svetle, Blaženosti, Slobode, Nesmrteľnosti celkom opodstatnene zaberá svoje jasne určené miesto v celej reťazi a práve to je panovačná túžba, akýsi imperatív, pomocou ktorého sa Príroda snaží evolucionovať za hranice Rozumu, pričom (Ona) sa zdá rovnako prirodzená, opravdivá a odôvodnená, ako aj túžba po živote, ktorou Príroda obdarila formy hmoty, alebo túžba po Rozume, ktorou obdarila niektoré formy života... Zviera - to je živé laboratórium, v ktorom, možno povedať, Príroda vyrobila človeka. Človek sa sám celkom môže stať živým, mysliacim laboratóriom, v ktorom už s jeho pomocou, s pomocou teraz už uvedomelej spolupráce Príroda chce vytvoriť nadčloveka - boha, alebo možno, lepšie povedané ukázať Boha. Ak sa podarí dokončiť tento zložitý prechod, bude dosiahnutá veľká Rovnováha, vstúpime do akejsi "nekonečnej krajiny" (Rig Veda V. 68.5). Sila znovu získava svoje vedomie a prestane slepo tápať, a vedomie znovu získava svoju veľkú silu v porozumení, v láske, vo všetkom.

No aj Rišiovia vedeli, že cesta nie je dokončená. Oni hovorili, že Agni skrýva svoje dve krajnosti, že "nemá ani hlavu, ani nohy" (Rig Veda IV. 1.7,11) a my sme akýsi miznúci plameň medzi nadvedomým Agni nebies a podvedomým Agni zeme a trpíme, nepoznáme pokoj v našom slzavom údolí. Jeden pri hľadaní svojich nebies, druhý pri hľadaní svojej zeme - nevieme spojiť jedno s druhým. Medzi nami sa musí zrodiť nová rasa, dokonalý človek, ak len dáme

k tomu svoj súhlas: "Tkaj svoj základ nenarušiteľný, stávaj sa ľudstvu bytosťou, vytváraj božskú rasu... Vy ste proroci Pravdy, brúste výborné kópie, ktorými prerazíte cestu k tomu, čo je Nesmrteľné. Vy, čo poznáte tajné plány, stavajte schody, po ktorých vychádzali bohovia a dosiahli nesmrteľnosť" (X. 53). Vtedy znovu získame našu slnečnú úplnosť, dve naše skryté tajnosti, dve naše Matky v jedinej. "Ó, oheň, ó, Agni, ty tečieš k oceánu nebies k bohom. Ty pôsobíš tak, aby sa božstvá všetkých hierarchií stretli spolu, aby sa zliali spolu vody svetlonsného kráľovstva, ktoré sú vyššie, ako slnko a vody prebývajúce dolu" (III. 22.3). Vtedy nás ovládne radosť týchto dvoch svetov a aj všetkých svetov a aj Ananda zeme a nebies, ako keby boli jednotné. "Ó, oheň, dávaš základ smrteľnému v najvyššej nesmrteľnosti... pre proroka túžiaceho po dvojnásobnom narodení, ty vytváraš božskú blaženosť a ľudskú radosť (I. 31.7.). Pretože taký je konečný cieľ našej evolúcie - radosť. Ľudia hovoria o láske, no či existuje hoci len jedno slovo, ktoré by bolo viac prekrútené našou sentimentalitou, našimi politickými stranami, našimi cirkvami? Túto radosť nemôže sfaľšovať nikto, pretože ona je dieťa, smejúce sa na slnku, ona miluje a chce vtiahnuť úplne všetko do svojho grandiózneho tanca. Áno, je tu skutočná radosť, treba sa len rozhodnúť, či ju chceme. Vavríny a nie kríž majú byť cieľom, o ktorý sa usiluje ľudská duša, ale ľudia sú dodnes zaľúbení do smútku. Preto je Kristus dodnes ukrižovaný v Jeruzaleme. Radosť bytia, totálneho bytia, čo existuje, čo bolo a bude tu, tam, všade, ako keby mohol ochutnať sám seba a každú svoju časticu odrazu a každá častica by mohla ochutnať ktorúkoľvek inú a každá z nich všetky medové pláсты spolu. Vtedy evolúcia vystúpi z Noci a vstúpi do slnečného cyklu. Náš život bude prebiehať v znamení jednoty. Ukrižovaný boh v nás zostúpi zo svojho kríža a človek sa napokon stane Sebou Samým, stane sa normálnym. Sú len dva prirodzené harmonické pohyby - nevedomelý alebo do značnej miery podvedomý pohyb života, harmóniu ktorého nachádzame u živočíšnych druhov a v nižšej Prírode, a pohyb Ducha. Ľudský stav je štádium prechodu úsilia a nedokonalosti medzi jedným a druhým pohybom, medzi životom prirozeným a ideálnym alebo duchovným.*)

**) Podľa výrokov Matky - had pozemského raja je symbolom evolučnej sily, ktorá vyťahuje človeka zo živočíšnej blaženosti kvôli tomu, aby znovu získal stav božského šťastia. Potom, keď človek zjedol jablko poznania, Ona (tá sila) rozvíjala jeho mentálne schopnosti dovtedy, pokiaľ nedosiahol obrat. U Grékov voz Demetry tiež ťahajú okrútené hady. Had je nielen symbolom kozmickej, ale aj individuálnej sily: keď sa vystupujúca sila (kundalini) prebúda na začiatku chrbtice a vychádza z nášho fyzického vedomia, kde spala ako had vo svojej diere kundalini znamená "skrútená"-, keď sa dvíha od jedného centra k druhému, vyvinutý človek vystupuje zo svojho obyčajného stavu nevedomia a vstupuje do vedomia kozmického. Potom, keď sa otvára centrum na temene hlavy, vstupuje do božského slnečného vedomia. Pre Šrí Aurobinda, pre Rišiov a pravdepodobne ešte pre niektoré už neexistujúce tradície odhalenie tohoto slnečného vedomia hore je len prvé evolučné štádium, za ktorým musí nasledovať odhalenie toho istého vedomia dolu v Hmote. Je to had, hryzúci svoj chvost, alebo to, čo Šrí Aurobindo nazýva transformáciou.*

17. TRANSFORMÁCIA

Prejav ducha v supramentálnom vedomí a v novom tele, v novej rase, je rovnako nevyhnutný, ako objavenie sa Homo sapiens po primátoch. Jediný podstatný problém spočíva v tom, či sa bude táto nová evolúcia uskutočňovať s našou pomocou alebo bez nej. Túto dilemu vyjadril Šrí Aurobindo takto: "Ak duchovné odhalenie na zemi je cieľom nášho zrodenia v Hmote, ak v skutočnosti v Prírode prebieha akási evolúcia vedomia, tak človek, taký aký je, nemôže byť najvyšším bodom tejto evolúcie. On je veľmi nedokonalou zbraňou ducha, samotný rozum je veľmi obmedzenou formou a nástrojom. Rozum je akási stredná etapa vedomia a mentálna bytosť môže byť len prechodnou bytosťou. No ak človek nie je schopný vystúpiť za hranice mentálnosti, musí byť prekonaný, musí sa objaviť superrozum a nadčlovek, prejavíť sa a postaviť sa na čelo tvorstva. No ak je jeho rozum schopný otvoriť sa tomu, čo ho prekonáva, nejestvujú žiadne príčiny, pre ktoré by človek sám nemohol dosiahnuť superrozum a superľudstvo, alebo aspoň svoju mentálnosť, život a telo dať k dispozícii evolúcii v tejto významnej etape pôsobenia Ducha, ktorý sa prejavuje v Prírode". 1. "My sme sa úplne priblížili k novej kríze transformácie, - hovorí Šrí Aurobindo, kríze takej radikálnej, akou bolo poznačené objavenie sa života v hmote a objavenie sa Rozumu v Živote. A naše postavenie je veľmi dôležité, pretože teraz namiesto toho, aby sme dovolili Prírode samostatne robiť svoju prácu a nestarať sa o dané okolnosti, môžeme sa stať "uvedomeľými spolupracovníkmi našej evolúcie" 2. Ako hovorí Šrí Aurobindo: "môžeme prijať výzvu alebo ju nechať nepovšimnutú".

Perspektívy budúcnosti

Aká bude táto nová rasa? Ak pochopíme konečný výsledok, urobili sme už veľký krok na ceste, pretože pochopenie a túžba po budúcnosti otvárajú neviditeľné dvere v nás, cez ktoré môžu vojsť sily omnoho väčšie ako sú naše vlastné a my sa skutočne staneme spolupracovníkmi. Ved' to nie sú naše ľudské sily, ktoré uskutočňujú prechod k superrozumu, ale prechod sa uskutoční vďaka stále uvedomejšiemu podriaďovaniu sa Sile zhora. Už sme opísali vedomie supramentálnej bytosti, no možno bude mať zmysel, ak si so Šrí Aurobindom zopakujeme, že nadľudstvo - to nie je človek ktorý vystupuje k svojmu prirodzenému zenitu, nie najvyšší stupeň ľudskej veľkosti, poznania, sily intelektu, vôle, charakteru, génia, dynamickej sily, svätosti, lásky, čistoty alebo dokonalosti. Superrozum - to je niečo, čo sa nachádza za hranicami mentálneho človeka a jeho ohraničení. Ponechaný sám na seba, potom, ako dosiahol svoj vrchol, rozum môže len skovať, ztročiť človeka a vôbec nie je schopný zbožštiť

ho, alebo aspoň dať mu proste radosť, pretože predstavuje nástroj rozdelenia a všetky jeho hierarchie sú nutne založené na hrubej nadvláde bez ohľadu na jej charakter, či už náboženský, morálny, politický, ekonomický alebo emocionálny, pretože rozum už svojím usporiadaním nie je schopný obsiahnuť všetky ľudské pravdy. A aj keď sa zdá schopným urobiť to, nemôže to uviesť do života. Keby nám v konečnom dôsledku kolektívna evolúcia skutočne nemohla ponúknuť nič lepšie ako príjemnú "zmes" ľudskej a sociálnej "veľkosti" - akýsi šalát Vincenta De Paula*) a Gándiho s jemnou prísadou marxizmu-leninizmu, tak taký koniec je ešte bez významnejší, nepatrnejší a triviálnejší, ako všetky tie milióny "zlatých vtákov", alebo strunové kvartetá, t.j. všetko najvyššie, čo bolo vytvorené v priebehu individuálnej mentálnej evolúcie. Keby sa mnohé tisícročia utrpenia a zápasy skončili takou maškarádou na zemi, tak v porovnaní s ňou Pralaja alebo iné kozmické ničenie, ktoré prorokovali staroveké tradície, nebolo by až takým zlým koncom. Ak sa naše mentálne schopnosti javia ako nedostatočné dokonca na najvyššom stupni svojho vývinu, tak naše vitálne a fyzické schopnosti tým viac. Sotva sa duch, ktorý sa prejavuje v supramentálnom vedomí, uspokojí s telom, podliehajúcim fyzickým zákonom rozkladu a príťažlivosti, sotva príjme ako jediný vyjadrovací prostriedok náš mentálny jazyk, pero, dláto alebo štetec s ich nanajvyššimi ohraničenými možnosťami. T. j. Hmota sa bude musieť zmeniť, práve to sa rozumie pod slovom "Transformácia". A predovšetkým naša vlastná hmota - telo. Podľa duchovnej tradície sa telo považovalo za prekážku, za neschopné zduchovnenia alebo pretvorenia, za ťažké bremeno, ktoré udržuje dušu na zemi a bráni jej vystúpeniu, alebo duchovnému zavŕšeniu v Najvyššom, alebo roztopeniu jej individuálneho roztopenia v Najvyššom. No ak je táto koncepcia úlohy tela v našom osude celkom prijateľná pre sadhanu (disciplínu), ktorá považuje zem len za pole nevedomosti a pozemský život za prípravu na spasiteľný odchod, tak nestačí pre sadhanu, ktorá chápe božský život na zemi a oslobodenie pozemskej prírody ako súčasť totálneho cieľa stelesnenia ducha tu. Ak je naším cieľom úplná transformácia bytosti, tak nevyhnutnou časťou tohoto musí byť aj transformácia tela, ináč božský život na zemi vo svojej úplnosti nie je možný. 4.

Za základnú črtu supramentalizovanej Hmoty Šrí Aurobindo považoval vnímavosť. Táto sa stane schopná odpovedať uvedomelej vôli a meniť sa podľa jej príkazov, ako hlina mení svoju formu pod rukami hrnčiara. Hmota, ktorá uvoľnila skrytú duchovnú silu obsiahnutú v sebe a stala sa zjavne uvedomelou, môže odpovedať príslušným vibráciám supramentálneho vedomia tak isto, ako my odpovedáme na vibráciu hnevu hnevom, alebo na vibráciu lásky - teplom

*) *Známy francúzsky dobrodinca, zakladateľ rádu lazaritov r. 1576 - 1660.*

v našom srdci. Uvedomelá poddajnosť, platičnosť sa stane podstatným atribútom supramentalizovanej Hmoty. Všetky ostatné vlastnosti pramenia z tejto základnej vlastnosti: nesmrteľnosť (alebo aspoň schopnosť modifikovať svoju formu alebo ju dokonca úplne meniť), ľahkosť, krása, osvietenie. Také budú prirodzené atribúty supramentálnej hmoty. Telo sa môže stať otvorenou nádobou najvyššej krásy a blaženosti, ktorá leje krásu duchovného svetla a toto bude vytekať a vyžarovať z neho tak ako lampy odráža a rozsieva lúče svojho plameňa a má sama v sebe krásu ducha, radosť predvídaveho rozumu, radosť života a duchovné šťastie, radosť Hmoty, zmenenej na duchovné vedenie a blikajúcej v neprestajnej extáze. Už vo Védach sa o tom hovorilo "a vtedy ľudské v tebe bude zmenené božskou rukou a stane sa podobným nebesám svetla, vzniknutým v tebe. (Rig. Véda V.66.2).

Pred uskutočnením týchto úchvatných a úplne zjavných zmien, ktoré pravdepodobne nastanú na konci procesu Šrí Aurobindo predpovedá podstatné zmeny v našej fyziológii. Vrátime sa k tejto otázke, keď budeme rozoberať praktické kroky k transformácii. Teraz spomenieme len niektoré funkčné zmeny, ktoré Šrí Aurobindo zbadal na svojom tele. Musia nastať zmeny v operatívnych procesoch samotných hmotných orgánov a, čo je ľahko možné, v samotnej ich štruktúre a ich určení. Už im nebude dovolené všemocne obmedzovať nový fyzický život... Mozog sa stane spojovacím kanálom myšlienkových obrazov a batériou ich pôsobenia na telo a na vonkajší svet, kde sa uskutočňujú priamo a hneď, odovzdávané bez použitia fyzických prostriedkov od jedného rozumu k druhému. Pôsobia tiež na myšlienky, činy a životy iných, alebo dokonca na materiálne objekty. Rovnako aj srdce sa stáva priamym spojovacím kanálom a prostredím pre vzájomnú výmenu pocitov a emócií, vylúčených do vonkajšieho svetla silami psychického centra. Srdce môže odpovedať priamo srdcu, životná sila prichádza na pomoc životu iných a odpovedá na ich volanie, nehľadiac nato, že sú neznáme a vzdialené. Mnohé bytosti bez akéhokoľvek vonkajšieho spojenia sa chvejú od prijatých posolstiev a stretávajú sa v tajomnom svetle jediného božského centra. Vôľa môže kontrolovať zažívacie orgány, automaticky zaručovať zdravie a potláčať hltavosť a chuť, zapájajúc do činnosti jemnejšie procesy, alebo vyvolávajú silu a hmotu (substance) z univerzálnej životnej sily tak, že telo môže po dlhý čas zachovávať svoju silu a hmotu, nestrácajúc ich a nepotrebuje pomoc materiálnej potravy. Pokračuje v intenzívnej činnosti bez ustátosti a prestávky na spánok alebo oddych... Pravdepodobne na vrchole evolúcie života možno znova odhaliť alebo stanoviť fenomén, ktorý nachádzame pri jeho vzniku - schopnosť získavať z celého okolia prostriedky na udržiavanie a sebaobnovovanie. Za hranicami rozumu dokonalý človek uvedomele odhaľuje to, čím je už Hmota neuvedomele - energiu a pokoj, pretože v skutočnosti hmota je len spánok ducha.

V nasledujúcom štádiu transformácie Šrí Aurobindo predvída nahradenie práce našich orgánov dynamickým fungovaním našich centier vedomia - čakier.

V tom spočíva skutočný prechod od zvieraťa - človeka, počatého nižšou evolúciou, k ľudskému človeku novej evolúcie. Tento prechod je jednou z úloh, ktoré prevzali Š. A a Matka. Už v najpočiatočnejších štádiách jogy sme zistili, že všetky druhy našej činnosti od najvyšších až po materiálne sú vyvolávané a dostávajú sa do pohybu prúdom vedomia - sily, ktorý smeruje na tú či inú úroveň, do jedného alebo druhého centra a nesie vibrácie, zodpovedajúce druhu činnosti. Vždy keď sme sa pokúšali sústrediť tento prúd a využiť ho, presvedčili sme sa, že obsahuje neobyčajnú energiu, obmedzenú len našimi nerozvinutými schopnosťami. Preto nie je nič zvláštne na tom, že naše orgány predstavujú fyzické vyjadrenie, hmotnú koncentráciu tohoto prúdu, ktorý je za ich jestvovaním. Môžu byť v procese evolúcie nahradené bezprostredným pôsobením centier vedomia, ktoré budú jednoducho vylučovať svoje energie po celom tele tak, ako teraz srdce zabezpečuje cirkuláciu krvi po celom tele a ako nervy prenikajú celé telo. Matka raz rozprávala o tele budúcim deťom ašramu takto: "Transformácia znamená, že celá táto čiste fyzická organizácia bude nahradená bodmi koncentrácie sily, z ktorých každý bude mať svoj zvláštny typ vibrácie. Orgány budú nahradené centrami uvedomelej energie, aktivizovanými uvedomelou vôľou. Nebude žalúdok, srdce, krvný obeh, pľúca. Všetko zmizne a na miesto nich nastúpi hra vibrácie, odrážajúcej to, čo symbolicky predstavujú tieto orgány. Pretože orgány sú len materiálnymi symbolmi centier energie, nie sú ozajstnou realitou. Oni jej len dávajú formu a materiálny základ v určitých daných podmienkach. Transformované telo tak bude fungovať s pomocou svojich skutočných centier energie a nie ich symbolických predstaviteľov (ako predtým), ktoré sa rozvinuli v živočíšnom tele. Preto musíte pre začiatok vedieť, čo predstavuje vaše srdce z hľadiska kozmickej energie, čo predstavuje váš krvný obeh, mozog a pľúca z hľadiska kozmickej energie, potom sa musíte naučiť zhromažďovať prvotné vibrácie, ktorých symbolickým výrazom sú tieto orgány a postupne koncentrovať všetky tieto energie vo svojom tele a meniť každý orgán na centrum uvedomelej energie, ktorá nahradí symbolické fungovanie skutočným. Napríklad, za symbolickým pohybom pľúc sa nachádza skutočný pohyb, ktorý dáva ľahkosť a vy sa zbavíte vplyvu zákona gravitácie*) a tak to bude s každým orgánom. Za každým symbolickým pohybom je prítomný pohyb skutočný. To neznamená, že už nebudú rozličné rozpoznateľné

*) Tento skutočný pohyb, ktorý sa nachádza v pozadí nášho dýchania, je podľa Š. A ten istý, ako pohyb, ktorý riadi elektrické a magnetické pole. Je to to, čo starí jogíni nazývali vajju, životná energia. Dobré známe dýchacie cvičenia - pranajane - to je jeden z mnohých systémov kontroly vajju, ktorý v konečnom dôsledku dovoľuje praktizujúcemu jogu zbaviť sa gravitácie.

formy, no forma bude tvorená skôr vlastnosťami, ako pevnými časticami. Bude to tak povediac "praktická" alebo pragmatická forma: poddajná, mobilná a ľubovoľne ľahká na rozdiel od tvrdosti terajšej hrubej materiálnej formy. Aj Hmota sa stane božským vyjadrením. Supramentálna vôľa môže previesť svoj vnútorný život v plnom jeho rozsahu prostredníctvom adekvátnych zmien do svojej vlastnej substancie, podobne ako sa dnes mení naša tvár (napokon bezvýznamne a neplasticky) v závislosti od našich emócií: telo bude vytvorené z koncentrovanej energie, ktorá podlieha vôli. Miesto toho aby sme boli, podľa drsného vyjadrenia Epiktéta, "úbohodu dušičkou, podporujúcou mŕtvolu", staneme sa živou dušou v živom tele.

Supramentálne vedomie bude musieť zmeniť nielen telo a rozum, no i samotnú podstatu (substance) života. Ak možno nejakým jediným symbolom vyjadriť našu mentálnu civilizáciu, je týmto symbolom nepochybne neprirodzenosť. Nič neprebíha prirodzene, ohlúpili sme sami seba, ocitli sme sa v pavučine: všetky lietadlá, telefóny, televízory, spústa nástrojov a zariadení, to sú len barly, ktoré maskujú našu nemohúcnosť a čo viac, v pohľdaní svojimi prirodzenými schopnosťami sme došli tak ďaleko, že tieto od pokolenia k pokoleniu viac a viac degenerujú, všetko pre lenivosť a nevedomosť. Zabudli sme na jednoduchú, ale základnú pravdu, že všetky naše fantastické vynálezy - to sú nielen materiálne zobrazenia síl, ktoré jestvujú vnútri nás, a keby ich tam nebolo, tak ani vychádzať by nebolo z čoho. My - to je len čarodejník, ktorý odmieta zázraky, ako hovorí Šri Aurobindo. Prenechali sme strojom, aby za nás videli, počuli za nás, pohybovali sa za nás a hneď sa cítíme bezmocní, ak ich nemáme na dosah ruky. Naša ľudská civilizácia, vytvorená pre život v šťastí a radosti, je úplne zotročená procesom dobývania. Veď priemerne dve tretiny života strávime honbou za prostriedkami a prameňmi rozkoše, zvyšnú tretinu spíme a to je všetko. "Čo je absurdné - hovorí Matka,- to sú všetky neprirodzené prispôsobovania, ktoré musíme používať. Každý hlupák má väčšiu moc za podmienky, že má prostriedky na to, ako získať potrebnú prispôbitosť. No v skutočnom svete, vo svete supramentálnom, čím ste uvedomelejší a čím vo väčšej harmónii s pravdou vecí ste, tým väčšiu moc nad hmotou (substance) bude mať vaša vôľa. Hmota sa podriaďuje vôli. Moc tam je skutočná moc. Ak chcete mať odev, musíte mať silu, aby ste ho vytvorili, skutočnú silu. Ak tú silu nemáte, musíte chodiť nahý. Žiadne úskoky a triky vám nemôžu nahradiť nedostatok sily. No tu, dokonca v jednom prípade z milióna, moc nie je výrazom niečoho opravdivého. Všetko je to neuveriteľne hlúpe. Táto supramentálna "moc" - to vôbec nie je akási nadmágia, je to nanajvýš presný proces, taký presný, ako chemický pokus. Len miesto toho, aby šlo o vonkajšie objekty, supramentálna bytosť, vidiac skutočnú vibráciu priamo v srdci každého objektu, môže pôsobiť na ňu a spájať ju s inými vibráciami, aby dosiahla

potrebný výsledok, podobný tomu, ako keď maliar mieša farby a maľuje obraz, alebo básnik spája hlásky a tvorí poému. Taká bytosť je naozaj básnikom, pretože tvorí to, čomu dáva meno. Skutočným menom vecí je vibrácia, ktorá ju tvorí a dať veci meno znamená mať silu vyvolávať alebo rušiť ju. Spontánnosť a prirodzenosť supramentálneho života - veď v konečnom dôsledku prirodzená je len pravda - sa prejaví aj v supramentálnom umení, ktoré sa stane bezprostrednou a presnou predstavou nám vlastnej duchovnej tonálnosti.

V takom umení je podvod nemožný, pretože len naše vnútorné svetlo bude schopné dotýkať sa toho svetla, ktoré je obsiahnuté v Hmote, hrať sa s ním a vytvárať z neho zodpovedajúce obrazy. Ak je naša vibrácia šedivá, aj náš výtvor bude šedivý a všetko, čoho sa dotýkame, bude šedivé. Naše vonkajšie fyzické prostredie bude presným odrazom nášho vnútorného prostredia. Môžeme prejavíť len to, čo sme. Aj sám život sa stane umeleckým dielom, rôzne oblasti našej vonkajšej činnosti budú pestrou, menivou hrou, odrážajúcou naše vnútorné stavy. Podobne aj slovo sa stane naozaj živým slovom, naplneným len jednou - jedinou silou, vnútornou duchovnou silou. Bude to živá mantra, viditeľný jazyk, podobný hre citov na ľudskej tvári. To bude koniec všetkých podvodov, napodobení, politických, náboženských, literárnych, umeleckých alebo emocionálnych. Raz, keď jeden skepticky naladený žiak poznamenal, že Superrozum je nereálny výmysel predovšetkým preto, že ho nikdy nevideli ani nevytvorili skôr, Šrí Aurobindo odpovedal s jemu vlastným humorom: "Aký vynikajúci argument! Ak to už nebolo urobené, tak to ani nemôže byť urobené! V takom prípade celá história Zeme sa musela zastaviť dávno pred objavením sa protoplazmy. Keď bola množstvom plynov, život ešte nejestvoval, ego, ani jestvovať nemohol. Keď bol iba život, rozum sa ešte neobjavil, teda ani sa nemohol objaviť. Pretože je rozum, no nejestvuje nič za jeho hranicami, pretože ešte v nikom sa neprejavil superrozum, tak Superrozum nikdy nebude realita. Sobchanallah! Sláva, sláva, sláva ľudskému rozumu! Našťastie, božské alebo Kozmický Duch, alebo Príroda, alebo čokoľvek, čo tam je, si ani za groš necení ľudský rozum. Ono, alebo On, alebo Ona robí to, čo Ona alebo On alebo Ono robiť musí, nezávisle od toho, či to môže alebo nemôže byť urobené. Už pred tisícročiami hovorili Rišiovia o úbohom osude skeptikov: "V nich niet ani Prekvapenia ani Moci" (Rig Véda VII. 61.5.)

Práca - (prvé obdobie)

Aj keď sa výsledky tejto práce zdajú byť ohromujúce, ona sama prebieha za prísnych a skromných okolností. Svojou trpezlivosťou, vytrvalosťou a metodicnosťou pripomína presnú prácu chemika so všetkými jeho bublinkami, prístrojčkami, atď. "Mikroskopická práca", - hovorí Matka, - veď nejde

o ukazovanie zázrakov, ale o zabezpečenie nového fyzického základu v procese oslobodenia vedomia - sily, obsiahnutej v každom atóme a každej bunke. Môžeme si myslieť, že táto práca s telom zahŕňa psycho-fyzikálne metódy, podobné hatha - joge, ale nie je to tak. Vedomie je a zostane hlavným nástrojom. Zmena vedomia bude hlavným faktorom, východiskovým pohybom, fyzická zmena bude faktorom druhoradým, následkom. Tak ako vždy, presná a jasná formulácia Šrí Aurobinda možno veľmi jednoduchej pravdy.

V predchádzajúcich evolučných štádiách prvá snaha Prírody a jej úsilia bola zameraná na zmeny vo fyzickej organizácii, pretože len tak mohlo dôjsť k zmene vedomia. Bola to nutnosť, vyvolaná nedostatkom sily vedomia, ktoré už síce bolo v procese formovania, no ešte nebolo schopné realizovať zmeny v tele. No v človeku je možný aj opačný proces, ba čo viac, je nutný: veď práce s pomocou jeho vedomia a prostredníctvom jeho pretvorenia, a nie pomocou nejakého nového telesného organizmu ako hlavného nástroja, môže a musí uskutočňovať evolúcia. Vo vnútornej realite vecí zmena vedomia vždy bola hlavným faktorom, evolúcia vždy mala duchovný význam a fyzická zmena bola len prostriedkom. No tento vzťah bol skrytý prvotným narušením rovnováhy dvoch faktorov, telo vonkajšieho Nevedomia prevažovalo a zatemňovalo význam duchovného elementu, uvedomelej bytosti. No keď bola rovnováha stanovená, zmena tela už nemusela predchádzať zmene vedomia. Samotné vedomie prostredníctvom svojej zmeny vyvoláva a riadi všetky zmeny, ktoré sú nevyhnutné pre telo.

V tejto práci možno vymedziť tri obdobia, ktoré zodpovedajú vlastnému napredovaniu a objavom Šrí Aurobinda a Matky - tri obdobia, ktoré, ako sa zdá, prebiehajú od jasného k temnému, od nádhery k banalite, plnej určitého významu, od bunky jednotlivca k celej Zemi. V priebehu prvého obdobia sme boli svedkami rôznych skúšok, testovania, výskumu a kontroly síl vedomia. Toto obdobie niektorí žiaci nazývali "jasným obdobím". Trvalo od roku 1920 do 1926. Potom Šrí Aurobindo A. odišiel do úplnej samoty na 24 rokov, aby sa sústredil len na Prácu. S pomocou novej supramentálnej sily, ktorú odhalili Šrí Aurobindo a Matka, hneď urobili celú sériu pokusov na svojich vlastných telách. Testovanie*) je jedným z kľúčových slov v slovníku Šrí Aurobinda. "Robím rôzne experimenty a testy vo dne v noci, rok za rokom, dôkladnejšie, ako ktorýkoľvek vedec so svojou teóriou alebo metódou na fyzickej rovine. Z tohoto ohromného množstva pokusov, podrobne a vo veľkom množstve opísaných v prácach Šrí Aurobinda a v jeho korešpondencii možno vybrať štyri podľa nás typické udalosti, ktoré demonštrujú silu vedomia a "testovanie" Šrí Aurobinda, pričom treba mať na zreteli, že podľa Šrí Aurobinda a Matky sú to

*) *Testing - skúška treba chápať ako objav a jeho podrobné skúšame*

obyčajné pokusy ako mnohé iné a ktorým oni neprikladali nijaký naozaj zvláštny význam. Stali sa významné vďaka náhodným rozhovorom a listom. Teda bolo to takto. Len čo Šrí Aurobindo prišiel do Pondychery, začal dlhý pôst "jednoducho preto, aby sa pozrel". O niekoľko rokov, keď sa ho jeden žiak spýtal, ako dlho sa možno zaobísť bez jedla, odpovedal: "Áno, je to celkom možné. Keď som sa raz postil 23 dní alebo dlhšie, veľmi som sa priblížil k riešeniu problému. Mohol som každý deň chodiť 8 hodín ako obyčajne. Pokračoval som vo svojej mentálnej práci a v sadchane (disciplíne) ako obyčajne a zistil som, že po uplynutí 23 dní vôbec nie som slabý. No telo začalo chudnúť a ja som nenašiel spôsob, ako nahradiť materiál, zmenšujúci sa v tele. Keď som prerušil pôst, nedodrжал som ani zvyčajné pravidlá ľudí, ktorí dodržiavajú dlhé pôsty - začínať malými dávkami jedla. Začal som takým množstvom, aké som jedol predtým... Raz som sa pokúsil postiť sa vo väzení, trvalo to 10 dní, vtedy som spal raz za tri noci. Stratil som 10 funtov váhy a len ku koncu 10 dní som pocítil, že som silnejší ako predtým, než som začal pôst. Mohol som zdvihnúť vedro vody nad hlavu, čo som inokedy nemohol urobiť. Nasledovný pokus je z obdobia aliportského väzenia. Sústredil som sa a môj rozum sa opýtal: "sú možné také sidihi - sily?" (jedná sa o levitáciu). Zrazu som zistil, že sa dvíham do výšky... V obyčajných podmienkach som nemohol udržať svoje telo v takej pozícii, ani keby som chcel. Zistil som, že telo zostalo zavesené v takej polohe bez akéhokoľvek úsilia z mojej strany. Inokedy mal Šrí Aurobindo veľké množstvo ópia, ktoré kúpil na bazáre v Pondychery. Toto množstvo by stačilo na to, aby zdolalo niekoľko ľudí. On ho užil sám a nemalo to preňho žiadne nepriaznivé následky. Urobil to preto, aby si preveril silu kontroly vedomia. Štvrtý príklad musíme uviesť k vôli jednému netrpezlivému žiakovi, ktorý sa sťažoval na to, že nedostal včas odpoveď na svoje listy. "Nechápete, - odpovedal Šrí Aurobindo, - že musím tráviť 12 hodín prácou nad obyčajnou korešpondenciou. Pracujem na nej tri hodiny poobede a celú noc do rána... Dokonca aj kamenného srdca ktoréhokoľvek žiaka sa to musí dotknúť."

Spánok, jedlo, gravitácia, príčiny a následky. Šrí Aurobindo preveroval jeden za druhým všetky tzv. "zákony prírody" a presvedčil sa, že pôsobia len v takej miere, v akej veríme v ich silu. Ak sa mení vedomie, mení sa aj "koľaj". Všetky naše zákony to je len "zvyk". "Jej pevné a nemenné zvyky, ktoré sa vydávajú za zákon", - hovorí Savitri o Prírode. V skutočnosti jestvuje len jeden naozajstný zákon, Zákon ducha, ktorý môže zmeniť všetky nižšie zvyky Prírody. "Duch to vytvoril a Duch to môže prevýšiť, no pre začiatok musíme otvoriť dvere nášho väzenia a naučiť sa žiť viac v Duchu ako v Prírode." 16 Š.A. nemá žiadne zázračné recepty ani magické vzorce. Celá jeho joga je založená na dvoch veľmi jednoduchých, no nesporných faktoch: na fakte prítomnosti Ducha v nás

a na nepopierateľnosti pozemského prejavu Ducha. To je jediná hybná páka, skutočný hlavný motor jeho práce. V každom človeku je Boh a prejavíť Ho -to je cieľ božského života. To je to, čo všetci môžeme urobiť. Keď jeden žiak oponoval, že len takým výnimočným bytosťami ako Šrí Aurobindo a Matka je ľahké hodiť rukavicu zákonom prírody, zatiaľ čo obyčajní osudom ukrátení smrteľníci disponujú len obyčajnými prostriedkami, Šrí Aurobindo kategoricky odporoval: "Moja sadhana (disciplína) - to nie je čudáctvo ani zázrak, uskutočnený mimo zákonov Prírody a podmienok života a stavu vedomia na zemi. Ak som mohol robiť tieto veci, alebo ak sa mohli stať v mojej joge, tak to znamená, že ich možno urobiť a že teda taký vývin a transformácia sú možné v pozemskom vedomí. Ja som sa nesnažil dosiahnuť duchovnosť, ja som duchovnosť rozvil. Nemal som sklony k metafyzike, ja som sa vyvinul na filozofa. Nemal som nadanie na kreslenie, vypestoval som si ho s pomocou jogy. Zmenil som svoju povahu z toho, čím bola, na to čím nebola. Robil som to určitým vymedzeným spôsobom, ale nie s pomocou zázraku a robil som to preto, aby som ukázal, čo možno urobiť a ako to môže byť urobené. Vôbec som to nerobil z nejakej osobnej potreby a nie prostredníctvom zázraku, ktorý by preskočil celý proces. Ubezpečujem vás, že ak to nie je tak, tak celá moja Joga je neužitočná a môj život bol omylom, jednoducho zlým rozmarom prírody, ktorý nemal význam ani dôsledok. Pre Šrí Aurobinda je kľúčom pochopenie toho, že Duch nie je protikladom života, ale naplnením života, že vnútorná realizácia je kľúčom k realizácii vonkajšej:

Dotyk nebies zo Zemou daruje nie smrť, ale naplnenie. 19

Keď ľudstvo pochopí tento prostý fakt, keď zanechá svoj starý zvyk zatvoriť ducha na nebesiach, veriť v jestvovanie zákona, vo svoju biedu a smrť, vtedy budeme na správnej ceste, dozrieme pre božský život. Hlavné prečo Šrí Aurobindo prišiel na svet, je dokázať, že vôbec nie je nutné odletieť do neba preto, aby sme získali Ducha, pretože sme slobodní, sme silnejší ako všetky zákony, pretože v nás je Boh. Musíme v to veriť - a to je všetko. Pretože viera urýchľuje príchod svetovej feérie. "Dokonalá rovnováha ma zachránila vo všetkom, predovšetkým som veril, že nejestvuje nič nemožné a zároveň som mohol o všetkom pochybovať". Raz keď Šrí Aurobinda prosili, aby obnovil politický zápas, hneď odpovedal, že nutné nie je povstanie proti britskej vláde, ktoré môže zorganizovať ktokoľvek... ale povstanie proti celej Prírode vesmíru. 21.

Všetci žiaci, bolo ich asi 15, hovoria, že počas tohoto prvého obdobia jestvovala celkom zvláštna vysokokoncetrovaná atmosféra. Neobyčajne ľahko uskutočňovali najohromujúcejšie pokusy - zážitky, božské prejavy sa stali obyčajným javom a zdalo sa, že zákony prírody trochu ustúpili. Inými slovami,

závoj medzi fyzickým svetom a inými rovinami vedomia sa stával stále jemnejším a bytosti, ktoré nazývame bohmi, alebo sily Globálneho rozumu sa mohli prejavovať, pôsobiť na zákony a uskutočňovať tzv. "zázraky". Keby práca pokračovala v tom istom duchu, priviedlo by to Š.A. a Matku k založeniu nového náboženstva a Pondychery by sa stalo jedným z tých nových "svätých" miest, kde "duchovné vône" prevyšujú "obyčajné vône". No raz, keď Matka opisovala jednu z posledných neobyčajných udalostí, Šrí Aurobindo s humorom poznamenal: "Áno, je to veľmi zaujímavé, vy budete robiť zázraky, ktoré nás preslávia na celom svete, vy môžete prevrátiť pozemské udalosti hore nohami, skutočne (Š. A. sa usmial) to bude veľký úspech." A dodal: "No bude to výtvor globálneho rozumu a nie najvyššia pravda. My sa neusilujeme o úspech, my chceme položiť na zemi základy superrozumu, vytvoriť nový svet". "O pol hodinu, - hovorila Matka, - všetko bolo skončené. Nič som nepovedala, ani jediné slovo, no za pol hodinu som zničila všetko, pretrhla som spojenie medzi bohmi a žiakmi, všetko som zničila. Pretože som vedela, že pokiaľ všetko pôjde po starom, všetko bude také lákavé (stále vidieť ohromujúce veci), že budeme stále v pokušení pokračovať... Zničila som všetko. Odvtedy sme začali znova a na novom základe."

To bolo na konci prvého obdobia. Šrí Aurobindo a Matka z rôznych hľadísk skúmali sily vedomia a zistili, že "zázraky na objednávku" alebo zasahovanie najvyšších síl vedomia môžu len pozlátiť pilulku, no nemôžu dosiahnuť podstatu vecí. Z hľadiska premeny sveta sú neužitočné. Skutočný problém, skutočná strata, ako hovorila Matka, - nespočíva v tom, aby sme zmenili hmotu zvonku prostredníctvom letných "nadprirodzených" zásahov, ale v tom, aby sme ju zmenili znútra, naddlho, aby sme vytvorili nový fyzický základ. Koľko bolo v priebehu histórie "svätých miest", a na všetkých, ako sa zdá, sa teraz čo si zmenilo. Žili sme dost' dlho v znamení bohov a náboženstiev. "Ani najmenej som nemal v úmysle dať súhlas na novú úpravu starého fiaska,- napísal Šrí Aurobindo,- to jest súhlas k čiastočnému a dočasnému duchovnému odhaleniu vnútri bez ozajstnej radikálnej zmeny zákonov vonkajšej prírody". Levitácia, víťazstvo nad spánkom a hladom a dokonca nad chorobou - to všetko sa týka len povrchu problému. Je to určité záporné úsilie, nasmerované proti vládnúcemu poriadku, ktorý predsa znamená uznanie Starého zákona, hoci aj negatívne, zatiaľ čo musí byť zmenený tento poriadok, či je dobrý alebo zlý, pretože dobré v ňom nevyhnutne susedí zo zlým. Všetky zázraky nie sú nič iné len opačná stránka našej bezmocnosti. My nepotrebujeme lepší svet, ale nový svet, nie vysoko koncentrovanú ale tak povediac nízko koncentrovanú atmosféru. Všetko tu dolu sa musí stať svätým miestom. V novembri 1926 Šrí Aurobindo nečakane oznámil, že odchádza do úplnej samoty. Oficiálne bol ašram založený pod vedením Matky. Nebolo vôbec nutné povedať žiakom, že od tých čias joga

bude prebiehať "v podvedomom a neuvedomelom". Všetci zostúpili z výšin svojich zázračných zážitkov, aby sa mohli pustiť do boja s omnoho tvrdšou konzervatívnou realitou. Tak začalo druhé obdobie práce na transformácii.

Základný Agni

Začiatkom druhého obdobia v roku 1926, krátko predtým ako sa Šrí Aurobindo utiahol do samoty, uskutočnil sa dosť zvláštny rozhovor Šrí Aurobinda s jedným francúzskym fyzikom. Poznámky Šrí Aurobinda, ktoré sa vtedy museli zdať dosť záhadnými, poukazujú na zvláštnu orientáciu jeho pokusov. Témou rozhovoru bola "moderná" veda: Sú dve pozície modernej vedy, ktoré môžu byť zvlášť zaujímavé z okultného hľadiska,

1. Atómy - to sú otáčavé sústavy, podobné slnečnej sústave.
2. Atómy všetkých prvkov pozostávajú z rovnakých častíc. Rozdiely v ich usporiadaní (arangement) - to je jediná príčina rozdielu vlastností prvkov. Ak budeme skúmať tieto pozície z ich skutočného aspektu, mohli by priviesť vedu k novým objavom, o akých v súčasnosti nemá žiadne predstavy a v porovnaní s ktorými je terajší význam zanedbateľný (nezabúdajme, že sa to všetko stalo v roku 1926.)

Ďalej Šrí Aurobindo pokračuje. Podľa skúsenosti starých Jogínov Agni je trojaký:

1. obyčajný oheň - džada Agni
2. elektrický oheň - vajdjuta Agni
3. slnečný oheň - saura Agni

Vede sú zatiaľ známe len prvé dva. Ten fakt, že atóm je podobný slnečnej sústave, ju môže priviesť k poznaniu tretieho. 23.

Na čo poukazoval Šrí Aurobindo? A ako mohol vedieť (nehovoriac už o Rišiov, ktorí žili už pred 6 000 rokmi) pred tým, než vznikli naše vedecké laboratória, že slnečné teplo - saura Agni - sa líši svojou povahou od toho, čo nazývame jednoducho ohňom alebo elektrinou, že je výsledkom termonukleárnej reakcie a že je to tá istá energia, ktorá je obsiahnutá v atómoch? To, že všetky fyzické realie, nech by boli akejkolvek povahy, sú spojené s vnútornou realitou, ktorá je ako ich príčinou, tak aj základom - to je fakt, ktorý možno privedie vedu do rozpakov, pretože ona všetko hodnotí v terminológii "konkrétnej" reality. Aj najmenšie hmotné prvky majú svojich vnútorných dvojníkov. Môžeme začať hoci od našich fyzických orgánov, Veď ony nie sú nič iné, ako materiálny prejav, materiálna "opora" centier vedomia. Všetko tu - to je zobrazenie, symbolická predstava sveta alebo nadpozemských síl, ktoré existujú na inej rovine. Celý svet nie je nič iné, len ohromný symbol. Veda pozoruje a analyzuje fenomény, vyvodzuje rovnice pre gravitáciu, váhu, štiepenie atómu atď., no ona

vidí len následky, ale nikdy nevidí pravú príčinu. Jogín vidí príčinu skôr ako následok, vyvodí následok z príčiny. Môže dokonca vyvodit' následky, ktoré sa ešte neuskutočnili z už existujúcej príčiny. Môže predvídať nešťastnú príhodu, ktorá sa stane zajtra, pretože pozná silu, ktorá ju riadi z príslušnej roviny. Vedec manipuluje následkami a niekedy vyvoláva katastrofy. Jogín vidí príčinu, alebo, presnejšie, stotožňuje sa s príčinou a môže zmeniť následky, alebo ako hovorí Šrí Aurobindo, "zvyky", ktoré my nazývame zákonmi. Veď v konečnom dôsledku všetky naše fyzické efekty, následky, ktoré sme predstavili ako zákony - to všetko je len "nosné prostredie", "opora" pre prejav síl inej roviny. Všetko prebieha presne tak, ako pri uskutočnení nejakej magickej hry: k prejavu síl, vyvolaných mágiou, tiež treba určité prostredie, určité diagramy, ingrediencie, vzorce a podobne. Celý svet je akási grandiózna magická hra, neprestajné magické predstavenie. A pozemský diagram, všetky tie ingrediencie, ktoré sme tak starostlivo a navždy vtlačili do rámca zákonov, a všetky tie naše neomylné formuly sú len konvenčnosť. Pretože možno zmeniť dnešný pozemský rituál, ak odhodíme čary, ktoré nás priťahujú k vonkajším javom - následkom a obrátíme sa k samotnej ich príčine, ktorá prebýva mimo nich, v inom svete, vo svete samotného mága. Jestvuje historka o jednom hinduistickom brahmanovi, ktorý každý deň, keď vykonával rituál, musel priviazať svojho kocúra, aby ho pri dokončení obradu nevyrušoval. Brahman zomrel, zomrel aj kocúr a syn, ktorý dbal o presné dodržiavanie rituálu, kúpil kocúra a s príkladnou akurátnosťou ho zakaždým uviazal počas prinášania obety. Kocúr prešiel z otca na syna ako nevyhnutný prvok efektívneho uskutočnenia rituálu. Je možné, že k našim "absolútnym, nesporným" zákonom sú priviazaní takýto kocúri. A ak vystupujeme k prvotnej sile, ktorá prebýva mimo "nosného prostredia", k "skutočnému pohybu", ako hovorí Matka, začíname vidieť Veľkú hru a uvedomovať si, aká je vzdialená od našich vžitých predstáv o nej. Za javom gravitácie, ak chceme vziať jeden z obradov, stojí to, čo starí Jogíni nazývali Vajju, - príčina gravitácie a magnetických polí (o tom tiež hovoril Šrí Aurobindo na besede v roku 1926). Práve toto dovoľuje jogínom v konečnom dôsledku ignorovať zákon gravitácie. Za slnečným alebo nukleárnym ohňom sa nachádza Agni fundamentálny, duchovný Agni, on je všade, "dieťa vôd, dieťa lesov, dieťa vecí nehybných i dieťa vecí, ktoré sa pohybujú". "Dokonca je prítomný v kameni", - hovorí Rig Véda (I. 70.2.). Je to "horiaci zlatý prah", o ktorom hovorí Matka, naozajstná príčina tohto následku, prvotná sila tohoto materiálneho atomárneho základu, "iné ohne - to sú len vetvy tvojho kmeňa" (I. 59.). Pretože aj Š. A. aj Rišiovia videli tento duchovný Agni v Hmote, toto "slnko v tme", mohli vedieť o materiálnych, atomárnych javoch - následkoch, aj o termonukleárných reakciách, o termonukleárnej syntéze, ktorá prebieha vnútri slnka, dávno pred našimi vedeckými experimentmi.

A pretože im bola známa príčina, presvedčene hovorili o transformácii. *) Skutočne celý vesmír zdola hore je stvorený z jedinej substancie božského Vedomia - Sily. Aj Agni - to je prvok sily alebo energie vo vedomí: "Ó, syn energie", - hovorí Rig Veda (VII.84.4). Je to Sila - Vedomie. Je to žiara, prameň, nech ho už pociťujeme na akejkoľvek úrovni. Keď sa koncentrujeme v našom rozume, pociťujeme jemné teplo mentálnej energie, mentálny Agni. Keď sa sústreďujeme na srdce alebo svoje emócie, pociťujeme jemné teplo Životnej energie, vitálny Agni. Keď sa pohrúžime do svojej duše, pociťujeme jemné teplo duše, psychický Agni. No v skutočnosti je len jeden - jediný Agni v našej bytosti, jediný prúd Vedomia - Sily, alebo vedomia - energie, vedomia - tepla, ktorý si dáva rôznu intenzitu v závislosti od úrovne. A jestvuje fundamentálny alebo materiálny Agni, ktorý predstavuje posledný stav energie - vedomia pred jeho vstupom, zhustením do Hmoty. Tu sa uskutočňuje prechod z jedného (vedomia) do druhého (Hmoty). Spomeňme si na slová Matky: "Tento pohyb prevyšuje silu alebo energiu spojenia buniek, ktorá zabezpečuje zachovanie individuálnej formy". Moderná veda si ostatne tiež uvedomila, že Hmota a Energia sú vratné: $E = mc^2$ - to je ohromný úspech vedy, no ona si ešte neuvedomila, že energia - to je vedomie, Hmota - to je vedomie a že vedomím možno pôsobiť aj na Energiu aj na Hmotu. Na premenu hmoty na energiu moderná veda disponuje len fyzikálnymi procesmi uvoľňujúcimi teplo, zatiaľ čo poznanie fundamentálneho Agni, ktorý je samotnou podstatou energie alebo vedomia - Sily, umožňuje bezprostredne pôsobiť na hmotu a dosiahnuť tu istú transmutáciu (Hmota - Energia), no bez spaľovania Hmoty na pohrebnej vatre.

Tak na spomínanej besede v roku 1926 sa hovorilo o dvoch materiálnych faktoch (a tiež o ich duchovnom základe), ktoré sú mimoriadne dôležité z hľadiska transformácie. Prvý - že všetky pozemské formy sú vytvorené z rovnakých prvkov a rozdiely medzi nimi možno vysvetliť ich rôznym atomárnym usporiadaním (presnejšie obnovením duchovnej, božskej jednoty sveta na materiálnej rovine). Svet je stvorený z jedinej substancie - z božskej substancie: "Ty si muž a žena, chlapec a dievča, starý a strápený, chodíš zohnutý o palici. Ty si modrý vták aj zelený, aj ty červenooký", - Švetašvatara Upanišada (IV. 3.4.). Bez tejto jednoty substancie transformácia by nebola možná, pretože vždy by bolo potrebné niečo nové meniť (a tak do nekonečna,

*) Fyzikálne svetlo, najvyššia kombinácia rýchlosti a nehybnosti - to je pozoruhodný symbol najvyššieho vedomia. Rovnako fyzické slnko je ešte jedným symbolom najvyššej sily, ako ho videli mnohé, nie také naivné ako si myslíme, tradície. No hinduistickí jogíni, ktorí toto postihli v skúsenostizážitku, nekládli si za cieľ doviesť ho do štádia vedeckého poznania. Pred nimi sa otvorili iné polia činnosti a pramene poznania a oni sa nepozastavili na tom, čo pre nich bolo len celkom vonkajším aspektom prejavu, ako hovorí Šrí Aurobindo.

pretože množstvo foriem je nekonečné). A druhý - že slnečný oheň v Hmote - to je materiálny dvojník fundamentálneho Agni, ktorý, ako zdôraznil Šrí Aurobindo na tej istej besede, je tvorca foriem. Ovládnuť Agni znamená získať schopnosť meniť formu, pretvárať Hmotu: "Ten neokúsi túto rozkoš (dvakrát zrodenú), kto nevidel ako jeho telo netrpelo v žiari ohňa, - hovorí Rig Véda, - len tí sú schopní vydržať ho a kochať sa ním, ktorí boli pripravení ohňom". (IX.83.1.). Je to horiaci zlatý prah, ktorý pretvorí svojho materiálneho - dvojníka prah nukleárny - v našom tele rovnako, ako sa deutérium mení na hélium pri termonukleárnej reakcii. Jemný proces bude oveľa silnejší ako hrubý, takže jemné pôsobenie Agni bude schopné uskutočniť také pôsobenie, na ktoré je zatiaľ potrebná rovnaká fyzická zmena, ako prudké zvýšenie teploty. Naše atómy - to je tiež len ďalší zhodný diagram, akýsi formálny výraz večného rituálu, pretože nič nie je večne nemenné, nič nie je nevyhnutné, nemajú počtu možné kombinácie, nejestvuje hranica pre nového človeka.

Druhé obdobie - telo

Druhé obdobie sa začalo v roku 1926 a trvalo do roku 1940. Bolo to obdobie individuálnej práce s telom aj v podvedomom. Máme všetky kľúče a všetky nite k tomu, aby sme sami dosiahli supramentálnu zmenu vedomia. Je nám známy základný princíp transformácie. Je to Agni.- "Hľa, kto vykonáva prácu," -hovorí Rig Véda (I. 1.5.). Ale ako v praxi bude Agni meniť hmotu? Pokiaľ na toto nemôžeme odpovedať, vieme veľmi málo. "Keby nám bol známy tento proces, už by bol uskutočnený", - hovorí Matka. Všetky realizácie okrem tejto sú dokonale, s ohromujúcou presnosťou zafixované a klasifikované v indickej tradícii. Poznáme všetky metódy dosiahnutia nirvány, pochopenia kozmického ducha, hľadanie duše, víťazstva nad gravitáciou, hladom, chladom, spánkom a chorobou, samovoľného výjdenia z tela a predĺženia života. Každý to môže dosiahnuť, cesty sú vybudované, etapy opísané jasnovidcami a hinduistickými šastrami už pre tisícročiami. Všetko toto je otázka disciplíny a trpezlivosti a tiež vhodného "momentu". No transformáciu ešte nikto nerobil. Je to celkom neznáma cesta, je to ako cestovanie po krajine, ktorá neexistuje. Pravdepodobne sa to podobá na to, čo sa dialo, keď sa mentálne vibrácie prvýkrát objavili vo svete Hmoty a Života, keď prvý položivočíšny organizmus, vnímajúci tieto vibrácie, mohol pochopiť a opísať čo sa deje a keď mohol povedať, čo treba urobiť pre ovládnutie myšlienky. Čítujeme Matku: "Neviete, či je jeden alebo druhý zážitok časťou cesty alebo nie, dokonca nevíete, či napredujete, alebo nie. Pretože keby ste vedeli, že napredujete, to by znamenalo, že poznáte cestu, no cesty niet! Nikto tam nikdy nebol! V skutočnosti nemôžeme povedať aká je táto cesta dovedy, pokým nebude uskutočnená." "Je to putovanie do

neznáma", - hovoril Šrí Aurobindo. Naozaj, pred týmto novým tvorením sme ako primáty. Teda pokým môžeme načrtnúť len všeobecné obrysy života, alebo presnejšie, problému, samozrejme, bez akejkoľvek garancie, je to práve to, čo potrebujeme. Pokus je vo vývine. Ak sa podarí čo len raz, v jednej - jedinej ľudskej bytosti, ihneď sa zmenia aj samotné podmienky transformácie, pretože cesta bude prekliesnená, tak povediac zakreslená na mapu a základné ťažkosti budú známe a tým aj odstránené. V ten deň, keď Platón pojal úmysel napísať Fajdros, celé ľudstvo pozdvihol k možnosti Faidra. V ten deň, keď jedna -jediná ľudská bytosť prekoná zložitosť transformácie, pozdvihne celé ľudstvo k možnosti uskutočnenia osvieteneho, nesmrteľného a opravdivého života. Jednako si možno predstaviť hlavný základný problém, prekážku číslo jeden pre hľadajúceho. Vieme, že keď sa počas inšpirácie zapáli Agni v našom rozume, vytvára silné napätie, skoro fyzickú horúčavu. Keď sa zapáli v našom srdci vo chvíli nadšenia, cítime, že naša hrud' je ako rozpálená pec, pritom koža môže dokonca zmeniť farby a aj neskúsené oko zbadá dosť jasné svetielkovanie pri jogínovi. Keď Agni začne horieť v našom vitálnom, kedy zbierame silu alebo sa otvárame kozmickému svetu, na úrovni pupka sa objavuje akési koncentrované pulzovanie a akoby triaška, zimnica sa šíri po celom tele, pretože veľké množstvo sily vchádza do úzkeho kanála. No aká je teda moc toho horiaceho zlatého prachu, toho nápoja, horúceho od bleskov, ktorý pôsobí v bunkách tela? Ono (telo) stále vrie ako parný kotol, hotový vybuchnúť "jednoducho a presne ako vždy", - hovorí Matka. Rišiovia tiež hovorili o tom, že sa možno rozbiť na márne kusy, "ako polozboštený krčah", ak pôjdeme veľmi rýchlo. Okrem toho všetko by bolo jednoduchšie, kedy sa jednalo o vytvorenie niečoho úplne nového, ale všetok príručný materiál je starý, my musíme prejsť z nášho terajšie stavu do akéhosi iného stavu, od starej organizácie k novej. Je tu ako predtým "staré" srdce, "staré" pľúca. "Kedy už, - pýta sa Matka, - zanecháme srdce a miesto neho uvedieme do činnosti Silu?" Celá zložitosť spočíva v tomto prechode. Preto je treba veľa pokusov, malých dávkovaných zážitkov, aby sme naučili bunky nespanikovať sa počas prechodu. Teda prvým problémom je adaptácia tela a to si vyžaduje mnoho rokov, možno stáročí. Šrí Aurobindo na tom pracoval 40 rokov, Matka 50. Teda prvá praktická nutnosť je vydržať, dokončiť dielo pred smrťou. "Jestvuje originálna súťaž na ceste k transformácii, - hovorila Matka. Súťažia dvaja: človek, ktorý sa snaží pretvoriť telo na obraz božskej Pravdy a starý zvyk tela rozkladať sa. A celý problém je v tom, čo sa uskutoční skôr. Pretvorenie alebo rozklad. To treba vedieť.

Prirodzene, práca musí byť vykonaná v priebehu jedného života. Možno znova a znova, z jedného života do druhého, získavať predchádzajúce výdobytky duše, rozumu, dokonca vitálneho, ktoré sa počas tohoto života prejavili

v spontánnom rozkveté, s vrozeným talentom alebo všeobecne vysokou úrovňou vývinu. Treba len 10 - 20 rokov cvičiť, aby sme znova zachytili niť predchádzajúcich životov, pričom býva šokujúci zážitok, v ktorom vidíš práve bod zlomu, kde končí práca, uskutočnená v predchádzajúcich životoch a začína sa nová etapa. Tak sa niť spája a pokračuje. No bunkový progres v tele, progres fyzického vedomia, zrejme nemôže prejsť do nasledujúceho života, všetko sa rozptyľuje na pohrebné vatre alebo v zemi. Preto ak chceme uskutočnenie nepretržitej evolúcie ľudstva, ak chceme, aby sa supramentálna bytosť prejavila v našom tele a nie nejakom novom organizme - novom druhu, ktorý vytlačí naše mentálne ľudstvo -je nutné, aby jedna jediná ľudská bytosť ukončila prácu v priebehu jedného života. Tento úspech len raz dosiahnutý môže byť odovzdaný aj iným (ešte sa k tomuto problému vrátíme). Podľa slov Š.A. (a on mal jasné videnie) aby sa úplne prejavila supramentálna bytosť - osvietená, svetlá, atď, taká, akú sme sa ju pokúsili opísať, sú potrebné 3 storočia. Teda skôr ako sa prejaví supramentálna bytosť (ani Platón sa nezrodil za jeden deň), je nutné vytvoriť v našom tele prechodnú bytosť, ktorá bude spájať ľudské s nadľudským. T. j. takú bytosť, ktorá by nielen realizovala supramentálne vedomie, ale mala by aj telo, tak povediac, so "zásobou nesmrteľnosti", postačujúcou k tomu, aby vydržala prechodné obdobie, so silou a plastičnosťou, postačujúcou k tomu, aby uskutočnila vlastnú transmutáciu alebo zrodila supramentálnu bytosť len s pomocou svojej energie, nepoužívajúc obyčajný pozemský spôsob. Pretože ťažká živočíšna a ľudská dedičnosť, ktorá leží ako bremeno na našom podvedomom a automaticky sa odovzdáva fyzickým počatím, je jednou z hlavných prekážok pre transformáciu, prekážkou prinajmenšom tak (ak nie viac) zložitou, ako "var" Agni. V tom spočíva druhá úloha. Možno, že je to skutočne úloha naozajstná a omnoho ťažšie riešiteľná, ako všetky viditeľné ťažkosti, ktoré spájame s telom. Teda tu sú dva základné problémy, na ktoré narazí hľadajúci: oznámiť bunkám tela o vedomí nesmrteľnosti, ktoré je už prítomné v našej duši a dokonca v našom rozume, a celkom očistiť podvedomé. Pokrok Agni v tele zrejme závisí od týchto dvoch podmienok. To znamená, že aj v tomto prípade je potrebná predovšetkým práca vedomia. A prvoradou v nej je schopnosť vydržať (prechodné obdobie). V praxi človek zisťuje, že nesmrteľnosť je vždy tesne spätá s pravdou: to čo je pravdivé, je nesmrteľné, Keby sme úplne prebývali v pravde, boli by sme aj úplne celí nesmrteľní od hlavy po päty. Doteraz však sotva niekto okrem našej duše je nesmrteľný, pretože je to pravda Ducha v našom vnútri. Práve duša prechádza z jedného života do druhého a rastie, evolucionuje, stáva sa stále viac a viac uvedomelou. Tak isto ako Rozum, ktorý len čo v dostatočnej miere integruje okolo centrálnej Pravdy našej bytosti, kedy myslí na Pravdu a túži po Pravde, stáva sa nesmrteľným aj vtedy, čím bližšie je k tomu, čím ľahšie si spomína na

bývalé názory. Niektoré pravdy sa zdajú veľmi blízke, známe a túžba po pravde je nevysvetliteľne intenzívna. Vitálne je tiež schopné stať sa nesmrteľným, ak je v dostatočnej miere spojené s centrálnou pravdou Psychického. Dostávame sa do rozmeru, ktorý nám je od prvopočiatku taký vlastný, ako večnosť. No vo všeobecnosti sa to stáva veľmi zriedkavo, pretože naša životná sila je obyčajne pohltená povrchnosťou, každodennou činnosťou a nie budovaním opravdivého života. Čím sme nižšie na stupnici vedomia, tým silnejšia je lož a prirodzene rastie pominateľnosť všetkého, pretože lož je márnosť, rozklad už vo svojej podstate. A ak už vo vitálnom je zjavný nedostatok svetla, tak tým väčší bude v tele, pretože ono je jednoducho naplnené lžou a staroba a choroba - to je jeden z najpádnejších dôkazov lži v tele. Veď ako sa môže to, čo je pravdivé, stať starým, znetvoreným, zodratým a chorým? Pravda je žiarivá, krásna, svetlonosná a večná. To je zrejmé. Pravda je neporaziteľná. Smrť a staroba sa nás môžu dotknúť len v dôsledku nedostatku Pravdy v nás. No predsa len treba priznať, že v našom napredovaní v čase je v Smrti veľký zmysel a múdrosť. Nesmrteľný pán Dupond by bol skutočným sprofanovaním nesmrteľnosti. A v závere sa stáva zrejším, že smrť je verným strážcom Pravdy. Zaujímavé je, že všetko vždy má dve stránky: keď pozeráme z jednej strany, musíme bojovať, zápašiť, hovoriť "nie". Keď pozeráme z druhej strany, môžeme len ďakovať, znova a znova, hovoriť "Áno " a ešte raz "Áno". A musíme vedieť urobiť aj jedno, aj druhé. Tak boj proti "lži tela", chorobe, nevedomelému, starobe začína až potom, keď sa uskutoční transformácia vyšších úrovní, mentálnej a vitálnej, keď celá ostatná bytosť bude žiť v Pravde a upevní sa v Pravde. Bolo by veľkou chybou myslieť si, že možno urobiť supramentálnu jogu skôr, ako budú ukončené všetky predchádzajúce štádiá. Ako vieme, každý krok smerom hore musí byť uskutočnený s cieľom získať silu na ešte jeden krok smerom dolu. Rovnako ako je mlčanie základnou podmienkou mentálnej transformácie, pokoj- základnou podmienkou transformácie vitálnej, tak nehybnosť je základnou podmienkou fyzickej transformácie. Nie vonkajšia nehybnosť, ale vnútorná vo vedomí buniek. Keď sme docielili mentálnu mlčanlivosť a vitálny pokoj, mohli sme vďaka tomu oddeliť a rozlíšiť navzájom nesmierne množstvo vibrácií sveta, skryté podnety, ktoré nás nútia konať, vyvolávajú naše pocity a myšlienky. Podobným spôsobom, vďaka dosiahnutej nehybnosti fyzického vedomia, začíname rozmotávať bizarnú spleť hmýriacich sa vibrácií a uvedomovať si, z akého sme cesta. Na úrovni buniek žijeme v úplnom chaose: je to neustály víchor pocitov, raz silných, príjemných, raz chorobných, prudkých náhlych vzletov a rovnako prudkých pádov, a ak je zrazu tento zmatok na sekundu prerušený, vzniká znepokojujúca prázdnota, akási priepasť, ktorá žiada ihneď a za akúkoľvek cenu byť naplnená inými pocitmi prúdom, ktorý by sa nikdy neprerušil. Základnou úlohou je prejsť od

tohoto chaosu k pokoju, no nie k duševnej rovnováhe, ale k pokoju buniek. Len vtedy začne práca pravdy. Pre rovnováhu buniek, telo bude ako nádoba s najčistejšou čírou vodou a vtedy bude badateľná, citeľná a teda aj kontrolovateľná každá, aj najmenšia, vibrácia. V tejto priezračnosti všetky sily choroby, rozkladu a lži, všetky deformácie podvedomého, trampoty ohavných síl- všetko toto bude ako na dlani a my to všetko budeme môcť ovládnuť. V skutočnosti vrenie Agni nevzniká ani tak ani tak kvôli neschopnosti buniek adaptovať sa, ako skôr kvôli odporovaniu našej vlastnej zaostalosti. A len takáto očisťujúca nehybnosť môže "rozhrabať všetku špinu" a uvoľniť neurčiteľný bleskový pohyb Agni, ale tak, aby telo nevstúpilo do neriadenej rezonancie a neupadlo do panickej triašky.

Keď sa dosť pevne ustáli táto nehybnosť buniek, urobíme prvé odhalenie. Narazíme na prvú prekážku, ktorá nám poskytne aj základnú pomoc pri transformácii, pretože vždy, na všetkých úrovniach, každý protismerný odpor presne zodpovedá sile potrebnej nato, aby sme urobili nasledujúci krok dopredu. Je to aj mŕtva váha aj hybná páka. Už sme rozpoznali pod našim mysliacim rozumom "vitálny rozum", ktorý nachádza krásne zdôvodnenia pre všetky naše želania a pohnútky, potom fyzický rozum, ktorý opakuje jedno a to isté tisíckrát dookola ako poškodená platňa. No existuje ešte hlbšia vrstva, mentálny podklad, ktorý Šrí Aurobindo nazýva bunečným rozumom. To je v skutočnosti rozum buniek, alebo skupín buniek, veľmi podobný fyzickému rozumu svojou nevyčerpatel'nou schopnosťou opakovať stále ten istý starý motív. No tento zahŕňa nielen oblasť mozgu, nie je zaujatý len mechanickým vírením útržkov myšlienok, ale nachádza sa všade v tele, podobný miliónom drobných hlasov, ktoré možno ľahko počuť, keď sú ostatné mentálne vrstvy očistené. On neustále prevracia a podnecuje nielen úlomy našej uvedomelej aktivity, ale aj všetky naše zmyslové pocity. Stačí, aby skupina buniek bola raz ohromená nejakým dojmom, strachom, úderom alebo chorobou, a hneď začína donekonečna vyvolávať tento strach, napätie, snahu o neporiadok, "spomínať" na svoje choroby. Je to stádovitý, absurdný rozum. Jeho vibrácie sa šíria všetkými smermi, nekonečne sa opakujú, vnímajú vždy tú istú vlnovú dĺžku, tie isté účinky síl rozkladu a vždy reagujú na rovnaké signály, ako psi Pavlova na zvuk zvončeka. Je to samotný strach života, zavedený do Hmoty. Je to prvé uvedomelé úsilie Hmoty. A prirodzene, celá tá drobná iniciatíva, ktorá jej bola daná, je vynaložená na to, aby samotným strachom pritiahla disharmóniu vo všetkých jej podobách a v konečnom dôsledku privolala nevedomie smrti ako posledné a jediné uľahčenie. A predsa tento bunečný rozum disponuje veľkou silou - čo je slon proti nespočetným húfom mravcov? Ide len o to, že celá táto absurdná mechanickosť, absurdný automatizmus, môže slúžiť pravde rovnako ako lži. Ak sa len raz naladí na vibráciu svetla, bude ju opakovať s tvrdohlavosťou mulice,

a čo je najpozoruhodnejšie, bude ju opakovať vo dne v noci nepretržite.)* Čokoľvek by sme navonok robili, pracovali, rozprávali sa, alebo spali, on bude opakovať svoju vibráciu znova a znova, automaticky a nezávisle na ničom. Z tohoto vyplýva jeho ohromný význam pre transformáciu, môže sa stať výnimočným prostriedkom pre upevnenie supramentálnej vibrácie v tele.***) Šrí Aurobindo o tom hovorí nasledovne: "Jestvuje tiež temný rozum tela, rozum buniek, molekúl a častíc". Gekkel, nemecký materialista, hovorí niekde o vóli atómu a moderná veda, konštatujúc nespočetné individuálne variácie v pohybe elektrónov, približuje sa k tomu, aby chápala toto gekkelovské vyjadrenie nie proste ako metaforu. Môže tu byť reč o tieni, ktorý vrhá nejaká skrytá realita. Tento telesný rozum predstavuje úplne konkrétnu, badateľnú pravdu. Pre jeho zaostalosť, mechanickú pripútanosť k bývalým pohybom, pre jeho charakteristickú zvláštnosť rýchlo zabúdať a odmietať nové, vidíme v ňom jednu z hlavných prekážok preniknutia nadrozumovej sily a transformácie činnosti tela. Z druhej strany, ak ho raz úplne zmeníme, stane sa jedným z najcennejších nástrojov upevnenia supramentálneho Svetla a Sily v materiálnej prírode. Čo povedať o takejto práci? Je to práca veľmi namáhavá a úzkostlivá. Na uskutočnenie tejto práce, a to je jediný spôsob, sa netreba hrúžiť do hlbokých meditácií, ktoré sa dotýkajú len vrcholu našej bytosti, netreba dosahovať nezvyčajnú koncentráciu alebo extázu, naopak, treba zostať na zemi, pracovať na telesnej úrovni, na spodku schodišťa, každú chvíľu, vo dne i v noci. Práve preto Šrí Aurobindo trval na nutnosti vonkajšej práce a na najzákladnejších obyčajných fyzických cvičeniach, pretože to je jediný spôsob ako si zmerať sily s Hmotou a priviesť do nej trochu skutočného vedomia, alebo, presnejšie, dovoliť Agni, aby sa prejavil. Práve preto sám Šrí Aurobindo mnoho chodil a celé noci pracoval. V tejto vonkajšej práci a najmä vďaka nej hľadajúci vidí všetky falošné vibrácie, všetky zlé návyky tela, ako hovorí Matka. A každú falošnú vibráciu bude treba "vyhladiť".***)

No hovorí o tomto všetkom, tak povediac, "zo zápornej stránky". V skutočnosti v celom svete a v každej veci je len jediná vibrácia, Vibrácia Božskej radosti, správna Vibrácia, pretože Boh je Radosť. Len čo prenikne lož, sama táto vibrácia začína slabnúť, stáva sa tvrdou a napätou - všetko začína škripať, vrzgať. Utrpenie je skutočným príznakom lži. Bolesť - to je Lož sveta. Preto hlavnou úlohou hľadajúceho je ani nie tak bojovať s tzv. zlými vibráciami, ako

*) V tom je užitočnosť mantry, ktorá môže usmerniť do daného konta vibráciu určitej frekvencie ku ktorémukoľvek bodu tela, alebo ku všetkým bodom, ak ju bude vnímať bunecný rozum.

**) V "Agende" Satprem uvádza mantru Matky, ktorú mnoho rokov používala v práci na tele.

***) Vo Francúzskom jazyku slovo pli označuje nielen záhyb, naberanie, vrásku ale aj zvyk, Z toho je aj preložená slovná hra: "opraviť vibráciu" - "vyhladiť vrásku".

zachovať v sebe správnu vibráciu, nedovoliť jej zhasnúť, uchovať božskú radosť v tele, pretože táto radosť má silu znovu uviesť do poriadku, do súladu, oslabiť a vylicit' všetky tie úbohé falošné vibrácie, tupé, vyčerpávajúce, v ktorých stále žijú naše bunky. Bolo by únavné - ako je únavná aj sama práca - opisovať nespočetné cestičky, vychodené ľžou v tele, po ktorých staroba, choroba a smrť prenikajú doň. "Nech sa každá práca robí len pravdivo, - hovorí Matka, - veď aj pre jednoduché každodenné činnosti, pohyby koľko len jestvuje falošných variantov! Práve toto sa môže stať jedným z mnohých zameraní práce: my všetko vykonávame s vypätím, náhlivo, hocijako, neuvedomele. Keďže sme neustále tlačení k zodpovednosti požiadavkami vonkajšieho života (nehovoriac . už o krízach), chováme sa ako pacient u zubného lekára. Sťahujeme sa, zmietame sa v kľčoch alebo pre chvat, alebo zo strachu, pre starosti, pre chamtivosť - také je dedičstvo miliónov rokov nášho živočíšneho života. Naša substancia si pamätá celý predchádzajúci zápas o prežitie a jej bezprostrednou reakciou je rýchlo sa vzpriamiť. Toto vypätie je jednou z príčin smrti a tiež základnou prekážkou pre stanovenie správnej vibrácie. Keď sa vzpíname pod nejakým úderom, sústreďujeme všetku našu vitálnu silu do jedného bodu na obranu: silný prúd strmo prechádza cez malý otvor, ktorý sčervenie a začína bolieť. Keby sme mohli rozšíriť naše fyzické vedomie a amortizovať úder namiesto toho, aby sme ho odrážali, nepociťovali by sme bolesť, pretože každé utrpenie je len ohraničenosť vedomia na všetkých úrovniach. A teraz si predstavte, že horúci zlatý supramentálny prach naplní všetky naše bunky, ale telo reaguje ako obyčajne, sťahuje sa a napína sa. Vtedy by všetko v okamihu vybuchlo. Inými slovami, naše bunečné vedomie tak ako aj naše mentálnej a vitálne vedomie sa musí naučiť rozšíriť sa a byť univerzálne. Kvôli tomuto musí byť dolu privedené kozmické vedomie. V mentálnom mlčaní sa univerzalizuje mentálne vedomie, vo vitálnom pokoji sa univerzalizuje vedomie vitálne, v nehybnosti tela - vedomie fyzické. Nehybnosť, vnímavosť a bunečné rozšírenie sú podľa všetkého jedny zo základných podmienok k tomu, aby telesná substancia bola schopná pojať Agni a nezničiť sa.

No tu vzniká ešte jeden mimoriadne dôležitý problém. Univerzalizácia fyzického vedomia? No ak je také telo jedno - jediné, nie je v prázdnote! Dotýka sa navzájom s inými telami, aj so všetkou ľžou sveta. A to nie je osamelý boj, to je boj celého sveta. Tu sa dostávame k podstate celého problému. V tomto fyzickom očistení, ktoré dosiahol hľadajúci, urobí ešte jedno dosť nepríjemné zistenie: odlietajú všetky jeho jogínske úspechy a sily. On už zvíťazil nad bolesťou, možno aj nad gravitáciou, ovládol funkcie svojho tela, mohol prijímať peklo a neškodilo mu, slovom, stal sa zvrchovaným pánom vo svojom dome, pretože pánom bolo jeho vedomie. No v tom momente, keď sa rozhodol transformovať svoje telo, všetky jeho sily zrazu miznú, tratia sa ako voda

v piesku. Zdoláva ho choroba ako keby bol obyčajným nováčikom, jeho orgány slabnú, všetko ide zle. Zdalo by sa, že telo musí zabudnúť na svoj starý škodlivý spôsob fungovania a naučiť sa všetko robiť po novom. No vtedy vstupuje do hry sama Smrť. Medzi dvoma spôsobmi fungovania- starým a novým, kedy sú symbolické orgány nahradené správnou vibráciou, hranica medzi životom a smrťou sa takmer stiera a ak chceme naozaj zvíťaziť, musíme dokázať dokonca preťať túto hranicu a vrátiť sa späť. To je to, čo Matka nazvala "umrieť na smrť" (Nourir á la mort) potom, čo takmer neprežila jeden zo svojich pokusov. Slovom, všetkému sa treba postaviť zoči — voči a toto "všetko" kladie odpor. Už nám je známy tento jav na najvyšších úrovniach vedomia. Keď hľadajúci nastupuje na cestu, nič nenachádza tak, ako očakával. Myslel si, že jeho rozum je pevne zakotvený v pravde a zrazu prichádzajú najagresívnejšie výčitky a pochybnosti. Myslel si, že je čistý a čestný a zrazu zažíva celý rad vitálnych hrôz, ktoré sú postačujúce na to, aby odstránili aj najnenapraviteľnejších darebákov tohoto sveta a nielen ich. Inými slovami,- ako hovoril Šrí Aurobindo,-nemôžeme riešiť problém na žiadnej rovine, ak sa nepostavíme zoči - voči všetkým prekážkam na ceste k nášmu cieľu. V opačnom prípade nás nečaká víťazstvo, ale prehra. Na každej rovine nie je treba odstraňovať zlo, ale presvedčať ho o tom, že nesie v sebe svetlo. Jogín,ktorý sa s pomocou svojej sily zbavil choroby, nevyriešil problém, on len prinútil mlčať sily svojej choroby. A môžeme ľahko pochopiť, že transformácia nie je možná dovtedy, pokiaľ tieto sily mlčia jednoducho z donútenia a ďalej sledia v tmavých kútoch, čakajúc na svoj čas. A pretože z vesmíru nič nemôžeme vyhodiť, treba ich zmeniť. Ale ako? Smrť a choroba sú všade, sú v podvedomí tiel, všetkých tiel na svete. Jogín, ktorý zvíťazil nad chorobou a oddialil smrť (pravdaže, nie na dlho a to je spravodlivé), zvíťazil nad ňou len pre seba a práve preto jeho triumf nie je a nemôže byť úplný. Aký múdry je zákon! On (jogín) si vybudoval ochrannú škrupinu, ukryl sa v nej, také embryo sveta, a všetko ostatné okolo neho nech si vrie ďalej ako obyčajne. No len čo sa otvorí škrupina, všetko sa vráti znova. Jestvuje len jedno telo! Ramakrišna pociťuje bolesť, keď v jeho prítomnosti bijú byvola, matka bojuje s krvácaním, ktoré trápi žiaka niekoľko stoviek míľ od nej (a on vôbec nič o tom nevie), takéto a podobné fakty nás stavajú pred skutočný problém. "Telo je všade", - kričí Matka. Treba vybojovať víťazstvo všade, pre všetky telá a pre celú zem. Nič nemožno zmeniť dovtedy, pokiaľ nebude zmenené všetko. V opačnom prípade zostane osamelosť v malom vetráčku sveta. A aký to má zmysel? Čo je dobré na tom, že je pretvorený jeden človek, ak celé ostatné ľudstvo umiera? Preto telo pioniera transformácie je bojiskom celého sveta. Tu v jedinom ohnisku sa všetko spolu schádza, aby sa stretlo v nekompromisnom boji. Jestvuje len jeden hlavný bod, celkom dolu, uzol života a smrti, kde sa rozhoduje o osude sveta. V tomto jedinom bode je sústredené všetko.

Hlboko a dlho kopem
uprostred hrôzy, blata a trasoviska
lôžko pre pieseň zlatej rieky,
príbytok pre nesmrteľný oheň...

Mám tisíc a jednu zívajúcu ranu... 27

Pionier sa musí postaviť zoči - voči všetkým ťažkostiam, dokonca smrti, nie preto aby ich zničil, ale preto aby ich zmenil. Nič nemožno zmeniť dovtedy, pokiaľ to nevezmeš na seba. "Ty vydržíš všetko, aby sa všetko mohlo zmeniť", - hovorí Savitri. Práve preto 5. decembra 1950 Šri Aurobindo opustil svoje telo, podľa oficiálnych záverov pre urémiu. Ale on bol ten, kto v priebehu sekundy mohol vyliečiť iných. Smrť na kríži je, prirodzene, dojemná, ale ukrižovanie, zvlášť ak sa mu klaňajú, len predlžuje zákon smrti. "Nie ukrižované telo spasí svet, - hovorila Matka, - ale telo osvietené" (un corps glorifiée). Nie, táto práca nie je vypočítaná na vonkajší efekt, je to naozaj mikroskopická práca a kopať treba v blate sveta.

Druhé obdobie - podvedomé

Jestvuje ešte jeden druh ťažkostí (sú vždy tie isté, ale v inom rúchu), ktoré nevznikajú odporom individuálnej telesnej hmoty, ale podvedomým odporom celej zeme. Práve tam Šrí Aurobindo stretol smrť. A práve tam Matka prijala jeho prácu a pokračovala v nej. Ak chceme pochopiť, kde vlastne sú uzlové body celej histórie ľudstva a ak chceme skúmať jej priebeh, musíme sa obrátiť na samotný evolučný proces. Každý nový evolučný stupeň, či je to vznik Života v Hmote, alebo Rozumu v Živote, vždy bol výsledkom dvojakého tlaku: tlaku zvnútra, (alebo zdola), nejakého skrytého princípu, ktorý má snahu sa prejaviť, a tlaku zvonku (alebo zhora) toho istého princípu tak, ako už jestvuje vnútri svojej roviny. Spojenie týchto dvoch síl, napr. sily rozumu, obsiahnutej v niektorých živých formách a Rozumu, ako bol vytvorený v svojej rovine v procese zostupujúcej evolúcie (devolúcie) viedlo nakoniec k prerušeniu vitálnych ohraničení a rozum sa vtelil zrazu do Života. V Hmote je obsiahnuté (nachádza sa v absorbovanom stave v dôsledku procesu involúcie) už všetko, no tento stav absorpcie sa môže zmeniť na iný len pomocou tlaku zhora, ktorý zodpovedá nevyhnutnému volaniu zdola a láme pečať tak, ako slnko porušuje obal semena.

V súčasnosti superrozum obsiahnutý v hmote spôsobuje vnútorný tlak v podobe duchovej túžby, ľudského úsilia po nesmrteľnosti, Pravde, Kráse atď. Zároveň tlačí aj zhora, zo svojej večnej roviny, vo forme intuitívnych predtúch, odhalení a osvietení. Písma to vyjadrovali po svojom a pevne spájali objavenie "novej zeme" s objavením "nových nebies" ("nové nebesá a nová zem, kde prebýva

Pravda"), pretože bez nových nebies, alebo, správnejšie, bez novej supramentálnej úrovne vedomia objavenie novej zeme nieje možné. Nová zem bude výtvorom nových "niebies" supramentálneho vedomia presne tak, ako terajšia zem bola výtvorom predchádzajúcich mentálnych alebo nadmentálnych "niebies" bohov a náboženstiev. A to platí pre všetky evolučné štádia: vrch a spodok pôsobia spoločne. No objavenie "vrchu" alebo novej úrovne vedomia v nejakom určitom evolučnom štádiu, to nie je magický trik, ktorý ihneď zmení všetky predchádzajúce úrovne. Vieme, že medzi objavením sa prvej améby vo svete Života a objavením sa prvého cicavca prešlo mnoho miliónov rokov, ktoré boli nutné na to, aby prekonalí inerciu Hmoty a "vitalizovali" ju. Presne tak od neandertálcu po Platóna prešli tisícročia, ktoré boli nutné na prekonanie predchádzajúcich dvoch štádií hmoty a života a nato, aby mentalizovali život, aby sa uskutočnilo formovanie úplne mentálneho človeka. Veď i dnes koľko ľudí skutočne žije v znamení mentálnosti a nie v znamení vášní života? Všetka práca pionierov evolúcie na všetkých úrovniach spočíva práve v tom, aby spojila nový vrch s predchádzajúcim spodkom. Keď sa stretáva vrch a spodok, dovŕšuje sa evolučný cyklus. Keď pionier mentálnej evolúcie vychádza zrazu do supramentálneho, jeho prebitie sa nie je nejakým momentálnym magickým trikom, ktorý zrazu vyvracia všetky predchádzajúce zákony. Nie hneď sa stáva celkom supramentálnym človekom, tak ako neandertálec sa nie hneď stal Platónom: musí "supramentalizovať" všetky medziúrovne. Samozrejme, v jeho vedomí sa spája "najvyšší vrch" a "najnižší spodok" - Duch a Hmota, Kladné a Záporne -jeho schopnosti, prirodzene, značne vzrástli, no vzrástli len úmerne k tým novým prekážkam, ktoré mu prichodí stretnúť. Podľa miery svojho pokroku evolúcia sa snaží dotknúť sa stále nižších a nižších vrstiev. Princíp Života kolonizoval len materiálnu kôru sveta, zatiaľ čo Rozum dobýja jeho bližšiu alebo vzdialenejšiu minulosť - mentálne podvedomé a staré defekty života. Supramentálny princíp má do činenia nielen s mentálnym a vitálnym podvedomým, no aj zo vzdialenejšou minulosťou, s fyzickým podvedomým a neuvedomelým - čím vyššie vystupuješ, tým ťa ťahá k väčším hĺbkam. Evolúcia sa nepohybuje stále hlbšie a hlbšie. Každý evolučný proces sa uzatvára trochu nižšie, trochu bližšie k Centru, kde sa nakoniec stretne najvyšší vrch a najnižší spodok, nebo a zem. Preto pionier musí očistiť všetky medziroviny - mentálnu, vitálnu a materiálnu, aby sa mohlo uskutočniť efektívne spojenie dvoch pólov. Keď je spojenie dovŕšené nielen mentálne a vitálne, ale aj materiálne, vtedy sa Duch vleje do Hmoty, do dovŕšenej supramentálnej bytosti a do supramentálneho tela.

... zem sa. stane zjavným bydliskom ducha.

Toto očistenie medziúrovní je celým zmyslom a históriou činnosti Šrí Aurobinda a Matky. Ťažkosti adaptácie tela na supramentálny Agni sú najskôr úplne

odôvodnené a dokonca nevyhnutné. Tu nejde o ťažkosti tak povediac materiálnej roviny, tu do hry vstupujú ťažkosti strategického charakteru. Počas tohoto druhého obdobia Šrí Aurobindovi a Matke prišlo odhaliť ten fakt, že transformácia nie je len individuálny problém, ale aj všeľudský, celozemský. Ukázalo sa, že uskutočnenie individuálnej transformácie (aspoň úplnej) nie je možné dovtedy, dokým nie je dosiahnutá určitá úroveň transformácie kolektívnej. Keď kolektívna transformácia dostatočne pokročí, je možné, že všetky dnešné materiálne ťažkosti, ktoré sa zdajú neprekonateľné, okamžite zmiznú. Všetko má svoju postupnosť a čas, nemožného vôbec niet. Všetky prekážky, nech by boli akejkoľvek povahy, sa vždy neskôr ukážu ako užitoční pomocníci pravdy, no v danom momente často nemáme poňatia ani o ich zmysle, ani o ich určení. Nášmu vonkajšiemu povrchnému videniu sa zdá, že transformácia predstavuje problém výlučne materiálneho charakteru, no v skutočnosti všetky ťažkosti sú vnútorné, psychologické. Viditeľné, časom nanajvýš dramatické ťažkosti adaptácie tela navracia Agni - to nie je len problém čiste praktický, telesne -materiálny, tu sa jedná, ako sa čoskoro presvedčíme o vedomie ľudstva ako celku, o celé zemské vedomie. No hovoríme v hádankách. Problém, ktorý čoskoro vyvstal pred Šrí Aurobindom a Matkou, najjednoduchšie pochopíme z poznámky Šrí Aurobinda jednému žiakovi: "Kopem, kopem, kopem trasovisko podvedomia... Ono (supramentálne svetlo) vzišlo pred novembrom 1934, no potom sa zvrátila všetka tá špina a jeho nebolo". Šrí Aurobindo sa ešte raz presvedčil a nie už na individuálnej úrovni, ale na kolektívnej, že keď sa dolu prináša príliš mnoho svetla, všetka tma dolu povstane pod jeho náporom. Je zaujímavé, že každý zážitok Šrí Aurobinda a Matky, svedčiaci o novom napredovaní v transformácii, automaticky pôsobil na vedomie žiakov, pričom o tom nič nevedeli, a vyvolával novú reťaz ťažkostí a niekedy pomätenie alebo chorobu, slovom, "škripanie zubov" temnoty pred jasným svetlom pravdy. Teraz sa stáva pochopiteľným celý tento mechanizmus. Keby sme prudko podrobili Pygmeja vplyvu mentálneho svetla, ktoré má priemerne vzdelaný človek, vyvolané vnútorné zmeny by určite spôsobili úbohému chlapcovi nevyliciteľnú traumu a priviedli by ho do šialenstva. Dolu je ešte príliš veľká džungľa. Tento svet je ako predtým tmavý spiaci les. V tomto, v týchto dvoch slovách, spočíva celý problém. Naša mentálna kolonizácia - to je celkom maličké územie, ktoré sme vybojovali, počínajúc od štvrtohôr, obdobia, ktoré nám je ešte blízke. Keď Rišiovia Véd hovorili o bytostiach podvedomého, nazývali ich "tí-ktorí - skrývajú", "tí - ktorí - požierajú", alebo "uchvatitelia slnka". Nemožno ich vystihnúť lepšie. Sú to nesvedomití zlodeji. Len čo trochu napredujeme, prinášame nové svetlo, alebo intenzívnejšiu vibráciu, hneď nás akoby ťahá pod akúsi vatovanú prikrývku, kde nie ani dúška vzduchu, kde sa všetko rozkladá v strašnej dusnote. Harmonická vibrácia minulého dňa, taká

jasná, žiarivá a plastická, pokrýva sa zrazu pevnou pohlcujúcou vrstvou. Prichodí nám prebýjať sa celé míle cez chaluchy, aby sme vyplávali k svetlu. Na čokoľvek sa človek pozrie, čohokoľvek sa dotkne, čokoľvek začne robiť, všetko sa mení na prach, smrdí od rozkladu na spodku. Všetko stráca zmysel. Ved' vonkajšie podmienky zostali tie isté, nič sa nezmenilo. "Tento boj je ako preťahovanie lanom, - hovorí Šri Aurobinda, - keď ani jedna strana nemôže docieľiť výraznú prevahu (podobá sa to ešte na zákopovú vojnu (ako teraz*) v Európe. Duchovná sila obmedzuje odpor fyzického sveta, ale on nechce ustúpiť ani o palec a podniká viac či menej efektívne protiútoky. A kedy nebolo sily a Anandy vnútri, tak okrem odporu a bezvýchodiskovej únavy by v tejto práci nebolo nič."

Boj sa zdá nekonečný. "Kopeš a kopeš, - hovorili Rišiovia Véd, - a čím viac kopeš," tým sa ti dno zdá d'alej." "Ja kopem a kopem jednu jeseň za druhou, pracujem vo dne v noci a s každým úsvitom sa viac a viac približuje staroba, ktorá zmenšuje slávu našich tiel." Takto sa pred tisícročiami sužovala Lopamudra, žena Agastiu, ktorá sa tiež usilovala o transformáciu: "Dokonca ani ľudia v staroveku, zbehlí v Pravde tak, že mohli hovoriť s bohmi... dokonca ani oni nedošli". No bez náznaku rozpakov, ako pravý Riši (a každý Riši je víťaz) odpovedá jej Agastja: "Nestratí sa ani zrno tej práce, ktorú ochraňujú bohovia. Poďme vyskúšať všetku moc nepriateľských síl, ktoré nám zacláňajú cestu. A zvíťazíme nad nimi už tu. Tak smelo do boja s touto stohlavou armádou (I. 179). Je to naozaj hydra. Noc čo noc, v spánku či v bdení, hľadajúci odhaľuje neobyčajné svety. Jednu za druhou odhaľuje sféry, ktoré zrodili ľudské zvrátenosti, vojny, koncentračné tábory. Tam sa pripravuje všetko, čo prežívame tu. Nachádza na mieste, priamo v ich tajných brlohoch, tie morské sily, ktoré oživujú v človeku malichernosť, krutosť, nízkosť.

Osamelý výskumník týchto hrozných cárstiev, kam nepreniká slnka lúč, ako do tmavej jaskyne. 32

Čím má väčšie svetlo, tým väčší mrak sa pred ním odhaľuje. Noc čo noc sa postupne odhaľuje táto skrytá rana, ktorá podryva korene života. Ved' dovtedy, pokým existuje táto gangréna, skutočná transformácia nie je možná. No ak sa rozum vitálne hľadajúceho už pevne ustálili v pravde, ak sú dost' čisté na to, aby im tieto skryté sily nemohli škodiť, tak je porazené, zničené jeho telo, pretože telo je posledné útočisko Klamstva. A vtedy hľadajúci vidí všetky tie labyrinty a úskoky, ktorými choroba a smrť prenikajú do tela, každá porážka tam (v tele) znamená porážku tu (v živote). A on jasne, konkrétne chápe kolosálnu dôkladnosť celého úsilia vyliečiť svet s pomocou vonkajších

*) Z listu, napísaného počas 1. svetovej vojny 28. júla 1915.

prostriedkov a nových inštitúcií, pretože len čo sa zlo vylieči na jednom mieste, alebo vykorení na druhom, ihneď sa prebudí na inom mieste, v nejakej inej forme. Zlo sa nenachádza vonku, ale vnútri, v nižších sférach a dovtedy, pokiaľ nad touto zvláštnou chorobou nezvíťazíme, chorý zostane celý svet. Šrí Aurobindo to sformuloval takto: "starí bohovia sa vedia presídliť". 33 V najhlbších vnútorných sférach, hlbšie, ako celá táto vonkajšia disharmónia, dokonca hlbšie ako strach, Veľký Strach ktorý tu vládne a odtiaľto všetko riadi, možno odhaliť niečo, ako bezhraničnú Ustatosť, ktorá odmieta život so všetkou jeho bolesťou, nechce svetlo, všetkému hovorí Nie. Hľadajúci cíti, že ak bude postupovať v zostupovaní, ak dôjde na koniec tohoto odmietania, tak sa možno roztopí vo veľkej nirváne zmeravenia, zatiaľ čo extáza v najvyšších sférach bola by rozpustením sa vo veľkej nirváne Svetla. No Smrť nie je protikladom Života. Je to opačná strana, dvere k žiarivému Nadvedomému. Celkom na konci tohoto "Nie" sa nachádza "Áno" a ešte raz "Áno", ktoré nás ďalej postrkuje z jedného tela do druhého a cieľom tohoto všetkého je radosť. Smrť nie je nič iné ako súčiť tohoto "Áno", tá grandiózna Ustatosť v hlbinných sférach, akýsi predobraz Blaženosti. Smrť nie je protiklad Života! Je to temné oslobodenie tela, ktoré zatiaľ ešte nenašlo žiarivé oslobodenie a večnú Radosť. Keď telo dosiahne túto extázu, nekonečnosť svetla a radosti vnútri vlastného tela rovnako ako v najvyšších sférach, nebude musieť viac umierať. Kde je v tomto všetkom "ja"? Kde sú "moje" ťažkosti, "moja" smrť, "moja" transformácia? Hľadajúci prerazil tenkú kôru vlastného podvedomého, vystúpil do totálnosti sveta a teraz mu odporuje celý svet: To nie my vedieme vojnu, to všetci bojujú proti nám! Mysleli sme, že každý z nás je niečo "izolované", každý je vo svojej koži so svojím "vnútorným" a "vonkajším", s individuálnym a kolektívnym, každá vodčina (rodový majetok ruskej šľachty) so svojimi hranicami, podobnými na smiešne hranice našej politickej geografie. No zdá sa, že všetko je spojené! Niet nijakej zvrátenosti, nijakej choroby na svete, ktorá by nemala korene v nás, niet ani jednej smrti, spoluúčastníkmi ktorej by sme neboli. Všetci sme rovnako vtiahnutí do všetkého a vinní všetkému, nikto nie je zachránený, pokiaľ nie sú zachránení všetci! "To nie je len problém jedného tela, - hovorí Matka, - ale problém celého Tela", pričom dokonca ani nepoužila "T". Tak Šrí Aurobindo a Matka odhalili na skúsenosti materiálnu, substancálnu jednotu sveta: nemožno sa dotknúť jedného bodu, aby sme nezasiahli všetky ostatné, ani urobiť krok dopredu alebo hore bez toho, aby celý svet neurobil taký istý krok. Hovorili sme, že je to strategická otázka. A je celkom možné, že stratégia božej Prozreteľnosti spočíva práve v tom, aby sa pokrok uskutočnil naraz na "celom svete". Práve preto boli neúspešní Rišiovia Véd pred 6000 rokmi. Úplná a stála individuálna transformácia nie je možná bez určitého, hoci len minimálneho napredovania celého sveta ako celku.

Tak sa skončilo druhé obdobie práce na transformácii. Po 14 rokoch práce, od r. 1926 - 1940, individuálnou cestou koncentrácie s hŕstkou starostlivo vybraných žiakov Šrí Aurobindo a Matka sa znova ocitli pred neprekonateľnou prekážkou. Keď sa supramentálne svetlo približuje k zemi, aby sa spojilo s tým istým svetlom, obsiahnutým v Hmote, z kolektívneho podvedomého začnú stúpať potoky špiny a všetko je znova pohltené, "Aby sme pomohli ľudstvu, -poznamenal Šrí Aurobindo,- pre individuum, nech by bolo akokoľvek veľké, nestačí dosiahnuť konečné riešenie individuálne, pretože ani vtedy, ak je svet pripravený zostúpiť, nemôže sa upevniť dovtedy, pokiaľ aj celá nižšia rovina nebude pripravená vnímať tlak zostupovania. To, že sa vyvrcholenie druhého obdobia práce na transformácii prekrývalo so začiatkom 2. svetovej vojny, má hlboký význam. Keď tlak svetla zostupuje do jedného ľudského tela, telo sveta sa tiež začína rozžeravovať. Či skutočne vieme, v čom je blaho a v čom je zlo tohoto sveta?

Fakt kolektívneho odporu postavil Šrí Aurobinda a Matku pred otázku: oddeliť sa od ostatného sveta a ísť dopredu sami, len s niekoľkými žiakmi uskutočňovať transformáciu a až potom sa vrátiť ku kolektívnej práci, aby rozšírili dovŕšenú (alebo čiastočne dovŕšenú) transformáciu v sebe samých na celú zem. (Táto istá myšlienka podnietila duchovné, okultné, rytierske a iné skupiny odísť do samoty, neprístupnej pre svet, aby vykonávali svoje dielo a zachránili ho pred nákazou kolektívnych vibrácií). No čoskoro si uvedomili, že je to ilúzia, že neskôr rozpor alebo "atmosferická priepasť"¹, - ako to nazval Šrí Aurobindo, (medzi novou realizáciou a starým svetom bude príliš veľký, aby ho bolo možné niekedy prekonať. A aký je úžitok z individuálneho úspechu, ako ho nemožno odovzdať celému svetu? Bolo by to ako v rozprávke Andersena, o ktorej sme už hovorili. Keby sa supramentálna bytosť zrazu objavila na svete, nikto by ju nevidel. Naše oči sa najprv musia otvoriť pre nový spôsob života. "Ak pôjdete cestou, ktorá je pre nás otvorená, - hovorila Matka, - (s cestami je to tak ako s bytosťami, niektoré z nich sú otvorené) a pritom nebudete trpezlivo čakať na ostatných (doslovne: "zvyšnú časť tvorstva" (poznámka prekladateľa), to jest ak v priebehu individuálnej realizácie pristúpite k pravde celkom blízko v porovnaní z dnešným stavom sveta - k čomu to povedie? Narušíte celistvosť. Nielen harmónia, ale aj rovnováha celku bude narušená, pretože určitá časť tvorstva nebude schopná napredovať týmto smerom. Miesto úplnej realizácie Božského zaujme realizácia bezvýznamná, lokálna a vám sa nepodarí dosiahnuť to, čo musí byť uskutočnené do konca života. Okrem toho, - zdôraznila Matka, -jednotlivo nemožno uskutočniť prácu v celej jej úplnosti, pretože každá fyzická bytosť, nech by bola akokoľvek dokonalá, aj kedy bola celá "najvyššej kvality", aj keby bola predurčená na Zvláštnu pracu osamelú a obmedzenú. Stelesňuje len akúsi jednu pravdu, jeden zákon na svete. Aj keby

bol veľmi zložitý, no je len jeden a úplná transformácia nemôže byť uskutočnená len prostredníctvom jedinej bytosti, prostredníctvom jedného jediného tela... Jednotlivo môžete dosiahnuť vlastnú dokonalosť, môžete získať nekonečnosť a dokonalosť vo svojom vedomí. Vnútoraná realizácia nemá hraníc. No naopak, vonkajšia realizácia je nutne ohraničená a pre uskutočnenie určitého všeobecne platného činu je nutné aspoň minimum fyzických Nositeľov.

V roku 1940, po 14 rokoch individuálnej koncentrácie, Šrí Aurobindo a Matka otvorili dvere svojho Ašramu. Začalo sa tretie obdobie transformácie, obdobie, ktoré dnes už má svetový význam.

Tretie obdobie - Ašram

Táto podkapitola má (bohužiaľ) len historický význam. Po smrti Matky roku 1973 sa podmienky v Ašrame*) veľmi zmenili.

Dnes sotva Ašram Šrí Aurobinda predstavuje viac ako prosperujúce zariadenie. O podrobnostiach matkinej práce po smrti Šrí Aurobinda v roku 1950 a tiež o udalostiach, ktoré sprevádzali jej smrť r. 1973, si možno prečítať v Agende Matky (13 dielov, kde sú reprodukované magnetofónové nahrávky z rozprávania Matky o práci v tele od roku 1951 - do 1973) aj v životopise Matky, ktorý napísal Satprém (v 3 dieloch: I. Božský materializmus, II. Nový druh, III. Mutácia smrti.)

V Indii "ašram" predstavuje obyčajne duchovnú alebo náboženskú organizáciu, členovia ktorej sa pod vedením učiteľa zrieknu všetkého svetského, oddávajú sa meditácii, koncentrácii a jogínskym cvičeniam, aby dosiahli "oslobodenie". Možno predpokladať, že ašram Šrí Aurobinda má málo spoločného s touto definíciou, a ak áno, tak len to, že Šrí Aurobindo a Matka mali niekoľko žiakov. Nemožno ho nazvať ani akýmsi exotickým kláštorom, ani príbytkom osamelosti, pokoja, ochrany pred vonkajším svetom. Je to skôr podobné na vyhňu. Tento ašram bol vytvorený ... nie pre zrieknutie sa sveta, ale ako centrum a miesto praxe pre evolúciu iného spôsobu a inej formy života. Šrí Aurobindo ešte pred svojím uväznením v Bengálsku, v čase, keď ani nepomýšľal vytvoriť ašram, už hovoril: "Duchovný život nachádza svoj najsilnejší výraz v človeku, ktorý žije obyčajným ľudským životom, vlievajúc doň silu jogy. Práve vďaka takému spojeniu vnútorného a vonkajšieho života sa ľudstvo konečne povznesie a stane sa mocným a božským". Preto chcel, aby jeho ašram bol v každodennom živote, vo víre všetkého obyčajného, svetského, pretože práve tu a nie na štítoch Himalájí sa musí uskutočniť transformácia. V hlavnej budove žila

*) Treba rozlišovať Ašram Šrí Aurobinda Aurovill - medzinárodné mesto, ktoré založila Matka pod egidou UNESCO roku 1968 osem kilometrov od Pondychery. Sú to 2 úplne rôzne organizácie.

Matka a tu je aj hrob Šrí Aurobinda. Vyše 1200 žiakov všetkých národností a sociálnych vrstiev, mužov, žien a 400- 500 detí bolo rozptýlených po celom meste (Pondychery) vo vyše 300 domoch. Tento ašram nemal múry, ktoré by mohli ochrániť. Ochrániť mohlo len vlastné vnútorné svetlo. Svet s jeho trhoviskom bol hneď vedľa.

Každý človek, ktorý prišiel do ašramu zo Západu, aby získal pokoj a naučil sa jogu, bol prirodzene nanajvyš rozčarovaný. Po prvé, nikto sa ho nesnažil ničomu učiť (bolo treba skôr odúčať), nebolo ani vyučovania, ani "učenia" s výnimkou prác Šrí Aurobinda a "otázok a odpovedí" Matky, ktoré mal k dispozícii každý (ako ostatne aj informácie o všetkých učeniach, tradičných aj netradičných). Nevládli tam žiadne pravidlá. Žiak musel odhaliť všetko sám, vo svojom vnútri, vo víre aktívneho života. Bol ponechaný sám na seba. Ved' ako možno vytvoriť nejaké mentálne pravidlá pre prácu, ktorá obsahuje všetky úrovne evolúcie - mentálnu, vitálnu, psychickú, všetky typy ľudí a všetky tradície (niektorí žiaci boli vychovaní ako kresťania, iní ako taoisti, iní ako mohamedáni, ateisti, budhisti, atď.)?! Každý musel nájsť svoju vlastnú pravdu a nie pravdu suseda. Niektorí verili v cnosti asketizmu - nehľadiac na to, čo o ňom hovoril Šrí Aurobindo - a žili v osamelosti ako askéti. Druhí uprednostňovali judo alebo futbal, tretí mali radi knihy a štúdium a štvrtí ich nemali radi. Niektorí sa zaoberali obchodom a vyrábali nehrdzavejúcu oceľ, voňavky, cukor - na tony, v úplne modernom cukrovare. Bolo tam všetko podľa najrôznejšieho vkusu. Kto rád kreslil, zaoberal sa kreslením, tí, ktorí mali radi hudbu, mali k dispozícii všetky možné hudobné nástroje, indické aj západné. Tí, čo uprednostňovali pedagogickú činnosť, sa stali učiteľmi v medzinárodnom centre vzdelania, v ktorom bola celá akademická škála, od škôlky po univerzitnú úroveň. Bol tam tiež tlačiarenský stroj, laboratória, záhrady, ryžové polia, dielne na opravu osobných a nákladných áut a traktorov, röntgenové oddelenie a operačka. Boli tam zastúpené všetky druhy ľudskej činnosti. Bol to mikrokozmos. Bolo možné byť pekárom, aj umývačom riadu alebo tesárom, ak človek veril v cnosti jednoduchej práce. V týchto druhoch činnosti nebola žiadna hierarchia. Ani jeden nebol platený, ani jeden sa nepovažoval za vyššieho v porovnaní s ostatnými. Matka zabezpečovala všetko podľa potrieb každého. Jedinou skutočnou úlohou bolo odhaliť pravdu svojej bytosti a vonkajšia práca je len prostriedok k tomu. Bolo nanajvyš zaujímavé pozorovať, ako ľudia menili druhy činnosti podľa prebudenia svojho vedomia. Rýchle sa rúcali hodnoty predchádzajúcich profesií a pretože peniaze nemali žiaden význam, tak napr. doktor sa cítil lepšie v úlohe remeselníka, zatiaľ čo človek, ktorý nemal žiadne odborné vzdelanie, zrazu odhalil v sebe básnický alebo maliarsky talent, alebo sa pohrúžil do štúdia sanskritu, alebo ajurvedickej medicíny. Bolo to úplné zmenenie vonkajších hodnôt v súlade s vnútornými

kritériami človeka. Keď raz jeden žiak dal Matke otázku, aká cesta je najlepšia pre toho, kto sa chce zúčastniť supramentálnej transformácie, dostal takúto odpoveď: "Cesta je vždy rovnaká: realizovať svoju bytosť v akejkoľvek forme, ľubovoľnými prostriedkami, akými - to je absolútne vedľajšie. No to je jediná cesta. Každý človek nesie v sebe pravdu. Práve s touto pravdou sa musí spojiť a s touto pravdou musí žiť. Ak robí tak, potom cesta po ktorej ide, aby sa spojil s touto pravdou a realizoval ju, je zároveň aj cestou, ktorá ho privádza najbližšie k transformácii. T. j. osobná realizácia a transformácia sú neoddeliteľne spolu spojené. Možno práve takáto rôznorodosť prístupov nám odhalí Tajomstvo a otvorí nám dvere, kto vie? Život tam nebol organizovaný, jestvovalo len vnútorné spojenie. Niektorí žiaci si zachovali zvyk - odvtedy ako Matka robila besedy s deťmi ašramu, schádzali sa dvakrát do týždňa na kolektívne meditácie. No najviac sa žiaci stretávali kvôli športu. Bola tam aj spoločná jedáleň, no mnohí uprednostňovali stravovanie doma, so svojimi rodinami, alebo sami). Boli tu zastúpené všetky druhy športu, od tradičnej hattha-jogy po tenis a box a skoro každý žiak venoval hodinu alebo dve športu. More bolo blízko, no bol k dispozícii aj 50 m plavecký bazén, bolo tam basketbalové a volejbalové ihrisko, bežecké dráhy, telocvičňa, boxerský ring, dodžo na judo, atď. Zaoberali sa tam všetkými druhmi športu, ľudia každého veku, od 5 do 80 rokov. Bolo tam aj divadlo a kino. No šport nebol predmetom zvláštneho kultu, nevytvárali sa tam božstvá, bola len jedna viera, viera v božské možnosti človeka a v opravdivejší život na zemi. "Vy všetci, deti moje, žijete tu výnimočne slobodne, - hovorila Matka tým najmladším." Niet obmedzení sociálnych, ani obmedzení morálnych, ani intelektuálnych, niet nijakých pravidiel. Len Svetlo - to je všetko, čo je tu prítomné." No toto svetlo bolo veľmi potrebné. Tam sa musela začať celozemská práca. Máme právo hovoriť o "celozemskej" práci, keď hovoríme o 1200 žiakoch, alebo hoci o 100000 žiakoch? Ašram v skutočnosti bol len miestom koncentrovanej práce. Vlastne ašram sa nachádza všade na svete, kde ľudia túžia po pravdivejšom živote, nezávisle od toho, či poznajú Š.A. alebo nie, pretože ich vnútorná orientácia, ich vnútorná potreba, ich núti prejsť cez rovnaký oheň tvrdých skúšok. Transformácia vôbec nie jej privilegium jedného človeka, naopak, ona potrebuje množstvo ľudí podľa možností najrôznejších. Ašram bol len symbolickým pracoviskom, ako laboratórium je symbolickým skúšobným miestom na skúšku vakcíny, ktorá prinesie úžitok miliónom ľudí. Sám Š.A. ho často nazýval laboratóriom. Možno to ľahšie pochopiť, ak vezmeme do úvahy, že každý jedinec predstavuje určitý súhrn vibrácií a je v kontakte s určitou zónou Podvedomého. Každý z týchto svetov, na pohľad takých rôznorodých, pozostáva v skutočnosti z niekoľkých charakteristických vibrácií. Za mnohorakosťou foriém (alebo presnejšie deformácií), bytosťou, miest a udalostí

vnútri danej zóny v skutočnosti stojí jedna a tá istá vibrácia. Keď sa staneme trochu uvedomelými a začneme zostupovať do Podvedomého a môžeme tam pracovať bez toho, aby sme boli potláčaní, budeme prekvapení až k smiechu, že niektorí ľudia, ktorých poznáme a ktorí sa navonok vôbec nepodobajú z mentálneho a vitálneho hľadiska, sú skoro rovnakí a rovnoznační v podvedomom! Nemožno ich takmer navzájom rozlíšiť. To znamená, že ľudia, ktorí patria k rôznym vierovyznaniam, rôznym kultúrnym úrovňam, k rôznym sociálnym triedam a dokonca k rôznym kultúrnym názorom, môžu patriť k rovnakému typu a byť úplne rovnakí v podvedomom. "Ako keby ste ich videli jedného cez druhého", - hovorí Matka. Je to akási prekvapujúca odroda vzájomného prekryvania sa (superpozícia). My vidíme tak naskrz len dvoch -troch ľudí, pretože naše videnie je ohraničené. No keby sme mali totálne videnie, videli by sme za nimi tisíce a tisíce ľudí, rozmiestnených v presne určených zónach. Niektorých ľudí človek nikdy neuvidí spolu v Podvedomom, hoci si môžu byť blízki vo vonkajšom živote a naopak. A stáva sa pochopiteľným, ako táto "celozemská práca" nadobúda svetové rozmery. "Každé individuum, -hovorí Matka, - to je nástroj, určený na ovládanie niektorej skupiny vibrácii, ktorá predstavuje jeho zvláštne pole pôsobnosti (práce). Každý z nás podľa svojich kladných vlastností a chýb má prístup k zvláštnej zóne celozemského vedomia. Táto zóna je aj našim úsekom v spoločnej (kolektívnej) transformácii. Preto teraz chápeme, prečo nemôže byť celá transformácia uskutočnená jedným jedincom. Pretože nech by bol akokoľvek veľký, nech by bola akokoľvek zložitá jeho vnútorná organizácia, akákoľvek priestorná by bola jeho kolonizácia mentálneho, vitálneho a podvedomého, predstavuje len jednu skupinu vibrácii. Najviac, čo môže urobiť, je pretvoriť ten typ vibrácii, ktorý predstavuje, no aj to je pochybné, pretože v konečnom dôsledku je všetko navzájom spojené. Je pochopiteľné aj to, prečo svätí nemohli dosiahnuť transformáciu. Vakcína sa nevytvára svätosťou, ale takou dĺžkou choroby ľudstva, s akou máš smelosť stretnúť sa so zvi - voči a vziať ju na seba. Choroba je prítomná aj v tom aj v inom prípade. No jeden človek pred tým zatvára oči a vznáša sa v extáze, zatiaľ čo druhý vysúka rukávy a dá sa do práce so svojimi skúmvkami. Keď jeden bývalý žiak trpkó bedákal nad tým, aká ľudská zmiešanina je pozbieraná v ašrame a aký "nemožní" ľudia v ňom žijú, Šrí Aurobindo odpovedal: "Je nutné a dokonca nevyhnutné, aby v Ašrame, ktorý je laboratóriom duchovnej a supramentálnej jogy, ľudstvo bolo zastúpené rôznorodo. Problém transformácie musí zahrňovať všetky druhy prvkov, ako usľachtilých, tak aj protikladných. Jeden človek je v skutočnosti zmiešaním týchto dvojakých prvkov. Ak jogu budú uskutočňovať len ľudia satvičká (cnostní) a rozvinutí, ľudia, ktorí nemajú v sebe žiadne zvláštne vitálne ťažkosti, celkom sa môže stať, že ťažkosť, ktorú predstavuje vitálny element v zemskej prírode sa neprejaví a nebude prekonaná,

kvôli čomu všetko úsilie bude vynaložené nadarmo". Druhý žiak písal Šrí Aurobindovi vo chvíli pokánia: "Čo sme my za žiakov! Vy by ste si mali vybrať alebo povolať niekoho z lepšieho cesta, hoci napríklad XY ..." Šrí Aurobindo odpovedal: "Čo sa týka žiakov, súhlasím. Áno, ale bude tento lepší materiál, ak vôbec existuje, typickým pre ľudstvo? Zaoberanie sa niekoľkými výnimočnými typmi asi sotva vyrieši problém. A či budú ochotní ísť mojou cestou - to je ďalšia otázka. A či sa v nich neprejaví nečakane ich obyčajná ľudská povaha, keď ich podrobím skúške - to je ešte ďalšia otázka. Nechcem mať stovky alebo tisícky žiakov. Stačí, ak budem mať stovku dokonalých ľudí, oslobodených od malicherného egoizmu, ktorí sa stanú nástrojom Boha. Prakticky sa táto práca uskutočňuje prostredníctvom dôkladného prekonávania každej z našich psychologických ťažkostí, ktoré symbolicky predstavujú tie isté ťažkosti vo svete. Ak je v jedincovi zasiahnutá nejaká vibrácia, tak tá istá vibrácia je zasiahnutá vo svete. "Každý z vás predstavuje jednu z ťažkostí, ktoré treba prekonať kvôli tomu, aby transformácia bola úplná a to znamená množstvo ťažkostí, - hovorila Matka, - je to dokonca viac ako ťažkosť. Zdá sa, že som vám už hovorila, že každý z vás predstavuje nejakú nemožnosť, ktorú napriek všetkému treba vyriešiť. Keď budú vyriešené všetky tieto nemožnosti, práca bude urobená. "Ako sme už hovorili, každý človek má niečo ako tieň, ktorý ho nikdy neopúšťa a ako sa zdá, protirečí samotnému cieľu jeho života. Je to práve tá zvláštna vibrácia, ktorú musí vytvoriť, jeho osobné pole pôsobnosti, jeho osobný gordický uzol. V tom je zároveň skrytá jeho výzva k životu a možnosť zvíťaziť. Tu je jeho osobný pracovný úsek v pokroku kolektívnej evolúcie na Zemi. No v tomto laboratóriu v priebehu práce prebieha niečo pozoruhodné: v obyčajnom živote, alebo v individuálnej joge tento tieň, ktorý sa raz prejavuje trochu výraznejšie a vyvoláva nepokoj a raz slabšie, nakoniec sa samosebou rozpustí, alebo, presnejšie, zmizne v zabudnutí. No len čo sa zapojíme do Jogy Zeme, zistíme, že sa vôbec neroztopilo. Vzniká znova a znova neústupne, ako keby bitka vôbec nebola vyhraná. V skutočnosti samostatne musíme viesť boj, s týmto druhom vibračného prepletenia, no už nie v osobnom, ale v celozemskom rozsahu. Zdá sa, že hľadajúci sa stáva zvláštnym bojiskom, miestom zúrivej a symbolickej bitky proti tomu istému prepletencu tmy v celom ľudstve. "Vy už nerobíte jogu len pre seba, vy ju robíte pre všetkých, neúmyselne, automaticky," - hovorí Matka. Hľadajúci sa presvedčuje in vivo (lat. na vlastné oči, naživo,) o princípe jednoty substancie sveta: jeho pokus opraviť drobnú vibráciu v sebe vyvoláva protireakcie miliárd drobných príbuzných vibrácií na celom svete. To je to, čo Šrí Aurobindo nazýva "jogou pre zemské vedomie." Prijímajúc život (hľadajúci na ceste integrálnej jogy) musí niesť nielen svoje bremeno, ale s ním aj veľkú časť svetového bremena, ktorá je pevne spojená s jeho vlastnou, aj tak dosť ťažkou

nošou. Preto je jeho joga omnoho bližšia svojou povahou bitke, ako iné (druhy) Jogy. No to nie je jednoducho individuálna bitka, ako kolektívny boj, ktorý sa rozvinul na obrovskom územní. Hľadajúci musí zvíťaziť nad silami egoistického klamstva a neporiadku nielen v sebe samom, ale musí zvíťaziť nad nimi ako nad predstaviteľmi tých istých nepriateľských a nevyčerpatelných síl celého sveta. Taká povaha týchto síl im dáva omnoho viac húževnatosti pri kladení odporu a vytrvalú schopnosť útočiť znova a znova. Hľadajúci často zisťuje, že aj potom, keď spoľahlivo zvíťazil vo svojej osobnej bite, musí ešte víťaziť znova a znova vo vojne, ktorá sa zdá nekonečná, pretože jeho vnútorná existencia sa natoľko rozšírila, že nielen že obsahuje v sebe samotnú jeho bytosť s jej presne určenými potrebami a duchovnou skúsenosťou, no prejavuje aj solidaritu s inými bytosťami, pretože je v ňom všetko univerzálne. Bude niekedy táto úloha vyriešená do konca? Vo všeobecnosti si možno myslieť, že Podvedomé - to je akási nekonečná kloaka, Rišiovia ju nazývali "bezodnou jamou". Ak kvôli uskutočneniu supramentálnej transformácie je nutné čakať, pokiaľ sa úplne nevyčistí, nie je vylúčené, že čakať bude treba veľmi dlho. No všetko je trochu inak. Človek v našej dobe prišiel na svet, neprináša so sebou nič nové do Všeobecného Podvedomého alebo Nadvedomého. Tieto slúžia ako prameň príslušných vibrácií pre neho, ako pre minulé a budúce pokolenia a on reprodukuje tie isté vibrácie, ktoré neprestajne víria v zemskej atmosfére. Človek nemôže vytvoriť ani novú tmu, ani nové svetlo. On je len nástrojom, uvedomelým alebo neuvedomelým, prvého alebo druhého (a najčastejšie obidvoch). Žiadne nové vibrácie nemôžu byť prinesené na svet s výnimkou vibrácií nadvedomej budúcnosti, ktoré postupne schádzajú do prítomnosti a rozpúšťajú alebo pretvárajú vibrácie našej evolučnej minulosti. Je zrejmé, že podvedomé a Neuvedomelé vzhľadom na tento proces opustia časom svoje pozície, no už nie sú také aké bývali, napr. pred 2000 rokmi, pretože každý z nás vložil do toho svoj prínos. Takýto tlak Budúcnosti na prítomnosť je kľúčom k pretvoreniu sveta. Joga urýchľuje tento proces a pionier evolúcie - to je nástroj, ktorý priťahuje dolu stále mocnejšie a mocnejšie vibrácie. Preto úlohou hľadajúceho je nielen negatívna práca na očistení Podvedomého, ale aj práca pozitívna na vyvolávaní svetla. Hľadajúci prináša dolu vibrácie Budúcnosti preto, aby urýchlil proces tak povediac asanácie. To je to, čo Šrí Aurobindo nazýva "zostupovaním". Je to, ako sme už povedali, charakteristická črta jeho jogy. "Ak zostupovanie namiesto v iných Jogách, je to len epizóda na ceste, alebo výsledok vystupovania, hlavným cieľom ktorého zostáva vystupovanie. Tu vystupovanie je len prvým krokom, no ono je aj prostriedkom zostupovania. Práve zostupovanie nového vedomia, dosahované prostredníctvom vystupovania, je odlišujúcim príznakom tejto sadhany (disciplíny)... cieľom tu je božské naplnenie života".

Zostupovanie podľa Šrí Aurobinda nie je cikcak, najprv prudko hore a potom rovnako prudko dolu, aby sme tam dolu upratovaním alebo ťažkou prácou trochu vyčistili tieto Augiášove chlievy. V dôsledku zostupovania podľa Šrí Aurobinda spodok prestane v skutočnosti byť spodkom. Vezmime veľmi prozaický príklad (a boh je svedkom, že transformácia je prozaická): môžeme robiť nákupy v obchodnom dome, v šedivom dave alebo putovať nocou v nezdravých oblastiach podvedomého, ale môžeme robiť jedno i druhé s rovnakou intenzitou vedomia, jasného a pokojného, ako keby sme sedeli v samote svojej izby so zatvorenými očami v hlbkej meditácii. Toto rozumieme pod pojmom "zostupovanie". Nejestvuje viac nijaký rozdiel medzi vrchom a spodkom, vysoké a nízke je v rovnakej miere naplnené pokojom a svetlom". A tak transformácia v svetových rozmeroch sa uskutočňuje na úkor toho, že substanciálna jednota sveta pracuje na dvoch stranách: dotknutie sa nejakého jedného tieňa je ihneď badateľné na všetkých tieňoch vo svete, ale platí to aj opačne. Len trošku viac svetla, a všetky tieňe už nie sú také, zoslabli jeho pôsobením. Všetky vibrácie sú nákazlivé, aj tie dobré. A každé víťazstvo je víťazstvom všetkých. A čo viac, prekvapilo by nás, keby to bolo naopak! "Veď to je jedno a to isté Bytie, - volala Matka, - je len jedno vedomie, jedna substancia, jedna sila a jedno telo na svete". Práve preto Š. A. mohol povedať o Matke a o sebe: "Ak Superrozum zostúpi do nášho fyzického, bude to znamenať, že zostúpil do Hmoty a preto niet žiadnej príčiny, prečo by sa nemohol prejaviť v satkanoch (učeniach). 44.

Čím vyššie vystupuje hľadajúci, tým sú mu dostupnejšie spodné zóny, porcia Minulosti, s ktorou môže vstúpiť do kontaktu, presne zodpovedá "množstvu" Budúcnosti, ktoré odhaľuje a tým viac rastú jeho schopnosti a sily v kolektívnej transformácii. Doteraz jedinou silou, ktorá nebola privedená dolu, bola mentálna alebo v najlepšom prípade nadmentálna sila (sila Globálneho Rozumu -overmental powery), ktorá nebola schopná dosiahnuť najnižšie vrstvy, no teraz, keď po realizácii Šrí Aurobinda a Matky supramentálna alebo duchovná sila zostúpila do celozemského vedomia, môžeme očakávať, že hraničné body Budúcnosti a Najnižšieho sa dotknú, v dôsledku čoho bude urýchlenný proces očistenia, t. j. v konečnom dôsledku evolúcia celého ľudstva. Joga- to je proces koncentrovanej evolúcie, pričom urýchlenné postupuje geometrickým radom: prvý pohyb evolučnej sily v Hmote sa odlišoval zvláštnou zónickou postupnosťou. Pohyb Života sa šíri pomaly, ale predsa rýchlejšie ako prvý, už sa ukladá do škály tisícročí. Rozum ešte viac skrakuje nenáhlivý, bezstarostný priebeh času a stačí mu niekoľko storočí na jeho dielo. No keď vstúpi do hry uvedomelý duch, rýchlosť evolúcie sa meria krokmi najvyššej koncentrácie. Teraz sme dosiahli práve tento bod. Otrasy súčasného sveta sú istým príznakom toho, že zostupujúci tlak silnie a my sa približujeme k naozajstnému riešeniu.

Môže sa stať to, že úplne na začiatku (supramentálna) tendencia nebude napredovať rýchlo ani v tomto svojom prvom rozhodujúcom štádiu. Možno bude treba úsilie celých stáročí, aby sa uskutočnila určitá nepretržitosť zrodu. No to vôbec nie je nutné, pretože princípom podobných zmien v Prírode je zrejme dlhá zamaskovaná príprava, po ktorej nasleduje prudká kondenzácia a zvrhnutie prvkov do nového zrodu, rýchla konverzia, transformácia, ktorá sa vo svojej svetlonosnej spontánnosti (lumunous moment) zdá zázrakom. Dokonca po dosiahnutí prvého rozhodujúceho štádia je očividné, že celé ľudstvo nebude schopné pozdvihnúť sa na túto úroveň. Nemôže jestvovať rozdelenie na tých, ktorí dokážu žiť na duchovnej úrovni, a na tých, ktorí dokážu žiť len vo svetle, ktoré zostupuje odtiaľ na úroveň mentálnu. A ešte nižšie sa môže ocitnúť množstvo tých, na ktorých pôsobí vplyv zhora, ale ešte nie sú pripravení na vnímanie svetla. Práve toto bude transformáciou a začiatkom, vystupujúcim ďaleko nad rámec toho, čo bolo dosiahnuté doteraz. Táto hierarchia nebude znamenať, tak ako v našom terajšom vitálnom bytí, egoistickú prevahu vyvinutejších nad nevyvinutými, jednoducho starší bratia povedú mladších a stále budú pracovať, aby ich pozdvihli na vyššiu duchovnú úroveň a k širším horizontom. Ale ani pre vodcov toto vystupovanie k prvým duchovným rovinám nebude koncom božského pochodovania, kulmináciou, po ktorej na zemi nebudú mať čo robiť. Vnútri sféry supramentálneho budú ešte vyššie úrovne, čo bolo známe starým básnikom Véd, keď hovorili o duchovnom živote ako o neprestajnom vystupovaní*).

Žreci slova vystupujú po tebe, ako po rebríku, ktorý má
stovky síl. Podľa toho, ako vystupuješ od vrcholu k vrcholu,
stáva sa jasným mnohé z toho, čo ešte treba urobiť (Rig Véda
I.10.1.)

V skutočnosti v priebehu všetkých tých storočí sme položili nejaké Základy: základy sebazáchovy a blahobytu prostredníctvom našej vedy, základy náboženstiev a morálky, základy krásy a harmónie prostredníctvom nášho umenia a nakoniec mentálny základ s jeho precíznou vybrúsenosťou - no toto všetko je len základ pre niečo iné. Pohltení Svojou snahou po zdokonaľovaní, vidíme veľkú Prácu len akosi jednostranne: z hľadiska pozemskej nesmrteľnosti ako Riši, alebo večnej Pernamentnosti ako Budha, alebo z hľadiska milosrdenstva, blahobytu a ešte z mnohých ďalších iných hľadísk! Ale nehrajme sa večne s kockami ako deti! Veď ani jedno z týchto hľadísk nedosahuje ani úplnosť, ani završenie, je záporným definovaním pravidiel hry, ktoré nepoznáme.

**) Podľa Šrí Aurobinda jestvujú ešte 3 stupne alebo 3 roviny vnútri Superrozumu. Tu, ako sa zdá, je ešte predčasné pozastavovať sa nad tým.*

V skutočnosti sa ešte nič nezačalo! Čo sa vlastne začalo? Možno pre začiatok sa od nás žiada, aby sme mali aspoň predstavu o Hre, len to! A hra sa začne. Aké dobrodružstvá ešte potrebujeme? Od čias J. Vernea sú už úplne vyčerpané. Čo nám dali? Nič. Všetko odplávalo do Lethe. Aká vojna, aká revolúcia ešte stojí za to, aby sme v nej prelievali krv? Všetky naše Everesty sú dobyté, morské hlbiny - aj tie ovládame, všetko je pod kontrolou, všetko je prepočítane až po stratosféru. A možno všetko je kvôli tomu, aby nás to priviedlo k jedinému možnému východisku v tomto dusiacom sa svete, k jedinému skutočnému objavu? Veď sme uverili vo svoju krátkozrakosť a predstavili sme si seba ako slepcov, ktorí sa rozhodli opraviť veľké vnútorné Oko, aj naše vesmírne krídla, zameniť ich akýmisi strojmi. No teraz všetko toto železo, tieto stroje listujú nás samých. A možno, že to má veľký zmysel: prinúti nás uveriť tomu, že nie sme horší ako stroje, že predsa len prekonávame všetky svoje vynálezy. "Oni chodia a chodia dookola, mrzaciac a podkývajú sa ako slepi, vedení slepcom", - dávno už hovorili Upanišady (Mundaka Upanišada I. 2.8.) Či ešte neprišiel čas uprieť pohľad hore, nad všetky naše hračky a začať hru? Miesto toho, aby sme kopali lopatami, buldozermi, evanjeliami a neutrónmi, poďme poorat' celinu vedomia a hod'me to semeno do vetra času, a nech už život konečne začne.

Smrteľníci, koriaci sa aj Sile aj Osudu,
úbohí dobrodruhovia nekonečného sveta,
ó, trpaslíci - zajatci slzavého údolia!

Dokiaľ sa bude krútiť váš rozum ako natiahnutý
okolo vašich úbohých "ja", mizerných malicherností?

Naničhodnosť je to, nie v tom je vaše poslanie,
vírenie daromné, nie preň ste stvorení...

Veď sily všemocné sú skryté v každej bunke Prírody.

A veľký je váš lós - máte ho pred sebou...

Ten život, ktorým žijete, skrýva pred vami vaše svetlo. 47

Pozrime trochu vyššie, tam za plot: všetko je tam, stačí chcieť:

A ja som ich uzrel v šere vekov,

jasnooké deti nádherného úsvitu,

čo ako giganti búrajú všetky hrádze sveta.

Sú to architekti nesmrteľnosti

a svetlom Ducha osvietené telá,

ochrancovia starodávnych slov, mystických ohňov,

aj čaše radosti Dionýza. 48

Doba železná je ukončená. 49

Podmienky storočia Pravdy sa môžu zdať kruté. Riskantné zostupovanie do nevedomeľého, boj proti Tme a ustavičná hrozba smrti. No vari sme neriskovali

život v malichejnejších akciách? Veľkosť človeka nie je v tom, čím sa zdá (v danom momente), ale v tom, čo urobí možným (pre seba) 50, ako povedal Šrí Aurobindo. Treba zvíťaziť len raz v jednom tele. Keď človek zvíťazí, stane sa jeho víťazstvo, víťazstvom celého ľudstva vo všetkých svetoch. Táto zem, taká malá na pohľad, je taká bezvýznamná, no preniknutá všetkými kozmickými hierarchiami, je symbolickým bojiskom práve tak, ako uvedomelá ľudská bytosť. Je to symbolické bojisko a bitka sa odohráva v celom ľudstve. Ak zvíťazíme tu, zvíťazíme všade. My sme osloboditelia mŕtvych, my sme osloboditelia života. Keď sa stávame uvedomelými, každý z nás sa stáva strojom neba a Spasiteľom zeme. Práve preto tento život na zemi nadobúda taký výnimočný význam medzi všetkými inými formami života, práve preto nám strážcovia ľži vnucujú záhrobný svet. "Nesmieme stratiť ani minútu, konajúc len svoju prácu, - hovorila Matka, - pretože práve tu ju môžeme naozaj urobiť. Od smrti neočakávajte nič, život - to je vaše spasenie. Práve v živote musí byť dosiahnutá transformácia. Práve v tele zvíťazíme". Vtedy zákon evolúcie prestane byť zákonom protikladov, ktoré nás večne pobádajú vytrhnúť sa z nášho ľudského detstva. Bude to zákon svetla a nekonečného pokroku, nová evolúcia v radosť Pravdy. Treba zvíťaziť len raz. Jedno osvietené, oslávené telo, jedno telo musí rozbiť zákon pre všetky telá. A všetci ľudia musia spolupracovať kvôli tomu, aby bolo dosiahnuté toto jedno víťazstvo. Strategické ťažkosti sú pred nami v plnej sile. Ak zem vzyva a Najvyššie odpovedá, tak hodina môže udrieť hoci hneď.*)

*) Pozri "The Hou God" v posmrtných zohraných dielach Šrí Aurobinda.

ZÁVER

Koniec, ktorý sa večne začína odznova

Realizácia Rišiov Véd sa stala kolektívnou realizáciou. Superrozum vošiel do zemského vedomia, zostúpil priamo do fyzického podvedomého, k hraniciam Hmoty. Zostáva postaviť aspoň jeden most, aby sa nadviazalo spojenie: "Nový svet je zrodený", - hovorila Matka. V súčasnosti sa nachádzame uprostred prechodného obdobia, v ktorom sú pomiešané dve vedy: starý svet je vytrvalý, silný ako predtým, tak ako predtým riadi obyčajné vedomie, no nebadane vchádza nový svet a všetko je to také skromné, nenápadné, že navonok sa zatiaľ nič nemení... No on pracuje, rastie, až kým nebude dosť silný, aby sa prejavil viditeľne. Nie všetky ťažkosti prichádzajú z podvedomého. Najmä jedna z nich je nanajvyšš uvedomelá a je protikladom nového sveta, podobná masívnym bronzovým dverám. A to nie je náš materializmus. Vedci, ak sú úprimní, môžu ako prví stúpiť do kráľovstva pravdy. Je to pevný duchovný pancier, pod ktorým sme pochovali ducha. Skutočná škoda, ktorú prináša diabol, nie je v tom, že seje lož alebo nenávisť na svete, tak ako Attila alebo fašisti. On má dosť rozumu na to, aby to nerobil. Škoda je v tom, že sa diabol zmocňuje zrnka Pravdy a zľahka ho prekrúca. Nič nie je trvácnejšie, ako zvrátená pravda, pretože lož si rýchlo prisvojuje všetku silu, ktorá je obsiahnutá v tejto čiastočke pravdy. Často nám opakovali, že spasenie je na nebesiach a to je správne. Nemôže byť pre človeka spasenia dovtedy, pokiaľ žije nosom v Hmote, jeho spasenie je na nebesiach nadvedomého. Pravdepodobne pre začiatok bolo nutné hlásať nebesá kvôli tomu, aby nás vyťahli z východiskovej evolučnej sklerózy. Ale to je len prvé štádium evolúcie a my sme sa presvedčili o tom, že jestvuje aj koniec, aj hranica a všetko toto je navždy pevné ako žula. A teraz sa to obrátilo proti nám. Odmietali sme božskosť v Hmote a "dovolili" sme jej (Božskosti) nachádzať sa len na našich pútnických miestach, a teraz sa nám Hmota revanšuje - nazývali sme ju hrubou a ona sa stala hrubou. Dovtedy, pokiaľ sa budeme zmierovať s touto Nevyváženosťou, zem nebude mať žiadnu nádej. Budeme len váhať medzi dvoma pólmi, z ktorých každý je rovnako klamlivý - od materiálnej rozkoše k duchovnému asketizmu, nikdy nenájdeme skutočnú plnosť a dovŕšenosť. Staré intelektuálne kultúry Európy skončili ničivou pochybnosťou a skeptickou slabosťou, nábožnosť Ázie - stagnáciou a úpadkom. 1*)

My potrebujeme aj silu Hmoty, aj čerstvé vody Ducha, no naše materializmy otupujú naše umy a city, a naše viery - to je opačná strana našej neviery. Ateista

**) Toto bolo napísané v roku 1914, možno sa odvtedy situácia zmenila k lepšiemu. Ostatne, nemožno to presvedčivo tvrdiť.'*

- to je Boh, ktorý sa hrá sám so sebou na schovávačku. Ale líši sa od neho Teista? Áno, možno, pretože uvidel tieň Boha a zachytil sa ho. 2 Ak chceme vyliečiť túto nevyváženosť - pretože všetko, čomu chýba rovnováha v našich telách, v spoločnostiach, alebo v kozmických cykloch v konečnom dôsledku umiera - musíme nevyhnutne mať jasné videnie. Stratili sme heslo -taká je bilancia našej histórie. Vymenili sme skutočnú Silu za mechanizmy a zariadenia a skutočnú múdrosť za dogmy. Je to vláda škriatkov na všetkých úrovniach. A takýto stav vecí bude pokračovať, ak neodmietneme všetky tie ponižujúce polopravdy zhora alebo zdola a nepôjdeme ku skutočnému prameňu, Dohnútra, aby sme znova prakticky odhalili tajomstvo Ducha a Hmoty. "Nesmrtelné v smrteľníkoch... to je boh, usídlený vnútri, je to energia, ktorá nám darúva božské sily". (Rig Véda IV.2,1.) Poznajúce toto Tajomstvo ani Rišiovia, ani mudrci starovekých mystérií neurobili toto strašné rozdelenie, ktoré podryva naše životy, - "náš Otec je nebo, naša Matka je zem", - neriešili problém tak, že priradili konečnú ľudskú realizáciu k časom budúcim. "Pod', zvíťazíme už dnes, smelo do boja s tou hydrou stohlavou". Po dosiahnutí vrcholu vedomia nerozpúšťali sa v hmlistej extáze: "Ja som syn Zeme, zem je moja matka..." (Atharva Véda XII. L), putovali k hraniciam Nekonečného, no tu dolu nič nebolo bezvýznamné: "Ó, Božstvo, ochraňuj pre nás Nekonečné a štedro rozdávaj konečné". (Rig Véda IV. 2.11.) "Ó, Zem, chcem hovoriť o kráse tvojej, o tvých stromoch a lesoch, o zhromaždeniach aj o vojnách, aj o bitkách". (Atharva Véda XII.44.56). Bojovali a boli neporaziteľní, pretože vedeli, že v nich je Boh: "Ó, Syn tela... plný šťastia a svetla, víťazný, ktorému nemožno spôsobiť nijakú škodu". (III.4.2,9.1.) To je podmanivá pravda ľudí otvorených, priamych, pre ktorých smrť je lož a porážka. Pravda božskej múdrosti je na zemi. Ich pravda bola samozrejme predčasná pre divoké hordy Európy, ktoré najskôr museli počuť o nebesiach, ale potom už o zemi. Teraz prišiel čas odhaliť mystéria Rišiov Véd, orfistov, alchymistov, alebo kacírov a znova odhaliť úplnosť pravdy dvoch pólov v tretej pozícii, ktorá nie je ani pozíciou materialistov, ani pozíciou špiritualistov, následníkov duchovných učení. Vstúpenie človeka na nebesá - to nie je riešenie, ono je vo vzostupe do ducha tu, dolu, a v zostupe, na druhej strane, ducha do jeho obyčajného ľudského, v transformácii tejto zemskej Prírody. Práve toto a nie nejaké posmrtné spasenie je naozaj novým zrozením, ktoré ľudstvo očakáva ako 'korunujúci, dovršujúci pohyb svojej dlhej, temnej, a bolestiplnej cesty. 3 Šrí Aurobindo nám nesie posolstvo nádeje. Naše kráľovstvo škriatkov, v ktorom žijeme, to je v konečnom dôsledku len symbol objavenia sa nového. Naše tmárstvo a degradácia - to je vždy signál príchodu väčšieho svetla, ktorému je súdené zostúpiť, aby prelomilo panujúce obmedzenia. Sú len dva spôsoby ako to urobiť: prostredníctvom veľkej hojnosti svetla, alebo prostredníctvom veľkej hojnosti tmy. Jeden spôsob priťahuje našu tmú k svetlu a rozpúšťa ju, druhý vrhá svetlo do našej tmy a pretvára ju. Jeden oslobodzuje nemnohých, druhý

oslabuje celú zem. Pred 10000 rokmi niekoľko titanských osobností sa zmocnilo Tajomstva sveta, no toto zostalo privilegiom niekoľkých zasvätených. Ale teraz my všetci sa musíme stať zasvätenými. Ešte pred 10000 rokmi bol zlatý vek, teraz sa zdá, že je všetko pohltené tmou. No v skutočnosti nie noc zostúpila na zem, ako nás učili proroci konca svetla, to svetlo bolo pochované tu vo svete. Bolo nám súdené zabudnúť Tajomstvo, ľudstvo muselo zostúpiť popri temnej krivke storočia rozumu a náboženstiev preto, aby všetci mohli znova nájsť Tajomstvo, každá dospelá bytosť, a znovu získať svetlo všade, vo všetkej temnote, všetkých nešťastiach, všetkej malichernosti a nielen v blízkosti posvätného ohňa nejakej védskej alebo iránskej svätynie. Nachádzame sa na začiatku času. Evolúcia sa nepohybuje po vzostupnej dráhe, strácajúcej sa v nebesiach, ale po špirále. "To nie je krivoľaká cesta, ktorá nás privedie trochu zbýťých naspäť k východiskovému bodu. Naopak, táto cesta vedie všetko tvorstvo k radosti bytia, ku krásu bytia, k veľkosti bytia ak stálemu, večnému rozvíjaniu tejto radosti, tejto krásy, tejto veľkosti. A vtedy všetko dostáva zmysel. Večná špirála, ktorá nemá koniec ani najvyšší bod, veď najvyššie sa nachádza všade na svete, v každej bytosti v každom tele, v každom atóme, špirála, ktorá postupne vystupuje, dosahujúc stále vyšších a vyšších sfér, aby (potom) stále nižšie a nižšie zostupovala, aby mohla stále viac a viac obsiahnuť a podľa možností viac odhaliť. Stojíme pri prameňoch Bezhraničného a tejto bezhraničnosti je súdené rásť. Pionieri evolúcie už odhalili niekoľko úrovní vnútri Superrozumu, a aj vnútri večného formovania bol nastúpený nový smer. S každým dosiahnutým vrcholom sa uskutočňuje nová zmena, úplné obrátenie, premena vedomia, sú dosiahnuté nové nebesá a nová zem. Nie je ďaleko chvíľa, kedy sa aj sám fyzický svet zmení pred našimi nedôverčivými očami. A pravdepodobne to nebude prvá zmena v histórii - koľko ich bolo pred nami? Koľko by ich bolo v našom storočí, keby sme súhlasili stať sa uvedomelými? Od jedného štádia k druhému vo vedomí budú prebiehať zmeny nasledujúce za sebou, a každá z nich bude prinášať nové bohatstvo tvorenia. Vždy Čarodejník obracia svoj kaleidoskop v nás a všetko dostáva neobyčajný vzhľad. Stáva sa širšie, pravdivejšie, nádhernejšie. Musíme len otvoriť oči, radosť sveta je pred našim prahom, musíme ju len chcieť.

Utrpenia zeme v nej skrytú radosť vykúpili.

Zem bola stvorená pre radosť, nie pre žiaľ.

Hľa, v čom je Tajomstvo. Ono je tu a všade, v samom srdci sveta. "Prameň medu pod skalou", "detský smiech Nekonečného", ktorý sme my sami, žiarivá budúcnosť, ktorá vytlačí našu minulosť. Evolúcia nie je ukončená. To nie je nezmyselné chodenie do kruhu, nie pád, nie trh márnosti, je to cesta vedomia a radosti. 5

Pondyčery, 14. apríla 1963

Príloha I

Šrí Aurobindo: "Západná metafyzika a joga."

Európske metafyzické myslenie - dokonca aj tých mysliteľov, ktorí sa snažia dokázať alebo vysvetliť existenciu alebo podstatu Boha alebo absolútna, svojimi metódami a výsledkami nepresahuje hranice intelektu. Ale intelekt nie je schopný poznať najvyššiu Pravdu. Môže len tápať pri hľadaní Pravdy, zachytávať jej jednotlivé (fragmentárne) obrazy, no nie pravdu ako celok, a môže sa pokúšať spojiť ich. Rozum nemôže dosiahnuť pravdu, môže len vytvoriť nejaký vykonštruovaný obraz, ktorý sa ju snaží predstaviť, alebo kombináciu takých obrazov. Výsledkom európskeho myslenia teda vždy musí byť agnosticizmus zjavný (declared) alebo skrytý. Intelekt, ak čestne napreduje k svojej vlastnej hranici (end), sa musí vrátiť naspäť a podať nasledovný odpočet: "Nie som schopný poznania. Jestvuje, alebo, v krajnom prípade, sa mi zdá, že môže byť, alebo dokonca musí byť Niečo nadpozemské (Something beyond), nejaká konečná realita, no čo sa týka jej pravdy, môžem len vysloviť domnienky (speculate). Je alebo nepoznatel'ná, alebo nemôže byť poznaná s mojou pomocou (mnou)". Alebo, ak (rozum) dostal nejaké svetlo z toho, čo sa nachádza za jeho hranicami, môže tiež povedať: "Možno je nejaké vedomie za hranicami Rozumu, pretože, zdá sa mi, zachytávam jeho záblesky a dokonca dostávam pokyny od neho. Ak sa toto nachádza v spojení s Nadpozemským, alebo ak to aj je samotné vedomie Nadzemského, aj ty môžeš nájsť nejakú cestu k jeho dosiahnutiu. Vtedy toto Niečo môže byť poznané, no ináč nie".

Akékoľvek hľadanie Najvyššej pravdy len prostredníctvom intelektu sa musí skončiť agnosticizmom uvedeného druhu, alebo akýmsi intelektuálnym systémom, alebo rozumom skonštruovanou doktrínou (formula). Už jestvujú stovky takých systémov a doktrín a môžu byť vytvorené ďalšie stovky, no ani jedna z nich nemôže byť posledná. Každá z nich môže mať svoju hodnotu pre rozum, a rôzne systémy s ich protikladnými závermi môžu byť rovnako príťažlivé pre adekvátne umy a schopnosti. Celá táto práca špekulatívneho myslenia je užitočná tým, že vychováva (trénuje) ľudský rozum a neprestajne mu poukazuje na myšlienku o Nadpozemskom a Konečnom, ku ktorému sa musí obrátiť. No mysliaci rozum (intellectual Reason) môže len neurčito poukazovať Naň, alebo ho naslepo ohmatávať, alebo sa pokúšať odhaliť jednotlivé a dokonca protikladné aspekty. Jeho prejavy sú tu. Môže vojsť do Neho a spoznať Ho. Do tých čias, pokým sme v čistej intelektuálnej oblasti, všetko, čo možno urobiť (tu), je - nezaujato uvažovať o tom, čo bolo premyslené a potom nájdené, stále zvažovať (throwing up) myšlienky, všetky možné myšlienky a (nakoniec) vytvoriť takú alebo onakú filozofickú vieru, mienku alebo záver. Takéto

nezaújaté skúmanie Pravdy by bolo jedinou možnou pozíciou ktoréhokoľvek pružného a širokého intelektu. No akýkoľvek záver, dosiahnutý takýmto spôsobom, by bol len špekulatívny (speculative). Nemohol by mať žiadnu duchovnú hodnotu, neposkytol by presvedčivú (decisive) skúsenosť (zážitok), alebo duchovnú vieru, ktorú hľadá duša. Ak je intelekt našim najvyšším možným nástrojom a niet iných prostriedkov na dosiahnutie nadmateriálnej (najfyzickej - supraphysical) Pravdy, tak múdry a neobmedzený agnosticizmus musí byť našou konečnou pozíciou. Veci vo svojom prejave môžu byť poznané po určitý stupeň, no Najvyššie a všetko, čo sa nachádza za hranicami Rozumu, musí navždy zostať nepoznané.

No len ak jestvuje väčšie vedomie za hranicami Rozumu, a toto vedomie je nám dostupné, môžeme spoznať konečnú realitu a vstúpiť do nej. Intelektuálna úvaha, logická argumentácia, či jestvuje také vyššie vedomie alebo nie, nás môže do viesť veľmi ďaleko. To, čo potrebujeme, je cesta k tomu, aby sme získali skúsenosť (zážitok), dosiahli toto vedomie, vstúpili do neho, žili v ňom. Ak to dosiahneme, intelektuálna úvaha a posudzovanie (argumentácia - reasoning) nutne ustúpia do úzadia a dokonca stratia svoj zmysel pre jestvovanie. Filozofia, intelektuálne vyjadrenie Pravdy, môžu zostať ako prostriedky vyjadrenia tohoto väčšieho objavu - ak ho vôbec možno vyjadriť v sfére mentálneho rozumu (in the mental intelligence). Toto, ako budete vidieť, odpovedá na vašu otázku o západných mysliteľoch - Braedlym a iných, ktorí dospeli cez intelektuálne úvahy k myšlienke o "Inom za hranicami myslenia", alebo sa dokonca pokúšali, podobne ako Braedly, vyjadriť svoje závery o ňom termínmi, ktoré pripomínajú niektoré výrazy v "Arji". Táto myšlienka sama o sebe nie je nová, je stará ako Vedy. Bola zopakovaná v inej forme budhizmom, kresťanským gnosticizmom. Prvotne bola odhalená nie intelektuálnymi úvahami (nie prácou mysliaceho intelektu), ale cestou mystického nasledovania vnútornej duchovnej disciplíny. Niekedy medzi 5.-7. storočím pred Kristom ľudia rovnako na Východe ako na Západe začali intelektualizovať Poznanie. Táto pravda sa zachovala (prežila) na Východe. Na Západe, kde intelekt začali uznávať za jediný a najvyšší nástroj na odhalenie pravdy, začala odumierať (to fade). No aj tam sa stále pokúša znovu sa vrátiť (to return). Vzkriesili je neoplatonici, a teraz, ako sa zdá prívrženci neohegelizmu a iní (napr. Uspenskij a jeden alebo dvaja nemeckí myslitelia, myslím,) zdá sa že sa približujú k nej (dosahujú ju). A predsa je tu rozdiel.

Na východe, zvlášť v Indii, metafyzici (metaphysican thinkers) sa pokúšali, ako aj na Západe, stanoviť podstatu najvyššej Pravdy prostredníctvom intelektu. No, po prvé, neurobili intelektuálne myslenie najlepším nástrojom na odhalenie pravdy, ale dali ho na druhé miesto. Prvé miesto vždy patrilo intuícii a osvieteniu, duchovnej skúsenosti. Intelektuálny záver, ktorý protirečil tejto najvyššej autorite

bol považovaný za neplatný. Po druhé, každá filozofia bola vyzbrojená praktickou cestou dosiahnutia najvyššieho stavu vedomia. A tak, dokonca keď začínali od myslenia, cieľ spočíval v tom, aby dospeli k stavu vedomia, presahujúceho za hranice mentálneho myslenia. Zakladateľ každej filozofie (ako aj ti, ktorí pokračovali v jeho práci, alebo v škole) spájal v sebe mysliteľa - metafyzika a jogína. Tí, ktorí boli len filozofmi - intelektuálmi (racionalistami, špekulantmi), boli vážení pre svoju učenosť (learning), ale nikdy nepatrili medzi objavovateľov pravdy. A filozofie, ktoré nemali dost' silné prostriedky (na dosiahnutie) duchovnej skúsenosti, odumierali, patrili minulosti, pretože neboli skutočným prostriedkom (they were not dynamic) duchovného odhalenia a realizácie.

Na Západe sa zafixovala práve opačná tradícia. Myslenie, intelekt, logický rozum začali sa stále viac považovať za najvyšší prostriedok a nakoniec za najvyššiu hranicu (is the be-all). A práve prostredníctvom intelektuálneho myslenia a špekulácie musela byť odhalená pravda. Dokonca pre duchovnú skúsenosť sa žiadalo, aby prešla previerkou rozumu, len vtedy nadobudne silu, to je pozícia, ktorá je priamo protikladná indickej. Dokonca tí, ktorí chápu, že mentálne Myslenie musí byť prekonané a pripúšťajú nadrozumové Iné, zrejme sa nevyhnú tomuto pocitu, že práve prostredníctvom mentálneho myslenia, očisteného a zmeneného (sublimating and transmuting itself), musí byť dosiahnutá a dosiahnutá (made) táto iná Pravda, aby zaujala miesto mentálneho obmedzenia a nepoznania. A zase západné myslenie prestalo byť dynamické (skutočným prostriedkom). Usilovalo sa o vytvorenie teórie bytia a nie o jeho realizáciu (it has sought a theory of things, not after realisation). Bola ešte dynamická u starých Grékov, ale skôr kvôli morálnym a etickým ako duchovným záverom (ends). Neskôr sa stala ešte viac intelektuálnou a akademickou, stala sa čistou špekuláciou (intellectua speculation only) bez akýchkoľvek praktických ciest a prostriedkov dosiahnutia Pravdy prostredníctvom duchovného experimentu, duchovného odhalenia, duchovnej transformácie. Keby nebolo tohoto rozdielu, nemali hľadajúci, takí ako my, dôvod obracať sa o pomoc (for guidance) na Východ, pretože v čisto intelektuálnej sfére západní myslitelia sú rovnako kompetentní ako ktorýkoľvek východný mudrc. No práve táto duchovná púť, cesta, ktorá vedie za hranice intelektu, prechod od vonkajšej bytosti k skrytému ja (Self) bola opustená prílišnou intelektuálnosťou Európskeho rozumu.

Vo výňatkoch s Braedlyho a Joachima, na ktoré ma odkazujete, je ešte stále prítomný intelekt, ktorý rozmyšľa o tom, čo leží za jeho hranicami a prichádza k intelektuálnym, abstraktným, špekulatívnym záverom. Nie je účinným prostriedkom (dynamic) zmeny, ktorú sa pokúša opísať. Keby títo filozofi (writers) vyjadrovali v mentálnych termínoch určitú realizáciu (hoci) aspoň

mentálnu, určitú intuitívnu skúsenosť (zážitok) tohto "Iného, ako Myslenia", tak ten kto je pripravený na to, by mohol to pocítiť cez závoj jazyka, ktorý používajú a priblížiť sa k tomuto zážitku (skúsenosti). Alebo ak by po dosiahnutí (určitých) intelektuálnych záverov prešli k duchovnej realizácii, nachádzajúc (určitú) cestu, už po nájdenej ceste kráčajúc, vtedy, nasledujúc ich myslenie, (hľadajúci) by sa mohol pripravovať k tomu istému prechodu. No nič podobné nie je v ich intenzívnych úvahách. Zostávajú v oblasti intelektu, bez pochybnosti. No nestávajú sa dynamickými (účinným prostriedkom) pre duchovnú skúsenosť. A vôbec nie prostredníctvom "ovládnutia myslenia" celej reality, ale prostredníctvom zmeny vedomia možno prejsť od nevedomia k Poznaniu, prostredníctvom ktorého sa stávame tým ,čo poznávame. Prejsť od vonkajšieho k bezprostrednému a skrytému vnútornému vedomiu, rozšíriť vedomie za hranice ego a tela, povýšiť ho s pomocou vnútornej vôle a snahy a otvárať ho Svetlu dovedy, pokiaľ nevyjde vo svojom vzostupe za Hranice Rozumu a vyvolá vzostup supramentálneho Božského cez sebaodovzdanie a sebaodriekanie s následnou transformáciou rozumu, života a tela - to je integrálna cesta k Pravde.*) Práve toto tu nazývame Pravdou a o toto sa usilujeme v našej Joge.

15. júna 1930

*) Už som povedal, že myšlienka superrozumu jestvovala už od najstarších čias. A práve v Indii a inde sa robili pokusy dosiahnuť ho, pozdvihnúť sa k nemu. Ale to, čo bolo stratené - to je spôsob urobiť ho integrálnym pre život a priviesť ho kvôli transformácii celej prírody, dokonca fyzickej.

Príloha II.

Z rozhovoru Satpréma s francúzskym novinárom F. Tovarnickým *)

... a potom som uvidel Šrí Aurobinda A zároveňv ten istý deň, keď som uvidel Šrí Aurobinda ... som sa zrazu naplnil tým istým, čo si nejasne pamätám z detstva a čo som pocítil v nemeckých koncentračných táboroch.

Bolo to tu, priamo predou mnou, žilo, pozeralo na mňa a napŕňalo ma. Ono žilo.

Bolo tu. ŽIVÉ, celé v jednom pohľade.

T: Pokúste sa spomenúť si. Porozprávajte o tomto stretnutí. Ako možno stretnúť v Indii takého človeka, ako je Šrí Aurobindo. Uvidieť Šrí Aurobinda nebolo ľahké, je to celkom zvláštna náhoda, výnimočná udalosť, pretože on nikoho neprijímal. Ale len tri - štyri dni v roku jeho žiaci, no a vôbec každý, kto si želal, mohol prejsť popred neho a uvidieť ho. (V Indii sa také dni nazývajú daršany).

A v takýto deň som sa vybral spolu s davom ľudí, aby som prešiel popred neho. Myslel som si, že je to veľký mysliteľ, nič viac, rozumiete, nič viac. Šrí Aurobindo bol pre mňa "mysliteľom", "filozofom". Z tých nemnohých prác, ktoré som stačil dovtedy prečítať kvôli tomu, aby som sa dozvedel, o čom to vlastne je, som si urobil záver, že Šrí Aurobindo je skutočne veľký mysliteľ. Ale ten, koho som uvidel, nebol filozof: bol to pohľad... akási PODSTATA, BYTIE.

T: A kde sa nachádzal?

Sedel vo veľkom kresle, Matka vedľa neho. A v skutočnosti to on pozeral na reťaz ľudí, ktorá sa tiahla pred ním. A ľudia neprechádzali popred ním preto, aby sa na neho pozreli, ale preto, aby jeho pohľad mohol otvoriť, pootvoriť dvere v nás, tie dvere, cez ktoré nás môže niečo naplniť a dovŕšiť.

T. A vy ste už poznali jeho diela?

Nie, no hneď po príchode do Indie, tesne pred stretnutím, som prečítal "Etudy o Gite". Vtedy som už mal prečítaných mnoho kníh. No, čítajúc túto mimoriadnu prácu, som hneď pocítil, že to vôbec nie je to, s čím som prišiel do styku, čo sa mi podarilo prečítať, alebo čo som mohol pochopiť predtým. Toto bolo niečo iné. A predsa pre mňa nebol viac ako "mysliteľ". A zrazu som ho stretol, nie filozofa, ale podstatu - nikoho podobného som nikdy nestretol na zemi. Bola to živá PODSTATA, BYTIE, Nie človek v obleku, alebo dokonca v bielom šaddare, prehodenom na pleciach. Táto podstata bola... ona stelesňovala vo svojom pohľade, tele, v svojej atmosfére to, čo som pociťoval, keď som sa plavil po nekonečných morských priestoroch.... Všetka táto nekonečnosť - v jednej jedinej bytosti. A Toto sa na mňa dívalo.

*) Ďalej sa uvádza úryvok z knihy F. Tovarnického s názvom *Sedem dní v Indii so Satprénom*.

Bolo to podobné tomu, ako keby som zrazu spoznal, určil, uvidel svoje miesto - miesto, kde som mohol dýchať. Miesto, odkiaľ som prišiel - tam som prebýval

T: A toto všetko počas jediného pohľadu?

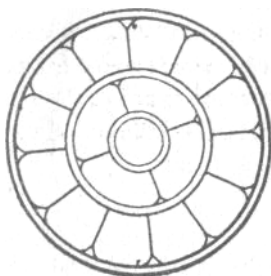
Trvalo to, možno, neviem, štyri sekundy, štyri sekundy, no ja na ne nemôžem zabudnúť nikdy.

T: Ako pri stretnutí Swámí Vivekanandy s Ramakrišnom: všetko sa odohralo v zlomku sekundy. Rozumiete, to je spoznávanie. Práve tak: neodhalíš nič "iné", alebo vonkajšie, no to, čo ti zrazu pripadá známe, to spoznáš. Je to ... ako "áno" - len o mnoho hlbšie ako ktorékoľvek "áno". Je to naozaj TO. Niet viac neznámeho človeka, nie ... To "ja" pozerám na svoje "ja" - nečakane sa objavuje to isté "Ja". "Ja", skutočné "Ja" - to je "to-čo-zostáva" potom, ako sú z neho strhnuté všetky prikrývky lži a zbytočností. "To - čo - vydrží- skúšku - Času". A toto všetko bolo v tom pohľade.

T: To bolo prvé stretnutie.

Áno, a ja naň nikdy nezabudnem. Chcel som toto všetko prežiť. Povedal som si: Ak jestvuje človek, ktorý to stelesňuje a Je ním, to, čo som cítil, je aj "mojím", - to, teda práve toto treba nájsť a prežiť. No, ja som ešte nebol ... ešte mi prichodilo potárat' sa po šírom svete a prejsť mnoho iných ciest. Po prvé, všetko toto sa odohrávalo v Ašrame a Ašram - to je niečo iné, ako ešte jeden chrám, nechcel som s ním mať nič spoločné, to nebolo pre mňa. Tie múry... akékoľvek múry sa mi zdali väzením, či to boli múry orientálne alebo ázijské, pre mňa to nebol žiaden rozdiel: všetko bolo zajatím. Slovom, nemohlo byť ani reči o tom, že by som vstúpil do Ašramu Šri Aurobinda. Nie, len to nie, žiadne pochybnosti. A predsa.... predsa ma tento pohľad prenasledoval ďalej. Tá podstata, bytie, ten okamih bytia žil vo mne ďalej. Odišiel som (z Indie). No tento pohľad ma prinútil rozhodnúť sa raz a navždy zbaviť sa celej tej pseudobudúcnosti, ktorú som sa chystal vytvoriť pre seba v koloniálnej vláde. Zrazu som si povedal: Nie, stačí. Viac nemôžem. Viac sa nemôžem PRETVAROVAŤ, že žijem. Nie, to už nie je možné. Tak som sa zriekol koloniálnej kariéry ... a odišiel som (z Indie).

Príloha III.

Znak Matky

Znak Šrí Aurobinda

Odvolanie sa na práce Šrí Aurobinda

Úvod

- 1 Thoughts and Glimpses, 16:378
- 2 The Hour of God 17:148
- 3 The Human Cycle, 15:36

1

- 1 On Himself 26:1
- 2 On Himself 26:7
- 3 A.B. Purani: Life of ...,8
- 4 The Human Cycle, 15:166
- 5 Thoughts and Aphorisms, 17:138
- 6 On Yoga II, Tome 2, 871
- 7 A.B. Purani: Life of ...,43

2

- 1 New Lamps for Old 12.4 1893
- 2 Thoughts and Aphorisms, 17:138
- 3 The Synthesis of Yoga, 20:51
- 4 The Synthesis of Yoga, 20:439
- 5 The Problem of Rebirth, 16:241
- 6 Savitri, 29:664

3

- 1 Thoughts and Aphorisms, 17:88
- 2 G.Monod-Herzen: Sri Aurobindo, 342
- 3 New Lams for Old, 7.8.1893
- 4 A.B. Purani: Evening Talks, 199
- 5 A.B. Purani: Life of ...,102
- 6 On Himself, 26:12
- 7 Speeches, 2:7

4

- 1 Life, Literature and Yoga, 86
- 2 The Synthesis of Yoga, 20:302
- 3 The Synthesis of Yoga, 20:65
- 4 On Himself, 26:85
- 5 D.K.Roy: Sri Aurobindo...219
- 6 The Synthesis of Yoga, 20:86
- 7 On Yoga II, Tome 2,41
- 8 Letters on Yoga, 22:166
- 9 On Yoga II, Tome 2, 302

10 On Yoga II, Tome2, 277

11 The Hour of God, 17:11

12 On Himself, 26:83

13 Letters on Yoga, 23:637

5

- 1 Letters on Yoga, 22:234
- 2 The Synthesis of Yoga, 20:203
- 3 The Synthesis of Yoga, 20:203
- 4 Letters on Yoga, 22:358
- 5 The Synthesis of Yoga, 20:170
- 6 Nirodbaran: Correspondence...II, 83
- 7 Savitri, 28:93
- 8 On Yoga II, Tome 2, 197
- 9 Nirodbaran: Correspondence...II, 83
- 10 D.K. Roy: Sri Aurobindo...206

6

- 1 The Life Divine, 18:48
- 2 The Synthesis of Yoga, 22: 314
- 3 Letters on Yoga, 22:314
- 4 On Yoga II, Tome 2,451
- 5 On Yoga II, Tome 2, 489
- 6 The Life Divine, 19:989
- 7 Letters On Yoga, 23:654
- 8 The Synthesis of Yoga, 20:322
- 9 Nirodbaran: Correspondence...II, 112

10 The Synthesis of Yoga, 20:53

11 The Riddle of this World, 79

12 Thoughts and Aphorisms, 17:146

13 The Synthesis of Yoga, 20:71

14 Letters on Yoga, 22:125

15 The Synthesis of Yoga, 20:217

16 Nirodbaran: Correspondence...II, 86

17 On Himself, 26:355

18 On Yoga II, Tome 2,671

19 Letters on Yoga, 22:84

20 On Yoga II, Tome 2,184

7

1 Essays on the Gita, 193

2 Thoughts and Aphorisms, 17:138

- 3 Savitri 28:74
4 Thoughts and Aphorisms, 17:124
5 The Synthesis of Yoga, 20:353
6 The Problem of Rebirth, 16:111
7 The Problem of Rebirth, 16:110
8 The Synthesis of Yoga, 20: 29
- 8
1 The Life Divine, 18:63
2 The Synthesis of Yoga, 21:833
3 Letters on Yoga, 22:314
4 The Synthesis of Yoga, 20:238
- 9
1 The Life Divine, 18:193
2 Mother India (Journal)
3 Savitri, 28:120
4 On Yoga II, Tome 2, 110
5 Savitri, 28:30
6 Thoughts and Aphorisms, 17:137
- 10
1 Savitri, 28: 64
2 Savitri, 28: 169
3 The Human Cycle, 301
4 On Himself, 26:98
5 On Himself, 26:22
6 Essays on the Gita, 55
7 deal of Human Unity, 15:320
8 Letters on Yoga, 22:153
9 Savitri, 28:256
10 On Himself, 26:375
11 On Himself, 26:279
12 On Himself, 26:79
13 On Himself, 26:82
14 On Himself, 26:101
15 On Himself, 26:154
16 Letters on Yoga, 22:273
17 Letters on Yoga, 22:71
18 The Human Cycle, 15:177
19 On Himself, 26:102
20 A.B. Purani: Life of..., 109
21 On Himself, 26:102
22 Speeches, 1:664
- 11
1 Speeches, 2:3
2 Speeches, 2:7
3 The Synthesis of Yoga, 20:109
4 Seeches, 2:4
5 Seeches, 2:5
6 The Synthesis of Yoga, 20:285
7 Essany on the Gita, 59, 516
8 The Life Divine, 19:805
9 Savitri, 28:66
10 The Synthesis of Yoga, 20:313
11 Savitri, 2:260
12 Savitri, 2:625
13 Collected Poems and Plays, 5:311
14 The Life Divine, 677
15 The Problem of Rebirth,' 16:272
16 The Life Divine, 19:1023
17 Savtri, 28:24
18 The Synthesis of Yoga, 20:185
19 The Superman, 16:289
20 Letters on Yoga,22:316
21 A.B. Purani: Evening Talks, 180
22 The Synthesis of Yoga, 20:48
23 Savitri, 28:325
- 12
1 The Hour of God, 17:62
2 The Synthesis of Yoga, 20:320
3 Savitri,29:454
4 The Synthesis of Yoga, 20:162
5 Savitri,29:686
6 The Synthesis of Yoga, 20:110
7 The Life Divine, 19:761
8 Essays on the Gita, 646
9 The Synthesis of Yoga, 20:185
10 The Synthesis of Yoga, 20:14
11 On Yoga II, Tome 2, 739
12 Thoughts and Aphorisms, 17:79
13 Savitri,29:143
14 The Synthesis of Yoga, 20:315
15 Savitri,29:239
16 On Yoga II, Tome 2, 246
17 The Synthesis of Yoga, 20:281
18 Letters on Yoga, 23:743

- 19 The Synthesis of Yoga, 20:281
- 20 Nirodbaran: Correspondence ...II,119
- 21 Letters on Yoga, 22:235
- 22 On Yoga II, Tome 2, 197
- 23 Savitri, 29:525
- 24 Savitri, 29:279
- 25 The Human Cycle, 209
- 26 The Hour of God, 17:15
- 27 Letters, 3rd Series (1949), 134
- 28 Letters, 3rd Series (1949), 124
- 29 D. K. Roy: Sri Aurobindo ... 127
- 30 Savitri, 28:315
- 31 The Life Divine, 1127
- 32 Letters on Yoga, 22:264
- 33 The Synthesis of Yoga, 20:772
- 34 On Yoga II, Tome 2, 263
- 35 Poems Past and Present, I.
- 36 The Human Cycle, 15:5
- 37 The Future Poetry, 9:233
- 38 ibid, 9:9
- 39 Letters, 3rd Series, 97
- 40 Savitri, 28:120
- 41 Speeches, 2:6

13

- 1 A.B. Purani: Evening Talks, 120
- 2 The Human Cycle, 133
- 3 The Human Cycle, 131, 136
- 4 The Life Divine, 19:722
- 5 On Yoga II, Tome 2, 263
- 6 Letters, 3rd Series, 128
- 7 The Life Divine, 19:954
- 8 The Synthesis of Yoga, 20:82
- 9 The Life Divine, 19:1159

14

- 1 A.B. Purani: Life of ..., 132
- 2 A.B. Purani: Life of ..., 122
- 3 Savitri, 28:277
- 4 Savitri, 29:466
- 5 On Yoga II, Tome 2, 686
- 6 On Yoga II, Tome 2, 689
- 7 Savitri, 28:172
- 8 The Synthesis of Yoga, 20:123
- 9 Savitri, 517
- 10 On Yoga II, Tome 2, 733
- 11 Savitri, 28:192
- 12 Thoughts and Aphorisms, 17: 15
- 13 The Life Divine, 18:12
- 14 The Synthesis of Yoga, 20:123
- 15 The Human Cycle, 133
- 16 Savitri, 29:613
- 17 Savitri, 29:625
- 18 Mother India, marea 1962
- 19 Savitri, 29:317
- 20 On Himself, 26:153
- 21 Savitri, 28:7
- 22 Poems Past and Present, 5, 99
- 23 Savitri, 28:91
- 24 Last Poems, 5:10
- 25 Savitri, 28:42
- 26 Savitri, 29:541
- 27 Savitri, 28:169
- 28 Savitri, 29:370